

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

ΛΕΥΚΩΣΙΑ, Κυριακή 27 Ιουνίου 2021 • Έτος 13^ο • Αρ. φύλλου 668

Κυπριακή Πολιτική και Οικονομική Εφημερίδα

www.kathimerini.com.cy | €2,90

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΠΕΤΡΙΔΗΣ

Απαραίτητη η ολική άρση του εμπάργκο από τις ΗΠΑ

Την πλήρη άρση του εμπάργκο πώλησης όπλων από τις ΗΠΑ βάζει στο τραπέζι ο ΥΠΑΜ σε συνέντευξή του στην «Κ». Ο Χαράλαμπος Πετρίδης αναφέρει πως η συνεργασία με τις ΗΠΑ βρίσκεται σε ιστορικά υψηλό επίπεδο. Αποκαλύπτει πως η Ε.Φ. δεν μένει απλώς θεατής στη στάθμευση Drones στο Λευκόνειο. **Σελ. 9**

Χαμηλή πολιτική για το μη χείρον

Στις Βρυξέλλες αποφεύχθηκαν τα χειρότερα, καταγράφηκε μη πρόσφορο έδαφος για νέα διάσκεψη

Μπορεί να κερδήθηκε η μάχη για την αποφυγή των χειρότερων σεναρίων, με τη θέση της Ε.Ε. πως δεν θα αποδεχθεί λύση δύο κρατών και πως η μόνη επιλογή για τη διεθνή κοινότητα παραμένει η ΔΔΟ

με πολιτική ισότητα, ωστόσο, οι προσδοκίες είναι ιδιαίτερα χαμηλές για ανακίνηση του Κυπριακού. Στις συναντήσεις που είχαν ο πρόεδρος Αναστασιάδης και ο Τ/κ ηγέτης Ερσίν Τατάρ με τον γ.γ. του

Ο αναβρασμός στα Κατεχόμενα, με τις παρεμβάσεις Αγκυρας και η διαφωνία Τατάρ-Ερντογάν.

ΟΗΕ στις Βρυξέλλες ξεκαθάρισε πως μία δεύτερη άτυπη διάσκεψη είναι απομακρυσμένο σενάριο, με τα βλέμματα να στρέφονται στο πώς θα κινηθεί ο Τούρκος πρόεδρος κατά την άφιξή του στο Βαρόσι.

Συζητήσεις έχουν ξεκινήσει και για το παρασκήνιο όσων εκτυλίχθηκαν στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, όπως και μία δεύτερη ανάγνωση για το τι κέρδισε και τι έχασε η Λευκωσία. **Σελ. 3, 4, 5**

Ο «Γαστρονόμος» βράβευσε την ποιότητα

Την Τετάρτη 23 Ιουνίου στο Πολιτιστικό Κέντρο του Δήμου Στροβόλου έγιναν τα Βραβεία Ποιότητας Γαστρονόμος 2020. Βραβεύτηκαν τα καλύτερα προϊόντα της κυπριακής γης από εννέα κατηγορίες. Κάθε προϊόν και μια πραγματική ιστορία επιχειρηματικού ήθους και προσήλωσης σε αξίες αναλλοίωτες από τον χρόνο. **Ζωή, σελ. 3**

Μάχη εξουσίας σε ΔΗΣΥ και ΑΚΕΛ

Η ατζέντα και τα στρατόπεδα

Ξεκινά ένα μπρά ντε φερ εξουσίας σε ΔΗΣΥ Προεδρικό και ΑΚΕΛ. Στο ΑΚΕΛ αναπόφευκτα πάνε σε εκλογικό συνέδριο με σίγουρους δύο δελφίνους Λουκαΐδη και Στεφάνου. Στήνονται ήδη στρατόπεδα και συμμαχίες στο παρασκήνιο. Από την άλλη, ο ανασχηματισμός στην κυβέρνηση προκαλεί νέα δεδομένα. Κατέδειξε ποιους παίκτες μπαίνουν στο προσκήνιο και ποιες είναι οι επιδιώξεις των πρωταγωνιστών. Ο Αβέρωφ Νεοφύτου έχει ήδη ξεκινήσει προεκλογικό και ο Χάρης θέλει το δακτυλίδι του κόμματος. **Σελ. 6, 8**

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Δριμύ κατηγορώ το πόρισμα για ΚΕΠ

Στις 786 σελίδες του τελικού πορίσματος της Ερευνητικής Επιτροπής για τις κατ' εξαίρεση πολιτογραφήσεις αποκαλύπτεται σε όλη του τη διάσταση το σκάνδαλο που στήθηκε. Τα όσα αναφέρονται παραπέμπουν σε λεηλασία του προγράμματος στα 18 χρόνια ζωής του. **Σελ. 7**

ΔΙΕΘΝΗ

Η κομμουνιστική Κίνα γίνεται 100 ετών

Τον Ιούλιο το Κομμουνιστικό Κόμμα της Κίνας συμπληρώνει έναν αιώνα ζωής. Παρ' όλη την πρόοδο που έχει επιτευχθεί, η διαφθορά αποδεικνύεται Λερναία Ύδρα στην Κίνα του Σι Τζινπίνγκ. **Σελ. 22**

Εξετάζεται διπλής αξίας απολυτήριο

Αλλάζει η στρατεύση στην Ελλάδα

Σχέδιο για την αντιστοίχιση μεταξύ των δεξιοτήτων όσων προσέρχονται να υπηρετήσουν τη στρατιωτική θητεία τους και των θέσεων και αναγκών των Ενόπλων Δυνάμεων της Ελλάδας έχουν αναλάβει το υπουργείο Αμυνας και υπουργείο Ψηφιακής Πολιτικής. **Σελ. 17**

Ο ιός απειλεί πάλι τον τουρισμό

Ανπουξία από τις αλυσίδες μετάδοσης - Ελπίδες από τη Γερμανία

Η αύξηση των κρουσμάτων και του δείκτη θετικότητας, απειλούν εκτός από την υγεία και τη θέση της Κύπρου στον τουριστικό χάρτη και κατά συνέπεια την οικονομία. Ξενοδοχοί και άλλοι τουριστικοί φορείς εκφράζουν έντονες ανησυχίες ότι επιδείνωση της επιδημιολογικής εικόνας της χώρας θα έχει σοβαρό κόστος και στις

όποιες ελπίδες για επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου.Κρατούν μικρό καλάθι για τις ναυλωμένες της Ρωσίας, ενώ στα ξενοδοχεία τρέχουν να εμβολιάσουν. Η αναβάθμιση της Κύπρου, το νέο ξενοδοχείο Robinson's και οι νέες πτήσεις από ΤΥΙ μας φέρνουν πιο κοντά στην γερμανική αγορά. **Οικονομική, σελ. 5**

ΔΙΑΒΑΣΤΕ ΣΗΜΕΡΑ ΣΤΟ ΕΝΘΕΤΟ «ΖΩΗ»

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

Ο Γιάννης Αντετοκούνμπο βιογραφούμενος

Ο συγγραφέας της βιογραφίας του Γιάννη Αντετοκούνμπο, Χοσέ Μανουέλ Πουέρτας, μιλάει στην «Κ». «Η «έπισημη ιστορία» λέει ότι ο Γιάννης ερωτεύτηκε το μπάσκετ από την πρώτη στιγμή, αλλά αυτό δεν είναι αλήθεια», λέει ο κ. Πουέρτας. Το βιβλίο θα κυκλοφορήσει στις 30 Ιουνίου από τις εκδόσεις Κάκτος. **Ζωή, σελ. 1**

ΘΕΑΤΡΟ

Φεστιβάλ Αρχαίου Ελληνικού Δράματος

Ο εκτελεστικός διευθυντής του ΚΚΔΙΘ Χρίστος Γεωργίου μιλάει στην «Κ» για το Διεθνές Φεστιβάλ Αρχαίου Ελληνικού Δράματος 2021. Ο κ. Γεωργίου εξηγεί τη φιλοσοφία του φεστιβάλ και λέει ότι πρέπει να φέρουμε νέο κοινό στο θέατρο γενικότερα, ενώ εξηγεί και τους λόγους που έμεινε εκτός η Πάφος. **Ζωή, σελ. 4**

ZENITH
THE FUTURE SINCE 1865

DEFY
INVENTOR

Vassos Eliades Accessories Ltd
Nicosia - Limassol, Tel.: 22 897 361

ανταμοιβή

250+
επιχειρήσεις

800+
σημεία

Κέρδισε **βαθμούς**
για να πληρώσεις
λιγότερα ή καθόλου

antamivi.com.cy

Τράπεζα Κύπρου

ΤΑ ΙΟΥΛΙΑΝΑ / Γράφει ο ΣΤΑΥΡΟΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

Λάμψη και γοητεία

«**Όλα** τα βρίσκει η Τότα» υπερθεμάτισε η Ιουλία Παλαιολόγου Ουίλσον, κοιτώντας απαξιωτικά προς το μέρος μου. Η τελευταία προφητεία άλλωστε της αδελφής Πουλκερίας, κατά κόσμον Τότας, δικαιώθηκε με τον πλέον εντυπωσιακό τρόπο. «Θα είναι σαν λάμψη, αλλά θα είναι φωτιά που την κατάπιε η μπτέρα των δράκων» είχε πει και να που επαληθεύτηκε. «Μπροστά στο νέο Υπουργικό του Αναστασιάδη ωχριά η Φωσκολιάδα» σχολίασε η χήρα. «Λάμψη και γοητεία» τόλμησα να προτείνω τον ρηζικέλευθο τίτλο της νέας κυβερνητικής σαπουνόπερας και το καρέ, εν τη μεγαθυμία του, επισφράγισε τη δημιουργική ιδέα μ' ένα ακόμα Gin and Tonic.

Το σήριαλ ξεκίνησε δυναμικά όταν η υπουργός Πρετ α Πορτέ Άνοιξη Καλοκαίρι 2021 τα βρόντηξε και έφυγε. Έξαλλη με τα κυκλώματα που δεν επέτρεψαν στο πολιτικό άστρο μια πλούσιας και πανέμορφης νέας να λάμψει. Η εκδίκηση της ξανθιάς, αλλά σε φτηνή βερσιόν εγχώριας τηλεοπτικής παραγωγής. Με την ενζενί Έμιλυ να εγκυκλοπαικεί το υπουργικό γραφείο πυροβολώντας κι έπειτα ν' αναζητά καταφύγιο στο φυσικό της χώρο: τη φιλόξενη αγκαλιά της κοσμικής Μυκόνου. «Και πολύ που τους ανέχτηκε!» θριαμβολογούσαν οι σοσιαλιτέ της βραχονησίδας, καθώς για πρώτη φορά μία του είδους τους περπάτησε με τα ψηλτάκουνα Λουδοβίτη της πάνω στα κυβερνητικά αποκαΐδια. Πλην όμως, όσοι βιάστηκαν να πανηγυρίσουν δεν υπολόγισαν τον άσο που έκρυβε ο πρόεδρος στο μανίκι του. «Μια αυθεντική κυρία Δράκου!» σχολίασε η Ιουλία, εμφανώς εντυπωσιασμένη.

Οι συνειρμοί ήταν βεβαίως αναπόφευκτοι. Όχι μόνο γιατί η Στέφη Δράκου έχει το ίδιο επίθετο με τη Βίρνα στο απaráμιλλο φωσκολικό έπος, αλλά και για την καρμική σχέ-

Έξαλλη η τέως υπουργός Πρετ α Πορτέ Άνοιξη Καλοκαίρι 2021 Έμιλυ Γιολίτη, με τους αγνώμονες χωρκατοκυπραίους, κατέφυγε στην πάντα φιλόξενη Μύκονο.

ση των δύο γυναικών με τη Δικαιοσύνη. Εισαγγελέας η αδέκαστη Βίρνα- νομικός και υπουργός Δικαιοσύνης η Στέφη. Η Ιουλία, πλημμυρισμένη από τις αναμνήσεις, απευθύνθηκε στο γκαρσόνι του Pralina με μια από τις πιο εμβληματικές ατάκες της Λάμψης: «Βάλε κι άλλη από αυτή την ηλεκτρική γόμωση στο ποτήρι μου, Γιάγκο» είπε κι ένας κόμπος συγκίνησης έφραξε τον λαιμό της.

«**Βίρνα**, θέλεις να πεις ότι έχεις εραστή;» «Ναι, Γιάγκο, αυτό θέλω να σου πω, ότι έχω εραστή.» «Δηλαδή εννοείς ότι έχεις εραστή;» «Γιάγκο, δεν μπορώ να στο κρύβω

άλλο, έχω εραστή». «Πώς είναι δυνατόν, Βίρνα, να έχεις εραστή;». Η Ιουλία θυμήθηκε έναν από τους κλασικούς διαλόγους του ζεύγους Δράκου και το καρέ χειροκρότησε ενθουσιασμένο. Την έκπληξη όμως έκανε η συνταξιούχος φιλόλογος Ευγενία Καλαμαρού, η οποία απήγειλε με τρεμάμενη φωνή τον διάλογο ανάμεσα στην πλούσια πλην τίμια Βίρνα και τον πλούσιο πλην αδίστακτο Γιάγκο: «Γιατί με έκανες να νιώθω άχρηστη, άσχημη, παροπλισμένη, γριά, μόλις στα 36 μου χρόνια;» «Γιατί οι άντρες είμαστε όλοι κτήνη». Ένα δάκρυ αυλάκωσε τις La Prairie των κυριών. Μονάχα η αριστερή (με την καλή έννοια)

Κουλλίτσα Κυριακού κατάφερε να ψελλίσει «όλα είναι βγαλμένα μέσα από τη ζωή» και οι υπόλοιπες συγκάτενευσαν.

«**Κύριε Πρόεδρε**, μου προτείνετε να γίνω υπουργός;». «Ναι, Στέφη, αυτό θέλω να σου πω, ότι σου προτείνω να γίνεις υπουργός». «Δηλαδή το εννοείτε, θέλετε να γίνω υπουργός;». «Στέφη, δεν μπορώ να κρύβομαι άλλο πια. Ναι, θέλω να γίνεις υπουργός». «Πώς είναι δυνατόν, κύριε Πρόεδρε, να προσπεράσω την πρότασή σας να γίνω υπουργός,...». Σύμφωνα με το έγκυρο ρεπορτάζ της Ιουλίας Παλαιολόγου Ουίλσον η σκηνή κράτησε

τόσο όσο επιβάλλουν τα αστικά ήθη της σύγχρονης πολιτικής σαπουνόπερας. Σε αντίθεση με τον Μιχάλη Χατζηπαντέλα, ο οποίος ερωτήθηκε λίγο πριν από την ανακοίνωση του ανασχηματισμού «Θέλεις να γίνεις υπουργός;» και εκείνος απάντησε μονολεκτικά «Ναι». Λίγο αργότερα, έμαθε ότι η πρόταση αφορούσε στο καρτοφυλάκιο του υπουργείου Υγείας...

Ο πρόεδρος Αναστασιάδης, ως παλιά καρβάνα, γνώριζε ότι πολιτική σαπουνόπερα χωρίς ζεν πρεμιέ δεν γίνεται. Από τα πολλά βιογραφικά, διάλεξε εντέλει τον ΚυπραίΟ Βασί- λάκη Καίλα. Ένα τίμιο παλικάρι που

όπως διαβάζουμε στο βιογραφικό του «Από την εφηβική του ηλικία εργαζόταν τα καλοκαίρια για το χαρτζιλίκι του. Τον τελευταίο χρόνο της φοίτησής του στο λύκειο εργαζόταν μόνιμα ως ντελίβερι». Ακόμα παλεύει να συνέλθει η αστική Λευκωσία από το εγκεφαλικό, αφού εκτός από το παράσημο του ντελίβερι ο νέος κυβερνητικός εκπρόσωπος «ως άτομο που διψούσε για μάθηση» σπούδασε εξ αποστάσεως στο University of Manchester. Η αποκάλυψη πάντως ότι το πτυχίο του δεν είναι από το πανεπιστήμιο που δηλώνει στο βιογραφικό του, αλλά από το Manchester Metropolitan University, δεν κατάφερε να θαμπώσει την εικόνα του ελληνόψυχου νέου για τον οποίο στο μέλλον σίγουρα θα έχουμε να πούμε πολλά.

«Ενδιαφέρον κυβερνητικό σχήμα, αλλά ελλιπές» αποφάνθηκε η ηγερία της πολιτικής επικοινωνίας Ιου- λία Παλαιολόγου Ουίλσον. «Μια χαρισματική προσωπικότητα του κέντρου θα έκανε τη διαφορά» συμπλήρωσε με νόημα. Όλες βεβαίως κατάλαβαν σε ποια αναφερόταν. Η συνέντευξη της Αντιγόνης Παπαδοπούλου εξάλλου, με τον εύγλωττο τίτλο «Είμαι το κέντρο του κέντρου», σχολίαστηκε πολύ τις τελευταίες ημέρες. «Δεν βγαίνουν τέτοιες προσωπικότητες πια μόνα μου» είπε η Ευγενία η Καλαμαρού και για του λόγου το αληθές τους διάβασε μερικούς στίχους της ταλαντούχας Αντιγόνης...

«**Ίσως τώρα** που η μαυρίλα πέτρωσε τις καρδιές/και ο άνθρωπος τον άνθρωπο αναζητά με το φανάρι / ίσως ξεκινά η αντίστροφη μέτρηση για να ανθίσει το χαμόγελο / και η ψυχή να βρει την αθωότητα που χάθηκε στο πέραςμα της καταγι-δας». «Chateau, Αντιγόνη» αναφώνησε εν χορώ το καρέ.

stavros.christodoulou@gmail.com

Ο ΦΙΛΙΣΤΩΡ

Επιλογή και επιμέλεια:
ΒΑΣΙΛΗΣ ΜΗΝΑΚΑΚΗΣ, ΜΥΡΤΩ ΚΑΤΣΙΓΕΡΑ

90 χρόνια πριν στην «Κ»
27.6.1931

εκηρύχθησαν ένοχοι υπό του δικαστηρίου και κατεδικάσθησαν. Ουδείς απηλλάγη «λόγω αμφιβολιών».

ΠΑΡΑΙΤΗΣΗ: Σόφια - Ο πρωθυπουργός κ. Λιάπσεφ υπέβαλεν επισημως την παραίτησιν της υπ' αυτόν κυβερνήσεως. Αύριον ο κ. Λιάπσεφ θα γίνη τυπικώς δεκτός παρά τω βασιλεί. Μετ' αυτόν, ανερχόμενος εις τα αποκορύφωμά του οφείλεται εις τας ιδιοτροπίας των υπουργών της νέας κυβερνήσεως. Μετά την έγκρισιν αυτού θα ορκισθή η νέα κυβέρνησις. Η κατανομή των υπουργείων θα γίνη ως εξής: Δημοκρατικοί (Μαλίνωφ) τρία υπουργεία, Αγροτικοί τρία, Εθνικοφιλελεύθεροι δύο και Ριζοσπαστικοί εν. Το υπουργείον των Εξωτερικών θ' αναλάβη ο πρωθυπουργός κ. Μαλίνωφ.

ΚΑΥΣΩΝ: Πού να εφραντάζοντο οι ατυχείς Αθηναίοι οι οποίοι μέχρι προ τινος εδυσανασχέτον διά τον παραιτινόμενον εαρινόν χειμώνα, [...] ότι το φρικτόν καμίνι των τελευταίων ημερών που χθες έφθασε εις το αποκορύφωμά του οφείλεται εις τας ιδιοτροπίας ενός μετεωρολογικού... ματς, η επιδρασις του οποίου αντανακλά ατυχώς και εις τους μη φιλάθλους των συμπολιτών. [...] - Η χθεσινή θερμοκρασία, μας λέγει ο κ. Τμηματάρχης σκουπιζών θρόμβους ιδρώτος παρά τους ανεμιστήρας, ήτο πράγματι η ανωτέρα εξ όσων εσημειώθησαν κατά το διανυόμενον έτος. Το θερμόμετρον του Αστεροσκοπείου μας εσημείωσε περί την 2αν μ.μ. υπό σκιάν 41 βαθμούς, την μεγίστην δηλαδή της ημέρας και του έτους!... Σημειώσατε δε ότι εις την πόλιν, λόγω της ακτινοβολίας της ασφάλτου, των οικιών κ.λπ., πρέπει να ήτο ακόμη μεγαλειτέρα, τουλάχιστον κατά 4-5.

ΕΝΟΧΟΙ: Από το Παλέρμον [φωτ.] της Σικελίας αναγγέλλεται ότι ετελείωσεν επί τέλους η επί εν ολόκληρον έτος διαρκέσασα δική των μελών της περιβοήτου Μαφίας. Απαντες οι κατηγορούμενοι

Ανασχηματισμός... DİY
Λίγο ακόμα και εγώ θα πειθόμουν ότι θα φτιάχναμε στη χώρα οικουμενική κυβέρνηση, ή έστω κυβέρνηση ευρείας αποδοχής, από αυτές που τις έχεις και λες, τώρα μάλιστα, και τα τρένα έρχονται στην ώρα τους! Και πριν αλέκτορα φωνήσαι... τα πρόσωπα δεν βρισκόντουσαν, η κα Γιολίτη είχε κλείσει εισιτήρια για Dlor, ο Κωνσταντίνος Ιωάννου ήθελε να αποδεσμευτεί και επισήμως, στο Λόφο ερίφια από τη μία αρνιά από την άλλη, και το ρολόι έμοιαζε να είναι ξεκούρδιστο και έτσι έκλεισε εν ριπή οφθαλμού ο ανασχηματισμός, έγιναν οι εσωτερικές ανακατατάξεις και τώρα όλα λειτουργούν ρολόι ελβετικό, και όχι τίποτα κραν-μοντανάρικο ή μον-πελερίτικο, από τα καλά, από αυτά με τους κούκους.

Ανασχηματισμός... DİY (II)
Και μιας και πιάσαμε τον ανασχηματισμό, δεν σας έκανε εντύπωση ο διορισμός του κου Χατζηπαντέλα στο υπουργείο Υγείας; Εμένα με ξένισε, πάντως. Είχες υπουργό τον Γιώργο Παμπορίδη που σου έφτιαξε το ΓεΣΥ, επιτυχία πρώτη, μετά τον Κωνσταντίνο Ιωάννου, ο οποίος χειρίστηκε με σοβαρότητα την πανδημία του Covid-19, επιτυχία δεύτερη. Και αντί να κάνει το τρία στα τρία, το παίζεις στη ρουλέτα; Μπορεί να αποδειχθεί ικανότατος ο κ. Χατζηπαντέλας, αλλά γιατί χρειάζεται τόσο οικονομολογία στο υπουργείο Υγείας; Εκτός αν προβλέπεται αγώνας ντέρμπι για την επόμενη περίοδο της πανδημίας και το τέταρτο κύμα μας πάει μονότερμα, οπότε θα χρει-

ΑΥΘΟΡΜΗΤΩΣ / Γράφει ο ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ

Στην Αργάκα ξέρουν από καλό χαλλούμι, και είμαι βέβαιος ότι θα ξέρουν και από καλό καρπούζι, το καλοκαιρινό απόλυτο ζευγάρι.

αστούν οι ποδοσφαιρικές του γνώσεις.

Ποιος τα φέρνει τα μωρά; Ο πελεκάνος ή ο πελαργός, τι Λοζάνη, τι Κοζάνη. Γενικά, υπάρχει μια αμφιθυμία, και διάχυτος ο προβληματισμός για τον νέο κυβερνητικό εκπρόσωπο, τον Μάριο Πελεκάνο, ο οποίος προτού καν αναλάβει έγινε υπέρ το δέον γνωστός ακόμα και σε όσες και όσους δεν παροικούν

την Ιερουσαλήμ, ούτε τη Ρώμη, ούτε την Κωνσταντινούπολη, ούτε κανένα άλλο λόφο. Πάντως, αυτή η αμφιθυμία νομιζω ότι ταιριάζει σε έναν κυβερνητικό εκπρόσωπο. Μπορεί να απαντήσει σε όλες τις ερωτήσεις χωρίς να έχει δώσει καμία απάντηση. Πυθία, τρέμε. Τώρα για κλειστά κέντρα, για απελάσεις, για μεταναστευτικό και λοιπά παρόμοια, απευθυνθείτε στον κ. Κουρή, τον καθ' ύλην υπουργό!

Σήμερα γάμος γίνεται!
Θυμάστε κάτι παλιές ταινίες που κάτι πλούσιοι πάντρευσαν τα παιδιά τους για να ενώσουν τις περιουσίες τους; Ή κάτι βασικές οικογένειες που πάντρευσαν πρίγκιπες και πριγκίπισσες, ακόμα κι αν ήταν συγγενείς, για να ενώσουν τα βασίλειά τους; Έτσι και η ΕΔΕΚ με τη Συμμαχία Πολιτών ξεκίνησαν τις συζητήσεις προκειμένου να συγχωνευθούν, να ενώσουν τα πολιτικά τους βασίλεια, τις ψήφους τους και μετά ποιος τους πιάνει. Τώρα που έρχονται οι δημοτικές, και το 2023 έχουμε τις προεδρικές. Τώρα που γυρίζει! Μόνο και του δικού μας βασιλιά, του Ιανού, άλλη του είπαμε ότι θα πάρει και άλλη του στείλανε!

Καρπουζάκι να κεράσω; Εντάξει, ο κ. Αβέρωφ Νεοφύτου δεν θα έπρεπε να είναι αρχηγός κόμματος, δεν θα έπρεπε να είναι τίποτε άλλο, εκτός από μόνιμο υπουργό Γεωργίας, τι σε τρακτέρ ανεβαίνει, τι με κοτοπουλάκια παίζει, τι κεράσαι μαζεύει, τι καρπούζια σπκώνει, είναι ο πρωτογενής τομέας προσωποποιημένος. Πάντως, λίγο μετά από κάθε πολιτική νίκη ο κ. Αβέρωφ μια γεωργική επίσκεψη θα την κάνει. Καλά λένε, λοιπόν, ότι η φύση εμπνέει. Εγώ, πάντως, θα προτείνω στα επόμενα Βραβεία Ποιότητας του Γαστρονόμου να γίνει κάποια σχετική διευθέτηση, σε βραβείο, σε Key Note Speech, δεν ξέρω, κάτι θα σκεφτώ, ώστε ο κ. Νεοφύτου να βραβευθεί για την προσφορά του στην προώθηση γεωργικών προϊόντων.

kouroupakisa@kathimerini.com.cy

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ιδιοκτησία
«Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ
ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΕΚΔΟΣΗ ΚΥΠΡΟΥ ΛΤΔ»

Εκδίδεται σε συνεργασία και μετά από άδεια της εταιρείας
ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.

Διευθύνων Σύμβουλος: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΛΟΤΤΙΑΝΗΣ • Διευθύντρια: ΜΑΡΙΝΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ • Σύμβουλος Εκδόσης: ΑΛΚΗΣ ΑΝΔΡΕΟΥ
Υπεύθυνος Υλης: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ • Υπεύθυνος Ατελιέ: ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΔΑΜΙΑΝΟΥ

Νίκου Κρανιδιώτη 7Ε, 3ος όροφος, 2411 Έγκωμη, Λευκωσία, Κύπρος
e-mail: info@kathimerini.com.cy Τηλ.: 22472500 Fax: Σύνταξη +357 22472540
Fax: Διαφημιστικό Τμήμα - Μικρές Αγγελίες +357 22472550

ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ η αναδημοσίευση, αναπαραγωγή, διασκευή ή απόδοση του περιεχομένου της εφημερίδας με οποιονδήποτε τρόπο, χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη.

Διευθυντής: ΑΛΕΞΗΣ ΠΑΠΑΧΕΛΑΣ • Διεύθυνση συντάξεως: ΚΩΣΤΗΣ ΦΑΦΟΥΤΗΣ - ΝΟΤΗΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Σε χαμηλές πιήσεις κινούνται οι προσδοκίες

Δύσκολη εξίσωση αποδεικνύεται η δεύτερη άτυπη Πενταμερής τον Σεπτέμβριο, «ψήνεται» ωστόσο Τριμερής

Του ανταποκριτή μας στις Βρυξέλλες
ΓΙΩΡΓΟΥ ΚΑΚΟΥΡΗ

Εκκάθαρ ήταν για ακόμα μία φορά το μήνυμά από τις Βρυξέλλες προς κάθε ενδιαφερόμενο πως η λύση των δύο κρατών δεν θα γίνει αποδεκτή από την Ευρωπαϊκή Ένωση και τα κράτη μέλη και πως μόνον επιλογής για τη διεθνή κοινότητα παραμένει η ΔΔΟ με πολιτική ισότητα. Ωστόσο, αυτό που προκύπτει από τις χωριστές συζητήσεις που είχαν ο πρόεδρος Αναστασιάδης και ο Τ/κ νυν-πρόεδρος Ερσίν Τατάρ με τον γ.γ. του ΟΗΕ στις Βρυξέλλες, με αφορμή την επίσκεψή του Αντόνιο Γκουτιέρρες για να συμμετάσχει στη σύ-

Απομακρυσμένο σενάριο
η επανένταξη συνομι-
λιών καθώς τίποτα δεν
έχει αλλάξει από την
Γενεύη και μετά.

νοδο της Πέμπτης, είναι πως το ενδεχόμενο για μια δεύτερη άτυπη πενταμερή σύνοδο στη Γενεύη είναι απομακρυσμένο καθώς τίποτα δεν έχει αλλάξει από τη συνάντηση της Γενεύης.

Αυτό άλλωστε διαφάνηκε τόσο στις επαφές της προσωρινής απεσταλμένης του γ.γ. του ΟΗΕ Τζέιν Χολ Λουτ στη Λευκωσία την περασμένη εβδομάδα, αλλά και από τις συζητήσεις που είχε την Παρασκευή ο κ. Γκουτιέρρες με τους δύο ηγέτες.

Και οι δύο ηγέτες στις δηλώσεις τους παρέπεμψαν σε επαφές των Σεπτέμβριο - ο πρόεδρος Αναστασιάδης δήλωσε έτοιμος για τριμερή συνάντηση με τον γ.γ. του ΟΗΕ στον Τ/κ ηγέτη εφόσον το ζητήσει ο κ. Γκουτιέρρες, κάτι που όπως είπε

έχει βοηθήσει στο παρελθόν. Ο κ. Τάτάρ από την άλλη παρέπεμψε, μέσω ανακοινώσεων της «προεδρίας», σε πιθανή συνάντησή με τον κ. Γκουτιέρρες στη Νέα Υόρκη την περίοδο της Γενικής Συνέλευσης, χωρίς να κάνει λόγο για τριμερή. Με άλλα λόγια, στην κλασική φόρμουλα των επαφών στην έδρα των Ηνωμένων Εθνών (όπου παραδοσιακά η συνάντηση με τον Τ/κ ηγέτη γίνεται αμέσως μετά τη Γενική Συνέλευση).

Υποσχέσεις με επιτήρηση

Την ίδια στιγμή, η διαδικασία εξομάλυνσης των σχέσεων της Ε.Ε. με την Τουρκία διασυνδέεται πλέον με την συμπεριφορά της Άγκυρας. Πριν από μερικές εβδομάδες, Ευρωπαίοι διπλωμάτες δήλωνε στις «Κ» υπό το καθεστώς της ανωνυμίας πως στις Βρυξέλλες γίνεται αντιληπτό πως ο Τούρκος πρόεδρος Ταγίπ Ερντογάν κηλώνει τους τόνους πριν από τα Ευρωπαϊκά Συμβούλια για να εξακριβώσει μέχρι πού μπορεί να κινηθεί χωρίς να προκαλέσει αντίδραση. Τα μηνύματα που δίνονται στα συμπεράσματα που αφιροούν την Τουρκία κινούνται σε αυτή την κατεύθυνση. Στο ότι η Τουρκία μπορεί να αναμένει συζήτηση στις Τελωνειακές Ένωσης και προετοιμασία για διαλόγους υψηλού επιπέδου, αλλά από περνά μέσα από την συνέχιση της αποκλιμάκωσης της την Ελλάδα, την αποφυγή νέων προκλήσεων απέναντι στην Κύπρο, αλλά και την αντιμετώπιση των προβλημάτων που υπάρχουν με την μη εφαρμογή της Τελωνειακής Ένωσης με όλα τα κράτη μέλη (δηλαδή και την Κύπρο).

Σε αυτό το πλαίσιο προστίθεται τώρα και η σημασία της διατήρησης του καθεστώτος των Βαρωσίων. Η μπάλα σε αυτό το θέμα βρίσκεται

Πριν από μερικές εβδομάδες, Ευρωπαίος διπλωμάτης δήλωνε στην «Κ» πως ο Τούρκος πρόεδρος Ταγίπ Ερντογάν χαμηλώνει τους τόνους πριν από τα Ευρωπαϊκά Συμβούλια για να εξακριβώσει μέχρι πού μπορεί να κινηθεί χωρίς να προκαλέσει αντίδραση.

στον κ. Ερντογάν και τα βλήματα σφραγίζονται στην επίσκεψή του στο Βαρώνι στις 20 Ιουλίου. Η Τουρκία βρίσκεται στο μικροσκοπικό και για το κράτος δικαίον στο εσωτερικό της χώρας, αλλά και για πρακτικές «εργασιοποίησης» των μεταναστών «για πολιτικούς σκοπούς» από τρίτες χώρες, αναφορά που παραπέμπει στα περσινα περισσότερα στα ελληνοτουρκικά σύνορα.

«Δεν θα τον ακούσουν»

Η προσπάθεια που έγινε από Ευρωπαϊκάς πλευράς με τη συνδρομή και της Ελλάδας, ήταν να δοθεί το μήνυμα στον κ. Τατάρ πως η πρόταση για δύο κράτη ή για προσεγγίσεις που δεν συνάδουν με τα ψηφίσματα του Συμβουλίου Ασφαλείας και τις ευρωπαϊκές αρχές και το κεκτημένο δεν θα ακουστούν καν.

Καθόλου τυχαία δεν ήταν και η πολύ συγκεκριμένη αναφορά της Προέδρου της Κομισιόν Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν μετά την ολοκλήρωση της συνάντησης, όταν τόνισε πως «η ΕΕ δεν θα δεσφεί ποτέ λύση δύο κρατών για την Κύπρο».

Η κ. Φων ντερ Λάινε μάλιστα εκτίεσε και στην επικείμενη επίσκεψη Ερντογάν στο Βαρόσο, και ρητά ανέφερε πως η Ευρωπαϊκή ήττα «Ένωση θα παρακολουθεί τις ενέργειες και τις δηλώσεις του Τούρκου προέδρου. Όσον αφορά τις επαφές του Τ/κ ηγέτη, χαρακτηριστικά ήταν οι δηλώσεις του Έλληνα προέδρου Κωνσταντίνου Μητσοτάκη, ο οποίος φρόντισε δύο φορές να αναφέρει πως μόνι αποδεκτά λύση είναι η ΔΔΟ με πολιτική ιδιότητα. Ο κ. Μητσοτάκης δήλωσε στους Έλληνες ανταποκριτές πως «με τη

λύον δύο κρατών δεν πρόκειται να πάρει πουσένα» καθώς απορρίπτει τα από όλους, και πως στις Βρυξέλλες ο κ. Τατάρ «δεν πρέπει να μιλάει για δύο κράτη διότι κανείς δεν θα τον ακούσει, η σύζητηση σταματάει εν τη γενέσει της». Ερωτηθείς για φωτογραφία της συνουσίας Μνητοστάκη - Τατάρ παρουσιάστηκε από τον τ/κ πλευρά ως συνάντηση στον Έλληνα πρωθυπουργό με τον Τ/κ ηγέτη, ο πρωθυπουργός δήλωσε πως αυτό δεν ίσχυε καθώς, όπως είπε, «διασταυρωθήκαμε στο πρώινό του ξενοδοχείου».

Βεβαίως οι τυχαίες ανεπισημειωμένες συναλλαγές σε διαδρόμους είναι συχνά εργαλείο πολιτικών και δημιουργίας ενεπισημειωμένων, όπως ήταν το συναπάντημα του Τούρκου και του Κύπριου ΥΠΕΣ σε χώρο όπου συχνάζουν οι αντιπροσωπείες κατά την τελευταία Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ.

Εξόργισε η Ουγγαρία

Πάντως, την ευρωπαϊκή επικαιρότητα μονοπώλησαν αυτή τη φορά θέματα πέραν των ευρωτοκυκλικών σχέσεων (για τις οποίες εξ αρχής δεν υπήρχαν πολλές προσδοκίες). Το πρώτο ήταν η απόφαση της Ουγκάριας να εισαγάγει νομοθεσία, η οποία, με τη δικαιολογία της προστασίας των ανήλικων από τη «ΛΟ-ΑΤΚΙ ιδεολογία», απαγορεύει την επαφή των παιδιών με εικόνες και ιδέες που παραπέμπουν στην ομοφυλοφιλία ή την αλλαγή φύλου. Το ζήτημα δεν βρισκόταν αρχικά στην ατζέντα, ωστόσο, οι έντονες αντιδράσεις από αρκετά κράτη μέλη οδήγησαν στη συμπερίληψή του στη συζήτηση με ηγέτες να δίνουν το μήνυμα στον Ούγγρο πρωθυπουργό πως τέτοιες διακρίσεις μέσω ασφαλών νομοθεσιών είναι απαράδεκτες, καθώς στοχοποιούν συγ-

κεκριμένες ομάδες πολιτών. Σύμφωνα μάλιστα με τα όσα μεταδόθηκαν, ο Ολλανδός πρωθυπουργός Μαρκ Ρούτε ρώτησε τον κ. Ορμπάν γιατί δεν επιδιώκει την έξοδο από την Ε.Ε. εφόσον δεν αποδέχεται τις κοινοτικές νομοθεσίες και αρχές που απαγορεύουν τις διακρίσεις στη βάση του σεξουαλικού προσανατολισμού.

Ο Ούγγρος πρωθυπουργός εξή-
γαν τη θέση της κυβέρνησής του,
αν και σύμφωνα με αναλυτές φαί-
νεται να πέτυχε αυτό που ήθελε,
δημιουργώντας μια συζήτηση την
οποία αναμένεται να εργαλειοποι-
ήσει στις βουλευτικές εκλογές του
ερχόμενου Απριλίου, στην οποία η
αντιπολίτευση θα επιχειρήσει να
τον αντιμετώπισει με συμμαχία έξι
κομμάτων. Το άλλο ζήτημα που
απασχόλησε τη Σύνοδο και εν μέρει
επισκοπήθηκε, ήταν η πρόταση της
Γαλλίας και της Γερμανίας για σύ-
νοδο μεταξύ της Ε.Ε. και της Ρωσίας,
κάτι που προκάλεσε έντονη αντι-
δραση από πλευράς της Πολωνίας
και των Βαλτικών χωρών. Πριν από
την αναχώρησή της για τις Βρυξέ-
λλες η Γερμανίδα καγκελάριος Άγκελα
Μέρκελ είχε αναφερθεί στην πρό-
ταση, όπως και ο Γάλλος πρόεδρος
Εμμανουέλ Μακρόν, παραπέμποντας
στο γεγονός πως οι ΗΠΑ προχώ-
ρησαν με συνάντηση Μπάιντεν -
Πούτιν, και πως είναι στις δύσκολες
σχέσεις που χρειάζεται διάλογος.
Οι χώρες της Ανατολικής Ευρώπης
που παραδοσιακά είναι εξαιρετικά
καχύποπτες απέναντι στη Ρωσία
λόγω του ιστορικού της σοβιετικής
περίοδου (όπως είναι άλλωστε και
η Κύπρος απέναντι στην Τουρκία)
διαφώνησαν λέγοντας πως μια πρό-
σκληση σε σύνοδο θα έστειλε το
λάθος μήνυμα από τη στιγμή που
η Ρωσία δεν δείχνει εποικοδομητική
στάση.

CYPRUS ON ΚΙΝΟΥΜΕ ΤΗΝ ΨΗΦΙΑΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Εξελισσόμαστε και πρωτοπορούμε στην προσπάθεια
για ψηφιακή μετεξέλιξη της χώρας.

ΨΗΦΙΑΚΕΣ ΠΛΗΡΩΜΕΣ

BoC Wallet
Apple Pay
Garmin Pay
Fitbit Pay
QuickPay

ΨΗΦΙΑΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

Internet Banking
Mobile Banking App
Ηλεκτρονική Υπογραφή
eLoans
e-Notice
e-Fixed Deposit

bankofcyprus.com.cy/cyon
800 00 800

Τράπεζα Κύπρου

Σώθηκε η παρτίδα, ανοικτοί λογαριασμοί

Το Βερολίνο δεν επέτρεψε διασύνδεση Κυπριακού-θετικής ατζέντας

Του ΠΑΥΛΟΥ Κ. ΞΑΝΘΟΥΛΗ

Η Λευκωσία «έσωσε την παρτίδα» της Συνόδου Κορυφής, διατηρώντας εν πολλοίς τα κεκτημένα της, με επίκεντρο την διασφάλιση της δυνατότητας άσκησης βέτο στο μείζον ζήτημα της αναβάθμισης της Τελωνειακής Ένωσης της Τουρκίας, ενώ παράλληλα κατάφερε να ενισχύσει εν μέρει τις αναφορές για το Κυπριακό και το Βαρώσι. Αξιοσημείωτο είναι ότι η Κυπριακή Δημοκρατία «πῆρε με το χέρι της» όσα καταγράφουν τα Συμπεράσματα της Συνόδου Κορυφής, τα οποία αποτελούν προϊόν συμβιβασμού. Βασικός αντίπαλος της Λευκωσίας ήταν η Γερμανία, η οποία δεν επέτρεψε διασύνδεση της θετικής ατζέντας της Τουρκίας με το Κυπριακό, το οποίο συνεπώς δεν αποτελεί προϋπόθεση για τα ευ-

Η Λευκωσία θα εξακολουθήσει να έχει «ανοικτούς λογαριασμούς» με τον γερμανικό άξονα, οι οποίοι πλέον παραπέμπονται το φθινόπωρο ή/και αργότερα και εστιάζονται σχεδόν αποκλειστικά στο ζήτημα της αναβάθμισης της Τελωνειακής Ένωσης της Τουρκίας.

ρωπαϊκά δώρα που θα εξασφαλίσει η Άγκυρα, με ό, τι αυτό συνεπάγεται. Στα πλέον αξιοσημείωτα περιλαμβάνεται και μια σημαντική απώλεια που κατέγραψε η Κύπρος, καθώς ένα από τα μεγάλα στερήγματα στο οποίο είχε επενδύσει, η Γαλλία, έκανε στροφή 180 μοιρών, συμπλέοντας με τη Γερμανία, στο πλέον κρίσιμο σημείο. Οι λογαριασμοί Λευκωσίας-γερμανικού άξονα «παράμεναν ανοικτοί» και εκ των πραγμάτων η λήψη οριστικών αποφάσεων για τη «θετική ατζέντα» της Τουρκίας, με ουσιαστικό αντικείμενο την αναβάθμιση της Τελωνειακής Ένωσης, παραπέμπεται το φθινόπωρο ή/και αργότερα. Εξάιρεση αποτελεί η χρηματοδό-

τηση για το προσφυγικό, η οποία δρομολογείται πλέον, παρά τα πρακτικά προβλήματα που είχαν προκληθεί σε τρία κράτη-μέλη και τα οποία επηρέασαν τον γενικότερο σχεδιασμό του Βερολίνου για τη θετική ατζέντα (βλέπε πιο κάτω).

As δούμε όμως πρώτα «τα συν» των Συμπερασμάτων της Συνόδου για τη Λευκωσία:

Το σημαντικότερο που κατάφερε να εξασφαλίσει η Κύπρος είναι η συντήρηση του «επιπρόσθετου καθοδηγητικού ρόλου του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου» σε σχέση με την αναβάθμιση της Τελωνειακής Ένωσης της Τουρκίας, διατηρώντας εν ζωή τη δυνατότητά της να ασκήσει βέτο, κάτι που είχε «εξαφανιστεί» στα δύο πρώτα προσχέδια Συμπερασμάτων που είχε βάλει στο τραπέζι ο πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Σαρλ Μισέλ. Επίσης, θετική είναι η υπόδειξη για εφαρμογή της υφιστάμενης Τελωνειακής Ένωσης έναντι όλων των κρατών-μελών, η οποία πάντως επαναλαμβάνεται εδώ και 16 σχεδόν χρόνια προς την Τουρκία, χωρίς κανένα αποτέλεσμα.

Σημαντική επίσης είναι η βελτίωση των Συμπερασμάτων, με την επισήμανση για λύση του Κυπριακού «στη βάση μιας διζωνικής, δικαιοδικής ομοσπονδίας, με πολιτική ισότητα σύμφωνα με τα σχετικά ψηφίσματα του Σ.Α. ΟΗΕ».

Εξίσου σημαντική είναι και η επισήμανση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου σε σχέση με «το καθεστώς των Βαρωσίων» και το γεγονός ότι «καλεί σε πλήρη σεβασμό των ψηφισμάτων του Σ.Α. ΟΗΕ και ειδικότερα των ψηφισμάτων 550 και 789».

Επαναβεβαιώνεται ότι η θετική ατζέντα προς την Τουρκία τελεί υπό την αίρεση των προϋποθέσεων που τέθηκαν τον περασμένο Μάρτιο και οι οποίες καθιστούν σαφές ότι σε περίπτωση νέων προκλήσεων εκ μέρους της Άγκυρας, η Ε.Ε. θα χρησιμοποιήσει τα μέσα και τις επιλογές που έχει στη διάθεσή της για να περαστοπιστεί τα συμφέροντά των κρατών-μελών της.

«Τα πλέον» των Συμπερασμάτων, τα οποία επέβαλε το Βερολίνο:

Η απουσία οποιασδήποτε διασύνδεσης της παραχώρησης της θετικής ατζέντας της Τουρκίας και δη της αναβάθμισης της Τελωνειακής Ένωσης, με το Κυπριακό ή/και

Στήριξη στην Κυπριακή Δημοκρατία παρείχαν σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ» η Αυστρία, η Ελλάδα, η Ιρλανδία, το Βέλγιο και το Λουξεμβούργο, ενώ η συντριπτική πλειοψηφία των κρατών-μελών ακολούθησε τη γραμμή που χάραξε η Γερμανία.

Βολές Αγκυρας κατά της Ε.Ε.

Προειδοποιήσεις κατά της Ε.Ε. επιστράτευσε το τουρκικό ΥΠΕΞ, στο πλαίσιο γραπτής ανακοίνωσης για τα αποτελέσματα της Συνόδου Κορυφής. «Η Ε.Ε. αγνόησε για ακόμη μία φορά τους Τουρκοκύπριους και αγνόησε επίσης τα ίδια δικαιώματά τους. Όσο συνεχίζεται αυτή η στάση της Ε.Ε. δεν είναι δυνατόν να υπάρξει εποικοδομητική συμβολή στο Κυπριακό», προειδοποίησε η Άγκυρα. Φρόντισε δε, επί τη ευκαιρία, να προβεί σε έκκληση προς την Ε.Ε. «να δει τις πραγματικότητες στο νησί, να αναγνωρίσει τους Τουρκοκύπριους και τα κεκτημένα ίδια δικαιώματά τους και να εκπληρώσει τις υποσχέσεις που έδωσε το 2004», παραπέμποντας προφανώς στο απευθείας εμπόριο και στην ταΐβανοποίηση της κατεχόμενης Κύπρου.

Στη γραπτή ανακοίνωση, το τουρκικό ΥΠΕΞ σημειώνει ότι οι «οι αποφάσεις που ελήφθησαν σχετικά με το κεφάλαιο «Τουρκία» στη Σύνοδο Κορυφής» της Ε.Ε., «απέχουν πολύ από τα αναμενόμενα και απαραίτητα βήματα. Η Τουρκία έχει εκπληρώσει με το παραπάνω τις υποχρεώσεις της όσον αφορά τη μείωση των εντάσεων και την έναρξη διαλόγου και συνεργασίας», ισχυρίζεται το τουρκικό ΥΠΕΞ. Αποδίδει δε τακτική κωλυσιεργίας στην Ε.Ε., σημειώνοντας ότι αν και τα Συμπεράσματα των «27» αναγνωρίζουν τη μείωση της έντασης, διαπιστώνεται καθυστέρηση στη λήψη συγκεκριμένων αποφάσεων για την εφαρμογή της θετικής ατζέντας, συμπεριλαμβανομένης της αναβάθμισης της Τελωνειακής Ένωσης. Το τουρκικό ΥΠΕΞ αποδίδει τη στάση της Ε.Ε. σε «τακτική καθυστέρησης, έλλειψη βούλησης και εκμετάλλευσή της», από ένα-δύο κράτη-μέλη, φωτογραφίζοντας ευκρινώς την Κύπρο και την Ελλάδα.

με το Βαρώσι, κάτι που προφανώς αποτελεί το μεγαλύτερο κενό των Συμπερασμάτων και επιβλήθηκε από τον γερμανικό άξονα, που επιθυμεί τα ευρωπαϊκά δώρα που προ-ορίζει για την Άγκυρα «να μην εργαλειοποιηθούν» από τη Λευκωσία...

Η αποφυγή διατύπωσης επικρίσεων κατά της Τουρκίας στο ζήτημα της λύσης του Κυπριακού, παρά τη γραπτή τουρκική πρόταση για

δύο χωριστά κράτη. Τα Συμπεράσματα αρκούνται να εκφράσουν «λύπη γιατί η άτυπη διάσκεψη της Γενεύης υπό την αιγίδα του ΟΗΕ δεν άνοιξε τον δρόμο για επανάληψη των διαπραγματεύσεων».

Η αναφορά σύμφωνα με την οποία το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο «σημειώνει την έναρξη εργασιών σε τεχνικό επίπεδο προς την κατεύθυνση όρων εντολής για αναβάθμιση της Τελωνειακής Ένωσης

της Τουρκίας», αντανakλά τη μεθοδική οικοδόμηση του σχεδιασμού του Βερολίνου. Κάτι που αναμφισβήτητα θα συνεχιστεί για υλοποίηση του εν λόγω στόχου, διὰ της γνωστής τακτικής επιβολής από το Βερολίνο, παρά την οχύρωση της Λευκωσίας πίσω από την άσκηση ενός ενδεχομένου βέτο (το οποίο όπως προαναφέραμε διατηρείται ως δυνατότητα).

Με βάση τα πιο πάνω, γίνεται κατανοητό ότι η Λευκωσία εξασφάλισε ό, τι μπορούσε, δίνοντας άνιση μάχη με το Βερολίνο. Όπως δε πληροφορείται η «Κ», την τελευταία βδομάδα το Παρίσι, που είχε επανειλημμένα στηρίξει τις θέσεις της Κυπριακής Δημοκρατίας, άλλαξε ρότα, υιοθετώντας πολιτική Βερολίνου σε σχέση με την Τουρκία. Τόσο ο ΥΠΕΞ της Γαλλίας Jean-Yves Le Drian, όσο και ο υπουργός Ευρωπαϊκών Υποθέσεων της χώρας, Clement Beaune, δεν άρθωσαν λέξη για την Τουρκία στις συζητήσεις που είχαν γίνει, τις τελευταίες μέρες πριν από τη Σύνοδο Κορυφής. Οι ίδιες πληροφορίες αποδίδουν μάλιστα τη στροφή της Γαλλίας στη συνάντηση Μέρκελ-Μακρόν πριν από δέκα περίπου μέρες, κάτι που αποτυπώθηκε και στις προπαρασκευαστικές συζητήσεις, λίγο πριν από τη Σύνοδο Κορυφής, καθώς όπως είμαστε σε θέση να γνωρίζουμε, η Γαλλία χαρακτηρίσει «ισορροπημένο» το δεύτερο προσχέδιο Συμπερασμάτων που έβαλε στο τραπέζι ο πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, Σαρλ Μισέλ, ταυτιζόμενη πλήρως με τη Γερμανία. Για να γίνει αντιληπτό ενδεχομένως το εύρος της διαφο-

ροποιήσης της στάσης της Γαλλίας, θα πρέπει να επισημανθεί ότι το δεύτερο προσχέδιο Μισέλ, όπως και το πρώτο προσχέδιο, καταργούσε τη δυνατότητα της Κυπριακής Δημοκρατίας να ασκήσει βέτο στο ζήτημα της αναβάθμισης της Τελωνειακής Ένωσης της Τουρκίας, καθώς αρκείτο να αναφέρει ότι «σημειώνεται» την έναρξη των εργασιών σε τεχνικό επίπεδο, δημιουργώντας την εντύπωση μιας πολιτικής συναίνεσης όλων των κρατών-μελών, η οποία πάντως δεν υπήρχε, δεδομένων των ενστάσεων της Λευκωσίας. Σε κάθε περίπτωση, είναι προφανές ότι η στάση του Παρισιού δεν μπορεί και δεν πρέπει να εκλαμβάνεται ως δεδομένη από τη Λευκωσία, κάτι που θα πρέπει να προσμετρηθεί, όταν το ζήτημα της «θετικής ατζέντας» της Τουρκίας επανέλθει στο προσκήνιο, για λήψη οριστικών αποφάσεων.

Σημειώνεται ότι στήριξη στην Κυπριακή Δημοκρατία παρείχαν σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ» η Αυστρία, η Ελλάδα, η Ιρλανδία, το Βέλγιο και το Λουξεμβούργο, ενώ η συντριπτική πλειοψηφία των κρατών-μελών, περιλαμβανομένης και της Γαλλίας, ακολούθησε τη γραμμή που χάραξε η Γερμανία.

Με βάση το αποτέλεσμα της Συνόδου Κορυφής, η Λευκωσία θα εξακολουθήσει να έχει «ανοικτούς λογαριασμούς» με τον γερμανικό άξονα, οι οποίοι πλέον παραπέμπονται το φθινόπωρο ή/και αργότερα και εστιάζονται σχεδόν αποκλειστικά στο ζήτημα της αναβάθμισης της Τελωνειακής Ένωσης της Τουρκίας.

Ικανοποιημένος ο πρόεδρος

«Ικανοποίησης» εξέφρασε ο πρόεδρος Αναστασιάδης για το κείμενο των Συμπερασμάτων της Συνόδου Κορυφής, παραπέμποντας τόσο στο ζήτημα διασφάλισης του δικαιώματος άσκησης βέτο της Κύπρου, όσο και στην ενίσχυση των παραγόνων για το Κυπριακό και το Βαρώσι. Σύμφωνα με γραπτή δήλωση του κυβερνητικού εκπροσώπου Κυριάκου Κούσιου, ο πρόεδρος Αναστασιάδης «χαίρεται» το γεγονός ότι τα Συμπεράσματα καθιστούν σαφές ότι «προκειμένου να δοθεί εντολή για εκσυγχρονισμό της ισχύουσας συμφωνίας (σ.σ. Τελωνειακής Ένωσης) θα πρέπει στο μέλλον να υπάρξει ομόφωνη απόφαση (καθοδηγήσει) από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο», η οποία διατηρεί το δικαίωμα άσκησης βέτο των κρατών-μελών.

Σύμφωνα με τη γραπτή ανακοίνωση, ο πρόεδρος Αναστασιά-

δης χαιρετίζει επίσης την «προσέγγιση της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε μια συνολική λύση του Κυπριακού στο πλαίσιο των ψηφισμάτων του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ, περιλαμβανομένου του ψηφίσματος 1251». Ως επίσης και την επισήμανση της «σημασίας του καθεστώτος των Βαρωσίων» και την έκκληση «να επιδειχθεί πλήρης σεβασμός προς τα σχετικά ψηφίσματα του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ και πιο συγκεκριμένα τα ψηφίσματα 550 και 789».

Σύμφωνα με τον εκπρόσωπο, στη διάρκεια της συζήτησης, ο πρόεδρος Αναστασιάδης αναφέρθηκε εκτενώς στην επιδιωκόμενη μορφή λύσης του Κυπριακού, και «εξέφρασε ευχαριστίες προς τους ομολόγους του για ομόφωνη», όπως είπε, «καταδίκη της παράδεκτης λύσης «δύο κρατών» που το τελευταίο διάστημα υποστηρίζει η τουρκική πλευρά».

Ο πρόεδρος Αναστασιάδης εξέφρασε ικανοποίησης για το κείμενο των Συμπερασμάτων της Συνόδου Κορυφής.

Πώς «καθυστέρησε» ο σχεδιασμός Μέρκελ

Στόχος της Άγκελα Μέρκελ ήταν όπως η Σύνοδος Κορυφής στις 24-25 Ιουνίου, άναβε πράσινο φως για την οικονομική στήριξη της Τουρκίας στο προσφυγικό και παράλληλα να δρομολογήσει την αναβάθμιση της Τελωνειακής Ένωσης της υποψήφιας χώρας. Με αυτήν ακριβώς τη σειρά. Ωστόσο, πρακτικά κυρίως ζητήματα έπληξαν τους σχεδιασμούς του Βερολίνου, προκαλώντας καθυστέρηση στην έγκριση της νέας χρηματοδότησης της Άγκυρας, κάτι που εκ των πραγμάτων περιόρισε και τις πείσεις στο έτερο ζήτημα, αυτό της αναβάθμισης της Τελωνειακής Ένωσης, παρέχοντας χρόνο και οξυγόνο στη Λευκωσία. Η πρώτη δυσκολία που αντιμετώπισε ο σχεδιασμός του Βερολίνου είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με τις διαφωνίες κρατών-μελών, αναφορικά με τη γραμμή εκταμίευσης της οικονομικής βοήθειας προς την Τουρκία. Τα πλείστα κράτη-μέλη ευνοούσαν όπως η οικονομική στή-

ριξη εκταμιευθεί στο σύνολό της από τον ευρωπαϊκό προϋπολογισμό 2021-2027, κάτι που σύμφωνα με την Κομισιόν ήταν αδύνατο. Ως αποτέλεσμα, ζητήθηκε από την πρόεδρο του Σώματος, Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν, να υποβάλει προτάσεις, προκειμένου να συμφωνηθεί η γραμμή εκταμίευσης της οικονομικής βοήθειας και να συμφωνηθεί στη Σύνοδο του Ιουνίου. Ωστόσο, η διαδικασία καθυστέρησε και οι εισηγήσεις φον ντερ Λάιεν ήταν έτοιμες λίγες μόνο μέρες πριν από τη Σύνοδο. Ως αποτέλεσμα, σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ», τρία κράτη-μέλη ενημέρωσαν τις Βρυξέλλες ότι αδυνατούσαν πλέον να εγκρίνουν στον εναπομείναντα χρόνο την οποιανδήποτε οικονομική βοήθεια. Πρόκειται για τη Σουηδία, τη Φινλανδία και την Ολλανδία, οι οποίες αν και στήριζαν την οικονομική βοήθεια προς την Τουρκία για το προσφυγικό, δεν είχαν πλέον τη «χρονική πολυτέλεια»

για να εγκρίνουν τις προτάσεις της Κομισιόν, καθώς οι εθνικές τους διαδικασίες προβλέπουν κοινοβουλευτικό έλεγχο και έγκριση πριν δώσουν τη συγκατάθεσή τους σε κοινοτικό επίπεδο. Συνεπώς, η έγκριση των προτάσεων της Κομισιόν δεν ήταν πλέον εφικτή λόγω στενότητας χρόνου από τη μέρα γνωστοποίησής τους, μέχρι και τη Σύνοδο Κορυφής.

Οι προτάσεις της Κομισιόν, που αρχικά αποτυπώθηκαν σε non paper, προβλέπουν την παραχώρηση 3 δισεκατομμυρίων ευρώ προς την Τουρκία από το 2022 μέχρι και το 2024, ενώ στην παρούσα φάση η χώρα στήριζεται με επιπλέον ποσό 535 εκατομμυρίων ευρώ, γεγονός που ανεβάζει τη συνολική βοήθεια με ορίζοντα τριετίας στα 3,5 περίπου δισεκατομμύρια ευρώ. Το ίδιο πο- ραρετς Κομισιόν προτείνει οικονομική βοήθεια 2,2 δισεκατομμυρίων ευρώ για την Ιορδανία, τον Λίβανο και τη Συρία.

Βέτο Τατάρ στον «πρωθυπουργό» της Αγκυρας

Πολιτικός αναβρασμός στα Κατεχόμενα το τελευταίο διάστημα με τις διαιωνιζόμενες πολιτικές παρεμβάσεις της Τουρκίας

Του **ΝΙΚΟΥ ΣΤΕΛΓΙΑ**

Η πανδημία του κορωνοϊού έδωσε νέες διαστάσεις στο μεγάλο κοινωνικοοικονομικό αδιέξοδο στα Κατεχόμενα και ενάμιση χρόνο μετά την έναρξη της κρίσης του Covid 19 αρχίζει να διαφαίνεται ακόμη μία μεγάλη κρίση, αυτήν τη φορά καθαρά πολιτική. Οι τελευταίες πολιτικές εξελίξεις στην τ/κ κοινότητα δείχνουν ότι τόσο η «νομοθετική» όσο και η «εκτελεστική» εξουσία βρίσκονται πλέον αντιμέτωπες με μια βαθιά συστημική κρίση. Για μεγάλο χρονικό διάστημα οι εργασίες της «Βουλής» σκοντάφτουν πάνω στο πρόβλημα της απαρτίας. Τα ίδια τα στελέχη της «κυβερνητικής» συμμαχίας μοϊκοτάρουν τη «Βουλή» και προκαλούν μεγάλο πονοκέφαλο στον «πρωθυπουργό» και στους συνεργάτες του. Την ίδια ώρα, ρωγμές αρχίζουν να εμφανίζονται και στο εσωτερικό της τρικομματικής «κυβέρνησης» μειοψηφίας, η οποία σχηματίστηκε στα τέλη του προηγούμενου έτους ύστερα από σειρά παρεμβάσεων της Αγκυρας. Όλα δείχνουν ότι οι τουρκικές παρεμβάσεις διαδραματίζουν πρωταγωνιστικό ρόλο στη μεγέθυνση της πολιτικής κρίσης των Κατεχομένων.

Τον Οκτώβριο του 2020, στη δεύτερη αναμέτρηση των «προεδρικών εκλογών», η Άγκυρα εξασφάλισε το αποτέλεσμα που επιθυμούσε χάρη στις παρεμβάσεις που πραγματοποιήσε στην «εκλογική» διαδικασία, όπως γράψαμε την περασμένη Κυριακή. Αυτές οι παρεμβάσεις άνοιξαν τον δρόμο για την «εκλογή» του ηγέτη της τ/κ Δεξιάς, Ερσίν Τατάρ στην ηγεσία της τ/κ κοινότητας. Μετά τη νίκη του κ. Τατάρ, δηλαδή την τοποθέτηση στο «Προεδρικό» μιας εθνικιστικής ηγεσίας, η οποία στο Κυπριακό ήταν πλήρως ευθυγραμμισμένη με τη νέα γραμμή της Τουρκίας, η Άγκυρα έστρεψε την προσοχή της στο εγχείρημα της εκ νέου εξασφάλισης του ελέγχου της «εκτελεστικής» εξουσίας, δηλαδή της «κυβέρνησης». Ωστόσο, παρά τη μεγάλη προσπάθεια της Άγκυρας και τον σχηματισμό της τρικομματικής «κυβέρνησης» μειοψηφίας του Ερσάν Σανέρ, τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν η Τουρκία και οι σύμμαχοί

Μετά τη νίκη του κ. Τατάρ, δηλαδή την τοποθέτηση στο «Προεδρικό» μιας εθνικιστικής ηγεσίας, η οποία ήταν πλήρως ευθυγραμμισμένη με τη γραμμή της Τουρκίας, η Αγκυρα έστρεψε την προσοχή της στο εγχείρημα της εκ νέου εξασφάλισης του ελέγχου της «εκτελεστικής» εξουσίας, δηλαδή της «κυβέρνησης».

Ο κ. Τατάρ, όχι μονάχα δεν θεωρεί ορθή την επιλογή του κ. Σανέρ για το αξίωμα του «πρωθυπουργού», αλλά ταυτοχρόνως εκφράζει προβληματισμό για τις διαιωνιζόμενες παρεμβάσεις της Άγκυρας στα εσωτερικά πολιτικά δρώμενα των Τ/κ.

της στο τ/κ πολιτικό προσκήνιο δεν επιλύθηκαν και αυτό διότι τόσο η «εκλογική» βάση όσο και η ίδια η ηγεσία του μεγαλύτερου κόμματος της τ/κ Δεξιάς, του Κόμματος Εθνικής Ενότητας (ΚΕΕ), δεν αποδέχθηκαν την ηγεσία και την «πρωθυπουργία» του κ. Σανέρ. Επίσης, το ΚΕΕ εκφράζει έντονο προβληματισμό για την αποτυχία της τρικομματικής «κυβέρνησης» σε διάφορα πεδία της «διακυβέρνησης».

Οι πληροφορίες της «Κ» από διάφορες καλά ενημερωμένες πηγές δείχνουν ότι τον παραπάνω προβληματισμό των στελεχών του ΚΕΕ τον συμμερίζεται και ο κ. Τατάρ. Μπορεί στο Κυπριακό και στις σχέσεις με την Άγκυρα, ο κ. Τατάρ να

Λύση δύο κρατών;

«Δεν χρειαζόμαστε τους Ελληνοκύπριους γείτονές μας για να θέσουμε το ερώτημα “πόσο μας πείθει η λύση των δύο κρατών”; Η τ/κ ηγεσία προτείνει την κυριαρχική ισότητα ως βάση λύσης του Κυπριακού τη στιγμή που στον βορρά της Κύπρου οι τρεις εξουσίες βιώνουν μια βαθιά συστημική κρίση. Η Άγκυρα επεμβαίνει στη δικαιοσύνη μας. Η Βουλή μας βιώνει επανωτά εμφράγματα. Και η εκτελεστική μας εξουσία δεν εκτελεί τα καθήκοντά της. Υπό αυτές τις συνθήκες μπορούμε να δηλώσουμε με βεβαιότητα ότι το μέλλον του τ/κ κράτους είναι εξασφαλισμένο», όπως είπε στην «Κ» έμπειρο στέλεχος της τ/κ Δεξιάς. Σύμφωνα με την πηγή μας, «για να καταστεί αζιότιστη η τ/κ πρόταση λύσης των δύο κρατών, πρώτα από όλα η τ/κ πλευρά θα πρέπει να αντιμετωπίσει τη μεγάλη, πολυδιάστατη πολιτική κρίση που αντιμετωπίζει τα τελευταία χρόνια». Σε διαφορετική περίπτωση, εκτός από τους Ε/κ και τη διεθνή κοινότητα, μεγάλες μερίδες της ίδιας της τ/κ κοινότητας θα εξοκολουθήσουν να αντιμετωπίσουν στο μέλλον με καχυποψία την ιδέα της εδραίωσης μιας ξεχωριστής «κρατικής» δομής στα εδάφη της Κύπρου.

βρίσκεται καθημερινά στο προσκήνιο της κυπριακής επικαιρότητας ως ένας από τους πιο ένθερμους υποστηρικτές της τουρκικής κυβέρνησης, ωστόσο παρασκηνιακά η πραγματικότητα είναι πολύ πιο διαφορετική. Ο κ. Τατάρ, όχι μονάχα δεν θεωρεί ορθή την επιλογή του κ. Σανέρ για το αξίωμα του «πρωθυπουργού», αλλά ταυτοχρόνως εκφράζει προβληματισμό για τις διαιωνιζόμενες παρεμβάσεις της Άγκυρας στα εσωτερικά πολιτικά δρώμενα των Τ/κ. Με αυτό το σκεπτικό,

στις τελευταίες επαφές του με την τουρκική πλευρά, ο κ. Τατάρ εκπέμπει το μήνυμα ότι «στο επερχόμενο συνέδριο του ΚΕΕ τα στελέχη του κόμματος θα πρέπει να είναι σε θέση να αναδείξουν την ηγεσία του κινήματος».

Σημειώνεται ότι η αμφισβήτηση της «πρωθυπουργίας» και ηγεσίας του κ. Σανέρ, δηλαδή η κρίση στην «εκτελεστική» εξουσία έρχεται την ώρα που η «Βουλή» αντιμετωπίζει το πρόβλημα της απαρτίας. Εκτός από την αντιπολίτευση, τα ίδια τα

στελέχη της «κυβέρνησης», απέχοντας από τις εργασίες της «Βουλής», εξωτερικεύουν την απογοήτευσή τους για την τροπή των πολιτικών εξελίξεων. Την ίδια στιγμή, σύσσωμη η τ/κ αντιπολίτευση αμφισβητεί όλες τις αποφάσεις και πρωτοβουλίες της τρικομματικής «κυβέρνησης».

Εμπλοκή Αγκυρας στο ΚΕΕ

Υπό τη σκιά των προαναφερόμενων εξελίξεων η τ/κ κοινότητα οδηγείται σε κρίσιμες πολιτικές εξελίξεις. Το φθινόπωρο, ενδεχομένως στα τέλη του Οκτωβρίου ή στις αρχές του Νοεμβρίου, το ΚΕΕ αναμένεται να οδηγηθεί σε μεγάλο συνέδριο, στο οποίο θα αναδειχθεί ο νέος ηγέτης της τ/κ Δεξιάς, ο οποίος λογικά, μέχρι τις «βουλευτικές εκλογές» θα βρεθεί και στο αξίωμα του «πρωθυπουργού».

Παρά την επιμονή της Άγκυρας για την ηγεσία του κ. Σανέρ, κορυφαία στελέχη του ΚΕΕ εξακολουθούν να διεκδικούν την ηγεσία του κόμματος. Ένας από αυτούς είναι ο Φαίζ Σουτζούογλου. Καλά ενημερωμένες πηγές θέλουν την Άγκυρα να έχει χαρακτηριστικά «διαγράψει» την υποψηφιότητα του κ. Σουτζούογλου για την ηγεσία του ΚΕΕ με το σκεπτικό ότι «δεν βρίσκεται κοντά στο τουρκικό κυβερνών κόμμα». Σημειώνεται ότι νέα τ/κ έκθεση που

εστιάζει στην «καλινοθεσία» των «προεδρικών εκλογών» «φωτογραφίζει» τον κ. Σουτζούογλου ως το άτομο που έδωσε στη δημοσιότητα πληροφορίες για τις παρεμβάσεις της Αγκυρας στις «προεδρικές εκλογές». Μαζί με τον κ. Σουτζούογλου την ηγεσία του ΚΕΕ εξακολουθεί να διεκδικεί και ένα υψηλόβαθμο στέλεχος της εθνικιστικής παράταξης, ο Χασάν Τατσόι.

Μαζί με το αναμενόμενο συνέδριο του ΚΕΕ, Τ/κ αναλυτές και δημοσιογράφοι εστιάζουν και στο ενδεχόμενο πρόωρων «βουλευτικών εκλογών», λίγο πριν ή μετά από την ανάδειξη της νέας ηγεσίας του «κυβερνώτος» κόμματος. Οι πηγές της «Κ» χαρακτηρίζουν το συγκεκριμένο ενδεχόμενο ως «απομακρυσμένο», προσθέτοντας ταυτόχρονα ότι στο σημείο που έχουν φτάσει σήμερα οι εξελίξεις στο τ/κ πολιτικό προσκήνιο κανείς δεν είναι σε θέση να προβλέψει το τι ακολουθεί κατά την επόμενη περίοδο.

Σημειώνεται ότι παράλληλα με το εσωτερικό του ΚΕΕ, κρίσιμες εξελίξεις «τρέχουν» και στο εσωτερικό των δύο μικρότερων κομμάτων της τ/κ Δεξιάς που συγκροτούν την «κυβέρνηση» μειοψηφίας. Σε μικρότερο βαθμό και αυτές οι εξελίξεις επισκιάζουν το έργο της «κυβέρνησης» Σανέρ. Σύμφωνα με ορισμένες Τ/κ αναλύσεις δεν αποκλείεται αυτές οι εξελίξεις το επόμενο διάστημα να προκαλέσουν τη διάλυση του σημερινού «κυβερνητικού» σκάμματος. Οι υποστηρικτές αυτής της άποψης αποδίδουν ιδιαίτερη σημασία στην παράιτηση του «υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Ασφάλισης», Κοράλ Τσαγμάν, η οποία εκτός από την κρίση στο εσωτερικό της «κυβέρνησης» σχετίζεται με τον αναβρασμό που επικρατεί στο εσωτερικό του Δημοκρατικού Κόμματος (ΔΚ). Την ίδια στιγμή, υπογραμμίζουν το γεγονός ότι το μέχρι πρότινος ανερχόμενο αστέρι της τ/κ πολιτικής σκηνής, ο πολιτικός σχηματισμός των εποίκων, το Κόμμα Αναγέννησης (ΚΑ), σήμερα τελεί υπό καθεστώς διάλυσης. Μια μερίδα των στελεχών του κόμματος χωρίζουν τους δρόμους τους με τον Αντιπρόεδρο της «κυβέρνησης» Ερχάν Αρίκλι και βάζουν πλώρη για τη δημιουργία ενός νέου κόμματος.

Αρχίζουν τα δύσκολα στο Κυπριακό

Σε αχαρτογράφητα νερά η διαδικασία - Τα εμπόδια και η ανάγνωση της Αγκυρας

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΙΩΑΝΝΟΥ**

Όταν την περασμένη εβδομάδα, στην Σύνοδο Κορυφής της Ε.Ε., οι Ευρωπαίοι εταίροι «εξέφρασαν τη λύπη τους» που η Άτυπη Πενταμερής της Γενεύης «δεν άνοιξε τον δρόμο για επίσημες διαπραγματεύσεις» στο Κυπριακό, κατέστη σαφές πως το τελευταίο ούτε αποτελεί βασικό συστατικό της συνεχιζόμενης προσπάθειας αποκλιμάκωσης, εκ μέρους των Βρυξελλών, της έντασης στην Ανατολική Μεσόγειο, αλλά και ούτε εντάσσεται στη μεγάλη εικόνα των ευρωτουρκικών σχέσεων –και τις συνεχιζόμενες προσπάθειες για τον ορισμό του επόμενου σημαντικού βήματος στις σχέσεις τους. Έμπειροι παρατηρητές υπογραμμίζουν πως στην παρούσα συγκυρία το διάστημα μέχρι τον Σεπτέμβριο δεν θα είναι και το ιδανικότερο για τη Λευκωσία. Οι ίδιοι παρατηρητές πάντως θα έπαιζαν τα ρέστα τους στο ότι δύσκολα η κ. Λουτ θα συγκαλέσει μια νέα διάσκεψη για το Κυπριακό και πως τόσο στο Βερολίνο όσο και στο Παρίσι αναμένουν, με τους πρώτους να βρίσκονται και στην κορύφωση της προεκλογικής τους περιόδου, να δουν και να ακούσουν τον Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν, από την κατεχόμενη βόρεια Κύπρο, στις 20 του Ιουλίου.

Στρατηγική αποσύνδεση

Αυτό που πολύ έξυπνα και τακτικά έχει πετύχει στην παρούσα φάση η εξωτερική πολιτική της

Τουρκίας στο Κυπριακό είναι να το αποσυνδέσει από τον γεωγραφικό χώρο της Ανατολικής Μεσογείου ως πεδίο εντάσεων, της περιόδου 2018-2020, στο πλαίσιο του δίπολου ελληνοτουρκικά-Κυπριακό, που παρδοσιακά προωθούσε ως πακέτο διαπραγματεύσεων για πολλές δεκατίες. Ο διάλογος Αθίνας και Άγκυρας και η απευθείας ένταξη του στο διαπροσωπικό επίπεδο Μπιστάκη-Ερντογάν δείχνει, χωρίς να υπάρχουν θεαματικά αποτελέσματα, πως δουλεύει χάρην της επικοινωνίας και του διαλόγου –αυτών καθ’ εαυτών– τη στιγμή που Ελληνοκύπριοι και Τουρκοκύπριοι αδυνατούν, τέσσερα χρόνια μετά το Κραν Μοντάνα, να συμφωνήσουν στη βάση του τι συζητούν προκειμένου να υπάρξει επανέναρχη των συνομιλιών στο Κυπριακό. Η τουρκική τακτική δείχνει να περπατά εντός των ευρωπαϊκών πρωτευουσών που σαφώς σταθμίζουν μια ένταση, όπως την κρίση του Έβρου στις αρχές του 2020 ή τη στρατιωτική παρουσία ελληνικών και τουρκικών πλοίων στο Αιγαίο ως σημαντικότερες απειλές για τις ευρωτουρκικές σχέσεις παρά «από το άλυτο Κυπριακό». Την ίδια στιγμή και ενώ η Λευκωσία, που η ίδια ζήτησε στο παρελθόν...talking, υπονόησε δις εντός της Ε.Ε. περί βέτο και αναζήτησε σημαντικές κυρώσεις για πρόκληση κόστους στην Τουρκία για τις έκνομες γεωτρήσεις που δεν πήρε, έτεινε μετά το 2017 να πιστέψει πως το κλειδί για την λύση του Κυπριακού είναι μια απευθείας συνεννόηση με την

Άγκυρα. Αντίληψη που η Τουρκία ντρίμπλαρε με την ανάδειξη του Τατάρ στην ηγεσία των Τουρκοκυπρίων και την εργαλειοποίηση του αφηγήματος για δύο κράτη. Η Ε.Ε. μπορεί να μην αποδέχεται το τελευταίο, ωστόσο, αυτό που δείχνει να προκρίνει είναι τη βελτίωση των ευρωτουρκικών σχέσεων με ή χωρίς διευθέτηση του Κυπριακού, υπενθυμίζοντας το κυνικό πλέγμα συμφερόντων της αλλά και την γεωπο-

Η τουρκική τακτική δείχνει να περπατά εντός των ευρωπαϊκών πρωτευουσών, που σταθμίζουν μια ένταση όπως την κρίση του Έβρου το 2020 ή την παρουσία ελληνικών και τουρκικών πλοίων στο Αιγαίο, ως σημαντικότερες απειλές για τις ευρωτουρκικές σχέσεις παρά «από το άλυτο Κυπριακό».

λιτική σημασία της Τουρκίας στην παρούσα συγκυρία (μεταναστευτικό, τελωνειακή ένωση, μέλλον οχέους).

Η παρουσία του Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν στα Κατεχόμενα στις 20 Ιουλίου αποτελεί μιας πρώτης τάξης ευκαιρία για την εξαγωγή συμπερασμάτων για το πού θα κινηθεί το Κυπριακό τους επόμενους μήνες.

Δεν είναι μόνον το τι θα εξαγγείλλει και τι θα πράξει ο Τούρκος πρόεδρος –επί τούτου πλέον είναι ξεκάθαρο το πού θα κινηθεί περίπου– αλλά πως αυτό θα γίνει αποδεκτό κυρίως σε διεθνές και περιφερειακό επίπεδο. Η Τουρκία δημιούργησε σταδιακά όχι μόνον προηγούμενα επί του εδαφικού και της κυπριακής ΑΟΖ αλλά και μια διαπραγματευτική τακτική, η οποία δείχνει να έχει εξουδετερώσει και το blame game της ελληνοκυπριακής πλευράς αλλά και τον τρόπο πρόσληψης του Κυπριακού ως αναπόσπαστου μέρους του αναδυόμενου υποσυστήματος της Ανατολικής Μεσογείου. Και παρά τις δυσκολίες που δείχνει να διέρχεται η Τουρκία στο εσωτερικό, το Κυπριακό συντηρείται ως ένα on-off αντικείμενο εργαλειοποίησης για το οποίο η Άγκυρα θα μπορούσε να ξεδιπλώσει πολλαπλά οφέλη τόσο στις ευρωτουρκικές σχέσεις και αμερικανοτουρκικές σχέσεις, όσο και στις σχέσεις της σε περιφερειακό επίπεδο, στον διπλωματικό στίβο της Ολομέλειας της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ και στον αραβο-μουσουλμανικό κόσμο. Η Άγκυρα σιωπηρά κλείνει το μάτι στην Αίγυπτο, όταν πρόκειται για την Λιβύη και ομοίως στο Ισραήλ, όταν ανεβάζει τους τόνους για τον εποικισμό της Δυτικής Όχθης –τη στιγμή που διατηρεί στάση αναμονής τόσο στην πρώτη περίπτωση όσο και στην καθυστέρηση της προσφυγής των Παλαιστινίων εναντίον του Ισραήλ στη Χάγη που θα προκύψει για παράδειγμα από μια πι-

Η παρουσία Ερντογάν στα Κατεχόμενα τον προσεχή Ιούλη αναμένεται να εγκαινιάσει μια δύσκολη περίοδο για το Κυπριακό στους επόμενους μήνες.

Ουσία και όχι επικοινωνία

Η παρουσία του Ερντογάν στα Κατεχόμενα συνδέεται τόσο με το Βαρώσι όσο και με την ενέργεια στην Ανατολική Μεσόγειο. Στην περίπτωση της περικλειστής πόλης η τουρκική τακτική αποσκοπεί όχι μόνον να δώσει μια διάσταση εδαφικού/περιουσιακού, αλλά και να διχάσει την ελληνοκυπριακή κοινή γνώμη και δη την κοινότητα των Αμμοχωστιανών. Στην περίπτωση της ενέργειας στην Ανατολική Μεσόγειο ο Ερντογάν θα επικειρήσει και ένα περιφερειακό signalling, αλλά και θα προσδώσει τη διάσταση της πολιτικής ισότητας/συγκυριαρχίας επί των φυσικών πόρων της Ανατολικής Μεσογείου –ζήτημα που έθεσε και στην κατ’ ιδίαν συνάντησή του με τον Έλληνα πρωθυπουργό Κυριάκο Μητσοτάκη στο περιθώριο της Συνόδου Κορυφής του ΝΑΤΟ. Η έλευση του Ερντογάν στα Κατεχόμενα θα είναι περισσότερο ουσίας παρά επικοινωνίας και αναπόφευκτα εντάσει το Κυπριακό σε μια πολύ δύσκολη πορεία για τους επόμενους μήνες.

θανή προσφυγή της Κ.Δ. για το Βαρώσι. Οι επόμενοι μήνες θα είναι δύσκολοι για το Κυπριακό, γιατί διαχρονικά η Άγκυρα έχει αποκρυπτογραφήσει τη «διεθνή διπλωματία διαφώτισης» της Λευκωσίας. Και κυρίως έχει βγάλει το τζίνι από το μπουκάλι: Ήτοι, μετά το 2017 δημιούργησε προηγούμενα,

έθεσε περαιτέρω ζητήματα (φυσικό αέριο και Βαρώσι) στο τραπέζι στο πλαίσιο της πάγιας διαπραγματευτικής προσέγγισης του «cherry picking» και διατηρεί, διά επίσημων δηλώσεων περί προοδότερης των Κατεχομένων, και plan B έναντι του αφηγήματος περί λύσης δύο κρατών.

Παιχνίδι εξουσίας σε Λόφο και Πινδάρου

Τα νέα δεδομένα δείχνουν ποιοι έχουν επιρροή και τι σκέφτονται για το 2023

Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

Όταν το βράδυ των εκλογών, ο Δημοκρατικός Συναγερμός είχε λάβει την πρωτιά και τα ποσοστά των κομμάτων της Αντιπολίτευσης κατέρρεαν, στον Λόφο είχε ξεκινήσει να δημιουργείται ένα κλίμα πανηγυρικό. Πολιτικά πρόσωπα μπεινόβγαιναν χαμογελαστά στον χώρο, η Προεδρία παράγγελλε σουβλάκια και ποτά για να γιορτάσει το αποτέλεσμα, ενώ ο πρόεδρος ήταν ιδιαίτερα ευδιάθετος. Τόσο, που οι στενοί του συνεργάτες παραδέχονταν πως δεν τον είχαν δει έτσι ούτε στις κρίσιμες προεδρικές εκλογές του 2018. Μάλιστα, σε αντίθεση με το 2016, όταν βγήκε μία λιτή ανακοίνωση για το αποτέλεσμα – στην οποία περιορίζεται λόγω του θεσμού του– ο πρόεδρος, επέλεξε να κάνει ένα βήμα παραπάνω και να προχωρήσει σε πανηγυρική δήλωση. Όλο αυτό, σε συνδυασμό με το «ουδέν σχόλιο» στο ερώτημα Βικέτου αν αναθεωρεί για το 2023, έκαναν πολλούς και ιδιαίτερα τον στενό του κύκλο να δηλώνουν βέβαιοι πως ο πρόεδρος θα διεκδικήσει μία τρίτη θητεία. «Όσοι ήμασταν σίγουροι για επαναιεκδίκηση της προεδρίας εκείνη τη νύχτα αλλάξαμε γνώμη μέσα σε λίγες μόλις μέρες», αναφέρει πηγή που βρίσκεται στον στενό πυρήνα του προέδρου. Κανείς βεβαίως δεν μπορεί να πει με σιγουριά, δεδομένου ότι και το 2017, ήταν πολλοί εκείνοι που εκτιμούσαν πως ο πρόεδρος δεν ενδιαφέρεται να επαναιεκδικήσει –είχε μπει πολύ αργά στην κούρσα προετοιμασίας. Αυτό θα εξαρτηθεί, όπως σημειώνουν κύκλοι του στενού του περιβάλλοντος και από το τι θα θέλει ο στενός του περιγυρος. Ήδη στην περιρρέουσα σημειώνεται πως στενότερο μέλος της οικογένειας, λέει πως αν είναι υγιής για ποιο λόγο να μην επαναιεκδικήσει. Το σίγουρο είναι πως μία σειρά δελφίνων προεξάρχοντος του Αβέρωφ Νεοφύτου, ήδη προετοιμάζεται να διεκδικήσει ή να αλλάξει θέση στη σκακιέρα της δεξιάς παράταξης και αυτό θα εξαρτηθεί από το πότε θα λάβει τις τελικές του αποφάσεις και κυρίως τότε θα τους τις ανακοινώσει ο πρόεδρος.

Εισέπραξε όχι

Ήταν ο ανασχηματισμός όμως μία κίνηση που καταδείκνυε τις προθέσεις για το 2023; «Φτάσαμε να πούμε πως θα κάνουμε ανασχηματισμό και κάναμε» έλεγαν στο περιθώριο κύκλοι που βρίσκονται στον περίγυρο Αναστασιάδην. Αφορμή για τον ανασχηματισμό έδωσε η δεδηλωμένη πρόθεση του Κωνσταντίνου Ιωάννου να παραιτηθεί μόλις σταθεροποιηθεί η κατάσταση στην πανδημία. Ενημέρωσε τον πρόεδρο λίγες μέρες πριν από τις

εκλογές και του το επιβεβαίωσε, όπως είχε καταγράψει η «Κ» αμέσως μετά. Με αφορμή την επιθυμία του κ. Ιωάννου, ο πρόεδρος Αναστασιάδης αποφάσισε να προχωρήσει εσπευσμένα σε ανασχηματισμό. Ανέσυρε από το συρτάρι του δημοσκόπηση της Πινδάρου πουδειχνε τελευταίους σε δημοτικότητα τους Γιολίτη, Κούσιο και Προδρόμου και εκεί σκέφτηκε πως είναι καλή σκέψη μαζί με την αντικατάσταση Ιωάννου και η αλλαγή των εν λόγω προσώπων. Όπως λέγεται τα περί κοινής συναίνεσης Προεδρικού-Γιολίτη για αποχώρηση της δεύτερης προέχονταν από το στόμα του ίδιου, εξ ου και η κα Γιολίτη ζήτησε εξηγήσεις. Στο περιβάλλον του προέδρου εκτιμούν πως τελικά δεν θα προχωρούσε σε αντικατάσταση της, αν δεν αποχωρούσε, πυροβολώντας, όπως άλλωστε δεν άλλαξε την υστέρη και τον Πρόδρομο Προδρόμου. Το αποτέλεσμα βεβαίως είναι γνωστό.

Οι προσδοκίες για τον ανασχηματισμό είχαν υψωθεί τόσο, που

Το χωρίς σκέψη «ναι» του Μιχάλη Χατζηπαντέλα και πώς από τη σκέψη έμπειρων δημοσιογράφων κατέληξαν σε ένα εγχείρημα υψηλού ρίσκου.

το αποτέλεσμα πέρασε πολύ κάτω από τον πήχη. Ενδεικτικό το ότι ο πρόεδρος της Δημοκρατίας είχε μιλήσει για κυβέρνηση ευρείας αποδοχής με το ένα πρόσωπο που διαρρέετο πως θα αναλάμβανε το νευραλγικό πόστο του υπουργού Υγείας ήταν ο μέχρι προσφάτως δεύτερος στη τάξη και στέλεχος της αντιπολίτευσης Αδάμος Αδάμου. Κάτι τέτοιο δεν θα ήταν μόνο ένα καίριο πλήγμα στο ΑΚΕΛ, αλλά και η αίσθηση πως ο Νίκος Αναστασιάδης όχι μόνο δεν έχει πληγεί από το σκάνδαλο των πολιτογραφήσεων, αλλά τυχάνει πλέον ευρείας αποδοχής. Ο κ. Αδάμου πείστηκε από τις αντιδράσεις που είδε στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και ενημέρωσε την τελευταία στιγμή πως δεν θα είναι στο κυβερνητικό σχήμα, με αποτέλεσμα την αντικατάστασή του από τον Μιχάλη Χατζηπαντέλα, ο οποίος ρωτήθηκε τα τελευταία λεπτά και είπε αμέσως ναι. Η ίδια ευκολία εξεύρεσης αξιωματούχων δεν υπήρξε και για άλλες θέσεις. Για το Προεδρικό ο πρόεδρος εισέπραξε πολλά όχι. Η αρχική σκέψη ήταν ένας έμπειρος δημοσιογράφος –ρωτήθηκαν μία γυναίκα γνωστή και έμπειρη δημοσιογράφος και δύο άλλοι γνωστοί δημοσιογράφοι με τον ένα να προτείνεται και στο

Ο Πέτρος Δημητρίου διαδραματίζει πλέον τον δικό του ρόλο σε Πινδάρου και Προεδρικό, ενώ ο Χάρης Γεωργιάδης βγαίνει μπροστά, φτιάχνει τη δική του ομάδα διεκδικώντας δακτυλίδι του κόμματος το 2023.

Η θυσία Βίκτωρα και η θέση Δημητρίου

Η κατάσταση στο Προεδρικό εδώ και καιρό θεωρείται τοξική για πολλούς. Αποκαλύφθηκε μετά την άτακτη αποχώρηση τριών προσώπων από τον Λόφο που είχαν να κάνουν με την επικοινωνιακή εικόνα του προέδρου. Μία κίνηση που εκλήφθηκε ως η επίρριψη ευθύνης στα εν λόγω άτομα για την εικόνα του κ. Αναστασιάδην. Η αλήθεια, ωστόσο, είναι πως δεν υπήρχαν οι καλύτερες σχέσεις στις δύο ομάδες που δημιουργήθηκαν εντός Προεδρικού. Κάποιοι μιλούν για διαφορετικές πολιτικές προσεγγίσεις, άλλοι για διαφορετικές ατζέντες. Η «Κ» είχε αποκλύψει εδώ και καιρό πως στενοί πλέον συνεργάτες τους οποίους ακούει ο πρόεδρος είναι οι Παντελής Παντελίδης, Λοΐζος Αντωνίου αλλά κυρίως ο διευθυντής του γραφείου του προέδρου Πέτρος Δημητρίου. Ο κ. Δημητρίου φέρεται να έχει σημαντικό έρεισμα στον Λόφο, να χαιρεί εκτίμησης από τον πρόεδρο, ενώ σε συνεχή επικοινωνία βρίσκεται όπως λέγεται και με τον πρόεδρο του ΔΗΣΥ Αβέρωφ Νεοφύτου και σίγουρα με τον Χάρη Γεωργιάδην. Η «θυσία» του Βίκτωρα με την απόσπασή του στο υπουργείο Εξωτερικών θεωρείται πως ήταν αποτέλεσμα της έντασης που επικρατούσε μεταξύ του και του κ. Δημητρίου, με τον πρόεδρο να δείχνει την προτίμησή του τελικά.

παρελθόν– και είπαν όχι. Κάπως έτσι κατέληξαν στην τριάδα Πελεκάνου-Παρισσινού και Ιωσήφ. Για τη θέση της αναπληρώτριας κυβερνητικού εκπροσώπου προτάθηκε η πρώην αναπληρώτρια εκπρόσωπος τύπου του ΔΗΣΥ και υποψήφια στις ευρωεκλογές Τζιζιρτζία Παναγιώτου, η οποία δεν αποδέχτηκε. «Πολλοί δεν ήταν έτοιμοι να θυσιάσουν τη δουλειά τους για 18 μήνες», έλεγαν την επομένη του ανασχηματισμού κυβερνητικά στελέχη, προσπαθώντας να δικαιολογήσουν τις πολλές αρνήσεις που οδήγησαν σε έναν ανασχηματισμό κατώτερο των περιστάσεων. Αυτό βεβαίως έχει τη δική του σημασία. Αφενός δεν ήθελε να ταυτιστούν με την εν λόγω κυβέρνηση και αφετέρου δεν βλέπουν πως το κόμμα μπορεί εύκολα να κερδίσει μία τρίτη θητεία –ίσως με άλλον υποψήφιο– και να αξιοποιηθούν και εκεί. Το σίγουρο είναι πως αυτό είναι το σχήμα που επελέγη τελικώς και εκείνο με το οποίο ο Νίκος Αναστασιάδης θα ολοκληρώσει τη δεύτερη θητεία και αυτό θα αντανακλά στο έργο του.

Όμως, η όλη διεργασία του ανασχηματισμού είχε πολλά άλλα παρελκόμενα και πολλές αναγνώσεις. Στον σχηματισμό διακυβέρνησης

το 2018 ήταν πολύ διαφορετικά τα άτομα που είχαν πρώτο λόγο στο ποιοι θα αναλάβουν. Κάθισαν τότε σε ένα γραφείο στον Λόφο, ο πρόεδρος του ΔΗΣΥ Αβέρωφ Νεοφύτου, ο τότε κυβερνητικός εκπρόσωπος Νίκος Χριστοδουλίδης και ο τότε σύμβουλος επικοινωνίας του προέδρου Ανδρέας Χατζήκυριακος. Σήμερα η κατάσταση ήταν αρκετά διαφοροποιημένη. Πρώτο λόγο είχε ή τουλάχιστον φαινόταν πως είχε ο Χάρης Γεωργιάδης, με τον οποίο συμφωνούσε πλήρως, όπως λέγεται και ο Αβέρωφ Νεοφύτου. Ο αναπληρωτής πρόεδρος του ΔΗΣΥ επέλεξε μαζί με τον Αβέρωφ Νεοφύτου τον Μιχάλη Χατζηπαντέλα –είχε βοηθήσει στην προεκλογική του Χάρη Γεωργιάδη και αυτό έχει τη δική του σημασία και για τις πολιτικές που ενδεχομένως να λαμβάνει ιδιαίτερα σε ό,τι αφορά το ΓεΣΥ ο διάδοχος του κ. Ιωάννου. Ο Χάρης Γεωργιάδης επέλεξε τη συμμαχία του Νιόβη Παρισσινού, αλλά κυρίως τον Μάριο Πελεκάνο στη θέση του κυβερνητικού εκπροσώπου. Με τον Μάριο Πελεκάνο υπάρχει εδώ και καιρό καλή σχέση. Μάλιστα, ο μηχανισμός του ΔΗΣΥ τις τελευταίες μέρες προωθούσε ανοικτά τις υποψηφιότητες Χάρη-Πελεκάνου, με τους δύο να κάνουν

κοινές εμφανίσεις και εκδηλώσεις. Ποιο είναι το κοινό στοιχείο των δύο είναι ένα ζήτημα ανοικτό επί του παρόντος. Υπάρχουν συναγερμικοί κύκλοι που σημειώνουν πως υπάρχει κημεία των δύο, υπάρχουν και εκείνοι που λένε πως τις ίδιες «συντηρητικές» θέσεις με τον Μάριο Πελεκάνο εκφράζει στην ουσία και ο Χάρης Γεωργιάδης. Το ερώτημα είναι για ποιο λόγο ο Χάρης

Ο Αβέρωφ Νεοφύτου ετοιμάζεται για το 2023 ανοικτά χωρίς, ωστόσο, να αποκλείεται ο Νίκος Αναστασιάδης να κάνει την έκπληξη.

Γεωργιάδης θέλησε να έχει τόσο εμπλοκή σε αυτό τον ανασχηματισμό. Αυτό τυχάνει δύο αναγνώσεων, 1) Είναι στενός συνεργάτης του Νίκου Αναστασιάδην και από τη στιγμή που του ζήτησε βοήθεια στην επιλογή προσώπων το έκανε και 2) Θέλει να δημιουργήσει έναν δικό του περίγυρο σε Προεδρικό και Πινδάρου, καθώς στόχος του είναι η ανάληψη του κόμματος το επόμενο διάστημα. Το ίδιο έκανε άλλωστε και το 2017 (στηρίξη Σάββας Ορφανίδου στην κόντρα με τον γενικό ελεγκτή και στενές σχέσεις με στελέχη), όταν διαβιόταν πως ήθελε να αναλάβει από τότε το κόμμα.

Βεβαίως, σε όλη αυτή την εξίσωση ποιος είναι ο ρόλος του Αβέρωφ Νεοφύτου; Δεν συνηθίζει μέχρι τώρα να βρίσκεται μακριά από τέτοιες διαδικασίες ή να έχει ρόλο δεύτερου βιολιού. Όπως σημειώνουν στενοί του συνεργάτες, ο ίδιος θέλει να στείλει το μήνυμα προς τα έξω πως δεν είναι κατ' εξοχήν δικές του επιλογές, ωστόσο τα πλείστα νέα πρόσωπα στο κυβερνητικό σχήμα, όπως λένε οι ίδιες πηγές, νιώθουν υποχρεωμένοι ιδιαίτερα στον συναγερμικό πρόεδρο. Υπάρχει όμως και η ανάγνωση από συναγερμικούς κύκλους, ότι η πλει-

ρως συναίνεση στις επιλογές Χάρη Γεωργιάδην καταδεικνύει πως οι δύο βρίσκονται σε άριστη πλέον συνεργασία. Άριστη συνεργασία που μεταφράζεται με το ότι ο Αβέρωφ Νεοφύτου στρώνει το χαλί του για το 2023 και δίνει το δακτυλίδι του κόμματος στον Χάρη Γεωργιάδην. Ήδη πάντως ο Αβέρωφ Νεοφύτου έχει ξεκινήσει τον προεκλογικό του από την επόμενη μέρα των εκλογών. Καθόλου τυχαίες οι περιοδείες στα χωριά, οι πόζες, οι αναρτήσεις και η επεκέντρωσή του στη βάση. Υπάρχουν κύκλοι στην κυβέρνηση που εκτιμούν πως ο Αβέρωφ Νεοφύτου έχει ήδη συζητήσει το θέμα του 2023 με τον Νίκο Αναστασιάδην, με τον τελευταίο να του ξεκαθαρίζει πως δεν θα επαναιεκδικήσει. Σε αυτό λοιπόν το πλαίσιο ξεκίνησε κανονικά τον δικό του προεκλογικό ο Αβέρωφ Νεοφύτου και αν ο Νίκος Αναστασιάδης αλλάξει γνώμη στην πορεία –όπως λένε πολλοί– τότε δεν έχει τίποτα να χάσει, πέραν του τρένου για το 2023. Είναι η υποψηφιότητα για την Προεδρία άλλωστε κάτι για το οποίο έχει τον πρώτο λόγο βάσει καταστατικού. Το κόμμα μόνο μία φορά υποστήριξε κάποιον που δεν ήταν ήδη πρόεδρος της Δημοκρατίας ή ο αρχηγός του κόμματος στην περίπτωση Κασουλίδην. Κάτι τέτοιο, δεν αποκλείεται επί του παρόντος, αλλά απομακρύνεται.

Το μοντέλο Κασουλίδην

Ποιος, όμως, θα ήταν σε ένα τέτοιο σενάριο ο νέος Κασουλίδης; Σε ένα τέτοιο ερώτημα πολλοί στρέφουν το βλέμμα στον νυν υπουργό Εξωτερικών Νίκο Χριστοδουλίδην, ο οποίος στις δημοσκοπήσεις –ακόμα και στην πρόσφατη του κόμματος– ήταν πρώτος σε δημοτικότητα. Ο κ. Χριστοδουλίδης ήταν εντελώς αμέτοχος πάντως αυτή τη φορά στην όλη διαδικασία επιλογής νέων προσώπων για το υπουργικό σχήμα. Για κάποιους αυτό μεταφράζεται ότι έτσι δεν θα έχει και την ευθύνη των όσων θα ακολουθήσουν από την επιλογή των εν λόγω προσώπων. Για άλλους, αποτελεί διακριτική αποστασιοποίηση από τα όσα συμβαίνουν στο Προεδρικό.

45

ΧΡΟΝΙΑ

Φροντίδα για τον Άνθρωπο και την Υγεία

Παροχή ποιοτικής και οικονομικά προσιτής φαρμακευτικής αγωγής σε όλους τους ανθρώπους του πλανήτη, με γνώμονα την αειφόρο ανάπτυξη

ΠΙC MEDOCHEMIE

ΚΕΠ: Σειρά αυθαιρεσιών ή άλλων παρανομιών

Τα αποκαλυπτικά συμπεράσματα του τελικού πορίσματος για την 18χρονη διαχείριση του προγράμματος πολιτογραφήσεων

Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ**

Μνημείο καταστρατήγησης κάθε έννοιας χρηστής διαχείρισης, από κάθε άποψη, αποτελεί το τελικό πόρισμα, 786 σελίδων, της Ερευνητικής Επιτροπής για τις κατ’ εξαίρεση πολιτογραφήσεις. Τα στοιχεία που συλλέχθηκαν και περιλαμβάνονται στο πόρισμα χωρίς αμφιβολία κατατάσσουν το Κυπριακό Επενδυτικό Πρόγραμμα

(ΚΕΠ) στην ίδια κατηγορία με άλλα σκάνδαλα που τάλανισαν το δημόσιο βίο τα τελευταία 30 χρόνια. Στην περίπτωση του ΚΕΠ, όπως σαφέστατα αποκαλύπτεται από την έρευνα, αυτό που κάνει την διαφορά είναι η διαπίστωση των μελών της Επιτροπής για την χρονική του διάρκεια και την απουσία πολιτικής και θεσμικής βούλησης να διαφυλαχτεί το κύρος της Κυπριακής Δημοκρατίας κατά τη δια-

χείριση ενός επενδυτικού προγράμματος που προέκυψε ως ανάγκη για εισροή ζεστού χρήματος σε μια δύσκολη χρονική συγκυρία για τον τόπο. Στο τελικό πόρισμα ο αναγνώστης εντοπίζει τις χρόνιες παθολογίες του ΚΕΠ, από εφαρμογής του τον Ιούλιο του 2007 έως τον Αύγουστο του 2020, οπότε και κατέρρευσε υπό το βάρος των αποκαλύψεων του αραβικού δικτύου Al Jazeera. Το πόρισμα βάζει στο

κάδρο των ευθυνών τις τρεις κυβερνήσεις που διαχειρίστηκαν το ΚΕΠ, από το 2007 και εντεύθεν. Περιγράφει την παθογένεια του νομοθετικού πλαισίου από εφαρμογής του, τη διαχρονική απουσία πολιτικής βούλησης να ενισχυθεί το νομοθετικό πλαίσιο, την απουσία ουσιαστικής παρέμβασης από την εκτελεστική και νομοθετικές εξουσία και την ανοχή απέναντι σε φαινόμενα διαπλοκής και διαφθοράς

που σε κάποιες περιπτώσεις ξεπερνούν κατά πολύ την διάπραξη ποινικών αδικημάτων, ενώ δεν περιποιούν τιμή για ένα κράτος δικαίου. Η εικόνα του ΚΕΠ περιγράφεται συνοπτικά μέσα σε μια παράγραφο του τελικού πορίσματος. «Προφανώς, η κατά συρροή αδυναμία των τριών κυβερνήσεων, που διαχειρίστηκαν το Κυπριακό Επενδυτικό Πρόγραμμα, να προχωρήσουν στην εφαρμογή της από-

φασης 65.824 του Υπουργικού Συμβουλίου, ημερομηνίας 11.07.2007 που προβλέπει ότι: «Τα πιο πάνω κριτήρια/όροι θα ισχύουν μέχρι την οριστική διαμόρφωση σχετικού τροποποιητικού ή σχεδίου κανονισμών...» συνέβαλε τα μέγιστα και κατά τρόπο καθοριστικό στη δημιουργία αριθμού εκτός νόμου πολιτογραφήσεων και /ή σειράς αυθαιρεσιών και/ή άλλων παρανομιών».

Το πόρισμα επιβεβαιώνει πως η έγκριση των πολιτογραφήσεων από το Υπουργικό Συμβούλιο γινόταν με συνοπτικό τρόπο.

Το πόρισμα βγάζει από το κάδρο των ευθυνών δύο βουλευτές για τους οποίους θεωρεί ότι δεν παραβίασαν τον κανονισμό δεοντολογίας της Βουλής.

Το πόρισμα αναφέρεται σε ορισμένους ΥΠΕΣ που ενδεχομένως να ευθύνονται για την πρόωθηση προτάσεων χωρίς να ικανοποιούνται τα καθορισμένα κριτήρια.

Οι δύο συναντήσεις Νίκου Νουρή με Didier Reynders πραγματοποιήθηκαν, η πρώτη στην Κροατία και η δεύτερη στις Βρυξέλλες.

Σκιές για ΠτΔ και Υπουργικό Συμβούλιο

Στο τελικό πόρισμα τα μέλη της Ερευνητικής Επιτροπής ενώ δεν αποφεύγουν την επίρριψη ευθυνών σε όλες τις κυβερνήσεις από το 2007 και μετά, επικεντρώνονται λόγω του δυσανάλογου όγκου πολιτογραφήσεων, στην περίοδο μετά το 2013. Καταγράφουν ως ιδιαίτερα σημαντική αδυναμία τη μη ενίσχυση του νομοθετικού πλαισίου τα πρώτα χρόνια εφαρμογής του ΚΕΠ, από τις κυβερνήσεις των αιμεινποτων Προέδρων Τάσσου Παπαδόπουλου και Δημήτρη Χριστόφια και περιγράφουν μια νοσηρή κατάσταση που συνεχίστηκε μέχρι το τέλος του ΚΕΠ. Το πόρισμα διαπιστώνει την απουσία ουσιαστικού ελέγχου από το Υπουργικό Συμβούλιο, αφήνοντας σκιάς για τον ίδιο τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας Νίκο Αναστασιάδη και δύο πρώην μέλη της κυβέρνησής του, το Μάριο Δημητριάδη και Σάββα Αγγελίδη. Στα ζητήματα ενδεχόμενης σύγκρουσης συμφερόντων που εγείρονται στο πόρισμα και στον αντίλογο ότι τα μέλη του Υπουργικού δεν είχαν γνώση των φακέλων που ενέκριναν, η Ερευνητική διαπιστώνει: «Τα

Στο πόρισμα γίνεται λόγος για καταστρατήγηση της Χάρτας Δεοντολογίας Υπουργών που εισήγαγε ο Πρόεδρος Αναστασιάδης, αμέσως μετά την εκλογή του το 2013.

μέλη του Υπουργικού Συμβουλίου ουδέποτε εφάρμοσαν τη Χάρτα και γεγονός παραμένει το ότι το Υπουργικό Συμβούλιο δεν εφαρμόζε την αρχή της αμερόληπτης κρίσης, η οποία προβλεπόταν από τη Χάρτα Δεοντολογίας του Υπουργικού Συμβουλίου». Η Ερευνητική Επιτροπή υποδεικνύει πως οι επηρεαζόμενοι πρώην Υπουργοί όφειλαν να προβούν σε όλες τις δέουσες ενέργειες

προκειμένου να τύχουν εννημέρωσης από τη «Γενική Γραμματεία του Υπουργικού Συμβουλίου, έτσι ώστε να απέχουν από οποιαδήποτε διαδικασία λήψης απόφασης αναφορικά με αιτήσεις που υποβλήθηκαν από συνδεδεμένα με αυτούς γραφεία, με απώτερο σκοπό τη διασφάλιση τόσο της αρχής της διαφάνειας όσο και αυτή της αμεροληψίας, υποκειμενικής και αντικειμενικής και η αποφυγή οποιασδήποτε σύγκρουσης συμφερόντος». Το ίδιο σκεπτικό αναπτύσσεται και για τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, το Υπουργικό Συμβούλιο του οποίου, όπως τονίζεται, ενέκρινε αιτήσεις που προωθούσε το δικηγορικό γραφείο που φέρει το όνομά του. «Το γεγονός ότι ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας δεν έχει δικαίωμα ψήφου, κατά την άποψη μας δεν απαλλάσσει τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας από την υποχρέωση και αυτός να ενεργεί με απόλυτη αμεροληψία και να φαίνεται ότι ενεργεί κατ’ αυτό τον τρόπο».

Απουσία κοινοβουλευτικού ελέγχου

Από διαφορετική σκοπιά το πόρισμα σκιαγραφεί με αρνητικό τρόπο το ρόλο της νομοθετικής εξουσίας στο ΚΕΠ. Λαμβάνοντας υπόψη τους διακριτούς πολιτειακούς ρόλους, η Ερευνητική Επιτροπή εντόπισε επίσης, διαχρονικές ευθύνες της Βουλής στο κομμάτι ελέγχου και διαχείρισης του ΚΕΠ από την εκτελεστική εξουσία. Επί του προκειμένου, χαρακτηριστικό είναι το απόσπασμα της κατάθεσης του πρώτου ΥΠ.ΕΣ της κυβέρνησης Νίκου Αναστασιάδη, Σωκράτη Χάσκου, το οποίο έχει συμπεριληφθεί στο τελικό πόρισμα. «Μέσα σε αυτήν τη διαδικασία συμμετείχε και η Βουλή, η οποία Βουλή ας σημειωθεί ουδέποτε μα ουδέποτε έκαμε οποιανδήποτε παρατήρηση πριν να πάρει ο υπουργός στο Υπουργικό Συμβούλιο τις αιτήσεις για έγκριση ή απόρριψη, αλλά ούτε και προγενέστερα, ούτε και μεταγενέστερα, δηλαδή εγώ θέλω να είμαι ειλικής, μπορεί να μην είχαν τον χρόνο στη Βουλή να εξετάσουν τις αιτήσεις πριν, είχαν όμως όλο τον χρόνο μεταγενέστερα να δουν και

Ευθύνες στη Βουλή επειδή δεν επιδιώχθηκε ενίσχυση του νομοθετικού πλαισίου και περιοριζόταν σε τυπικό έλεγχο των πολιτογραφήσεων που πήγαιναν για έγκριση.

αν είχαν οποιανδήποτε παρατήρηση να την κάμουν, ουδέποτε, ενώ ήταν μέρος της διαδικασίας, η Βουλή των Αντιπροσώπων ουδέποτε, μα ουδέποτε, έκαμε οποιανδήποτε παρατήρηση». Η διαπίστωση της Επιτροπής είναι πως από το 2007 έως και την κατάργηση του ΚΕΠ τον Αύγουστο του 2020, η εννημέρωση της Βουλής ήταν τυπική και χωρίς ουσιαστική παρέμβα-

ση και η Επιτροπή σημειώνει: «Είναι φανερό ότι είχε τη δυνατότητα να συμβάλει στην ορθοτόμηση μέτρων, τα οποία να καθιστούν τις εν λόγω πολιτικές περισσότερο συμβατές με τις έννοιες του μέτρου, της ορθοτόμησης μέτρων όπου αναφέρεται η Επιτροπή, έχει να κάνει με την απουσία ενίσχυσης του νομοθετικού πλαισίου, όπως την ψήφιση κανονισμών για τα κριτήρια των κατ’ εξαίρεση πολιτογραφήσεων. Στις ελλείψεις προστίθενται οι αναφορές για το ενδεχόμενο σύγκρουσης συμφερόντων τεσσάρων βουλευτών μετά το 2013, που ονοματίζονται. Πρόκειται για τους Νικόλα Παπαδόπουλο, Γεώργιο Γεωργίου, Πανίκο Λεωνίδου και Χριστόκη Τζιοβάνη. Ειδική αναφορά γίνεται στον πρώην πρόεδρο της Βουλής, Δημήτρη Συλλούρη και τη σχέση συγγενικού του εξ αγχιστείας προσώπου με το ΚΕΠ.

Κριτήρια «à la carte» από το ΥΠΕΣ

Τα όσα περιλαμβάνονται στο πόρισμα για το ρόλο των Υπουργείων Εσωτερικών και Οικονομικών περιγράφουν μια ζοφερή εικόνα που επικρατούσε και σε διοικητικό επίπεδο διαχείρισης του προγράμματος. Επιχειρώντας να ακτινογραφήσει το ΚΕΠ επί του εδάφους, η Ερευνητική Επιτροπή στη βάση καταθέσεων από πρόσωπα της μονάδας διαχείρισης του ΚΕΠ, διαπίστωσε ουσιώδεις ελλείψεις που όπως αναφέρεται στο πόρισμα «θα καθιστούσαν τον έλεγχο της πορείας του προγράμματος ευκολότερο και πιο αποδοτικό. Έτσι ώστε να επιτρέπεται κατά καιρούς η λήψη διορθωτικών μέτρων και η βελτίωσή του. Κατά την γνώμη μας, αυτό καταδεικνύει μια τεράστια ανεπάρκεια στους διοικητικούς μηχανισμούς του Υπουργείου Εσωτερικών, κατά την περίοδο 2007 – 2020». Από τη γενική διαπίστωση η Ερευνητική Επιτροπή εξαιρεί τον Κωνσταντίνο Πετρίδη, «ο οποίος μόλις ανέλαβε καθήκοντα Υπουργού Εσωτερικών, φρόντισε μεταξύ άλλων να ενημερωθεί για τη λειτουργία και τα προβλήματα που παρουσίαζε το Κυ-

Στο πόρισμα αναφέρεται πως το Υπουργείο Οικονομικών έδωσε το πράσινο φως για αριθμό πολιτογραφήσεων που δεν πληρούσαν τα κριτήρια των σχεδίων.

πριακό Επενδυτικό Πρόγραμμα, να τροχοδρομήσει συναντήσεις με τις εμπλεκόμενες υπηρεσίες και το Υπουργείο Οικονομικών και να προωθήσει σημαντικές τροποποιήσεις που εισήγαγαν 186 κάποιες, έστω καθυστερημένα, ασφαλιστικές δικλίδες στο πρόγραμμα. Επί υπουργίας Πετρίδη το Υπουργείο Εσωτερικών απέκτησε πρόσβαση στη βάση δεδομένων World-check και επιπλέον υλοποιήθηκε συμφωνία με

τρεις εταιρείες, οι οποίες διεξάγουν πλέον τον έλεγχο δέουσας επιμέλειας για τους προτεινόμενους επενδυτές». Κατά τ’ άλλα στο πόρισμα γίνεται λόγος για αιτήσεις που προωθήθηκαν προς το Υπουργικό Συμβούλιο παρότι δεν πληρούσαν τα καθορισμένα κριτήρια, ή δεν είχαν προσκομιστεί όλα τα απαραίτητα έγγραφα, ενώ σε αρκετές περιπτώσεις γίνεται λόγος για παραπλανητικές πληροφορίες προς το Υπουργικό Συμβούλιο. Μια τέτοια περίπτωση που αναφέρεται στο πόρισμα, είναι πολιτογράφηση του 2018 για την οποία «το ΥΠΕΣ δεν διερεύνησε τους λόγους που πρόβαλε ο επενδυτής ή/και ο promoter για τη χορήγηση παράτασης όσον αφορούσε την υπογραφή του Πιστοποιητικού Πολιτογράφησης του επενδυτή, την οποία και ο Υπουργός Εσωτερικών ενέκρινε. Εάν προέβαινε σε έλεγχο τον κατάλληλο χρόνο μέσω World Check ή/και μέσω διαδικτύου, θα αναλαμβάνονταν ότι ο επενδυτής από XXXXXX τελούσε υπό κράτηση».

Από το 2014 η Κομισιόν ζητούσε αλλαγές

Ένα από τα σημαντικά ζητήματα που θίγει, με προσοχή, το πόρισμα είναι οι νοουθεσίες των Βρυξελλών για το ΚΕΠ. Από στοιχεία που εξασφάλισε η Ερευνητική Επιτροπή προκύπτει πως η Ευρωπαϊκή Επιτροπή από το 2014 ξεκίνησε την υποβολή εισηγήσεων προκειμένου να τροποποιηθεί το ΚΕΠ ώστε να πολιτογραφούνται αλλοδαποί που διατηρούν δεσμούς με τη χώρα, κάτι που φαίνεται να αγνόησε η κυβέρνηση, όπως αναφέρεται στο πόρισμα. Η ίδια τακτική ακολουθήθηκε και την περίοδο 2015-2016, όταν όργανα της Ε.Ε. ζήτησαν διευκρινίσεις με τη Νομική Υπηρεσία να ενημερωθεί (σε δύο περιπτώσεις) το Υπουργείο Εσωτερικών ότι «η πολιτογράφηση μελών της οικογένειας των επενδυτών νομικά έπασχε, πλην όμως η κυβέρνηση δεν προέβη σε καμία ενέργεια προς θεραπεία του προβλήματος». Η Ε.Ε. απάντησε για το ΚΕΠ τον Νοέμβριο του 2019, ζητώντας από τη Λευκωσία απαντήσεις σε συγκεκριμένα ερωτήματα και ειδικότερα για τις διαδικασίες αποστέρησης της

Την ώρα που η Κομισιόν πιέζε για κατάργηση του προγράμματος, η κυβέρνηση διαμέσου του Υπουργού Εσωτερικών απαντούσε πως δεν συντρέχουν λόγοι τερματισμού του.

κυπριακής υπηκοότητας από 26 πρόσωπα που η κυβέρνηση δήλωσε, τότε, ότι θα εξέταζε. Και εδώ η απάντηση που δόθηκε ήταν γενική και παρέπεμπε στο διορισμό Ad-Hoc τριμελούς επιτροπής για τις πολιτογραφήσεις, που θα εξέταζε το θέμα και θα απαντούσαν ένα προς ένα τα ερωτήματα της Ε.Ε. Στο πόρισμα αναφέρεται, επίσης, πως ο νυν ΥΠ.ΕΣ Νίκος

Νουρής πραγματοποίησε δύο συναντήσεις με τον αρμόδιο της Ε.Ε., Didier Reynders τον Φεβρουάριο 2020. Ο κ. Νουρής προσπαθούσε να καθυστερήσει την Ευρωπαϊκή Επιτροπή ότι η κυβέρνηση βρισκόταν τότε σε διαδικασία έκδοσης κανονισμών, οι οποίοι θα θωράκιζαν και θα αυστηροποιούσαν το πρόγραμμα και δεν θα συνέτρεχε κανένας λόγος ανησυχίας εκ μέρους της Ε.Ε. Παρά τις προσπάθειες του κ. Νουρή, ο κ. Reynders επέμενε να δοθεί απάντηση στο αν η κυβέρνηση προτίθετο να τερματίσει το πρόγραμμα. Η απάντηση που πήρε, έτε, ήταν πως οι αλλαγές που προωθούνταν ήταν αρκετές και δεν υπήρχε λόγος τερματισμού του ΚΕΠ. «Από τη στάση των Υπουργών Εσωτερικών κατά τον ουσιαστικό χρόνο διαφαίνονται ευθύνες για τους Υπουργούς και την Κυβέρνηση γενικότερα, που αγνοούσαν τις εισηγήσεις της Ε.Ε.», είναι το σχόλιο της Ερευνητικής.

Πρώην γενικός διευθυντής Υπ. Εσωτερικών: Γινόταν πόλεμος παρεμβάσεων

Σε ένα σκηνικό όπως αυτό που περιγράφεται στο πόρισμα, οι έξωθεν παρεμβάσεις φαίνεται να ήταν ο κανόνας και όχι η εξαίρεση. Χαρακτηριστική περί «πολέμου» περίεξη του ΚΕΠ ήταν η κατάθεση του Κύπριου Κυπριανού, πρώην γ.δ. ΥΠΕΣ και δεν ήταν η μοναδική. «Οι παρεμβάσεις και οχλήσεις γίνονταν σε όλα

τα επίπεδα της ιεραρχίας των Υπουργείων και άλλων τμημάτων του Κράτους χωρίς διάκριση, από τον λειτουργό, μέχρι τον γενικό διευθυντή του Υπουργείου, τον υπουργό και τον πρόεδρο της Δημοκρατίας, προσπαθώντας να επέμβουν στη διαδικασία εξέτασης της αίτησης» είναι το συμπέρασμα της Ερευνητικής

Επιτροπής. Η Άννα Σιακαλλή, τώως διευθύντρια του Τμήματος Αρχείου Πληθυσμού και Μεταναστευσης, ανέφερε πως οι παρεμβάσεις «γίνονταν πιο ψηλά από μέσα, όχι σε εμένα, διότι εγώ από έκτακτα οδονγίες και επομένως η παρέμβαση σε εμένα ήταν ακραία». Στο πόρισμα περιλαμβάνονται δύο χαρα-

κτηριστικές περιπτώσεις παρεμβάσεων. Η μία αφορούσε επιστολή του 2014 από το Προεδρικό Μέγαρο που περιείχε τον ακόλουθο ισχυρισμό: «Ο κ. Πρόεδρος μου ζητήσει να σου στείλω τα ονόματα των προσώπων που υπέβαλαν αίτηση για πολιτογράφηση για να του τα παραδώσεις. Η υπόθεση βρίσκεται στο Υπ.Οικο-

νομικών ενώπιον της XXXXX». Η άλλη αφορούσε, επίσης επιστολή του 2014 τώως Δημάρχου XXXXXXXX προς τους υπ. Εσωτερικών (Σωκράτη Χάσκου) και Οικονομικών (Χάρη Γεωργιάδη), ο οποίος διατύπωνε παράκληση «όπως για το δημόσιο οικονομικό συμφέρον» δώσουν «οδηγίες για σύντομη εξέταση της πιο

πάνω αίτησης ώστε να καταστεί δυνατή η όλη επένδυση, η οποία θα βοηθούσε τόσο το Λήμο μας [...]. Ευελπιστώ στην κατανόησή σας και παράλληλα στην σύντομη θετική εξέταση των ανωτέρω αιτήσεων για το κοινό δημόσιο όφελος». Το Υπουργικό αποφάσισε για τη χορήγηση κατ’ εξαίρεση πολιτογράφησης.

Δελφίνοι και υποομάδες στο ΑΚΕΛ

Τα στρατόπεδα Λουκαΐδη και Στεφάνου στη μάχη για τη Γενική Γραμματεία

Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

Η φωτογραφία του μακρινού 2009, όταν ο τότε υποψήφιος για τη Γενική Γραμματεία του ΑΚΕΛ Νίκος Κατσουρίδης πόζαρε με αυτοπεποίθηση στον φακό μπροστά από την κάλπη για την ανάδειξη του επόμενου αρχηγού της Αριστεράς, ενώ ακολουθούσε πίσω του χαμογελαστός ο Άντρος Κυπριανού, ήταν σημειολογική της νέας εποχής που προδιαγραφόταν στο κόμμα, όπου η νέα γενιά του κόμματος παραμόνευε να λάβει τα ντρία από την παλιά φρουρά. Δώδεκα χρόνια μετά, πάντως, από αυτή τη φωτογραφία, ο άλλοτε κραταιός άντρας της Αριστεράς, τον οποίο πολλοί θεωρούσαν επικρατέστερο διάδοχο του Χριστόφια, αποτελεί ξένο σώμα για το κόμμα, ενώ ο τότε φρέσκος και πολλά υποσχόμενος Άντρος Κυπριανού, που αποτελούσε το ιδανικό προφίλ ηγέτη της Αριστεράς για τον Δημήτρη Χριστόφια, παραδίδει κουρασμένους τη σκυτάλη της γ.γ. του ΑΚΕΛ, μετά από ένα βουνό ατυχών συγκυριών για τον ίδιο και λαθών από το κόμμα. Την ερχόμενη εβδομάδα το ΑΚΕΛ εκλέγει τον επόμενο γ.γ. του ΑΚΕΛ στη σκιά της μεγάλης εκλογικής ήττας και τα βλέμματα στρέφονται στον κοινοβουλευτικό εκπρόσωπο του ΑΚΕΛ Γιώργο Λουκαΐδη και τον εκπρόσωπο Τύπου του κόμματος Στέφανο Στεφάνου. Η διαδικασία είναι εσωστρεφής και ιδιόμορφη. Υπάρχουν ανατροπές, υπάρχουν εκπλήξεις, υπάρχει αλλαγή στρατοπέδου μέχρι και την τελευταία στιγμή για την ανάδειξη του νέου γενικού γραμματέα του ΑΚΕΛ.

Θυμίζει εκλογή Πάπα

Η διαδικασία εκλογής νέου γενικού γραμματέα στο ΑΚΕΛ δεν είναι και η πιο εύκολη, ούτε η πιο κατανωπία για τα υπόλοιπα αστικά κόμματα. Θυμίζει περισσότερο τις διεργασίες για εκλογή Πάπα, με μυστικισμούς, παρασκηνιακές διαβουλεύσεις και τους πιστούς να αναμένουν στην πλατεία τον άσπρο καπνό. Κανείς δεν έχει άλλωστε εξαγγείλει δημοσίως, όπως άλλωστε συμβαίνει σε κάθε άλλο αστικό κόμμα είτε μέσω συνεντεύξεων είτε μέσω δηλώσεων, απλώς υποθέτουμε ποιοι είναι οι επικρατέστεροι. Ούτε υπάρχουν δημόσιες κόντρες των δελφίνων. Υπογείως, βεβαίως, μπορούν να γίνουν πολλά, μερικές φορές και χειρότερα από άλλα εξωστρεφή κόμματα. Το Σάββατο, οι συνέδριοι—που έχουν επιλεχθεί από το παρασκήνιο φθινόπωρο, όταν ανακοινώθηκε η διεξαγωγή του συνεδρίου—θα κληθούν να εκλέξουν τη νέα Κεντρική Επιτροπή που αποτελείται από 105

μέλη. Η σύνθεση της Κεντρικής Επιτροπής θα γίνει γνωστή την επόμενη μέρα και κατά τη διάρκεια της σύγκλησης του σώματος θα κατατεθούν οι υποψηφιότητες για τη Γενική Γραμματεία. Αυτό μπορεί να γίνει με δύο τρόπους: 1) Να εκδηλώσει κάποιος το ενδιαφέρον του για τη Γενική Γραμματεία από μόνος του και 2) Να προταθεί από άλλο μέλος της Κεντρικής Επιτροπής. Στο ενδεχόμενο που οι υποψήφιοι θα είναι πέραν των δύο—υπάρχει η σοβαρή πιθανότητα και μιας τρίτης υποψηφιότητας—θα υπάρξει δεύτερη ψηφοφορία με τους δύο που συγκεντρώνουν τους περισσότερους σταυρούς προτίμησης. Σε διάστημα λίγων ώρας θα ξεκαθαρίσει ποιος είναι και ο επόμενος αρχηγός της Αριστεράς. Όλο αυτό διαδραματίζεται σε μία κλειστή αίθουσα και μακριά από τα φώτα της δημοσιότητας.

Ιδιόζουσα περίπτωση

Τόσο ο Στέφανος Στεφάνου, όσο και ο Γιώργος Λουκαΐδης έχουν ξεκαθαρίσει στην Κεντρική Γραμματεία ότι θα είναι υποψήφιοι για τη Γραμματεία του κόμματος, ωστόσο, επί του παρόντος, δεν έχει γίνει στο παρασκήνιο συζήτηση για το ποιο στελέχος θα στηρίξει ποιον. Έχει όμως ξεκινήσει στο παρασκήνιο η διαβούλευση για τους αντιπροσώπους που θα εκλέξουν την Κεντρική Επιτροπή και εκεί θα διαφανεί ποιον από τους δύο θέλει η πλειοψηφία των εκλεγμένων μελών. Αυτή τη στιγμή τα πράγματα είναι διαφορετικά από άλλες εκλογικές μάχες για τη Γενική Γραμματεία. Στις περιπτώσεις Χριστόφια-Διγλή και στη συνέχεια Κυπριανού-Κατσουρίδη υπήρχαν σημαντικές διαφορές μεταξύ των δυάδων. Διαφορές που ήταν κυρίως προσωπικές, ωστόσο, είχαν την ιδεολογική επικάλυψη. Αυτή η προσωπική διαμάχη με την ιδεολογική επικάλυψη ήταν ανέκαθεν η παθογένεια των αριστερών κινημάτων (Τρότσκι - Λένιν, Τρότσκι-Στάλιν). Αυτή τη φορά και οι δύο υποψήφιοι είναι της ορθόδοξης γραμμής του κόμματος, έχουν τις ίδιες περίπου θέσεις στο Κυπριακό είναι και οι δύο πρώην γ.γ. της ΕΔΟΝ (αποτελεί προσόν για τη διαδοχή) και στην ουσία έχουν κοινές αφετηρίες. Αυτό κάνει ακόμα πιο δύσκολη την ξεκάθαρη θέση των πρωτοκλασάτων στελεχών για το ποιον από τους δύο θα στηρίξουν. Σε αντίθεση μάλιστα με το 2009, όταν ο τότε γ.γ. του ΑΚΕΛ Δημήτρης Χριστόφιας φωτογράφησε ως επιθυμητή λύση για τον ίδιο τον Άντρο Κυπριανού και όχι τον Νίκο Κατσουρίδη, με αποτέλεσμα να διευκολύνει στελέχη να πάρουν ανοικτά θέση, ο Άντρος

Λουκαΐδης και Στεφάνου είναι της ορθόδοξης γραμμής, έχουν κοινές αφετηρίες και όλο δυσκολεύει να εκδηλωθούν ανοικτά τα υπόλοιπα στελέχη.

Ο Άντρος Κυπριανού δεν θα πάρει τουλάχιστον ανοικτά οποιαδήποτε θέση, ενδιαφέρον όμως έχει πού και αν θα κατευθύνει τους δικούς του ανθρώπους. Ο Πάμπης Κυρίτσος θα τηρήσει δημοσίως ουδέτερη στάση, ενώ ερώτημα είναι τι θα κάνει η παλιά φρουρά του ΑΚΕΛ.

Οι προσωπικές σχέσεις παίζουν τον δικό τους ρόλο, ωστόσο στελέχη παραδέχονται στην «Κ» πως θα σκεφτούν ορθολογικά τι είναι το καλύτερο για το ΑΚΕΛ της νέας εποχής.

Κυπριανού δεν φαίνεται διατεθειμένος να στηρίξει—τουλάχιστον επίσημα—κάποιον από τους δύο και εδώ εξηγείται η συστολή πολλών να μιλήσουν ανοικτά. Δεν αποκλείεται βεβαίως την υστέρια να γείρει την πλάστιγγα ή στο παρασκήνιο να στηρίξει μέσω των δικών του ατόμων-αντιπροσώπων κάποιον εκ των δύο.

Ο ρόλος της παλιάς φρουράς

Μαζί με τον γ.γ. του ΑΚΕΛ μία σειρά στελεχών θα διαδραματίσουν σημαίνοντα ρόλο. Μεταξύ τους είναι η παλιά φρουρά που χαιρεί εκτίμησος και έχει το δικό της έρεισμα στον ευρύτερο πυρήνα που θα κληθεί να εκλέξει τη νέα Κεντρική Γραμματεία, όπως ο Ανδρέας Χρίστου και ο Κίκης Καζαμίας. Ο γ.γ. της ΠΕΟ Πάμπης Κυρίτσος παίζει τον δικό του ρόλο στην όλη διαδικασία, ωστόσο, σύμφωνα με πηγές, θα διατηρήσει ουδέτερη στάση. Αν αυτή η ουδέτερη στάση σημαίνει απλώς πως δεν θα στη-

ρίξει κάποιον εκ των δύο δημοσίως, αλλά υπογείως θα διαφανεί το επόμενο διάστημα. Ανοικτό βεβαίως είναι και το τι θα κάνει ο Νίκος Κατσουρίδης, ο οποίος έχει απομακρυνθεί από τα κομματικά δρώμενα, αλλά έχει τη δική του δυναμική εντός κόμματος. Ούτε με τον Στέφανο Στεφάνου πάντως, ούτε με τον Γιώργο Λουκαΐδη έχει ιδιαίτερα καλές σχέσεις και αυτό έχει τη δική του σημασία. Αν δηλαδή θα προωθήσει μία τρίτη υποψηφιότητα.

Η περίπτωση Στεφάνου

Ο εκπρόσωπος Τύπου του ΑΚΕΛ Στέφανος Στεφάνου ήλθε δεύτερος σε σταυρούς προτίμησης—μετά την Ειρήνη Χαλαμπίδου—και στις βουλευτικές του 2016 αλλά και σήμερα. Αυτό από μόνο του καταδεικνύει πως έχει μία ευρεία αποδοχή από τον κόσμο της Αριστεράς. Ήταν άλλωστε κυβερνητικός εκπρόσωπος του Δημήτρη Χριστόφια κατά τη δύσκολη πενταετία 2008-2013 και φέρεται να μην ητλήθηκε καθόλου η εικόνα του από ό,τι ακολούθησε. Μάλιστα, χαιρεί εκτίμησος ακόμη και από πολλά συναγερμικά στελέχη. Την επικράτησή του βλέπουν θετικά κόμματα άλλων χώρων και συγκεκριμένα του Εν-διάμεσου, καθώς θεωρούν πως υπάρχει περισσότερος χώρος συνεννόησης μαζί του, είτε για ζητήματα που αφορούν τη Βουλή, είτε για συνεργασίες σε εκλογές, παρά με τον Γιώργο Λουκαΐδη. Ο ίδιος ανήκει σε μία σχολή σκέψης που θεωρεί πως το ΑΚΕΛ θα πρέπει να

επιδιώκει συνεργασίες και να αποκτήσει μία πιο σύγχρονη και συναινετική φωνή σε ό,τι αφορά την οικονομική πολιτική. Το τι πιστεύει πάντως η ευρύτερη κατάσταση δεν έχει καμία απολύτως σημασία καθώς δεν είναι αυτοί που θα τον εκλέξουν στη θέση του γενικού γραμματέα, αλλά τα μέλη της Κεντρικής Επιτροπής. Ο Στέφανος Στεφάνου είναι ηλικιακά μεγαλύτερος από τον Γιώργο Λουκαΐδη και αυτό μπορεί να λειτουργήσει θετικά στη σύναψη συμμαχιών από νεότερα στελέχη που φιλοδοξούν να διεκδικήσουν τη θέση του γ.γ. τα επόμενα χρόνια. Κοντά στον Στέφανο Στεφάνου βρίσκεται μία σειρά πρωτοκλασάτων στελεχών, όπως η Ελένη Μαύρου, ο βουλευτής Λευκωσίας Άριστος Δαμιανού η πρόην υπουργός Εργασίας και όπως λέγεται νέα γ.γ. της ΠΕΟ Σωτηρούλα Χαράλαμους και ο οικονομικός διευθυντής και μέλος της Γενικής Γραμματείας Νίκος Ιωάννου (Πόλεμος). Με τους δύο τελευταίους ήταν συμφορητής στην κομματική σχολή στη Σόφια. Ο Νεοκλής Συλικιώτης έχει ιδιαίτερα καλή σχέση με τον Στέφανο Στεφάνου, ωστόσο, η στήριξή του δεν είναι δεδομένη, καθώς πολιτικά πρόκειται περισσότερο στις θέσεις Γιώργου Λουκαΐδη.

Το κεφάλαιο Λουκαΐδης

Ο κοινοβουλευτικός εκπρόσωπος του ΑΚΕΛ Γιώργος Λουκαΐδης θεωρείται πως έχει ένα σημαντικό έρεισμα στον σκληρό πυρήνα του κόμματος. Δεν πέρασε απαρατήρητο πως στο εκλογικό συνέδριο του 2015 ήρθε πρώτος σε σταυρούς προτίμησης και αυτό έχει τη δική του σημασία. Αν ο ίδιος έχει σημαντικό έρεισμα στους συνέδρους που θα εκλέξουν τα 105 μέλη της Κεντρικής Επιτροπής, τότε αποκτά δυναμική. Ο κ. Λουκαΐδης ανελίχθηκε κατά την περίοδο διακυβέρνησης Δημήτρη Χριστόφια, αντικαθιστώντας τον Σταύρο Ευαγόρου στη θέση του εκπροσώπου Τύπου του κόμματος. Είναι θιασώτης μιας πιο ιδεολογικά καθαρής προσέγγισης στο κόμμα και αυτό περιλαμβάνει και τις διεργασίες και συμμάχους για το μέλλον. Υπήρξε έντονος υποστηρικτής του Σχεδίου Ανάν και ενάντια στην υποστήριξη της υποψηφιότητας Τάσσου Παπαδόπουλου. Αυτό έχει τη δική του ση-

Σενάρια ανατροπών

Ως το Σάββατο πάντως που θα εκλεγεί η νέα Κεντρική Επιτροπή δεν αποκλείεται να υπάρξουν ανατροπές σε συμμαχίες. Το πιο ενδεικτικό παράδειγμα ήταν το 2009, όταν η Ανδρούλα Γκιούρβωφ, στενή συνεργάτιδα του Νίκου Κατσουρίδη και δεδομένη υποστηρίκτρια της σπικώθη- κρε στην Κεντρική Επιτροπή και προέβαινε τον Άντρο Κυπριανού. Πολλά λοιπόν μπορούν να αλλάξουν και τον δικό του ρόλο θα παίξει ποιοι θέλουν να αναλάβουν νέες θέσεις είτε στο Πολιτικό Γραφείο είτε στην Κεντρική Γραμματεία.

μασία για το μέλλον των συμμαχιών, αν και κατά τις διεργασίες εκλογής προέδρου της Βουλής προκάλεσε έκπληξη ότι υποστήριξε μία συνεργασία με το ΔΗΚΟ. Ο ίδιος έχει πολύ καλές προσωπικές σχέσεις με μία σειρά στελεχών ιδιαίτερα από τη νέα γενιά. Για παράδειγμα, στενή συνεργασία και σχέση έχει με τον επαρχιακό γραμματέα Αμμοχώστου Χρυσάνθο Ζαννέτο, ενώ πιο κοντά τον σε θέμα προσωπικής επαφής βρίσκονται στελέχη που προέρχονται από την Αθήνα όπως οι Λεόντιος Φιλοθέου, Γιώργος Κουκουμάς αλλά και ο Χρίστος Χριστόφιας που είναι της πιο ορθόδοξης γραμμής και της ιδεολογικής καθαρότητας. Ενδιαφέρον θα έχει ποιον από τους δύο θα στηρίξει η οικογένεια Χριστόφια. Πολύ καλές προσωπικές σχέσεις διατηρούν με τον Γιώργο Λουκαΐδη, ωστόσο μπορεί να επιπηρεάσει η πολύ καλή προσωπική σχέση που είχε ο Στέφανος Στεφάνου με τον Δημήτρη Χριστόφια. Άλλο βέβαια οι προσωπικές σχέσεις και άλλο τι θα κάνει ο καθένας στην κάλπη. Κομματικά στελέχη σημειώνουν πως θα αποφασίσουν με βάση το ποιος είναι πιο έτοιμος για τις αλλαγές που απαιτούνται στο κόμμα. Ο Τουμάζος Τσελεπίης φέρεται να προσέκειται πιο κοντά στον Γιώργο Λουκαΐδη—ιδιαίτερα στο Κυπριακό—ωστόσο δεν έχει ανοίξει τα χαρτιά του για την επόμενη μέρα.

ΑΡΘΡΟ / Του ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

Ου συ με λιοιδορείς...

Σε έναν από τους πλέον διδακτικούς μύθους του Αισώπου, μια αλεπού, ανεβασμένη σ' έναν τοίχο, κοροϊδεύει ένα λιοντάρι, επειδή καταλάβαινε πως δεν μπορούσε να την τιμωρήσει ένεκα ύψους. Το δε «καμμένο» το λιοντάρι της είπε τη σοφή ρήση «ου συ με λιοιδορείς, αλλ' ο τόπος». Ο τόπος δηλαδή που ήταν η «δύναμη» της και η «αδυναμία» του λιονταριού. Φαίνεται ότι ορισμένοι δεν έχουν ακόμα πρόθεση να διδαχτούν. Κρατάνε τη «δύναμη» που απέκτησαν πριν και στηρίζονται σ' αυτήν και μόνον, λιοιδορώντας όλους τους άλλους, θεωρώντας ότι ποτέ δεν θα κατέβουν από τον τοίχο. Όμως, οι εκλογές του 2021 απέ-

δειξαν ότι η δύναμη των πολιτών μπορεί να γκρεμίσει και τοίχους και κάστρα, αναγνωρίζοντας και αναδεικνύοντας τη σύνθεση, τη διάθεση για συνεργασία και τις ορθολογιστικές προτάσεις προς όφελος των πολιτών. Για αυτό και όλα τα μεγάλα και δυνατά κόμματα είχαν τρελάσιες απώλειες σε πραγματικούς αριθμούς, ανεξάρτητα αν κάποιοι επικαίρουν με την πρωτιά ή με τη διατήρηση των εδρών τους. Αντί, όμως, να διδαχθούν από το αποτέλεσμα, στηρίζονται σε ευτελείς δικαιολογίες ή αδόκιμα «κέρδη».

Ο μεγάλος χαμένος, το ΑΚΕΛ, επέτεινε την ξύλινη γλώσσα του, παρασυρμένο από την άμετρη υπε-

ροψία του ΔΗΚΟ, προβαίνοντας σε αποφάσεις άκαιρες και άσχετες με την ουσία, όπως η καταψήφιση του προϋπολογισμού του κράτους. Αυτό, μαζί με άλλα κατακριτέα, θωράκισε τον κομματικό πατριωτισμό του ΔΗΣΥ, που επικαίρει μόνο για την πρωτιά. Ο έτερος μεγάλος χαμένος είναι το αιώνια αμαρής ΔΗΚΟ, που στηρίχτηκε μόνο στο καθημερινό «γιαλέλι» με τα διαβατήρια, αρνούμενο να ψηφίσει τον προϋπολογισμό και απαρνούμενο να παραδεχτεί τις δικές του ενοχές στα πλείστα των σκανδάλων.

Και ενώ όλοι οι άλλοι δηλώνουν ότι θα προβούν σε αυτοκριτική για το τι έφταιξε για τις απώλειες

τους, το ΔΗΚΟ προσπαθεί να δικαιολογήσει την απώλεια του 3,2% του ποσοστού του με δύο τρόπους. Ο ένας είναι η διατήρηση των εδρών. Συγκεκριμένα είχαν 14,5 στρέμματα με 9 πεύκα, έχασαν 3,2 στρέμματα και χαιρόνται γιατί έχουν τα 9 πεύκα! Ο δεύτερος είναι η ΔΗΠΑ. Μιλούν για διπλή απόσχιση, πρώτα από τις διαγραφές (οι ίδιοι τις έκαναν) και ύστερα από την αποχώρηση των 5 στελεχών τους (που τους βαρέθηκαν). Μιλούν για το ότι πέρασαν από «χίλια μύρια κύματα» για επιθέσεις από όλους, αλλά καταγορούν μόνο τη ΔΗΠΑ! Εδώ αξίζει να σημειωθεί ότι η ανάδειξη της ΔΗΠΑ αναγνωρίζεται ότι οφείλεται στη νηφα-

λιότητα της πολιτικής της, τη συναινεση και τις προτάσεις της. Παρ' όλ' αυτά σημειώνουμε ότι, ενώ ουδέποτε εκπέμφθηκε οποιαδήποτε τοξικότητα από τη ΔΗΠΑ προς το ΔΗΚΟ, εντούτοις συσσωμα το ΔΗΚΟ κατηγορούσε τη Δημοκρατική Παράταξη από τη γέννησή της μέχρι και την ημέρα των εκλογών. Μας αποκαλούσαν «φαντάσματα» και ότι χωράμε σε μια πολυκατοικία της Λάρνακας! Μας αποκαλούσαν «αποστάτες» και «προδότες». Διατείνονταν ότι δεν μας υπολογίζουν και πως δεν τους προκαλούμε οποιαδήποτε ζημιά. Ακόμα και πρόσφατα, μετά την αποχώρηση των 5, έλεγαν ότι δεν τους αγγίζει, διότι τις ελάχιστες

απώλειες τις αναπληρώνουν με τις εισροές από άλλα κόμματα. Και τώρα παραπονιούνται για τις απώλειές τους. Έλεος.

Κύριοι, τα χέρια μας δεν είναι λερωμένα, το όνομά μας είναι πεντακάθαρο, η πολιτική μας ξεκάθαρη και ο στόχος μας η επαναφύση του πολιτικού και της πατριδας μας.

Ο κ. Χαράλαμπος Δημητρίου είναι μέλος της Διοικούσας Επιτροπής της Δημοκρατικής Παράταξης.

Ο ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΠΕΤΡΙΔΗΣ ΣΤΗΝ «Κ»

Αντίμετρα από την Ε.Φ. για τα τουρκικά UAVs

Απαραίτητη η ολική άρση του αμερικανικού εμπάργκο όπλων – Σε ιστορικά υψηλό επίπεδο η συνεργασία ΚΔ με ΗΠΑ, λέει ο ΥΠΙΑΜ

Συνέντευξη στον
ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΤΟΜΑΡΑ

Ιδιαίτερα αποκαλυπτικός για το πώς κινείται η Κυπριακή Δημοκρατία για αντιμετώπιση της απειλής, από τη μόνιμη στάθμευση μη επανδρωμένων αεροσκαφών (Drones) στο κατεχόμενο Λευκόνοικο, είναι ο υπουργός Άμυνας στη συνέντευξή του στην «Κ». Ο Χαράλαμπος Πετρίδης, σχολιάζοντας τις εξαγγελίες του τούρκου προέδρου, ξεκαθαρίζει πως η Εθνική Φρουρά δεν τις παρακολουθεί ως απλός θεατής, αφήνοντας να εννοηθεί ξεκάθαρα ότι οι αμυντικοί σχεδιασμοί αλλά και τα εξοπλιστικά προγράμματα προσαρμόζονται στη λογική των αντιμέτρων. Ο κ. Πετρίδης κάνει μια θετική ανασκόπηση των σχέσεων της Κύπρου με τις ΗΠΑ, θεωρώντας απαραίτητη την ολική άρση του εμπάργκο πώλησης όπλων.

–Πώς αντιμετωπίζει το Υπουργείο Άμυνας και η Εθνική Φρουρά τις προκλητικές κινήσεις της Τουρκίας για ενίσχυση των κατοικιών δυνάμεων;

–Παρακολουθούμε προσεκτικά τις δραστηριότητες στα Κατεχόμενα. Οι στρατιωτικές κινήσεις που γίνονται από πλευράς Τουρκίας – κάποιες ανακοινώθηκαν και κάποιες όχι– για εξοπλισμό και ενίσχυση των κατοικιών δυνάμεων δεν είναι κάτι πρωτόγνωρο, ούτε διαφοροποιεί τα υφιστάμενα δεδομένα. Στο Υπουργείο Άμυνας και την Εθνική Φρουρά συνεχίζουμε απρόσκοπτα την υλοποίηση των προγραμμάτων μας. Την ίδια στιγμή, θωρακίζουμε και προστατεύουμε τα συμπερόντα της Κυπριακής Δημοκρατίας μέσω της αμυντικής διπλωματίας. Με την Ελλάδα είμαστε σταθερά σε κοινή γραμμή. Παράλληλα, εντείνομε τις διπλωματικές μας δράσεις για ενίσχυση υφιστάμενων και σύναψη νέων αμυντικών συμφωνιών. Διευρύνουμε τις συνεργασίες μας στον τομέα της Άμυνας και Ασφάλειας τόσο με φίλια και γειτονικά κράτη, όσο και με κράτη εντός ή εκτός της Ε.Ε.

–Οι εξαγγελίες του Τούρκου προέδρου για μόνιμη στάθμευση μη επανδρωμένων αεροσκαφών στο κατεχόμενο Λευκόνοικο δημιουργούν νέα δεδομένα στο ισοζύγιο δυνάμεων της περιοχής; Έχουν μελετηθεί αντίμετρα και αν ναι σε ποια κατεύθυνση μπορεί να κινηθούν;

–Η Εθνική Φρουρά έχει υποχρέωση να προσαρμόζεται σε κάθε νέο εξοπλιστικό σύστημα που ενσωματώνουν οι κατοικίες δυνάμεις. Το ίδιο συμβαίνει και με την πρόθεση της Τουρκίας για μόνιμη στάθμευση μη επανδρωμένων αεροσκαφών στο Λευκόνοικο. Το παρακολουθούμε στενά και προσαρμόζουμε τους αμυντικούς σχεδιασμούς μας

Προσαρμογή των αμυντικών σχεδιασμών για αντιμετώπιση του σεναρίου μόνιμης στάθμευσης μη επανδρωμένων σκαφών στο Λευκόνοικο, προαναγγέλλει ο υπουργός Άμυνας Χαράλαμπος Πετρίδης στη συνέντευξή του στην «Κ».

Το ΥΠΙΑΜ εργάζεται για την ενίσχυση των δυνατοτήτων της Ε.Φ. για αντιμετώπιση των απειλών που προέρχονται από τον αέρα, συμπεριλαμβανομένων των UAVs, τη θάλασσα και τον χερσαίο χώρο.

και με το σενάριο να βρίσκονται τα αεροσκάφη μόνιμα στην Κύπρο, περιλαμβανομένων και των αντιμέτρων. Επιτρέψτε μου να μην επεκταθώ περαιτέρω. Το βέβαιο είναι ότι η Εθνική Φρουρά δεν παρακολουθεί ως απλός θεατής αυτές τις ενέργειες.

–Σε ποιο βαθμό έχει υλοποιηθεί ο σχεδιασμός στο κομμάτι των εξοπλιστικών προγραμμάτων; Στο κομμάτι ενίσχυσης της αντιαεροπορικής ομπρέλας έχουν γίνει σημαντικά αθόρυβα βήματα. Είναι αρκετά ή υπάρχουν σκέψεις και για άλλα;

–Οι σχεδιασμοί για τον εξοπλισμό της Εθνικής Φρουράς συνεχι-

Ελπιδοφόρα και φιλόδοξη η συνεργασία με τις ΗΠΑ

–Με μια Τουρκία να ενισχύεται στρατιωτικά στην περιοχή θεωρείτε πως είναι αναγκαία η ολική άρση του αμερικανικού εμπάργκο στην Κύπρο;

–Η σχέση μας με τις ΗΠΑ είναι ειλικρινής και διαρκώς αναπτυσσόμενη. Εδράζεται στην κοινή θέωρηση που έχουμε για τα δεδομένα στην περιοχή μας, σε κοινά συμφέροντα αλλά και κοινές αξίες: ειρήνη, ασφάλεια, συνεργασία και ευημερία για όλους τους λαούς της περιοχής μας με βάση το διεθνές δίκαιο. Επικεντρώνουμε κάθε φορά στο επόμενο βήμα που ενισχύει τη συνεργασία αυτή και κτίζουμε περαιτέρω. Βεβαίως, θεωρώ την ολική άρση του αμερικανικού εμπάργκο απαραίτητη, αλλά στο μεταξύ έχουμε μια σειρά από σημαντικές κοινές πρωτοβουλίες που ανα-

λαμβάνουμε και οι οποίες δυνάμυνουν τη σχέση μας. Τα όσα συμφωνήσαμε πέρασαν πλέον στο στάδιο της υλοποίησης. Το προσεχές διάστημα αναχωρούν για την Αμερική οι πρώτοι 8 αξιωματικοί που θα συμμετάσχουν στη Διεθνή Στρατιωτική Εκπαίδευση και Κατάρτιση (IMET), στο πλαίσιο της συνεργασίας της Κυπριακής Δημοκρατίας με τις ΗΠΑ. Η συνεργασία Κυπριακής Δημοκρατίας – ΗΠΑ βρίσκεται σε ιστορικά υψηλό επίπεδο, κάτι που καταδεικνύεται από τις πολλές εξελίξεις τα τελευταία δύο χρόνια, όπως το EastMed Act, η πρόσβαση στο IMET, η μερική άρση του εμπάργκο όπλων για μη θανατηφόρο υλικό μέσω ITAR, η καθιέρωση CYCLOPS και η συνεχής πρόσδος σε διάφορες άλλες συμφωνίες έχουν δημιουργήσει ένα πολύ ελπιδοφόρο και

φιλόδοξο πλαίσιο για την αμυντική και στρατιωτική συνεργασία μεταξύ των δύο χωρών. Επιπρόσθετα, διεξάγονται κοινές ασκήσεις, εκπαιδευτικές δραστηριότητες και συνεκπαιδεύσεις προσωπικού των Ενόπλων Δυνάμεων, ενώ πρόσφατα, μέλη των ειδικών δυνάμεων συμμετείχαν σε κοινή άσκηση με συναδέλφους τους από την Ελλάδα και τις ΗΠΑ. Επίσης, οι ΗΠΑ συμμετέχουν ενεργά σε πολυεθνικές ασκήσεις που διεξάγονται στην Κύπρο.

–Σε μια τέτοια περίπτωση η αμερικάνικη αγορά θα ενδιέφερε την Εθνική Φρουρά;

–Την Εθνική Φρουρά την ενδιαφέρουν οι αγορές όλων των προηγμένων στρατών και ειδικότερα των χωρών με τις οποίες υπάρχει μακροπρόθεσμη αμυντική συνεργασία.

ζονται. Υπάρχει ως βάση το πολυετές εξοπλιστικό πλάνο το οποίο προσαρμόζεται ανάλογα με τις ανάγκες που προκύπτουν. Ακόμη και στην πρόσφατη δύσκολη περίοδο, το εξοπλιστικό πρόγραμμα της Ε.Φ. όχι μόνο δεν έχει επηρεαστεί αλλά σημειώθηκε αύξηση των πιστώσεων που διατέθηκαν για εξοπλιστικά προγράμματα. Την

περασμένη εβδομάδα το Υπουργικό Συμβούλιο ενέκρινε τον δεύτερο συμπληρωματικό προϋπολογισμό στον οποίο περιλαμβάνεται κονδύλι ύψους 46 εκατ. ευρώ για αμυντική θωράκιση που αφορά στην αναβάθμιση υφιστάμενων και προμήθεια νέων εξοπλιστικών συστημάτων. Τα προγράμματα που υλοποιούνται προσδίδουν πρωτόγνωρες

δυνατότητες στην Ε.Φ. Μεταξύ άλλων, αφορούν στην ενίσχυση των δυνατοτήτων έγκαιρης προειδοποίησης, συλλογής πληροφοριών και επίγνωσης της κατάστασης, καθώς επίσης και προσβολής στόχων με ακρίβεια σε μεγάλες αποστάσεις. Επιπρόσθετα, το ΥΠΙΑΜ εργάζεται για την ενίσχυση των δυνατοτήτων της Ε.Φ. για αντιμε-

τώπιση των απειλών που προέρχονται από τον αέρα, συμπεριλαμβανομένων των UAVs, τη θάλασσα και τον χερσαίο χώρο και αφορούν κυρίως το αρματικό δυναμικό των κατοικιών δυνάμεων.

–Ένα σημαντικό πρόγραμμα για την Εθνική Φρουρά είναι αυτό της ηλεκτρονικής επιτήρησης της πράσινης γραμμής. Υπάρχει τελική συμφωνία; Πότε υπολογίζεται ότι θα είναι επιχειρησιακά έτοιμο;

–Το σύστημα επιτήρησης της γραμμής αντιπαράταξης βελτιώνει τη δυνατότητα επιτήρησης της Προκεχωρημένης Γραμμής Άμυνας και συμβάλλει στην έγκαιρη προειδοποίηση και επίγνωση της κατάστασης. Το Υπουργείο Άμυνας έχει ήδη καταλήξει σε συμφωνία με την ανάδοχο εταιρεία. Το όλο θέμα ευελπιστούμε να προχωρήσει άμεσα με τη θετική ανταπόκριση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Άμυνας της Βουλής.

–Με την ηλεκτρονική επιτήρηση της πράσινης γραμμής πιστεύετε πως θα κλείσουν τα τυφλά σημεία που υπάρχουν;

–Η εγκατάσταση και λειτουργία του συστήματος επιτήρησης δεν θα εξυπηρετεί μόνο τις ανάγκες της Εθνικής Φρουράς. Από τη λειτουργία του θα επωφεληθούν και άλλες υπηρεσίες, όπως η Αστυνομία και η Πυροσβεστική. Το σύστημα αναμένεται να διαδραματίσει καταλυτικό ρόλο στην πάταξη του λαθρεμπορίου και την αντιμετώπιση της παράνομης εισόδου άτυπων μεταναστών, καθώς επίσης και στον έγκαιρο εντοπισμό εστιών πυρκαγιάς.

–Σε ποιο επίπεδο βρίσκεται η συνεργασία με τη Γαλλία στο στρατιωτικό σκέλος;

–Οι εξαιρετικές σχέσεις Κύπρου και Γαλλίας σε όλους τους τομείς έχουν την αντανάκλασή τους στην υποδειγματική συνεργασία μας στον τομέα της Άμυνας και Ασφάλειας με σκοπό την ασφάλεια και τη σταθερότητα στην περιοχή. Η υλοποίηση της αμυντικής συμφωνίας που έχουμε με τη Γαλλία αποδεικνύεται εμπράκτως με τις κοινές ασκήσεις, τις συνεκπαιδεύσεις προσωπικού και άλλες κοινές δραστηριότητες μεταξύ των Ενόπλων Δυνάμεων των δύο κρατών. Είδατε πρόσφατα το γαλλικό αεροπλανοφόρο «Charles de Gaulle» να καταπλέει στην Κύπρο και να συμμετέχει σε κοινές ασκήσεις με μέρα και προσωπικό της Εθνικής Φρουράς. Τα γαλλικά μαχητικά Rafale του αεροπλανοφόρου συμμετείχαν σε δύο ασκήσεις ελέγχου των συστημάτων αεράμυνας της Κυπριακής Δημοκρατίας, ενώ συχνά οι γαλλικές φρεγάτες που πλέουν στην περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου συμμετέχουν σε κοινές ασκήσεις με την Εθνική Φρουρά.

ΑΡΘΡΟ / Του **ΠΕΤΡΟΥ Θ. ΠΑΝΤΕΛΙΔΗ**

Περί πολιτικής ευθιξίας και πολιτικής δεοντολογίας ο λόγος

Πολιτική ευθιξία είναι η πολύ ευαίσθητη αντιμετώπιση ενός συμβάντος, που οδηγεί κάποιο πολιτικό πρόσωπο σε παραίτηση για κάποιο συμβάν ή γεγονός για το οποίο δεν έχει άμεση ευθύνη ή φταιξιμο. Απλώς, με την παραίτησή του από ευθιξία αναλαμβάνει την πολιτική ευθύνη για συμβάν που έχει σχέση με το υπουργείο του οποίου προϊστάται, χωρίς ο ίδιος να ευθύνεται προσωπικά ή να έχει επιδείξει κάποια αμέλεια. Αυτή την πολιτική ευθιξία έδειξε ο κ. Κύπρος Χρυσόστομίδης με την παραίτησή του, όταν δραπετεύσε ο Κίτας. Ο ίδιος δεν έφερε καμιά ευθύνη, ούτε έδειξε κάποια αμέλεια. Όμως η ρηκή δεοντολογία της πολιτικής ευθιξίας του υπέβαλε, ότι έπρεπε να παραιτηθεί, αναλαμβάνοντας την ευθύνη ως υπουργός Δικαιοσύνης.

Αυτή η ευθιξία είναι σχεδόν αναγκαία στην Κύπρο. Πολιτικά πρόσωπα ευθύνονται για γεγονότα και

συμβάντα, τους αποδίδονται πολιτικές και ποινικές ευθύνες από αρμόδια όργανα και αυτοί αρκούνται να δηλώσουν ότι δεν φταίνει ή στην καλύτερη περίπτωση δηλώνουν ότι αναλαμβάνουν την ευθύνη, μόνο λεκτικά, χωρίς παραίτηση, μέχρι να ξεχαστεί η ευθύνη τους. Η πολιτική δεοντολογία της παραίτησης από ευθιξία είναι ανύπαρκτη στην Κύπρο. Όμως η πολιτική δεοντολογία ισχύει και πρέπει να ισχύει σε κάθε πολιτική δραστηριότητα ή πολιτική εκδήλωση ή γεγονός. Η πολιτική δεοντολογία συνίσταται από άγραφους κανόνες, που τους καθορίζει η κοινή λογική και που πρέπει να ακολουθεί κάθε πολιτικό πρόσωπο. Δυστυχώς, στην Κύπρο έχουμε σωρεία ενεργειών και πράξεων πολιτικών προσώπων, όπου η πολιτική δεοντολογία είναι καθητημένη. Έχει, μάλιστα, τόσο πολύ παρακαμφθεί, που και ο μέσος πολίτης δεν την αναγνωρίζει ή τη θεωρεί ρομαντική γραφικότητα ή

Ο διορισμός του κ. Αδάμου στη θέση του προέδρου του Ο.Κ.Υπ.Υ. δεν θα ενοχλούσε κανένα, δεν θα υπήρχε πρόβλημα πολιτικής δεοντολογίας και θα παρείχε αρκετό χρόνο στον κ. Αδάμου για να επιτελέσει έργο, απαλλαγμένος από πολιτικά βαρίδια.

χειρότερα αγνοεί, ότι υπάρχει αυτή η δεοντολογία.

Ο πρόεδρος Αναστασιάδης έχει από χρόνια γράψει την πολιτική δεοντολογία στα παλιά του τα παπούτσια. Κάνει ενέργειες, που η πολιτική δεοντολογία τις θεωρεί απαράδεκτες, αλλά αυτός τις χρη-

σιμοποιεί για να πλήξει αντίπαλα κόμματα και εξευτελίζοντας στελέχη κομμάτων, τα οποία απολαμβάνουν αυτές τις ενέργειες, που τις θεωρούν καταξίωση και επιτυχία. Υπάρχουν αρκετά τέτοια παραδείγματα, που διάφορα πρόσωπα απολαμβάνουν θέσεις και αξιώματα στο προεδρικό και αλλού, ως αποτέλεσμα καταπίεσης της πολιτικής δεοντολογίας.

Κλασικό παράδειγμα καταπίεσης της πολιτικής δεοντολογίας είναι ο για μέρες τεκταινόμενος διορισμός του κ. Αδάμου στο υπουργείο Υγείας. Σύμφωνα με την πολιτική δεοντολογία: α) Ο ΠτΔ δεν έπρεπε ούτε να σκεφτεί να προτείνει διορισμό στον κ. Αδάμου, που μέχρι προχθές και για είκοσι χρόνια ήταν πρωτοκλασάτο στέλεχος κόμματος της αντιπολίτευσης, με θητεία ευρωβουλευτή, βουλευτή και ΠτΒ, β) ο κ. Αδάμου θα έπρεπε να απορρίψει αμέσως την πρόταση και μάλιστα ναιώσει θιγμένος, επειδή ο ΠτΔ αποπειράτο να χρησιμοποιήσει τη

γενική αναγνώρισή του για να πλήξει το κόμμα με το οποίο συνεργαζόταν για 20 χρόνια και γ) το ΑΚΕΛ έπρεπε να εκφράσει την απέρθεσή του για την ενέργεια του ΠτΔ, που αποτελούσε καταπίεση της πολιτικής δεοντολογίας. Η ενέργεια αυτή θα ήταν πολιτικά ορθότερη από τη δόλωση του κ. Κυπριανού, που θεωρήθηκε ως προειδοποίηση προς τον κ. Αδάμου.

Όσοι κρίνουν την πρόταση πολιτικά δεοντολογικά και ως αξιοποίηση των ικανοτήτων του κ. Αδάμου, as σκεφτούν τα εξής: Ολόκληρος ο ΔΗΣΥ ή ολόκληρη η παράταξη, όπως αρέσκεται να την αποκαλεί ο κ. Νεοφύτου, δεν διαθέτει πρόσωπο με ανάλογες ικανότητες; Αν θεωρεί ότι μόνο ο κ. Αδάμου έχει αυτές τις ικανότητες, είναι πολύ προσβλητικό και για τον ΔΗΣΥ και για τα στέλη του. Μήπως η πρόθεση του ΠτΔ ήταν ο διεμβολισμός του ΑΚΕΛ και η μετεγγραφή ενός σημαντικού στελέχους του στην

κυβέρνηση, στην οποία αρνήθηκε να συμμετάσχει;

Όσες ικανότητες και αν έχει ο κ. Αδάμου, που δεν έχει κανένας άλλος, τι μπορεί να κάνει σε δεκαοκτώ μήνες; Αν η πρόθεση του ΠτΔ ήταν απλώς η αξιοποίηση του κ. Αδάμου και των μοναδικών ικανοτήτων του, γιατί δεν τον διορίζει πρόεδρο του Δ.Σ. του Ο.Κ.Υπ.Υ. Άλλωστε ο καθ' ύλην αρμόδιος για τη διάσωση των δημόσιων νοσηλευτηρίων είναι ο Ο.Κ.Υπ.Υ. και τα στελέχη του και όχι ο υπουργός Υγείας. Μάλιστα, ο διορισμός του κ. Αδάμου στη θέση του προέδρου του Ο.Κ.Υπ.Υ. δεν θα ενοχλούσε κανένα, δεν θα υπήρχε πρόβλημα πολιτικής δεοντολογίας και θα παρείχε αρκετό χρόνο στον κ. Αδάμου για να επιτελέσει έργο της αρμοδιότητας και των ικανοτήτων του, απαλλαγμένος από πολιτικά βαρίδια. Φαίνεται όμως ότι ο ΠτΔ άλλα είχε στο νου όταν παραβίαζε την πολιτική δεοντολογία.

Καραδοκεί ο εφιάλτης επιστροφής στα μέτρα

Τι τροφοδοτεί την αυξητική τάση των επιδημιολογικών δεικτών

Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ**

Ως ένα δίμηνο διάλειμμα μπορεί να θεωρηθεί η εκπληκτική καθίζηση των επιδημιολογικών δεικτών, αν ληφθούν υπόψη οι εκτιμήσεις και οι ανησυχίες που εκφράζονται από την επιστημονική κοινότητα, για την πορεία της ινδικής μετάλλαξης του ιού τύπου Delta, σε τοπικό και παγκόσμιο επίπεδο. Η απότομη εκτίναξη των ημερήσιων δεικτών, στο διπλάσιο το τελευταίο διάστημα, σε σχέση με τα σημάδια σταθεροποίησης από το Πάσχα και μετά, έρχεται να υπενθυμίσει τις απόψεις εκείνες που υποστηρίζουν πως υπάρχει μεγάλος δρόμος μέχρι την αποτελεσματική καταπολέμηση της πανδημίας. Μια προσέγγιση η οποία περιγράφεται ως επίπονη και το κυριότερο χρονοβόρα. Μάλιστα, εάν λάβουμε υπόψη τους ειδικούς, σε τοπικό επίπεδο, αλλά και τις προειδοποιήσεις του ECDC σε ευρωπαϊκό επίπεδο, τότε καλύτερα το συμπέρασμα που εξάγεται είναι πως η σημερινή επιδημιολογική εικόνα μπορεί να είναι ακόμα και η κορυφή του παγόβουνου. Τούτέστιν, εάν τα επιδημιολογικά δεδομένα των επόμενων ημερών επιβεβαιώσουν τις απόψεις αυτές, οι χώρες θα βρεθούν μπροστά στο ενδεχόμενο να αναγκαστούν να αναθεωρήσουν τις πρακτικές τους, με ό,τι αυτό μπορεί να συνεπάγεται για την καθημερινότητα των πολιτών αλλά και τις άλλες δραστηριότητες.

Αξιολόγηση απειλής

Μια εικόνα για τη μετάλλαξη τύπου Delta δίνει το Ευρωπαϊκό Κέντρο Πρόληψης και Ελέγχου Νόσων (ECDC) στην τελευταία αξιολόγηση για τις επιπτώσεις από την

εξάπλωση της παραλλαγής του SARS-CoV-2 Delta, ημερομηνίας 23 Ιουνίου. Στο γενικό συμπέρασμα που αφορά τα κράτη μέλη της Ε.Ε., ο ECDC θεωρεί ως πολύ υψηλή την πιθανότητα το SARS-CoV-2 Delta VOC να εξαπλωθεί τάχιστα. Λαμβάνοντας ως δεδομένο το εκτιμώμενο πλεονέκτημα μετάδοσης της παραλλαγής Delta, ο ECDC καταλήγει στη διαπίστωση πως το 70% των νέων μολύνσεων SARS-CoV-2 στην Ε.Ε από τις αρχές Αυγούστου, αναμένεται να οφείλεται σε

Το Ευρωπαϊκό Κέντρο Πρόληψης και Ελέγχου Νόσων στην τελευταία αξιολόγησή του για την εξάπλωση της παραλλαγής του SARS-CoV-2 Delta, εκτιμά πως μέχρι τον Αύγουστο το μεγαλύτερο ποσοστό των νέων κρουσμάτων θα είναι της ινδικής μετάλλαξης.

αυτήν την παραλλαγή. Κατά συνέπεια, καταλήγει η αξιολόγηση απειλής, «υπάρχει πολύ μεγάλη πιθανότητα ότι θα υπάρξει αύξηση των λοιμώξεων του SARS-CoV-2 στην κοινότητα». Διευκρινίζοντας πως η συγκεκριμένη αξιολόγηση βασίσθηκε στα δεδομένα της περιόδου δημοσίευσής, οι διαπιστώσεις του ECDC ουσιαστικά συγκλίνουν με την ημερήσια εικόνα που καταγράφει η πανδημία και στην Κύπρο. Παρά τη γενική αίσθηση εφησυχασμού που υπήρχε το τε-

Σε επιστημονικό επίπεδο, οι νοουθεσίες για το τι μέλλει γενέσθαι αφορούν την ανάγκη επιστροφής σε ένα αυστηρό πλαίσιο ελέγχων των μέτρων περιορισμού της πανδημίας, τα οποία από το Πάσχα και μετά έχουν ατονήσει.

Στην Κύπρο η εξέταση δειγμάτων

Στο υποθετικό σενάριο μη αποτελεσματικής αναχαίτησης της υψηλής μεταδοτικότητας της ινδικής μετάλλαξης και περαιτέρω αύξησης των κρουσμάτων, η επιστημονική κοινότητα δεν αποκλείει το ενδεχόμενο να παραστεί ανάγκη επιστροφής σε περιοριστικά μέτρα. Όπως μας είπε μέλος της ομάδας που διαχειρίζεται την πανδημία, μια ενδεχόμενη αύξηση των κρουσμάτων εκ των πραγμάτων θα πιέσει ώστε να τεθεί στο τραπέζι η επιλογή των μέτρων. Ένας από τους παράγοντες που εκτιμάται ότι επιβαρύνουν την αντίδραση των υγειονομικών αρχών απέναντι στην ινδική μετάλλαξη, είναι η αποσπασματική και καθυστερημένη, όπως λέγεται, αλληλουχία της μετάλλαξης από τον ECDC. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι πως τα κρούσματα ινδικής μετάλλαξης που ανακοινώθηκαν στις 24 Ιουλίου, αφορούν δείγματα που αποστάλθηκαν στον ECDC στις 25 Μαΐου. Στην τελευταία αξιολόγηση απειλής από τον ECDC η Κύπρος συγκαταλέγεται στην κατηγορία των χωρών που δεν δίνουν στοιχεία και δεν πραγματοποιεί επαρκείς και έγκαιρους ελέγχους. Στη Λευκωσία η καθυστέρηση αποδίδεται στο σύστημα που εφαρμόζεται σήμερα με την αποστολή δειγμάτων στον ECDC, κάτι που θα διαφοροποιηθεί με την εμπλοκή και του Ινστιτούτου Γενετικής και Νευρολογίας στην εξέταση των δειγμάτων. Εμπλοκή που αναμένεται να μειώσει την καθυστέρηση σε ένα βαθμό.

λευταίο διάστημα για την πορεία της πανδημίας, οι ειδικοί εμφανίζονται να θεωρούν πως η σημερινή εικόνα της πανδημίας ήταν αναμενόμενη, παρά τις θετικές ημερήσιες αξιολογήσεις.

Στο εύλογο ερώτημα για τους

λόγους που παρατηρείται αναστροφή της επιδημιολογικής πορείας, από επιστημονικής πλευράς υποστηρίζεται πως έχουν διαφοροποιηθεί οι παράγοντες που επηρέασαν θετικά την εξέλιξη της μετά το Πάσχα. Οι χαλαρώσεις που υπήρξαν

θεωρούνται από τους επιστήμονες ένας από τους σοβαρούς λόγους που ανέκοψαν τη θετική πορεία. Σε αυτές συγκαταλέγονται το κλείσιμο των σχολείων, η έξοδος του κόσμου από τις οικίες λόγω καιρικών συνθηκών και οι κοινωνικές εκδηλώσεις. Ωστόσο, το πιο σημαντικό που επιβεβαιώνεται από τους επιστήμονες και επισημάνθηκε στη πρώτη συνάντηση του Υπουργού Υγείας με τον διάδοχό του, είναι η χαλάρωση των υγειονομικών ελέγχων από την Αστυνομία και τις άλλες αρμόδιες αρχές. Οι δυο αυτοί παράγοντες, όπως υποστηρίζεται, ήλθαν να προστεθούν στην απουσία δεδομένων για την μεταδοτικότητα του στελέχους της ινδικής μετάλλαξης.

Τι μέλλει γενέσθαι

Ένα ζήτημα που προβληματίζει ήδη σε πολιτικό και επιδημιολογικό επίπεδο είναι το τι γίνεται στην περίπτωση που η επιθετική συμπεριφορά της ινδικής μετάλλαξης δεν αντιμετωπισθεί έγκαιρα. Σε πολιτικό επίπεδο, όπως είμασθε σε θέση να γνωρίζουμε, η άποψη που υπάρχει είναι πως ένας ημερησίος αριθμός ύψους 400 κρου-

σμάτων το επόμενο διάστημα, δεν είναι το ίδιο με τον αντίστοιχο αριθμό του περασμένου Ιανουαρίου, ο οποίος οδήγησε στη λήψη περιοριστικών μέτρων. Η διαφορά που εντοπίζεται, έγκειται στην αξιολόγηση των ηλικιακών ομάδων που προσβάλλει τώρα η ινδική μετάλλαξη. Όπως εκτιμάται, τώρα προσβάλλονται νεαρότερες ηλικίες οι οποίες δεν χρίζουν μεγάλου χρόνου νοσηλείας. Σε επιστημονικό επίπεδο προβάλλεται ως επιτακτική ανάγκη ο τερματισμός του κλίματος χαλαρότητας και η αυστηρή τήρηση των υγειονομικών πρωτοκόλλων. Η αυστηροποίηση των ελέγχων παρουσιάζεται ως το πρώτο βήμα που θα δώσει μια εικόνα για τα επόμενα που θα πρέπει να γίνουν, εάν και εφόσον παραστεί ανάγκη. Το άλλο ισχυρό εργαλείο που θεωρείται ότι θα ανακόψει την διασπορά της μετάλλαξης είναι τα εμβόλια. Στο Υπουργείο Υγείας θεωρούν τον μήνα Ιούλιο ως καθοριστικό για την αύξηση του ποσοστού εμβολιασμού, μιας και υπάρχουν ενδείξεις πως θα επιταχυνθεί το εμβολιαστικό πρόγραμμα με την άφιξη των φοιτητών για τις καλοκαιρινές διακοπές.

Με ταχείς ρυθμούς η εξάπλωση της μετάλλαξης «Δέλτα» παγκοσμίως

Με ιλιγγιώδη ταχύτητα κερδίζει έδαφος η μετάλλαξη «Δέλτα» παγκοσμίως, προκαλώντας ανησυχία για την πιθανότητα ακόμα ενός πανδημικού κύματος. Ηδη στη Βρετανία ανιχνεύεται πλέον στο 96% των νέων λοιμώξεων, ενώ χθες ο πρωθυπουργός της Ουαλίας, Μαρκ Ντρέικφορντ, δήλωσε ότι και εκεί η μετάλλαξη εξαπλώνεται ανεξέλεγκτα.

Στον κλοιό της «Δέλτα» βρίσκεται ολόκληρη η Ευρώπη. Ο Γερμανός υπουργός Υγείας, Γενς Σπαν, δήλωσε χθες ότι «η μετάλλαξη “Δέλτα” θα έχει το πάνω χέρι φέτος το καλοκαίρι και η επικράτηση της δεν είναι θέμα μηνών, αλλά εβδομάδων», τονίζοντας ότι σε αυτήν οφείλεται ήδη το 15% των νέων κρουσμάτων στη Γερμανία. Επίσης κάλεσε τους Γερμανούς να τηρούν ευλαβικά τα μέτρα ατομικής προ-

Στη συντριπτική πλειονότητά τους όσοι καταλήγουν λόγω COVID-19 στις ΗΠΑ είναι ανεμβολίαστοι.

στασίας. Στον ίδιο τόνο και ο επικεφαλής του επιδημιολογικού Ινστιτούτου Ρόμπερτ Κοχ, Βίλερ Λόταρ, ο οποίος υπογράμμισε ότι το καλύτερο όπλο έναντι της νέας μετάλλαξης είναι ο πλήρης εμβολιασμός. Γερμανοί αξιωματούχοι, πάντως, αναφέρουν ότι οι μαθητές στα σχολεία της χώρας θα εξακολουθήσουν να φορούν μάσκες και να υποβάλλονται σε τακτικά διαγνωστικά τεστ COVID, τουλάχιστον μέχρι την επόμενη άνοιξη.

Την απόλυτη αναγκαιότητα του

Η οικογένεια του Ζε Γκοτίνια, μαρκός της εκστρατείας εμβολιασμού στη Βραζιλία, υποδέχεται ένα φορτίο εμβολίων της Johnson & Jonson από τις ΗΠΑ.

εμβολιασμού καταδεικνύουν, επίσης, τα στοιχεία του Κέντρου Ελέγχου και Πρόληψης Νοσημάτων των ΗΠΑ (CDC), καθώς φανερώνουν ότι η συντριπτική πλειονότητα όσων καταλήγουν λόγω COVID-19 είναι ανεμβολίαστοι. Από τον Μάιο μέχρι σήμερα, στις ΗΠΑ πέθαναν 18.000 άνθρωποι από κορωνοϊό, εκ των οποίων μόνο 150 είχαν εμβολιαστεί πλήρως, δηλαδή ποσοστό 0,8%. Στις αρχές του μήνα, εξάλλου, ο πρώην σύμβουλος της αμερικανικής κυβέρνησης σε θέματα COVID, Αντι Σλάβιτ, είχε δηλώσει ότι το 98% έως 99% των πρόσφατων θυμάτων από COVID δεν είχε εμβολιαστεί.

Πυρά κατά Τζόνσον

Η επικαιροποίηση της βρετανικής «πράσινης λίστας» έφερε νέους πονοκεφάλους στον Μπόρις Τζόν-

σον, καθώς αεροπορικές εταιρείες και τουριστικοί πράκτορες καταγγέλλουν την κυβέρνηση ότι το άνοιγμα που έκανε ήταν άτολμο και προκάλεσε στους πολίτες σύγχυση ως προς τον προγραμματισμό των διακοπών τους. Ο διευθύνων σύμβουλος της Ryanair, Μάικλ Ο'Λίρι, τόνισε ότι η απόφαση της κυβέρνησης δεν έχει καμία επιστημονική βάση και απαιτήσει να μάθει γιατί δεν έγιναν «πράσινοι προορισμοί» τα ελληνικά νησιά.

Στην αντίπερα όχθη, οι αξιωματούχοι των Βαλεαρίδων Νήσων, που μπήκαν, μόνες απ' όλη την Ισπανία, στην «πράσινη λίστα», απύθηναν έκκληση στη Μαδρίτη να ενισχύσει τους ελέγχους των Βρετανών τουριστών που φθάνουν στην Ισπανία, απαιτώντας αρνητικό τεστ COVID για την είσοδο στη χώρα, όπως γίνεται σε όλη την Ε.Ε.

GOODYEAR
MADE TO FEEL GOOD.

NEO Eagle F1 Asymmetric 3

Ελαστικό υπερ υψηλών επιδόσεων
Με τη μικρότερη απόσταση φρεναρίσματος
σύμφωνα με δοκιμές του TÜV

ΧΡ. ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ & ΥΙΟΙ ΛΤΔ
Καντάρας 54, Καϊμακλή,
1037 Λευκωσία - Κύπρος

Ανακατώνεται η τράπουλα στην κυβερνώσα παράταξη

Συντηρητικός ανασχηματισμός

«Όπως έχω πει και το βράδυ των εκλογών, θεωρώ καθήκον μου να καλέσω τους αρχηγούς των κοινοβουλευτικών κομμάτων προκειμένου να διερευνηθεί το ενδεχόμενο μιας ευρύτερα αποδεκτής κυβερνήσεως, όχι με στόχο το διαμοιρασμό εξουσίας αλλά για να δούμε πώς μπορούμε συνεργαζόμενοι να βρούμε συγκλίσεις έτσι ώστε με το σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας να πετύχουμε στόχους που αφορούν την Κύπρο του αύριο και τη νέα γενιά», έλεγε ο πρόεδρος της Δημοκρατίας, λίγο μετά την εκλογή προέδρου της Βουλής. Δεν ξέρω για σας, αλλά η στήλη νιώθει ήδη βαθιά στο πετσί της και την ευρεία αποδοχή και τις συγκλίσεις που δεν έχουν να κάνουν με διαμοιρασμό εξουσίας. Πώς το είχε πει προτού βάλει τον Κούσιο κυβερνητικό εκπρόσωπο, τον Νουρή υπουργό Εσωτερικών και προτού στείλει τον ανεπαρκή Χαμπιαούρη –με το αζημίωτο-στα βουνά; Όταν θα τον εξαγγείλω θα αντιληφθείτε και την έκταση και το βάθος και τη σκοπιμότητα». Αυτό ακριβώς.

• • • • •

Πολλά τα όχι

Η στήλη μαθαίνει πως αμέσως μετά την εγχείρηση σπονδύλων που είχε ο πρόεδρος και το εξιτήριο που έλαβε έσπευσε στο Προεδρικό και άρχισε τα τηλέφωνα. Διαπίστωσε πολύ νωρίς τη δυσκολία να σχεδιάσει μία ευρύτερα αποδεκτή κυβέρνηση. Ο ένας μετά τον άλλο του έλεγαν όχι. Τον μόνο που θεωρούσε κλειδωμένο, ήταν τον Αδάμο Αδάμου, ο οποίος την έκανε με ελαφρά την υστάτη. Ο συμπαθής γιατρός και πολιτικός αντιλήφθηκε πως θα του φόρτωναν όλα τα κακά του ΓεΣΥ παρά τις αγνές του προθέσεις να σώσει τα δημόσια νοσηλευτήρια. Και αυτή τη φορά δεν θα είχε μία Ανθούση να χειριστεί τις δυσκολίες, αλλά ένα καθόλο εκθρικό περιβάλλον. Σκέφτηκαν λοιπόν για λίγο και ο Αβέρωφ Νεοφύτου σήκωσε το τηλέφωνο και πήρε τον Μιχάλη Χατζηπαντέλα, ο οποίος χωρίς δισταγμό, μάλλον με ενθουσιασμό είπε το μεγάλο ναι. Υπουργός υγείας, λοιπόν, χωρίς καμία εμπειρία και με όσες επιφυλάξεις μπορεί να μας προκαλεί το ότι είναι άνθρωπος του Χάρη και του συναγερμικού προέδρου που έχουν δεδηλωμένη θέση για το ΓεΣΥ. Εμείς παρόλα αυτά θα του ευχηθούμε καλή τύχη.

• • • • •

Ο πρόεδρος του ΔΗΣΥ έτοιμος από καιρό ξεκινά τον προεκλογικό του. Είναι τόσο εύκολη η διαδρομή, όση με την ευκολία που μαζεύει τα καρπούζια; Θα το δούμε στη συνέχεια.

Από την απειρία...στην απειρία

Όμως η απειρία δεν αφορά αποκλειστικά τον κ. Χατζηπαντέλα. Τρόμος προκλήθηκε στον μισό Συναγερμό όταν αντιλήφθηκε τη σύνθεση της νέας ομάδας στο Προεδρικό. Και λέμε τρόμος δεδομένου ότι ο πέμπτος όροφος στην Πινδάρου θα αναλάβει να γράφει ανακοινώσεις για πολύ καιρό αν λάβουμε υπόψη όσα διαβάζουμε. Όμως ας μην ανησυχούμε, ο κυβερνητικός εκπρόσωπος πήγε για tv training στην Αθήνα και έρχεται πίσω πλήρως ενήμερος για το πώς θα στήνεται και ποια κάμερα θα κοιτάζει όταν τον ρωτούν για το Κυπριακό, τα σκάνδαλα και το ταμείο ανάκαμψης. Το τι θα λέει δεν έχει και πολλή σημασία. Στο training του Γερακάκη περιλαμβάνονται και τα sos για την κυπριακή πολιτική σκηνή; Καλή τύχη να ευχηθούμε λοιπόν και στον κ. Πελεκάνο. Όπως και σε όλους μας.

• • • • •

Το ξεκαθάρισμα

Βεβαίως, το ολικό λίφτινγκ στην Προεδρία το θεωρούσαν πολλοί αναμενόμενο καθώς ο πρόεδρος είχε εκφράσει ουκ ολίγες φορές τη δυσφορία του για τον τρόπο που ενεργούσε ο Κυριάκος Κούσιος. Ο Παναγιώτης Σεντώνας επέλεξε να κινηθεί διακριτικά, μπροστά στις δύο φυλές που δημιουργούνταν εντός του Λόφου, δυσφορούσε και ζήτησε ο ίδιος να μετακινήθει. Αυτό που προκάλεσε εντύπωση είναι η απόσπαση του Βίκτωρα Παπαδόπουλου. Δεν ήταν αναμενόμενη. Αφορμή στάθηκε το δημοσίευμα του «Πολίτη» και της συναδέλφου Κατερίνας Ηλιάδη το οποίο αναφερόταν σε παραμάγαζο και φάγωμα Σεντώνα-Κούσιου από τον Πέτρο Δημητρίου. Όπως μαθαίνει η στήλη, ο Πέτρος Δημητρίου έγινε

έξαλλος όταν διάβασε το δημοσίευμα κατά τη διάρκεια συνάντησης με τον πρόεδρο στην παρουσία του Αβέρωφ Νεοφύτου και Χάρη Γεωργιάδη, εκτιμώντας πως πηγή ήταν ο Βίκτωρας Παπαδόπουλος. Εκεί ακριβώς ο πρόεδρος πήρε την απόφασή του να αποσπάσει τον αγαπημένο του Βίκτωρα ως άλλη Ιφιγένεια και να τον πάρει απέναντι στον Νίκο Χριστοδουλίδη, ούτως ώστε να ηρεμήσουν τα πνεύματα. Από όλο αυτό καταγράφεται η επιρροή που έχει πλέον ο Πέτρος Δημητρίου στον πρόεδρο. Άλλοι λένε πως είναι εξαιτίας της ανασφάλειας και της απομόνωσης του προέδρου αυτή η στενή συμμαχία, άλλοι υποστηρίζουν πως ο Πέτρος Δημητρίου το κέρδισε με τον σπαθί του, καθώς δουλεύει από το πρωί μέχρι το βράδυ.

Γράφει **Ο ΙΑΝΟΣ**

Κλωθώ

ΟΜΗΡΟΥ & ΣΕΒΕΡΗ / Γράφει ο **ΟΝΑΣΑΓΟΡΑΣ**

Όταν ο Οδυσσέας ψάχνει ακόλουθους και ο Στεφάνου... ψήφους

Δεν είναι κρίμα τόσες πολλές χιλιάδες ακόλουθοι στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης σε ειδικές σελίδες θαυμαστών του γενικού ελεγκτή να μην ανταποκρίνονται στα ορισμένα tweet του; Πηγή μου από την Ελεγκτική Υπηρεσία μου είπε πως ο Οδυσσέας-Τσακ Νόρις έλπιζε ότι θα είχε πολύ μεγαλύτερη αποδοχή και σίγουρα πολλά πιο πολλά like, η ανάρτηση που έκανε με τη 15σέλιδη απάντηση στην Επιτροπή Νικολάτου για το γνωστό πόρισμα. Πραγματικά, όμως, η ανταπόκριση που βρήκε η νέα καμπάνια του Οδυσσέα-Τσακ Νόρις κατά της Επιτροπής Νικολάτου ήταν όντως απογοητευτική, έως ανύπαρκτη. Στην πρώτη του ανάρτηση στο Twitter στις 22 Ιουνίου, που επεσήμανε την ανάγκη να ενημερώσει τον Ευρωπαϊκό Επίτροπο για την...αδικία εις βάρος του, έλαβε μόνο 17 «μου αρέσει», στην δεύτερη ανάρτησή του στις 23 Ιουνίου που περιλάμβανε τη 15σέλιδη απάντησή του η ανταπόκριση ήταν χειρότερη. Μόνο 13 «μου αρέσει». Στην τρίτη ανάρτησή του στις 24 Ιουνίου τα πήγε καλύτερα με 45 «μου αρέσει», ενώ η τέταρτη ανάρτησή του για το θέμα φαίνεται πως θα έχει την τύχη των πρώτων αναρτήσεων και δεν θα καταφέρει να αγγίξει καν τα 20 «μου αρέσει». Είναι φανερό πως κάτι πια δεν αρέσει στους οπαδούς του άλλοτε λαοφρόνιτου Οδυσσέα-Τσακ Νόρις. Δεν ξέρω εάν στην εκατοστή του ανάρτηση για το θέμα η ανταπόκριση θα αλλάξει. Μα καλά ούτε ο Νικόλας, ούτε τα μέλη του πολιτικού γραφείου δεν κάνουν πια like; Ούτε καν ο Χασαπόπουλος;

Σε δύο κόμματα ετοιμάζονται πυρετωδώς για τη νέα επίθεση κατά της κυβέρνησης Αναστασιάδη και ειδικά σε κάποια πρόσωπα που έχουν διοριστεί στο Υπουργικό. Απ' ό,τι άκουσα από αξιόπιστη πηγή, σε ένα από τα δύο κόμματα έχουν επικεντρωθεί στον Μάριο Πελεκάνο, τον νέο κυβερνητικό εκπρόσωπο. Και «ξεσκονίζουν» τα πάν-

«Μα υπάρχει κάποιος που σε τέτοιες συνθήκες μπορεί να αρνηθεί ψήφους;».

τα που τον αφορούν, ιδιαίτερα τα όσα έχει δηλώσει δημόσια ή αναρτήσει στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης για το Κυπριακό και το μεταναστευτικό. Κάποιοι μάλιστα φέρεται να κάνουν και ειδική έρευνα για τα πτυχία του...

Τόσο στα ΜΜΕ όσο και στα σόσιαλ μίντια έγινε πρόσφατα πολύ φασαρία για μία δήλωση του Στέφανου Στεφάνου για τις ψήφους του ΕΛΑΜ με τις οποίες έχει εκλεγεί η Αννίτα πρόεδρος της Βουλής. Ήταν στην

εκπομπή χωρίς περιστροφές του Γιαννάκη Καρεκλά, ο οποίος ρώτησε τον Στεφάνου: «Έχετε υποψήφιο πρόεδρο, οποιοσδήποτε, αλλά για να βγει απαιτούνται ψήφοι του ΕΛΑΜ. Αν σας ψηφίσει θα τις δεχτείτε;». Η πρώτη φράση της απάντησης του Στεφάνου έγινε viral: «Εν να τους πούμε εν τις θέλουμε;» Αμέσως μετά έσπευσε να προσθέσει: «Εν θα πάμε να τους τις ζητήσουμε», σημειώνοντας πως: «Το 2018 ο Νίκος Αναστασιάδης πήγε και ζήτησε τις 20.000 ψήφους του ΕΛΑΜ, ο

Μαλάς δεν καταδέχτηκε να συζητήσει καν μαζί τους. Αυτή είναι η διαφορά». Και πρόσθεσε πως όταν προσπαθούμε κάποιον να πούμε στο ΕΛΑΜ ότι η ατζέντα που έχει είναι αντιδημοκρατική και επικίνδυνη για τη χώρα, για το Κυπριακό, για το μεταναστευτικό και τα δημοκρατικά δικαιώματα, κάποιοι που χρειάζονται τις ψήφους ερωτοτροπούν μαζί τους, βεβαίως η ακροδεξιά θα γίνει όπως έγινε τελικά σε χώρες της Ευρώπης. Όπου έγιναν μέρος κυβερνήσεων και διοικούν και χώρες. «Αν δεν το

καταλαβαίνουμε αυτό, τότε ζήτω που καήκαμε» συμπλήρωσε.

Το σύντομο βίντεο που κυκλοφόρησε πολύ στα σόσιαλ μίντια με τον Στεφάνου να λέει «Εν να τους πούμε εν τις θέλουμε;» προκάλεσε αρκετές αντιδράσεις όχι μόνο εκτός ΑΚΕΛ αλλά και εντός του κόμματος. Κάτι που οδήγησε τον ίδιο να κοινοποιήσει άλλο βίντεο με ολόκληρη την απάντησή του με όσα αναφέρονται πιο πάνω. Φαίνεται, ωστόσο, πως ούτε το νέο βίντεο δεν κατάφερε να βελτιώσει κατά πολύ την εικόνα που αρχικά δημιουργήθηκε και να περιορίσει τα σχόλια.

Όπως έλεγε ΑΚΕΛικό στέλεχος, η αναφορά του Στεφάνου στον Μαλά επιβεβαίωσε ότι η απόσταση από το ΕΛΑΜ για να πειθεί θα πρέπει να είναι ξεκαθαρή και χωρίς καμία έκπτωση.

«Δεν γίνεται το ΑΚΕΛ να σκίζει τα ιμάτιά του για την ενδυνάμωση του ΕΛΑΜ, να ζητάει να μην του δοθεί προεδρία κοινοβουλευτικής επιτροπής, να μποιϊκοτάρει την επιτροπή στην οποία θα προεδρεύει αλλά να δέχεται τις ψήφους του για να εκλέξει δικό του πρόεδρο. Και ιδιαίτερα να κατηγορεί άλλους που τις δέχτηκαν για να εκλέξουν τον δικό τους υποψήφιο, στην προκειμένη την Αννίτα», ανέφερε το ΑΚΕΛικό στέλεχος. Και δεικτικά πρόσθεσε: «Αν δεν το καταλαβαίνουμε αυτό, τότε ζήτω που καήκαμε».

ΚΟΙΥΖ: Αληθεύει ότι επικρατεί αναβρασμός μεταξύ υπαλλήλων της Ελεγκτικής Υπηρεσίας μετά το άδειασμα που έγινε από τον γενικό ελεγκτή για τους λειτουργούς που εξέτασαν την υπόθεση των διαβατηρίων στο υπουργείο Εσωτερικών; Και ότι υπάρχει σοβαρό ενδεχόμενο ο αναβρασμός να βρει διέξοδο εκτός των κλειστών θυρών της υπηρεσίας, παρά τις πιέσεις για το αντίθετο;

Η μεγάλη εικόνα

Της **ΕΛΕΝΗΣ ΞΕΝΟΥ**

Προφανώς αποτύχαμε να συνειδητοποιήσουμε τη μεγάλη εικόνα. Συμπιάσαμε την πανδημία στα μέτρα, στις ενδεχόμενες παραλείψεις, στην αποτελεσματικότητα της διαχείρισής της και στις επιπτώσεις της. Και χάσαμε την ουσία της. Που είναι η ίδια η ευθραυστότητα της ζωής. Και η ανάγκη να την προστατεύσουμε με μια ποιότητα η οποία να αρμόζει στην πολυτιμότητα της. Όταν ένα τέτοιο συμβάν, υπαρκτικής υφής, έρχεται και μας ανατρέπει τις όποιες εσφαλμένες βεβαιότητες ή ψευδαισθήσεις και μας αναγκάζει να γυμναζόμαστε απέναντι σε αλήθειες που μας υπερβαίνουν, τότε δεν αρκεί ο περιορισμός της σκέψης μας στα μέχρι χθες τετραγωνικά της μέτρα. Επιβάλλεται να υπερβούμε το πλαίσιο αναφοράς μέσα στο οποίο κινούμαστε προκειμένου να κοιτάζουμε κατάματα την μεγάλη εικόνα, μήπως έτσι αντιληφθούμε τα μηνύματα τα οποία η ίδια η ζωή και κατ'επέκταση ο εκτροχιασμός μας από την ουσία της έρχεται να μας υπαγορεύσει. Προκειμένου να ανεβάσουμε τον πήχη εκεί όπου ορίζονται οι αξίες μακριά από αγκυλώσεις που δεν μας χρησιμεύουν να ζήσουμε με συνείδηση (προσωπική και ιστορική). Και κάτω από μια τέτοια τρομακτική συνθήκη πέρα από τους προσωπικούς μας απολογισμούς, οφείλαμε σαν πολίτες να απαιτήσουμε από τους κυβερνώντες και λοιπούς πολιτικούς να εστιάσουν στη μεγάλη εικόνα. Προκειμένου όμως να διεκδικήσουμε αυτή την απαίτηση, θα έπρεπε εμείς πρώτα να κάνουμε ένα ιστορικό απολογισμό ώστε να συνειδητοποιήσουμε τις παθογένειές μας και την ευθύνη που φέρουμε ο καθένας στη συντήρησή τους, για να κατανοήσουμε ότι αυτό που σήμερα θεωρούμε έκπιτωση αξιών είναι συνομυλικό της ανεξαρτησίας μας. Άρα εκείνο το οποίο πρωτίστως θα έπρεπε να συνειδητοποιήσουμε είναι πως δεν αρκεί η αλλαγή προσώπων ή κομμάτων, αλλά επείγει η αλλαγή της δικής μας νοοτροπίας προκειμένου να γλιτώσουμε από διεφθαρμένα μυαλά. Κι αν ήμασταν εστιασμένοι στη μεγάλη εικόνα σαν άνθρωποι και σαν πολίτες τότε θα επιδιώκαμε την υπέρβαση, που οφείλαμε να κάνουμε από αυτό τον χρεοκοπημένο τρόπο σκέψης. Και που αυτή υπαγόρευε να απαιτήσουμε από τους ταγούς μας να ενώσουν δυνάμεις προκειμένου να αποδείξουν πως επιτέλους προέχει η χώρα και ο κάθε πολίτης που ζει σ'αυτήν και όχι το κόμμα και οι οπαδοί του. Και πως μόνο μέσα από αυτή την υπέρβαση αποδεικνύουν ότι έχουν συναισθησιον των τραγικών λαθών τους που έφεραν τη χώρα στη σημερινή της κατάσταση.

Διάβαζα προχθές μια σειρά άρθρων που είχε γράψει ο πατέρας μου μεταξύ 2001-2003. Αν έκρυβα με το δάκτυλό μου τη χρονολογία, το περιεχόμενο των άρθρων θα μπορούσε να είναι σημερινό με ελαφρές τροποποιήσεις σε ό,τι αφορούσε το όνομα των σκανδάλων αλλά με καμία σε ό,τι αφορούσε την πολιτική αγωγή. Απομονώνω μια παράγραφο για τον λόγο του αληθές: «...Φθερίεται και διαφθείρεται το περιβάλλον μας από ποικιλία σκανδάλων που κρημνίζουν την κλίμακα των κοινωνικών αξιών και ξηλώνουν τον κοινωνικό ιστό. Και το μεγαλύτερο κακό δεν είναι ότι υπάρχουν μεγάλα σκάνδαλα που υπονομεύουν τη ζωή μας. Το μεγαλύτερο κακό είναι η ανεπάρκεια με την οποία τα αντιμετωπίζουμε...». Σήμερα, 20 σχεδόν χρόνια μετά, κι αφού έχουν μεσολαβήσει τα τέρατα συν μια τρομακτική πανδημία εμείς τι καταφέραμε; Να παραμείνουμε στη μικρή εικόνα του μαύρου και του άσπρου, της κυβέρνησης και της αντιπολίτευσης, των μεν και των δε, χωρίς να κάνουμε ένα βήμα πιο κοντά στη διεκδίκηση να αλλάξει όλο το σύστημα που συντηρούσαν όλοι αυτοί μαζί. Και οι οποίοι προκειμένου να το συντηρούν, μας δίδαξαν ύπουλα ώστε να μην αποτελέσουμε μια ενωμένη δυνατή φωνή εναντίον της σαπίλας. Η σύγχρονη ωστόσο πολιτική σκέψη δεν στηρίζεται στην αντιπαράθεση αλλά στη συμπύκνωση, διότι μόνο έτσι τίθεται η χώρα πάνω από το κόμμα. Άρα αφού η πανδημία δεν κατάφερε να μας ενώσει μήπως να ανοίξουμε τα αρχεία των εφημερίδων και να πάμε πίσω ώστε να συνειδητοποιήσουμε τι σημαίνει το μπροστά; Και να αναζητήσουμε την ποιότητα που αρμόζει στην πολυτιμότητα της ζωής κάνοντας τις υπερβάσεις που προϋποθέτει;

elenixenou11@gmail.com

Ο Αμερικανός τρομπέτιστας και συνθέτης Wynton Marsalis κατά τη διάρκεια του «LOTOS Jazz Festival 23rd Bielska Zadymka Jazzowa».

Φιλελευθερισμός, αγνοείται

Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

Όταν το 2013 ο Νίκος Αναστασιάδης εκλεγόταν πρόεδρος της Δημοκρατίας με το σύνθημα «Η κρίση θέλει ηγέτη», επέλεγε στο νευραλγικό πόστο του κυβερνητικού εκπροσώπου του τον Χρήστο Στυλιανίδη. Πρόσωπο με μετριοπαθή λόγο, με δεδηλωμένη την προσήλωσή του στη λύση του Κυπριακού, ενώ η αποχώρησή του από το κυβερνητικό σκHEMA Κληρίδη εξαιτίας της περίπτωσης Ντίνο Μιχαηλίου προείδεζε έστω και σημειολογικά πως ο νέος πρόεδρος επεδίωκε σε αυτή τη θητεία αξιοκρατία και διαφάνεια. Ο κυβερνητικός εκπρόσωπος αποτελεί άλλωστε την αντανάκλαση της εικόνας που θέλει να έχει ο κάθε αρχηγός κράτους. Το είδαμε με την έμφαση στην ανανέωση, που επεδίωξε ο Γλαύκος Κληρίδης, όταν διόρισε στο εν λόγω πόστο τον Ιωάννη Κασουλίδη και ο Δημήτρης Χριστόφιας με την επιλογή του ανερχόμενου Στέφανου Στεφάνου. Είδαμε και τη σημειολογία όταν ο Γλαύκος Κληρίδης της δεύτερης θητείας, απεγκλωβισμένος από την πυρραυλογία, επέλεξε τον Μιχάλη Παπαπέτρου. Όμως στο διά ταύτα που είναι η κυβέρνηση Αναστασιάδη: Σήμερα, λοιπόν, ο Νίκος Αναστασιάδης επιλέγει να ολοκληρώσει τον πολιτικό του κύκλο, έχοντας ως αντανάκλασή του τον Μάριο Πελεκάνο και αυτό από μόνο του έχει τη δική του σημειολογία.

Το θέμα με τον Μάριο Πελεκάνο βεβαίως δεν είναι προσωπικό, αλλά καθαρά πολιτικό. Έχει σημασία το γεγονός ότι ο πρόεδρος επέλεξε ένα πρόσωπο εντελώς άπειρο τη στιγμή που τα δύσκολα έρχονται για το Κυπριακό, την οικονομία αλλά και τα θέματα διαφθοράς. Αν η συνταγή του νέου και άπειρου απέτυχε με τον Κυριάκο Κούσιο για ποιο λόγο θεωρεί πως θα πετύχει με τον κ. Πελεκάνο; Το θέμα είναι πολιτικό, ουσιαστικό και ξεπερνά την απειρία. Μία ανασκόπηση αν έκανε του σύντομου πολιτικού του βίου θα τον κατατόπιζε για τις θέσεις του στο μεταναστευτικό. Θέσεις που πέρα από την ξενοφοβία όζουν επικίνδυνο λαϊκισμό.

Ο λαϊκισμός όμως είναι η παθογένεια των καιρών. Τον είδαμε να εξαπλώνεται σε όλη την Ευρώπη με εθνικιστικά και λαϊκιστικά κινήματα, να προχωρούν σε ξενοφοβικά και μισαλλόδοξα συνθήματα. Και ενώ τα κόμματα του δημοκρατικού τόξου όφειλαν να πολεμήσουν κάθε είδους επικίνδυνο λαϊκισμό, είδαμε με απορία τις θέσεις τους να αγκαλιάζονται από κόμματα του συστήματος. Στόχος προφανώς ήταν να επιβιώσουν πολιτικά ή να κερ-

δίσουν το ακροατήριο που άρχισαν να χάνουν. Όμως, η ροπή της κοινωνίας στον λαϊκισμό είναι πρόσκαιρη και έχει ημερομηνία λήξης. Ημερομηνία λήξης με άγνωστες βεβαίως τις προεκτάσεις που αφήνουν οι πολιτικές τους για την ίδια την κοινωνία. Γιατί στην Ανατολική Ευρώπη μετά την παταγώδη αποτυχία των λαϊκιστών να χειριστούν κρίσιμα ζητήματα, άρχισαν να παναχωρούν και να ξεφουσκώνουν.

Στην κρίσιμη στιγμή, ο ΔΗΣΥ δεν βρέθηκε στη σωστή πλευρά της ιστορίας. Ενώ φοβέριζε και προειδοποιούσε προεκλογικά για τον «ανεύθυνο λαϊκισμό», που θα καταλάβει το κοινοβούλιο, είδαμε πως αυτό τον λαϊκισμό να περιορίζεται μόνο σε πόλεμο εναντίον της Άννας Θεολόγου. Για το ΕΛΑΜ ούτε κοβύνετα. Και αν επέλεγε τη σιωπή απέναντι στον φασισμό θα ήταν ένα θέμα. Καταγράφτηκε και το νεύμα Αβέρωφ στο ΕΛΑΜ για να υψώσει το χέρι να ψηφίσει την πρόεδρο της Βουλής. Φάνηκε και με τη μάχη που έδωσε για να κερδίσει επιτροπή στη Βουλή. Όμως η εικόνα του προέδρου να συνδιαλέγεται στο Προεδρικό με τον πρόεδρο του ΕΛΑΜ Χρίστο Χρίστου αφήνοντας ανοικτή την πόρτα να συγκυβερνήσουν, μόνο τρόπο μπορεί να προκαλέσει για τη συνέχεια. Αν δηλαδή ο Χρίστος Χρίστου αποδεχόταν την πρόταση θα είχαμε μία συγκυβέρνηση ΔΗΣΥ-ΕΛΑΜ;

Ο ΔΗΣΥ και η κυβέρνηση έχουν επιλέξει τον δρόμο τους. Έχουν επιλέξει και ποια πολιτική θα ακολουθούν και ποια πρόσωπα θα τους αντιπροσωπεύουν. Ο Ευθύμιος Δίπλαρος, ο Νίκος Νουρής, ο Κυριάκος Χατζηγιάννης, ο Μάριος Πελεκάνος και ο Χάρης Γεωργιάδης του νέου ρεαλισμού. Και σε αυτό τον δρόμο, χώρο δεν έχει η φιλελεύθερη τάση..

Φάνηκε και από το ποιο προωθήθηκαν να εκλεγούν, φάνηκε και από τους διορισμούς στο νέο σκHEMA. Η φιλελεύθερη τάση αγνοείται. Οι φιλελεύθεροι δεν έχουν χώρο σε μία πολιτική στρατηγική που παραδίδει μικρότερη πατρίδα, απαξιώνουν πολιτικαντισμούς των προσωπικών επαφών και του γρήγορου κέρδους, στέκονται απέναντι στη μισαλλοδοξία. Και επειδή ο επόμενος καιρός κρίνεται κρίσιμος, επειδή απαιτείται ορθολογισμός, είτε η φιλελεύθερη τάση θα διεκδικήσει ένα ξεκαθάρισμα σε ιδεολογικοπολιτικό συνέδριο, ή αν θέλει να επικρατήσει η σοβαρότητα, θα πρέπει να βρει άλλους τρόπους δημόσιας έκφρασης. Γιατί σε αυτόν τον ΔΗΣΥ, ο φιλελευθερισμός δεν έχει πια θέση.

economidoum@kathimerini.com.cy

Ανασχηματισμός χαμπλών προσδοκιών

Του **ΣΤΑΥΡΟΥ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ**

Τα νέα πρόσωπα συγκεντρώνουν φυσικά το μεγαλύτερο ενδιαφέρον, τόσο για τη σημειολογία, όσο και για τους συμβολισμούς των επιλογών που έκανε ο πρόεδρος της Δημοκρατίας. Προτού πάμε όμως εκεί, έχει αξία να πούμε δυο λόγια γι' αυτούς που φεύγουν. Οι οποίοι, είτε το επέλεξαν οι ίδιοι (Ιωάννου, Γιολίτη), είτε παραιτήθηκαν κακήν κακώς (Γιαννάκη) είτε αποχώρησαν αξιοπρεπώς (Κούσιος). Ο τελευταίος, προς τιμήν του, απέδειξε ότι δεν μπήκε στην πολιτική για την καρέκλα. Επείστρεψε λοιπόν στο δικηγορικό του γραφείο, καθώς το Προεδρικό ξήλωνε την επικοινωνιακή ομάδα λες και εκεί είναι το πρόβλημα. Για τη Γιολίτη τα έχουμε πει, η περίπτωση της εξάλλου δεν πιστεύω πως αντέχει σε σοβαρή ανάλυση. Όταν υποβάλλεις παραιτήση με τόσο σοβαρές καταγγελίες, αν θες να είσαι στοιχειωδώς σοβαρή, δεν πια καταυθείαν για γλέντι στη Μύκονο. Στον αντίποδα αυτής της ελαφρότητας βρίσκεται ο Κωνσταντίνος Ιωάννου. Ένας άνθρωπος χαμπλών τόνων που κατάφερε όσοι δεν τον γνώριζαν να τον μάθουν για τους σωστούς λόγους: Σοβαρός, μετρημένος και αποτελεσματικός. Ένας τεκνοκράτης που κατάφερε να διαχειριστεί τόσο τη βαριά κληρονομιά που προκατόχου του Γιώργου Παμπορίδη (ΓεΣΥ) όσο και μια από τις μεγαλύτερες κρίσεις που γνώρισε ποτέ ο τόπος (πανδημία). Σε αυτή την πορεία μπορεί να έκανε και λάθη, όμως η οικειοθελής αποχώρησή του από την κυβέρνηση σημαδεύεται με θετικό πρόσημο.

Γι' αυτούς που μένουν δεν έχουμε να πούμε πολλά. Αναμενόμενο ήταν ομάδα που κερδίζει να μην αλλάξει. Και όπως απέδειξε το αποτέλεσμα των πρόσφατων εκλογών, στους κερδισμένους κατατάσσονται η Αμιλιανίδου του Εργασίας, ο Πετρίδης του Οικονομικών, ακόμα και ο Καδής του Γεωργίας. Οι υπόλοιποι χωρίς να έχουν καταγράψει σημαντικές αποδόσεις δεν αποτελούν πάντως και παθητικό για την κυβέρνηση. Με εξαίρεση τον Προδρόμου, ο οποίος είναι εντελώς χρεοκοπημένος στη συνείδηση της κοινής γνώμης και απαξιωμένος από την εκπαιδευτική κοινότητα. Ομολογώ ότι δεν αντιλαμβάνομαι την πολιτική λογική της μη αναδομήσής του, εκτός από την έκδηλη αμνηστία του προέδρου να βρει ικανούς αντικαταστάτες.

Ο Νίκος Αναστασιάδης εισέπραξε πολλά όχι, από πολλούς. Και δεν αναφέρομαι στην παιδαριώδη εξαγγελία για οικουμενική κυβέρνηση, η οποία όπως ήταν αναμενόμενο εξάλλου έφαγε πόρτα από όλα τα κόμματα. Ούτε καν για την απόρριψη του Υγείας από τον Αδάμιο, ο οποίος σοφά εντέλει δεν πρόσβαλε τον πολιτικό χώρο που τον εξέλεγε επί 20 χρόνια για μία ακόμα θέση εξουσίας. Το πραγματικά αμήχανο με τον νέο ανασχηματισμό είναι η ανικανότητα της κυβέρνησης να αξιοποιήσει αξιόλογα πρόσωπα του ευρύτερου συναγερμικού χώρου, στέλνοντας το μήνυμα ότι διαθέτει εφεδρείες. Αν εξαίρεσουμε την κατά γενική ομολογία ικανή Αναστασία Ανθούση, δίπλα στα υπόλοιπα ονόματα υπάρχουν ερωτηματικά.

Θα γεμίσει αλήθεια ο παράγοντας του ποδοσφαίρου και λογιστής Μιχάλης Χατζηπαντέλας την καρέκλα του υπουργού Υγείας; Πρώτο και άμεσο τεστ θα είναι το νέο κύμα της πανδημίας αλλά εξίσου σημαντικό είναι και το ΓεΣΥ, που έκλεισε αισίως αυτό τον μήνα δύο χρόνια ζωής. Ο εκλεκτός της ηγεσίας του ΔΗΣΥ θα στηρίξει άραγε τον κοινωνικό χαρακτήρα της μεταρρύθμισης; Να ένα καλό ερώτημα, το οποίο ο νέος υπουργός έμπρακτα θα πρέπει να απαντήσει ώστε να πείσει και τους πύλον καχύποπτους.

Στην περίπτωση πάλι του νέου κυβερνητικού εκπροσώπου, το βάρος της απόδειξης για τις πολιτικές προθέσεις δεν πέφτει στον ίδιο αλλά στον πρόεδρο που τον διόρισε. Ο Μάριος Πελεκάνος είναι δηλωμένα ενάντια στους μετανάστες, με εθνικιστικές εξάρσεις που φλερτάρουν με τη γραφικότητα. Απόδειξη ότι τα νέα μυαλά δεν συνάδουν κατ' ανάγκην με το νεαρό της ηλικίας. Γιατί τι άλλο από γερασμένα μυαλά είναι οι αναρτήσεις με τον μαρμαρωμένο βασιλιά, τη στοχοποίηση της Αριστεράς για εθνομνησισμό ή ακόμα χειρότερα τις ξενοφοβικές εκκλήσεις για κλειστά κέντρα και απελάσεις;

Με τούτα και μ' εκείνα η σούμα του ανασχηματισμού οδηγεί στο μάλλον χλιαρό συμπέρασμα: «Πολύ κακό για το τίποτα». Με τη διόλου αμελητέα υποσημείωση βέβαια, ότι οι τελευταίοι 18 μήνες της κυβέρνησης Αναστασιάδη θα κυλήσουν σε ένα δρόμο σπαρμένο με εκατομμύρια (4,4 δισ. του Σχεδίου Ανάκαμψης) οπότε τα πρόσωπα ίσως να μην έχουν τελικά και τόσο σημασία.

stavros.christodoulou@gmail.com

Χαλί αναβάθμισης της «ΤΔΒΚ»

Του **ΠΑΥΛΟΥ Κ. ΞΑΝΘΟΥΛΗ**

Όλα τα μέσα επιστρατεύει η Άγκυρα, προσδοκώντας να επιβάλει αναβάθμιση της εικόνας της λεγόμενης «Τουρκικής Δημοκρατίας Βόρειας Κύπρου (ΤΔΒΚ)», με βάση την «κυριαρχική ιδιότητα» που επιδιώκει να εξασφαλίσει το ψευδοκράτος, «ως προϋπόθεση» για μια ενδεχόμενη λύση του Κυπριακού. Το τουρκικό ΥΠΕΞ έβαλε στο τραπέζι της Γενεύης τα αιτήματά του, μέσω γραπτού υπομνήματος του Ερσίν Τατάρ, εξασφαλίζοντας την προκλητικότατη ανοχή του γ.γ. του ΟΗΕ Αντόνιο Γκουτιέρρες και της διεθνούς κοινότητας, περιλαμβανομένων και σημαίνοντων κύκλων της Ε.Ε., κάτι που θα πρέπει να προβληματίσει ιδιαίτερα τη Λευκωσία.

Πριν από μερικές μέρες, η Άγκυρα έστρωσε και επικοινωνιακό χαλί για υλοποίηση των σχεδιασμών της, στο Antalya Diplomatic Forum, επιδιώκοντας να περάσει μηνύματα σε δύο κατευθύνσεις: Τόσο για λύση «δύο χωριστών κυρίαρχων

οντοτήτων» στην Κύπρο, όσο και για υλοποίηση του σχεδιασμού που παραπέμπει σε εποικισμό της περικλειστές πόλης των Βαρμώσιων. Στο πλαίσιο αυτό, η Άγκυρα προσκάλεσε τον «πρόεδρο» και τον «υπουργό εξωτερικών» της κατοχικής οντότητας, επιδιώκοντας να εργαλειοποιήσει το φόρουμ και προς την κατεύθυνση της αναβάθμισης της εικόνας του ψευδοκράτους και των «θεσμικών αξιωματούχων» του...

Το γεγονός έθεσε σε συναγερμό τη Λευκωσία, η οποία κατάφερε να αποτρέψει αρκετές επαφές και συναντήσεις που προγραμματίζονταν για τους Ερσίν Τατάρ και Ταχσίν Ερτουγρούλογλου, συγκρατώντας σε σημαντικό βαθμό τις απώλειες που εκ των πραγμάτων προκαλεί η προσπάθεια οικοδόμησής εικόνας κράτους της ούτως καλούμενης «ΤΔΒΚ». Δεν είναι προφανώς τυχαίο ότι ο ΥΠΕΞ της Τουρκίας Μεβλούτ Τσαβούσογλου διατύπωσε παράπονα για παρεμβάσεις και για προσπάθεια σαμπωτάζ του Antalya Diplomatic Forum, την οποία απέδωσε στην «ελληνοκυπριακή διοίκηση»,

όπως αποκαλεί την Κυπριακή Δημοκρατία.

Τελικά, ο λεγόμενος «πρόεδρος» του ψευδοκράτους είχε συναντήσεις με τους ΥΠΕΞ του Πακιστάν και της Νιγηρίας και ο ούτως καλούμενος «υπουργός εξωτερικών» του κατοχικού μορφώματος, με τους ΥΠΕΞ της Σομαλίας και του Αζερμπαϊτζάν, ενώ στην ομιλία του στο διπλωματικό φόρουμ ο πρόεδρος της Τουρκίας Ταγίπ Ερντογάν έδωσε σαφές στατικό στίγμα για λύση δύο κυρίαρχων οντοτήτων, στην Κύπρο.

«Παρών» στο φόρουμ δήλωσε και ο ύπατος εκπρόσωπος της Ε.Ε. και αντιπρόεδρος της Κομισιόν, Γιουσέπ Μπορέλ, κάνοντας άλλο ένα φάουλ, από τα πολλά που μας έχει συνηθίσει από τη μέρα ανάληψης των καθηκόντων του. «Όλος τυχαιώς» και αυτό υπέρ της Άγκυρας και εις βάρος της Λευκωσίας. Ο κ. Μπορέλ ενημέρωσε πάντως την Κυπριακή Δημοκρατία ότι έκανε «μόνο κάποιες επαφές» με την πολιτειακή ηγεσία της Άγκυρας, αποφεύγοντας να πεί στο δεινό του φόρουμ, προκειμένου να μην παρεξηγηθεί η εκεί

παρουσία του και προφανώς να «μην πέσει πάνω» στον Ερσίν Τατάρ. Σε κάθε πάντως περίπτωση, το γεγονός ότι ο κ. Μπορέλ, ως ύπατος εκπρόσωπος της Ε.Ε., επικεφαλής της ΕΥΕΔ, παρευρέθηκε στο Antalya Diplomatic Forum, αποτελεί μια αρνητική εξέλιξη που στέλνει σαφή μηνύματα για τον ρόλο που τείνει να διαδραματίσει η Ε.Ε., κάτι που θα πρέπει να ηχάσει καμπανάκι και να οδηγήσει τη Λευκωσία σε ουσιαστικές και αποφασιστικές παρεμβάσεις.

Πόσω μάλλον αν στην παρουσία Μπορέλ στην Αττάλεια, συνυπολογιστούν και κινήσεις που γίνονται από διάφορους κοινοτικούς κύκλους, κυρίως της ΕΥΕΔ, οι οποίοι όπως πληροφορείται η «Κ», επιδιώκουν αυτονόμηση των σχέσεων των Βρυξελλών με το κατοχικό ψευδοκράτος. Και για να μην ξεχνιόμαστε, θα πρέπει να υπενθυμίσουμε ότι η διευθύνουσα σύμβουλος της ΕΥΕΔ Αγγελίνα Άιχορστ (Angelina Eichhorst), πριν από μερικά χρόνια και ενώ στο τιμόνι της ΕΥΕΔ βρισκόταν

η προκάτοχος Μπορέλ, Φεντερίκα Μογκερίνι, τοποθετήθηκε ενόπιον του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για το Κυπριακό και μας είπε ότι στην Κύπρο υπάρχουν «δύο πρόεδροι». Υπό το βάρος των αντιδράσεων των Κυπρίων ευρωβουλευτών, η κ. Άιχορστ ανασκεύασε, χωρίς βεβαίως αυτό να «ανασκευάζει» και την τάση που φαίνεται να υπάρχει σε κάποιους σημαίνοντες κύκλους της Ε.Ε.

Σημείωση: Στο Antalya Diplomatic Forum είχαν προσκληθεί τόσο οι πρώην ΥΠΕΞ της Ελλάδας Ντόρα Μπακογιάννη, όσο και ο πρώην Επίτροπος της Ελλάδας Δημήτρης Αβραμόπουλος. Και οι δύο, με αναρτήσεις τους στο Twitter, ακύρωσαν τη συμμετοχή τους, κάτι που απέδωσε στην παρουσία του ηγέτη των Τουρκοκυπρίων Ερσίν Τατάρ, υπό την ιδιότητα του λέγονμένου «προέδρου ΤΔΒΚ». Ο κ. Μπορέλ όμως και η ΕΥΕΔ, δεν καταλαβαίνουν τίποτα...

xanthoulis.pavlos@gmail.com

Αφήνοντας τη μιζέρια και την κακία στην άκρη

Του **ΑΛΕΞΗ ΠΑΠΑΧΕΛΑ**

Εκουμε μια παλιά συνθήεια σε αυτόν τον τόπο. Όταν κάποιος προσπαθεί να κάνει κάτι πραγματικά μεγάλο και σημαντικό, τον σταυρώνουμε. Όταν τα καταφέρει και αφήνει κάτι πολύτιμο πίσω για την πατρίδα του, έρχεται ενίοτε η αναγνώριση. Σπάνια, όμως, η συγγνώμη όσον πολέμησαν με λύσσα για να μη γίνει.

Τις τελευταίες ημέρες έγινε μια κλασικά... ανούσια συζήτηση στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης για το Costa Navarino. Με αυτή την

Πολύτιμα έργα ιδιωτικής πρωτοβουλίας, που πολεμήθηκαν με λύσσα από το ελληνικό κράτος και τα «πολυβόλα του ακραίου λαϊκισμού», αναγνωρίστηκαν εκ των υστέρων από την κοινωνία.

αφορμή μου ήλθε στο μυαλό ο καπετάν Βασίλης Κωνσταντακόπουλος. Ένας άνθρωπος αυτοδημιούργητος, ο οποίος είχε πετύχει απόλυτα στην ναυτιλία όταν αποφάσισε να κάνει κάτι μεγάλο στον τόπο του. Οι τεχνοκράτες του έλεγαν να μην μπλέξει, γιατί κανένας εφοπλιστής δεν κατάφερε να κάνει κάτι επιτυχημένο στη στεριά. Οι δυσκολίες που συνάντησε ήταν αδιανόητες. Η γραφειοκρατία του έδειξε τα δόντια της, ένα κομμάτι της Αριστεράς πολέμησε το έργο με μανία και μέρος της τοπικής κοινωνίας το είδε ως απειλή. Οι θεωρίες συνωμοσίας έδιναν κι έπαιρναν: «Τα χρήματα δεν είναι δικά του, αλλά των Εβραίων», «θέλει να κάνει σανατόριο για φυμα-

τικούς». Το ρεπερτόριο δεν είχε τέλος. Κρατικοδίαιτοι χρεοκοπημένοι ανταγωνιστές έκαναν ό,τι μπορούσαν για να το εμπλουτίσουν. Ευτυχώς ήταν πριν από την εποχή των κανιβάλων του Διαδικτύου. Στο τέλος τα κατάφερε. Με πολύ πείσμα και αρκετή μεσοσνιακή διπλωματία, μπόρεσε να ξεπεράσει όλους τους σκοπέλους.

Με τα χρόνια συνέβη κάτι παρδόξο, για τα παραδοσιακά ήθη και έθιμά μας. Η αναγνώριση ήλθε, και από τον ίδιο του τον τόπο και από την κοινωνία συνολικά. Πέτυχε ωστόσο κάτι εξαιρετικά πολύτιμο: τράβηξε μια ολόκληρη περιοχή προς τα πάνω. Της έδωσε όραμα, ταυτότητα, σχέδιο για να γίνει καλύτερη. Οι τοπικοί επιχειρηματίες, που τον έβλεπαν σαν απειλή, κατάλαβαν ότι και οι ίδιοι έχουν μόνο να κερδίσουν από την αναβάθμιση του brand.

Κανείς δεν θυμάται τώρα τον πόλεμο που υπέστη, ούτε τις δυσκολίες που συνάντησε. Ούτε είπε κάποιος μια συγγνώμη, έστω εκ των υστέρων. Δεν νομίζω, βέβαια, να τον απασχολεί, καθώς θα βλέπει από εκεί όπου είναι πόσο μπόρεσε να αλλάξει τον τόπο του. Και αυτό γιατί, σαν κάθε άνθρωπος που καταφέρνει πολλά, ήξερε να εστιάζει στον στόχο του και στη θετική πλευρά της ζωής, αφήνοντας τη μιζέρια και την κακία στην άκρη.

Εχει όμως σημασία να μάθουμε κάτι από την εμπειρία του. Σκεφθείτε πόσα άλλα έργα, όπως το Πάρκο Σταύρος Νιάρχος, πολεμήθηκαν με μανία και σήμερα τα αναγνωρίζει η συντριπτική πλειονότητα της κοινωνίας, πέρα από κόμματα και τάξεις, για την αξία τους. Σκεφθείτε πού θα ήταν η Ελλάδα σήμερα εάν το ελληνικό κράτος και τα διαχρονικά «πολυβόλα του ακραίου λαϊκισμού» μάς άφηναν να πετύχουμε αυτά που μπορούμε ως Έλληνες, ως χώρα.

«Ηπτες» και «σκληρές» διατυπώσεις

Του **ΑΓΓΕΛΟΥ ΣΤΑΓΚΟΥ**

Ούτε αναμενόμενι ούτε σημειώθηκε κάποια σπουδαία αλλαγή στη στάση της Ευρώπης απέναντι στην Τουρκία κατά την τελευταία Σύνοδο Κορυφής της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Στον βαθμό που έχουν σημασία οι –συχνά «νερόβραστες»– διατυπώσεις των Ευρωπαίων όταν ασχολούνται με τις προκλήσεις του Ερντογάν, περιλάμβαναν κάποια πιο «προωθημένα» σημεία σχετικά με την Ανατολική Μεσόγειο και την «εργαλειοποίηση» του προσφυγικού / μεταναστευτικού, σαφώς πιο συγκεκριμένη ήταν η θέση της Ευρώπης στο Κυπριακό, αλλά τα πάντα θα κριθούν από το αποτέλεσμα που θα έχουν επί της συμπεριφοράς της Αγκυρας. Από την άλλη πλευρά, έγινε σαφές για άλλη μία φορά ότι η Μέρκελ έδωσε μάχη, πρώτον, για να χρηματοδοτηθεί η Τουρκία με 3,5 δις. ευρώ έως το 2024, ως «φύλακτρα» για τα εκατομμύρια προσφύγων στο έδαφός της (ωστό), δεύτερον, για να είναι ήπες οι σχετικές διατυπώσεις των συμπερασμάτων της Συνόδου. Το ομολογούν και οι γερμανικές εφημερίδες, επισημαίνοντας ότι στόχος της ήταν να μην ενοχληθεί ο Ερντογάν. Κάποια στιγμή πάντως η Ευρώπη πρέπει να ζητήσει από την Τουρκία να «φράξει» τα σύνορά της σε μετανάστες από μουσουλμανικές χώρες, τους οποίους σήμερα διευκολύνει με την πολιτική της να επιχειρούν είσοδο σε ευρωπαϊκό χώρο μέσω των εδαφών της.

Αυτή τη φορά η Σύνοδος Κορυφής ασχολήθηκε ιδιαίτερα με τις ευρωρωσικές σχέσεις, που όντως διανύουν ψυχρή περίοδο. Σε επίπεδο Βρυξελλών κυρίως, καθώς σε εθνικό επίπεδο ποικίλλουν. Διαφορετική η σχέση Βερολίνου

– Μόσχας, και τελευταία απόδειξη ήταν η άρνηση των Γερμανών να δώσουν όπλα στην Ουκρανία, άλλη η σχέση Βαρσοβίας – Μόσχας. Οι Μέρκελ και Μακρόν πάντως διέγνωναν ότι η πρόσφατη συνάντηση Μπάιντεν – Πούτιν σηματοδότησε μια εκτόνωση της έντασης μεταξύ Δύσης και Ρωσίας. Λαμβάνοντας υπόψη επίσης την άρση των κυρώσεων για τον Nord Stream 2 από τις ΗΠΑ και την απόσυρση στρατευμάτων από τα σύνορα με την Ουκρανία από τη Ρωσία, οι δύο θεώρησαν ότι το κλίμα ευνοούσε την πραγματοποίηση συνόδου κορυφής Ευρώπης – Ρωσίας. Διαψεύστηκαν οι Ρώσοι, καθώς έπεσαν πάνω στο «τείχος» των πρώην ανατολικών, ιδιαίτερα της Πολωνίας και των Βαλτικών χωρών, με τον βαθιά ριζωμένο αντιρωσισμό, δικαιολογημένο ή όχι. Η αντίδρασή τους μεταίωσε κάθε σκέψη ευρωρωσικής προσέγγισης και καταγράφκε με σκληρές διατυπώσεις στα συμπεράσματα της Συνόδου. Η αλήθεια είναι ότι ο αντιρωσισμός και η ρωσοφοβία αυτών των χωρών καλλιιεργήθηκε και ενισχύθηκε συστηματικά από την Ουάσιγκτον και μετά την κατάρρευση των κομμουνιστικών καθεστώτων. Αναμφίβολα συντηρήθηκε και από τις ρωσικές αντιδράσεις και τον αυταρχικό χαρακτήρα του καθεστώτος Πούτιν. Οδόστω, παραμένει ακλόνητη η εκτίμηση ότι αναγκαία συνθήκη για την Ευρώπη είναι η στενότερη δυνατή σχέση με τη Ρωσία, αν θέλει να καταστεί δύναμη με ουσιαστικά παρέμβαση στις γεωστρατηγικές διευθετήσεις στο μέλλον. Ασχετως αν «ευνοεί» την Ελλάδα η ανυσυχία των ΗΠΑ για την προσέγγιση Ερντογάν – Πούτιν στη σημερινή συγκυρία.

Η είδηση ανέφερε την αντίθεση του Συλλόγου Ιδιοκτητών Ενοικιαζόμενων Διαμερισμάτων και Δωματίων Ψαχνών στο κλείσιμο δύο τμημάτων του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών (ΕΚΠΑ) στην Εύβοια. Τι ακριβώς είναι αυτά τα δύο τμήματα που αναστάτωσαν τον δραστήριο, όπως θα δούμε στη συνέχεια, σύλλογο; Περιλαμβάνονται σε έναν κατάλογο 37 τμημάτων που ιδρύθηκαν το 2019 από την κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ. Όλα (πλην ενός) υπάρχουν μόνο στα χαρτιά. Σε όλες τις περιπτώσεις, χωρίς εξαίρεση, δεν χρησιμοποιήθηκαν για την ίδρυσή τους ακαδημαϊκά κριτήρια, ούτε υπήρξαν μελέτες σκοπιμότητας ή βιωσιμότητας. Επί παραδείγματι, ουδείς αναρωτήθηκε πώς θα επηρεάσει η ίδρυση τμήματος «διατροφής και διαιτολογίας» στα Ψαχνά τα εννέα αντίστοιχα πανεπιστημιακά τμήματα που λειτουργούν ήδη στη χώρα. Για να γίνει πιο συγκεκριμένο: τι συνέπειες θα έχει για το υψηλό επιπέδου τμήμα «τροφίμων και διατροφής» του Πανεπιστημίου Αιγαίου, που λειτουργεί στη Λήμνο, η λειτουργία ενός τμήματος με το ίδιο αντικείμενο μόλις 90 χλμ. από το κέντρο της Αθήνας;

Σε αυτό το σημείο πρέπει να επισημανθεί κάτι που αποσιωπάται σχετικά με την άκριτη σπορά πανεπιστημιακών τμημάτων το 2019: καταλήξαμε στην περαιτέρω γιγάντωση των ΑΕΙ που βρίσκονται

στα μεγάλα αστικά κέντρα της χώρας εις βάρος κυρίως ακριτικών πανεπιστημίων. Εν μια νυκτί το 2019, και μέσω βουλευτικών τροπολογιών της τελευταίας στιγμής, διεγράφησαν εθνικές στρατηγικές δεκαετιών που βρίσκονταν πίσω από την ίδρυση πανεπιστημίων όπως αυτά του Αιγαίου ή του Δημοκriteίου στη Θράκη. Ήταν σε αυτό το πλαίσιο που βρέθηκε και το Πανεπιστήμιο Αθηνών –ένα όνομα-κράχτης ως προς την ποιότητα και την επιστημονική βαρύτητα– στα Ψαχνά Ευβοίας. Εκεί είχε ιδρυθεί το 1986 το ΤΕΙ Χαλκίδας, που το 2013 έγινε ΤΕΙ Στερεάς Ελλάδας και το 2019 εντάχθηκε στο ΕΚΠΑ. Ο σύλλογος ιδιοκτητών των ενοικιαζόμενων στα Ψαχνά που διαμαρτύρεται για τα δύο τμήματα έχει μια ιστοσελίδα στο Διαδίκτυο (psachna.gr) που δείχνει υψηλό επαγγελματισμό. Εκεί βρίσκονται καταγεγραμμένα όλα τα ακίνητα των μελών του συλλόγου που προσφέρονται προς ενοίκιαση στην περιοχή με φωτογραφίες και στοιχεία. Είναι σαφές ότι οι άνθρωποι κάνουν με σοβαρότητα τη δουλειά τους. Είναι περισσότερο σαφές, όμως, ότι παρά τον επαγγελματισμό τους δεν δικαιούνται να έχουν άποψη για τα ακαδημαϊκά κριτήρια αποφάσεων που αφορούν την τύχη ενός πανεπιστημιακού τμήματος.

Το κρίσιμο ερώτημα που τίθεται από την παρέμβαση του συλλόγου

είναι τι είδους ανάπτυξη περιμένουμε από ένα πανεπιστημιακό τμήμα. Σε μικρές πόλεις είναι σαφές ότι οι τοπικές κοινωνίες προσβλέπουν στα οφέλη που συνδέονται αποκλειστικώς με τη διαμονή και την εστίαση. Είναι χαρακτηριστική η φράση πολλών δημοτικών αρχόντων που ζητούν την ίδρυση πανεπιστημιακών τμημάτων λέγοντας: «Εμείς ένα τμήμα θέλουμε as διαλέξει το υπουργείο Παιδείας τι τμήμα θα μας στείλει».

Το πανεπιστήμιο δεν είναι, ωστόσο, μόνο καφετέριες και ενοικιαζόμενα για τους φοιτητές. Είναι χαρακτηριστικό το παράδειγμα του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας. Βρίσκεται σε μια περιοχή που καλείται να αλλάξει εντελώς το μοντέλο ανάπτυξεως που βασίστηκε επί δεκαετίες στον λιγνίτη. Το ΑΕΙ μπορεί να εξελιχθεί σε βασικό πυλώνα ανάπτυξεως. Το επιστημονικό δυναμικό και οι απόφοιτοί του αποτλούν εκ των πραγμάτων πόλο έλξεως εταιρειών. Εάν μάλιστα γίνει δεκτά από την Ε.Ε. η επενδυτική πρόταση της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας για την ανάπτυξη τεχνολογίας υδρογόνου και την ευρεία καθημερινή χρήση του στην περιοχή, το πανεπιστήμιο θα έχει βασικό ρόλο στην υλοποίηση.

Γενικότερα, πάντως, η πιο καλή απόφαση για τον τρόπο που μπορούν να συμβάλουν τα πανεπιστήμια στην ανάπτυξη όλης της χώρας

είναι οι διατάξεις για τις εταιρείες τεχνολογαστούς που περιέχονται σε νομοσχέδιο που βρίσκεται στο στάδιο διαβουλευσεως. Συντάχθηκε από το υπουργείο Ανάπτυξης (Χρίστος Δήμας) και το υπουργείο Παιδείας. Οι εταιρείες τεχνολογαστοί έχουν στόχο να αξιοποιήσουν εμπορικά τα ερευνητικά αποτελέσματα, τις ευρεσιτεχνίες που παράγονται στα πανεπιστημιακά και ερευνητικά κέντρα της χώρας. Η χώρα μας είναι ουραγός στην εκμετάλλευση αυτής της γνώσεως. Με το νομοσχέδιο απλοποιούνται διαδικασίες, διευκολύνονται οι ερευνητές, ξεκαθαρίζεται η ιδιοκτησία επί των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας, δίνονται κίνητρα σε ερευνητές να κάνουν το επόμενο βήμα αξιοποιώντας την έρευνά τους. Ουσιαστικά, ενθαρρύνεται κατά πολύ η δημιουργία νέων εταιρειών τεχνολογαστών. Εάν όλα πάνε καλά, την επόμενη δεκαετία ο σύλλογος ιδιοκτητών ενοικιαζόμενων κάποιας περιοχής θα γνωρίζει ότι, εκτός από τους φοιτητές, θα προσβλέπει και στους εργαζομένους στις επιχειρήσεις που θα έχουν ιδρυθεί με πυρήνα τη γνώση που θα έχει παραχθεί στο πανεπιστήμιο.

* Ο Κ. Αγγελος Συρίγος είναι υφυπουργός Παιδείας και Θρησκευμάτων, βουλευτής Ν.Δ. Α΄ Αθηνών, αν. καθηγητής Διεθνούς Δικαίου και Εξωτερικής Πολιτικής στο Πάντειο Πανεπιστήμιο.

ΣΚΙΤΣΟ ΤΟΥ ΑΝΔΡΕΑ ΠΕΤΡΟΥΛΑΚΗ - apetroulakis@athinaini.gr

Αποκλείει η πολιτική την αξιοπρέπεια;

Του **ΧΡΗΣΤΟΥ ΓΙΑΝΝΑΡΑ**

Ο πολιτισμός μας (τρόπος του βίου) σήμερα, γέννημα της Δυτικής Ευρώπης και παγκοσμιοποιημένος πια, θεμελιώνεται στην προτεραιότητα των ατομικών επιλογών, όχι στην προτεραιότητα των σχέσεων κοινωνίας. Η φράση αυτή αρκεί για να εγκαταλείψει η πλειονότητα των αναγνωστών την ανάγνωση της επιφυλλίδας. Θα συνοδεύει την εγκατάλειψη κάποιος μορφοσμός ή και ο ψιθύρος: «φιλοσοφίες»! – λέξη, που στην περίπτωση αυτή σημαίνει: φιλοσοφίες νοηματικών αναλύσεων, άκριστη ενσώχληση της σκέψης με διασοφνιστές δίκως χρηστικό (ωφέλιμο) αποτέλεσμα.

Δεν έχουμε βοήθεια σήμερα, ούτε καν πρόκληση να αντιληφθούμε ότι η επιλογή είναι ενέργημα που προϋποθέτει μόνο την ατομική, νοητική και βουλητική, ικανότητα – αποφασιζεται και ενεργείται από το άτομο: τη νόηση, βούληση, ενστικτώδη επιθυμία του ατόμου. Τον ανεμπόδιο, άσχετο, εγωτικό χαρακτήρα της επιλογής τον χαρακτηρίζουμε σήμερα «ελευθερία». Ο τρόπος του συλλογικού μας βίου (ο «πολιτισμός» μας) υπηρετεί, πριν από κάθε τι άλλο, την περιόριστη δυνατότητα ατομικών επιλογών, την κατασφαλίζει ως «δικαίωμα» – και αυτό το δάμε «ελευθερία»: Να μπορούμε να έχουμε τις επαγγελματικές μου δραστηριότητες, την ιδεολογία και το κόμμα που με γοητεύει, τις θηκές μου προτιμήσεις, τις μεταφυσικές μου παραδοχές – ό,τι προκρίνει η επιθυμία μου και καταξιώνει η λογική μου.

Η εμπειρία των γενεών, από καταβολής του ανθρώπινου είδους, μάλλον βεβαίωνα ότι η κάθε ατομική θέληση λειτουργεί με αυτονομία και χωρίς περιορισμούς, είναι ένα «ξέφραγο αμπέλι» ορμών, επιθυμιών, ορέξεων. Επομένως, η συνυπαρξη των ανθρώπων, αναγκαία και κοινή επιθυμητή για λόγους κυρίως ηθικούς, γινόταν αδύνατη, χωρίς αμοιβαίες παραιτήσεις από συγκρουόμενες επιθυμίες. Για να συνυπάρξουμε οι άνθρωποι, έχουμε ανάγκες διατίσιμες, συμβάσεων, οριοθετήσεων τουλάχιστον της συμπεριφοράς. Ετσι ώστε να κοινωνηθεί η ανάγκη, να γίνεται η συνυπαρξη σχέση. Γεννήθηκαν λοιπόν οι συμβάσεις, οι νομοθεσίες, τα συστήματα (θεσμοί) Δικαίου, οι ποινές, τα «σωφρονιστήρια», η κωδικοποίηση της Ηθικής. Εξάρεση, σε αυτή την πανανθρώπινη απαίτηση κωδικής χρησιμοθηρίας, ήταν οι Έλληνες: ο μόνος λαός που κατάλαβε και προσέλαβε τις σχέσεις, όχι σαν οριοθέτηση (περιορισμό) της εγωτικής αυθαιρεσίας, αλλά ως θελημένο και επιδιωκόμενο τρόπο («τάξη») αρμονικής («λογικής») συνυπαρξης. Για πρώτη φορά στην ανθρώπινη ιστορία οι νόμοι - κανόνες της οργανωμένης συμβίωσης απέβλεπαν στην πραγματοποίηση όχι του χρηστικού, αλλά του αληθούς.

Αληθινό για τους Έλληνες δεν είναι το ακριβές, αυτό που ορίζεται από κάποια αυθεντία ή με συμβασι ως ορθό, γνήσιο, πρέπειν. Αληθινό είναι «το κοινό πάσι φαινόμενον», αυτό που όλοι εμπειρικά γνωρίζουν

και αναγνωρίζουν την υπαρκτική του ταυτότητα. Οι Έλληνες ήταν ο μόνος λαός που κατάλαβε το γεγονός της σχέσης, όχι σαν οριοθέτηση της εγωτικής αυθαιρεσίας με προκαθορισμένους και συντονισμένους φραγμούς, αλλά ως τον «τρόπον της του παντός διοικήσεως» (Ηράκλειτος), τρόπο σοφής αρμονίας και τάξης, που καθιστά το σύμπαν «κόσμον» – κόσμημα θαυμαστό. Και το κάλλος (ο τρόπος της συμπαντικής αρμονίας και τάξης) δεν μεταβάλλεται, δεν φθείρεται, δεν πεθαίνει – δηλαδή «αληθεύει», είναι η «κατ' αλήθειαν» ύπαρξη.

Η ελληνική μοναδικότητα μέσα στην ιστορία σαρκώνεται σε τρόπο βίου: νοηματοδότησης του βίου και θεσμών λειτουργίας του βίου. Δεν έχει να κάνει με συναισθηματισμούς και φολεκορικές γραφικότητες. Αυτή η συνείδηση της ελληνικότητας αποδείχθηκε, για δύο αιώνες τώρα, δυσεπίτευκτος στόχος, ακατόρθωτος, δυσεκπλήρωτος – η πολιτική αφέλγνισμός των Ελλήνων ασκήθηκε με όλη την απανθρωπία που χαρακτηρίζει τη Δύση στις επιδιώξεις της. Κορυφαίο επίτευγμα αυτής της πολιτικής, ισοδύναμο (σε «άλλο» πεδίο) με τη Μικρασιατική Καταστροφή, είναι η συναινεση των Ελλαδιτών για την ιστορική τους εξαφάνιση, διά στόματος Κωνσταντίνου Καραμανλή λέγοντος: «Να γίνουμε Ευρωπαίοι, για να γίνουμε επιτέλους άνθρωποι».

Σαράντα επτά χρόνια μετά την απαλλαγή από τη μικρονοϊκή Δικτα-

τορία των Συνταγματαρχών, μια μερίδα της (ακόμα ή περίπου) ελληνόφωνης ελλαδικής κοινωνίας ξέρει πια να αναγνωρίζει, πόσοι και ποιοι υπουργοί κάθε κυβέρνησης εξυπηρετούν ξένα συμφέροντα. Ποιοι πανάσχετοι με την εκπαιδευτική λειτουργία της κοινωνίας και τον σχεδιασμό των προοπτικών του κράτους αναλαμβάνουν να υπογράψουν την Παιδεία, να καθορίσουν την ποιότητα του μέλλοντος των Ελλήνων. Γιατί κάθε κυβέρνηση από τις αρχές της δεκαετίας του '50 έως και τον ΣΥΡΙΖΑ διεκπεραιώνει την ακόρεστη βουλήμια «συμμάχων» μας για «στρατιωτικές βάσεις» στην Ελλάδα – στη Σούδα της Κρήτης, στη Λάρισα, στον Βόλο, στην Αλεξανδρούπολη, στο Ακτιο.

Και το ακραία προκλητικό: Αυτή η εκούσια (ερήμην της λαϊκής βούλησης) ελωτεία προσφέρεται χωρίς το παραμικρό αντάλλαγμα εγγύησης της ακεραιότητας και ασφάλειας του κερσάιου, θαλάσσιου και ενάγειου ελληνικού χώρου. Σύμμαχοι οι Έλληνες της Entente στον Α΄ Παγκόσμιο και οι Τούρκοι αντίπαλοι της, όμως βγήκαμε εμείς με χαμένη τη Μικρασία, τον Πόντο, την Ανατολική Θράκη – στο περιθώριο, οριστικά της Ιστορίας. Ίδια ακριβώς επανάληψη και στον Β΄ Παγκόσμιο: σύμμαχοι εμείς των νικητών, «ουδέτεροι» οι Τούρκοι, όμως βγήκαμε με χαμένη τη μισή Κύπρο, τη Βόρεια Ηπειρο, τη Βόρεια Μακεδονία.

Η πολιτική στην Ελλάδα, παρά τις εξαιρέσεις, αποκλείει την αξιοπρέπεια.

Για να μην γίνουμε καουμπόηδες

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΙΩΑΝΝΟΥ**

Από την «Αντιγόνη» του Σοφοκλή μέχρι τη Δικαιοσύνη «ως ακριβοδικία», με τον τρόπο που την όρισε ο Τζον Ρώλς, ο σύγχρονος νομικός πολιτισμός –ως δικαϊκή φιλοσοφία αλλά και ως πρακτική απονομής δικαιοσύνης στα εκάστοτε συστήματα απονομής των χωρών του δυτικού κόσμου– απέκλεισε την αυτοδικία. Το να παίρνει κάποιος τον Νόμο στα χέρια του και με προσωπικό, κι εκδικητικό, τρόπο να αποδίδει δικαιοσύνη θυμίζει άλλες εποχές. Σκοτεινές και λιγότερο ανεπτυγμένες. Ο ανθιοτελής τιμωρός μπορεί να είναι μια ωραία εικόνα ως προς την αισθητική των Αμερικανών κουκουλοφόρων πρώων φαντασίας της δεκαετίας του Μεσοπολέμου ή μια βιβλική μορφή, ωστόσο, επί του πρακτέου, ούτε παράγει έννομα αποτελέσματα αλλά ούτε και, κυριότερα, αποτρέπει τον επόμενο από το να τελέσει ένα έγκλημα. Στην Γκόθαμ Σίτυ, οι κακοί δεν σταματούν ποτέ την δράση τους –ακόμη και αν ο Μπάτμαν κυκλοφορεί κάθε βράδυ– και συχνά, ακόμη κι όταν πεθαίνουν ή τιμωρούνται, επανέρχονται.

Η αυτοδικία, στο περιθώριο της κοινωνίας, παράγαγε κύκλους αέ- vans βίας και αντεκδίκησης σε αντίθεση με τις θεμελιώδεις αρχές και πρακτικές ενός κράτους δικαίου. Αρχές και πρακτικές για τις οποίες πέρασαν αιώνες ωρίμανσης από την κοινομία, χιλιάδες αγώνες και κατανόηση των καταστροφών που προέκυψαν από την προσωπική εκδίκηση. Στην εποχή μας τα ανθρώπινα δικαιώματα, η επείκεια, ο ωφρονισμός αντί της τιμωρίας, η κατάργηση της θανατικής ποινής ή των βασανιστηρίων είναι έννοιες για τις οποίες όχι μόνο αισθανόμαστε υπερήφανοι ως ανθρωπότητα αλλά και που –λίγο πολύ– θεωρούνται δεδομένες στην ευρωπαϊκή κοινότητα. Και αντικατοπτρίζονται τόσο στο πνεύμα όσο και στο γράμμα του ευρωπαϊκού νομικού πολιτισμού αλλά και της ίδιας της νομοθεσίας της Ε.Ε.

Όσο οπαδοί του Διαφωτισμού και του ανθρωπισμού και αν είμαστε, άλλο τόσο όλες αυτές οι ιδέες, που καταργούν στην πράξη την αυτοδικία, προϋποθέτουν ένα αποτελεσματικό σύστημα θεσμών και κοινοτήτων. Χωρίς την εφαρμογή τους οι ιδέες αυτές καταργούνται στην πράξη από το κράτος εκείνο που δεν παίρνει σοβαρά τον εαυτό του και δεν σέβεται το περί δικαίου αίσθημα των πολιτών του. Παραμένουν θεωρίες για φιλοσοφική και ακαδημαϊκή συζήτηση. Οι πολίτες πάντα θα διψούν για αίμα, εκδίκηση και θα συμπεριφέρονται με άγρια ένστικτα, όταν το ωρεωτικό αποτέλεσμα της αποτυχίας ως προς την απονομή δικαιοσύνης επικρατήσει. Το είδαμε σε πολλές κοινωνίες, πιο προηγμένες από την κυπριακή, να συμβαίνει. Γιατί η κοινωνική μηχανική σε τέτοιες περιπτώσεις πάντα θα προτάσσει την

αυτοδικία όσο και αν η ανθρωπότητα προοδεύει.

Στην Κύπρο η αίσθηση τελευταίως είναι πως Δικαιοσύνη δεν αποδίδεται. Σε μεγάλη μερίδα του κόσμου εκεί έξω αυτό το αίσθημα επικρατεί. Το είδαμε στην περίπτωση του γυναικοκτόνου serial killer αλλά το είδαμε και την ημέρα της επεισοδιακής παραίτησης της κ. Γιολίτη. Την ίδια μέρα, ο «Φιλελεύθερος», στο πρωτοσέλιδό του είχε ως κύριο θέμα την υπόθεση του εθνοφρουρού Θανάση Νικολάου. Η κ. Γιολίτη έφυγε πυροβολώντας, αγνοώντας –έτσι σαν legacy του υπουργείου που άφηνε– να κάνει έστω μια παραμικρή αναφορά στην τραγική ιστορία του επαναπατισθέντος Κύπριου που δολοφονήθηκε. Έτσι για την υστεροφημία της.

Η ιστορία είναι εξοργιστική. Ένας Κύπριος της Αυστραλίας ήρθε στην Κύπρο, στα 26 του, να υπηρετήσει στην Εθνική Φρουρά. Μετριοπαθής και ώριμος για την ηλικία του. Όποιος έκανε «αρφάς» γνωρίζει. Οι «τριμηννίτες» και «εξαμηννίτες» φαντάροι συχνά αντιμετωπίζουν την αντιπάθεια των νεαρών πλήρους ηπτείας. Φαντάσου να είσαι αδύναμος και μη συγκρουσιακός –σαν χαρακτήρας. Ο Θανάσης Νικολάου βρέθηκε νεκρός κάτω από μια γέφυρα. Ξαν να είχε αυτοκτονήσει. Η μάνα του δεν το πίστεψε ποτέ. Δεκάκι χρόνια μετά αποδείχτηκε ότι ο Θανάσης έπεσε θύμα δολοφονίας. Δεν χρειάζεται να είσαι ούτε ο Ηρακλής Πουαρώ αλλά ούτε και η Αγκάθα Κρίστι για να καταλάβεις ότι σε μια τέτοια υπόθεση οι βασικοί ύποπτοι πρέπει να βρίσκονται περίξ του στενού περιβάλλοντός του. Συνάδελφοι του στρατιώτες ίσως; Η ιστορία είναι εξοργιστική γιατί δεκάκι χρόνια μετά οι δολοφόνοι του Θανάση Νικολάου κυκλοφορούν εκεί έξω ελεύθεροι. Κάποιοι τους κάλυψαν μη σεβόμενοι τη ζωή ενός ανθρώπου που επέστρεψε στην Κύπρο για να υπηρετήσει, εν καιρώ ειρήνης, στις ένοπλες δυνάμεις της ημικατεχόμενης πατρίδας του. Η Κυπριακή Δικαιοσύνη, οι αστυνομικές Αρχές και η Εθνική Φρουρά οφείλουν να ανοίξουν ξανά τον φάκελο της δολοφονίας του Θανάση Νικολάου. Και οι ένοχοι, φυσικοί και ηθικοί, να καταλήξουν στην φυλακή.

Τι θα συμβεί, αργά ή γρήγορα, στην Κύπρο αν τέτοιες υποθέσεις συνεχίσουν να κουκουλώνονται; Το αυτονόητο: Κάποια στιγμή ένας πατέρας, αδερφός, σύζυγος ή γιος του επόμενου αιώου θύματος δεν θα έχει την αξιοπρέπεια της τραγικής μάνας του Θανάση. Θα πάρει ένα G3 θα εισβάλει εκεί που πιστεύει πως βρίσκονται οι θύτες και όποιον πάρει ο Χάρος. Στη γενικευμένη ανωμαλία, σαν αυτή που πάει να βιώσει η Κύπρος εσχάτως, δεν ρωτάς αν θα βρεθεί κάποιος να πάρει τον Νόμο στα χέρια του, αλλά το πότε. Αυτό θέλουμε ως κοινωνία;

ioannoug@kathimerini.com.cy

Ιθαγενής γυναίκα στο Εκουαδόρ μπροστά από αστυνομικούς κατά τη διάρκεια των εορτασμών της Inti Raimi, στην πόλη Κοτακάτσι στις Άνδεις.

Είναι εφικτό ένα νέο Ελσίνκι;

Του **ΛΑΡΚΟΥ ΛΑΡΚΟΥ**

Δύο επιλογές παραμένουν ενώπιον της ελληνοκυπριακής ηγεσίας, και κατ' επέκταση της ε/κ κοινωνίας. Η μια λέει «μάχες για να προκαλέσουμε κόστος στην Τουρκία», στη νεότερη εκδοχή του λέγεται «κυρώσεις». Αυτή η συνταγή δοκίμαστηκε τα τελευταία χρόνια και απέτυχε πανηγυρικά. Η άλλη πολιτική πρόταση εισπνέεται να σχεδιάσουμε στο «γήπεδο Ε.Ε.» με διπλωματικά εργαλεία, που μας προσφέρει η συμμετοχή μας σε αυτήν. Τι λέει η εμπειρία όταν εφαρμόστηκε αυτή η πολιτική; Ότι ήταν η μόνη που άλλαξε συσχετισμούς και έφερε χειροπιαστά κέρδη. Παράδειγμα το Ελσίνκι Νο1,1995- καθορισμός ημερομηνίας για έναρξη της Τελωνειακής Ένωσης (ΤΕ) Ε.Ε.-Τουρκίας από 1 Ιανουαρίου 1996 με αντάλλαγμα τον καθορισμό χρονοδιαγράμματος για έναρξη ενταξιακών συζητήσεων με την Κύπρο. Ύστερα το Ελσίνκι Νο 2, 1999 - έναρξη ενταξιακών συνομιλιών Ε.Ε.-Τουρκίας με αντάλλαγμα την έναρξη της Κύπρου στην Ε.Ε., χωρίς η επίλυση να είναι προαπαιτούμενο. Γιατί πέτυχε αυτή η πολιτική; Γιατί οδηγούσε σε μεγιστοποίηση του οφέλους για όλους του παίκτες της εξίσωσης και γιατί προωθούσε το κοινό ευρωπαϊκό συμφέρον ταυτόχρονα και σε διαφορετικά επίπεδα. Όπως ΤΕ, πρόσδεση της Τουρκίας στο άρμα Ε.Ε., έναρξη της νήσου στην Ε.Ε. ώστε αυτή να καταστεί καταλύτης για την επίλυση.

Οι αριθμοί γύρω από τις εμπορικές συναλλαγές μεταξύ Ε.Ε.-Τουρκίας ομιλούν από μόνοι τους: για το 2020 έφτασαν τα 132,5 δισ. Προσθέτουμε ότι το 41% των εξαγωγών της Τουρκίας πάει σε χώρες-μέλη της Ε.Ε. Ταυτόχρονα η Ε.Ε. είναι η μεγαλύτερη πηγή επενδύσεων στην Τουρκία με 58,5 δισ.- με στοιχεία του 2018. Αλλά και 80 χιλιάδες γερμανο-τουρκικές επιχειρήσεις δραστηριοποιούνται στην Τουρκία, ενώ η Γερμανία παραμένει ο μεγαλύτερος εισαγωγέας τουρκικών προϊόντων- 16,6 δισ. για το 2019. Επιπρόσθετα, η Τουρκία διαθέτει ισχυρό γεωπολιτικό εκτόπισμα. Ειδικότερα αναφορά καλύπτει την κοινή προσπάθεια Ε.Ε.- Τουρκίας απέναντι στην τρομοκρατία, τη διασύνδεση συμφερόντων για

την αντιμετώπιση των μεταναστευτικών ροών, τη Συρία, τις εξελίξεις στον Καύκασο, τις ανακατατάξεις στην τριγωνική σχέση Αρμενία-Αζερμπαϊτζάν-Ναγκόρνο Καραμπάχ. Το Αφγανιστάν, επίσης, με ειδικότερο ρόλο στην προστασία του αεροδρομίου της Καμπούλ από τουρκικές δυνάμεις με τη συναίνεση του ΝΑΤΟ. Στις 24 Ιουνίου διεξήχθησαν συνομιλίες ΗΠΑ-Τουρκίας στην Άγκυρα για τους όρους εμπλοκής.

Στη Λευκωσία οι συναντήσεις Λουτ με Αναστασιάδη και Τατάρ στις 22 Ιουνίου είχαν ως σκοπό την «προσπάθεια εξεύρεσης κοινού εδάφους μεταξύ των πλευρών». Η προσπάθεια οδηγείται σε μηδενικό αποτέλεσμα και απομακρύνεται ακόμα περισσότερο και αυτή ακόμα η κλωστή ιδέα για νέα «άτυπη». Γιατί μηδενικό αποτέλεσμα;

Πρώτο, επειδή οι συγκυρίες παίζουν καθοριστικό ρόλο, αν χαθεί το μομέντουμ, χάνεται η δυναμική για να φτάσει ένα θέμα στην επίλυση του. Χάθηκε στο Κραν Μοντάνα το μομέντουμ του Πλαϊσίου Γκουτιέρες, μετά άλλαξαν οι συνθήκες, έχουμε νέα δεδομένα.

Δεύτερο, επειδή ο Ν. Αναστασιάδης μίλησε για «αποκεντρωμένη ομοσπονδία» αλλά ουδείς γνωρίζει τι σημαίνει –ποτέ και πουθενά δεν την επεξήγησε. Διαχειρίζεται με δύο γλώσσες το ζήτημα της πολιτικής ισότητας και ουδείς γνωρίζει τι αποδέχθηκε, τι αποδέχεται και γιατί κάθε λίγο αλλάζει θέση στα γκολπός.

Τρίτο, επειδή η διαχείριση Αναστασιάδη στα πιο πάνω σημεία, έφερε τον Τατάρ στην εξουσία, ανεξαρτήτως του τι λένε καθημερινά οι τεχνότροποι πρωινών ραδιοφώνων.

Τέταρτο, επειδή ο ΟΗΕ μέσω Λουτ επιχειρεί να βρει μέσες λύσεις ανάμεσα στην υποκριτική αποδοχή Αναστασιάδη της ΔΔΟ και της απαράδεκτης θέσης Τατάρ για «κυριαρχική ισότητα» - οι δύο πλευρές να δώσουν κάτι από το «περίσσειμα κυριαρχίας», να ξεκινήσουν δηλαδή από κάτω προς τα πάνω για να βρουν νέα συνισταμένη στο ζήτημα της κυριαρχίας που, ίσως, βοηθήσει στη δημιουργία μιας μελλοντικής ομοσπονδιακής δομής.

Πέμπτο, επειδή η επίσκεψη Λουτ επιτρέπει στον Ν. Αναστασιάδη να καταγγέλλει την τουρ-

κική αδιαλλαξία μέχρι την ολοκλήρωση της θητείας του, αφού πρώτα «διέσωσε» την Κυπριακή Δημοκρατία από το Πλαίσιο Γκουτιέρες. Αλλά αυτή η αναζήτηση Λουτ δεν ενοχλεί ούτε τον Τατάρ, αφού έθεσε τα «δύο κράτη» στο τραπέζι, τώρα βλέπει με ικανοποίηση ότι η κλίση του Προκρούστη άρχισε να γέρνει προς την πλευρά του.

Μόνο με αλλαγή στον τρόπο αναζήτησης της επίλυσης έχουμε δυνατότητες ανατροπής του σημερινού στάτους κβο. Το υλικό για αυτή την αλλαγή υπάρχει, αν και με λιγότερο πολιτικό βάρος σε σχέση με άλλες εποχές: σήμερα τίθεται το αίτημα για ανανέωση της Τελωνειακής Ένωσης Ε.Ε.-Τουρκίας, το αίτημα για απελευθέρωση της βίζας για Τούρκους υπηκόους, το μεταναστευτικό, και η ανοικτή ενταξιακή προοπτική της Τουρκίας για επόμενο χρονικό στάδιο. Υπάρχει μια σημαίνουσα δυσκολία και διαφορά: άλλο να λείει κάτι λ.χ. η Αυστρία, άλλο να ηγείται μιας προσπάθειας πάνω στη στρατηγική αυτή η Κύπρος. Μόνο έτσι (με στρατηγική τύπου Ελσίνκι) επιστρέφει η συζήτηση πάνω στην ουσία του Κυπριακού και σε διασύνδεση με το Πλαίσιο Γκουτιέρες. Μπορεί να αναπτύξουμε ένα «νέο Ελσίνκι» εφόσον αποκτήσουμε Κπριο ηγέτη που να θέλει και να μπορεί, έναν που να διαθέτει αξιοπιστη εικόνα. Έρευνα της Ε.Ε. με την ονομασία Global Corruption Barometer (GCB) – ΕΥ, δείχνει ότι «οι Κύπριοι απάντησαν πως η διαφθορά έχει αυξηθεί σε ποσοστό 65% και βρίσκονται στην πρώτη θέση της σχετικής μέτρησης» (εφ.«Ο Φιλελεύθερος» 16/6).

Αυτή την ευκαιρία για αλλαγή προσφέρει η επόμενη εκλογική αναμέτρηση για τις προεδρικές στις αρχές του 2023. Η Κύπρος σπατάλησε τεράστιο πολιτικό κεφάλαιο στα τεχνάσματα και στη διγλωσσία. Δεν χρειαζόμαστε άλλον έναν πρόεδρο για τα ίδια ή και τα παρόμοια. Η Κύπρος χρειάζεται ηγέτη που να ξέρει να παίζει με τους κανόνες του ευρωπαϊκού παιχνιδιού, έτοιμο να διαπραγματευτεί με εντιμότητα και ειλικρίνεια έναν βιώσιμο συμβιβασμό μέσα στο ευρωπαϊκό πλαίσιο.

www.larkoslarkou.org.cy

Ο εφιάλτης της Λυδίας από τα Γλυκά Νερά

Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΚΑΠΑΡΗ**

«Έλα εδώ κοντά, να σου δώσω ένα φιλάκι, έλα μη μου κλαις, άσπρο μου χελιδονάκι. Ο Θεός να μας φυλάει, από μάτι που κοιτάει πονηρά. Ο Θεός να μας σκεπάζει, όταν η ψυχή τρομάζει την χαρά. Πες μου, τι σε πολεμάει;...». Το συγκλονιστικό τραγούδι της Χαρούλας Αλεξίου, το οποίο γράφτηκε για την Αναστασία, το ορφανό παιδάκι του Τάσου Ισαάκ, του πρωιοάρτυρα της Δερύνειας, ο οποίος δολοφονήθηκε το 1996 από τους Τούρκους, έρχεται και ξανάρχεται βασανιστικά στο μυαλό και τη σκέψη όλων των ταπεινών ανθρώπων. Η Λυδία, από τα Γλυκά Νερά της Ελλάδας, το ορφανό βρέφος του Πάμπη και της Καρολίν, οι οποίοι στο όνομα ενός ονειρού απατηλού, ενός χαμένου έρωτα, έκαναν πράξη τους στίχους του

Βασίλη Τσιτσάνη: «Η καρδιά μου συννεφιάζει. Τρέχουν τα δάκρυα βροχή, σίγουρα θα πάμε, μια και φτάσαμε ως εκεί. Εσύ στο χώμα κι εγώ στη φυλακή...».

Ο εφιάλτης είναι πλέον ζωντανός, μέσα από την τρέλα θανάτου των γονιών της Λυδίας. Το βρέφος πριν ακόμη αντιληφθεί σε ποιο κόσμο τον έφεραν οι γονιοί του, εισήλθε σε μια θάλασσα προβλημάτων. Τα όνειρα της Λυδίας από τα Γλυκά Νερά θα είναι εφιαλτικά, τουλάχιστον σε πρώτο επίπεδο, μέχρι να μπορέσει να πατήσει γερά στα πόδια της και να μετατρέψει τον πόνο σε χαρά. Και το μόνο σίγουρο είναι ότι ο Θεός δεν ξεχνά τα ορφανά και φροντίζει με ανυπόκριτη και απέραντη αγάπη, για την ανατροπή τους.

Το φρικτό φωνικό αφήνει πικρή γεύση και στις ψυχές όλων των καλών ανθρώπων. Ο Μπάμπης

Αναγνωστόπουλος για 37 μέρες έπαιζε το θέατρο του παραλόγου, συνεπικουρούμενος από τους αστυνομικούς και τους εγκληματολόγους, οι οποίοι λένε σήμερα ότι γνωρίζαν από την πρώτη μέρα τον δράστη του εγκλήματος. Στο ίδιο έργο θεατές, οι ψυχολόγοι και οι ψυχίατροι, οι οποίοι απλολογούνταν με τις αναλύσεις και τις γνωματεύσεις τους. Μεγάλα θύματα οι συγγενείς και οι φίλοι της Καρολίν, οι οποίοι συνεχίζουν να ολοφρόντουν γοερά και να καταριούνται τους δολοφόνους. Κοιμήσαντο στο δράμα, τα κανάλια, τα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης και οι δημοσιογράφοι, οι οποίοι για βδομάδες «βγάζουν» το ψωμί τους, συγκλονίζοντας τους θεατές, τους ακροατές και τους αναγνώστες, οι οποίοι αδημονούν να ακούσουν όλες τις λεπτομέρειες.

Όλες αυτές τις μέρες ακούστη-

καν πολλά και φοβερά, για την ψυχολογία του δράστη και του θύματος, καθώς και για τα ανομολόγητα οικογενειακά προβλήματα του ζευγαριού, τα οποία βρίσκονταν καλά κρυμμένα πίσω από κλειστές πόρτες. Μια μικρή λεπτομέρεια, η οποία λέχθηκε μεν, αλλά δεν έκανε πάταγο, ήταν η πτυχή της επιλόχειας κατάθλιψης, η οποία για κάποιους σοβαρούς ψυχολόγους και ψυχιάτρους, αποτέλεσε την πραγματική αιτία των δράματων. Η Καρολίν μετά την πρώτη αποτυχημένη εγκυμοσύνη και μετά τη γέννηση της Λυδίας εισήλθε στον φαύλο κύκλο της κατάθλιψης και αυτό καταδεικνύεται από το ημερολόγιό της και τις μαρτυρίες συγγενών, όπως αυτές δημοσιοποιήθηκαν στα Μέσα Ενήμερωσης.

Η ψυχολογική αυτή «κατάρ» είναι πολύ δύσκολο να γίνει αποδεκτή ως ασθένεια, τόσο από τον

ασθενή, όσο και από τους συγγενείς του. Αποτέλεσμα είναι να μη ζητείται βοήθεια από τους ειδικούς και η κατάσταση να χειροτερεύει μέρα με τη μέρα και τελικά να οδηγεί σε δράματα. Από την μια ο εγωισμός, ότι μένα δεν με αγγίζει η αδράτη κατάρ και από την άλλη ο φόβος του κοινωνικού στιγματισμού, δημιουργούν ένα εκρηκτικό μείγμα.

Το θλιβερό φωνικό αποκάλυψε και πόσο «γυμνό» είναι το σύστημα σεξουαλικής αγωγής, όπως αυτό και αν ορίζεται και πόση άγνοια έχουν οι νέοι για τις σωματικές και ψυχολογικές μεταπτώσεις του έρωτα, του γάμου, αλλά και της παιδοποιίας. Η κατάσταση στα σχολεία με τις σεξουαλικές παρεκτροπές και τις βασανιστικές ενοχές, ξεπερνά κάθε όριο, με τη βοήθεια και του αχαλίνωτου διαδικτύου. Αρκεί μια κουβέντα με διευθυντές σχολείων ή με καθηγητές, για να

αντιληφθεί κάποιος πόσο δραματική είναι η κατάσταση. Επιτέλους, πρέπει να εισέλθει με επιστημονικό και σοβαρό τρόπο στα σχολεία, το μάθημα της σεξουαλικής αγωγής. Δεν είναι ανάγκη να αποτελέσει ένα ακόμη μάθημα, το οποίο θα βαθμολογούνται οι μαθητές, ούτε και είναι ανάγκη να ανατεθεί σε μια μόνο ειδικότητα εκπαιδευτικών. Θα μπορούσε να διδάσκεται από πολλές ειδικότητες, όπως φυσικούς, γυμναστές ακόμη και θεολόγους, αλλά και από γιατρούς. Σημασία έχει τα παιδιά να μαθαίνουν, χωρίς να ταλαιπωρούνται και σίγουρα το αντικείμενο από μόνο του, θα έχει τεράστιο ενδιαφέρον από τα παιδιά. Στο τέλος της ημέρας είναι να εισέρχονται οι νέοι στην «καλή περιπέτεια» της ζωής, χωρίς ένα σωρό ενοχικά βαρίδια.

kaparispan@yahoo.gr

Η Αμμόχωστος το μεγάλο θύμα της στασιμότητας

Του **ΧΡΥΣΑΝΘΟΥ ZANNETTOY**

Η κατάσταση σήμερα στην Αμμόχωστο είναι πιο τραγική από ποτέ. Μετά το ναυάγιο στο Κραν Μοντάνα το 2017, η Τουρκία νιώθει ακόμα πιο αποθρασυσμένη και συμπεριφέρεται ακόμα πιο προκλητικά. Παραβιάζει βάνauσα το Διεθνές Δίκαιο και το Δίκαιο της Θάλασσας στην κυπριακή ΑΟΖ, άνοιξε τμήμα της περικλεισtnς περιοχής των Βαρωσίων και απειλεί ανοικτά για επικοινωνιό του, παραβιάζοντας ουσιαστικά τα ψηφίσματα του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ 550 (1984) και 789 (1992).

Το καθεστώς της περικλεισtnς περιοχής είναι γεγονός ότι δεν ήταν ποτέ στατικό μετά το 1974. Διαχρονικά, ίσως πιο έντονα μετά το 2004, η τουρκική πλευρά με τη μέθοδο της σαλαμοποίησης και τις πλείστες φορές χωρίς ιδιαίτερες τυμπανοκρουσίες, προχωρούσε σε κινήσεις που τροποποιούσαν το στάτους κβο επί του εδάφους. Εδώ και δύο χρόνια που οι κινήσεις αυτές, αλλά και δηλώσεις Τούρκων και Τουρκοκυπρίων αξιωματούχων είχαν ενταθεί, ακούγαμε συνεχώς την επίσημη ελληνοκυπριακή πλευρά να ισχυρίζεται ότι όλα αυτά γίνονται για λόγους εντυπωσιασμού, για εσωτερικές καταστάσεις ή για λόγους προεκλογικών εντυπώσεων. Το άνοιγμα μέρους της περικλεισtnς, καθώς και η επίσκεψη του Τούρκου προέδρου τον περασμένο Νοέμβριο για πικνίκ, άλλαξαν άρδην τα δεδομένα και διέφευσαν πανηγυρικά όλους όσοι προσπαθούσαν να δημιουργήσουν μια ωραιοποιημένη εικόνα, ιδιαίτερα ανάμεσα στους Αμμοχωστιανούς.

Από τότε, οι εργασίες του κατοχικού καθεστώτος εντός της περικλεισtnς, συνεχίζονται ασαμάτητα, με εξαίρεση μια μικρή περίοδο λόγω των μέτρων της πανδημίας. Καθαρίζονται και ασφαλτοστρώνονται δρόμοι, δημιουργούνται υποδομές ηλεκτροφώτισης, δημιουργούνται υποδομές τουριστικής επισκεψιμότητας (παγκάκια, ενοικιαζόμενα ποδήλατα, κιάκια, προστατευτικά κιγκλιδώματα κ.ά.). Και δεν είναι μόνο αυτά. Η παραλία του περιβόητου πικνίκ, άνοιξε ως οργανωμένη παραλία, και περιμένει τους επισκέπτες της, μέσα στην καρδιά της κουφαρισμένης πόλης.

Δυστυχώς, η παρατεταμένη στασιμότητα από το 2017, και η αποτυχία της άτυπης πενταμερούς τον περασμένο Απρίλιο, δυσχεραίνουν ακόμα περισσότερο την ήδη πολύ δύσκολη κατάσταση στην Αμμόχωστο. Η δημιουργία νέων τετελεσμένων από πλευράς Τουρκίας πρέπει πλέον να θεωρείται δεδομένο, με ορατό όσο ποτέ άλλοτε το ενδεχόμενο οι νόμιμοι ιδιοκτήτες, τους οποίους—ειρήσθω εν παρόδω—η Τουρκία αποκαλεί «παλαιούς χρήστες», να κληθούν να επι-

στρέψουν υπό τουρκοκυπριακή ή τουρκική διοίκηση. Ένα τέτοιο ενδεχόμενο, θα δημιουργήσει πολυάπλές επιπλοκές στον πολιτικό στόχο της λύσης, θα δημιουργήσει διχόνοια ανάμεσα στους Βαρωσιώτες, και δυστυχώς θα μας φέρει ακόμα ένα βήμα πιο κοντά στην οριστική διχοτόμηση.

Τι πρέπει να κάνουμε; Θεωρώ πως η ελληνοκυπριακή πλευρά θα πρέπει άμεσα να προβεί σε κινήσεις που να στέλνουν το μήνυμα, έστω και τώρα, της έμπρακtnς ετοιμότητάς μας για επάνοδο στο τραπέζι του διαλόγου με τρόπο που να οδηγούμε σύντομα, και όχι σε βάθος χρόνου, σε μια στρατηγική συναντίληψη επί των έξι σημείων που ο ίδιος ο Αντόνιο Γκουτιέρρες έθεσε ως πλαίσιο στους δύο ηγέτες στις 30 Ιουνίου 2017 στο Κραν Μοντάνα.

Πέραν τούτου, χωρίς ευσεβοπισθιμούς αλλά με λίγη καλή θέληση και από τις δύο πλευρές, η Αμμόχωστος θα μπορούσε να αποτελέσει το σημείο αναπτέρωσης της ελπίδας για συνολική επίλυση του Κυπριακού. Εάν η τουρκική πλευρά αποδεχόταν να γίνει μια κίνηση καλής θέλησης, π.χ. με τη δημιουργία μιας δικονομικής Τεχνικής Επιτροπής η οποία θα προετοιμάσει το άνοιγμα της πόλης υπό την αιγίδα του ΟΗΕ μέχρι την τελική επίλυση, είτε ως ένα δυνατό ΜΟΕ, που να προνοεί επιστροφή της περικλεισtnς στον ΟΗΕ, με ταυτόχρονο ξεπάγωμα ενταξιακών κεφαλαίων της Τουρκίας που η Κυπριακή Δημοκρατία κρατά κλειστά και το άνοιγμα του λιμανιού Αμμοχώστου για εμπορικές σχέσεις με την Ε.Ε., ή ακόμα μια κίνηση που θα αφορούσε τη μελλοντική διαχείριση του φυσικού πλούτου της Κύπρου στη βάση της σχετικής σύγκλισης, θα δημιουργούσε χωρίς αμφιβολία μια τέτοια δυναμική που θα βοηθούσε αφάνταστα στην προσπάθεια εξεύρεσης συνολικής λύσης.

Για να επιτευχθεί κάτι τέτοιο όμως χρειάζονται πρωτοβουλίες εκ μέρους της πλευράς μας για τις οποίες δυστυχώς ο πρόεδρος Αναστασιάδης δεν φαίνεται διατεθειμένος.

Η μόνη διέξοδος, λοιπόν, για να σωθεί το Βαρώσι είναι να βρεθεί ένας έντιμος συμβιβασμός με τους Τουρκοκύπριους στη βάση της ΔΔΟ με πολιτική ισότητα, όπως την περιγράφουν τα Η.Ε. Ένας συμβιβασμός που θα δημιουργήσει ξανά συνθήκες ειρήνης, ασφάλειας και ευημερίας για όλους τους κυπρίους. Εδώ που φτάσαμε, ίσως η Αμμόχωστος να είναι το κλειδί της λύσης του Κυπριακού. Εάν χαθεί, θα χαθεί δυστυχώς για πάντα και η υπόλοιπη κατεχόμενη Κύπρος.

Ο κ. Χρυσάνθος Ζαννέτος είναι αντιδήμαρχος Αμμοχώστου.

Η περιπλάνηση του Νέου Ελληνισμού (II)

Του **ΧΑΡΗ ΦΕΡΑΙΟΥ**

Κι όμως! Αλλότρια νοήματα προσπάθονσαν να δώσουν στον αγώνα του ελληνικού λαού για ελευθερία, και με σχήματα αλλότρια προσπάθονσαν να ντύσουν τον ελεύθερο του βίο, εκείνοι που αυτο-διορίστηκαν παιδαγωγοί του, και πριν αλλά και ύστερα απ’ την απελευθέρωσή του.

Λέγοντας παιδαγωγούς του ελληνικού λαού δεν εννοώ βέβαια άλλους, παρά τους Έλληνες λόγιους, που στην εποχή ιδίως του ευρωπαϊκού Διαφωτισμού, και με την κατά τα άλλα άγια διάθεση να δώσουν «πνευματικό» υπόβαθρο στον προετοιμαζόμενο αγώνα του για ελευθερία, στράφηκαν, αντί να γυρίσουν στις ρίζες του ελληνικού λαού, στα ευρωπαϊκά πράγματα. Έτσι άρχισε η πολύχρονη περιπλάνηση του Ελληνισμού στα στεία χώματα των, ξένων προς τη φύση του, ιδεών του Διαφωτισμού, και η απαλλοτρίωση απ’ την ορθόδοξη ελληνική παράδοση της προσωπικής εμπειρικής θεώρησης του κόσμου, με πιο άμεση και ψιλαφητή επίπτωση, την αδυναμία του, για 200 τώρα χρόνια, να ζήσει σταθερό πολιτικό βίο.

Για να είναι κανένας δίκαιος, θα πρέπει βέβαια να παραδεχτεί πως στρεφόμενοι στα ευρωπαϊκά πράγματα, οι λόγιοι του έθνους, νόμιζαν ότι στρέφονταν στις ρίζες

του Ελληνισμού. Έκαναν όμως σ’ αυτό δύο λάθη που ήταν βασικά.

Πρώτα, διότι το διαβόητο πνεύμα της Ευρώπης, και εκείνο της Αναγέννησης πρώτα, και εκείνο του Διαφωτισμού ύστερα, είναι μεν το πνεύμα της Αρχαίας Ελλάδας που, εκ πρώτης όψews, το «διαμόρφωσε», με μία όμως ουσιώδη διαφορά: Πως εκείνο που διαμόρφωσε (όχι δημιούργησε) την Αναγέννηση και το Διαφωτισμό είναι ό,τι οι Ευρωπαίοι φαντάστηκαν ότι είναι το ελληνικό πνεύμα! Και λέω φαντάστηκαν διότι ένας λαός, ή αν θέλετε μια ομάδα λαών, με εντελώς αλλιώτικη από τους Έλληνες πνευματική συγκρότηση, αλλά και διαφορετικές συνεπώς πολιτισμικές κατευθύνσεις, είναι φυσικό να οδηγήσει εκείνα τα «ξένα» στοιχεία του ελληνικού πολιτισμού στα δικά του μέτρα. Έτσι αυτό που έλεγαν οι Ευρωπαίοι αναγέννηση Αρχαίου Ελληνικού πνεύματος και το καυχιόνταν, δεν ήταν άλλο παρά τροπή του ευρωπαϊκού πνεύματος σε νέες αξίες ιστορικά επιβεβλημένες, που δημιούργησαν ένα πολιτισμό μορφολογικά όμοιο, όσο ήταν δυνατόν, με εκείνον του αρχαίου πνεύματος (Αυτό με άκρα επείκεια και συγκαταβατικά βεβαίως...).

Μια εξήγηση του νοήματος της τελευταίας παραγράφου είναι νομίζω απαραίτητη. Αλλιώςτικα κιν-

δυνεύει να φανεί προκλητική, ιδίως για τους Έλληνες. Οι νέες αξίες στις οποίες έγινε η στροφή του ευρωπαϊκού πνεύματος, επιβεβλημένες άλλωστε από το ιστορικό «πλήρωμα» του χρόνου, μέσα στον οποίο ανακυκλώνεται το ανθρώπινο πνεύμα, ήταν οι αξίες του ανθρωποκεντρικά τοποθετημένου απέναντι στα έσχατα προβλήματα της ζωής, ανθρώπινο πνεύμα, ήταν οι αξίες του ανθρωποκεντρικά τοποθετημένου απέναντι στα ίδια προβλήματα ανθρώπινου πνεύματος. Υποστηρίζοντας την άποψη αυτή, ξεκινώ από τη θέση ότι Θεοκρατία και Ανθρωποκρατία, είναι οι βασικές συμβολικές μορφές που παίρνουν στον νου του ανθρώπου τα έσχατα προβλήματα της ζωής—ο Κόσμος, ο Θεός, ο Άνθρωπος—και ότι θεοκεντρική και ανθρωποκεντρική «στάση» του ανθρώπινου πνεύματος, είναι οι δύο βασικές καταστάσεις, στις οποίες περιοδικά μεταπίπτει το ανθρώπινο πνεύμα, μέσα στον ιστορικό χρόνο. Η διαδικασία ως να μεταπέσει το ανθρώπινο πνεύμα απ’ τη μια κατάσταση στην άλλη, δημιουργεί τις διάφορες φάσεις του Πολιτισμού.

Αν λοιπόν το ευρωπαϊκό πνεύμα οδηγήθηκε γύρω στον ΙΕ΄ αιώνα, στις ανθρωπιστικές αξίες, αυτό δεν οφείλεται βέβαια στην «ανακάλυψη των αρχαίων Ελλήνων». Τις κινήσεις του πνεύματος δεν τις προκαλούν οι πολιτισμοί άλλων εποχών, όσο μεγάλοι κι αν είναι. Οι κινήσεις αυτές είναι αιώνια φαινόμενα, και καθορίζονται από τη φύση της ανθρώπινης ψυχής, που βρίσκεται σ’ ένα ασταμάτητο γίγνεσθαι. Εκείνο που μπορούν οι μεγάλοι πολιτισμοί να προσφέρουν σε άλλες εποχές μεταγενέστερες είναι να τις παιδαγωγήσουν στο ν’ αποκρυσταλλώσουν τις ιδέες τους, όταν βρεθούν στην ίδια εσχατολογική κατάσταση, ακριβέστερα φάση, μαζί τους.

Έτσι, όταν το ευρωπαϊκό πνεύμα, μέσα στην πορεία του οδηγήθηκε στη στάση της ανθρωποκεντρικής θεώρησης των εσχάτων προβλημάτων της ζωής, «ανακάλυψε» και την ομοιοτροπία του με το πνεύμα της Αρχαίας Ελλάδας. Τότε θαύμασε την αξία της και την αποδέχτηκε παιδαγωγό του. Κι αν σταματούσε ως εκεί, θα ήταν υγιής ή πορεία του ευρωπαϊκού πνεύματος. Όμως δεν σταμάτησε!

Ο κ. Χάρης Φεραίος είναι αρχιτέκτονας και διδάκτορας του ΕΜΠ.

ΣΚΙΤΣΟ ΤΟΥ ΑΝΔΡΕΑ ΠΕΤΡΟΥΛΑΚΗ, apetroulakis@kathimerini.gr

ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΑ / Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΧΡΙΣΤΙΑ**

Περί αρχαιογνωσίας - «Σχετικά με το ότι δεν γνωρίζουμε ελληνικά»

Γιατί άραγε λαμβάνει χώρα αυτή η ανελέητη επίθεση κατά της κλασικής αρχαιότητας και της αρχαιογνωσίας; Γιατί αυτή η απροκάλυπτη απαξίωση των κλασικών γραμμάτων από τη ριζοσπαστική ελίτ των αμερικανικών Πανεπιστημίων; Σύμφωνα με τα ίδια τα επικειρήματά τους, πρόκειται για μια μάταιη προσπάθεια να αρνηθούν αυτό που δεν υπήρξαν ποτέ, δηλαδή «απόγονοι» και «κληρονόμοι» του Ελληνισθωμαϊκού πολιτισμού. Δείχνει επίσης πόσο ανώφελο είναι έγκριτοι λόγιοι να θεωρούν ότι κατανοούν τους Αρχαίους και ότι έχουν διαποτισθεί από τις «ανώτερες» αξίες τους και τα ιδανικά τους. Οι περισσότεροι διαβάζουν τα αρχαία κείμενα από σύγχρονες μεταφράσεις, χωρίς να έχουν πρόσβαση στο ελληνικό ή στο λατινικό πρωτότυπο. Με τον τρόπο αυτό όμως δεν κατανοούν τη «γλώσσα» των Αρχαίων, δεν αντιλαμβάνονται πόσο ξένη τους είναι ή πόσο λίγο μπορούν να δι-

εισδύσουν στην ψυχή και στο μυαλό ενός άγνωστου λαού της μακρινής αρχαιότητας. Μέσω της μετάφρασης δίνεται στο αναγνώστη κοινό μια έντονη αίσθηση οικειότητας με τους Αρχαίους. Όπως χαρακτηριστικά έλεγε ο Νίτσε για τις μεταφράσεις των έργων του Πλάτωνα, σε αυτές δίνεται η εντύπωση ότι οι αρχαίοι φιλόσοφοι, ο Πλάτωνας ή ο Σωκράτης, φράννε τις παντόφλες τους για να πάνε για ύπνο μετά την απογευματινή τους συζήτηση στο κλαμπ, όπως οι αστοί της εποχής του. Υπάρχει κάτι όμως στην ίδια τη γλώσσα, στην αρχαία γλώσσα, που αντιστέκεται στην οποία μετάφραση, κάτι που δύσκολα γίνεται αντιληπτό ακόμη και από όσους «γνωρίζουν» την αρχαία γλώσσα, διότι και αυτοί την κατανοούν μέσα από τη μετάφραση στα νοητικά σχήματα της εποχής τους.

Στο σημείο αυτό στάθηκε σε ένα άρθρο της η Βιρτζίνια Γουλφ, «Σχετικά με το ότι δεν γνωρίζουμε ελληνικά» (1925): «Διότι είναι μάταιο και ανόητο να μιλάμε για γνώση

της [αρχαίας] ελληνικής γλώσσας, τη στιγμή που η άγνοιά μας μάς τοποθετεί στην τελευταία θέση οποιασδήποτε τάξης από μαθητούδια. Δεν ξέρουμε πώς ακούγονταν οι λέξεις ή πού ακριβώς πρέπει να γελάσουμε ή πώς έπαιζαν οι νηοποιοί και μεταξύ αυτού του ξένου λαού και ημών δεν υπάρχει μόνο διαφορά φυλής και γλώσσας αλλά και ένα τεράστιο ρήγμα παράδοσης». Το ρήγμα αυτό φανερώνει τη διαφορετικότητα του μαρκενίου εκείνου λαού που έζησε κάποτε στις όχθες του Αιγαίου με τους «πολιτισμένους» λαούς της Δύσης σήμερα. Υπάρχει μια ωμότητα και μια τραχύτητα στην αρχαία γλώσσα, σκέψη, τέχνη και ποίηση, μια πρωτόγονη συνείδηση και έκφραση συναισθημάτων, πραγματικότητες παντελώς ξένες σε αυτό που είμαστε εμείς σήμερα. Συνεχίζει η Βιρτζίνια Γουλφ: «Ωστόσο, δεν είναι επειδή μέσα από τα έργα αυτά μπορούμε να αναλύσουμε συναισθήματα που μας εντυπωσιάζουν. Σε έξι σελίδες του Προυστ μπορούμε να βρούμε μεγαλύτερη ποικιλία συναισθημά-

των, πιο περίπλοκων απ’ ό,τι σε ολόκληρη την «Ηλέκτρα». Στην «Ηλέκτρα» όμως ή στην «Αντιγόνη» μάς κάνει αισθητό κάτι διαφορετικό, κάτι ίσως πιο εντυπωσιακό—ο κατεξοχήν ηρωισμός, η ακέραη πίστη. Παρά τον κόπο και τη δυσκολία να το κατανοήσουμε είναι αυτό ακριβώς που στρέφει ξανά και ξανά την προσοχή μας στους Έλληνες. Εκεί βρίσκεται το σταθερό, το αμετάβλητο, το αυθεντικό ανθρώπινο ον. Χρειάζονται βίαια συναισθήματα για να ωθήσουν τον άνθρωπο στη δράση. Αλλά όταν η Αντιγόνη, ο Αίας και η Ηλέκτρα ταράζονται σε τέτοιο βαθμό από τον θάνατο, την προδοσία ή από κάποια άλλη αρχέγονη συμφορά, συμπεριφέρονται όχι μόνο όπως θα έπρεπε να συμπεριφερόμαστε εμείς, όταν δεχόμαστε παρόμοια πλήγματα, αλλά και όπως συμπεριφέρονταν ανέκαθεν όλοι οι άνθρωποι. Έτσι τους κατανοούμε πιο εύκολα και πιο άμεσα από ό,τι κατανοούμε τους χαρακτήρες στις «Ιστορίες του Καντέρμπουρι». Στους Αρχαίους έχουμε τα πρωτότυπα, στον Chau-

cer βρίσκουμε τις ποικιλίες του ανθρώπινου είδους». Με άλλα λόγια, η επαφή μας με τους Αρχαίους δεν μας κάνει πιο «πολιτισμένους», αλλά πιο άγριους, πιο πρωτόγονους. Μας πλησιάζει σε μια κατάσταση της ανθρώπινης κοινωνίας που δεν ήξερε ακόμη να υποκρίνεται και να αυτολογκρινεται, που δεν είχε μάθει να κρύβει τα συναισθήματά της προκειμένου να γίνει αποδεκτή από την όποια κοινωνική ή πολιτική ορθότητα. Η γλώσσα των Αρχαίων μοιράζεται τα ίδια χαρακτηριστικά με την κοινωνία τους: δεν εκφράζει τον άνθρωπο στο πρώιμο στάδιο του Δυτικού πολιτισμού, αλλά τον άνθρωπο γυμνό από κάθε πολιτισμό, στην ωμότητα και την αυθεντικότητα των παθών του.

Όποιος μελετά τα αρχαία ελληνικά δεν μαθαίνει αρχαία ελληνικά, αλλά και όπως συμπεριφέρονταν ανέκαθεν όλοι οι άνθρωποι. Έτσι τους κατανοούμε πιο εύκολα και πιο άμεσα από ό,τι κατανοούμε τους χαρακτήρες στις «Ιστορίες του Καντέρμπουρι». Στους Αρχαίους έχουμε τα πρωτότυπα, στον Chau-

Όποιος πραγματικά μελετά αρχαίες γλώσσες δεν επιάρεται ότι έχει γίνει συνέστιος των Αρχαίων. Αντίθετα αντιλαμβάνεται την απόσταση που τον χωρίζει από εκείνους. Μελετάμε αρχαία όχι για να αποκτήσουμε εγγύτητα με τους Αρχαίους, αλλά για να αντιληφθούμε το χάος που μας χωρίζει από αυτούς. Η κατάργηση της διδασκαλίας των αρχαίων γλωσσών, όπως συνέβη στο Princeton, καταδικάζει τις επερχόμενες γενεές λογίων να μελετούν τα κείμενα σε μια σύγχρονη γλώσσα, οικεία και καθημερινή. Στον βαθμό που μόνο η αρχαιογνωσία οδηγεί στην πολιτισμική και ηθική αποστασιοποίηση από τους Αρχαίους, η απουσία της ωθεί τα δυτικά έθνη να θεωρούν τους Αρχαίους ένα είδος σύγχρονων προγόνων τους και να επιρούνται για κάτι που σίγουρα δεν αξίζουν.

Ο κ. Παναγιώτης Χριστιάς είναι αν. καθηγητής του Πανεπιστημίου Κύπρου και εταίρος του ερευνητικού κέντρου «Ευρωπαϊκές Δυναμικές» του Πανεπιστημίου του Στρασβούργου.

Η κρίσιμη απόφαση για τη μικρή Λυδία

Τις επόμενες ημέρες η Εισαγγελία Ανηλίκων θα καθορίσει προσωρινά ποιοι θα έχουν την επιμέλεια του παιδιού

Της **ΙΩΑΝΝΑΣ ΜΑΝΑΡΟΥ**

Λίγες φορές τα τελευταία χρόνια ένα έγκλημα συγκλόνισε την κοινή γνώμη τόσο όσο η δολοφονία της 20χρονης Καρολάιν, ενώ απασχόλησε πολλά μέσα ενημέρωσης και στο εξωτερικό. Το έγκλημα στα Γλυκά Νερά, που αρχικά αποδόθηκε από τον σύζυγο της άτυχης κοπέλας, τον 33χρονο Μπάμπη Αναγνωστόπουλο, σε ληστεία, είχε από την πρώτη στιγμή συγκλονίσει τους πολίτες.

Και ενώ η αστυνομία είχε πείσει «πάνω» στο έγκλημα από την πρώτη στιγμή και τα μέσα ενημέρωσης σχεδόν καθημερινά μετέδιδαν πληροφορίες για τις αστυνομικές έρευνες, εμφανίζοντας και τον χαροκαμένο σύζυγο να συνδράμει τις Αρχές, η ανατροπή των δεδομένων προσέδωσε στην υπόθεση μοναδικά εγκληματολογικά χαρακτηριστικά.

Εβδομάδες μετά τη στυγερή δολοφονία της Καρολάιν, ο Μπάμπης Αναγνωστόπουλος, ο οποίος δημιόσια θρηνούσε τον χαμό της συζύγου του και ευχόταν τη σύλληψη των ληστών, συγκέντρωσε τις υποψίες της αστυνομικής έρευνας και ομολόγησε προκαλώντας νέα παγωμάρα στην κοινή γνώμη.

Η σκηνοθεσία της ληστείας, που ο δράστης του ειδικού εγκλήματος επέλεξε για να συγκαλύψει την αποτροπία πράξη του, η μεθοδικότητα των ενεργειών του, η παραπλάνηση των Αρχών και η εξαπάτηση της κοινής γνώμης σόκαραν τους πολίτες.

Ο Μπάμπης Αναγνωστόπουλος, επιβεβαιώνοντας τις εγκληματολογικές προσεγγίσεις για τους εγκληματίες «υπεράνω πάσης υποψίας», επιχείρησε να δικαιολογήσει το στυγερό έγκλημα επικαλούμενος βρασμό ψυχής, χωρίς να πείσει ανακριτή και εισαγγελέα οι οποίοι αποφάσισαν, όπως ήταν αναμενόμενο, την προσωρινή κράτησή του.

Για το έγκλημα στα Γλυκά Νερά γράφτηκαν και ειπώθηκαν πολλά. Εκείνο όμως που προκάλεσε το σοκ στους πολίτες ήταν όχι μόνον

Οι γονείς του Μπάμπη Αναγνωστόπουλου, που έχουν τη Λυδία στο σπίτι τους, με αίτησή τους ζητούν συνεπιμέλεια με την οικογένεια της άτυχης Καρολάιν. Αντιθέτως, η μητέρα του θύματος ζητάει αποκλειστική επιμέλεια.

Αν διαπιστωθεί ότι η κάρτα από την κάμερα αφαιρέθηκε πριν από τη δολοφονία της Καρολάιν, θα καταπέσει ο ισχυρισμός Αναγνωστόπουλου ότι δεν είχε προμελετήσει το έγκλημα.

η αποτρόπαιη πράξη του δράστη, που επιφύλαξε στην 20χρονη σύζυγό του ένα βασανιστικό θάνατο, αλλά και ότι σκηνοθέτησε μια ανύπαρκτη ληστεία για να αποκρύψει τον φόνο, φθάνοντας στο σημείο να θανατώσει με πρωτοφανή σκληρότητα τον σκύλο της οικογένειας

για να πείσει ότι μπήκαν ληστές στο σπίτι.

Δύσκολα μπορούσε κανείς να εξηγήσει το τραγικό αποτέλεσμα μιας σχέσης δύο νέων ανθρώπων που ξεκίνησαν πριν από λίγα χρόνια την κοινή ζωή τους με τους καλύτερους οίανους. Και όμως η καταστροφή σφράγισε τη ζωή της 20χρονης, ενώ δύο οικογένειες βρίσκονται πια στο έλεος των ερωτημάτων και της οδύνης.

Μέσα σε αυτό το σκηνικό ένα ακόμη θύμα, εκτός από την άτυχη Καρολάιν, συμπληρώνει την εικόνα της οικογενειακής τραγωδίας. Το έντεκα μηνών κοριτσάκι τους, η Λυδία, που ο δράστης τοποθέτησε δίπλα στο άψυχο σώμα της μητέρας του προκειμένου να καταστήσει αληθοφανή την εκδοχή της ληστείας...

Η τύχη της μικρής, που αιφνίδια βρέθηκε χωρίς τη μητέρα της και με τον πατέρα της στη φυλακή, απασχολεί ήδη τις εισαγγελικές αρχές, που καλούνται πολύ σύντομα να αποφασίσουν ποιοι είναι κατάλληλοι για να αναλάβουν την επιμέλειά της, προσπαθώντας να βρουν την καλύτερη λύση, μέσα στη βαριά οικογενειακή ατμόσφαιρα που έχει καθοριστεί από ένα φονικό.

Οι γονείς του συζυγοκτόνου, που έχουν το κοριτσάκι στο σπίτι τους, με αίτησή τους ζητούν συνεπιμέλεια με την οικογένεια της άτυχης Καρολάιν, προτείνοντας όσο η Λυδία είναι μικρή να μένει στην Αθήνα με την οικογένεια Αναγνωστόπουλου από τον Οκτώβριο έως τον Απρίλιο και τους υπόλοιπους μήνες με τους γονείς της Καρολάιν στην Αλόνησσο. Αντιθέτως, η μητέρα

της Καρολάιν ζητάει αποκλειστική επιμέλεια του παιδιού.

Η απόφαση είναι θέμα ολίγων ημερών. Η Εισαγγελία Ανηλίκων θα καθορίσει προσωρινά ποιοι θα έχουν την επιμέλεια της μικρής, ενώ την οριστική απόφαση θα λάβει το δικαστήριο, το οποίο μπορεί, εάν τεθεί κάτι τέτοιο, να αποφασίσει, με γνώμονα το συμφέρον του ανηλίκου, εάν θα μπορεί ο πατέρας του να επικοινωνεί με το παιδί όντας στη φυλακή, απόφαση εξαιρετικά σύνθετη.

Σε ό,τι αφορά τις δικαστικές έρευνες που βρίσκονται σε εξέλιξη για να αναδείξουν και να φωτίσουν όλες τις πτυχές της εγκληματικής δράσης του Αναγνωστόπουλου, ο ανακριτής εξετάζει τα αιτήματα που υπέβαλε η υπεράσπισή του, δίδοντας προτεραιότητα στην πραγ-

ματογνωμοσύνη που θα αποδείξει τότε –στοικείο πολύ κρίσιμο– αφαιρέθηκε η κάρτα από τη κάμερα που ήταν στο σαλόνι του σπιτιού. Αν αφαιρέθηκε πριν από τη δολοφονία της Καρολάιν, θα εκλείψει και το τελευταίο επιχείρημα του δράστη, που ισχυρίζεται ότι δεν είχε προμελετήσει το έγκλημά του. Το αντίθετο θα προσδώσει άλλη διάσταση στην υπόθεση, χωρίς ωστόσο να ανατρέψει το κατηγορητήριο που αποδίδει στον δράστη ανθρωποκτονία από πρόθεση, η οποία τελέστηκε σε ήρεμη ψυχική κατάσταση. Ανεξαρτήτως του αν ο Αναγνωστόπουλος αποφάσισε εκείνο το μοιραίο βράδυ να διαπράξει το έγκλημά του ή το είχε αποφασίσει μέρες πριν.

Οι απαντήσεις

Η ανάκριση άλλωστε περιστράφηκε ακριβώς στο να διακριβωθεί το πιο ουσιώδες: Αν ο Αναγνωστόπουλος ήταν σε ήρεμη ψυχική κατάσταση όταν έφθασε στο στυγερό έγκλημα ή αν βρέθηκε, όπως ο ίδιος λέει, σε βρασμό ψυχής. Γι' αυτό ρωτήθηκε επισταμένως τι έκανε όταν κατάλαβε ότι η άτυχη σύζυγος του δεν αντιδρούσε. Προσπάθησε να κάνει κάτι, έστω και την τελευταία στιγμή; Πήρε τον σφυγμό της, έκανε κάποια κίνηση έστω και αν αυτή δεν θα είχε αποτέλεσμα; Οι αρνητικές απαντήσεις του συνεκτιμήθηκαν πολύ σοβαρά, μαζί με άλλα στοιχεία, για την απόφαση ανακριτή και εισαγγελέα περί της προσωρινής κράτησής του.

Το ειδικό έγκλημα στα Γλυκά Νερά για άλλη μια φορά κατέδειξε τη βασιμότητα των εγκληματολογικών προσεγγίσεων, που από δεκαετίες έχουν καταλήξει πως η ανθρωπίνη ψυχή είναι άβυσσος, με ανεξερεύνητες περιοχές και πάντως η κόκκινη γραμμή της λογικής, της ενουναίσιθνης και των συναισθημάτων μπορεί να ξεπεραστεί από ανθρώπους οι οποίοι δεν ανταποκρίνονται στα εγκληματολογικά πρότυπα που η κοινωνία σε κάθε εποχή διαθέτει.

Από την Tesla στη λίστα του Forbes

Ο 27χρονος μηχανολόγος μηχανικός Γιώργος Καλλίγερος, πρωτοπόρος στον κλάδο της βιομηχανίας, μιλάει στην «Κ»

Συνέντευξη στην **ΤΑΣΟΥΛΑ ΕΠΤΑΚΟΙΛΗ**

Είχε πάθος με τη μηχανολογία από μικρός. Όταν ήταν 15 ετών, επειδή οι γονείς του δεν του επέτρεπαν να αγοράσει μηχανάκι, μετέτρεψε ολομόναχο το ποδήλάτο του σε μοτοσικλέτα! Στη συνέχεια άρχιζε να αγοράζει παλιές μοτοσικλέτες, να τις βελτιώνει και να τις πουλάει. Το να σπουδάσει, λοιπόν, μηχανολόγος ήταν αναμενόμενο για εκείνον τον «ανήσυχο» έφηβο. Αυτό που εντυπωσιάζει είναι η πορεία του μετά το πτυχίο. Ο Γιώργος Καλλίγερος ξεκίνησε την καριέρα του ως σχεδιαστής στην αυτοκινητοβιομηχανία, στην Bentley Motors, στη Μεγάλη Βρετανία. Μετά εργάστηκε στην Tesla του Έλον Μασκ. Στα μέσα της περασμένης δεκαετίας, μαζί με τον Νταν Κιν, ίδρυσαν την Pushme, ένα πρωτόπλοο δίκτυο άμεσας επαναφόρτισης μικρών ηλεκτρικών οχημάτων (ηλεκτρικά ποδήλατα και σκούτερ), με 4.500 σταθμούς σε 85 ευρωπαϊκές πόλεις σήμερα. Από το Λονδίνο όπου ζει και εργάζεται, ο 27χρονος επιχειρηματίας –είναι διευθυντής Hardware στην TIER Mobility, εταιρεία ενοικίασης ηλεκτρικών πατινιών– αφηγήθηκε στην «Κ» την πορεία του και μοιράστηκε τη χαρά του για μία ακόμη διάκριση: συμπεριλήφθηκε στη λίστα του περιοδικού Forbes με τους τριάντα νέους, κάτω των 30 ετών, που ξεχωρίζουν σε διάφορους τομείς. Ο Γιώργος είναι η μοναδική ελληνική παρουσία στο πεδίο της βιομηχανίας.

– **Πώς μπορεί μια δημιουργική ιδέα να μετατραπεί σε επιτυχημένο επιχειρηματικό μοντέλο;**

“

Η εκτός Ελλάδας εμπειρία είναι κάτι θετικό –και για έναν επιστήμονα, και για τη χώρα μας, αρκεί να υπάρξει επιστροφή–, ένα μονοπάτι που θα πρότεινα σε όλους να ακολουθήσουν.

– Ο δρόμος είναι μακρύς, αβέβαιος και με πολλές παγίδες. Ο πρώτος κανόνας είναι ότι πρέπει να χτίσεις κάτι που ο πελάτης χρειάζεται. Είναι προφανές, αλλά πολλές νεοφυείς εταιρείες επικεντρώνονται στην καινοτομία και φτιάχνουν προϊόντα χωρίς αγορά. Δεύτερον, πολλές startups στερούνται από χρήμα πριν καταφέρουν να γίνουν κερδοφόρες ή να λάβουν επενδύσεις· η εξέλιξη ενός καινούργιου προϊόντος είναι πολύ κοστοβόρα υπόθεση. Τρίτον, πολλές εταιρείες ταλανίζονται από εσωτερικές τριβές μεταξύ των συνιδρυτών τους και αναγκάζονται να κλείσουν πρόωρα. Οι διαφωνίες είναι δεδομένες και αναπόφευκτες –σημασία έχει πώς θα τις χειριστεί η ομάδα. Όσο πιο καινοτόμος είναι μια ιδέα, τόσο περισσότερες απάντητες ερωτήσεις θα υπάρξουν στην πορεία. Αν αποφευχθούν τα βασικά λάθη, αν στηθεί ένα προί-

Ο Γιώργος Καλλίγερος συμπεριλήφθη στη λίστα του περιοδικού Forbes με τους τριάντα νέους, κάτω των 30 ετών, που ξεχωρίζουν σε διάφορους τομείς. Είναι η μοναδική ελληνική παρουσία στο πεδίο της βιομηχανίας.

όν με απήχηση στην αγορά και αν διασφαλιστεί πορεία αύξησης εσόδων, τότε είσαι στον δρόμο προς την επιτυχία.

– **Ποια είναι τα «συστατικά» μιας επιτυχημένης πορείας;**

– Δεν υπάρχει συνταγή, όμως σημαντικά στοιχεία είναι η σκληρή δουλειά, το πάθος και η τύχη. Η σκληρή δουλειά σου επιτρέπει να αξιοποιήσεις το ταλέντο που δι-

αθέτεις στο έπακρο, το πάθος σε βοηθά να υπομένεις τις δυσκολίες της διαδρομής και η τύχη χρειάζεται γιατί καμιά φορά, ασχέτως του πόσο προσπαθείς, οι εξωτερικοί παράγοντες είναι πέρα από τον έλεγχό σου.

– **Η Tesla ήταν ένα «σχολείο» για εσάς; Τι κρατάτε από όσα μάθατε εκεί;**

– Μεγάλο σχολείο και πηγή

έμπνευσης για τη μετέπειτα πορεία μου. Η φιλοδοξία των Αμερικανών μου ταίριαζε πολύ και στην Tesla ένιωσα για πρώτη φορά πως τα καλύτερα μυαλά του κόσμου δούλευαν με πάθος πάνω σε ένα πολύ σοβαρό πρόβλημα. Ενώ στην παραδοσιακή αυτοκινητοβιομηχανία ο σχεδιασμός ενός νέου αυτοκινήτου είναι θέμα διαδικασίας, στην Tesla ήταν θέμα χρόνου. Οι διαδικασίες επιταχύνονταν, οι μηχανικοί μπορούσαν να παίρνουν αποφάσεις γιατί απολάμβαναν την εμπιστοσύνη των ανωτέρων τους και έτσι η δουλειά έρρεε. Επίσης, φρόντιζαν να προσλαμβάνουν το καλύτερο διαθέσιμο ανθρώπινο δυναμικό· η φιλοσοφία ήταν ότι το προϊόν θα είναι τόσο καλό όσο και οι άνθρωποι που το σχεδιάζουν. Τέλος, εκεί έμαθα πως για να πετύχει μια startup πρέπει να κάνει απίστευτα πολλή δουλειά, ώστε να φτάσει και στη συνέχεια να ξεπεράσει τους εδραιωμένους παίκτες.

– **Ποιος είναι ο ορισμός σας για την καινοτομία;**

– Καινοτομία είναι ένας καινούργιος, καλύτερος τρόπος να υλοποιήσεις κάτι. Δεν προϋποθέτει απαραίτητα κάτι τεχνολογικό, αλλά συνήθως η τεχνολογία είναι αυτή που «εξεκλειδώνει» έναν καινούργιο τρόπο για να λυθεί ένα υπάρχον πρόβλημα.

– **Θα μπει, τελικά, στην κουλτούρα του Έλληνα το ποδήλατο;**

– Η αρχή έχει γίνει. Η έλλειψη ασφάλειας είναι το μεγαλύτερο εμπόδιο στη χρήση ποδηλάτου στην Ευρώπη γενικότερα. Τα δεδομένα δείχνουν στενό συσχετι-

σμό μεταξύ αυξημένης χρήσης ποδηλάτου και ύπαρξης εκτεταμένου και προστατευόμενου ποδηλατικού δικτύου.

Στην Αγγλία λένε πως «αν το χτίσεις, οι ποδηλάτες θα έρθουν» και εν μέσω πανδημίας, όπου πολλές πόλεις αναγκάστηκαν να αυξήσουν τα ποδηλατικά τους δίκτυα, αυτό αποδείχθηκε. Στην Ελλάδα τα ποδηλατικά δίκτυα είναι υποτυπώδη, αλλά υπάρχει εθνική στρατηγική για την αύξησή τους, και με τον καιρό πιστεύω ότι θα γίνει. Στο θέμα της κουλτούρας, πράγματι, ο Έλληνας δεν είναι εξοικειωμένος με το ποδήλατο, δεν υπάρχει «κριτική μάζα» χρηστών που θα το καθιερώσουν ως μέσο καθημερινής μεταφοράς. Ταυτόχρονα, ως λαός έχουμε ιδιαίτερη αγάπη για το αυτοκίνητο. Στα επόμενα χρόνια πιστεύω ότι αυτό θα αρχίσει να αλλάζει: η αύξηση της κίνησης θα καταστήσει το αυτοκίνητο λιγότερο χρηστικό και τους διαθέσιμους ποδηλατόδρομους πολύ πιο πρακτικούς, κάνοντας το ποδήλατο μια πολύ δελεαστική λύση.

– **Είναι μονόδρομος η φυγή κάθε «ανήσυχου» νέου στο εξωτερικό;**

– Η εκτός Ελλάδας εμπειρία είναι κάτι θετικό –και για έναν επιστήμονα, και για τη χώρα μας, αρκεί να υπάρξει επιστροφή–, ένα μονοπάτι που θα πρότεινα σε όλους να ακολουθήσουν. Είμαι βέβαιος ότι θα είχα προσπαθήσει το ίδιο εάν είχα μείνει στην Ελλάδα. Όμως, τα ερεθίσματα και οι εμπειρίες που αποκόμισα από τις χώρες όπου έχω ζήσει και εργαστεί είναι ανεκτίμητα και αναπνευστικά.

Σχέδιο στρατιωτικής θητείας με «διπλό» απολυτήριο

Απόκτηση πρόσθετων δεξιοτήτων κατά τη διάρκεια της παραμονής στο στράτευμα

Του **Κ. Π. ΠΑΠΑΔΙΟΧΟΥ**

Ένα **φιλόδοξο** σχέδιο που θα οδηγήσει τους στρατευσίμους σε «διπλό απολυτήριο» με την ολοκλήρωση της στρατιωτικής θητείας τους δρομολογεί η κυβέρνηση. Στον πυρήνα του σχεδίου βρίσκεται η αντίληψη ότι οι μήνες της στρατιωτικής θητείας θα πρέπει να αξιοποιούνται για την ανάπτυξη πρόσθετων επαγγελματικών δεξιοτήτων προς όφελος των στρατευσίμων, αλλά και προκειμένου οι Ενοπλες Δυνάμεις και συνολικά η κρατική μηχανή να επωφελούνται από τα προσόντα και τις γνώσεις των έφεδρων στελεχών τους.

Το εγχείρημα, που αναμένεται να αναπτυχθεί σε δύο φάσεις, έχουν αναλάβει, μετά το πρώτο φως του πρωθυπουργού Κυριάκου Μητσοτάκη, το υπουργείο Αμυνας και ο Νίκος Παναγιωτόπουλος, ενώ ρόλο «τεχνικού συμβούλου» θα έχει το υπουργείο Ψηφιακής Πολιτικής υπό τον Κυριάκο Πιερρακάκη. Στην πλήρη ανάπτυξη του το σχέδιο περιλαμβάνει την κατά το δυνατόν ακριβέστερη «αντιστοίχιση» μεταξύ των δεξιοτήτων όσων προσέρχονται να υπηρετήσουν τη στρατιωτική θητεία τους και των θέσεων και αναγκών των Ενόπλων Δυνάμεων. Δηλαδή, με βάση τα στοιχεία που θα προσκομίζουν οι νεοσύλλεκτοι, θα δημιουργείται μια μεγάλη βάση δεδομένων. Στη συνέχεια θα «ματσοδρώνται» σε ανάλογους τομείς, ώστε με την ολοκλήρωση της θητείας τους να έχουν αποκτήσει πρόσθετη εμπειρία και πιστοποιημένα προσόντα. Μάλιστα, σύμφωνα με πληροφορίες, ειδική πρόνοια θα προβλέπεται για όσους κατατάσσονται στον στρατό διαθέτοντας ιδιαίτερες δεξιότητες και τίτλους σπουδών, με βάση και το αντίστοιχο «μοντέλο Ισραήλ».

Συγκεκριμένα, όπως λέγεται:

- Αριστούχοι πληροφορικάριοι θα μπορούν να τοποθετούνται στη ΔΙΚΥΒ (Διεύθυνση Κυβερνοάμυνας του ΓΕΕΘΑ).
- Αριστούχοι της Νομικής, στα

Με βάση τα στοιχεία δεξιοτήτων που θα προσκομίζουν, οι νεοσύλλεκτοι θα «ματσοδρώνται» σε ανάλογους τομείς, ώστε με την ολοκλήρωση της θητείας τους να έχουν αποκτήσει πιστοποιημένα προσόντα (φωτ. αρχείου).

Εξετάζεται «μοντέλο Ισραήλ» όπου, για παράδειγμα, άριστοι πληροφορικάριοι θα τοποθετούνται στη Διεύθυνση Κυβερνοάμυνας του ΓΕΕΘΑ.

νομικά γραφεία του υπουργού Αμυνας και των υφυπουργών ή σε διευθύνσεις που έχουν ως αρμοδιότητα τις στρατιωτικές συμβάσεις.

• Αριστούχοι μηχανικοί, σε χώρους παραγωγής ή συντήρησης οπλικών συστημάτων, όπως η ΕΑΒ.

Διπλό όφελος

Με τον συγκεκριμένο σχεδιασμό το όφελος, όπως προαναφέρθηκε, θα είναι διπλό: τόσο για

τους κληρωτούς, καθώς η θητεία τους θα αποτελεί και τμήμα «πρακτικής άσκησης» σε αντικείμενα που μπορεί να αποτελέσουν πεδίο επαγγελματικής ενασχόλησης στη συνέχεια· όσο και για τις ίδιες τις Ενοπλες Δυνάμεις, που θα μπορούν να αξιοποιήσουν με καλύτερο τρόπο τους στρατευσίμους.

Σύμφωνα με πληροφορίες, το πρόγραμμα θα αρχίσει να «παίρνει σε ράγες» με την υπογραφή «μνημονίου συνεργασίας» μεταξύ των υπουργείων Αμυνας και Ψηφιακής Πολιτικής από τις αρχές του νέου χρόνου, καθώς απαιτούνται διαγωνισμοί για τη διαμόρφωση του συστήματος που θα «ματσοδρεί» δεξιότητες των στρατευσίμων και θέσεις. Όμως, νωρίτερα θα δρομολογηθεί μια βραχυπρόθεσμη λύση ενίσχυσης των γνώσεων όσων υπηρετούν τη θητεία τους. Ειδικότερα, εξετάζεται να προσφέρονται vouchers –κυρίως για την απόκτηση ψη-

φιακών δεξιοτήτων– κατά τη διάρκεια της στρατιωτικής θητείας.

Ιός και διευκολύνσεις

Εν τω μεταξύ, σε μεγάλη προτεραιότητα για την κυβέρνηση έχει εξελιχθεί η επιτάχυνση του προγράμματος εμβολιασμού, ειδικά μετά και τη διάδοση της μετάλλαξης «Δέλτα», που εκφράζονται φόβοι πως είναι πλέον θέμα χρόνου να κυριαρχήσει και στην Ελλάδα. Η κυβέρνηση εκτιμά πως, με βάση τους εμβολιασμούς που έχουν ήδη γίνει και τα προγραμματισμένα ραντεβού, στο τέλος του καλοκαιριού θα υπάρχει κάλυψη περίπου του 60% του ενήλικου πληθυσμού.

Όμως, προκειμένου να διασφαλιστεί στις αρχές του φθινοπώρου το λεγόμενο «τείχος ανοσίας», το συγκεκριμένο ποσοστό θα πρέπει να αυξηθεί κατά 20 μονάδες περίπου. Το εγχείρημα χαρακτηρίζεται δύσκολο, καθώς στις μεγαλύτερες ηλικίες –άνω των 60– φαίνεται πως όσοι δεν έχουν εμβολιαστεί ακόμη, ανήκουν σε μεγάλο ποσοστό στον σκληρό πυρήνα των λεγόμενων «αρνητών». Ενώ, παράλληλα, στις νεότερες ηλικίες η συμμετοχή δύσκολα θα είναι πολύ μεγάλη, καθώς σε μερίδα της νεολαίας έχει εδραιωθεί η πεποίθηση πως οι κάτω των 35 δεν κινδυνεύουν ιδιαίτερα από τον κορωνοϊό.

Η κυβέρνηση διαμνύει πως στη χώρα δεν πρόκειται να επιβληθεί νέο γενικευμένο lockdown μετά το καλοκαίρι και τα όποια περιοριστικά μέτρα θα αφορούν συγκεκριμένες περιοχές ή τους μη εμβολιασμένους. Υπό αυτή την έννοια, ο χρόνος μετράει αντίστροφα για τις διευκολύνσεις στους εμβολιασμένους. Μεταξύ άλλων, εξετάζεται σε εστίαση και ψυχαγωγία η χωρτικότητα να είναι μεγαλύτερη εάν φιλοξενούνται μόνο εμβολιασμένοι, το ενδεχόμενο όσοι δεν έχουν εμβολιαστεί να καταβάλλουν οι ίδιοι το κόστος για μοριακά και rapid tests, ακόμη και οικονομικά κίνητρα τύπου λοταρίας.

Το «κίνημα των 8» και η κόντρα Τσίπρα - Φίλη

Παρουσιάζεται η πρόταση ΣΥΡΙΖΑ για τα εργασιακά με τέσσερις βασικούς άξονες

Του **ΑΝΤΩΝΗ ΑΝΤΖΟΛΕΤΟΥ**

Όσα πέτυχε ο ΣΥΡΙΖΑ στην κυβερνητική θητεία του δεν τα κατάφερε ως ριζοσπαστική Αριστερά. Το κόμμα οδηγήθηκε σχετικά γρήγορα στις ατραπούς του ρεαλισμού. Και η ανάληψη της εξουσίας, όμως, δεν στηρίχθηκε σε έναν ορθολογικό πολιτικό λόγο, αλλά στο αντιμνημονιακό κύμα της εποχής. Τα δύο πρόσωπα του κόμματος και η αντιπολιτευτική τακτική που θα διαλέξει η σημερινή αξιωματική αντιπολίτευση συνεχίζουν να διχάζουν την Κουμουνδούρου. Κάποιοι υποστηρίζουν πως πρέπει να γίνει αναλυτική και ουσιαστική συζήτηση για τις αιτίες της ήττας του 2019. Οι περισσότεροι πιστεύουν πως αυτά είναι παρελθόν και το κόμμα οφείλει να κοιτάξει μπροστά και να βρει τρόπο να νγηθεί μιας νέας μεγάλης κοινωνικής πλειοψηφίας. Το τελευταίο Πολιτικό Συμβούλιο, που έγινε για άλλη μια φορά μέσω τηλεδιάσκεψης, έβγαλε από την ντουλάπα τα καλά κρυμμένα «εσωκομματικά φαντάσματα», λίγες ημέρες πριν από την προγραμματική συνδιάσκεψη.

Σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ», το σκηνικό για τη Fraport, με την άρνηση της «Ομπρέλας» να ενισχυθεί οικονομικά η εταιρεία εξαιτίας της πανδημίας και την εκ διαμέτρου αντίθετη, θετική στάση των «προεδρικών», είχε στηθεί πριν από τη θυελλώδη συνεδρίαση του Πολιτικού Συμβουλίου. Στον «πρωινό καφέ», μια εβδομάδα πριν, το θέμα είχε θέσει από την πλευρά της

εσωκομματικής αντιπολίτευσης ο Δημήτρης Βίτσας. Η απόφαση του άτυπου οργάνου ήταν ο ΣΥΡΙΖΑ να υπερψηφίσει το νομοσχέδιο στη Βουλή. Στη σύσκεψη της Τετάρτης οι «οκτώ» (Ν. Φίλης, Ν. Βούτσας, Ευ. Τσακαλώτος, Π. Σκουρλέτης, Δ. Βίτσας, Θ. Δρίτσας, Τ. Χριστοδουλόπουλος, Π. Λάμπρου) επανήλθαν αποφασισμένοι και εξέφρασαν την

«Είναι αριστερό να εξαπατάς τον επενδυτή;» φέρεται να ακούστηκε στη συνεδρίαση του Πολιτικού Συμβουλίου για τη Fraport.

αντίθεσή τους. Αποτέλεσμα; Προέκυψε ένα ζήτημα που δεν αφορά μόνο τα στενά όρια των 14 περιφερειακών αεροδρομίων.

Μέλος της πλειοψηφίας εξηγούσε στην «Κ» πως πρόκειται για αρκετά σοβαρή υπόθεση, καθώς στελέχη του κόμματος δεν τιμούν τις υπογραφές στις οποίες προχώρησε ο ΣΥΡΙΖΑ ως κυβέρνηση. «Είναι αριστερό να εξαπατάς τον επενδυτή;» φέρεται να ακούστηκε μέσα στη συνεδρίαση, και περίπου 30 μέλη του οργάνου συμφώνησαν πως μείζον θέμα είναι η αξιοπιστία και η πολιτική συνέπεια. Ο αντίλογος των στελεχών της «Ομπρέλας» ανέφερε πως η χώρα πρέπει να θέτει προτεραιότητες για το πού κατευθύνει τα

λεφτά της σε μια δύσκολη περίοδο, συμπληρώνοντας πως δεν μπορεί μια μεγάλη εταιρεία να χρηματοδοτείται με 177 εκατ. ευρώ τη στιγμή που οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις φυτοζωούν.

Η συμβιβαστική λύση του «παρών» από τον Αλέξη Τσίπρα μπορεί να έριξε τους τόνους, ωστόσο ο Νίκος Φίλης, σύμφωνα με τις ίδιες πηγές, δεν έκανε πίσω. Οι σχέσεις των δύο «πάγων» μετά τον ασχηματισμό του 2016. Όσα στελέχη μίλησαν στην «Κ» απέφυγαν να αναφερθούν στο συγκεκριμένο περιστατικό, θέλοντας να αφήσουν πίσω την πολύ έντονη συζήτηση που παρακολούθησαν μέσα από τους υπολογιστές τους. Όταν ο τότε-μέγας Παιδείας φέρεται να τόνισε προς τον πρόεδρο του ΣΥΡΙΖΑ πως η τεκμηριωσή του για το «παρών» αποτελεί τη λογική του «ναι», ο Αλέξης Τσίπρας έκανε λόγο, σύμφωνα με τις ίδιες πληροφορίες, για προελημμένες αποφάσεις που παίρνονται από κάποιους το τελευταίο διάστημα, πριν καν γίνει συζήτηση στα όργανα.

Οι πληροφορίες αναφέρουν πως άφησε αιχμές για την εσωκομματική αντιπολίτευση που ασκείται προς εκείνον, με τον Νίκο Φίλη να φέρνει την κουβέντα στον τρόπο που λειτουργεί ο ΣΥΡΙΖΑ χωρίς τη συμμετοχή των οργάνων και κατά πόσον έχει αποκτήσει χαρακτηριστικά που προσομοιάζουν σε κόμμα-τα άλλων εποχών. Ζήτησε να γίνει ψηφοφορία, και στην «Ομπρέλα» κρατούν ως κέρδος το γεγονός ότι

το αρχικό «ναι» έγινε «παρών». Πάντως, τα στελέχη της εσωκομματικής αντιπολίτευσης δεν έμειναν σιωπηλά έως το τέλος, αφού τρεις επέμειναν στο «όχι» και τρεις επέλεξαν να απέχουν.

Αυτό που ενώνει τον ΣΥΡΙΖΑ είναι ο δρόμος της προγραμματικής αντιπολίτευσης που έχει ακολουθήσει με τις συνεχείς παρουσιάσεις των προτάσεων του, ως απάντηση στην ασκούμενη κυβερνητική πολιτική. Αφήνοντας πίσω τις εντάσεις, ο Αλέξης Τσίπρας θα παρουσιάσει αύριο το πλάνο του κόμματος για τα εργασιακά, που πέρα από την κατάργηση του νόμου Χατζηδάκη βασίζεται σε τέσσερις βασικούς άξονες:

- Αυξήσεις στους μισθούς.
- Ισχυρό σύστημα συλλογικών συμβάσεων.
- Αποτελεσματικός ελεγκτικός μηχανισμός.
- Ενεργητικές πολιτικές καταπολέμησης της ανεργίας και στήριξης των ανέργων.

Το πρόγραμμα περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, αύξηση του κατώτατου μισθού στα 751 ευρώ, δημιουργία ενός πλαισίου που θα ενισχύει τις συλλογικές συμβάσεις εργασίας, αναβάθμιση της Επιθεώρησης Εργασίας, επαναφορά του βάσιμου λόγου απόλυσης, στήριξη της συμμετοχής των γυναικών στην αγορά εργασίας, καθιέρωση Εθνικού Συστήματος Υγείας και Ασφάλειας στην Εργασία, ριζικές τομές για εργαζομένους με επισφαλείς μορφές απασχόλησης, ρύθμιση της τηλεργασίας κ.ά.

Τριγμοί στην Αγκυρα μετά τη σύλληψη «φίλου» επιχειρηματία

Οι ΗΠΑ ζητούν την έκδοσή του

Τον **ανταποκριτή** μας στην ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΗ **ΜΑΝΩΛΗ ΚΩΣΤΙΑΗ**

Το οικονομικό και πολιτικό σκάνδαλο με επίκεντρο τη δράση του Τούρκου επιχειρηματία Σεζγκίν Μπαράν Κορκμάζ, που με την ανοχή κάποιων Τούρκων αξιωματούχων είχε εμπλακεί σε υπόθεση «ξεπλύματος» μαύρου χρήματος, προκαλεί τριγμούς στην Αγκυρα. Σύμφωνα με τον τουρκικό Τύπο, στην υπόθεση εμπλέκεται και το όνομα του υπουργού Εσωτερικών της Τουρκίας Σουλεϊμάν Σοϊλού.

Οι ΗΠΑ ήδη έχουν ζητήσει την έκδοση του Κορκμάζ, ο οποίος συνελήφθη στην Αυστρία, καθώς κατηγορείται για συνεργασία σε «ξέπλυμα» χρήματος μαζί με Αμερικανούς επιχειρηματίες. Στο κατηγορητήριο των Αμερικανών εισαγγελέων υπάρχει ομολογία συνεργατών του Κορκμάζ, που αναφέρουν πως ο Τούρκος επιχειρηματίας υποστήριζε πως ένας πολιτικός με την κωδική ονομασία «ο παππούς» θα φρόντιζε να μην τους αγγίξει κανένας. Στην Τουρκία ήδη αποκαλύπτονται σχέσεις κυβερνητικών αξιωματούχων μαζί του, που του παρείχαν βοήθεια.

Ο Κορκμάζ τον Δεκέμβριο του 2020 διέφυγε από την Τουρκία, χωρίς να γνωρίζει κανένας τον προορισμό του. Λίγους μήνες πριν είχε εκδοθεί εις βάρος του, από την Αρχή Ερευνών Οικονομικού Εγκλήματος, απόφαση απαγόρευσης εξόδου από τη χώρα και «παγώματος» κάποιων τραπεζικών λογαριασμών του.

Η διαφυγή του είχε προκαλέσει κάποιες συζητήσεις, αλλά το ζήτημα πήρε μεγαλύτερες διαστάσεις όταν ο Τούρκος μαφιόζος Σεντάτ Πεκέρ, σε ένα από τα γνωστά πλέον βίντεο που παρουσιάζει, είχε ισχυριστεί πως ο Κορκμάζ, μία ημέρα πριν διαφύγει, είχε επισκεφθεί τον υπουργό Εσωτερικών Σουλεϊμάν Σοϊλού στο γραφείο του. Σύμφωνα πάντα με τον ισχυρισμό, ο υπουργός ζήτησε από τον Κορκμάζ να διαγράψει χρέη 34 εκατ. δολαρίων που έπρεπε να εισπράξει από κάποιον επιχειρηματία και τον προειδοποίησε πως ενδέχεται να συλληφθεί. Την επομένη ο Κορκμάζ διέφυγε στο εξωτερικό, ενώ, όπως αναφέρει η εφημερίδα Karar, ξαφνικά τα χρέη του Ιβάν Καρατίς προς τον ίδιο μειώθηκαν από 40 εκατ. σε 6 εκατ. δολάρια. Ο υπουργός Εσωτερικών, σε τηλεοπτικές συνεντεύξεις του, δεν διέψευσε καμία από τις πληροφορίες.

Ηχητικά ντοκουμέντα

Το ζήτημα γιγαντώθηκε από ηχητικά ντοκουμέντα που δημοσιεύσαν την περασμένη εβδομάδα δημοσιογράφοι του τηλεοπτικού δικτύου HaberTurk. Σε συνομιλία του Τούρκου επιχειρηματία με τον παρουσιαστή του κεντρικού δελτίου ειδήσεων του συγκεκριμένου δικτύου, Βεγίς Ατές, ο τελευταίος υποσχόταν να μεσολαβήσει με «κάποιον μεγάλο» στην Αγκυρα και ανέφερε στον Κορκμάζ πως αν του δίνε

10 εκατ. δολάρια «η υπόθεσή του θα καθαρίζε». Αμέσως μετά τη δημοσίευση της συνομιλίας, ο Βεγίς Ατές παρατήθηκε.

Ο Κορκμάζ συνελήφθη την περασμένη εβδομάδα στην Αυστρία, όπου διέμενε το τελευταίο διάστημα, καθώς εντοπίστηκε από τις αρχές των ΗΠΑ. Το κατηγορητήριο εις βάρος του αφορά τη συνεργασία του με τους επιχειρηματίες Ιακομπ και Ισαΐαχ Κίνγκστον, οι οποίοι με πλαστά τιμολόγια εξαπάτησαν τις αμερικανικές αρχές, εισέπραξαν επιδοτήσεις ύψους 500 εκατ. δολαρίων, εκ των οποίων 135 εκατ. δολάρια έστειλαν σε λογαριασμούς του Κορκμάζ για να τα «εξαφανίσει». Στο κατηγορητήριο, τα αδέρφια Κίνγκστον εμφανίζονται να λένε πως ο Τούρκος επιχειρηματίας τους είχε αναφέρει έναν πολιτικό, τον «παππού» (grandfather), που θα φρόντιζε να μην υπάρξει κανένα πρόβλημα στην υπόθεσή τους. Στην έκθεση των εισαγγελέων δεν γίνεται αναφορά στην εθνικότητα του «παππού».

Ο Σεζγκίν Μπαράν Κορκμάζ,

Ο Σεζγκίν Μπαράν Κορκμάζ, που κρατείται στην Αυστρία, μέχρι πρόσφατα παρουσιαζόταν από τα φιλοκυβερνητικά ΜΜΕ ως αυτοδημιούργητος και φιλάνθρωπος.

έως και πριν από λίγους μήνες, θεωρούνταν το «αστέρι» της επιχειρηματικότητας. Τα φιλοκυβερνητικά ΜΜΕ τον παρουσίαζαν ως αυτοδημιούργητο και φιλάνθρωπο που βοηθούσε τους φτωχούς της Τουρκίας. Ο επιχειρηματικός όμιλός του, SBK, διαθέτει αεροπορική εταιρεία, φαρμακευτικές και εμπορικές εταιρείες, ένα από τα μεγαλύτερα και πολυτελέστερα ξενοδοχεία της Τουρκίας, το Paramount Hotel, στο οποίο διέμεναν πολλοί πολιτικοί, ανάμεσά τους και ο πρώην πρωθυπουργός της χώρας Μπιναλί Γιλντιρίμ, αλλά και εισαγγελέας.

Τουρκικές εφημερίδες υποστηρίζουν πως ο Κορκμάζ, σε περίπτωση που εκδοθεί στις ΗΠΑ και αρχίσει να μιλάει για τη δράση του και τις πιθανές σχέσεις του με μέλη της τουρκικής κυβέρνησης, θα μπορούσε να θεωρηθεί ανάλογη περίπτωση με τον Τουρκοϊράνο επιχειρηματία Ρεζά Ζαράμπ. Ο συγκεκριμένος, σε συνεργασία με την τουρκική κρατική τράπεζα Halkbank, είχε βρει τον τρόπο να παρακάμπτει το οικονομικό εμπάργκο εναντίον του Ιράν. Αργότερα, σε ένα από τα ταξίδια του στις ΗΠΑ συνελήφθη, ομολόγησε πολλά και βρίσκεται στα χέρια των αμερικανικών αρχών. Ο Κορκμάζ, πάντως, μέχρι στιγμής δηλώνει πως δεν θα μιλήσει όπως ο Ζαράμπ και αναφέρει πως επιθυμεί να δικαστεί στην Τουρκία.

Οι ΗΠΑ κατηγορούν τον Κορκμάζ για συνεργασία με Αμερικανούς επιχειρηματίες σε υπόθεση με «ξέπλυμα» μαύρου χρήματος.

Ισραηλινό λείζερ - φονέας drones

Οι πρώτες δοκιμές καινοτόμου οπλικού συστήματος, ικανού να καταρρίπτει μη επανδρωμένα αεροσκάφη, ρουκέτες και όλμους

Πρωτοποριακό αμυντικό σύστημα ανακαίτησς ιπτάμενων απειλών, από ρουκέτες και όλμους μέχρι μη επανδρωμένα αεροσκάφη drones, δοκιμάζει με επιτυχία το υπουργείο Αμυνας του Ισραήλ. Παρότι η τεχνολογία για συστήματα εντοπισμού εχθρικών drones γνωρίζει ακμή, μόνο το Ισραήλ έχει πετύχει μέχρι στιγμής να παρουσιάσει αξιόπιστο σύστημα κατάρριψης σμήνους μη επανδρωμένων αεροσκαφών.

Το μικρό μέγεθος, η μικρή ταχύτητα πτήσης των drones και η ικανότητά τους να αλλάζουν απότομα πορεία καθιστά ανίσχυρα τα συμβατικά αντιαεροπορικά μέσα, με πολλά κράτη να στρέφονται προς τα ηλεκτρονικά αντίμετρα, που εξουδετερώνουν το λογισμικό του ιπτάμενου συστήματος. Τέτοια αντίμετρα δεν θεωρούνται, όμως, ακόμη αρκετά αξιόπιστα. Σε πρόσφατη δοκιμή σε αεροπορική βάση της Φλόριντα, το Πεντάγωνο παρουσίασε σύστημα ανακαίτησς drones βασισμένο σε μη εκρηκτικά αντίμετρα. Μικρά ελικόπτερα drones ανακαιτίζουν την απειλή, εκτοξεύοντας δίκτυα στο ουραίο τμήμα του και διακόπτοντας την πτήση του.

Στο Ισραήλ, όμως, οι πρώτες δοκιμές του συστήματος λείζερ πέτυχαν την κατάρριψη σμήνους drones αλλά και μικρού επιβατικού αεροσκάφους Τσέσνα – πολλά από αυτά σε απόσταση μεγαλύτερη του ενός χιλιομέτρου πάνω από τη Μεσόγειο, όπως αναφέρει σε δημοσίευσιά της η εφημερίδα Times of Israel. Σύμφωνα με τον επικεφαλής του προγράμματος, ταξίαρχο Γιανβί Ροτέμ, πλήρως λειτουργικό πρωτότυπο του συστήματος, που μεταφέρεται από αεροσκάφος, θα είναι έτοιμο εντός του 2024. Το σύστημα εντοπισμού των στόχων λειτουργεί ήδη χάρη σε κινητή μονάδα επίγειου λείζερ, ικανού να καταρρίπτει ρουκέτες, όλμους, μικρά κατασκοπευτικά drones, καθώς και τα μεγάλα βομβαρδιστικά αεροσκάφη. Το καινοτόμο ισραηλινό σύστημα, εφόσον αποδειχθεί αποτελεσματικό, μπορεί να ανατρέψει τα δεδομένα στο πεδίο της μάχης, απειλώντας την όψιμη πρωτοκαθεδρία που απέκτησαν τα drones σε πρόσφατες συρράξεις, όπως στην Υεμένη και στο Ναγκόρνο-Καραμπάχ.

Το Ισραήλ ανησυχεί ιδιαίτερα για τη στήριξη που προσφέρει το Ιράν στη σιιτική οργάνωση Χεζμπολάχ στον Λίβανο. Παρότι η Χεζμπολάχ έχει αποφύγει την

Ενα όπλο που μπορεί να φέρει τα πάνω κάτω...

Μειονέκτημα του πειραματικού συστήματος είναι ότι δεν λειτουργεί καλά σε συνθήκες χαμηλής ορατότητας, όπως με πυκνή συννεφιά ή κακοκαιρία. Το προσαρμοσμένο σε αεροσκάφος λείζερ, όμως, θα δώσει λύση στο πρόβλημα αυτό, μεταφέροντας το σύστημα πάνω από τα σύννεφα.

Σε βίντεο που δημοσιοποίησε το ισραηλινό υπουργείο Αμυνας, το λείζερ φαίνεται να έχει εγκλωβίσει τον στόχο του και να ανοίγει τρύπα στην άτρακτο μικρού αεροσκάφους, χωρίς χειριστές, το οποίο καταλήγει λίγα δευτερόλεπτα αργότερα στα νερά της Μεσογείου.

Στις δοκιμές του αερομεταφερόμενου λείζερ, που πραγματοποιήθηκαν την περασμένη εβδομάδα στο Ισραήλ, το πρωτοποριακό οπλικό σύστημα τοποθετήθηκε σε εκπαιδευτικό αεροσκάφος της αεροπορίας, το οποίο απογειώθηκε για να εντοπίσει και να καταρρίψει drones, αλλά και μικρό αεροσκάφος.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Το αμερικανικό Πεντάγωνο δοκιμάζει σύστημα ανακαίτησς drones, που βασίζεται σε μη εκρηκτικά αντίμετρα.

όξυνση στο σύνορα Λιβάνου - Ισραήλ, αρνούμενη να αξιοποιήσει τα ισχυρά οπλικά συστήματα που διαθέτει χάρη στο Ιράν, το Ισραήλ εκτιμά ότι η σιιτική οργάνωση έχει την ικανότητα να εξαπολύσει επιθέσεις με drones εναντίον ισραηλινών οικισμών στη μεθόριο, αλλά και να χρησιμοποιήσει την καινοτόμο αυτή αεροπορία εναντίον ενδεχόμενης νέας στρατιωτικής επέμβασης της Τσαχάλ στο εσωτερικό του Λιβάνου. Ο πόλεμος στην Υεμένη, από τη μεριά του, απέδειξε τη χρησιμότητα των drones στο πεδίο της μάχης. Οι ελλειπώς εξοπλισμένοι αντάρτες Χούτι, υποστηριζόμενοι από το Ιράν, έχουν καταφέρει να τρομοκρατήσουν τη Σαουδική Αραβία, πραγματοποιώντας επιτυχημένες βομβιστικές επιδρομές με drones εναντίον διυλιστηρίων στα δυτικά

του βασιλείου των Σαούντ.

«Θα ολοκληρώσουμε τις δοκιμές μέχρι το τέλος του χρόνου και αφού βεβαιωθούμε ότι είναι λειτουργικό, θα έχουμε το λείζερ στην περιοχή της Γάζας μέσα σε τρία χρόνια», είπε ο ταξίαρχος Ροτέμ μιλώντας τη Δευτέρα σε δημοσιογράφους. Το ισραηλινό υπουργείο Αμυνας υποστηρίζει ότι σημαντικό όφελος του λείζερ ανακαίτησς είναι το χαμηλό κόστος. Κάθε πυραυλος ανακαίτησς του αντιπυραυλικού συστήματος «Σιδερένιος Θόλος», που καλύπτει το Ισραήλ, κοστίζει δεκάδες χιλιάδες δολάρια, ενώ κάθε βολή του ραντάρ έχει αμελητέο κόστος. Όσο υπάρχει μάλιστα αξιόπιστη πηγή ενέργειας κοντά στο λείζερ, το σύστημα δεν πρόκειται να αντιμετωπίσει έλλειψη πυρομαχικών. Σημαντικό μειονέκτημα του πειραματικού συστήματος είναι ότι δεν λειτουργεί καλά σε συνθήκες χαμηλής ορατότητας, όπως με πυκνή συννεφιά ή κακοκαιρία. Το προσαρμοσμένο σε αεροσκάφος λείζερ, όμως, θα δώσει λύση στο πρόβλημα αυτό, μεταφέροντας το σύστημα πάνω από τα σύννεφα.

Το επίγειο αμυντικό σύστημα,

συμπαράγωγη του υπουργείου Αμυνας με την εταιρεία αμυντικού εξοπλισμού Rafael, δεν πρόκειται να αντικαταστήσει τον «Σιδερένιο Θόλο», ούτε και τις άλλες υποδομές αεράμυνας του Ισραήλ. Σκοπός του είναι να ενισχύσει τα υπάρχοντα συστήματα, έχοντας ως κύρια αποστολή την καταστροφή μικρότερων στόχων, αφήνοντας τους μεγαλύτερους από αυτούς στους πυραύλους του «Θόλου». Στις δοκιμές του αερομεταφερόμενου λείζερ, που πραγματοποιήθηκαν την περασμένη εβδομάδα, το πρωτοποριακό οπλικό σύστημα τοποθετήθηκε σε εκπαιδευτικό αεροσκάφος της αεροπορίας, το οποίο απογειώθηκε για να εντοπίσει και να καταρρίψει περίπου δέκα drones. Το λείζερ αξιοποιεί σε αυτόνομο σύστημα εντοπισμού και εγκλωβισμού στόχων, το οποίο δεν απαιτεί ανθρώπινη παρέμβαση. «Ανακαίτισαμε επιτυχώς πολλά τέτοια αεροσκάφη, σε απόσταση μικρότερη του ενός χιλιομέτρου. Η τεχνολογική αυτή καινοτομία είναι κρίσιμη για τη δημιουργία του αερομεταφερόμενου λείζερ. Αυτή είναι η πρώτη φορά που το Ισραήλ πέτυχε κάτι τέτοιο και νομίζω

ότι είμαστε από τους λίγους στον κόσμο που το έχουν πετύχει», είπε ο Ροτέμ. Το αερομεταφερόμενο λείζερ θα είναι σύντομα ικανό να καταρρίπτει στόχους σε απόσταση δεκάδων χιλιομέτρων.

Σε αρχικό στάδιο

Ο Ισραηλινός ταξίαρχος προειδοποίησε όμως ότι τα ενθαρρυντικά αυτά στοιχεία αφορούν τις αρχικές δοκιμές του συστήματος. «Παρότι η προσπάθεια στέφθηκε με επιτυχία, βρισκόμαστε ακόμη στα πρώτα στάδια και θα χρειαστεί πολλή δουλειά για να έχουμε ένα πλήρως λειτουργικό σύστημα στα χέρια μας», είπε. Το λείζερ αξιοποιεί προηγμένο σύστημα οπτικής στόχευσης, ικανό να ακολουθεί τον στόχο και να προβλέπει την πορεία του με μεγάλη ακρίβεια. Σε βίντεο, που δημοσιοποίησε το ισραηλινό υπουργείο Αμυνας, το λείζερ φαίνεται να έχει εγκλωβίσει τον στόχο του και να ανοίγει τρύπα στην άτρακτο μικρού αεροσκάφους Τσέσνα, χωρίς χειριστές, το οποίο καταλήγει λίγα δευτερόλεπτα αργότερα στα νερά της Μεσογείου.

ASSOCIATED PRESS

Φιλοδοξία ετών

Τον Δεκέμβριο του 2018, ο τότε υπουργός Αμυνας, Αβίγκντορ Λίμπερμαν, διέταξε το υπουργείο να ενισχύσει τις επενδύσεις στην τεχνολογία των λείζερ, σε μια προσπάθεια να επιταχυνθεί η κατασκευή βιώσιμου πρωτοτύπου. Την περασμένη Δευτέρα, ο σημερινός υπουργός Αμυνας, Μπένι Γκαντζ, εξήρε την επιτυχημένη δοκιμή του αερομεταφερόμενου λείζερ. «Οφείλω να συχαρώ τη διεύθυνση εξοπλισμών του υπουργείου και την εταιρεία Elbit για την τεχνολογική επανάσταση που προκάλεσαν. Μας φέρατε πιο κοντά σε ακόμη μία σημαντική ημέρα στην ανάπτυξη πολλαπλού δικτύου αεράμυνας για το Ισραήλ. Το λείζερ θα προσφέρει ακόμη μία εγγύηση ασφάλειας εναντίον κάθε είδους απειλής», είπε ο Γκαντζ. Η λιβανική σιιτική οργάνωση Χεζμπολάχ είναι αυτή που προκαλεί τη μεγαλύτερη ανησυχία στους αξιωματούχους του ισραηλινού υπουργείου Αμυνας. Η οργάνωση φέρεται να διατηρεί οπλοστάσιο 130.000 ρουκετών, πυραύλων και όλμων, που θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν σε μελλοντικό πόλεμο με το Ισραήλ. Οι δύο μεγαλύτερες ένοπλες οργανώσεις στη Λωρίδα της Γάζας, η Χαμάς και η Ισλαμική Τζιχάντ, διαθέτουν και αυτές χιλιάδες ρουκέτες και όλμους, έχοντας εκτοξεύσει περισσότερα από 4.000 βλήματα εναντίον του Ισραήλ στην κρίση του Μαΐου. Παρά το σφυροκόπημα του ισραηλινού πυροβολικού και τον από αέρος βομβαρδισμό της Γάζας, με δεκάδες άμαχους Παλαιστίνιους νεκρούς, τα πυρά ρουκετών δεν σταμάτησαν, αποδεικνύοντας τον ατελέσφορο χαρακτήρα της επιθετικής προσέγγισης από μέρους των ισραηλινών δυνάμεων.

Εκρηκτικό μείγμα: μάχιμα ρομπότ και τεχνητή νοημοσύνη

Αυτόνομα μάχιμα ρομπότ και drones, που θα πλοηγούνται χάρη στην τεχνητή νοημοσύνη, μπορεί να αξιοποιηθούν σε πεδία μαχών με στόχο ανθρώπους, σύμφωνα με πρόσφατη δημοσίευση στην επιστημονική επιθεώρηση New Scientist. Βασισμένη σε έκθεση του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ από τις αρχές Μαρτίου, η επιστημονική δημοσίευση περιγράφει τον τρόπο με τον οποίο αυτόνομα drones χρησιμοποιήθηκαν σε πεδία μαχών της Λιβύης, επιλέγοντας στόχους χωρίς την παραμικρή ανθρώπινη παρέμβαση.

Η 556 σελίδων έκθεση αναφέρεται, μεταξύ άλλων, στην επιχείρηση «Καταιγίδα ειρήνης», την οποία εξαπέλυσαν στις 27 Μαρτίου 2020 οι προσκείμενες στον Λίβυο πρωθυπουργό Φαγέζ αλ Σαράζ δυνάμεις με έδρα την Τρίπολη. Η επιχείρηση επέτρεψε στις δυνάμεις του Σαράζ να απωθήσουν τους άνδρες του στρατάρχη Χαλίφα Χαφτάρ, που απειλούσαν την Τρίπολη. «Τα οχήματα ανεφοδιασμού του Χαφτάρ εντοπίστηκαν και υποχρεώθηκαν σε αναδιύλιση εξαιτίας του βομβαρδισμού που υπέστησαν από drones και άλλα αυτόνομα οπλικά συστήματα, όπως το Kargu-2 και άλλα πυρομαχικά τελευταίας τεχνολογίας. Τα αυτόνομα αυτά συστήματα αποδείχθηκαν ικανά να επιλέγουν στόχους και να τους εξοντώνουν, χωρίς επαφή μεταξύ

του χειριστή και της ιπτάμενης συσκευής. Επρόκειτο για πραγματικά αυτόνομα όπλα», αναφέρει η έκθεση του ΟΗΕ.

Τα προηγμένα αυτά πυρομαχικά, γνωστά με το ακρωνύμιο LM (loitering munitions) ή και ως «drones καμικάζι», υπερίπτανται πάνω από το πεδίο της μάχης για να πραγματοποιήσουν κάθετη εφόρμηση σε στόχο, τον οποίο εξοντώνουν χάρη στα εκρηκτικά που μεταφέρουν. Το τουρκικής κατα-

Τα συμπεράσματα της 556 σελίδων σχετικής έκθεσης του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ.

σκευής Kargu-2 ζυγίζει 7 κιλά και πετά με ταχύτητα 72 χλμ. την ώρα. Η αυτονομία του είναι της τάξης των 30 λεπτών και η ακτίνα δράσης του είναι πέντε χιλιόμετρα. Το αεροσκάφος, η κατασκευή του οποίου είναι ιδιαίτερα οικονομική, είναι εξοπλισμένο με εκρηκτική γόμωση και μπορεί να πλοηγείται από χειριστή ή να κινείται αυτόνομα με τη βοήθεια καμερών «εξοπλισμένων με λογισμικό τεχνητής νοημοσύνης, ικανό να εντοπίζει και να αναγνωρίζει στόχους στο έδαφος», αναφέρει η επιθεώρηση

Το 2020, κατά τη διάρκεια του πολέμου μεταξύ Αρμενίας και Αζερμπαϊτζάν για τον έλεγχο του Ναγκόρνο-Καραμπάχ, τα τουρκικά drones Bayraktar έγειραν την πλάστιγγα υπέρ των Αζέρων.

New Scientist. Η χρήση του τουρκικού drone στη Λιβύη χαρακτηρίστηκε σημαντική καινοτομία από αμυντικούς αναλυτές. Εδώ και περίπου είκοσι χρόνια, συντεταγμένα στρατιωτικά σώματα, αλλά και ανταρτικές οργανώσεις, όπως οι Χούτι στην Υεμένη, χρησιμοποιούν drones για αναγνωριστικές αποστολές, αλλά και για τον βομβαρδισμό στόχων. Τη μέθοδο αυτή χρησιμοποιούν κατά κόρον οι αμερικανικές μυστικές υπηρεσίες για την εξουδετέρωση τρομοκρατικών στόχων στη Νότια Ασία και το Κέ-

ρας της Αφρικής, ενίοτε με τραγικές συνέπειες για αμάχους. Στόχοι αμερικανικών drones έχουν γίνει στελέχη των Πακιστανών Ταλιμπάν, των Αφγανών «συντρόφων» τους, καθώς και της ισλαμικής οργάνωσης αλ Σαμπάμπ στη Σομαλία και την περιοχή των κρατών του Σαχέλ. Μέχρι στιγμής, όμως, οι επιχειρήσεις αυτές πραγματοποιούνται ανθρωπίνω χειρισμό.

Το 2020, κατά τη διάρκεια του πολέμου μεταξύ Αρμενίας και Αζερμπαϊτζάν για τον έλεγχο του Ναγκόρνο-Καραμπάχ, το υπουργείο

Αμυνας του Μπακού κόπασε για τις μεγάλες απώλειες «σε ψυχές και υλικό», που οι αζερικές δυνάμεις είχαν προκαλέσει στους Αρμενίους. Ερωτηθείς από τουρκικό ειδησεογραφικό δίκτυο, ο πρόεδρος του Αζερμπαϊτζάν, Ιλχάμ Αλίγεφ, είπε ότι «χάρη στην τεχνολογία αιχμής των τουρκικών drones, ένοπλων και μη, αποφύγαμε σημαντικό αριθμό απωλειών των δυνάμεών μας».

Μιλώντας στην εφημερίδα Le Monde, ο ερευνητής του Πανεπιστημίου Κινγκς του Λονδίνου, Τζακ Μακντόναλντ, υπογραμμίζει τις ανακρίβειες της έκθεσης του ΟΗΕ. «Κανένα στοιχείο δεν αποδεικνύει ότι βομβαρδιστικά drones ή άλλα πυρομαχικά τελευταίας γενιάς έπληξαν στρατιώτες ή οχήματα. Είναι αδύνατο να γνωρίζουμε τον βαθμό αυτονομίας των αεροσκαφών αυτών», λέει ο Μακντόναλντ. Από τη μεριά της, η Ουύρικε Φράνκε, του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Διεθνών Σχέσεων και ειδικευμένη στα drones και την τεχνητή νοημοσύνη, λέει στην εφημερίδα Le Monde: «Η έκθεση του Συμβουλίου Ασφαλείας δεν περιλαμβάνει λεπτομέρειες για τα αυτόνομα οπλικά συστήματα. Επισημαίνει απλά την ύπαρξη προηγμένων πυρομαχικών, όπως το τουρκικό drone Kargu-2, παράλληλα με άλλα συστήματα, όπως βομβαρδιστικά drones αμερικανικής κατασκευής. Η έκθεση δεν

εξηγεί, όμως, τον βαθμό αυτονομίας των συστημάτων αυτών και τη χρήση τεχνητής νοημοσύνης στον χειρισμό τους. Δεν καταλαβαίνω γιατί το περιστατικό που περιγράφεται στην έκθεση απασχόλησε σε τέτοιο βαθμό τα μέσα ενημέρωσης, ενώ γνωρίζουμε εδώ και καιρό ότι τέτοια συστήματα αξιοποιούνται σε πολλές ζώνες κρίσης». Ηδη από το 2016, κατά τη διάρκεια συνοριακών «επεισοδίων» με το Αζερμπαϊτζάν, ο εκπρόσωπος Τύπου του υπουργείου Αμυνας της Αρμενίας είχε κάνει λόγο για «drone τύπου Hagor, ισραηλινής κατασκευής, το οποίο λειτουργεί σαν καμικάζι, για να αυτοκαταστραφεί μόλις πέσει στον στόχο του».

«Η έκθεση θεωρεί ότι κάθε τηλεχειριζόμενο οπλικό σύστημα είναι αυτόνομο. Αυτό συμβαίνει επειδή ο ΟΗΕ προσπάθησε από το 2014 να εντάξει όλα αυτά τα οπλικά συστήματα, έστω κι αν δεν είναι πραγματικά αυτόνομα, σε καθεστώς αυστηρότερου διεθνούς ελέγχου», λέει η Φράνκε. Τον κίνδυνο που δημιουργούν τα αυτόνομα οπλικά συστήματα υπογραμμίζει η ανθρωπιστική οργάνωση Παράτηρητήριο Ανθρώπινων Δικαιωμάτων, που εγκαινίασε εκστρατεία «κατά των φονικών ρομπότ», στην οποία υποστηρίζει ότι τέτοια όπλα είναι ανίκανα να υπακούσουν στους κανόνες της ανθρωπιάς και της επιχειρησιακής αναγκαιότητας.

Το «δόγμα» Μπάιντεν για τα Δυτικά Βαλκάνια

Η δυναμική επιστροφή των ΗΠΑ

Του **ΣΤΑΥΡΟΥ ΤΖΙΜΙΑ**

Από μια άποψη, ο Ζόραν Ζάεφ με το να αποκαλεί δημόσια τη χώρα του «σκέτο Μακεδονία» παραβιάζει την εφαρμογή της Συμφωνίας των Πρεσπών και λογικά θα έπρεπε με βάση το διάταγμα («δόγμα») Μπáιντεν για τα Δυτικά Βαλκάνια να μπει στη «μαύρη λίστα» των ΗΠΑ. Κάτι τέτοιο δεν διαφαίνεται και ούτε θα ήταν λογικό για ένα «λεκτικό ολίσθημα», όπως ο ίδιος παραδέχθηκε, να επιβληθούν κυρώσεις σε έναν εκ των βασικών συντελεστών μιας εκ των σημαντικότερων συμφωνιών στα μεταπολεμικά Δυτικά Βαλκάνια. Πολύ περισσότερο, όταν τέτοιου είδους «εκτροπές» του πρωθυπουργού της Βόρειας Μακεδονίας δεν έχουν ως κίνητρο την εξουδετέρωση της συμφωνίας, αλλά τη δική του πολιτική επιβίωση, η οποία δοκιμάζεται και γι' αυτό το ζήτημα στο εσωτερικό.

Όμως, οι Αμερικανοί δεν παύουν να καταγράφουν την πορεία της Συμφωνίας των Πρεσπών και, όπως διευκρίνισε ο εκπρόσωπος του Στέιτ Ντιπάρτμεντ, «θα επιβληθούν κυρώσεις σε πρόσωπα τα οποία, μεταξύ άλλων, είναι υπεύθυνα ή συμμετέχουν στην παρεμπόδιση της εφαρμογής της Συμφωνίας των Πρεσπών του 2018 και της ειρηνευτικής Συμφωνίας της Οχρίδας του 2001, της ειρηνευτικής Συμφωνίας του Ντέιτον του 1995 και του ψηφίσματος 1244 του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ για το καθεστώς του Κοσόβου».

Η «μαύρη λίστα»

Έχει ενδιαφέρον, ότι ερωτηθείς σχετικά («Voice of America») «εάν η διοίκηση Μπáιντεν σχεδιάζει να επεκτείνει τις κυρώσεις και προς πρόσωπα από άλλες χώρες,

και συγκεκριμένα από την Ελλάδα, η οποία ως υπογράφουσα της Συμφωνίας των Πρεσπών υπόκειται σε ορισμένες υποχρεώσεις ως προς την εφαρμογή της», απάντησε πως «όσοι αντιστρατεύονται τη Συμφωνία των Πρεσπών και σε χώρες έξω από τα Δυτικά Βαλκάνια, συμπεριλαμβανομένης της Ελλάδας, θα υπάρχει η δυνατότητα να βρεθούν στη "μαύρη λίστα" των ΗΠΑ».

Στην Αθήνα η παρέμβαση προκάλεσε δυσφορία σε όλους εκείνους που εναντιώθηκαν σφόδρα

Η Ουάσιγκτον απαιτεί την τήρηση όλων των συμφωνιών που προασπίζουν την ειρήνη στην πολύπαθη περιοχή και καθιστά σαφές ότι οι διακινητές σεναρίων επαναχάραξης συνόρων θα τη βρουν απέναντι.

στη συμφωνία και ουδέποτε αποδέχτηκαν το pacta sunt servanta του Κυριάκου Μητσοτάκη. Εξελήφθη ως «ωμός εκβιασμός» ενόψει της κύρωσης από την ελληνική Βουλή τριών μνημονίων που απορρέουν από τη Συμφωνία των Πρεσπών και τα οποία βουλευτές της Νέας Δημοκρατίας («διέρρεαν» ότι δεν θα ψηφίσουν. Το εάν όσοι καταψήφισαν τα μνημόνια θα έμπαιναν στη «μαύρη λίστα» των ΗΠΑ και θα τους επιβάλονταν κυρώσεις, είναι κάτι που δεν θα το μάθουμε σύντομα, αφού με αφορμή το «ατόπημα Ζάεφ» να μιλήσει για «ποδοσφαιρική ομάδα της Μακεδονίας»,

«Ειρήνη υμίν». Ο Αμερικανός πρόεδρος Τζο Μπάιντεν ζητεί την τήρηση της Συμφωνίας των Πρεσπών (2018), της συμφωνίας Αλβανών - Σλαβομακεδόνων της Οχρίδας (2001) για αποτροπή γενικευμένου εμφυλίου, του ψηφίσματος 1244 του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ για τον τερματισμό της σύγκρουσης στο Κόσοβο (1999) και των συμφωνιών του Ντέιτον (1995), διά των οποίων τερματιζόταν ο αιματηρός εμφύλιος στη Βοσνία - Ερζεγοβίνη.

Μήνυμα σε Ρώσους, Τούρκους, Κινέζους

Ποιος από τους λοιπούς βαλκανικούς παίκτες (Ελλάδα, Τουρκία, Ρουμανία, κ.ά.) θα ανεχόταν νέους, ετεροβαρείς συσχετισμούς στην όμορη γειτονία του και ποια θα ήταν η αντίδρασή τους; Με την άνοδο Μπáιντεν στην προεδρία, εκπρόσωπος του Στέιτ Ντιπάρτμεντ ξεκαθάρισε πως τα Δυτικά Βαλκάνια άπτονται της εθνικής ασφάλειας των Ηνωμένων Πολιτειών και ήταν αυτή η πρώτη τροχιοδεικτική βολή που σηματοδότησε την επιστροφή τους στην περιοχή και την αποτροπή επαπειλούμενου χάους. Οι Αμερικανοί διαμήνυσαν ότι δεν θα αφήσουν Ρώσους, Τούρκους και Κινέζους να αλωνίζουν εκτοπίζοντας τους ίδιους, όπως και τους Ευρωπαίους, από μια υπερευαίσθητη περιοχή που γειτνιάζει με την επιθετική κατ' εκείνους Ρωσία και προορίζεται από τους Κινέζους ως πύλη τους στην Ευρώπη. Στις 9 Ιουνίου ο πρόεδρος Μπάιντεν εξήγγειλε το δόγμα του για τα Δυτικά Βαλκάνια, στο οποίο η τήρηση των ειρηνευτικών συμφωνιών αποτελεί θεμέλιο λίθο για τη σταθερότητα.

χωρίς το συμφωνημένο «Βόρειας», έβγαλε από τη δύσκολη(;) θέση τον πρωθυπουργό, που μετέθεσε για το μέλλον την κύρωσή τους.

Όμως, η «βόμβα» Μπáιντεν δεν αφορούσε μόνο (και κυρίως) τη Συμφωνία των Πρεσπών, όπως επίλεκτα αναδείχθηκε από τους προαναφερόμενους κύκλους, αλλά και την εθνικιστική αντιπολίτευση του VMRO DPMNE στη Βόρεια Μακεδονία, που ανέβηκε στα κεραμίδια καταγγέλλοντας αμερικανικά σχέδια εξουδετέρωσης της τακτικής του να την «παγώσει» στην πράξη, υποσχόμενο πως θα την καταργήσει εάν και εφόσον γίνει κυβέρνηση.

Στο κείμενο αναφέρονται ρητά, εκτός από τη Συμφωνία των Πρεσπών (2018), η συμφωνία Αλβανών - Σλαβομακεδόνων της Οχρίδας (2001) για αποτροπή γενικευμένου εμφυλίου, το ψήφισμα 1244 του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ για τον τερματισμό της σύγκρουσης στο Κόσοβο (1999) και οι συμφωνίες του Ντέιτον (1995), διά των οποίων τερματιζόταν ο αιματηρός εμφύλιος στη Βοσνία - Ερζεγοβίνη. Υπερβαίνει, λοιπόν, το διάταγμα Μπáιντεν τη διένεξη Ελλάδας - Βόρειας Μακεδονίας για την ονομασία και αφορά όλες εκείνες τις συμφωνίες με

τις οποίες δέθηκαν η ειρήνη και η σταθερότητα στα μεταπολεμικά Δυτικά Βαλκάνια και είναι ένα μήνυμα προς όλους όσοι απεργάζονται ή ονειρεύονται επανασχεδιασμούς του βαλκανικού συνόρι- ακού χάρτη, ότι τα αμερικανικά συμφέροντα δεν ευνοούν ούτε θα επιτρέψουν αλλαγές.

Δεν είναι μυστικό ότι τα τελευταία χρόνια με το χάος Τραμπ, οι Ηνωμένες Πολιτείες σχεδόν τα... μάζευαν για να φύγουν από τα Βαλκάνια, αφήνοντας άλλους γεωπολιτικούς ανταγωνιστές (Ρωσία, Κίνα, Τουρκία) να πρωωθούν τις δικές τους επιδιώξεις εις βάρος της δυτικής επιρροής και των δυτικών συμφερόντων. Σε αυτό το κενό ισχύος που πήγαινε να διαμορφωθεί, ένεκα απουσίας των ΗΠΑ και αδυναμίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης να προωθήσει την ένταξη των φτωχών και αδύναμων κρατών στους κόλπους της, τα θεμέλια των τεσσάρων συμφωνιών - πυλώνων επί των οποίων στηρίζεται η ειρήνη είχαν αρχίσει να τρίζουν.

Στα παρασκήνια

Ιδώς για επαναχάραξη των συνόρων και οριστική διευθέτηση ιστορικών ζητημάτων σε εθνική βάση, όπως το σερβικό, αλβανικό, που διαχρονικά αιματοκύλισαν τα (δυτικά κυρίως) Βαλκάνια, διακι-

νούνταν στα παρασκήνια, προθέσεις επ' αυτού ιχνηλατούνταν σε συναντήσεις αξιωματούχων, non papers με σενάρια ανταλλαγής εδαφών –με πλέον τρανταχτό παράδειγμα το ανεπίσημο έγγραφο του Σλοβένου πρωθυπουργού (ο ίδιος το διέψευσε αλλά ο Εντι Ράμα δήλωσε ότι το διάβασε) προς τις Βρυξέλλες για μοιρασιά του Κοσόβου και της Βοσνίας– και την ανάδυση Μεγάλης Αλβανίας και Μεγάλης Σερβίας κ.ά. κατέφθαναν στις διπλωματικές αποστολές και τις ξένες μυστικές υπηρεσίες ή διέρρεαν για να καταγραφούν αντιδράσεις.

Μια περίεργη οσμή, που θύμιζε κάπως παραμονές της διάλυσης της Γιουγκοσλαβίας, διαχεόταν στη γεωπολιτική ατμόσφαιρα. Αλλά για να επανασχεδιαστεί ο (δυτικο)βαλκανικός χάρτης θα χρειαζόταν να κατεδαφιστούν οι (προαναφερόμενες) υφιστάμενες συμφωνίες, ίσως και με αίμα. Για να προκύψει όμως τι; Δύο ή το πολύ τρεις πόλοι ισχύος στη Βαλκανική: Μεγάλη Σερβία, Μεγάλη Αλβανία αλλά και Μεγάλη Βουλγαρία, δεδομένου ότι όπως έδειξε και το πρόσφατο βέτο της Σόφιας στην ενταξιακή πορεία της Βόρειας Μακεδονίας, ο βουλγαρικός εθνικισμός δεν έχει απεμπολήσει τις επιδιώξεις του επί της Βόρειας Μακεδονίας.

ΑΠΟΨΗ

Ακραίος εθνικισμός και η γεωπολιτική της περιοχής

Του **ΝΙΚΟΥ ΚΟΤΖΙΑ***

Η πολυτάραχη ιστορία των Βαλκανίων έχει δείξει ότι η σταθερότητα και η ασφάλεια της περιοχής είναι από τα σημαντικότερα διακρατικά δημόσια αγαθά που πρέπει να υπερασπιζόμαστε. Ταυτόχρονα, ότι οφείλουμε να διασφαλίσουμε για την περιοχή ένα δικαιότερο, καλύτερο μέλλον με κοινωνικά συνοχή, ασφάλεια, ανάπτυξη και διάχυση των νέων τεχνολογιών, καλύτερα εκπαιδευτικά και υγειονομικά συστήματα. Για να πραγματοποιούν όλα αυτά, χρειάζεται η κράτη της Νοτιοανατολικής Ευρώπης να συντονίζονται και να συνεργάζονται. Να διαμορφώσουν μια σχέση αλληλοεμπιστοσύνης και φιλίας.

Στην προώθηση των πιο πάνω, υπήρξε τα τελευταία 20 χρόνια σειρά από θετικές ενέργειες, συμφωνίες, κοινές δράσεις. Η Συμφωνία των Πρεσπών ήταν μια θεμελιακή περίπτωση αυτών των νέων συνθηκών. Στόχευε να λύσει ένα πρόβλημα «ταυτότητας» και «αλυτρωτισμού». Στη Συμφωνία αντιτάχθηκαν η ακροδεξιά, η Ν.Δ. (όχι, πλέον, όλη), το ΚΙΝΑΛ (όχι πια με την ίδια ένταση), το ΚΚΕ και τμήμα της εξωκοινοβουλευτικής Αριστεράς. Ιδιαίτερα οι πρώτες δυνάμεις είχαν και έχουν την ίδια συνθηματολογία και στόχευση όπως η Ακροδεξιά και το VMRO στη Βόρεια Μακεδονία και Βουλγαρία. Αλληλοτροφοδοτούνται. Κάθε πλευρά επικαλείται τις αρνητικές ενέργειες

Το μέγιστο συμφέρον της Ελλάδας είναι να συμβάλλει αποφασιστικά στη σταθερότητα της Νοτιοανατολικής Ευρώπης.

της άλλης, προκειμένου από κοινού να «δικαιολογήσουν» την εκθρόνισή τους προς τις Πρέσπες. Επί παραδείγματι, σε αθηναϊκή εφημερίδα –που μετά μανίας στήριζε τους «μακεδονομάχους» της περικεφαλαίας στην Ελλάδα– δημοσιεύονται σε καθημερινή βάση φωτογραφίες ακροδεξιών της Βόρειας Μακεδονίας που περιφέρονται με περικεφαλαίες και με κασκόλ που γράφουν «Μακεδονία», προκειμένου να τεκμηριωθεί η μη εφαρμογή της Συμφωνίας. Λες και οι διακρατικές συμφωνίες για να τύχουν εφαρμογής θα πρέπει να έχουν την σύμφωνη γνώμη μειοψηφικών ομάδων στην κοινωνία τους, όπως των φασιστών και ακροδεξιών.

Οι δυνάμεις αυτές σκέφτονται μόνο πόσο κακό τους κάνει κάθε φορά που η χώρα δεν παραμένει αδρανής και λύνει προβλήματα με τους βόρειους γείτονές της. Δεν σκέφτονται ότι με τη στάση τους υπονομιεύουν τη θέση της χώρας στην περιοχή και ότι συμβάλλουν, ακόμα και άθελά τους, στη γενικότερη αποσταθεροποίηση και ανασφάλεια. Οτι η υπο-

στήριξη των ακραίων εθνικιστών σε Βουλγαρία (τέτοιο φιλοβουλγαρισμό δεν τον είχε δει η Ελλάδα ούτε την εποχή που οι «νέοι» σύγχρονοι εφιάλτες είχαν προσχωρήσει στους Βούλγαρους κομιτατζήδες του 19ου αιώνα) και της Βόρειας Μακεδονίας, μπορεί να διευκολύνει την αλληλοτροφοδοσία με επικειρήματα, αλλά όλοι μαζί υπονομεύουν τις προοπτικές της περιοχής.

Προκειμένου ο Μπορίσοφ να παραμείνει στην εξουσία στη Βουλγαρία, συμάχησε με το ακροδεξιό και ακραίο εθνικιστικό κόμμα της χώρας του. Ταυτόχρονα, συγκρίνοντας τις «Πρέσπες» και τη δική του συμφωνία με τη Βόρειο Μακεδονία κατέληξε στο συμπέρασμα ότι ο ίδιος δεν έκανε καλή διαπραγμάτευση. Ο συνδυασμός αυτών των δύο πτυχών της πολιτικής του, καθώς και ότι βρισκόταν σε προεκλογική περίοδο, τον οδήγησε σε μια προσπάθεια υπονόμησης της προοπτικής ένταξης της Βόρειας Μακεδονίας στην Ε.Ε. Η κίνηση αυτή εκδηλώθηκε με τα γνωστά συνθήματα του βουλγαρικού μεγαλοσσοβινισμού, σφραγίστηκε από την επαναφορά του χάρτη του Αγίου Στεφάνου, τότε που η Ρωσία προσπάθησε να χαρίσει στη Βουλγαρία τη μισή Βαλκανική, «στηρίχτηκε» σε διεκδικήσεις εις βάρος όλων των όμορων κρατών, πλην της Τουρκίας. Στην ίδια γραμμή, ακριβώς όπως έκαναν οι κομιτατζήδες, αρνήθηκε ότι οι Σλαβομακεδόνες, ένας νοτιοσλαβικός λαός, πραγματοποιήσε στο

πλαίσιο της Ο.Δ. της Γιουγκοσλαβίας την εθνογένεσή του, και εξαιτίας της σκληρής κατοχής τους από τον βουλγαρικό φασισμό.

Η επιθετικότητα του βουλγαρικού μεγαλοσσοβινισμού, που με τίποτα δεν εκφράζει τα πραγματικά φιλειρηνικά αισθήματα της πλειοψηφίας του φίλου βουλγαρικού λαού, έστρωσε το χαλί για να κινηθεί ο σωβινισμός στη Βόρεια Μακεδονία που, όπως συνήθως, διοχέτευσε τις ακρότητές του αμυντικά προς τη Βουλγαρία και επιθετικά προς την Ελλάδα. Όλοι μας είδαμε τους ακροδεξιούς Σλαβομακεδόνες στις εξέδρες του ευρωπαϊκού ποδοσφαιρικού πρωταθλήματος, που με πανό, κασκόλ και περικεφαλαίες τάχθηκαν για άλλη μια φορά ενάντια στη Συμφωνία των Πρεσπών. Συμφωνία που είναι διακρατική και ασφαλώς δεν αναφέρεται σε ιδιώτες που αντιπολιτεύονται τη δημοκρατία και τις «Πρέσπες». Αυτούς τους ακραίους στις δύο αυτές χώρες βγήκε και στήριξε με πάθος η ελληνική ακροδεξιά και μερίδα του νεοδημοκρατικού τύπου με όλα τους τα τrol.

Η πρακτική αντίθεση της βορειομακεδονικής ακροδεξιάς θεωρήθηκε από κύκλους στην Ελλάδα ως «απόδειξη» των προβλημάτων της διακρατικής Συμφωνίας των Πρεσπών. Σκόπημα αγνοήθηκε ότι αυτή η Ακροδεξιά είναι εχθρική απέναντι στις Πρέσπες, στην κυβέρνηση Ζάεφ, στην ειρήνη και στη σταθερότητα της περιοχής, στην Ελλάδα. Το κύριο για τους υπο-

Η αφαίρεση της ευρωπαϊκής προοπτικής για τη Βόρεια Μακεδονία θα σήμαινε ένταση των εθντικών αντιθέσεων και κινδύνους διαμελισμού της.

στηρικτές τους στην Ελλάδα είναι να εμφανίζουν την Ακροδεξιά της Βόρειας Μακεδονίας και τα σωβινιστικά τους συνθήματα, ως προϊόν της Συμφωνίας και όχι ως προϊόν της εκθρόνισής τους απέναντί της.

Η αναβίωση των δράσεων των σωβινιστικών δυνάμεων σε γειτονικές χώρες με την υποστήριξη «των ανόητων των Αθηνών» δεν διακρίνει ότι η συνεχής υιοθέτηση των θέσεων αυτών των δυνάμεων οδηγεί σε καθυστερήσεις τη διαδικασία ένταξης της Βόρειας Μακεδονίας στην Ε.Ε. και κατά πρόέκταση στη διαμόρφωση νέου πεδίου κοινωνικών εντάσεων στο εσωτερικό της.

Δεν καταλαβαίνουν, επίσης, ότι αυτή η αναβολή «θάβει» τις ελπίδες του αλβανικού παράγοντα στην περιοχή να συναντήσει τα διαφορετικά του τμήματα ειρηνικά σε έναν κοινό τόπο: την Ε.Ε. Οτι η αφαίρεση μιας τέτοιας προοπτικής θα σήμαινε ένταση των εθντικών αντιθέσεων στη Βόρεια Μακεδονία, κινδύνους διάσπασής της και διαμελισμού της προς όφελος των κρατών Αλβανίας

και Βουλγαρίας που με τόσο καζό πάθος υποστηρίζουν «οι Έλληνες υπερεθνικιστές της ανοησίας». Εξέλιξη που ασφαλώς κανένας σώφρων πατριώτης δεν θα επιθυμούσε.

Οι «ανόητοι των Αθηνών» δεν έχουν καταλάβει ακόμα ότι το μέγιστο συμφέρον της Ελλάδας είναι να συμβάλλει αποφασιστικά στη σταθερότητα της περιοχής. Οτι μέσα από έναν τέτοιο ρόλο αναβαθμίζεται ο ρόλος της. Ενώ αντίθετα, εάν η Ελλάδα επανέλθει στο φοβικό σύγχρονο, στην υποταγή στους γύρω σοβινισμούς θα βγει πτημένη από αυτούς που σήμερα οι ανόητοι στηρίζουν και επικαλούνται.

Μία ακόμα τελευταία παρατήρηση: άκουσα υπουργό της κυβέρνησης της Ν.Δ. που, προκειμένου να κάνει πολεμική στις Πρέσπες, αντί να καταγγείλει τις προκλήσεις εις βάρος της Συμφωνίας και να εξηγήσει τις συνέπειες, προσπάθησε να δικαιολογήσει και να απαλλάξει ευθυνών εκείνους που την παραβιάζουν με το επικείμενο ότι οι «Πρέσπες» έχουν γκριζέει περιοχές. Είναι ο ίδιος που λόγω άγνοιας του διεθνούς δικαίου της θαλάσσης, δεν δίστασε να δικαιολογήσει τις θεωρίες των γκριζών ζωνών της Τουρκίας στα έξι μέχρι τα δώδεκα μίλια των χωρικών μας υδάτων. Φαίνεται ότι επιθυμεί να είναι «ο εργολάβος των γκριζών ζωνών»!

* Ο κ. Νίκος Κοτζιάς είναι πρώην υπουργός Εξωτερικών.

Η «Δέλτα» απειλεί το άνοιγμα της Ευρώπης

Εκκλιση Κομισιόν για εμβολιασμό

Του ανταποκριτή μας στις ΒΡΥΞΕΛΛΕΣ
ΓΙΑΝΝΗ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΥ

Σε άμεση απειλή για το άνοιγμα της Ευρώπης εξελίσσεται η παραλλαγή «Δέλτα» του νέου κορωνοϊού. Η ινδικής προέλευσης παραλλαγή προκαλεί τριγμούς στο εσωτερικό της Ε.Ε., καθώς η Γερμανία και η Γαλλία πιέζουν για συντονισμένη επιβολή καραντίνας σε αφίξεις από χώρες εκτός του μπλοκ, όπου η «Δέλτα» τείνει να επικρατήσει.

Την περασμένη Τετάρτη, το Ευρωπαϊκό Κέντρο Ελέγχου Νοσημάτων (ECDC), στη νεότερη έκθεση αξιολόγησης απειλής που εξέδωσε, έστειλε μια ηχηρή προειδοποίηση. Όπως ανέφερε, εκτιμάται ότι έως τις αρχές Αυγούστου το 70% των κρουσμάτων στην Ε.Ε. και στον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο (ΕΟΧ) θα αφορά τη «Δέλτα», ποσοστό που θα αυξηθεί στο 90% έως το τέλος Αυγούστου. Οποιαδήποτε χαλάρωση των μη φαρμακευτικών μέτρων περιορισμού της μετάδοσης (μάσκες, κοινωνική απόσταση κ.ο.κ.) σε σχέση με τα ισχύοντα στις αρχές Ιουνίου, σημειώνει το ECDC, «θα μπορούσε να οδηγήσει σε ταχεία και σημαντική αύξηση στα ημερήσια κρούσματα σε όλες τις ηλικιακές ομάδες, με συνοδευτική αύξηση στις νοσηλείες και στους θανάτους, δυνητικά φτάνοντας τα επίπεδα του φθινοπώρου του 2020».

Σε αποκλειστική δήλωσή της στην «Κ», η επίτροπος Υγείας Στέλλα Κυριακίδου υπογραμμίζει ότι φέτος, «αντίθετα από την περυσινή χρονιά, έχουμε στη διάθεσή μας ασφαλή και αποτελεσματικά εμβόλια και γι' αυτό πρέπει να χορηγήσουμε κάθε διαθέσιμη δόση το συντομότερο δυνατόν». Η μετάλλαξη «Δέλτα», σημειώνει η κ. Κυριακίδου, «μεταδίδεται ραγδαίως και μέχρι να επιτύχουμε υψηλότερα επίπεδα πλήρους εμβολιασμού και έως ότου προστατευθούν όλοι και ιδιαίτερα οι πλέον ευάλωτοι συμπολίτες μας, πρέπει να πάρουμε μέτρα για να

συγκρατήσουμε τη μετάδοσή της στο χαμηλότερο δυνατό επίπεδο». Η επίτροπος Υγείας υπενθυμίζει ότι ο πλήρης εμβολιασμός «από οποιοδήποτε από τα εμβόλια που έχουν αδειοδοτηθεί από τον ΕΜΑ, παρέχει υψηλή προστασία έναντι της μετάλλαξης».

Ειδικά απέναντι στη «Δέλτα», η αποτελεσματικότητα των δύο δόσεων φαίνεται ότι είναι πολύ μεγαλύτερη από αυτή της μιας δόσης (60% έναντι 33% στην περίπτωση της AstraZeneca, 88% έναντι 33% στην περίπτωση των Pfizer-BioNTech). Ωστόσο, πηγές της Κομισιόν αναφέρουν στην «Κ» ότι προκαλεί ανησυχία η ταχύτητα εξάπλωσης της νέας παραλλαγής και το ακόμη χαμηλό ποσοστό (30% περίπου) των

Εκτιμάται ότι έως τις αρχές Αυγούστου το 70% των κρουσμάτων σε Ε.Ε. και Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο θα αφορά τη «Δέλτα», ποσοστό που θα αυξηθεί στο 90% έως το τέλος Αυγούστου.

πλήρους εμβολιασμένων Ευρωπαίων. Σημειώνουν ιδιαίτερα τη σημασία επιτάχυνσης του εμβολιασμού ευάλωτων ηλικιακών ομάδων (υπενθυμίζεται πως το ποσοστό των εμβολιασμένων άνω των 80 ετών, έστω και με μία δόση, στην Ελλάδα παραμένει κάτω από το 70%). Οι καταυλισμοί προσφύγων και μεταναστών, όπου ο εμβολιασμός στην Ελλάδα ξεκίνησε πολύ αργότερα, είναι ένα ακόμη τρωτό σημείο απέναντι στη «Δέλτα».

Κριτική Μέρκελ

Στη Σύνοδο Κορυφής την Πέμπτη, η καγκελάριος Μέρκελ άσκη-

Η Γερμανία επιβάλλει 14 ημέρες καραντίνα σε αφίξεις από το Ηνωμένο Βασίλειο -συμπεριλαμβανομένων και των πλήρως εμβολιασμένων- στο οποίο η διασπορά της «Δέλτα» έχει οδηγήσει σε επίπεδο κρουσμάτων που έχει να καταγραφεί από τις αρχές Φεβρουαρίου (φωτ. αρχείου).

Ενθαρρυντικές ενδείξεις

Θετικά, εν τω μεταξύ, είναι τα σημάδια ότι το τείχος άρνησης απέναντι στον εμβολιασμό στην Ευρώπη είναι λιγότερο ανθεκτικό από ό,τι έμοιαζε. Σύμφωνα με έρευνα του Ευρωβαρόμετρου που δημοσιεύθηκε στις 17 Ιουνίου, 79% των Ευρωπαίων είτε έχουν ήδη εμβολιαστεί, είτε προτίθενται να το κάνουν άμεσα, είτε έχουν σκοπό να το κάνουν εντός του 2021. Το 6% των ερωτηθέντων αναφέρει ότι σκοπεύει να εμβολιαστεί «αργότερα», ενώ μόνο 9% δηλώνουν αποφασισμένοι να μην εμβολιαστούν ποτέ. Ακόμη και στις νεότερες ηλικίες, τα ποσοστά είναι ενθαρρυντικά: για την ομάδα 15-24 ετών, το 56% έχει ήδη εμβολιαστεί ή προτίθεται να το κάνει άμεσα και το 17% εντός του έτους· για τα άτομα 25-39 ετών, τα αντίστοιχα ποσοστά είναι 54% και 15%. Τα υψηλότερα ποσοστά εμβολιασμένων και όσων προτίθενται να εμβολιαστούν άμεσα ή εντός του 2021 καταγράφονται στη Μάλτα (91%), στην Ισπανία (89%) και στη Γερμανία (84%). Ουραγός είναι η Βουλγαρία με μόλις 47% - και με 23% να δηλώνουν σκληροπυρηνικοί αρνητές.

σε κριτική στην Ελλάδα για την πολιτική της απέναντι σε τουρίστες από τρίτες χώρες. Συγκεκριμένα, ανέφερε ότι οι ελληνικές αρχές επιτρέπουν την είσοδο στη χώρα ατόμων εμβολιασμένων με το ρωσικό Sputnik, παρότι το συγκεκριμένο εμβόλιο δεν έχει εγκριθεί από τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Φαρμάκων (ΕΜΑ) και παρότι δεν υπάρχουν στοιχεία για την αποτελεσματικότητά του έναντι της νέας, υπερμεταδοτικής παραλλαγής. Η Ρωσία, σημειώνεται, είναι μεταξυ των χωρών όπου η «Δέλτα» έχει επικρατήσει πλήρως, αποτελώντας το 99% των νέων κρουσμάτων βά-

σει των πιο πρόσφατων εβδομαδιαίων στοιχείων. Ερωτώμενη για το ζήτημα στη συνέντευξη Τύπου που παραχώρησε την Παρασκευή, η καγκελάριος δήλωσε δυσοίωνα: «Δεν γνωρίζω αν διευθετήθηκε ή αν θα πρέπει να το συζητήσουμε ξανά».

Νωρίτερα την περασμένη εβδομάδα, η κ. Μέρκελ —η οποία είχε την πλήρη στήριξη του Εμανουέλ Μακρόν στο θέμα αυτό στη σύνοδο— είχε επικρίνει την επιλογή της Πορτογαλίας να ανοίξει τα σύνορά της σε τουρίστες από τη Βρετανία, όπου η διασπορά της «Δέλτα» έχει οδηγήσει σε επίπεδο κρουσμάτων

(άνω των 16.000 ημερησίως) που έχει να καταγραφεί από τις αρχές Φεβρουαρίου και σε απόφαση για αναβολή της τελικής φάσης χαλάρωσης των περιοριστικών μέτρων, που ήταν προγραμματισμένη για τις 21 Ιουνίου.

Η Γερμανία επιβάλλει 14 ημέρες καραντίνα σε αφίξεις από το Ηνωμένο Βασίλειο, συμπεριλαμβανομένων και των πλήρως εμβολιασμένων. Η γερμανική πλευρά αφήνει ανοικτό το ενδεχόμενο ενεργοποίησης του «φρένου εκτάκτου ανάγκης» έναντι κρατών-μελών της Ε.Ε. που θεωρεί ότι δεν λαμβάνουν επαρκή μέτρα θωράκισης απέναντι στη νέα παραλλαγή. Πρακτικά, αυτό θα σήμαινε ότι Γερμανοί τουρίστες προς αυτές τις χώρες θα ήταν υποχρεωμένοι να παραμείνουν σε καραντίνα κατά την επιστροφή τους στη Γερμανία.

Ραγδαία εξάπλωση

Ορισμένα στοιχεία είναι ενδεικτικά για την ταχύτητα με την οποία εξαπλώνεται η νέα παραλλαγή. Στην ευρύτερη περιοχή της Λισσαβώνας αφορούσε το 70% των κρουσμάτων που καταγράφηκαν τον Ιούνιο (έως τις αρχές της περασμένης εβδομάδας), έναντι 10% τον Μάιο. Στη Γερμανία, μέσα σε πέντε εβδομάδες από τις αρχές Μαΐου το ποσοστό των κρουσμάτων της παραλλαγής αυξήθηκε από 3%

σε 15%. Στο Ηνωμένο Βασίλειο η επικράτηση της νέας παραλλαγής είναι σχεδόν απόλυτη: αποτελεί πλέον το 98% των νέων κρουσμάτων. Στις ΗΠΑ, που έχει συμπεριληφθεί επισήμως στη «λευκή λίστα» της Ε.Ε. για τουριστικά ταξίδια, το ποσοστό της παραλλαγής «Δέλτα», σύμφωνα με τα τελευταία διαθέσιμα στοιχεία, φτάνει το 31%.

Σύμφωνα με τα νεότερα διαθέσιμα στοιχεία της GISAID και του ΠΟΥ (περίοδος αναφοράς: 14-20/6), η παραλλαγή «Αλφα» (βρετανική) παραμένει κυρίαρχη, αποτελώντας το 84% των κρουσμάτων στη Γηραιά Ηπειρο — αλλά χάνει έδαφος. Η «Δέλτα» έχει ανέλθει στο 5,8% και έχει εντοπιστεί σε 23 χώρες της Ε.Ε. και του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου.

Κρίσιμες σημασίας είναι η διαφορά στην κλίμακα της γενετικής παρακολούθησης στις διάφορες χώρες. Σύμφωνα με τα νεότερα στοιχεία του ECDC, μόνο 13 από τις χώρες των Ε.Ε./ΕΟΧ (στα οποία δεν συγκαταλέγεται η Ελλάδα) είχαν φτάσει τον στόχο του γενετικού ελέγχου του 10% ή του απόλυτου αριθμού των 500 θετικών δειγμάτων. Σύμφωνα με ανάλυση των Financial Times, οι Βρετανοί ελέγχουν το 30% των θετικών κρουσμάτων, οι Γερμανοί το 8%, οι Βέλγοι το 6%, οι Ιταλοί το 2% και οι Γάλλοι μόλις το 1%.

ΑΠΟΨΗ

Η πανδημία, ευκαιρία για επανασχεδιασμό του υγειονομικού χάρτη της χώρας

Του **ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ Ν. ΣΥΡΙΓΟΥ***

Καθώς η πανδημία υποχωρεί, ανοίγει και στην Ελλάδα η συζήτηση για τη δημιουργία ενός συστήματος υγείας που θα μπορεί να αντιμετωπίζει αποτελεσματικά ανάλογες υγειονομικές κρίσεις, θα ανταποκρίνεται στις καθημερινές ανάγκες των πολιτών και θα είναι βιώσιμο. Η συγκυρία είναι μοναδική, καθώς η χρηματοδότηση αντίστοιχων πολιτικών αποτελεί προτεραιότητα για τις εθνικές και ευρωπαϊκές ηγεσίες. Ο διάλογος έχει ήδη ανοίξει, με τους εμπλεκόμενους να καταθέτουν προτάσεις, συνθήκες εκ των προτέρων διαμορφωμένες, αν και υποστηρίζονται με παραδείγματα από την πανδημία. Αντίθετα, η αντικειμενική ανάλυση και ορθολογική ερμηνεία του τρόπου διαχείρισης της πανδημίας αποτελούν τη μόνη προσέγγιση για την εξαγωγή ασφαλών συμπερασμάτων.

Η αναμετώπιση της πανδημίας στηρίχθηκε κυρίως στο δημόσιο σύστημα υγείας (μεγάλα νοσοκομεία ΕΣΥ, πανεπιστημιακές κλινικές και εργαστήρια), το οποίο επέδειξε ετοιμότητα και στελέχωσε τις επιτροπές διαχείρισης που καθοδηγούσαν τη μάχη κατά της COVID-19. Ειδικότερα, η Ιατρική Σχολή του ΕΚΠΑ διέθεσε όλες τις κλινικές, εργαστήρια

Όταν όλα τα κάνουν όλοι και γίνονται παντού, η περιθάλψη είναι μέτρια σε ποιότητα και ακριβή σε κόστος.

και μονάδες της για τη νοσηλεία ασθενών, για τη διενέργεια προηγμένων εξετάσεων, για την παραγωγή επιστημονικής γνώσης πάνω σε μια νόσο εν πολλοίς άγνωστη και για τη σωστή ενημέρωση των πολιτών. Οι περιφερειακές δομές του ΕΣΥ λειτουργήσαν με πολλά προβλήματα, αναδεικνύοντας τη στρεβλή ανάπτυξη, την ανορθολογική κατανομή ανθρώπων και πόρων και τις μικροκομματικές νοσητροπίες που κατατράχουν το ΕΣΥ από τη δημιουργία του. Ο ιδιωτικός τομέας είχε ρόλο περιορισμένο σε διάρκεια και κάλυψη, επέδειξε όμως επάρκεια και συνεργασία σε ό,τι του ζητήθηκε, λειτουργώντας επικουρικά και συμπληρωματικά του δημόσιου συστήματος υγείας.

Λαμβάνοντας τα ανωτέρω υπόψη, ένα σύγχρονο Εθνικό Σύστημα Υγείας θα πρέπει να είναι ασθενοκεντρικό, να επενδύει στην πρόληψη, να βασίζεται στην πρωτοβάθμια περίθαλψη, να παρέχει εύκολη

πρόσβαση σε επείγουσες και βασικές υπηρεσίες και να διαθέτει εξειδικευμένα κέντρα αναφοράς. Καθώς η τεχνολογία παρέχει πλέον λύσεις που ελαχιστοποιούν τις περιττές μετακινήσεις και την ταλαιπωρία του ασθενούς, θα πρέπει οι τοπικές κοινωνίες να κατανοήσουν και οι πολιτικές ηγεσίες να αποφασίσουν ότι «όταν όλα τα κάνουν όλοι και γίνονται παντού», η περιθάλψη είναι μέτρια σε ποιότητα και ακριβή σε κόστος. Προτεραιότητες θα πρέπει να είναι τα ακόλουθα:

1. Επαναχάραξη του υγειονομικού χάρτη της χώρας με συγχώνευση δομών υγείας, αποκέντρωση υπηρεσιών και ανάπτυξη καινούργων κλάδων της ιατρικής επιστήμης, που συνεχώς εξελίσσεται.

2. Κτιριακός και τεχνολογικός εκσυγχρονισμός των δημόσιων δομών υγείας, με εισαγωγή νέων τεχνολογιών διάγνωσης και θεραπειών, δημιουργία μπτρώου ασθενών, ηλεκτρονικού φακέλου, αξιοποίηση των εφαρμογών της 4ης βιομηχανίας επανάστασης, της τεχνικής νοσηρσύνης και εισαγωγή της τηλεϊατρικής στην καθημερινή κλινική πράξη.

3. Δημιουργία κέντρων αριστείας σε τριτοβάθμια νοσοκομεία ΕΣΥ και πανεπιστημιακά, που θα συγκε-

ντρώνουν τα σπάνια νοσήματα και θα παρέχουν εξειδικευμένες και υψηλού κόστους θεραπείες, με διεπιστημονική προσέγγιση.

4. Δημιουργία μονάδων πρόληψης των πλέον συχνών νοσημάτων στις πρωτοβάθμιες δομές υγείας και ένταξη της πρόληψης στα προγράμματα σπουδών των ιατρικών σχολών της χώρας.

5. Δημιουργία μονάδων επειγόντων περιστατικών για την αποτελεσματική αξιολόγηση και προώθησή τους για νοσηλεία, με βάση την καλύτερη περιθάλψη του ασθενούς, αλλά και την πληρότητα των δομών υποδοχής (κάποια νοσοκομεία λειτουργούν με πληρότητα 150%, όπως π.χ. το «Αττικό», ενώ άλλα, στην ίδια υγειονομική περιφέρεια, με πληρότητα μόνο 25%).

6. Στενή συνεργασία μεταξύ των νοσοκομείων ΕΣΥ και πανεπιστημιακών νοσοκομείων, κλινικών και εργαστηρίων, για τη συνεχή ανταλλαγή γνώσης, την υποστήριξη της ιατροβιολογικής έρευνας, την εκπαίδευση των ειδικευόμενων ιατρών και την εφαρμογή προγραμμάτων συνεχιζόμενης εκπαίδευσης και εξειδίκευσης του ιατρονοσηλευτικού προσωπικού τους. Ενίσχυση της κλινικής και μεταφραστικής έρευνας, ώστε οι ασθενείς να έχουν

δωρεάν και πρώιμη πρόσβαση σε καινοτόμες θεραπείες, και κορήγηση σπινθηρογράφων στη φαρμακοβιομηχανία για επενδύσεις στην ιατρική έρευνα, με διαφανείς και επιβλέψιμες διαδικασίες.

7. Προσλήψεις μόνιμου υγειονομικού προσωπικού, ώστε να καλυφθούν τα μεγάλα κενά που δημιουργήθηκαν από την εφαρμογή των μνημονίων. Ενδεικτικά, η Ιατρική Σχολή του ΕΚΠΑ έχει απολέσει 300 θέσεις από το 2010, λόγω συνταξιοδοτήσεων, που δεν έχουν αντικατασταθεί. Ο σχεδιασμός θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη του την ανάγκη ηλικιακής ανανέωσης του υπάρχοντος δυναμικού, ενώ με αξιωματικές διαδικασίες και κίνητρα επιστημονικής και επαγγελματικής εξέλιξης να προσελκύει το υψηλής κατάρτισης ιατρικό δυναμικό που βρίσκεται στην αλλοδαπή, ώστε να αναστραφεί η «εξαγωγή» των νέων επιστημόνων μας.

8. Ριζική αναθεώρηση των εργασιακών σχέσεων του υγειονομικού προσωπικού ΕΣΥ και πανεπιστημιακού, ώστε να του παρέχεται η δυνατότητα εργασίας και στον ιδιωτικό τομέα, ανάλογα με τη βαθμίδα, την εξειδίκευση και την αξιολόγηση του έργου του στον δημόσιο τομέα.

9. Ο δημόσιος τομέας (πανεπιστή-

μιο και ΕΣΥ) οφείλει να αναδειξεί την αποστολή του και τις βασικές αξίες που τον διέπουν με μετρήσιμους στόχους, αντικειμενικούς μηχανισμούς αξιολόγησης και επιβράβευσης των εργαζομένων του, ταυτόχρονα με την εξασφάλιση και δίκαιη κατανομή των αναγκών οικονομικών, ανθρώπινων και υλικοτεχνικών πόρων. Ο ιδιωτικός τομέας θα πρέπει επίσης να αξιολογείται, να πιστοποιείται και να ενθαρρύνεται ώστε να δρα συμπληρωματικά και όχι ανταγωνιστικά με τον δημόσιο τομέα. Θα πρέπει να οριστεί σαφώς το πλαίσιο της συνεργασίας των δύο τομέων, να καθιερωθούν πρότυπα ποιότητας και να εφαρμοστούν ελεγκτικοί και ρυθμιστικοί μηχανισμοί.

Αν η διεπιστημονική συνεργασία όλων (σύλλογοι ασθενών, υγειονομικοί, κοινωνικοί φορείς, πολιτεία, πάροχοι υγείας κ.ά.) είναι ο μόνος δρόμος για τον σχεδιασμό ενός αξιόπιστου, σύγχρονου και ανθρώπινου συστήματος υγείας, η υλοποίησή του απαιτεί συναίνεση και θαρραλές πολιτικές αποφάσεις, μακριά από ιδεοληψίες και μικροκομματικές διευθετήσεις. Η ευκαιρία δεν πρέπει να χαθεί.

* Ο κ. Κωνσταντίνος Νικ. Συρίγος είναι καθηγητής της Ιατρικής Σχολής του ΕΚΠΑ, διευθυντής Τομέα Παθολογίας.

Τα εμπόδια της καραντίνας και η θεραπεία της παρέας

Ο διαρκής αγώνας των ασθενών με άνοια

Τον **ΓΙΑΝΝΗ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ**

Τρίτη 22 Ιουνίου. Είναι η ώρα που ο Δημήτρης Μπάρκογλου θα γυμνάσει τη μνήμη του. Η ψυχολόγος που τον επισκέπτεται στο σαλόνι του σπιτιού του αναφέρεται αρχικά σε γεγονότα που συνέβησαν «σαν σήμερα». Λέει ότι το 1973 η Τζένη Καρέζη και ο Κώστας Καζάκος ανέβασαν στο θέατρο «Αθηναίον» το έργο του Ιάκωβου Καμπανέλλη «Το μεγάλο μας τσίρκο». Οτι το 1837 γεννήθηκε ο Γερμανός αρχιτέκτονας Ερνέστος Τσίλλερ και το 1949 η Αμερικανίδα ηθοποιός Μέριλ Στριπ. Κάποια πρόσωπα δεν του είναι άγνωστα. Θα ακολουθήσουν ασκήσεις προσοχής και συγκεντρώσης σε ένα τάμπλετ. Εμβόλιμα θα τεθούν και άλλες ερωτήσεις σε μια χαλαρή, ευχάριστη κουβέντα. Ακόμη και όταν προκύπτουν αμύχανες παύσεις πριν από τις ολιγόλογες απαντήσεις, η ψυχολόγος δεν σπεύδει να δώσει η ίδια τη λύση.

Ο κ. Δημήτρης θα πει από ποιο χωριό κατάγεται, σε ποιο νομό ανήκει και με ποιους συνορεύει. Θα θυμηθεί χωρίς πολλή σκέψη τα χρώματα στις εμφανίσεις μεγάλων ποδοσφαιρικών ομάδων, τις ονομασίες των γηπέδων στα οποία αγωνίζονται, καθώς και χαρακτηριστικά τοπωνύμια σε διάφορες πόλεις της Ελλάδας. Η μια ερώτηση οδηγεί στην άλλη, συνθέτοντας ένα αόρατο πλέγμα συνειρμών. Πληροφορίες που πολλοί μπορεί να έχουν μέσα μιας αποθηκευμένες, γνώσεις που ίσως προσπερνάμε στην καθημερινότητα ως αυτονόητες, πλέον αποκτούν άλλη σημασία, λειτουργούν κατά κάποιο τρόπο ως σημεία αναφοράς στο τώρα. Ο κ. Δημήτρης είναι 68 ετών και μετράει ήδη έξι χρόνια από τότε που διαγνώστηκε με τη νόσο Αλτσχάιμερ.

«Περιμνώ αυτές τις συναντήσεις, ανυπομονώ να έρθουν οι ψυχολόγοι. Είναι και χαρούμενα παιδιά. Θα τα πούμε, θα μιλήσουμε, μια φορά βάλουμε και ποντιακά, σηκώθηκε και ο Δημήτρης και χο-

ρέψαμε», λέει για το πρόγραμμα «Φροντίδα στο σπίτι» της Εταιρείας Alzheimer Αθηνών η σύζυγος του κ. Δημήτρη, Ελένη Μπάρκογλου. «Όπως μας έχουν πει, το καλύτερο φάρμακο είναι η κοινωνικοποίηση».

Οι περιορισμοί μετακινήσεων και η απομόνωση που επέβαλε τους προηγούμενους μήνες η πανδημία της COVID-19 έχουν επηρεάσει τους ασθενείς με άνοια και τους φροντιστές τους. Ο αναγκαστικός εγκλεισμός και η αφενιδιαστική ανατροπή της προηγούμενης ρουτίνας επιτάχυναν σε κάποιες περιπτώσεις την έκπτωση της μνήμης στους πάσχοντες και

«Η απασχόληση, η κοινωνικοποίηση, η ψυχαγωγία και η ενεργοποίηση είναι πολύ σημαντικές για τη διατήρηση της ψυχικής υγείας και την αποφυγή της επιδείνωσης της άνοιας».

αύξησαν το φορτίο που επιωμίζονται οι άνθρωποι πλάι τους. Είναι ένας σημαντικός αντίκτυπος της πανδημίας, που όμως περνάει απαρατήρητος στο ευρύ κοινό, γιατί αποτυπώνεται σε ιστορίες οι οποίες συχνά δεν ακούγονται πέρα από τους τοίχους ενός σπιτιού ή τα στενά όρια μιας γειτονιάς.

Η καραντίνα

Η κ. Μπάρκογλου λέει ότι πριν από τον Φεβρουάριο του 2020 ο σύζυγός της οδηγούσε ακόμη το αυτοκίνητο υπό τη συνοδεία της, διαχειριζόταν έως ένα βαθμό χρήματα, ήταν περισσότερο δραστήριος στην καθημερινότητα. Η καραντίνα του πρώτου κύματος, όμως, τους έκλεισε στο διαμέρισμα, χωρίς βόλτες ή επισκέψεις από παιδιά και εγγόνια. Υπό τον φόβο της δια-

Η εκγύμναση της μνήμης. Ο Δημήτρης Μπάρκογλου και η σύζυγός του Ελένη, η οποία τον φροντίζει, συμμετέχουν σε ασκήσεις με τη βοήθεια ψυχολόγου, στο πλαίσιο του προγράμματος «Φροντίδα στο σπίτι» για τους ασθενείς με άνοια και τους φροντιστές τους.

Ορισμένες ασκήσεις γίνονται σε τάμπλετ και περιλαμβάνουν τον εντοπισμό διαφορών ή ομοιοτήτων σε εικόνες. Λόγω της πανδημίας το πρόγραμμα «Φροντίδα στο σπίτι» της Εταιρείας Alzheimer Αθηνών επεκτάθηκε για να καλύψει τις ανάγκες περισσότερων οικογενειών.

σποράς του ιού, ακόμα και τα ψώνια παραδίδονταν στην εξώπορτά τους. «Η πανδημία επιτάχυνε τη νόσο, κατέβαλε και εμένα», λέει η κ. Μπάρκογλου και περιγράφει πώς έχουν αλλάξει πλέον οι συνήθειες. Κατά το μεγαλύτερο μέρος της ημέρας ο σύζυγός της προτιμάει να κάθεται στον καναπέ ή να ξαπλώνει, με εκείνη να του κρατάει παρέα.

«Η αύξηση των ερεθισμάτων, η επαφή με άλλους ανθρώπους βοηθούν και νοητικά, αλλά και στη διάθεση», λέει στην «Κ» η Πάρσκειυ Σακκά, νευρολόγος-ψυχίατρος, πρόεδρος της Εταιρείας Alzheimer Αθηνών και του Εθνικού Παρατηρητηρίου για την Άνοια και τη νόσο Alzheimer. «Ξέρω πόσο ανοίκοι μας είπαν ότι θέλουν να δουν τα εγγόνια τους,

Ανθρωποι που όταν τους εξηγείς τι έχει συμβεί εξαιτίας της πανδημίας, έπειτα από λίγο το έχουν ξεχάσει και αναρωτιούνται γιατί δεν βλέπουν τους συγγενείς τους. Είναι μια κατάσταση εγκλεισμού από μόνη της η άνοια. Στην πανδημία οι κοινωνικές επαφές καταργήθηκαν ή περιορίστηκαν δραματικά, όπως και η φυσική κίνηση. Με τη βοήθειά μας, τα ερεθίσματα και την αλληλεπίδραση, οι ανοίκοι ανακαλύπτουν ξανά τον κόσμο».

Οι μελέτες

Η Εταιρεία Alzheimer Αθηνών έχει πραγματοποιήσει δύο μελέτες για την επίδραση της νόσου στις οικογένειες ατόμων με άνοια στη χώρα μας. Στην πρώτη έρευνα, η οποία έγινε σε δείγμα 204 οικογενειών από τον Φεβρουάριο μέχρι

τον Ιούνιο του 2020, διαπιστώθηκε ότι η πανδημία επιδείνωσε τη διανοητική κατάσταση και τη συμπεριφορά στο 78% των ασθενών με άνοια. Παράλληλα οι φροντιστές βίωσαν αυξημένο σωματικό φορτίο σε ποσοστό 64% και πρόσθετο ψυχολογικό βάρος σε ποσοστό 79%. Η δεύτερη μελέτη διεξήχθη από τον Νοέμβριο του 2020 έως τον Απρίλιο του 2021 σε δείγμα 339 οικογενειών. Σύμφωνα με τα στοιχεία που συλλέχθηκαν, το 86% των ατόμων με άνοια εμφάνισε σημαντική συνολική επιδείνωση της κατάστασής του εξαιτίας της μακράς περιόδου απομόνωσης. Ακόμη, το 57,4% των ερωτηθέντων ανέφερε ότι η επιβάρυνση ήταν μεγαλύτερη κατά το δεύτερο lockdown.

«Η απασχόληση, η κοινωνικο-

ποίηση, η ψυχαγωγία και η ενεργοποίηση είναι πολύ σημαντικές για τη διατήρηση της ψυχικής υγείας και την αποφυγή της επιδείνωσης της άνοιας. Αυτό που εξετάζουμε πάντα στη μεγάλη ηλικία είναι το κοινωνικό δίκτυο και αυτό λόγω της πανδημίας εκ των πραγμάτων μειώθηκε», παρατηρεί ο Κωστής Προύσкас, ψυχολόγος-δρ Γeronτολογίας και ειδικός γραμματέας της Ελληνικής Γeronτολογικής και Γηριατρικής Εταιρείας. Η κ. Σακκά επισημαίνει ότι η απόσυρση, η απάθεια είναι συμπτώματα της άνοιας. «Μόνο με κινητοποίηση και δραστηριότητες καταπολεμάται. Η εμπειρία μάς έχει δείξει ότι οι ανοίκοι δύσκολα κάνουν κάτι μόνοι τους. Πρέπει κάποιος να τους πάρει από το χέρι, να τους δείξει, να παίξει μαζί τους», λέει.

«Όλοι ξέρουν για τη νόσο, δεν έχουμε κρύψει τίποτα, δεν υπάρχει λόγος»

Περίπου 200.000 άνθρωποι πάσχουν από άνοια στην Ελλάδα. Η νόσος Αλτσχάιμερ ευθύνεται για το 60%-70% των περιπτώσεων άνοιας της τρίτης ηλικίας. Πρόκειται για μια εκφυλιστική ασθένεια του εγκεφάλου, η οποία μπορεί να περάσει απαρατήρητη κατά τα πρώτα στάδια τόσο από τον πάσχοντα όσο και από τα μέλη της οικογένειάς του. Ξεκινάει με απώλεια της πρόσφατης μνήμης, δυσκολία στη λήψη αποφάσεων, μειωμένο ενδιαφέρον για ασχολίες και εξελίσσεται σταδιακά επηρεάζοντας και άλλες νοητικές λειτουργίες, καθώς και δραστηριότητες της καθημερινής ζωής.

Η όσο το δυνατόν πιο έγκαιρη διάγνωση παίζει κομβικό ρόλο. «Δίνει την ευκαιρία στις οικογένειες να εκπαιδευτούν, να διαχειριστούν καλύτερα την κατάσταση, να βάλουν ένα πρόγραμμα στη ζωή τους και να βρουν πηγές βοήθειας», λέει η κ. Σακκά. «Το έχω σκεφτεί και εγώ, θα ήθελα να ξέρω εάν έχω Αλτσχάιμερ ή όχι από νωρίς για να ρυθμίσω τις υποθέσεις μου, όπως να πάω ένα ταξίδι που πάντοτε ονειρευόμουν και ανέβαλα».

Η κ. Μπάρκογλου λέει ότι εντόπισε τα πρώτα σημάδια στον σύζυγό της όταν εκείνος ήταν 62 ετών. Αρχικά επαναλάμβανε πανομοιότυπες ερωτήσεις μέσα στην ημέρα, ή ξεχνούσε πού πάραρε το αυτοκίνητο. Επισκέφθηκαν νευρολόγο και όπως

θυμάται, σε ένα από τα πρώτα διαγνωστικά τεστ στα οποία υποβλήθηκε ο κ. Δημήτρης έπρεπε μεταξύ άλλων να μετρήσει αντίστροφα ανά επτάδες από το 100, να επαναλάβει αυτούσιες προτάσεις που έλεγε ο ειδικός, ή να πει δέκα λέξεις που αρχίζουν από το γράμμα Χ.

Επισημαίνεται η ανάγκη να στηρίζονται οι φροντιστές από την πολιτεία εφόσον αναλαμβάνουν ρόλο που σε άλλες χώρες ασκείται κατά βάση από το κράτος πρόνοιας.

«Όλοι ξέρουν για τη νόσο, δεν έχουμε κρύψει τίποτα, δεν υπάρχει λόγος», λέει η κ. Μπάρκογλου, η οποία έχει και την αμέριστη υποστήριξη των παιδιών της. Το στιγμή πάντως εξακολουθεί να υπάρχει. Δεν μιλούν όλοι τόσο εύκολα ή ανοιχτά. «Δυστυχώς η νόσος Αλτσχάιμερ είναι μια πραγματικότητα, δεν είναι κάτι που κάποιος επιλέγει, αλλά κάτι που του συμβαίνει. Τα τελευταία χρόνια υπάρχουν οικογένειες που βγαίνουν προς τα έξω, συμμετέχουν σε δραστηριότητες των εταιρειών Αλτσχάιμερ. Αργά αλλά σταθερά αυξάνεται το ποσοστό των ανθρώπων

Ο κ. Δημήτρης ξεφυλλίζει με τη σύζυγό του παλιά άλμπουμ με φωτογραφίες από τότε που ήταν ποδοσφαιριστής.

με άνοια που παραμένουν ενεργοί κοινωνικά», λέει ο κ. Προύσкас. Ο ίδιος επισημαίνει την ανάγκη να στηρίζονται οι φροντιστές έμπρακτα από την πολιτεία (ενδεχομένως με τη δυνατότητα ασφάλισης, παροχής επιδομάτων, ή πιο ελαστικών όρων εργασίας), εφόσον αναλαμβάνουν έναν ρόλο που σε άλλες χώρες ασκείται κατά βάση από ένα κράτος πρόνοιας.

Φροντίδα στο σπίτι

Κατά τη διάρκεια της πανδημίας η φυσική παρουσία ασθενών και φροντιστών στα Κέντρα Ημέρας Αλ-

τσχάιμερ δεν ήταν εφικτή. Οστούσο αναζητήθηκαν άλλες λύσεις. Στην Εταιρεία Alzheimer Αθηνών, όπως και σε άλλους αντίστοιχους μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς στην Ελλάδα, βασίστηκαν σε διαδικτυακές συνεδρίες, στις οποίες υπήρχε μεγάλη και θερμή ανταπόκριση. Παράλληλα, στην Αττική το πρόγραμμα «Φροντίδα στο σπίτι» με τις κατ' οίκον επισκέψεις ειδικών επεκτάθηκε για να συμπεριλάβει και άλλες οικογένειες.

Η Μαρία Σταματέλου είναι η ψυχολόγος που επισκέπτεται τους τελευταίους μήνες τον κ. Δημήτρη

στο πλαίσιο αυτού του προγράμματος. Εξηγεί ότι κάθε πρόγραμμα είναι εξατομικευμένο, προσαρμοσμένο στις ανάγκες κάθε ασθενούς. Μια συντονίστρια λαμβάνει τα αιτήματα των οικογενειών, στην πρώτη επίσκεψη καταγράφεται το περιστατικό και οι ανάγκες του και οργανώνεται μετά το πλάνο φροντίδας. Στις ομάδες του προγράμματος μετέχουν διάφορες ειδικότητες επαγγελματιών υγείας, όπως γιατρός, νοσηλεύτης, κοινωνικός λειτουργός. Η κ. Σταματέλου βλέπει ηλικιωμένους που μπορεί να ήταν γιατροί προτού συνταξιοδοτηθούν

και άλλους που φρόντισαν μόνο σε δύο τάξεις του δημοτικού. Κάποιοι είναι πιο σοβαροί, άλλοι πιο ευθυμοί, δεν έχουν όλοι τις ίδιες συνόδες παθούς.

«Προσαρμόζεις τη διάθεση και το κλίμα ανάλογα με τον ασθενή», λέει. Το πρώτο βήμα φυσικά είναι να τους γνωρίσει και η ίδια. Τους ρωτάει αρχικά για τη ζωή τους, για τη μουσική που ακούν, τους τραγουδιστές που προτιμούν. Ο σκοπός του προγράμματος είναι και εκπαιδευτικός. «Να δείξω κάτι στον φροντιστή που θα μπορεί μετά να κάνει και μόνος του», σημειώνει.

Μόλις έχει ολοκληρωθεί η επίσκεψή της στο σπίτι του κ. Δημήτρη και η σύζυγός του φέρνει στο τραπέζι του σαλονιού άλμπουμ με παλιές φωτογραφίες και κιτρινισμένα αποκόμματα εφημερίδων. Στα νιάτα του ο κ. Δημήτρης ήταν δεινός ποδοσφαιριστής. Επαιξε για χρόνια στη Β' Εθνική φορώντας τη φανέλα του Πανελευσινιακού. «Δεξί εξτρέμ», λέει όταν ρωτάμε τη θέση που είχε στην ομάδα. Παράλληλα δούλευε και στα ναυπηγεία, στα τέλη της δεκαετίας του '70 δεν αρκούσε το ποδόσφαιρο για βιοπορισμό. Ξεφυλλίζει τα άλμπουμ με τις ασπρόμαυρες εικόνες από τα χωμάτινα γήπεδα και εντοπίζει σε καθεμία τον νεότερο εαυτό του. «Πώς περνάει ο καιρός, σαν νεράκι», λέει.

Από τη νίκη του Μάο στο όνειρο του Σι

Εκατό χρόνια από την ίδρυση του ΚΚΚ

Τον **ΠΕΤΡΟΥ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ**

Τον Ιούλιο του 1921 η Κίνα μαστιζόταν από εσωτερικό χάος και διεθνείς ταπεινώσεις. Μεγάλο μέρος της ενδοχώρας βρισκόταν στο έλεος αλλοσφαζόμενων πολέμαρχων και σημαντικές παράκτιες ζώνες ελέγχονταν από αποικιοκρατικές δυνάμεις της Ευρώπης. Εκείνο τον μήνα, σε ένα ταπεινό οίκημα του γαλλικού τομέα, στη Σαγκάη, δεκατρείς Κινέζοι μαρξιστές, με τις ευλογίες εκπροσώπων των Ρώσων μπολσεβίκων, αποφάσισαν να ιδρύσουν Κομμουνιστικό Κόμμα. Ανάμεσά τους ήταν κι ένας νεαρός δάσκαλος αγροτικής καταγωγής από την επαρχία Χουνάν, το όνομα του οποίου είχε ήδη γίνει γνωστό από τη θητεία του στο φοιτητικό κίνημα: Μάο Τσετούνγκ.

Την ερχόμενη Πέμπτη το ΚΚ Κίνας θα γιορτάσει με πανηγυρικό τρόπο τη συμπλήρωση ενός αιώνα από την ίδρυσή του. Εδώ και μήνες ο Σι Τζινπίνγκ, ο ισχυρότερος Κινέζος ηγέτης μετά τον Μάο, έχει δώσει τον τόνο με επανειλημμένες περιοδείες σε χώρους-μνημεία της επαναστατικής κληρονομιάς ανά τη χώρα, ενθαρρύνοντας τον «κόκκινο τουρισμό», οργανωμένες επισκέψεις κομματικών μελών, σχολείων και ομάδων πολιτών. Σε όλα τα αστικά κέντρα δεσπόζουν γιγαντασφίρες με τα 100 αποφθέγματα του Σι για τη μεγάλη επέτειο. Ένα μικρό δείγμα: «As αξιοποιήσουμε στο έπακρο την κόκκινη κληρονομιά μας, as περάσουμε τα κόκκινα γονίδια και την κόκκινη χώρα μας από γενιά σε γενιά».

Οι πατριωτικές ταινίες στις κινηματογραφικές αίθουσες και τα τηλεοπτικά αφιερώματα συμπληρώνουν το εορταστικό σκηνικό. Ο ιστορικός απολογισμός του μακροβιότερου κόμματος εξουσίας στον κόσμο είναι εντυπωσιακός. Μέσα στα 28 πρώτα χρόνια της ζωής του, το ΚΚ Κίνας εξελίχθηκε από μικρός όμιλος μαρξιστών σε ηγετική δύναμη του λαϊκού αγώνα εναντίον της γαπιωνέζικης κατοχής, νίκησε στον εμφύλιο την εθνικιστική Κουομιτάνγκ και θεμελίωσε τη Νέα Κίνα το 1949. Στις επόμενες τρεις δεκαετίες, υπό την ηγεσία του Μάο, κατάφερε, παρά το τεράστιο κόστος του «Μεγάλου άλματος προς τα εμπρός» και της Πολιτιστικής επανάστασης, να θέσει τις βάσεις για τη μετατρο-

πή μιας καθυστερημένης, αγροτικής χώρας σε αυτόνομη βιομηχανική και στρατιωτική δύναμη. Ο τρίτος ιστορικός κύκλος, υπό την ηγεσία του Ντενγκ Σιαοπίνγκ, σηματοδοτείται από το άνοιγμα στην αγορά και την ταχύτατη οικονομική μεγέθυνση, κάτι που μέχρι τότε μόνο δύο χώρες του τρίτου κόσμου είχαν γνωρίσει – η Νότια Κορέα και η Ταϊβάν. Το 2009 η Κίνα έγινε η πρώτη εξαγωγική δύναμη παγκοσμίως, ξεπερνώντας τη Γερμανία, ενώ τον επόμενο χρόνο υπερσκέλισε την Ιαπωνία ως η δεύτερη, μετά τις ΗΠΑ, οικονομία του πλανήτη, ευελπιστώντας βάσιμα ότι δεν θα αργήσει να πάρει τα πρωτεία.

Ωστόσο, η ταχύτατη μεταμόρφωση συνοδευόταν από μεγάλες, ανοικτές πληγές. Η πιο εντυπωσιακή, για θεωρητικά κομμουνιστική χώρα, ήταν η γιγάντωση των κοινωνικών ανισοτήτων. Στις αρχές της προηγούμενης δεκαετίας η Κίνα ξεπερνούσε, με βάση τον διεθνή αποδεκτό συντελεστή Gini, τις ΗΠΑ σε αυτόν τον τομέα, ενώ μεγάλα κομ-

Παρά την εκστρατεία του Σι, η διαφθορά αποδεικνύεται Λερναία Υδρα, ενώ η προσπάθεια ανάσχεσης της Κίνας από την κυβέρνηση Μπάιντεν αποδίδει τους πρώτους καρπούς.

μάτια του πληθυσμού ήταν αποκλεισμένα από τη δημόσια παιδεία και υγεία. Το πρόβλημα γινόταν ακόμη περισσότερο προκλητικό λόγω της ενδημικής διαφθοράς, που έφτασε και στα ανώτατα κομματικά κλιμάκια, όπως έδειξε η πολυκροτη υπόθεση του Μπο Σιλιάι, για ένα διάστημα υποψήφιου ηγέτη του ΚΚ. Διεθνείς αναλυτές βρήκαν κάποιες αναλογίες με την αμερικανική «Επικρουση εποχή» (Gilded Age) στο τελευταίο τέταρτο του 19ου αιώνα. Μια περίοδο εκθετικής συσσώρευσης του πλούτου, αλλά και των ανισοτήτων και της διαφθοράς. Στην Αμερική, την «Επικρουση εποχή» διαδέχθηκε η «Προοδευτική» (Progressive Era), δύο δεκαετίες σοβαρών μεταρρυθμίσεων που ενίσχυσαν τα κοινωνικά

και πολιτικά δικαιώματα, εισάγοντας ταυτόχρονα αντιμονοπωλιακή νομοθεσία για τη συγκράτηση της συσσώρευσης πλούτου και ισχύος. Αρκετοί αναλυτές διερωτήθηκαν μήπως και η Κίνα, φυσικά με άλλους τρόπους, θα έμπαινε σε παρόμοια τροχιά. Είναι σε αυτή την ατμόσφαιρα που αναλαμβάνει τα νηπία της χώρας ο Σι Τζινπίνγκ, το 2012, όταν διατυπώνει το δικό του «κινεζικό όνειρο». Από την πρώτη στιγμή εξαπολύει ανηλεή εκστρατεία κατά της διαφθοράς – οι κακές γλώσσες είπαν ότι, πέραν των άλλων, ήταν και ένας πόλεμος εναντίον των ευνοούμενων του πρώην ηγέτη της χώρας, Ζιανγκ Ζεμίν, και άλλων στελεχών που θα μπορούσαν να τον αμφι-

σβητήσουν. Στους στόχους του Σι με ορίζοντα δεκαετίας περιλαμβάνονται η μεταμόρφωση της Κίνας σε χώρα μέσου επιπέδου ευημερίας, σε υπερδύναμη του Ιντερνέτ και του Διαστήματος, όπως και η καταπολέμηση των αναδυόμενων μονοπωλίων. Αντιφατικός απολογισμός Εννέα χρόνια αργότερα ο απολογισμός είναι αντιφατικός. Η Κίνα έγινε όντως υπερδύναμη της ψηφιακής οικονομίας και ειδικά της τεχνικής νομοσύνης, προκαλώντας τεράστια ανησυχία στις ΗΠΑ, ενώ το προηγούμενο δίμηνο εντυπώσισε με τις αποστολές της στον Αρν και στον δικό της διαστημικό σταθμό. Οι κοινωνικές ανισότητες

υποχώρησαν και τα αντιμονοπωλιακά μέτρα έπληξαν μεγιστάνες, όπως ο ιδρυτής της Alibaba Τζακ Μα. Ωστόσο, η διαφθορά αποδείχθηκε Λερναία Υδρα, το μέσο εισόδημα ανέβηκε μεν στα 11.000 δολάρια αλλά παραμένει μακριά από τα επίπεδα της Δύσης και το δημογραφικό πρόβλημα έχει αποκτήσει τεράστιες διαστάσεις, όπως έδειξε η πρόσφατη αλλαγή πολιτικής της ηγεσίας για τρία παιδιά ανά νοικοκυριό. Στο μεταξύ, η κυβέρνηση του Τζο Μπάιντεν έχει θέσει ως πρώτο στόχο της εξωτερικής πολιτικής της την ανάσχεση της Κίνας και ήδη σημειώνει τις πρώτες επιτυχίες, όπως έδειξαν οι πρόσφατες συνοδοι κορυφής της ομάδας G7 και του

ΝΑΤΟ. Παρότι η Ε.Ε. είχε υπογράψει τον Δεκέμβριο προκαταρκτική συμφωνία επενδύσεων με την Κίνα, σε μια ψυχρολουσία για τον πρόεδρο εν αναμονή Μπάιντεν, ήρθε τώρα, έστω και με βαριά καρδιά, να την «παγώσει» επικαλούμενη την καταστολή στο Χονγκ Κονγκ και το Σινγιάνγκ. Ακόμη και η Αυστραλία βρίσκεται πλέον σε οικονομικό και πολιτικό πόλεμο με την Κίνα, παρότι η τελευταία αντιπροσωπεύει τον υπ' αριθμό ένα εμπορικό εταίρο της. Εν ολίγοις, ήρθε η ώρα να βιώσει και η Κίνα τη σκληρή αλήθεια, που λέει ότι όσο πιο ψηλά ανεβαίνεις στο βουνό, τόσο πιο απειλητικοί θα είναι οι άνεμοι. Παραμένει αβέβαιο ότι είναι καλά προετοιμασμένη για να τους αντιμετωπίσει.

Σε κρίσιμη φάση η πυρηνική συμφωνία με το Ιράν

Αλλαγή σκηνικού στην Τεχεράνη με την εκλογή του σκληροπυρηνικού Εμπραϊμ Ραϊσί στο τιμόνι της Ισλαμικής Δημοκρατίας

Της **ΕΥΡΥΔΙΚΗΣ ΜΠΕΡΣΗ**

Η **πυρηνική** συμφωνία του 2015, που εξασφάλιζε ότι το Ιράν δεν θα αποκτήσει πυρηνικά όπλα, εγκαταλείφθηκε από τον τώως πρόεδρο των ΗΠΑ Ντόναλντ Τραμπ. Το αν η συμφωνία αυτή θα επανέλθει σε ισχύ εξαρτάται, σύμφωνα με αναλυτές, σχεδόν αποκλειστικά από τους χειρισμούς της αμερικανικής κυβέρνησης, ενώ η εκλογή του νέου σκληροπυρηνικού προέδρου Εμπραϊμ Ραϊσί στο Ιράν δεν αλλάζει το βασικό αυτό δεδομένο. Η ιρανική ηγεσία, στα υψηλότερα κλιμάκια της, φαίνεται αποφασισμένη να επανέλθει στη συμφωνία και οι πρώτες δηλώσεις του Ραϊσί μετά την εκλογή του επιβεβαίωσαν την εκτίμηση αυτή. Η κυβέρνηση των ΗΠΑ, από την άλλη πλευρά, στέλνει αντικρουόμενα μηνύματα, όπως φάνηκε από την απόφαση των αμερικανικών υπουργείων Δικαιοσύνης και Εμπορίου να μπλοκάρουν περίπου 30 ιστοσελίδες του Ιράν και

Η **Θητεία** του Ραϊσί στην προεδρία ξεκινά στις 8 Αυγούστου.

Οι κυρώσεις των ΗΠΑ προκάλεσαν πολιτική φθορά στον μετριοπαθή, απερχόμενο πρόεδρο Χασάν Ρουχανί.

των περιφερειακών συμμάχων του, μεταξύ αυτών και του αγγλόφωνου επικοινωνιακού δικτύου PressTv, που μετέδιδε στο διεθνές κοινό την ιρανική οπτική για τις πυρηνικές συνομιλίες. Η «τιμωρία» των ιστοσελίδων «εξατίας της λειτουργίας τους ως προπαγανδιστικών μηχανισμών» ήταν ένα κατάλοιπο της πολιτικής Τραμπ απέναντι στο Ιράν, η οποία συνίστατο στην επιβολή κυρώσεων σε όλους τους τομείς προκειμένου να «γονατίσει» και να υποχωρήσει σε μια σειρά αιτημάτων των ΗΠΑ. Υπό την παρότρυνση και του Ισραήλ, ο υπουργός Αμυνας του οποίου επισκέφθηκε αυτήν την εβδομάδα την Ουάσινγκτον, ο Λευκός Οίκος φαίνεται ότι δεν έχει αποφασίσει οριστικά να εγκαταλείψει τα διευρυμένα αυτά αιτήματα και να επιστρέψει στο υπάρχον κείμενο της συμφωνίας. Από τους Ρώσους και Ευρωπαίους διπλωμάτες που λειτουργούν ως ενδιάμεσοι στις διαπραγματεύσεις, στη Βιέν-

νη, πληροφορούμαστε ότι ο έκτος γύρος, που έληξε την περασμένη εβδομάδα, εξάντλησε όλα τα όρια της διπλωματικής γλώσσας και τώρα απαιτείται η λήψη πολιτικών αποφάσεων. Ο Ρώσος διαπραγματευτής, Μιχαήλ Ουλιάνοφ, υποστήριξε ότι ο έβδομος γύρος ίσως είναι ο τελευταίος και ότι «αν δεν συμβεί κάτι πολύ αρνητικό» θα υπάρξουν αποτελέσματα έως τα μέσα Ιουλίου. Η θητεία του Ραϊσί στην προεδρία ξεκινά στις 8 Αυγούστου και ο νέος πρόεδρος θα ήθελε να έχει ήδη απαλλάξει από τις βαρύτερες κυρώσεις, όπως θα συμβεί αν τεθεί ξανά σε ισχύ η συμφωνία, ώστε να αρχίσει με καλύτερους όρους. Η εκλογή του, αν και φάνηκε ως ενίσχυση του θεοκρατικού κατεστημένου, ήταν από πολλές απόψεις η αντίδραση στην εξαιρετική αδυναμία στην οποία βρέθηκε το Ιράν τα τελευταία χρόνια. Η οικονομική κρίση που προκάλεσε ο αποκλεισμός της Τεχεράνης από το διεθνές

τραπεζικό σύστημα και από τις διενθείς αγορές πετρελαίου, η σφοδρή υγειονομική κρίση εξαιτίας του κορωνοϊού και οι παθογένειες του συστήματος (κακοδιαχείριση, διαφθορά) οδήγησαν σε πολιτική κρίση που φορτώθηκε στις πλάτες των Ιρανών μεταρρυθμιστών. Για πρώτη φορά έπειτα από πολλά χρόνια, στις φετινές προεδρικές εκλογές δεν ήταν υποψήφιος με αξιώσεις ούτε ένας μεταρρυθμιστής, ενώ η νίκη του Ραϊσί, εκλεκτού του ανώτατου θρησκευτικού ηγέτη Αγιατολάχ Χαμενεϊ, ήταν προδιαγεγραμμένη εδώ και μήνες. Αυτό δεν είναι συνηθισμένο στην Ισλαμική Δημοκρατία, όπου τα ποσοστά συμμετοχής στις εκλογές συχνά άγγιζαν το 80% και οι διαμάχες ήταν παραδοσιακά ζωηρές. Οι μεταρρυθμιστές δεν αποκλείστηκαν απλώς από το ισχυρό εποπτικό όργανο που «φιλτράρει» τις υποψηφιότητες, έχασαν και στη συνειδηση των Ιρανών, καθώς η μεταρρυθμιστική κυβέρνηση Ρου-

χανί δεν μπόρεσε να αποτρέψει τη ραγδαία πτώση του βιοτικού επιπέδου και αντιμετώπισε με σφαίρες στο ψαχνό όσους διαδήλωναν. Μετά τις εκλογές οι σκληροπυρηνικοί ελέγχουν πλέον όλα τα κέντρα εξουσίας, ενώ η ανάδειξη στην προεδρία του Ραϊσί παραπέμπει στις πιο αυταρχικές σελίδες της ιστορίας της ιρανικής θεοκρατίας: το 1988, πριν ανέλθει στην ιεραρχία του δικαστικού σώματος, ο Ραϊσί φαίνεται ότι μετείχε στο δικαστήριο που έστειλε στην αγκώνη δεκάδες χιλιάδες Ιρανούς αντιφρονούντες. Φυσικά στην προεκλογική εκστρατεία ο Ραϊσί δεν αναφερόταν στις εποχές αυτές, αλλά αναδείκνυε τους αγώνες του, μέσα από το δικαστικό σύστημα, για την καταπολέμηση της διαφθοράς. Πάντως, ως «στυλοβάτης» του καθεστώτος, έχει τη διαπιστευνότητα ώστε να ανέλθει ενδεχομένως στο ύπατο αξίωμα, που δεν είναι η προεδρία αλλά το αξίωμα του ανώτατου θρησκευτικού ηγέτη.

Το Κομμουνιστικό Κόμμα Κίνας

PHFEEZ: Reuters, Council on Foreign Relations, South China Morning Post, Graphic News / ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ: Associated Press, Getty Images

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Τα μυστικά της διανοητικής διαύγειας

Νέες έρευνες για την εκπληκτική αντοχή των πνευματικών ικανοτήτων ανθρώπων που προσεγγίζουν τα εκατό χρόνια ζωής

Της **JANE BRODY**
THE NEW YORK TIMES

Μία από τις απολαύσεις του «καιρού της πανδημίας», όταν συναντήσεις με συγγενείς και φίλους απαγορεύονταν, ήταν οι μακρές τηλεφωνικές συζητήσεις. Με χαρποπούσε ιδιαίτερα η τηλεφωνική επικοινωνία με τη Μάργκαρετ Σράιερ, μία 94χρονη γυναίκα, που χήρεψε δύο φορές. Τη γνώρισα το 1963, λίγο αφού σκοτώθηκε ο πρώτος της σύζυγος, θύμα ενός μεθυσμένου οδηγού. Μαζί συζητάμε τα πάντα, από τις πολιτικές εξελίξεις μέχρι τις θεατρικές παραστάσεις που μας εντυπωσίασαν και βέβαια, διάφορα φιλοσοφικά θέματα. Από τις συζητήσεις μας δεν εξαιρούνται τα οικογενειακά μας, οι χαρές, οι προσδοκίες και τα προβλήματά μας. Απολαμβάνω τη σοφία της ηλικιωμένης φίλης και ακούω τις συμβουλές της. Είναι εντυπωσιακό ότι, παρά την προχωρημένη ηλικία της, διατηρεί πλήρως τη διανοητική της διαύγεια και τις γνωσιακές ικανότητες, σαν να μην έχει περάσει ούτε μία ημέρα από τα τεσσαρακοστά γενέθλιά της.

Λιγότεροι από το 1% των Αμερικανών θα καταφέρουν να γιορτάσουν τον έναν αιώνα ζωής τους. Όπως διαπιστώθηκε σε πρόσφατη ολλανδική μελέτη, όσοι φτάνουν στο ορόσημο με πλήρη διαύγεια, θα εξακολουθήσουν να «τα έχουν τετρακόσια» μέχρι την τελευταία τους αναπνοή, ακόμα και αν ο εγκέφαλός τους γεμίσει με πλάκες β-αμυλοειδούς, την «υπογραφή» της νόσου Αλτσχάιμερ. Οι ειδικοί εκτιμούν ότι η συγκεκριμένη έρευνα ανοίγει τον δρόμο που θα μας επιτρέψει να γίνουμε όλοι «σουπέρ παππούδες και γιαγιάδες», όπως θεωρούνται οι υπερήλικες που, παρότι πλησιάζουν το τέλος της ζωής τους, διαθέτουν τις διανοητικές ικανότητες ενός ατόμου 30 χρόνια νεότερου.

Μελλοντικά, όποιος καταφέρει να φτάσει τα εκατό σε καλή φυσιολογική κατάσταση, θα μπορεί να διατηρήσει και διαύγεια σκέψης. Μελετώντας τους αιωνόβιους, οι επιστήμονες ελπίζουν ότι θα αποκρυπτογραφήσουν το μυστήριο της «διανοητικής μακροζωίας» και θα αναπτύξουν θεραπείες ώστε όλοι

Καλύτερη μόρφωση, απασχόληση σε επαγγέλματα που απαιτούν διαχείριση πολύπλοκων στοιχείων και αριθμών, μεσογειακή διατροφή, δραστηριότητες, κοινωνική συναναστροφή και τακτική άσκηση βοηθούν στη διατήρηση της πνευματικής διαύγειας, σύμφωνα με πολλούς ειδικούς.

Ο γηρύατρος Τόμας Περλς πιστεύει ότι ακόμα και όσοι έχουν γενετική προδιάθεση για Αλτσχάιμερ μπορούν να καθυστερήσουν ή να αποτρέψουν ολοκληρωτικά την εμφάνισή του.

να φτάσουμε σε βαθύ γήρας με πλήρη διαύγεια. Υπάρχουν πολλά που μπορούμε να κάνουμε μέχρι τότε, ώστε να διατηρήσουμε τον εγκέφαλο και τις διανοητικές μας ικανότητες σε άριστη κατάσταση για πάντα. Αυτή την ελπίδα γεννά η ολλανδική μελέτη, στην οποία συμμετείχαν 340 Ολλανδοί ηλικίας εκατό ετών, που παρέμεναν ανεξάρτητοι και αυτόνομοι στην καθη-

μερινότητά τους, και στην έναρξη της μελέτης διατηρούσαν πλήρως τις διανοητικές τους ικανότητες. Οι 79 εθελοντές που παρέμειναν στη ζωή και δεν εγκατέλειψαν την έρευνα, υποβλήθηκαν επανειλημμένα σε γνωσιακές εξετάσεις για μία περίοδο 18 μηνών.

Η έρευνα του Ελεύθερου Πανεπιστημίου του Αμστερνταμ, που δημοσιεύθηκε στο Jama Network Open τον Ιανουάριο, διαπιστώνει ότι κανείς από τους υπερήλικες που εξετάστηκαν δεν παρουσίασε επιδείνωση της διανοητικής του ικανότητας, πέραν μιας ήπιας έκπτωσης της μνήμης. Όλοι, αντιθέτως, διατήρησαν αναλλοίωτη την ικανότητα λήψης αποφάσεων, προγραμματισμού και υλοποίησης των σχεδίων, την ικανότητα ανα- παραγωγής μιας εικόνας που είχαν δει, όπως και απαρίθμησης ζώων ή αντικείμενων, τα ονόματα των

οποίων αρχίζουν με συγκεκριμένο γράμμα, σαν να ήταν τριάντα χρόνια νεότεροι. Ταυτόχρονα η προσοχή τους παρέμενε απεριόριστη όταν εκτελούσαν κάποια εργασία και δεν έχαναν τον δρόμο τους επιστρέφοντας σπίτι. Ακόμα και εκείνοι που είχαν γενετική προδιάθεση για την εμφάνιση Αλτσχάιμερ κατέγραψαν θαυμάσιες επιδόσεις σε όλα τα τεστ. Το 33% των εθελοντών συμφώνησαν να δωρίσουν, μετά θάνατον, τον εγκέφαλό τους στην ιατρική. Όπως διαπιστώθηκε από τη νεκροτομική τους εξέταση, 44 εγκέφαλοι συμμετεχόντων είχαν παρόμοια νευροπαθολογική εικόνα με αυτά πασχόντων από Αλτσχάιμερ. Ωστόσο, οι συμμετέχοντες στην έρευνα είχαν διατηρήσει πλήρη διανοητική διαύγεια μέχρι τον θάνατό τους, χωρίς να εμφανίσουν ποτέ συμπτώματα της εκφυλιστικής νόσου.

Ο δρ Τόμας Περλς, γηρύατρος στο Πανεπιστήμιο της Βοστώνης και επικεφαλής ανάλογης έρευνας που εκπονείται στις ΗΠΑ, υπογραμμίζει ότι οι Ολλανδοί υπερήλικες είχαν αποτρέψει την εκδήλωση της νόσου Αλτσχάιμερ κατά είκοσι ή τριάντα χρόνια. Είτε λοιπόν ήταν ανθεκτικοί στη νόσο και διέθεταν βιολογικούς μηχανισμούς που επιβράδυναν την εγκεφαλική γήρανση και την εμφάνιση συμπτωμάτων της νόσου, είτε με κάποιο τρόπο είχαν διατηρήσει τη διανοητική τους διαύγεια, παρότι ο εγκέφαλός τους παρουσίαζε φθορές και βλάβες παρόμοιες με αυτές που προκαλεί το Αλτσχάιμερ. Ο Γιακόφ Στερν, νευροψυχολόγος του Κολέγιου Ιατρών και Χειρουργών του Πανεπιστημίου Κολούμπια, επισημαίνει ότι η διατήρηση της διαύγειας και γνωσιακής οξύτητας, παρά τις εγκεφαλικές φθορές, οφείλεται σε

πληθώρα παραγόντων, μεταξύ των οποίων και κάποιοι που αφορούν τον τρόπο της ζωής μας, όπως η καλύτερη μόρφωση και υψηλότερου επιπέδου εκπαίδευση, η απασχόληση σε επαγγέλματα που απαιτούν διαχείριση πολύπλοκων στοιχείων και αριθμών, η μεσογειακή διατροφή, οι δραστηριότητες, η κοινωνική συναναστροφή και η τακτική άσκηση. «Έρευνες έχουν αποδείξει ότι η σωματική άσκηση βελτιώνει τη διανοητική ικανότητα», εξηγεί ο δρ Στερν και προσθέτει: «Αυτό συμβαίνει όχι μόνο επειδή το αίμα κυκλοφορεί καλύτερα, αλλά επειδή προκαλεί πάχυνση του φλοιού και αύξηση του όγκου του εγκεφάλου και των μετωπιαίων λοβών, που συνδέονται με τις γνωσιακές λειτουργίες».

Ακοή και όραση

Ο δρ Περλς υπογραμμίζει ότι «το Αλτσχάιμερ δεν είναι φυσικό επόμενο της γήρανσης. Ακόμα και όσοι έχουν γενετική προδιάθεση μπορούν να καθυστερήσουν ή να αποτρέψουν ολοκληρωτικά την εμφάνισή του, κάνοντας πράγματα που γνωρίζουν ότι είναι υγιεινά, όπως η τακτική σωματική άσκηση, η διατήρηση του σωστού σωματικού βάρους, ο περιορισμός του κόκκινου κρέατος στη διατροφή, η ενασχόληση με δραστηριότητες που οξύνουν τις γνωσιακές διεργασίες, όπως η εκμάθηση μιας νέας ξένης γλώσσας ή ενός μουσικού οργάνου». Όμως ο δρ Περλς, ένας 60χρονος που ήδη φοράει ακουστικό βοήθημα, υπογραμμίζει ότι εξίσου σημαντική είναι η διατήρηση της ακοής. «Η διασύνδεση της ακοής με τη γνωσιακή λειτουργία είναι άρρηκτη. Το να είναι κάποιος πεισιμαν και να αρνείται να φορέσει ακουστικό είναι απλώς γελοίο. Η απώλεια της ακοής καταλήγει σε απώλεια των γνωσιακών δεξιοτήτων, επειδή στην πραγματικότητα όταν δεν ακούς χάνεις τα πάντα, χάνεις την επαφή με το περιβάλλον», υπογραμμίζει. Αναμφίβολα σημαντική είναι η διατήρηση της όρασης, ιδιαίτερα σε ανθρώπους που ήδη εμφανίζουν κάποιο γνωσιακό έλλειμμα. «Η κακή όραση επιδεινώνει τα γνωσιακά μας προβλήματα», καταλήγει.

Σήμα κινδύνου για τις επικίνδυνες βιολογικές έρευνες

Ποιος ελέγχει τα εξελικτικά πειράματα;

Των **CARL ZIMMER**
και **JAMES GORMAN**
THE NEW YORK TIMES

Σε ακρόαση της Γερουσίας για τις προσπάθειες καταπολέμησης του κορωνοϊού τον περασμένο μήνα, ο γερουσιαστής του Κεντάκι Ραντ Πολ ρώτησε τον κορυφαίο εμπειρογνώμονα για τις μολυσματικές ασθένειες στις ΗΠΑ, δρ Αντονι Φάουσι, εάν τα εθνικά ινστιτούτα υγείας χρηματοδότησαν έρευνα «αυξημένης λειτουργικότητας» για τους κορωνοϊούς στην Κίνα. «Η έρευνα για τη βελτίωση της λειτουργίας, όπως γνωρίζετε, ενισχύει τους ιούς που προέρχονται από τα ζώα για να μολύνει ανθρώπους», δήλωσε ο γερουσιαστής. Ο Φάουσι απέρριψε κατηγορηματικά τον ισχυρισμό. Η συζήτηση αυτή πυροδότησε αντιδράσεις τις τελευταίες εβδομάδες, κυρίως από όσους πιστεύουν ότι ο κορωνοϊός ίσως δημιουργήθηκε, αντί να μεταδόθηκε από τα ζώα σε ανθρώπους, και έστρεψε την προσοχή σε μια μακρά συζήτηση σχετικά με το κατά πόσον μια έρευνα αυξημένης λειτουργικότητας είναι πολύ επικίνδυνη για να επιτραπεί και για τους αναγκαίους περιορισμούς κανόνες στην ερευνητική πολιτική.

Τη δεκαετία του 1970, οι ερευνητές για πρώτη φορά μετακίνησαν γονίδια από έναν οργανισμό

σε άλλο για να κάνουν τα βακτήρια να παράγουν ανθρώπινη ινσουλίνη. Εξαρχής, οι επικριτές ανησυχούσαν ότι τέτοια πειράματα θα μπορούσαν κατά λάθος να δημιουργήσουν θανατηφόρα παθογόνα εάν διέφευγαν από τα εργαστήρια. Η μετακίνηση γονιδίων, όμως, δεν είναι ο μόνος τρόπος που ένας επιστήμονας μπορεί να δώσει σε έναν οργανισμό νέες ικανότητες. Οι ερευνητές μπορούν να πραγματοποιήσουν εξελικτικά πειράματα, στα οποία τα παθογόνα αναπτύσσονται στα κύτταρα ενός άλλου είδους ξενιστή. Στην αρχή δεν αναπαράγονται καλά, ωστόσο νέες μεταλλάξεις μπορούν να τους βοηθήσουν να προσαρμοστούν, βελτιώνοντας σταδιακά την απόδοσή τους.

Την προηγούμενη δεκαετία, οι ερευνητές χρησιμοποίησαν τη διαδικασία των πολλαπλών «διαβάσεων» για να μάθουν πώς εξελίσσονται νέα στελέχη της γρίπης. Δύο ομάδες ερευνητών, από το Πανεπιστήμιο του Ουισκόνσιν και το Ιατρικό Κέντρο Ερασμος στο Ρότερνταμ, σχεδίασαν πειράματα για να προσδιορίσουν ποιες γενετικές μεταλλάξεις ήταν απαραίτητες για ένα επιτυχημένο άλμα των στελεχών από τα πουλιά στους ανθρώπους. Όταν αυτά έγιναν γνωστά στα τέλη του 2011, ορισμένοι επικριτές δήλωσαν ότι η έρευνα ήταν απερισκεπτική και

Υπάρχει και η άλλη πλευρά. Οι ιοί του έρπητος, π.χ., ανασχεδιάστηκαν για να αποκτήσουν καινούργια λειτουργία, που τους επιτρέπει να επιτίθενται στα καρκινικά κύτταρα. Αποτελούν πλέον εγκεκριμένη θεραπεία για το μελάνωμα.

Ανησυχία στην Αμερική, στον απόηχο της συζήτησης για ενδεχόμενη διαφυγή του κορωνοϊού από επιστημονικό εργαστήριο.

δεν πρέπει να δημοσιευθεί, επειδή φοβούνται πως άλλοι θα την αντιγράψουν και θα απελευθερώσουν κατά λάθος νέο πανδημικό στέλεχος της γρίπης. Ένα χρόνο αργότερα, το αμερικανικό υπουργείο Υγείας και Ανθρωπίνων Υπηρεσιών (HHS) πραγματοποίησε μια συνάντηση για να εξετάσει αυτό που ονόμασε «έρευνα αυξημένης λειτουργικότητας». Η κυβέρνηση παρουσίασε την πολιτική του πλαισίου P3CO, για έρευνες σχετικά με τα «ενισχυμένα

πιθανά πανδημικά παθογόνα», το 2017. Η πολιτική αυτή απαιτεί από τους οργανισμούς υπό το HHS τη διεξαγωγή ειδικής εξέτασης των αιτήσεων επικορήγησης για οποιαδήποτε έρευνα σχετικά με «μια πηγή πιθανής μελλοντικής πανδημίας».

Η πολιτική P3CO έχει ένα σημαντικό μειονέκτημα, σύμφωνα με τον μικροβιολόγο στο Πανεπιστήμιο του Στάνφορντ και μέλος του Εθνικού Συμβουλευτικού Συμβουλίου Επιστήμης των ΗΠΑ για τη Βιοασφάλεια Ντέιβιντ Ρέλμαν, καθώς ισχύει μόνο για τη διαδικασία επικορήγησης σε εταιρείες που αποτελούν μέρος του HHS. Ο δρ Ρέλμαν σε συνεδρίαση του συμβουλίου, τον Ιανουάριο του 2020, αντιτάχθηκε στην έλλειψη πληροφοριών σχετικά με τον τρόπο έγκρισης δύο ερευνητικών προτάσεων. Ωστόσο, η φύση της διαδικασίας δεν ήταν το μεγαλύτερο πρόβλημα, δήλωσε ο μορια-

κός βιολόγος στο Rutgers Πίτσαρντ Ιμπραϊτ αλλά το ότι η έρευνα δεν εξετάστηκε σύμφωνα με την πολιτική που καθορίζει το HHS, η οποία περιλαμβάνει το Εθνικό Ινστιτούτο Αλλεργιών και Λοιμωδών Νοσημάτων, που διευθύνεται από τον δρ Φάουσι.

Ο δρ Ρέλμαν προειδοποιεί ότι οι νομικοί περιορισμοί μπορούν επίσης να δημιουργήσουν προβλήματα. Η τρέχουσα πολιτική του HHS δεν προσφέρει αρκετές κατευθυντήριες γραμμές για τη συνεργασία με επιστήμονες άλλων χωρών. Ορισμένα κράτη έχουν διαφορετικές πολιτικές σχετικά με την έρευνα αυξημένης λειτουργικότητας, ενώ άλλα δεν έχουν θεσπίσει νομοθεσία. Κατά ειρωνικό τρόπο, η πανδημία καθυστερεί τις συζητήσεις για τα θέματα αυτά, αλλά δεν υπάρχει αμφιβολία πως ο κορωνοϊός θα επηρεάσει τη μορφή της συζήτησης.

Υπέρ και κατά

Πολλά πειράματα αυξημένης λειτουργικότητας δεν θα αποτελούσαν ποτέ υπαρκτή απειλή, ενώ αντιθέτως έχουν προσφέρει τεράστια οφέλη στην ανθρωπότητα. Το 1937, οι ερευνητές διαπίστωσαν ότι όταν πέρασαν τον ιό του κίτρινου πυρετού μέσω των κυττάρων κοτόπουλου αυτός έχασε την ικανότητα να προκαλεί ασθένεια στους ανθρώπους - μια ανακάλυψη που οδήγησε στο εμβόλιο για τον κίτρινο πυρετό. Ομοίως, οι ιοί του έρπητος έχουν σχεδιαστεί για να αποκτήσουν μια καινούργια λειτουργία, που τους επιτρέπει να επιτίθενται στα καρκινικά κύτταρα και αποτελούν πλέον εγκεκριμένη θεραπεία για το μελάνωμα. Ωστόσο, τα πειράματα της γρίπης των πτηνών από δύο διαφορετικές ερευνητικές ομάδες έθεσαν ανησυχίες πως ορισμένες μελέτες θα μπορούσαν να αποτελέσουν έναν μικρό αλλά πραγματικό κίνδυνο εξάπλωσης επικίνδυνων μολύνσεων λόγω διαρροής των παθογόνων από τα εργαστήρια. Το 2014, αζημιωτούχοι των ΗΠΑ ανακοίνωσαν ότι θα τεθούν σε παύση 18 τέτοιου είδους μελέτες, των οποίων τα πειράματα δεν αφορούσαν μόνο τους ιούς της γρίπης, αλλά και τους κορωνοϊούς που προκάλεσαν τις νόσους SARS και MERS.

Το φαβορί και οι άλλοι διεκδικητές

Με ποιες προϋποθέσεις άρχισαν δουλειά οι έξι «μεγάλοι» του κυπριακού ποδοσφαίρου

Οι **κυπριακές** ομάδες, με πρώτες όσες θα έχουν από τον Ιούλιο ευρωπαϊκές υποχρεώσεις, ξεκίνησαν την προετοιμασία τους ενόψει της νέας αγωνιστικής περιόδου. Με τα μέχρι τώρα δεδομένα φαίνεται πως υπάρχουν καλές προϋποθέσεις για να δούμε ένα πολύ ενδιαφέρον και ανταγωνιστικό πρωτάθλημα. Η πρωταθλήτρια Ομόνοια είναι το πρώτο φαβορί αφού έχει κάνει και τις λιγότερες αλλαγές, ενώ διαθέτει μεγάλη δυναμική και άριστη ψυχολογία. Οι άλλες «μεγάλες» ομάδες προχώρησαν σε αρκετές αλλαγές με την φιλοδοξία να φτάσουν στην κορυφή του ποδοσφαίρου μας. Ας δούμε αναλυτικά πως οι έξι «μεγάλοι» ξεκινούν δουλειά για τη νέα, πολύ απαιτητική και ιδιαίτερη, νέα σεζόν που θα φέρει και την επιστροφή των φιλάθλων (σε ποσοστό 50% της πληρότητας), στα γήπεδα.

ΟΜΟΝΟΙΑ

Το πρώτο φαβορί

Η **ομάδα** του «τριφυλλιού», ούσα πρωταθλήτρια, διαθέτει την καλύτερη δυναμική των τελευταίων δέκα χρόνων, ενώ η ψυχολογία και η αυτοπεποίθηση που υπάρχουν στο περιβάλλον της ομάδας (στενότερο και ευρύτερο) είναι στα ύψη. Επίσης, για πρώτη φορά μετά από πολλά χρόνια, εισέρχεται στο πρωτάθλημα υπό την ιδιότητα του πρώτου φαβορί για τον τίτλο. Από πλευράς οικονομικής υγείας βρίσκεται στην καλύτερη κατάσταση από κάθε άλλο ανταγωνιστή στην υπόθεση τίτλος. Αυτό που δεν βλέπουμε μέχρι τώρα τουλάχιστον και είναι αλήθεια ότι κρατά σε αγωνία τους οπαδούς της ομάδας της Λευκωσίας είναι η πρόπτωση ενίσχυση. Η Ομόνοια για την ώρα δεν έχει αναβαθμίσει ποιοτικά το υλικό της σε σχέση με το περσινό.

Εισέρχεται στη σεζόν 2021-22 με στόχο τη διατήρηση των κερτιμένων και το κάτι καλύτερο από το περσινό ή τουλάχιστον το ίδιο στην Ευρώπη. Ήλθαν οι Εκτορ Γιούστε και Πάρις Ψάλτης. Έφυγαν οι Χάρνς Μανρίας, Μιχαήλ Λούφτνερ, Ερνστ Ασάντε, Τιάγκο Φερέιρα.

ΠΕΤΡΟΣ ΠΑΠΑΓΙΩΡΓΗΣ

ΑΠΟΛΛΩΝ

Μοντέρνος και διεκδικητικός

Νέα εποχή, νέα δεδομένα, νέα στοιχεία, αλληλεπικ φιλοσοφία, επιπλέον συστατικά... Στο περίπου, όταν ανακοινώθηκε ο νέος προπονητής του Απόλλωνα, Αλεξάντερ Τσόρνινγκερ, αυτά ελέχθησαν από την ομάδα της Λεμεσού, αλλά και από τον ίδιο τον Γερμανό. Μία φιλοσοφία η οποία θα ανεβάσει επίπεδο τον Απόλλωνα και να τον κάνει πιο... μοντέρνο αγωνιστικά και να τον χαίρεται ο κόσμος του. Και φυσικά, να δημιουργηθεί τέτοια ομάδα, η οποία θα είναι σε θέση να διεκδικήσει τίτλους. Λόγω εκτοπισμάτων της ομάδας της Λεμεσού και των πρωταγωνιστικών πορειών της τα τελευταία χρόνια, ήταν αναπόφευκτο να μην γίνει κουβέντα για διεκδίκηση του πρωταθλήματος, όμως, κανείς δεν το διατυμπανίζει στο βαθμό που γινόταν τα προηγούμενα χρόνια. Η διεκδίκηση τίτλων είναι κάτι το οποίο εννοείται για τον Απόλλωνα, του οποίου στο DNA υπάρχουν συστατικά πρωταγωνιστή.

Ο Τσόρνινγκερ, με το που πάτησε το πόδι του στην Κύπρο, απήνυθε κάλεσμα στον κόσμο λέγοντας έμμεσα «ελάτε και θα το απολαύσετε». Δείγμα της σιγουριάς του ότι ο Απόλλωνας θα είναι απολαυστικός και διεκδικητής. Και αυτό μόνο αισιόδοξα μηνύματα στέλνει... Στην λήξασα σεζόν, ασχέτως αν η ομάδα της Λεμεσού διεκδίκουσε τον τίτλο, της έλειπε... αυτό το κάτι για να καταφέρει, που πολλοί το χαρακτηρίζουν «mentality», το οποίο οι κυανόλευκοι χρειάζεται να αποκτήσουν για να φτάσουν στην πηγή, να γεμίσουν τη στάννα τους και να πουν από αυτήν να ξεδιψάσουν

Η **πρωταθλήτρια** Ομόνοια είναι το πρώτο φαβορί αφού έχει κάνει τις λιγότερες αλλαγές, ενώ διαθέτει μεγάλη δυναμική. Στον ΑΠΟΕΛ, διοίκηση και προπονητής δείχνουν αποφασισμένοι να χτίσουν σωστά μια νέα ομάδα ικανή να επιστρέψει στην κορυφή του ποδοσφαίρου μας.

χωρίς να τους πέσει και να κυθεί το νερό. Χάρνς Μανρίας, Μπασέλ Ζράντι, Ίοραελ Κολ, Μουσταφά Αμνί, Ρεβάζ Ιντζία, Ουέλινγκτον Νασιμέντο και Αμίν Χαμάς είναι οι εφτά προσθήκες του Απόλλωνα έως τώρα, ενώ αποχώρησαν οκτώ παίκτες. Οι Έκτορ Γιούστε, Εστεμπάν Σακέτι, Γιάννης Γιαννιώτας, Τσάρλισον Μπένεσοι, Ντιέγκο Μπίσεσβαρ, Φλορεντίν Ματέι, Ζοάο Πέδρο και Γιώργος Βασιλείου.

ΧΡΙΣΤΟΣ ΘΕΟΧΑΡΟΥΣ

ΑΕΛ

Απ' εκεί που έμεινε...

Τη **σεζόν** που τελείωσε είχε ξεκινήσει σεμνά και ταπεινά, χωρίς φανφάρες, πολλά λόγια και μεγαλεπήβολους στόχους. Βλέποντας, βεβαίως, ότι τον βασικό της στόχο τον είχε υλοποιήσει προ πολλού, η όρεξη της άνοιξε, έστω και αν στο τέλος δεν μπόρεσε να εξαργυρώσει την υπεράνω προσδοκίων αγωνιστική της εικόνα στο μεγαλύτερο κομμάτι της αγωνιστικής περιόδου με κάποιο τίτλο.

Τη σεζόν που έρχεται, ωστόσο, η ΑΕΛ ανεβάζει τον πήχη στο ύψος που μερικές εβδομάδες πριν το τέλος της χρονιάς έδειξε ότι μπορούσε να φτάσει και φέτος. Η εξασφάλιση ενός ευρωπαϊκού εισιτηρίου δεν θα της είναι αρκετή πια, αφού οι βιβλεις της επεκτείνονται και φτάνουν πλέον την επανοδιεκδίκηση και την κατάκτηση ενός τίτλου.

Με εγγύηση τη σταθερά που υπάρχει στην τεχνική της ηγεσία και με βάση της τον κορμό που έχει διατηρήσει όχι μόνο σε σχέση με πέρσι, αλλά τα τελευταία χρόνια γενικότερα, οι «γαλαζοκίτρινοι» προχώρησαν σε λίγες, προσεγμένες κινήσεις με σκοπό να ενισχυθούν εκεί που «πονούσαν» πέρσι, ώστε να παρουσιαστούν ακόμα καλύτεροι και, κατά συνέπεια, πιο απαιτητικοί.

Ριστέφσκι και Σωτηρίου έρχονται για να δώσουν στην καρδιά της οπισθοφυλακής ό,τι της είχε λείψει πέρσι εξαιτίας προβλημάτων τραυματισμού που ταλαιπώρησαν τον Μπουνόζα και την αγωνιστική αναξιοπιστία του Ποισέ (πέραν των δύο έφυγε επίσης και ο Πάντιτς, η μετακίνηση του οποίου από τη Δόξα είχε ούτως ή άλλως ημερομηνία λήξης). Ο δε Μάζαν έρχεται για να δώσει σταθερότητα και ισορροπία στο αριστερό άκρο της άμυνας. Από τον Μάζουρεκ ο Κέρκεζ επιδιώκει να πάρει το κάτι παραπάνω σε σχέση με τον Αντάμοβιτς, ενώ το μεγαλύτερο στοιχείο είναι προφανώς ο Στέφαν Τσέποβιτς, από τον οποίο

η ΑΕΛ περιμένει να πάρει τουλάχιστον όσα της είχε δώσει ο Μαέ. Απ' εκεί και πέρα, Έβνορα, Μανέ και Ρέινολντς αποκτήθηκαν κυρίως για να δώσουν βάθος και περισσότερες επιλογές σε μια χρονιά που προμηνύεται πιο απαιτητική και, κατ' επέκταση, δύσκολη σε σχέση με τη φετινή.

ΑΝΟΡΘΩΣΗ

Με μεγαλύτερες φιλοδοξίες

Η **σεζόν** 2020/2021 τελείωσε με τις καλύτερες προϋποθέσεις για την Ανόρθωση και η επόμενη θα αρχίσει με αυξημένες απαιτήσεις. Η κατάκτηση των δύο εγκώριων τίτλων, αλλά και η πρόκριση σε ευρωπαϊκό όμιλο είναι οι μεγαλεπήβολοι στόχοι που τέθηκαν από διοίκηση και τεχνική ηγεσία. Μάλιστα, για να γίνουν αυτά εφικτά, ο προϋπολογισμός για τη νέα σεζόν αυξήθηκε, μετά από εντολή του Τίμοϋρ Κετσπάγια. Το συμβόλαιο του Γεωργιανού τεχνικού ανανεώθηκε για άλλες δύο σεζόν, μετά από διαπραγματεύσεις που κράτησαν αρκετό καιρό. Ως εκ τούτου, ο σχεδιασμός ήδη άρχισε να μπαίνει σε πλήρη εφαρμογή, με το κυπριακό στοιχείο να κυριαχεί, επί του παρόντος.

Αποκτήθηκαν ήδη οι Μάριος Αντωνιάδης, Ανδρέας Αβραάμ και Ονυσφόρος Ρουσιάς ως ελεύθεροι από την κυπριακή αγορά, ενώ οι προσθήκες των Μίλος Ντέλετιτς και Κάιλ Λάφερτι προσθέτουν ποιότητα στον μεσοεπιθετικό χώρο. Προ των πυλών του «Αντώνης Παπαδόπουλος» βρίσκεται και ο Λάζαρος Χριστοδουλόπουλος, του οποίου η μετακίνηση στην Ανόρθωση ήρθε με... λίγους μήνες καθυστέρηση. Επείστρεψαν από τον δανεισμό τους οι Ιωάννου, Νεοφύτου, Γεωργαλλίδης και Κατσιαράβα. Από την άλλη, μια δεκάδα ποδοσφαιριστών αποχώρησε από την ομάδα για διάφορους λόγους. Οι Οκριασβίλι, Κβιλιτάια και Νταουσβίλι πήγαν στον ΑΠΟΕΛ, ενώ αποχώρησαν και οι Τζουρ, Γκαλιτσίος, Σέλιν, Βρυκότς, Μαργκάσα, Μανιάς, Μίκα και Πηλέας. Στο πλάνο είναι η απόκτηση ενός τερματοφύλακα για τον κατάλογο Β', ενός κεντρικού αμυντικού, ενός ή δύο κεντρικών μέσων, αλλά και ενός ποδοσφαιριστή για το αριστερό άκρο της επίθεσης. Στην πορεία, δεν αποκλείεται το πλάνο να διαφοροποιηθεί, ανάλογα και με τις ανάγκες που θα προκύψουν. Το μόνο σίγουρο είναι πως η ομάδα της Αμμοχώστου αρχίζει τη νέα σεζόν, με την προοπτική της να είναι ξεκάθαρα πρωταγωνιστική.

ΧΑΡΗΣ ΧΑΡΙΤΩΝΟΣ

ΑΕΚ

Κρατούν... «μικρό καλάθι»

Η **επιστροφή** του Τσάβι Ρόκα φέρνει την ΑΕΚ να κινείται ξανά με το μοντέλο του τεχνικού διευθυντή. Ο Ισπανός ποντάρει και πάλι στην εμπειρία και στην αγορά της πατρίδας του με μονάδες όπως ο αμυντικός Γκαρσία, ο τερματοφύλακας Μαρτίνεθ και ο μέσος Γκουστάβο. Ματιές βέβαια ρίχνει και στην τόπια αγορά με προσθήκες όπως οι Τιάγκο, Χριστοφόρου, Παρασκευά, Ρομό και Ολατούντζι. Ο επανασχεδιασμός του ρόστερ φέρνει και την ανάλογη προσαρμογή στους στόχους της φετινής ΑΕΚ, η οποία προσεγγίζει τη σεζόν με... μικρότερο καλάθι. Ρεαλιστικός στόχος είναι η έξοδος στην Ευρώπη όπως επίσης και το να θεθούν οι βάσεις για μια νέα ομάδα.

Στον πάγκο θα βρεθεί ο Νταβίντ Καταλά, ο οποίος, όπως και παλαιότερα οι Τόμας Κρίστιανσεν και Άντονι Ιράολα, θα προπονήσει για πρώτη φορά στην καριέρα του πρώτο ομάδα. Από τις «παλιοσειρές» στο ρόστερ παραμένουν μονάδες όπως οι Τρισκόφσκι, Γκονζάλες, Τρουγιόλς και Ακοράν, ενώ οι Ραμίρες και Τολεμές αποχαιρέτησαν μετά από πολλά χρόνια παρουσίας. Όσον αφορά το κυπριακό στοιχείο, οι αποχωρήσεις ήταν αρκετές καθώς Σπόλιαριτς, Αντωνιάδης, Χριστοδούλου και Ιωάννου θα συνεχίσουν αλλού την καριέρα τους. Η «Αρένα» θα αποτελέσει για άλλη μια φορά όπλο με τη συνεχή της αναβάθμιση φτάνοντας στην κατηγορία 4 της ΟΥΕΦΑ.

ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΤΟΦΗΣ

ΑΠΟΕΛ

Εξιλέωση... με κορυφή

Η **περσινή** σεζόν ήταν η χειρότερη στη νεότερη ιστορία του πολυπρωταθλήτη ΑΠΟΕΛ. Ο Σάββας Πουρσαϊτίδης, σε συνεργασία με την διοίκηση Πρόδρομο Πετρίδη, είναι αποφασισμένος να χτίσει σωστά εκ βάθρων μια νέα ομάδα ικανή όχι μόνο να επιτρέψει στις ευρωπαϊκές διοργανώσεις αλλά και στην κορυφή του ποδοσφαίρου μας.

Για την ενίσχυση των «γαλαζοκίτρινων» ο Ελλαδίτης προπονητής προχώρησε σε λύσεις που δεν έχουν μεγάλο ρίσκο. Απέκτησε παίκτες που γνωρίζουν το ποδόσφαιρο μας και έχουν αποδείξει την αξία τους. Η τριάδα των Γεωργιανών διεθνών που έπαιξαν στην Ανόρθωση, Κβιλιτάι, Οκριασβίλι και Νταουσβίλι, εγγυούνται την ουσιαστική ενίσχυση μεσοεπιθετικά γι' αυτό και η απόκτηση τους δημιουργήσει ενθουσιασμό στις τάξεις των οπαδών του ΑΠΟΕΛ.

Γίνεται αντιληπτό, ότι υπάρχει πληρότητα σε ορισμένες θέσεις, όπως το κέντρο της άμυνας και οι ακραίοι επιθετικοί, καθώς και οι σέντερ φορ, αλλά είναι...ορατή η «τρύπα» δεξιά στην άμυνα που δεν περιλαμβάνει ούτε και ένα κλασικό παίκτη, όπως και η απουσία του ποδοσφαιριστή που θα κληθεί να αναλάβει το ρόλο του οργανωτή στον κεντρικό διάδρομο.

Εξαίρετική κρίνεται και η προσθήκη του Κύπριου διεθνούς Ανδρέα Κωρώ, ο οποίος επιστρέφει πιο ώριμος στα πάτρια εδάφη. Η επόμενη προσθήκη θα είναι ο 24χρονος Κύπριος διεθνής Δημήτρης Θεοδώρου που ξεχωρίζει για την εκρηκτικότητα του. Θα γίνουν άλλες δύο προσθήκες. Είναι μεγάλη ανάγκη η απόκτηση παίκτη για το δεξί άκρο της άμυνας καθώς επίσης και η προσθήκη μέσου που θα κληθεί να αναλάβει το ρόλο του οργανωτή στον κεντρικό διάδρομο. Στη νέα προσπάθεια που γίνεται είναι πολύ σημαντικό για το ΑΠΟΕΛ να έχει ξανά στο πλευρό του και το πολύ απαιτητικό αλλά και ιδιαίτερα εκδηλωτικό, κοινό του.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΠΑΤΤΙΧΗΣ

ΑΠΟΦΕΙΣ

«Κακομαθημένα...»

Του **ΧΡΙΣΤΟΥ ΖΑΒΟΥ**

Αναρωτιέσαι αν υπάρχει άλλος τέτοιος χώρος τόσο προνομιακός, όπως είναι αυτός του ποδοσφαίρου για ν' αναδειχθείς κοινωνικά, να δραστηριοποιηθείς επιχειρηματικά και να επωφεληθείς οικονομικά. Όλα τα καλά της κοιλιάς τους έχουν οι παράγοντες, οι οποίοι τα τελευταία χρόνια έχουν για τα καλά ριζώσει στο χώρο και δεν το κουνάνε, μάλλον όχι τυχαία. Και αν στα παλαιότερα χρόνια, πολλοί ήταν αυτοί που πέρασαν από τον παραγοντισμό του ποδοσφαίρου και «μάτωσαν» προσωπικά, οικονομικά και κοινωνικά, πλέον τα δεδομένα είναι τέτοια που δύσκολα θα επαναληφθούν τέτοιου είδους περιπτώσεις. Και όλα αυτά γιατί εδώ και πολλά χρόνια έχει δημιουργηθεί ένα πέπλο προστασίας πάνω από τα κεφάλια τους, απολαμβάνοντας έτσι όλων των ειδών τις πολυτέλειες. Με πρώτη και καλύτερη την ίδια την Ομοσπονδία, εύπορη και πλούσια ως είναι, για χρόνια τώρα βοηθά τις ομάδες, σε σημείο που εμπλέκεται άμεσα στις οικονομικές δραστηριότητές τους. Πέραν των χορηγίων που εξαγγέλλει κάθε τόσο προς τα σωματεία, δεν ήταν λίγες οι φορές που η ΚΟΠ λειτουργεί ως δανειοδότης στις ομάδες βοηθώντας τις να ξεπερνούν τις συνέπειες της κακοδιαχείρισης που κάνουν διαχρονικά. Και άμα καμιά φορά διαβιβαστεί η ομάδα, δεν έχει κανένα ενδιασμό σε μια άτυπη Γενική Συνέλευση ωσάν και είναι στον καφενέ, να αναδιարθρωπώσει τα πλάνα της για να παραμείνει το σωματείο στην Α' κατηγορία. Φυσικά το αντίτιμο υπάρχει. Θα το παρατηρήσετε στις εκλογές που γίνονται ανά τέσσερα χρόνια πια ή και σε προσωπικό επίπεδο.

Όσον αφορά δε, την αντιμετώπιση που έχουν οι ομάδες από το κράτος, ούτε και στα καλύτερα των ονείρων τους δεν τυχάνουν τέτοιας αντιμετώπισης οι πολίτες της χώρας. Η ατιμωρησία που απολαμβάνουν είναι τέτοια, που τα τελευταία δέκα χρόνια μολονότι έχουμε ένα από τα πιο διεφθαρμένα πρωταθλήματα της Ευρώπης κανείς εκ των παραγόντων δεν έχει πάει ούτε για κατάθεση. Βόμβες, επιθέσεις, οικονομικό έγκλημα και κανείς δεν αντιμετωπίζεται ούτε καν σαν ύποπτος. Και άμα οι ομάδες δεν καταφέρνουν ν' ανταποκρίνονται στις υποχρεώσεις προς το κράτος, σ' αντίθεση με την πλειοψηφία των πολιτών, οι γκράντε παράγοντες μας θα τύχουν μετά από «σκληρές» διαπραγματεύσεις φοροαπαλλαγής, φορ εκπτώσεων ή και γιατί όχι «κούρεμα» χρέους. Και άμα λάχει και είναι και καλά παιδιά, θα λάβουν και κρατική γη συνδεδεμένη με επικορήγηση για να τους φτιάξει το κράτος ένα γήπεδο σύγχρονο. Όλα τα καλά της κοιλιάς τους διαθέτουν οι ποδοσφαιροπαράγοντες του νησιού, οι οποίοι καμιά φορά κλαίνε και εκλιπαρούν για τα αιτήματά τους όπως τα κακομαθημένα, που ζητάνε παραμένοντας ανικανοποίητα ό,τι και αν τους προσφέρει κανείς. Έχουν να λεν ότι υπαρετούν όμως το ποδόσφαιρο και τον αθλητισμό γενικότερα. Και κάπου εδώ γελάμε!

Οταν η γλώσσα ή το keyboard βγαίνουν περίπατο

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΛΟΓΙΑΗ**

Μεταγραφική περίοδο διανύουμε, λογικό είναι, πολύ λιγότερα απ' όσα ακούγονται, λέγονται ή γράφονται, να αποδεικνύονται στο τέλος αληθινά και ανεξάρτητα από την τελική κατάληξη της οποίας μεταγραφικής ιστορίας. Φυσιολογικό επίσης και το στοιχείο της υπερβολής. Συνήθως όλες οι μεταγραφές είναι καλές, όλοι οι νεοαποκτηθέντες είναι ικανοί να πρωταγωνιστήσουν, αν και μερικές φορές, σε περιπτώσεις μετακινήσεων ποδοσφαιριστών από μία κυπριακή ομάδα σε άλλη, το κριτήριο αξιολόγησης, αν και ποδοσφαιρικό, αλλάζει, όπως αλλάζει το χρώμα της φανέλας κάποιου ποδοσφαιριστή... Τις περισσότερες φορές οι υπεραισιόδοξες εκτιμήσεις ή ακόμη και οι μηδενιστικές αναφορές, αυτές της περιόδου, μένουν εκτεθειμένες. Της... μόδας, τα τελευταία χρόνια, τέτοιες εποχές, οι πιο επίσημες τοποθετήσεις και ειδικά από ποδοσφαιριστές. Κάποτε αποχαιρετώντας μια ομάδα, κάποιες φορές οι πρώτες δηλώσεις στη νέα ομάδα και γενικότερα τοποθετήσεις σε σχέση με την καριέρα τους. Αυτές μένουν και καλό είναι να υπάρχει μια καλύτερη διαχείριση. Επαγγελματικό είναι πλέον το ποδόσφαιρο και ανάγκη δεν υπάρχει, προκειμένου να πείσει ένας επαγγελματίας του χώρου, ειδικά ξένος, πως το κριτήριο επιλογής του είναι άλλο από το οικονομικό. Αναφορές τύπου... ήρθα στη μεγαλύτερη ή την καλύτερη ομάδα, ήρθα γιατί θέλω τίτλους και ανυπομονώ να αγωνιστώ μπροστά στον κόσμο της νέας μου ομάδας, λίγους μπορεί να πείσουν, ειδικά όσους θυμούνται ή εύκολα μπορεί να βρουν στο διαδίκτυο, ανάλογες δηλώσεις για την προηγούμενη ομάδα...

Σε μια μεταγραφική περίοδο, το στοιχείο της υπερβολής, το... παραφούσκωμα σε κάποια θέματα ή ακόμη και η ανάγκη των εντυπώσεων στο επικοινωνιακό κομμάτι δικαιολογούν σε μεγάλο βαθμό τέτοιες δηλώσεις, υπάρχουν ωστόσο ζητήματα που μόνο ζημία προκαλούν. Όταν για παράδειγμα ποδοσφαιριστές δηλώνουν επιθυμία να αγωνιστούν σε πρωτάθλημα άλλης χώρας ή να επιστρέψουν στην πατρίδα τους και λίγες μέρες αργότερα αποδεικνύεται πως η αλλαγή έχει να κάνει μόνο στο χρώμα φανέλας κυπριακής και πάλι ομάδας. Σχετικό και το κομμάτι των Μέσων Ενημέρωσης με απαραίτητη τη διεκρίνιση για τη μεγάλη διαφορά των ΜΜΕ και των Social Media. Παρταμπείται, ωστόσο και στο κομμάτι της ενημέρωσης το στοιχείο της υπερβολής αλλά και της ευκολίας με την οποία μια πληροφορία, μια φήμη, υιοθετείται, δημοσιεύεται αλλά πολλές φορές δεν επιβεβαιώνεται από τα γεγονότα. Και έχουμε ακόμη δρόμο στη μεταγραφική περίοδο που διανύουμε, έχουμε ακόμη να ακούσουμε πολλά...

Μεταβολές εβδομάδας

X.A.K.
-2,65%X.A.
-0,23%

3,45%

2,32%

-0,58%

-1,62%

-1,54%

ΤΖΑΝΕΤ ΓΕΑΕΝ
Καμπανάκι
για το όριο
δανεισμού
των ΗΠΑ
Σελ. 10Πετρέλαιο
3,11%€/ \$
0,15%

ΔΙΑΒΑΣΤΕ

ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Οι ξένες αεροπορικές επιστρέφουν στην Ελλάδα

Με τον τουριστικό κλάδο να αναμένει βελτιωμένες επιδόσεις, ιδίως από τον Ιούλιο και μετά, όχι μόνο στην Ελλάδα και την Κύπρο, αλλά και σε ευρωπαϊκό επίπεδο, οι ξένες αεροπορικές εταιρείες πυκνώνουν τις πτήσεις τους από και προς ελληνικούς τουριστικούς προορισμούς. **Σελ. 6**

ΑΝΤΙΠΑΡΑΓΩΓΙΚΕΣ

Στάσιμες οι μικρομεσαίες Ελληνικές επιχειρήσεις

Σημαντική υστέρηση εμφανίζουν οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις, η λεγόμενη «ραχοκοκαλιά» της ελληνικής οικονομίας, έναντι των μεγάλων, αλλά και των αντίστοιχων της Ευρώπης. Χαρακτηρίζονται από εσωστρέφεια, χαμηλή παραγωγικότητα, παλαιά συστήματα και έλλειμμα καινοτομίας. **Σελ. 8**

ΑΠΟ ΤΟ ΦΟΡΕΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Κεφάλαια δύο δισ. για αγορές πρώτης κατοικίας

Κεφάλαια 2 δισ. θα κληθεί να δαπανήσει ο επενδυτής που θα αναλάβει τον φορέα, ο οποίος θα αγοράζει, μέσω πλειστηριασμών και στην εμπορική τους αξία, τα ακίνητα που είναι πρώτη κατοικία ευάλωτων δανειοληπτών και θα τους επιτρέπει να μένουν σε αυτά έναντι ενοικίου. **Σελ. 12**

Απόδοση δεκαετών ομολόγων

	Απόδοση	Εβδομαδιαία αλλαγή
Κύπρος	0,31%	0,01%
Γερμανία	-0,18%	0,02%
Γαλλία	0,19%	0,04%
Ιταλία	0,89%	0,07%
Ισπανία	0,45%	0,03%
Ιρλανδία	0,22%	0,04%
Ελλάδα	0,81%	0,04%
Ην. Βασίλειο	0,78%	0,01%

Βαθμολογία

από οίκους αξιολόγησης

Οίκος Αξιολόγησης	Μακρο-πρόθεσμο Χρέος	Βραχυ-πρόθεσμο Χρέος
DBRS	BBB (low)	R-2 (middle)
Fitch	BBB-	F3
Moody's	Ba2	NP
S&P	BBB-	A-3

Πρόκληση η επιστροφή στις δόσεις

Κρατήστε μικρό καλάθι προειδοποιούν οι επόπτες και καλούν τις τράπεζες να βρίσκονται σε εγρήγορση

Σαφές μήνυμα προς τις τράπεζες να μην προχωρούν σε πρόωγους πανηγυρισμούς για την επόμενη ημέρα της αναστολής των δόσεων (μορατόριουμ), έχουν αποστείλει οι εποπτικές αρχές εντός και εκτός. Οι «χαμηλές πτήσεις» του τουρι-

σμού, αλλά και το τέλος των προγραμμάτων οικονομικής στήριξης από την κυβέρνηση θα διαδραματίσουν καθοριστικό ρόλο για την πορεία των δανείων για τα οποία έγινε αναστολή δόσεων. Επισημαίνουν ότι ο μεγαλύτερος

επιχειρηματικός τομέας που είχε ζητήσει αναστολή δόσεων, αυτός της φιλοξενίας και εστίασης, μέχρι και σήμερα δεν έχει ανακάμψει. Την ίδια ώρα, εκείνο που είναι εξαιρετικά σημαντικό στην εξίσωση της οικονομίας και κατ'επέ-

κταση των τραπεζών, είναι ότι τα προγράμματα οικονομικής στήριξης της κυβέρνησης «έτρεξαν», δίνοντας τη δική τους ώθηση και κρατώντας ζωντανούς τους πλειστούς κλάδους. Η οικονομία θα πρέπει να είναι έτοιμη να αντιμε-

τωπίσει μια καινούργια πρόκληση, αυτή της επιβίωσης των μισθών των υπαλλήλων και των εταιρειών δίχως τη βοήθεια του κράτους. Πιθανό οι τράπεζες να προχωρήσουν σε αναδιάρθρωση πάνω στην αναδιάρθρωση. **Σελ. 3**

Η πανδημία σβήνει τη λάμψη των μετρητών στην Ελβετία

Ενώ τα μετρητά εξακολουθούν να αποτελούν το κυρίαρχο μέσο πληρωμών στην Ελβετία, η πανδημία έστρεψε πολλούς στο «πλαστικό χρήμα» αλλά και σε εφαρμογές ψηφιακών πληρωμών προκειμένου να πραγματοποιούν τις καθημερινές συναλλαγές τους. Περίπου το 43% των εφάπαξ πληρωμών σε σούπερ μάρκετ αλλά και σε εστιατόρια, πραγματοποιείται ακόμη με μετρητά, ωστόσο φαίνεται πως το πιο προσιτό μέσο πληρωμών έχει αρχίσει να χάνει τη λάμψη του. **Σελ. 11**

ΑΝΑΛΥΣΗ / Του HOLGER SCHMIEDING *

Ανάπτυξη ταχύτερη της αρχικώς αναμενομένης

Το ΑΕΠ της Ευρωζώνης θα επανέλθει στα προ πανδημίας επίπεδα το τρίτο τρίμηνο του 2021.

Η τουριστική περίοδος στις μεσογειακές χώρες θα κινηθεί ανάμεσα στο 50% και στα 2/3 του συνήθους επιπέδου της φέτος. Υπάρχουν ακόμη ορισμένοι περιορισμοί που αποτρέπουν την πλήρη επιστροφή στην κανονικότητα εξαιτίας και της νέας έξαρσης της μετάλλαξης Δ σε Βρετανία και Ρωσία αλλά και στην Πορτογαλία.

Τα προβλήματα στις μεταφορές και οι ελλείψεις σε κρίσιμες προμήθειες περιορίζουν την παραγωγή στον μεταποιητικό τομέα και στον κατασκευαστικό κλάδο. Οι επιχειρήσεις δεν μπορούν να παράγουν όσα θα μπορούσαν να πουλήσουν.

Τα προβλήματα στην εφοδιαστική αλυσίδα αναβάλλουν την παραγωγή για το μέλλον. Μόλις έχουν τις απαιτούμενες προμήθειες, οι επιχειρήσεις θα δουλέψουν ακούραστα και θα παράγουν όσα έχουν παραγγείλει οι πελάτες τους.

Σε ό,τι αφορά τις ΗΠΑ και δεδομένης της πρόβλεψής μας για αύξηση ΑΕΠ κατά 7,1% φέτος και κατά 4,6% το 2022, αλλά και με κάποια επιτάχυνση του πλη-

θωρισμού, εκτιμούμε πως η Fed θα αυξήσει το βασικό επιτόκιο της κατά 25 μονάδες βάσης το τελευταίο τρίμηνο του 2022 και ότι θα ακολουθήσουν άλλες δύο αυξήσεις επίσης κατά 25 μ.β. μέσα στο 2023. Εως τώρα προβλέπαμε την πρώτη αύξηση επιτοκίων στις ΗΠΑ για τις αρχές του 2023, αλλά η συζήτηση για ανάκληση των μέτρων στήριξης έχει ήδη αρχίσει στη Fed. Το πιθανότερο είναι να ανακοινώσει στα τέλη του καλοκαιριού ή στις αρχές του φθινοπώρου σχέδιο για σταδιακή μείωση των αγορών ομολόγων από τις αρχές του 2022.

* Ο κ. Holger Schmieding είναι οικονομολόγος της τράπεζας Berenberg Bank.

ΑΝΑΛΥΣΗ της KATHERINE CHIGLINSKY / BLOOMBERG

Το διαζύγιο των Γκέιτς και ο Γουόρεν Μπάφει

Ο μεγαλοεπενδυτής Γουόρεν Μπάφει δεν είναι πα μέλος της επιτροπής εποπτών του φιλανθρωπικού ιδρύματος Μπιλ και Μελίντα Γκέιτς, που κλονίζεται εξαιτίας του πολυκροτου διαζυγίου τους. Την ίδια στιγμή, ο βαθύπλουτος επενδυτής βρίσκεται στο επίκεντρο της διαμάχης για την επιβολή φόρων στον μεγάλο πλούτο.

«Οι στόχοι μου είναι 100% ταυτόσημοι με τους στόχους του ιδρύματος» δήλωσε χθες ο 90χρονος Μπάφει στη σχετική ανακοίνωσή του. Μέσα στα τελευταία 15 χρόνια, ο Μπάφει έχει συνεισφέρει σχεδόν 33 δισ. δολάρια από την περιουσία του

Γιατί ο 90χρονος μεγαλοεπενδυτής παραιτήθηκε από το Δ.Σ. του φιλανθρωπικού ιδρύματος των Μπιλ και Μελίντα Γκέιτς.

στο φιλανθρωπικό ίδρυμα των Γκέιτς. Είναι, άλλωστε, το ένα από τα τρία μέλη του Δ.Σ. του ιδρύματος μαζί με τον Μπιλ Γκέιτς και τη Μελίντα Γκέιτς, οι οποίοι τον περασμένο μήνα ανακοίνωσαν ότι χωρίζουν έπειτα από 27 χρόνια γάμου. Ο Μπάφει δεν ανέφερε το διαζύγιο ως αιτία της παραίτησής του, αλλά αναφέρθηκε πολύ γενικότερα στο ζήτημα της φιλανθρωπικής δραστηριότητας, στους πόρους και στον πλούτο των δυναστειών. Τις τελευταίες εβδομάδες έχει δεχθεί επικρίσεις όταν δόθηκε στη δημοσιότητα η έκθεση της ProPublica για τους ελάχιστους φόρους που καταβάλλουν οι βαθύπλουτοι, μεταξύ των οποίων συμπεριλαμβάνεται και ο ίδιος ως πρόεδρος και διευθύνων σύμβουλος του ομίλου Berkshire. Ο ίδιος υποστήριξε πως τα 41 δισ. δολάρια εισφορές του σε πέντε φιλανθρωπικά ιδρύματα δεν του

έχουν προσφέρει παρά μόλις 40 σεντς έκπτωση φόρου για κάθε 1.000 δολάρια εισφοράς. Στη σχετική ανακοίνωσή του αποδίδει την τόσο μικρή έκπτωση φόρου στο ότι έχει «συγκριτικά μικρό εισόδημα». «Ο πλούτος μου παραμένει σχεδόν εξ ολοκλήρου τοποθετημένος σε επιχειρήσεις που καταβάλλουν φόρους, ενώ η Berkshire επανεπενδύει τακτικά τα κέρδη της σε περαιτέρω αύξηση της παραγωγής της, της απασχόλησης και των εσόδων», τόνισε στη σχετική ανακοίνωσή. Σε ό,τι αφορά τα έσοδα του από άλλα περιουσιακά του στοιχεία, υποστήριξε ότι απλώς του επιτρέπουν να ζει με τον τρόπο που θέλει. Προσέθεσε, τέλος, ότι το Κογκρέσο είναι συνετό να αναθεωρεί από καιρού εις καιρόν τη φορολογική πολιτική που εφαρμόζει στις εισφορές σε φιλανθρωπικά ιδρύματα, ιδιαίτερα όταν διαπιστώνει πως ορισμένοι δωρητές αποδεικνύονται ιδιαιτέρως «ευφάνταστοι».

Ο μεγαλοεπενδυτής και διευθύνων σύμβουλος της Berkshire αποφάσισε το 2006 να δωρίσει το μεγαλύτερο μέρος του πλούτου του στο φιλανθρωπικό ίδρυμα Γκέιτς, με το σκεπτικό ότι σε μεγάλο βαθμό το ζεύγος Γκέιτς «κάνει καλύτερη δουλειά» απ' ό,τι θα μπορούσε να κάνει ο ίδιος σχετικά με τις φιλανθρωπικές δραστηριότητες. Σύμφωνα, πάντως, με πηγές σχετικές με τα φιλανθρωπικά ιδρύματα, η παραίτηση του Μπάφει σχετίζεται έμμεσα με το διαζύγιο των Γκέιτς.

Τα τρία μέλη του Δ.Σ. του ιδρύματος είναι πολύ λίγα για έναν οργανισμό του μεγέθους του. Σύμφωνα με τον Γκρεγκ Βλitzκόφσκι, συνεργάτη του Πανεπιστημίου Κολομπία για θέματα μη κερδοσκοπικών οργανισμών, το διαζύγιο τον έφερε σε δύσκολη θέση, καθώς ο ρόλος του Μπάφει στο Δ.Σ. του ιδρύματος θα προσελάμβανε αναπόφευκτα πολύ μεγάλη σημασία και θα βρισκόταν στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος.

ΔΗΚΤΗΣ

Απαγόρευση

Λίστα με 26 χώρες από τις οποίες απαγορεύεται η είσοδος στην χώρα συμπεριλαμβανομένης της Βρετανίας ανακοίνωσε το Βέλγιο. Η απόφαση λήφθηκε λόγω ανησυχιών για το στέλεχος δέλτα της covid19, γνωστή και ως ινδική μετάλλαξη. Με βάση την οδηγία, το Βέλγιο δεν δέχεται την είσοδο σε οποιονδήποτε έχει επισκεφθεί μια από αυτές τις χώρες, 14 μέρες πριν την προγραμματισμένη άφιξή του στην χώρα. Εξαιρέσεις ισχύουν για όσους έχουν την οικογένειά τους στο Βέλγιο αλλά και σε αυτή την περίπτωση θα πρέπει να τεθούν σε καραντίνα για 14 μέρες ακόμα και αν είναι πλήρως εμβολιασμένοι. Για χώρες εκτός της λίστας γίνονται αποδεκτοί όσοι έχουν εμβολιαστεί με εγκεκριμένα από την ΕΕ εμβόλια.

Προβλέψεις

Καθώς τερματίζονται οι περιορισμοί, η οικονομική ανάπτυξη θα ενισχυθεί στο δεύτερο τρίμηνο του έτους εκτιμά η ΕΚΤ. Βραχυπρόθεσμα όμως παραμένουν αβεβαιότητες που σχετίζονται με την εξέλιξη της πανδημίας. Η ανάπτυξη του δεύτερου εξαμήνου θα συνοδευθεί και από περαιτέρω αύξηση των τιμών πριν ο πληθωρισμός υποχωρήσει εντός του 2022. Η ανάπτυξη του δεύτερου εξαμήνου δυνατόν να απειληθεί από άνοδο των επιτοκίων που θα σημάνει περιορισμό των χρηματοδοτήσεων, γεγονός που ενισχύει την πεποίθηση για συνέχιση της υποστηρικτικής πολιτικής από την ΕΚΤ. Όσον αφορά στην παγκόσμια οικονομία, η ΕΚΤ σημειώνει την απόκλιση που παρουσιάζει η ανάκαμψη στον βιομηχανικό κλάδο σε σχέση με τον κλάδο των υπηρεσιών όπου τα δεδομένα είναι σαφώς υπέρ του πρώτου.

Τετράημερο

Η μετά covid 19 εποχή βρίσκει την κυβέρνηση της Ιαπωνίας να ενθαρρύνει την τετράημερη εργασία σε μια προσπάθεια να εξισορροπηθεί η επαγγελματική και προσωπική ζωή στην χώρα με τους κατά ομολογία πιο σκληρά εργαζομένους στον κόσμο. Το επόμενο στάδιο είναι να καταφέρουν οι πολιτικοί να πείσουν τους επιχειρηματίες να εφαρμόσουν το μέτρο. Στην προσπάθεια τους αυτή, τα μέλη της κυβέρνησης εξηγούν ότι οι επιχειρήσεις με αυτό τον τρόπο θα μπορέσουν να κρατήσουν αξιόλογα στελέχη που υπό άλλες συνθήκες θα είχαν παραιτηθεί είτε για να φτιάξουν οικογένεια ή να φροντίσουν ηλικιωμένους. Στις πολιτικές που προωθεί η κυβέρνηση περιλαμβάνεται σε μόνιμη βάση και η εξ αποστάσεως εργασία. Στα θετικά της τετράημερης εργασίας προβάλλεται και η προσωπική ενίσχυση της κατανάλωσης αφού ο κόσμος πλέον θα αποκτήσει περισσότερο ελεύθερο χρόνο.

diktis@kathimerini.com.cy

Έντονο προβληματισμό και απογοήτευση για την πορεία, μιας ούτως ή άλλως, εύθραυστης τουριστικής περιόδου προκαλεί η νέα έξαρση της πανδημίας.

Ανταγωνισμός

Στην πρόσφατη αναθεώρηση της πράσινης λίστας των Βρετανών περιλαμβάνεται η ένταξη της ανταγωνιστικής από τουριστικής άποψης αγοράς της Μάλτας. Παράλληλα, το συμβούλιο των υπουργών εξετάζει την πιθανότητα να εξαιρεθούν από την καραντίνα οι πλήρως εμβολιασμένοι βρετανοί που επιστρέφουν από χώρες της πορτοκαλί λίστας όπως είναι η Κύπρος. Αυτό όμως δεν αναμένεται να τεθεί σε εφαρμογή

πριν περάσει τουλάχιστον ένας μήνας γεγονός που επηρεάζει δυσμενώς την άφιξη τουριστών από την μεγαλύτερη αγορά εισερχόμενου τουρισμού της Κύπρου.

Πρωτιά

Η πρώτη ανεξάρτητη ψηφιακή τράπεζα στα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα ονομάζεται Zand και ετοιμάζεται να προσφέρει επιτόκια καταθέσεων ύψους 2% προκειμένου να αποκτήσει πελατολόγιο σε μια αγορά 10 εκατομμυρίων κατοίκων, όπου λειτουργούν συνολικά 48 τράπεζες. Στην παρούσα φάση τα επιτόκια καταθέσεων κυμαίνονται από 0,02% έως 0,2%, γεγονός που προκαλεί ανησυχία στον ανταγωνισμό. Στους πελάτες λιανικής η Zand θα προσφέρει υπηρεσίες αντίστοιχες της Revolut ενώ στους επιχειρηματικούς πελάτες ετοιμάζει κάποιες καινοτομίες. Πρόεδρος της τράπεζας θα είναι ο μεγιστάνας των κατασκευών Mohamed Alabbar, γνωστός από το The Dubai Mall και Burj Khalif.

Windows11

Έξι χρόνια μετά την έκδοση 10 των Windows, η Microsoft ανακοίνωσε την βδομάδα που μας πέρασε την έκδοση 11 του πλέον δημοφιούς λειτουργικού στον κόσμο που «μετρά» 1,3 δισ. εγκαταστάσεις. Η πρώτη μορφή της νέας έκδοσης του λειτουργικού θα είναι διαθέσιμη για δοκιμή από την ερχόμενη εβδομάδα.

Νικητές ο αρνητισμός και η επιθετικότητα

Ο αρνητισμός, η επιθετικότητα και η κλείψιμ κερδίζουν την πολιτική αντιπαράθεση στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Είναι πιο επικερδές να εμφανισθεί κάποιος μέσω των σχολίων του επικριτικός, ειρωνικός και απαξιωτικός παρά να εισφέρει κάτι θετικό σε μια διαδικτυακή πολιτική αντιπαράθεση. Τα αρνητικά σχόλια έχουν πολύ περισσότερες πιθανότητες να κερδίσουν το «παιχνίδι της δημοφιλίας» και να γίνουν viral. Σε αυτό το συμπέρασμα κατέληξε μελέτη του Πανεπιστημίου του Κέμπριτζ, που δημοσιεύεται στην επιστημονική επιθεώρηση Proceedings of the National Academy of Sciences. Προκειμένου να καταλήξουν σε σαφή συμπεράσματα, οι επιστήμονες ανέλυσαν 2,7 εκατ. αναρτήσεις σε Twitter και Facebook. Όπως διαπίστωσαν, τα αρνητικά, κλευσαστικά ή υποτιμητικά σχόλια κατά πολιτικών αντιπάλων ή απόψεων ήταν εξαιρετικά δημοφιλέστερα συγκριτικά με τα θετικά. Ειδικότερα, κάθε πρόσθετη λέξη επιθετικού περιεχομένου έχει κατά 67% περισσότερες πιθανότητες να αναπαράχθει από άλλους χρήστες των μέσων κοινωνικής δικτύωσης. Αυτή ακριβώς η τάση, η επιβράβευση και επικυριαρχία του αρνητισμού, διαπιστώνεται σε ολόκληρο το πολιτικό φάσμα.

Το λεγόμενο «τρολάρισμα», σχόλια δηλαδή με ειρωνικό, υποτιμητικό και κλευσαστικό περιεχόμενο, έχουν επιταχύνει τις πιθανότητες να γίνουν viral συγκριτικά με όσα αποτυπώνουν θετική διάθεση και συναισθήματα. Όπως φαίνεται, οι χρήστες των μέσων κοινωνικής δικτύωσης λατρεύουν το τεταμένο κλίμα των διαδικτυακών αντιπαράθεσεων.

Οι θετικές αναρτήσεις για πολιτικούς με τους οποίους ο χρήστης ταυτίζεται συγκεντρώνουν πολύ λιγότερες θετικές αντιδράσεις συγκριτικά με τις επιθετικές αναρτήσεις κατά πολιτικών αντιπάλων,

Η διαδικτυακή τάση επικυριαρχίας του αρνητισμού διαπιστώνεται σε ολόκληρο το πολιτικό φάσμα.

που μοιάζουν να συσπειρώνουν τους χρήστες. Όπως διαπιστώνεται, οι αρνητικές αναρτήσεις έχουν κατά 14% περισσότερες πιθανότητες να αναπαράχθουν συγκριτικά με όσες έχουν θετικό περιεχόμενο.

Αυτό το ιδιαίτερο χαρακτηριστικό της διαδικτυακής πραγματικότητας επισημαίνει ο καθηγητής του Πανεπιστημίου της Νέας Υόρκης Τζέι Βαν Μπάβελ, δηλαδή, η ενίσχυση και διάδοση του αρνητισμού, της επιθετικότητας και της διχαστικής γλώσσας, είναι πιθανό να επιφέρει ζημιά τόσο στην κοινωνία όσο και στην πολιτική ζωή και στον διάλογο. Μοναδική λύση κατά της πόλωσης στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, εκτιμούν οι επιστήμονες, είναι οι διαχειριστές τους να μην αποθαρρύνουν απλώς τη δημιουργία σχετικού κλίματος, αλλά και να λαμβάνουν τιμωρητικά μέτρα ώστε να εξαλειφθούν τέτοια φαινόμενα.

Σύσταση UNESCO για Κοραλλιογενή Υφαλο

ΚΑΜΠΕΡΑ. Ο Μεγάλος Κοραλλιογενής Υφαλος πρέπει να ενταχθεί στη λίστα με τα μνημεία παγκόσμιας κληρονομιάς που κινδυνεύουν, σύμφωνα με σύσταση αξιωματούχων του ΟΗΕ. Ο οργανισμός καλεί μάλιστα την Αυστραλία να αναλάβει «ταχεία δράση σε όλα τα πιθανά επίπεδα» για την κλιματική αλλαγή. Η UNESCO αναφέρει πως ο μεγαλύτερος κοραλλιογενής υφαλος στον κόσμο πρέπει να καταχωρισθεί στη σχετική λίστα κατά τη συνεδρίαση της Επιτροπής Παγκόσμιας Κληρονομιάς τον Ιούλιο, προκαλώντας την έντονη αντίδραση της αυστραλιανής κυβέρνησης. Στην περίπτωση που η επιτροπή ακολουθήσει τη

Η Αυστραλία αντιδρά στην ένταξη του στη λίστα με τα μνημεία παγκόσμιας κληρονομιάς που κινδυνεύουν.

σύσταση, θα είναι η πρώτη φορά που ένα μνημείο φυσικής παγκόσμιας κληρονομιάς καταχωρίζεται στη λίστα μνημείων «σε κίνδυνο», κυρίως εξαιτίας των επιπτώσεων της κλιματικής κρίσης.

Η παγκόσμια άνοδος της θερμοκρασίας λόγω της καύσης ορυκτών καυσίμων οδηγεί σε τρία γεγονότα μαζικής λεύκανσης των κοραλλιών του υφάλου από την τελευταία φορά που αξιολογήθηκε από την επιτροπή, το 2015. Η UNESCO συνέστησε επίσης να ξεκινήσει μια αποστολή η οποία θα παρακολουθεί τα «διορθωτικά μέτρα» που λαμβάνονται, ενώ ζήτησε από το Κοινοβούλιο και τις ομοσπονδιακές κυβερνήσεις να υποβάλουν μία έκθεση έως τον Φεβρουάριο του 2022, όπου θα περιγράφονται νέα βήματα για την προστασία του υφάλου. Η υπουργός Περιβάλλοντος της Αυστραλίας, Σούζαν Λέι, δήλωσε πως μαζί με την υπουργό Εξωτερικών, Μαρίς Πέιν,

Θα είναι η πρώτη φορά που ένα μνημείο φυσικής παγκόσμιας κληρονομιάς καταχωρίζεται «σε κίνδυνο» εξαιτίας κυρίως της κλιματικής κρίσης.

κάλεσαν ήδη τη γενική διευθύντρια της UNESCO, Οντρεϊ Αζουλάι. Η Λέι είπε ότι η κυβέρνηση «θα αντιταχθεί σθεναρά» στη σύσταση, ισχυριζόμενη πως οι αξιωματούχοι της έχουν μείνει έκπληκτοι, καθώς ο ΟΗΕ τους είχε διαβεβαιώσει ότι αυτό το βήμα δεν θα γινόταν φέτος.

Η Αυστραλία υποψιάζεται ότι η Κίνα μπορεί να έχει εμπλακεί στην τελευταία σύσταση της UNESCO, καθώς η χώρα προεδρεύει της Επιτροπής Παγκόσμιας Κληρονομιάς και θα φιλοξενήσει τη συνεδρίαση στις 16 Ιουλίου, όπου και θα εξεταστεί το σχέδιο σύστασης. Σύμφωνα με τη Λέι, η κλιματική κρίση είναι σίγουρα η μεγαλύτερη απειλή για τον υφαλο, αλλά η Επιτροπή Παγκόσμιας Κληρονομιάς δεν είναι το κατάλληλο φόρουμ για «να καταδείξει» την κλιματική αλλαγή. Υπάρχουν περισσότερα από 80 μνημεία παγκόσμιας κληρονομιάς που η UNESCO αναγνωρίζει ότι απειλούνται από την κλιματική κρίση. Η

υπουργός ανέφερε πως η κυβέρνηση μπορεί να το δεχόταν εάν η επιτροπή αποφάσιζε να τα αναφέρει όλα στη λίστα των μνημείων «σε κίνδυνο», ωστόσο η ειδική μεία στον υφαλο την κάνει να υποψιάζεται πολιτικό κίνητρο.

Ο επικεφαλής των ωκεανών της WWF Australia, Ρίτσαρντ Λεκ, δήλωσε ότι οι Αυστραλοί θα σοκαριστούν από τη σύσταση της UNESCO, αλλά αυτή αποτελεί «ένα ισχυρό μήνυμα» ότι η κυβέρνηση πρέπει να βελτιώσει τις επιδόσεις της στον τομέα της κλιματικής αλλαγής. Οι στόχοι για τις εκπομπές των αερίων θερμοκηπίου της Αυστραλίας δεν έχουν αλλάξει από το 2015. Ο πρωθυπουργός Σκοτ Μόρισον αντιστάθηκε στη διεθνή πίεση να υιοθετήσει έναν σταθερό, καθαρό στόχο για μείωση των εκπομπών έως το 2050, γεγονός που έχει πυροδοτήσει τις αντιδράσεις κυβερνήσεων και περιβαλλοντικών οργανώσεων παγκοσμίως.

Οχι σε πρόωρους πανηγυρισμούς για μορατόριουμ

Προειδοποίηση των εποπτικών αρχών προς τις τράπεζες

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Μήνυμα να μην προχωρούν σε πρόωρους πανηγυρισμούς για την επόμενη ημέρα της αναστολής των δόσεων (μορατόριουμ) οι τράπεζες, έχουν αποστείλει οι εποπτικές αρχές. Οι «χαμηλές πιέσεις» του τουρισμού παγκοσμίως που πλήττουν και τη χώρα μας, αλλά και το τέλος των προγραμμάτων οικονομικής στήριξης από την κυβέρνηση, θα διαδραματίσουν καθοριστικό ρόλο για την πορεία των δανείων για τα οποία έγινε αναστολή καταβολής δόσεων για αποπληρωμή τους. Όπως πληροφορείται η «Κ», εντός και εκτός εσόδων έχουν αποστείλει προειδοποιήσεις προς τις κυπριακές τράπεζες να μην πανηγυρίζουν πρόωρα βασισμένες στα δεδομένα που έχουν ενώπιόν τους, καθώς ο μεγαλύτερος επιχειρηματικός τομέας που είχε ζητήσει αναστολή δόσεων, αυτός της φιλοξενίας και εστίασης, μέχρι και σήμερα δεν έχει ανακάμψει. Ο τουρισμός είναι ένα μεγάλο ερωτηματικό για τη χώρα μας, διότι το 60% των κρατήσεων του 2019 για τον τουρισμό, φαντάζει πλέον ένα ουτοπικό σενάριο. Οι εκτιμήσεις για την τουριστική χρονιά του 2021 είναι ότι ενδεχομένως να κινηθεί ανάμεσα στα δεδομένα της τουριστικής χρονιάς του 2020 και του 2019, δηλαδή γύρω στο 30% - 40% του τουριστικού ρεύματος του 2019.

Την ίδια ώρα, εκείνο το δεδομένο που είναι εξαιρετικά σημαντικό στην εξέλιξη της οικονομίας και κατ' επέκταση των τραπεζών, είναι ότι τα προγράμματα οικονομικής στήριξης της κυβέρνησης «έτρεξαν», δίνοντας τη δική τους ώθηση και κρατώντας ζωντανούς τους πλείστους κλάδους. Η κυπριακή οικονομία θα πρέπει να είναι έτοιμη να αντιμετωπίσει μια καινούργια πρόκληση, αυτή της επιβίωσης των μι-

Οι επιπτώσεις πιθανόν να φανούν το 2022 και όχι το 2021 όπως αναμενόταν.

σθών των υπαλλήλων και των εταιρειών δίχως τη βοήθεια του κράτους. Πολύ σημαντικό δε, η στήριξη του κράτους να συνεχίσει για τον τομέα της φιλοξενίας και της εστίασης, ιδίως στην περίπτωση που ο τουρισμός δεν μπορέσει να ανακάμψει για ακόμα μια χρονιά. Οι τράπεζες έχουν να αντιμετωπίσουν τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια που έμειναν από το 2013 και ομολογουμένως πολύ δύσκολα εξυγιαίνονται, αλλά και τη δημιουργία νέων, από αυτούς που αιτήθηκαν αναστολή δόσεων. Τα εξυπηρετούμενα δάνεια της Τράπεζας Κύπρου στο τέλος Μαρ-

τίου 2021 υπό καθεστώς αναστολής καταβολής πληρωμών κεφαλαίου και τόκων που έληξε, ανήλθαν σε 5,1 δισ. ευρώ (σε σύγκριση με 5,3 δισ. ευρώ στο τέλος του 2020), από τα οποία 4,2 δισ. ευρώ (82%) είχαν καταβολή δόσεων μέχρι τις 14 Μαΐου 2021 και η απόδοση τους χαρακτηρίστηκε από την τράπεζα «καλή». Το 95% αυτών δεν παρουσίασε καθυστερήσεις (εκ των οποίων 0,26 δισ. ευρώ έχουν τύχει αναδιάρθρωσης) και 5% παρουσίασε καθυστερήσεις. Τα εξυπηρετούμενα δάνεια σε ιδιώτες στο τέλος Μαρτίου 2021 υπό καθεστώς αναστολής καταβολής πληρωμών κεφαλαίου και τόκων που έληξε, ανήλθαν σε 1,86 δισ. ευρώ, από τα οποία το 96% είχε καταβολή δόσεων μέχρι τις 14 Μαΐου 2021. Το 91% αυτών δεν παρουσίασε καθυστερήσεις (εκ των οποίων τα 20 εκατ. ευρώ έχουν τύχει αναδιάρθρωσης) και το 9% παρουσίασε καθυστερήσεις. Αντίστοιχα, τα εξυπηρετούμενα δάνεια σε επιχειρήσεις στο τέλος Μαρτίου 2021 υπό καθεστώς αναστολής καταβολής πληρωμών κεφαλαίου και τόκων που έληξε, ανήλθαν σε 3,22 δισ. ευρώ, από τα οποία το 74% είχε δόση μέχρι τις 14 Μαΐου 2021. Το 98% αυτών δεν παρουσίασε καθυστερήσεις (εκ των οποίων τα 0,24 δισ. ευρώ έχουν τύχει αναδιάρθρωσης, κυρίως στον τομέα τουρισμού) και το 2% παρουσίασε καθυστερήσεις.

Οι τράπεζες έχουν να αντιμετωπίσουν τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια που έμειναν από το 2013 και ομολογουμένως πολύ δύσκολα εξυγιαίνονται, αλλά και τη δημιουργία νέων, από αυτούς που αιτήθηκαν αναστολή δόσεων.

Αναδιάρθρωση στην αναδιάρθρωση

Οι τράπεζες έχουν προχωρήσει ήδη σε αρκετές αναδιρθρώσεις δανείων πριν από τη λήξη του προγράμματος της αναστολής δόσεων, τον Δεκέμβριο του 2020. Ωστόσο, πολύ πιθανό να χρειαστούν αναδιάρθρωση πάνω στην αναδιάρθρωση κάποιες κατηγορίες δανειοληπτών, όπως για παράδειγμα οι ξενοδοχείοι και το ερώτημα είναι πως θα χειριστούν με τη σειρά τους οι επόμενες αυτές τις κινήσεις των τραπεζών. Στο σχέδιο αναστολής δόσεων μπήκε εξάλλου ένα δυσθεώρητο ποσό δανείων, στα 11,7 δισεκατομμύρια ευρώ και η Κύπρος είχε τη μεγαλύτερη συμμετοχή σε σχέση με όλες τις

άλλες ευρωπαϊκές χώρες. Υπενθυμίζεται πως η Κύπρος είχε αιτήσεις δανείων βάσει επίσημων στοιχείων της Ευρωπαϊκής Αρχής Τραπεζών στο 48% και η δεύτερη κατά σειρά χώρα με τις μεγαλύτερες αιτήσεις δανείων, ήταν η Ουγγαρία με 23%. Αναστολή δανείων αιτήθηκαν στην Κύπρο 50.586 δανειολήπτες, οι 44.428 αφορούσαν νοικοκυριά και οι 6.158 επιχειρήσεις. Από τα εταιρικά δάνεια, το μεγαλύτερο ποσό για τα οποία ζητήθηκε αναστολή δόσεων, αφορούσαν τον τομέα φιλοξενίας και εστίασης με μικτή αξία 1,8 δισεκατομμύρια ευρώ, από συνολικά 728 δανειολήπτες.

1,3 δισ. ευρώ). Όπως αναφέρει η Ελληνική, μετά τη λήξη της πρώτης αναστολής δόσεων, η συμπεριφορά στις πληρωμές η οποία παρακολουθείται σε εβδομαδιαία βάση συνεχίζει να είναι ενθαρρυντική, με τις αποπληρωμές να καλύπτουν το 95% αυτών των δανειοληπτών (εξαιρουμένων των χορηγήσεων που καλύπτονται από το Asset Protection Scheme) που συμμετείχαν στην πρώτη αναστολή δόσεων και είχαν μία πληρωμή δόσης μέχρι το τέλος Απριλίου 2021. «Η Τράπεζα συνεχίζει να υιοθετεί μια κατάλληλη συνετή προσέγγιση και είναι σε ετοιμότητα όσον αφορά τις διαδικασίες παρακολούθησης και την καθημερινή διαχείριση των λογαριασμών για την έγκαιρη αντιμετώπιση των καθυστερήσεων. Το συνολικό εξυπηρετούμενο χαρτοφυλάκιο χορηγήσεων της Τράπεζας που είναι σε καθυστέρηση παραμένει σε χαμηλά επίπεδα σε σύγκριση με τα επίπεδα πριν από την πανδημία του κορωνοϊού (COVID-19), στα τέλη Απριλίου 2021», καταλήγει.

Από την άλλη, στην Ελληνική Τράπεζα, το ποσό των μεικτών χορηγήσεων σε πελάτες που υπόκεινται σε μορατόριουμ που έληξε, ανήλθε στο τέλος Μάρτη 2021 σε 2,7 δισ. ευρώ (τέλος 2020: 2,8 δισ.

ευρώ), αποτελούμενο από μεικτές χορηγήσεις σε νοικοκυριά ύψους 1,4 δισ. ευρώ (τέλος 2020: 1,5 δισ. ευρώ) και μεικτές χορηγήσεις σε μη χρηματοπιστωτικές επιχειρήσεις ύψους 1,2 δισ. ευρώ (τέλος 2020:

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΑΝΕΡΓΩΝ ΓΙΑ ΕΚΜΑΘΗΣΗ ΤΗΣ ΡΩΣΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ ΥΠΟΒΟΛΗΣ ΑΙΤΗΣΕΩΝ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΑΠΟ ΑΝΕΡΓΟΥΣ

Η Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού Κύπρου (ΑνΑΔ) ανακοινώνει πρόσκληση για υποβολή αιτήσεων συμμετοχής από *ανέργους* στο πλαίσιο του Σχεδίου «Προγράμματα Κατάρτισης Ανέργων» για εκμάθηση της Ρωσικής γλώσσας.

Σκοπός των προγραμμάτων κατάρτισης είναι η παροχή ευκαιριών κατάρτισης στους άνεργους για εκμάθηση της Ρωσικής γλώσσας. Με τη συμμετοχή στα προγράμματα κατάρτισης διευρύνονται οι προοπτικές για επανένταξη και καλύτερη ενσωμάτωση των *ανέργων* στην απασχόληση.

Κάθε πρόγραμμα περιλαμβάνει 100 ώρες ιδρυματική (θεωρητική και πρακτική) κατάρτιση σε πιστοποιημένο Κέντρο Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΚΕΚ), το οποίο έχει επιλεγεί μετά από σχετικό διαγωνισμό.

Για κάθε *άνεργο* που συμμετέχει στο πρόγραμμα καταβάλλονται τα ακόλουθα:

- (α) Επίδομα κατάρτισης ύψους €5 ανά ώρα κατάρτισης, δηλαδή €500 ανά καταρτιζόμενο για το σύνολο της κατάρτισης.
- (β) Εισφορές στο Ταμείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων, στο Ταμείο Κοινωνικής Συναχής και στο ΓεΣΥ, σύμφωνα με τις πρόνοιες της σχετικής νομοθεσίας.

Η ΑνΑΔ *ασφαρίζει* τους συμμετέχοντες σύμφωνα με τη σχετική νομοθεσία.

Τα προγράμματα θα υλοποιηθούν σε όλες τις επαρχίες, ανάλογα με την εκδήλωση ενδιαφέροντος από τους *ανέργους*.

Στα προγράμματα κατάρτισης δικαιούνται να συμμετάσχουν άτομα τα οποία είναι εγγεγραμμένα ως *άνεργα* στο Μητρώο της Δημόσιας Υπηρεσίας Απασχόλησης (ΔΥΑ) κατά την περίοδο υποβολής των αιτήσεων συμμετοχής τους στα προγράμματα. Άνεργοι που κατέχουν προηγούμενη εργασιακή πείρα στον ξενοδοχειακό τομέα, τα τελευταία δύο χρόνια πριν την έναρξη της πρόσκλησης έχουν προτεραιότητα.

Για τη συμμετοχή των *ανέργων* ισχύουν προϋποθέσεις συμμετοχής και κριτήρια όπως αυτά αναλύονται στο έγγραφο «Βασικές Πληροφορίες» για τα συγκεκριμένα προγράμματα στην ιστοσελίδα της ΑνΑΔ στη διεύθυνση www.anad.org.cy. Η μοριοδότηση και επιλογή των υποψηφίων θα γίνει σύμφωνα με τα κριτήρια και προϋποθέσεις όπως αυτά αναλύονται στο πιο πάνω έγγραφο. Υποψήφιοι οι οποίοι πληρούν τις προϋποθέσεις θα κληθούν σε προσωπική συνέντευξη, για διαπίστωση κατά πόσον επιδεικνύουν κλίση/έφεση προς το συγκεκριμένο αντικείμενο και ενδιαφέρον για συμμετοχή στο πρόγραμμα. Συνεντεύξεις για επιλογή των υποψηφίων θα γίνουν σε κάθε επαρχία.

Σημειώνεται ότι αιτήσεις γίνονται δεκτές από την Τρίτη 22 Ιουνίου 2021 μέχρι τα μεσάνυχτα της Δευτέρας 19 Ιουλίου 2021 μόνο σε ηλεκτρονική μορφή μέσω της ιστοσελίδας της ΑνΑΔ στη διεύθυνση www.anad.org.cy. Περισσότερες πληροφορίες οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να λαμβάνουν από τον Ανάδοχο της Σύμβασης, CDA College Pafos Ltd στο τηλέφωνο 26600069, ή από την ιστοσελίδα της ΑνΑΔ στη διεύθυνση www.anad.org.cy ή να απευθύνονται στον Λειτουργό εξυπηρέτησης Κοινού της ΑνΑΔ στο τηλέφωνο 22390300.

Η ΑνΑΔ δύναται να προβεί σε παράταση ή ανάκληση της ισχύος της παρούσας πρόσκλησης εφαρμόζοντας τον ίδιο τρόπο δημοσίευσής της.

Αυξάνονται οι «servicers» στην Κύπρο

Προστέθηκε και η «Themis» της Pimco στους ήδη πολλούς διαχειριστές προβληματικών δανείων του νησιού

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Στη χώρα που έφτασε στο αρνητικό ρεκόρ των 27,3 δισεκατομμυρίων ευρώ μη εξυπηρετούμενων δανείων το 2014, ως απότοκο της τεράστιας οικονομικής κρίσης του 2013, ήταν φυσικό και επόμενο να προσεγγίσουν την Κύπρο ολόένα και περισσότεροι διαχειριστές – εξυπηρετητές δανείων (servicers). Πλέον έχουμε 2021, βρισκόμαστε στα μέσα της χρονιάς, εν μέσω επίσης μίας μεγάλης κρίσης (αυτή τη φορά υγειονομικής), με τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια να ανέρχονται στα 5,14 δισ. ευρώ. Από το 2014 μέχρι και σήμερα τα τραπεζικά ιδρύματα της Κύπρου έχουν μειώσει τα μη εξυπηρετούμενα δανεία τους κατά 22,2 δισεκατομμύρια ευρώ, μειώσεις που έχουν επιτευχθεί είτε με πωλήσεις δανείων, είτε με τη μέθοδο ανταλλαγής χρέους με ακίνητη περιουσία, είτε οργανικά, είτε με αποπληρώμες (cash payments), είτε με διαγραφές. Εστιάζοντας ωστόσο στο κομμάτι των πωλήσεων των δανείων, την περασμένη εβδομάδα γνωστοποιήθηκε πως η καινούργια εταιρεία του επενδυτικού ταμείου που είναι και μεγαλομέτοχος της Ελληνικής Τράπεζας και που αγόρασε τα πακέτα μη εξυπηρετούμενων δανείων της Τράπεζας Κύπρου με το όνομα «Helix 2 και Helix 2 B», η Pimco, θα ονομάζεται «Themis». Η «Themis» θα είναι ένα ακόμα κομμάτι του «παζλ» των διαχειριστών δανείων στην Κύπρο, διαχειριστών που στην περίπτωση της Pimco έχει τα δάνεια αυτά που θα διαχειρίζεται στην κυριότητά της. Ωστόσο, υπάρχουν και εταιρείες διαχείρισης οι οποίες δεν έχουν στην κυριότητά τους τα δάνεια και απλά σκοπός τους είναι να τα διαχειρίζονται. Οι διαχειριστές δανείων που ειδικεύονται στη διαχείριση των μη εξυπηρετούμενων δανείων στην Κύπρο πλέον –από ότι φαίνεται παρακάτω– είναι αρκετοί.

Το deal της Pimco

Από το τελευταίο μεγάλο «deal»

πώλησης δανείων μεταξύ της Pimco και της Τράπεζας Κύπρου προέκυψε η «Themis». Η Τράπεζα Κύπρου συμφώνησε με την Pimco το καλοκαίρι του 2020 να αποκτήσει πακέτο μη εξυπηρετούμενων δανείων, το λεγόμενο «Helix 2». Το «Helix 2» της Τράπεζας Κύπρου προσοούσε την πώληση χαρτοφυλακίου μη εξυπηρετούμενων δανείων με μεικτή λογιστική αξία ύψους 916 εκατ., όμως, λίγους μήνες μετά, η Τράπεζα Κύπρου ανακοίνωσε πως η πράξη είχε και συνέχεια. Η Pimco απέκτησε και ένα δεύτερο χαρτοφυλάκιο ονόματι «Helix 2 B», με τη συμφωνία να

Από το 2014 μέχρι και σήμερα τα τραπεζικά ιδρύματα της Κύπρου έχουν μειώσει τα μη εξυπηρετούμενα δανεία τους κατά 22,2 δισ. ευρώ.

προνοεί την πώληση πρόσθετου χαρτοφυλακίου μη εξυπηρετούμενων δανείων (Χαρτοφυλάκιο Β') με μεικτή λογιστική αξία ύψους 545 εκατ. ευρώ.

Η ανάθεση στην Altamira

Μεγάλο «deal» για εξυπηρέτηση δανείων είχε συνάψει η πρώην Συνεργατική Κεντρική Τράπεζα, συμφωνία που συνέχισε να υφίσταται, αλλά πλέον διαφοροποιήθηκε, μεταξύ ΚΕΔΙΠΕΣ και Altamira. Το 2018 χαρακτηρίστηκε από την πώληση συγκεκριμένων περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων της Συνεργατικής Κυπριακής Τράπεζας προς την Ελληνική Τράπεζα και τη μετατροπή της πρώτης σε εταιρεία εξαγοράς πιστώσεων, αφού έχει να διαχειριστεί μια εξυπηρετούμενες χορηγήσεις (που δεν μεταφέρθηκαν στην Ελληνική Τράπεζα) ύψους 7 δισ. περίπου. Τα δάνεια ανέλαβε να εξυπηρετεί η ισπανική Altamira,

Στη χώρα που έφτασε στο αρνητικό ρεκόρ των 27,3 δισεκατομμυρίων ευρώ μη εξυπηρετούμενων δανείων το 2014, ήταν λογικό να την προσεγγίσουν ολόένα και περισσότεροι διαχειριστές – εξυπηρετητές δανείων.

εντούτοις η ΚΕΔΙΠΕΣ γνωστοποίησε πως έχει επιτευχθεί συμφωνία επί αναθεωρημένων βασικών οικονομικών όρων της Συμφωνίας Διαχείρισης με την Altamira τον Απρίλιο του 2021. Στο πλαίσιο των διαπραγματεύσεων προηγήθηκε συμφωνία επί του επιχειρηματικού πλάνου ανακτήσεων, το οποίο στοχεύει πλέον στη σταδιακή αλλά πλήρη αποπληρωμή του ποσού της κρατικής βοήθειας προς την πρώην ΣΚΤ το 2018 ύψους 3,54 δισ. ευρώ.

ΜΕΑ της Astrobank

Η Qualco συνήψε συμφωνία με την Astrobank για τη διαχείριση του 75% του προβληματικού της χαρτοφυλακίου και βάσει της συμφωνίας, η Astrobank θα συνεχίζει να ελέγχει το 25,1% της Trusset Asset Management Limited, εταιρείας που είχε συστήσει η Astrobank. Η συμφωνία αφορούσε μόνο τη διαχείριση των προβληματικών

δανείων της τράπεζας και όχι την πώλησή τους.

Πρώτη μεγάλη πώληση

Η Τράπεζα Κύπρου το 2018 γνωστοποίησε την πώληση του πρώτου μεγάλου πακέτου Μη Εξυπηρετούμενων Δανείων στην Κύπρο, στην Apollo, γνωστό και ως «Helix». Η συμφωνία προέβλεπε την αγορά και τη διαχείριση των Μη Εξυπηρετούμενων Δανείων από την εταιρεία που θα δημιουργούσε το επενδυτικό Ταμείο Apollo, της γνωστής πλέον, Gordian. Το 100% του κεφαλαίου της Gordian ελέγχεται από συγκεκριμένα χρηματοδοτικά κεφάλαια που χειρίζονται θυγατρικές εταιρείες της Apollo, και η πράξη μεταξύ Τρ. Κύπρου και Apollo αφορούσε στην αγορά δανειακού χαρτοφυλακίου με μεικτή λογιστική αξία ύψους 2,8 δισ. ευρώ.

Αναθεώρηση των όρων

Η Ελληνική Τράπεζα το 2017

συμφώνησε με την τσεχική APS για τη διαχείριση των στοιχείων ακίνητης περιουσίας και την εξυπηρέτηση του συνολικού χαρτοφυλακίου των μη εξυπηρετούμενων δανείων της Τράπεζας. Δημιουργήθηκε εταιρεία στην οποία η Ελληνική είχε το 49% των μετοχών, ενώ η APS Recovery Cyprus κατείχε το 51%. Η Ελληνική Τράπεζα ωστόσο και η APS Holding Cyprus Ltd κατέληξαν σε συμφωνία στις 7 του Αυγούστου 2020 για την αναθεώρηση των συμφωνιών που συνήψαν τον Ιανουάριο του 2017, επιτρέποντας στην Ελληνική Τράπεζα να αναλάβει τη διακυβέρνηση και το λειτουργικό έλεγχο της Εταιρείας. Όταν συνήψαν τη συμφωνία η Ελληνική είχε 2,5 δισ. ΜΕΔ και τώρα έχει 1,5 δισ.

Παράλληλα, η APS αγόρασε τον Ιούνιο 2019, χαρτοφυλάκιο μη εξυπηρετούμενων και μη εξασφαλισμένων δανείων κυρίως λιανικής τραπεζικής, συμβατικής αξίας 245

εκατ. και μεικτής λογιστικής αξίας 34 εκατ. μέσα στο 2019, γνωστό ως Project Velocity 1.

Άνοιξε το χορό

Η εταιρεία B2 Kapital Cyprus αγόρασε από την Ελληνική Τράπεζα πακέτο ΜΕΔ αξίας 145 εκατομμυρίων ευρώ στις αρχές του 2018. Δύο χρόνια μετά, τον Ιανουάριο του 2020, η Τράπεζα Κύπρου συνήψε συμφωνία με την B2 Kapital Cyprus, για την πώληση ενός χαρτοφυλακίου μη εξασφαλισμένων ΜΕΔ κυρίως λιανικής τραπεζικής, συμβατικής αξίας 398 εκατ. και μεικτής λογιστικής αξίας 144 εκατ., γνωστό ως Project Velocity 2.

Το «carve-out»

Η doBank, που διαθέτει το 85% της ισπανικής Altamira Asset Management συμφώνησε με την AlphaBank για την διαχείριση των προβληματικών δανείων της AlphaBank Κύπρου στο 4ο τρίμηνο του 2019, ύψους 3.2 δισ. ευρώ. Τον Ιανουάριο του 2021, είχε ανακοινώσει η «μαμά» εταιρεία πως στο επόμενο διάστημα θα προχωρούσε το «carve-out» προβληματικών δανείων ύψους 2 δισ. ευρώ στο πλαίσιο της συμφωνίας που είχε κλείσει τον Οκτώβριο του 2019 με την do-Value.

Το «καθάρισμα»

Η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος (Κύπρου) ανακοίνωσε εντός του 2020 ότι υπέγραψε σύμβαση για την πώληση του 100% της θυγατρικής εταιρείας εξαγοράς πιστώσεων στην Κύπρο, CAC Coral Ltd, η οποία διαχειρίζεται χαρτοφυλάκιο μη εξυπηρετούμενων εταιρικών δανείων, δανείων προς μικρομεσαίες επιχειρήσεις, καθώς επίσης και καταναλωτικών και στεγαστικών δανείων συνολικής λογιστικής αξίας 325 εκατ. ευρώ (περίπου 200 εκατ. διασφαλιστική αξία ακινήτων), με την επενδυτική εταιρεία Bain Capital. Η πράξη αναμένεται να ολοκληρωθεί το 3ο τρίμηνο του 2021 βάσει των διαθέσιμων στοιχείων.

ΑΡΘΡΟ / Των ΕΛΕΝΑ ΡΗΓΑ και ΚΡΙΤΩΝ ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ*

Ratiodecidendi ή Υπεροχή του Κοινοτικού Δικαίου: Το δίλημμα των Πρωτόδικων Δικαστηρίων*

Είναι πλέον καλά εδραιωμένη ως θεμελιώδης αρχή της ενωσιακής έννομης τάξης, «η αρχή της υπεροχής του κοινοτικού δικαίου», σύμφωνα με την οποία το ευρωπαϊκό δικαίο υπερισχύει του εθνικού δικαίου των κρατών μελών (ακόμη και του Συντάγματος αυτών). Ως εκ τούτου, τα κράτη μέλη, συμπεριλαμβανομένων ασφαλώς και της Κυπριακής Δημοκρατίας, δεν μπορούν να εφαρμόσουν εθνικό κανόνα που αντιβαίνει στο ευρωπαϊκό δικαίο. Αξίζει δε να υπομνησθεί ότι η αρχή αυτή αποτελεί επιτακτική υποχρέωση όχι μόνο για τις εθνικές κυβερνήσεις αλλά και για τα εθνικά δικαστήρια και τις εκάστοτε διοικητικές αρχές των κρατών μελών.

Στην θεωρία, η αρχή αυτή φαντάζει ως «δεδομένη» υπό την έννοια ότι δεν δύνανται να τύχει οποιασδήποτε αμφισβήτησης. Τι γίνεται όμως στην περίπτωση που με απόφαση του, το Ανώτατο Δικαστήριο έχει ήδη αποφανθεί τελεσίδικως, ως προς μία νομική κατάσταση, ο οποία όμως ευρίσκεται σε αντίθεση με το δικαίο της ένωσης; Πως αντιδρά ο πρωτόδικος εθνικός Δικαστής, όταν το επίδικο θέμα που έχει αχθεί ενώπιόν του, έχει κριθεί, κατά τελεσίδικο τρόπο από την Ολομέλεια του Ανωτάτου Δικαστηρίου, οι αποφάσεις του οποίου αποτελούν δεσμευτικό προηγούμενο για το ίδιο, σύμφωνα με την ιεραρχία των Δικαστηρίων;

Σαφώς δεν θα έπρεπε να χωρεί αμφισβήτηση, ότι η αρχή της υπεροχής επιτελεί σκοπό άρσης των συγκρούσεων εσωτερικού και κοινοτικού δικαίου, καθώς αναπτύσσει τα έννομα αποτελέσματα της εφόσον υπάρχει σύγκρουση μεταξύ ενός ενωσιακού και ενός εθνικού

κανόνα. Στην περίπτωση αυτή, καθιστά αυτοδικαίως ανεφάρμοστους τους προγενέστερους εθνικούς κανόνες και κωλύει την έγκυρη έκδοση αντίθετων εθνικών κανόνων (απόφαση Simmenthal, C-106/77). Βάσει της ανωτέρω αρχής, ο εθνικός δικαστής βαρύνεται με την υποχρέωση να εφαρμόσει στο ακέραιο το κοινοτικό δικαίο και να προστατέψει τα δικαιώματα που το τελευταίο προσφέρει στους ιδιώτες ως απόρροια του καθήκοντος συνεργασίας (άρθρο 4 παρ.3 ΣΛΕΕ), αφήνοντας ανεφάρμοστη κάθε προγενέστερη ή μεταγενέστερη αντίθετη διάταξη του εσωτερικού δικαίου. Εξερχόμενος λοιπόν του παραδοσιακού του ρόλου, ο εθνικός δικαστής τάσσεται στην υπηρεσία δύο εννόμων τάξεων, της κοινοτικής και της εθνικής, καθώς ελέγχει τον εθνικό νομοθέτη, εκτός από την αντισυνταγματικότητα των νόμων, και για την αντικοινοτικότητά τους. Μάλιστα, σύμφωνα με πάγια νομολογία του ΔΕΕ, η δικονομική αυτονομία των κρατών μελών υποχωρεί όταν η εφαρμογή της θα οδηγήσει σε σαφή παραβίαση του ευρωπαϊκού δικαίου, με την υπεροχή του τελευταίου να καθιστά απαραίτητη την εφαρμογή του.

Παρά τη σαφή νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εντούτοις, μελέτη της εθνικής μας νομολογίας, αναδεικνύει ότι ο πρωτόδικος Δικαστής, ο οποίος ευλόγως ευρίσκεται προ δилήμματος, ως προς την επίλυση της σύγκρουσης ενωσιακού και εθνικού δικαίου, επιδεικνύει ιδιαίτερη διστακτικότητα ως προς τον τρόπο δράσης του. Με αποτέλεσμα τελικώς, να ακολουθεί τον δρόμο που έχει ήδη χαράξει με σχετική επί του θέματος

νομολογία του το Ανώτατο Δικαστήριο, αφήνοντας τελικώς την κρίση αν πρέπει να υπάρξει μετατροπή της νομολογίας, στο ίδιο το Ανώτατο Δικαστήριο.

Συγκεκριμένα, μέσα από σειρά αποφάσεων τόσο του Διοικητικού Δικαστηρίου όσο και του Ανωτάτου Δικαστηρίου, δύναται να εξαχθεί το συμπέρασμα ότι η υπεροχή του Ευρωπαϊκού δικαίου δεν είναι δεδομένη για τα Κυπριακά πρωτόδικα Δικαστήρια, τα οποία διστάζουν να αποστούν από μία πάγια νομολογία του Ανωτάτου Δικαστηρίου, ακόμα και αν έχουν περίπτωση εφαρμογής ευρωπαϊκού δικαίου. Τέτοια διστακτικότητα εφαρμογής της αρχής της υπεροχής του ευρωπαϊκού δικαίου έναντι αποφάσεων του Ανωτάτου Δικαστηρίου υπήρξε και πρόσφατα σε αποφάσεις του Διοικητικού Δικαστηρίου με την αιτιολογία ότι το ζήτημα «κρίθηκε κατά τελεσίδικο τρόπο από την Ολομέλεια του Ανωτάτου Δικαστηρίου, οι αποφάσεις του οποίου αποτελούν δεσμευτικό προηγούμενο για το παρόν Δικαστήριο, σύμφωνα με την ιεραρχία των Δικαστηρίων». Με την «ανατρεπτική» θα λέγαμε απόφαση της, η Έντιμη Δικαστής Ζερβού, στην πολύ πρόσφατη υπόθεση αρ. 298/2016, ΧΑΤΖΗΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ ν.

Εφαρμόζοντας την αρχή της υπεροχής του κοινοτικού δικαίου, το Δικαστήριο δεν δίστασε να αποστεί από τις τελεσίδικες αποφάσεις του Ανωτάτου Δικαστηρίου, στην βάση ακριβώς των αρχών που καθιερώθηκαν μέσα από τις αποφάσεις του ΔΕΕ.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΥ ΤΕΧΝΙΚΟΥ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟΥ ΚΥΠΡΟΥ, ημερ. 16/06/2021, εφάρμοσε το αυτονόητο: ήτοι την υπεροχή του κοινοτικού δικαίου, χωρίς να αναμένει την αναθεώρηση των τελεσίδικων αποφάσεων του Ανωτάτου Δικαστηρίου από την ίδια την Ολομέλεια του Ανωτάτου Δικαστηρίου. Εφαρμόζοντας την αρχή αυτή, το Δικαστήριο δεν δίστασε να αποστεί από τις τελεσίδικες αποφάσεις του Ανωτάτου Δικαστηρίου, στην βάση ακριβώς των αρχών που καθιερώθηκαν μέσα από τις αποφάσεις του ΔΕΕ.

Το Δικαστήριο, αναφερόμενο συγκεκριμένα στη Sigma Radio TV Ltd v Αρχής Ραδιοτηλεόρασης Κύπρου (2011) 3 Β Α.Α.Δ. 667, στην οποία κρίθηκε ότι με δεδομένη την ενασχόληση και απόφαση επί του ίδιου θέματος της Πλήρους Ολομέλειας του Ανωτάτου Δικαστηρίου, δεν νοείται οποιαδήποτε παρέκκλιση από αυτήν, παρατήρησε και επισήμανε ότι αυτή (Sigma Radio TV Ltd) δεν αφορούσε σε εφαρμογή κοινοτικού δικαίου στη βάση ευρωπαϊκής Οδηγίας.

Η υπόθεση Χατζησοφοκλέους (ανωτέρω) αφορούσε Κύπρια πολίτη, η οποία έκανε χρήση του δικαιώματος της ελεύθερης διακίνησης και εγκατάστασης εντός της Κοινότητας, ήτοι στην Ελλάδα, από όπου και έλαβε πτυχίο Πολιτικού Μηχανικού. Ερεδόμενη στις διατάξεις της οδηγίας 2005/36/ΕΚ οι οποίες της απονέμουν «κεκτημένα δικαιώματα» (ως η ίδια η Οδηγία τα αποκαλεί) ζήτησε την απόδοση αυτών. Προσέκρουσε όμως στην αρνητική απάντηση του Ε.Τ.Ε.Κ. το οποίο υπέβαλε ότι η εν λόγω Οδηγία αφορά πολίτες (άλλων) κρατών μελών και δεν τυγχάνει εφαρμογής σε κύπριους πολίτες, επικαλούμενο την πάγια επί του θέματος νομολογία του Ανωτάτου Δικαστηρίου (Φλωρίδης² και Βαρνάβα³).

Στη συγκεκριμένη απόφαση, το Διοικητικό Δικαστήριο επισήμανε, με παραπομπή στη συναφή νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, την επιταγή για σύμφωνη προς το ευρωπαϊκό δικαίο ερμηνεία και εφαρμογή του εθνικού δικαίου από τα Δικαστήρια των Κρατών Μελών.

Όπως αναφέρει και ρητώς το Διοικητικό Δικαστήριο, «βάσει της

αρχής της υπεροχής, σε περίπτωση που είναι αδύνατη η σύμφωνη προς τις απαιτήσεις του δικαίου της Ένωσης ερμηνεία της εθνικής νομοθεσίας, το εθνικό δικαστήριο στο οποίο έχει ανατεθεί στο πλαίσιο της αρμοδιότητάς του, η εφαρμογή των διατάξεων του δικαίου της Ένωσης έχει την υποχρέωση να διασφαλίσει την πλήρη αποτελεσματικότητα τους, αφήνοντας εν ανάγκη αυτεπαγγέλτως ανεφάρμοστη κάθε αντίθετη διάταξη της εθνικής νομοθεσίας, έστω και μεταγενέστερη, χωρίς να υποχρεούται να ζητήσει να αναμένει την προηγούμενη εξαφάνιση της είτε διά της νομοθετικής οδού είτε μέσω οποιασδήποτε άλλης συνταγματικής διαδικασίας». Η απόφαση αυτή συνιστά ύψιστος σημασίας, αφού για πρώτη φορά, κατόρθωσε η Ολομέλεια αποφάσισε να αποστεί από δεσμευτική νομολογία του Ανωτάτου Δικαστηρίου, διαγιγνώσκοντας το ίδιο την αντίθεση της νομολογίας αυτής με πρόνοιες της εκεί επίδικης ευρωπαϊκής οδηγίας, ως αυτές έχουν ερμηνευτεί και από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο. Αυτό άλλωστε ευρίσκεται σε πλήρη σύμφωνια και με τις αυστηρές επιταγές που απορρέουν από την ένταξη της Κυπριακής Δημοκρατίας στην ΕΕ, με θεμελιώδη την αρχή της υπεροχής του ευρωπαϊκού δικαίου.

* Έλενα Ρήγα και Κρίτων Διονυσίου, ΗΛΙΑΣ ΝΕΟΚΛΕΟΥΣ & ΣΙΑ ΔΕΠΕ.

1. ΔΕΕ, 34/67, Luck.
2. Φλωρίδης ν. ΕΤΕΚ, Αναθ. Έρεση αρ. 27/2011, ημερ. 3.11.2016.
3. ΕΤΕΚ ν Βαρνάβα, ECLI:CY:AD:2018:C4, Αναθ. Έρεση αρ. 109/2012, ημερ. 11.01.2018).

Τα clusters που βυθίζουν ξανά τον τουρισμό

Ανησυχούν για την διασπορά, κρατούν μικρό καλάθι για τις ναυλωμένες της Ρωσίας, τρέχουν να εμβολιάσουν στα ξενοδοχεία

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ**

Ένα μήνα κράτησε η βελτίωση της επιδημιολογικής εικόνας της Κύπρου η οποία έδωσε ανάσες αλλά και ελπίδες για καλές επιδόσεις στον τουριστικό τομέα. Ωστόσο, η εικόνα των προηγούμενων ημερών έχει αλλάξει τα δεδομένα. Την ώρα που στο εξωτερικό είναι στην αναμονή για να κλείσουν ταξίδια της τελευταίας στιγμής ενώ έχουν ήδη αρχίσει τις κρατήσεις για το 2022, η εικόνα της Κύπρου στο επιδημιολογικό κομμάτι δεν είναι και η καλύτερη. Η αύξηση των κρουσμάτων τις τελευταίες μέρες και του δείκτη θετικότητας, απειλούν εκτός από την υγεία και την θέση της Κύπρου στον τουριστικό χάρτη και κατά συνέπεια και την οικονομία. Εκφράζονται επίσης ανησυχίες ότι επιδείνωση της επιδημιολογικής εικόνας της χώρας θα έχει σοβαρό

Η επιδείνωση τώρα στην επιδημιολογική εικόνα της Κύπρου θα έχει επιπτώσεις και στις επιδόσεις του 2022.

κόστος και στις όποιες ελπίδες για επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου. Πρόκειται για σειρά προβληματισμών που απασχολούν τις τελευταίες μέρες όλο το φάσμα της τουριστικής βιομηχανίας. Ήδη ο ΠΑΣΥΣΕ θεωρεί ως απομακρυσμένο το καλό σενάριο του 50% του 2019, αφού και οι όποιες καλές εξελίξεις έχουν καταγραφεί το τελευταίο διάστημα, κινδυνεύουν να αντραπούν. Η τελευταία απόφαση της Βρετανίας για να διατηρήσει την Κύπρο στην πορτοκαλί κατηγορία

Αν συνεχιστούν αυτές οι επιδόσεις τότε η Κύπρος θα μεταπηδήσει εύκολα στην κόκκινη κατηγορία εντός και εκτός ECDC με ό,τι κι αν αυτό συνεπάγεται για τις αφίξεις και τα έσοδα από τον τουρισμό.

δεν αποτέλεσε έκπληξη για κανένα ενώ υπό την σκιά της επιδείνωσης της επιδημιολογικής εικόνας της χώρας, την Δευτέρα αναμένονται οι ανακοινώσεις των Ρώσων για την επανέναρξη των ναυλωμένων πτήσεων τους. Πάντως, δεν φαίνεται να δίνουν στοιχεία για τις προθέσεις τους, είτε θετικά είτε αρνητικά. Τα υφιστάμενα δεδομένα σε κάθε περίπτωση αναμένεται να επιβαρύνουν την εικόνα της χώρας στις επόμενες αξιολογήσεις χωρών, όπως η Βρετανία καθώς και στην

αξιολόγηση χωρών του ECDC, στην οποία αυτή την στιγμή η Κύπρος είναι από τις λίγες πορτοκαλί εξαιρέσεις σε έναν ως επί το πλείστον πράσινο ευρωπαϊκό χάρτη.

Περισσότερους ελέγχους

Το τελευταίο διάστημα υπάρχει το αίσθημα ότι οι έλεγχοι για το safe pass έχουν ατονήσει, ενώ ίσως υπήρξαν κενά και κατά τον έλεγχο των απαραίτητων εγγράφων για είσοδο Κυπρίων κυρίως, επιβατών στην χώρα. Εντατικοποίηση των

ελέγχων για περιορισμό της διασποράς ζητά ο Σύνδεσμος διευθυντών ξενοδοχείων, τα μέλη του οποίου ζουν καθημερινά από κοντά την προσπάθεια του προσωπικού να κρατήσει «υγιείς» τις ξενοδοχειακές μονάδες στη βάση των πρωτοκόλλων. Ωστόσο αυτό δεν είναι αρκετό. Μιλώντας στην «Κ» ο πρόεδρος του ΠΑΣΥΔΙΣΕ Χρίστος Αγγελίδης, τονίζει εμφατικά τους τρεις άξονες στους οποίους πρέπει να κινηθούμε προκειμένου να μην χαθεί και φέτος το τρένο του τουρισμού: αυστηρή

εφαρμογή των πρωτοκόλλων σε όλο το φάσμα της τουριστικής βιομηχανίας όχι μόνο στα ξενοδοχεία, εντατικοποίηση των ελέγχων και ευρεία ευαισθητοποίηση του κοινού για συμμόρφωση στα μέτρα αντιμετώπισης της πανδημίας. Την ίδια ώρα καλεί σε μια οργανωμένη εκστρατεία για εμβολιασμό.

Επιτόπιοι εμβολιασμοί

Προς αυτή την κατεύθυνση συνεχίζονται οι διεργασίες για εφαρμογή ενδεχομένως και μέσα στην

επόμενη εβδομάδα, επιτόπιων εμβολιασμών σε ξενοδοχειακές μονάδες από κινητές μονάδες- μια κίνηση υποργείου Υγείας και ξενοδόχων. Αυτή την στιγμή και μέχρι την προσεχή Τρίτη θα καταγράφονται σε όλα τα ξενοδοχεία ο αριθμός των εμβολιασμένων ανά μονάδα ώστε να διαμορφωθεί και το πρόγραμμα των κινητών μονάδων σε όλες τις επαρχίες. Εφόσον γίνει και απαραίτητος προγραμματισμός, τότε οι κινητές μονάδες θα μπορούν να ξεκινήσουν τις επισκέψεις στα ξενοδοχεία ακόμα και μέσα στην επόμενη εβδομάδα. Δεν αποκλείεται, επίσης, ο κάταλογος των επιχειρήσεων στον τουριστικό κλάδο να διευρυνθεί. «Είναι πολύ σημαντικό για να θωρακιστεί η βιομηχανία και η δημόσια υγεία αφού διαφάνηκε ότι ο μόνος τρόπος για αντιμετώπιση της πανδημίας είναι ο εμβολιασμός και αν έχουμε καμιά υποτροπή από μη εμβολιασμένους, αυτό θα έχει ανυπολόγιστες ζημιές όχι μόνο για τη μονάδα αλλά και για την τουριστική βιομηχανία», επισφαιίνει ο γενικός διευθυντής του ΠΑΣΥΣΕ Φιλόκουπος Ρουσούνιδης. Έχει εκφραστεί επίσης και η σκέψη, από μερίδα ξενοδόχων, να προτιμήσουν να εργαστούν με προσωπικό το οποίο έχει εμβολιαστεί, ώστε να μην θέσουν σε κίνδυνο τόσο την επιχείρησή τους όσο και τους πελάτες τους. Αυτή την στιγμή εκτιμάται ότι οι εμβολιασμένοι εργαζόμενοι στα ξενοδοχεία δεν ξεπερνούν το 50%. Σύμφωνα με την πληροφόρηση από τον σύνδεσμο ξενοδόχων πάντως μέχρι στιγμής δεν έχει καταγραφεί cluster κορωνοϊού σε εργαζόμενους στα ξενοδοχεία, κάτι που αποδίδεται στην αυστηρή εφαρμογή των πρωτοκόλλων λειτουργίας που ακολουθούνται μέσα στα ξενοδοχεία.

Τρία βήματα πιο κοντά στους Γερμανούς

Η αναβάθμιση της Κύπρου, το ξενοδοχείο Robinson's και οι νέες πτήσεις από TUI μας φέρνουν πιο κοντά στην γερμανική αγορά

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ**

Την ώρα που την προσοχή της πλειοψηφίας στον τουριστικό κλάδο μονοπωλούν οι μάλλον δυσοίωνες εξελίξεις στις αγορές της Βρετανίας και της Ρωσίας, μικρά βήματα προόδου καταγράφονται σε σχέση με άλλες αγορές και δη την γερμανική.

Η είδηση ότι η χώρα έχει κατατάξει την Κύπρο στους ασφαλείς προορισμούς για ταξίδια από την Κυριακή 13 Ιουνίου δεν είχε φυσικά την απήχηση που θα είχε ανάλογη εξέλιξη στην περίπτωση της Βρετανίας. Είναι, ωστόσο, σημαντική αφού πρόκειται για αγορά στην οποία η Κύπρος στοχεύει, θεωρητικά τουλάχιστον, τα τελευταία χρόνια. Τις ίδιες μέρες ο όμιλος

δεν διαφοροποιηθεί η κατάσταση λόγω της επιδημιολογικής εικόνας της Κύπρου. Με πολύ θετικό φακό βλέπει την εξέλιξη και ο κλάδος των ξενοδοχείων, ο οποίος βλέπει μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα οφέλη από την έκθεση της Κύπρου στο γερμανικό κοινό, όπως θα προκύψει από την λειτουργία του νέου ξενοδοχείου.

Το 1ο Robinson στην Κύπρο

Ακόμα και πριν την μετονομασία του σε Robinson, το συγκεκριμένο ξενοδοχείο στην Αλαμινό είχε συνδεθεί με την γερμανική αγορά. Θεωρείται βέβαιο ότι μετά την αλλαγή της επωνυμίας του, οι κρατήσεις θα αυξηθούν, καταρχάς λόγω του brand engagement και κατά δεύτερο λόγω της αύξησης της συνδεσιμότητας που θα προσφέρει η TUI, η οποία πλέον έχει ένα επιπλέον κίνητρο να φέρνει κόσμο στην Κύπρο. Πάντως, αυτή την στιγμή οι πληρότητες του ξενοδοχείου κυμαίνονται στο 50%, ενώ από τον Ιούλιο θα αγγίζουν το 95%, δήλωσε στην «Κ» ο γενικός διευθυντής του ξενοδοχείου Walter Kril. Στα ίδια επίπεδα θα κυμανθεί μέχρι και τον Οκτώβρη, όπως σημείωσε. Το ξενοδοχείο είναι χωρητικότητας 740 κλινών. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις του κ. Kril, οι κρατήσεις στο ξενοδοχείο κυμαίνονται μεταξύ 15-16 χιλιάδες ετησίως. «Υπάρχουν κρατήσεις κάθε μέρα και είμαι πολύ αισιόδοξος ότι αυτό θα είναι μια προώθηση για τους Γερμανούς τουρίστες, μαζί με την αύξηση των πτήσεων από την Γερμανία».

Ενώ η πλειοψηφία των επισκέψεων αφορά τουρίστες από την γερμανική αγορά, υπάρχει και αριθμός κρατήσεων τόσο από την Αυστρία όσο και την Φινλανδία, ενώ κρατήσεις μπορούν να γίνουν φυσικά και από τον εγκώριο τουρισμό. Το ξενοδοχείο προσφέρει

Οι οργανωμένοι Γερμανοί ταξιδιώτες δαπανούν περισσότερα χρήματα για τη διαμονή τους σε σχέση με τους μεμονωμένους, ενώ γενικότερα οι δαπάνες τους είναι περισσότερες από τους τουρίστες άλλων αγορών όπως για παράδειγμα, οι Ρώσοι και οι Βρετανοί.

πακέτα premium full board, τα οποία περιλαμβάνουν πρόγευμα, γευμα και δείπνο. Κάποιες υπηρεσίες ωστόσο δεν καλύπτονται στο πλαίσιο του πακέτου και έτσι δίνεται η δυνατότητα στους πελάτες του ξενοδοχείου να κυκλοφορήσουν και εκτός του καταλύματος.

Περισσότερες πτήσεις

Η αεροπορική συνδεσιμότητα των δύο χωρών είναι κλειδί στην αύξηση των τουριστικών ροών από την Γερμανία στην Κύπρο υπογράμμισε ο κ. Kril. Αυτή την στιγμή οι πτήσεις από Γερμανία από την πρώτη εβδομάδα Ιουλίου ανέρχονται σε 23 και αυξάνονται σε 37 την πρώτη εβδομάδα Αυ-

γούστου. Πάντως, η TUI Γερμανίας έχει ξεκινήσει από τις αρχές Ιουνίου τις ναυλωμένες πτήσεις από το Ντύσελντορφ, το Ανόβερσο και την Φρανκφούρτη της Γερμανίας προς την Κύπρο. Τέσσερις πτήσεις προσφέρονται από την πρώτη εβδομάδα Ιουλίου, ενώ αυξάνονται σε έξι πτήσεις την τελευταία εβδομάδα Ιουλίου.

Στοιχεία και αριθμοί

Το 2017 έφτασαν στην Κύπρο 188.826 τουρίστες από την Γερμανία, 189.200 το 2018 ενώ ο αριθμός αυτός μειώθηκε κατά 20% το 2019, που ενώ ήταν χρονιά ρεκόρ στις αφίξεις, οι Γερμανοί μειώθηκαν στους 151.500 χιλιάδες. Η Γερμανία ήταν στις χώρες από τις

οποίες αντλήσαμε επισκέπτες ακόμα και κατά το 2020, εν μέσω κορωνοϊού με 60,4 χιλιάδες επισκέπτες. Η μέση διάρκεια παραμονής των Γερμανών βάσει στοιχείων του 2019 είναι 9,5 μέρες, ενώ συγκριτικά, οι μεμονωμένοι ταξιδιώτες έρχονται περισσότερες μέρες (9,9). Η μέση συνολική κατά κεφαλή δαπάνη των γερμανών τουριστών ανέρχεται στα 824.8 ευρώ και σε 86,8 ευρώ ανά ημέρα. Επίσης οι οργανωμένοι Γερμανοί ταξιδιώτες δαπανούν περισσότερα χρήματα για τη διαμονή τους σε σχέση με τους μεμονωμένους, ενώ γενικότερα οι δαπάνες τους είναι περισσότερες από τους τουρίστες άλλων αγορών, όπως για παράδειγμα οι Ρώσοι και οι Βρετανοί.

Ποιοτικοί τουρίστες

Οι Γερμανοί τουρίστες γενικότερα θεωρούνται ποιοτικοί τουρίστες, οι οποίοι αρέσκονται να συμμετέχουν σε δραστηριότητες και να μαθαίνουν περισσότερα για τον προορισμό που επισκέπτονται. Απολαμβάνουν το μεσογειακό κλίμα και τον μεσογειακό τρόπο ζωής, ενώ θεωρούν την Κύπρο ένα ασφαλή προορισμό. Ωστόσο, πολύ μικρό ποσοστό των Γερμανών τουριστών επιλέγει τελικά την Κύπρο για τις διακοπές του. Ως ένα βαθμό, οι αιτίες είναι στην μικρή προβολή της Κύπρου στην γερμανική αγορά, σε σχέση με αγορές όπως Βρετανία και Ρωσία, κάτι που αναμένεται ότι θα αλλάξει στην προσεχή καμπάνια. Σύμφωνα με πληροφορίες το μερίδιο στην πίτα της προβολής της χώρας στις βασικές μας μέχρι σήμερα αγορές, περιορίζεται περίπου στο 20%. Επίσης, ιδιαίτερα σημαντική εξέλιξη θεωρείται και η έναρξη του προγράμματος αυθεντικών εμπειριών από τον Σεπτέμβριο. Μιλώντας στην «Κ» ο πρόεδρος του ΠΑΣΥΔΙΣΕ Χρίστος Αγγελίδης, τόνισε ότι αγορές όπως η γερμανική δεν κερδίζουν με μεμονωμένες προσπάθειες που περιορίζονται σε τουριστικές εκθέσεις και κάποια διαφημιστικά, αλλά χρειάζονται πολυετή και μεθοδική δουλειά και προσπάθεια σε εθνικό επίπεδο.

Επιστρέφουν οι ξένες αεροπορικές στην Ελλάδα

Ξεκίνησαν πτήσεις προς Αθήνα και περιφερειακούς προορισμούς

Του ΔΗΜΗΤΡΗ ΔΕΛΕΒΕΓΚΟΥ

Με τον τουριστικό κλάδο να αναμένει βελτιωμένες επιδόσεις, ιδίως από τον Ιούλιο και μετά, όχι μόνο στην Ελλάδα, αλλά και σε ευρωπαϊκό επίπεδο, οι ξένες αεροπορικές εταιρείες πυκνώνουν τις πτήσεις τους από και προς ελληνικούς τουριστικούς προορισμούς. Η τάση αυτή δεν επιβεβαιώνεται μόνο από την επιστροφή των ξένων αερομεταφορέων στα ελληνικά αεροδρόμια, αλλά και από τα στοιχεία του ευρωπαϊκού οργανισμού για την ασφάλεια της αεροναυτιλίας Eurocontrol. Το φετινό καλοκαίρι, δηλαδή, ο αριθμός των αεροπλάνων που παραμένουν σταθμευμένα στα αεροδρόμια της Ευρώπης είναι ο πιο μικρός από την έναρξη της πανδημικής κρίσης. Αυτή τη στιγμή, σε σχέση με τον Μάιο, υπάρχουν 800 λιγότερα αεροσκάφη παρκαρισμένα στα ευρωπαϊκά αεροδρόμια, δηλαδή συνολικά 3.300. Η υποχώρηση αυτή του αριθμού των σταθμευμένων αεροπλάνων απεικονίζεται, σε μεγάλο βαθμό, στην επανέναρξη των πτήσεων από και προς την Ελλάδα.

Σταδιακή επιστροφή των ξένων αεροπορικών καταγράφει το αεροδρόμιο «Ελευθέριος Βενιζέ-

λος», όπου οι αφίξεις αερομεταφορέων του εξωτερικού περιλαμβάνουν την ισπανική Volotea, που ενεργοποιεί τη βάση της Αθήνας, και την Gulf Air, που πραγματοποιεί, από τις 18 Ιουνίου, απευθείας πτήσεις από την Αθήνα προς τη Λάρνακα.

Επίσης, τη ρουμανική Blue Air που έχει προσθέσει το Μπακάου στους νέους προορισμούς της, την American Airlines που συνδέει ξανά το Σικάγο και τη Φιλαδέλφεια, αλλά και την Delta Airlines, η οποία ύστερα από μία δεκαετία επικειρεί από και προς την Ατλάντα, έχοντας επαναφέρει τα δρομολόγια από και προς το αεροδρόμιο «Τζον Κένεντι» της Νέας Υόρκης. Η United Airlines έχει προσθέσει στους προορισμούς της την Ουάσιγκτον και η Emirates από την 1η Ιουνίου έχει επαναφέρει τις καθημερινές πτήσεις της από την Αθήνα προς το Newark Liberty International Airport της Νέας Υόρκης.

Η Fraport Greece, που διαχειρίζεται τα 14 μεγαλύτερα ελληνικά περιφερειακά αεροδρόμια, έκανε γνωστό ότι η Cyrgus Airways, ο εθνικός αερομεταφορέας της Κύπρου, συνδέει εκ νέου την Κύπρο με τη Θεσσαλονίκη, ενώ θα πραγματοποιεί πτήσεις από και προς το Ηράκλειο, την

Η Cyprus Airways, ο εθνικός αερομεταφορέας της Κύπρου, συνδέει εκ νέου την Κύπρο με τη Θεσσαλονίκη, ενώ θα πραγματοποιεί πτήσεις από και προς το Ηράκλειο, την Πρέβεζα και τη Σκιάθο.

Πυκνώνουν τα δρομολόγια τους American Airlines, Delta και United, ενεργοποιούν τη βάση τους στην Αθήνα Volotea και Gulf Air.

Πρέβεζα και τη Σκιάθο. Η λίστα των αεροπορικών που επαναφέρουν τις πτήσεις τους από και προς την περιφέρεια περιλαμβάνει τη Volotea, που συνδέει, από τις αρχές Ιουνίου, τη Ζάκυνθο με τη Θεσσαλονίκη, όπως και την

ιρλανδική Ryanair, η οποία δημιουργήσε τρεις νέες βάσεις σε Κέρκυρα, Χανιά και Ρόδο. Επίσης, η γερμανική Lufthansa έχει προσθέσει, από τις 21 Μαΐου, επιτά νέους προορισμούς, δηλαδή το Ακτιο, τα Χανιά, την Κέρκυρα, την Καβάλα, την Κω, τη Μύκονο και τη Ζάκυνθο. Η στροφή των ταξιδιωτών προς περιφερειακούς προορισμούς για λόγους υγειονομικής ασφάλειας και η συρρίκνωση των μεγάλων διαρκείας ταξιδιών (long haul) ευνοούν τα σχέδια των αεροπορικών. Αυτό εξάλλου είναι και το σκεπτικό της Aegean, που έχει ενισχύσει, το φετινό καλοκαίρι, τη συνδεσιμότητα νησιωτικών και περιφερειακών προορισμών με το εξωτερικό.

Στην εκκίνηση το έργο για το δίκτυο οπτικών ινών

Στο στάδιο της υποβολής δεσμευτικών προσφορών εισέρχεται το έργο ανάπτυξης υποδομών υπερυψηλής ευρυζωνικότητας Ultra-Fast Broadband (UFBB), ύστερα από την ολοκλήρωση της διαδικασίας του ανταγωνιστικού διαλόγου, όπου οι ενδιαφερόμενοι καθορίζουν τις παραμέτρους του έργου. Η έναρξη υποβολής δεσμευτικών προσφορών εκκίνησε με απόφαση του υπουργού Επικρατείας και Ψηφιακής Διακυβέρνησης Κυριάκου Πιερρακάκη, με κύριο του έργου τη Γενική Γραμματεία Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων και αναθέτουσα

Στις δεσμευτικές προσφορές περνά το ΣΔΙΤ των 700 εκατ. ευρώ.

αρχή την Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης και Εφαρμογής Τομέα Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών.

Το UFBB αποτελεί ένα από τα μεγαλύτερα τηλεπικοινωνιακά έργα - Συμπράξεις Δημοσίου Ιδιωτικού Τομέα στην Ευρώπη. Έχει προϋπολογισμό 700

εκατ. ευρώ (πλέον ΦΠΑ), με τα 300 εκατ. ευρώ να προέρχονται από δημόσια χρηματοδότηση. Το UFBB δημιουργεί περισσότερες από 750.000 συνδέσεις ταχύτητας τουλάχιστον 100 Mbps, με δυνατότητα αναβάθμισης σε 1 Gbps και στοχεύει στην επίτευξη της επίτευξης των στόχων συνδεσιμότητας του ευρωπαϊκού σχεδίου της «κοινωνίας των Gigabit».

Η ΣΔΙΤ αποσκοπεί στην κάλυψη του συνόλου του πληθυσμού των περιοχών παρέμβασης σε ποσοστό άνω του 99%, με υπηρεσία τουλάχιστον 100 Mbps.

Στόχος είναι η κάλυψη της πλειονότητας των περιοχών της χώρας οι οποίες σήμερα δεν καλύπτονται από τους παρόχους, κινητοποιώντας ιδιωτικές επενδύσεις ύψους 400 εκατ. ευρώ.

Η πρόσκληση, που θα ισχύει μέχρι τις 17 Σεπτεμβρίου, απευθύνεται στα σχήματα που εκδήλωσαν ενδιαφέρον, δηλαδή τις τρεις εταιρείες τηλεπικοινωνιών (OTE, Vodafone και Wind), τη ΔΕΗ, τις κοινοπραξίες της ΤΕΠΝΑ Ενεργειακή με την Grid Telecom, της Μυτιληναίος με τη ΜΕΤΚΑ EGN και τις δύο κατασκευαστικές εταιρείες Αβαξ και Intrakat.

Ενδιαφέρον για υπεράκτια αιολικά και από τη Shell

Της ΧΡΥΣΕΑΣ ΛΙΑΓΓΟΥ

Το ενδιαφέρον και της πολυεθνικής Shell φαίνεται να έχει κεντρίσει η εγχώρια αγορά των ΑΠΕ. Ο πετρελαϊκός κολοσσός, που προ τριετίας αποχώρησε από τη λιανική αγορά φυσικού αερίου όπου δραστηριοποιούνταν από τις αρχές του 2001, πουλώντας τη συμμετοχή του στην ΕΠΑ Αττικής στη ΔΕΠΑ, αλλά επανήλθε συμμετέχοντας στον διαγωνισμό για την ιδιωτικοποίηση της ΔΕΠΑ Εμπορίας, στρέφεται τώρα και στην αγορά των ΑΠΕ προετοιμάζοντας δυναμική είσοδο στα υπεράκτια αιολικά.

Στελέχη της ολλανδικής πολυεθνικής, σύμφωνα με πηγές της αγοράς, βρίσκονται στην Ελλάδα και βολιδοσκοπούν ελληνικές εταιρείες για συνεργασία στον τομέα των υπεράκτιων αιολικών, ενώ έχουν ανοίξει διάυλο επικοινωνίας και με το υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας, προκειμένου να ενημερωθούν για το θεσμικό πλαίσιο που προετοιμάζεται αυτή την περίοδο και –σύμφωνα με τα όσα έχουν ανακοινωθεί από πλευράς του υπουργείου– αναμένεται να ολοκληρωθεί τον Σεπτέμβριο.

Οι βασικοί του άξονες θα αφορούν τη χωροθέτηση και αδειοδότηση των υπεράκτιων πάρκων, τις ηλεκτρικές διασυνδέσεις με το σύστημα μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας και τον τρόπο αποζημίωσης των επενδυτών με δημοπρασίες και σε μεταβατικό στάδιο με σταθερή τιμή. Όμως, όπως αναφέρουν καλά πληροφορημένες πηγές, υπάρχουν ακόμη πολλές ανοικτές εκκρεμότητες, με επίκεντρο το κεφάλαιο που αφορά στις παραχωρήσεις θαλάσσιων περιοχών για την ανάπτυξη των υπεράκτιων αιολικών πάρκων. Το επιτελείο του ΥΠΕΝ αναζητεί ένα σύστημα που θα διασφαλίζει τη μεθοδική και περιβαλλοντικά ελεγχόμενη ανάπτυξη χωρίς να στερεί τον ρόλο της ιδιωτικής πρωτοβουλίας.

Εν αναμονή του θεσμικού πλαισίου, θέση στη νέα αγορά αρχίζουν να παίρνουν μεγάλοι ξένοι και εγχώριοι όμιλοι.

Εν αναμονή του θεσμικού πλαισίου, θέση στη νέα αγορά αρχίζουν να παίρνουν μεγάλοι ξένοι και εγχώριοι όμιλοι.

οι όμιλοι. Η ΤΕΠΝΑ Ενεργειακή έχει ανακοινώσει συμφωνία συνεργασίας με την Ocean Winds (κοινοπραξία των εταιρειών EDP Renewables και ENGIE) για την από κοινού ανάπτυξη πλωτών υπεράκτιων αιολικών πάρκων στις ελληνικές θάλασσες. Η συμφωνία της ΤΕΠΝΑ Ενεργειακή προβλέπει την ανάπτυξη έργων συνολικής δυναμικότητας άνω του 1,5 GW σε βάθος δεκαετίας, αφού προσδιοριστούν οι καταλλήλότερες περιοχές. Πολύ κοντά σε συμφωνία με μεγάλη ξένη εταιρεία του κλάδου βρίσκεται η Mytilineos, όπως και ο ομίλος Κοπελούζου. Σε συζητήσεις με ξένες εταιρείες για συνεργασία στον τομέα των υπεράκτιων αιολι-

Στελέχη της ολλανδικής πολυεθνικής βολιδοσκοπούν ελληνικές εταιρείες για συνεργασία.

κών βρίσκεται και η ΔΕΗ Αναεώσιμες, η οποία έχει «σκανάρει» ήδη θαλάσσιες περιοχές με πλούσιο αιολικό δυναμικό και τις αξιολογεί. Από πλευράς ξένων εταιρειών ενδιαφέρον για υπεράκτια αιολικά πάρκα στις ελληνικές θάλασσες έχουν εκφράσει η норβηγική Equinor (μετεξέλιξη του πετρελαϊκού κολοσσού Statoil), η οποία έχει καταθέσει σχέδιο για την περιοχή των Κυκλάδων, η δανική Copenhagen Offshore Partners, η ισπανική Iberdrola, η Ideol, η Inpnogy, η πορτογαλική Principal Power και οι αμερικανικές Quantum και BlueFloat.

Μελέτη της Navigant για την Ευρωπαϊκή Επιτροπή υπολογίζει το διαθέσιμο θαλάσσιο δυναμικό για πλωτά αιολικά στη χώρα μας στα 263 GW. Σύμφωνα με την ίδια μελέτη, το σταθμισμένο κόστος ηλεκτρικής ενέργειας από αιολικά στο Αιγαίο θα είναι 76 ευρώ/MWh το 2030 και θα μειωθεί στα 46 ευρώ/MWh το 2050.

Ταξίδια έως τα τέλη Νοεμβρίου του 2021 προγραμματίζουν οι Ευρωπαίοι

Του ΗΛΙΑ Γ. ΜΠΕΛΛΟΥ

Καθώς το καλοκαίρι ξεκίνησε και η Ευρώπη σταδιακά ανοίγει ξανά τα σύνορά της έπειτα από πολυλούς μήνες περιοριστικών μέτρων και lockdowns, το ενδιαφέρον για ταξίδια έχει αυξηθεί αξιοσημείωτα, με τα 2/3 των Ευρωπαίων να προγραμματίζουν να ταξιδέψουν έως τα τέλη Νοεμβρίου του 2021. Μόνο ένα 15% παραμένει αβέβαιο αλλά και ένα επίσης 15% που δεν θέλει να ταξιδέψει.

Τα στοιχεία αυτά, όπως και η περαιτέρω ανάλυσή τους, δείχνουν σημαντικές πιθανότητες για επιμήκυνση της φετινής τουριστικής περιόδου, σενάριο που εφόσον επαληθευτεί θα σημάνει και τη θετική έκπληξη στις προβλέψεις για τα έσοδα της ελληνικής οικονομίας από τον τουρισμό το 2021. Πόσω μάλλον που η Ελλάδα εμφανίζεται 4ος δημοφιλέστερος προορισμός ανάμεσα σε 35 ευρωπαϊκές χώρες, συν τις Τουρκίας.

Οι Ευρωπαίοι έχουν τη διάθεση να ταξιδέψουν σύντομα και εκδηλώνουν μεγαλύτερο ενθουσιασμό για την περίοδο του καλοκαιριού: το 31% προγραμματίζει να ταξιδέψει εντός Ιουνίου και Ιουλίου και το 41% στη διάρκεια του Αυγού-

στου και του Σεπτεμβρίου. Ένα 16% σκοπεύει να κάνει ένα ταξίδι το φθινόπωρο.

Αυτά προκύπτουν από έρευνα της European Travel Commission, δηλαδή της ευρωπαϊκής ένω-

Τέταρτος δημοφιλέστερος προορισμός η Ελλάδα, σύμφωνα με έρευνα της European Travel Commission.

σπς των Οργανισμών Τουρισμού που διενήργησε στα τέλη Μαΐου η Mindhaus με τίτλο «Παρακολούθησες τον καιρό για ταξίδια εντός και εκτός των χωρών της Ε.Ε.», και η οποία καταγράφει τις διαθέσεις των Ευρωπαίων για ταξίδια σε βραχυπρόθεσμο ορίζοντα.

Οι Ευρωπαίοι που θα επιλέξουν φέτος ταξίδια στο εξωτερικό προτιμούν προορισμούς του ευρωπαϊκού Νότου, όπως Ισπανία (11,4%), Ιταλία (8,9%), Γαλλία (7%), Ελλάδα (6,5%), Πορτογαλία (5,9%), αλλά και Γερμανία (4,8%), Κροατία (4,7%), Τουρκία (4%), Μεγάλη Βρετανία (3,7%) και Ολλανδία (2,8%).

Αυτό είναι και το top 10 των δημοφιλέστερων προορισμών ταξιδιού των Ευρωπαίων μεταξύ 35 χωρών-προορισμών, συν τις Τουρκίας, σύμφωνα πάντα με την έρευνα της European Travel Commission.

Σημάδια ανάκαμψης

Τα πρώτα ίχνη δειλής ανάκαμψης της τουριστικής δραστηριότητας δείχνουν τα στοιχεία του Απριλίου που εμφανίζονται μεν υψηλά, πλην όμως σε σύγκριση με τον αντίστοιχο μήνα του 2020 κατά τον οποίο ολόκληρη η Ευρώπη τελούσε πρακτικά σε καραντίνα. Τον Απρίλιο του 2021 οι ταξιδιωτικές εισπράξεις κατέγραψαν αύξηση κατά 211,0% και διαμορφώθηκαν σε 43 εκατ. ευρώ έναντι 14 εκατ. ευρώ τον αντίστοιχο μήνα του 2020, ενώ αύξηση κατά 273% παρατηρήθηκε και στις ταξιδιωτικές πληρωμές (Απρίλιος 2021: 33 εκατ. ευρώ, Απρίλιος 2020: 9 εκατ. ευρώ), σύμφωνα με τα στοιχεία για το ταξιδιωτικό ισοζύγιο πληρωμών που δημοσίευσε χθες η Τράπεζα της Ελλάδος. Η αύξηση των ταξιδιωτικών εισπράξεων οφείλεται στην άνοδο της εισερχόμενης ταξιδιωτικής κίνησης κατά 185,6%, καθώς και στην αύξηση της μέσης δαπάνης ανά ταξίδι κατά 8,9%. Για ολόκληρο το πρώτο τετράμηνο του έτους, δηλαδή την περίοδο Ιανουαρίου - Απριλίου 2021, το ταξιδιωτικό ισοζύγιο εμφάνισε πλεόνασμα 29 εκατ. ευρώ έναντι πλεονάσματος 206 εκατ. ευρώ την αντίστοιχη περίοδο του 2020. Πρόκειται για περίοδο του 2020, βάσει σύγκρισης δηλαδή, που περιλαμβάνει το περσινό πρώτο δίμηνο Ιανουαρίου - Φεβρουαρίου, οπότε και οι αφίξεις σημείωναν νέα ρεκόρ. Μείωση κατά 481 εκατ. ευρώ (-79,3%) παρουσίασαν οι ταξιδιωτικές εισπράξεις στο πρώτο τετράμηνο, οι οποίες διαμορφώθηκαν στα 126 εκατ. ευρώ, ενώ πτώση κατά 304 εκατ. ευρώ (-75,9%) παρατηρήθηκε και στις ταξιδιωτικές πληρωμές, οι οποίες διαμορφώθηκαν στα 97 εκατ. ευρώ.

Όσον αφορά τον προγραμματισμό, το 42% όσων σκοπεύουν να ταξιδέψουν τους προσεχείς έξι μήνες έχει ήδη κάνει κράτηση για το σύνολο ή μέρος του ταξιδιού τους, το 40% έχει επιλέξει προο-

ρισμό, αλλά δεν έχει κάνει ακόμη κράτηση, και το 19% είναι ακόμη αναποφασιστο.

Η ταχύτητα των εμβολιασμών σε συνδυασμό με την εισαγωγή του ψηφιακού πιστοποιητικού για την COVID-19 έχουν τόνώσει τη διάθεση των Ευρωπαίων για ταξίδια, ενόψει των καλοκαιρινών διακοπών. Το 70% των ερωτηθέντων δήλωσαν ότι έχουν ήδη οργανώσει τα σχέδιά τους να ταξιδέψουν τους επόμενους έξι μήνες, ποσοστό αυξημένο από το 56% του Φεβρουαρίου αλλά και το υψηλότερο από τον Αύγουστο του 2020.

Επίσης, περίπου το 57% των Ευρωπαίων αισθάνονται πιο αισιόδοξοι για να οργανώσουν ταξίδια τους προσεχείς μήνες χάρη στους εμβολιασμούς. Ένα ποσοστό 25% παραμένει αδιάφορο, ενώ ένα 18% δεν έχει ακόμη πειστεί ότι οι συνθήκες είναι κατάλληλες. Στις περισσότερες περιπτώσεις ο εμβολιασμός έχει άμεσο αντίκτυπο στον προγραμματισμό για ταξίδια, με το 54% να δηλώνουν ότι θα κλείσουν για διακοπές όταν θα εμβολιαστούν.

Αντίστοιχα, και οι ενέργειες της Ε.Ε. για εναρμονισμό των κανονισμών και επανεκκίνηση των ταξιδιών σε ολόκληρη την Ένωση

φαίνεται πως έχουν αποβεί ιδιαίτερα αποτελεσματικές. Η υιοθέτηση του ψηφιακού πιστοποιητικού, μια πρωτοβουλία του Έλληνα πρωθυπουργού, τυγχάνει ευρείας αποδοχής από τους Ευρωπαίους: το 57% των ερωτηθέντων ότι το πιστοποιητικό θα διευκολύνει την οργάνωση του επόμενου ταξιδιού τους, ενώ μόνο ένα 18% εξέφρασε αντίθετη άποψη.

Ωστόσο, ενώ το κλίμα για ταξίδια έχει βελτιωθεί σημαντικά, το 19% των ερωτηθέντων εκφράζουν ανησυχία για πιθανά απρόβλεπτα μέτρα καραντίνας κατά τη διάρκεια του ταξιδιού τους και ακόμη περισσότερο κατά την επιστροφή τους. Τα αεροπορικά ταξίδια παραμένουν το πιο ανησυχητικό μέρος του όλου ταξιδιού για το 18% των ερωτηθέντων, οι οποίοι επικαλούνται λόγους υγείας και ασφάλειας. Παρότι αποτελεί το πιο ελκυστικό μέσο για να ταξιδέψουν, ειδικά όσοι δεν έχουν πολύ χρόνο στη διάθεσή τους, η επιλογή των αεροπλάνων (47%) έχει μειωθεί κατά 11% από τον Φεβρουάριο, καθώς ένα ποσοστό 39% προτιμά το αυτοκίνητο, το οποίο έχει αυξηθεί κατά 23% ως προτιμώμενο μέσο μετακίνησης την ίδια περίοδο.

Με αίσθημα ευθύνης στην ηγεσία του UEPG

Η Κύπρος σε ρόλο πρωταγωνιστή στην Ευρώπη, με την εκλογή του στο πηδάλιο του Πανευρ. Συνδέσμου Λατομείων

Στην κορυφή της ευρωπαϊκής λατομικής βιομηχανίας η Κύπρος, με την πρόσφατη εκλογή του Αντώνη Αντωνίου Λατούρου, προέδρου του Παγκύπριου Συνδέσμου Σκυροποιών και Διευθύνοντος Συμβούλου του ομίλου M.S.C. Latouros Investments Ltd, στην προεδρία του Πανευρωπαϊκού Συνδέσμου Λατομείων UEPG. Μια εκλογή η οποία πέραν του ότι τιμά και αναδεικνύει την Κύπρο και το έργο της στη λατομική βιομηχανία, συνοδεύεται και με μια σειρά μεγάλων προκλήσεων. Ως μεγαλύτερη, θεωρείται η πρόσβαση σε πρώτες ύλες όπως περιγράφει ο κ. Αντωνίου ο οποίος απαριθμεί τις προτεραιότητες του με την ανάληψη των καθηκόντων του, τη συμβολή του κλάδου στην κυκλική οικονομία καθώς και την σημασία του χαμηλού ανθρακικού αποτυπώματος της βιομηχανίας.

-Πώς προέκυψε η εκλογή σας στο πηδάλιο του Πανευρωπαϊκού Συνδέσμου Λατομείων UEPG; Τι σημαίνει αυτό για τον Παγκύπριο Σύνδεσμο Σκυροποιών και την Κύπρο, αν αναλογιστεί κάποιος τα ευρωπαϊκά μέγεθ;

-Ο UEPG έχει κάθε χρόνο τη Γενική του Συνέλευση η οποία διεξάγεται περί τα τέλη Μαΐου - μέσα Ιουνίου, κάθε φορά σε διαφορετική χώρα. Κάθε τρίτο χρόνο η Συνέλευση είναι εκλογική και φέτος έγινε στο Κίελο της Γερμανίας, στις 18 Ιουνίου. Ο Πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου και κατ’ επέκταση το Διοικητικό Συμβούλιο, όπως επίσης και οι προεδρίες των διαφόρων επιτροπών του UEPG, εκλέγονται από τη Γενική Συνέλευση για τριετή θητεία. Όσον αφορά τη διαδικασία, το απερχόμενο ΔΣ κάνει τις προτάσεις του για όλες τις θέσεις στην ιεραρχία και στη συνέχεια η Γενική Συνέλευση τις επικυρώνει. Ως είθισται, ο απερχόμενος Α’ Αντιπρόεδρος (θέση που κατείχε από το 2018) προτείνεται ως ο επόμενος Πρόεδρος. Προσωπικά έχω τριβή με τον UEPG από το 2010, όταν έγινε μέλος του ο Παγκύπριος Σύνδεσμος Σκυροποιών επί προεδρίας του κ. Πέτρου Κυθρεώτη και από το 2012, όταν έγινα μέλος του ΔΣ. Στην Κύπρο έχουμε μόλις 24 λατομεία ενώ κάτω από την ομπρέλα του UEPG υπάρχουν 26.000, άρα το να μας εμπιστευθούνται οι Ευρωπαίοι την Προεδρία του Συνδέσμου, σημαίνει πολλά για την Κύπρο. Επίσης, είναι μεγάλη αναγνώριση του έργου που επιτελείται στη λατομική βιομηχανία της Κύπρου και ιδιαίτερα από τον Παγκύπριο Σύνδεσμο Σκυροποιών. Τα οφέλη για την Κύπρο από την ανάληψη της προεδρίας είναι πολλαπλά. Εκτός από την αναγνώριση είναι και το γεγονός ότι η Κύπρος θα ακουγεται πλέον παντού, σε ότι αφορά τα διάφορα θέματα με τα οποία ασχολείται ο UEPG. Κι’ αυτό διότι ο Πρόεδρος έχει συναντήσεις με θεσμικά όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης όπως Επιτρόπους, Γενικές Διευθύνσεις Επιτροπών, Ευρωβουλευτές κλπ. Επίσης, η κυπριακή λατομική βιομηχανία θα έχει τη μεγάλη ευκαιρία να παρουσιάσει και να εκφράσει τους προβληματισμούς, τα θέλω και τις εισηγήσεις της, σε ευρωπαϊκό πλέον επίπεδο.

-Τι σημαίνει για εσάς αυτή η εκλογή; Ποιες οι προτεραιότητες σας για τα επόμενα τρία χρόνια κατά τη διάρκεια των οποίων θα ηγηθείτε του οργανισμού;

-Αυτή η εκλογή δεν μπορεί παρά να μου προκαλεί μεγάλη χαρά και υπερηφάνεια αλλά την ίδια στιγμή όμως, μου προκαλεί και ένα μεγάλο αίσθημα ευθύνης αφού όλα αυτά τα χρόνια έχω συνεργαστεί με τέσσερεις διαδοχικούς Προέδρους (Jim O’Brien – Ιρλανδία 2009-2012, Amaud Colson – Γαλλία 2012-2015, Jesus Ortiz – Ισπανία 2015-2018 και Thilo Juchem – Γερμανία 2018-2021) ο καθένας από τους οποίους άφησε το δικό του στίγμα στον Σύνδεσμο και όλοι μαζί τοποθέτησαν τον πήχη πάρα πολύ ψηλά σε επίπεδα που εγώ όχι μόνο πρέπει να διατηρήσω αλλά να ανεβάσω ακόμη περισσότερο. Είναι πολλά και πολύπλευρα τα θέματα που απασχολούν τη λατομική βιομηχανία. Σαν UEPG θα επιδιώξουμε να διασφαλίσουμε τα υψηλότερα πρότυπα για υγείες, ασφαλείς και ανθεκτικούς σε πανδημία χώρους εργασίας στη βιομηχανία. Επίσης, θα προωθήσουμε τη συμβατότητα/συνύπαρξη υπεύθυνης εξόρυξης αδρανών υλικών και προστασίας/διαχείρισης του περιβάλλοντος. Θα καταδείξουμε το χαμηλό ανθρακικό αποτύπωμα της βιομηχανίας και τη συμβολή του στον μετριασμό και την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή. Θα συμβάλουμε στην κυκλική οικονομία της Ευρωπαϊκής Ένωσης μέσω της προόδου στην αποδοτικότητα και

«Ο πιο σημαντικός πυλώνας στην επιτυχία είναι η εμπιστοσύνη προς τα στελέχη της ομάδας μου» δηλώνει ο Αντώνης Αντωνίου Λατούρος, λίγο μετά την εκλογή του ως ο νέος πρόεδρος του Πανευρωπαϊκού Συνδέσμου Λατομείων UEPG.

“

Η κατάσταση με την πανδημία δεν επηρέασε ουσιαστικά τον κλάδο ούτε σε πανευρωπαϊκό επίπεδο ούτε και τοπικό.

“

Τρία δισεκατομμύρια τόνοι αδρανών υλικών ετησίως (αξίας περίπου 27 δισεκατομμυρίων ευρώ), παράγονται σε 26.000 ευρωπαϊκά λατομεία κάθε χρόνο.

την ανακύκλωση των πρώτων υλών. Επίσης, θα προσπαθήσουμε να διασφαλίσουμε την ποιότητα μέσω βελτίωσης των τεχνικών προτύπων, ενώ θα προωθήσουμε την ανάπτυξη δεξιοτήτων και καλύτερων ευκαιριών απασχόλησης στην αειφόρο εξόρυξη, την βιοποικιλότητα και την αποκατάσταση λατομείων. Προ-

-Ποιος ο ρόλος, το όραμα και η αποστολή του συνδέσμου;

-Ο UEPG από το 1987 εκπροσωπεί την ευρωπαϊκή λατομική βιομηχανία στις Βρυξέλλες, όπου βρίσκεται και η έδρα του, με γραφεία έναντι του κτιρίου της Ευρωβουλής. Μέλη του είναι σύνδεσμοι από 26 χώρες και ασκεί πιέσεις σε ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα και αρμόδιους φορείς για θέματα που απασχολούν τη λατομική βιομηχανία. Όραμα του Συνδέσμου, να είναι ο ισχυρότερος υποστηρικτής της λατομικής βιομηχανίας, εκπροσωπώντας προληπτικά τα συμφέροντα της, ευαισθητοποιώντας ταυτόχρονα την κοινή γνώμη για την αναγκαιότητα των αδρανών υλικών. Αποστολή του, η διασφάλιση της ασφάλειας και υγείας και της ποιότητας. Η αειφορία είναι υψίστης σημασίας για την παραγωγή αδρανών υλικών, το ίδιο και η διαμόρφωση της πολιτικής και νομοθεσίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εκεί όπου ενδέχεται να επηρεαστεί ο τομέας.

-Ποια είναι η υφιστάμενη εικόνα στην ευρωπαϊκή βιομηχανία αδρανών υλικών;

-Η λατομική βιομηχανία στην Ευρώπη είναι μακράν η μεγαλύτερη εξορυκτική βιομηχανία και καλύπτει ζήτηση τριών δισεκατομμυρίων τόνων αδρανών υλικών ετησίως (αξίας περίπου 27 δισεκατομμυρίων ευρώ), που παράγεται σε 26.000 λατομεία (κυρίως μικρομεσαίες επιχειρήσεις), απασχολεί δε 200.000 άτομα. Όπως έχω ήδη αναφέρει, η κατάσταση με την πανδημία δεν επηρέασε τόσο, αφού η μείωση (3-4%) που είχαμε το 2020 αναμένεται να καλυφθεί το 2021 και ο κλάδος να έχει αύξηση της τάξης του 2-3% τα επόμενα χρόνια.

παντού γύρω μας. Δρόμοι, λιμάνια, αεροδρόμια, στάδια, σχολεία, νοσοκομεία, τα σπίτια μας! Πρέπει όλοι να αναγνωρίσουν την αξία τους και τη σημασία του να τα έχεις διαθέσιμα. Η κατάσταση με την πανδημία δεν επηρέασε ουσιαστικά τον κλάδο σε πανευρωπαϊκό επίπεδο ούτε και τοπικό. Το 2020 παρατηρήθηκε μια μείωση στην αγορά των αδρανών υλικών της τάξης του 3-4% και αυτή λόγω κυρίως των lock down, ενώ το 2021 αναμένουμε αυτή η μείωση να καλυφθεί και να φτάσουμε τα επίπεδα του 2019. Προκειμένου ο κλάδος να αντιμετωπίσει αποτελεσματικά τις προκλήσεις που σχετίζονται με τη διαχείριση της πανδημίας στους χώρους εργασίας των λατομείων, ο UEPG, μέσω της επιτροπής του για την Ασφάλεια & Υγεία, ετοίμασε και κυκλοφόρησε καθοδηγητικό έγγραφο για τη διαχείριση της πανδημίας. Αυτό το έγγραφο βασίζεται σε βέλτιστες πρακτικές και πρωτόκολλα από διάφορες ευρωπαϊκές χώρες και είναι συγκεκριμένο για διαφορετικούς τύπους μονάδων εργασίας κλάδου. Ο σκοπός αυτού του εγγράφου είναι για να δώσει ειδική καθοδήγηση για το τι πρέπει να γίνεται στους χώρους εργασίας των λατομείων.

Ασφάλεια και περιβάλλον

-Πώς διασφαλίζεται η ασφάλεια και η υγεία κατά την παραγωγή αδρανών υλικών και ποιες πολιτικές προωθούνται σε επίπεδο UEPG;

-Η Υγεία & Ασφάλεια υπήρξε ένας από τους κύριους πυλώνες του UEPG από τότε που δημιουργήθηκε, διότι είναι εξαιρετικά σημαντικό να διατηρήσουμε την υγεία του εργατικού δυναμικού μας και να διασφαλίσουμε ότι υπάρχουν τα καλύτερα διαθέσιμα μέτρα για την ασφάλειά τους. Μια από τις τέσσερεις κύριες επιτροπές που έχει ο UEPG είναι και η επιτροπή Υγείας και Ασφάλειας η οποία απαρτίζεται από ειδικούς επί του θέματος από όλη τη Ευρώπη. Απόδειξη της αποτελεσματικότητας της Επιτροπής Υγείας και Ασφάλειας της UEPG είναι η συνεχώς βελτιωμένη κατάσταση υγείας και ασφάλειας των εργαζομένων στον κλάδο των αδρανών προϊόντων τις τελευταίες δεκαετίες. Σήμερα, συνεχίζουμε να εργαζόμαστε σε αυτές τις πτυχές, για να μην υπάρχουν ατυχήματα στη βιομηχανία μας.

-Επικεντίνται αλλαγές στα ευρωπαϊκά κέντρα λήψης αποφάσεων στον τομέα των αδρανών υλικών και πώς αυτά επηρεάζουν τους παραγωγούς;

-Όλη η Ευρώπη έχει πλέον στο μυαλό τη Κλιματική Αλλαγή, την Κυκλική Οικονομία και φυσικά την Πράσινη Συμφωνία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (European Green Deal). Αυτά σαφώς και επηρεάζουν όλες τις βιομηχανίες όπως επίσης και τον κλάδο μας. Όπως έχω ήδη αναφέρει στις προτεραιότητές μου, σαν UEPG έχουμε αυτά τα καυτά θέματα ψηλά στην ατζέντα μας, σε όλα τα επίπεδα ιεραρχίας. Ειδικότερα, εκτός από τις τέσσερεις κύριες επιτροπές: Υγείας & Ασφάλειας, Περιβάλλοντος, Τεχνική, Οικονομική, έχουμε και τις υπεπιτροπές: Ανακύκλωσης και Κυκλικής Οικονομίας, Προσαρμογή & Μείωση της Κλιματικής Αλλαγής. Όλες αυτές οι επιτροπές απαρτίζονται από ειδικούς σ’ όλη την Ευρώπη.

-Μιλήστε μας λίγο για τον Όμιλο M.S.C. Latouros Investments Ltd και για το πώς θα ανταπεξέλθετε με τα καθήκοντα σας τόσο στον UEPG όσο και στον όμιλο.

-Η πρώτη εταιρεία μας, η Λατομεία Λατούρος Λτδ, η οποία ιδρύθηκε από τον πατέρα μου, Κώστα Λατούρη, δραστηριοποιείτο στην εξόρυξη και επεξεργασία φυσικών αμμοχάλικων σε διάφορες περιοχές των χωριών Μαζωτός και Άγιος Θεόδωρος από το 1977. Στις αρχές της δεκαετίας του 1990, όπου ξεκίνησα την καριέρα μου στην λατομική βιομηχανία, λειτουργήσαμε το νέο μας λατομείο στην περιοχή Δάλι – Άγιος Σωζόμενος. Έκτοτε, μέσα από ανοδική πορεία, φτάσαμε σήμερα η μητρική μας εταιρεία, η M.S.C. Latouros Investments Ltd, να δραστηριοποιείται με άμεση ή έμμεση συμμετοχή στις εταιρείες: ΛΑΤΟΜΕΙΑ ΛΑΤΟΥΡΟΣ ΛΤΔ, ΕΛΜΕΝΙ (ΛΑΤΟΜΕΙΑ) ΛΤΔ (λατομεία ασβεστολιθικού ψαμμίτη), ΛΑΤΟΜΕΙΟ ΠΥΡΙΓΩΝ ΛΤΔ (λατομείο διαβατικού πετρώματος), LATOUROS GYPSUM LTD (λατομείο γύψου), VELTIA LABS CYPRUS LTD (χημικό αναλυτικό εργαστήριο), RECYCLING POINT - LATOUROS & XENIS BROS LTD (διαχείριση αποβλήτων Α.Ε.Κ.Κ με βάση την άδεια της Λατομεία Λατούρος Λτδ). Αρχισα να σχεδιάζω και να προετοιμάζω τη διαδοχή μου εδώ και δύο χρόνια. Επειδή μέσα από τις εμπειρίες μου έμαθα ότι ο πιο σημαντικός πυλώνας στην επιτυχία είναι η εμπιστοσύνη προς τα στελέχη της ομάδας μου και επειδή πιστεύω στη δύναμη της ομαδικότητας, δημιούργησα μια εκτελεστική επιτροπή, η οποία διευθύνει ολόκληρη την επιχείρηση και ενεργεί ως διευθύνων σύμβουλος του ομίλου. Μέλη της είμαστε εγώ, ο Χρίστος Ζαπίτης, με πολυετή εμπειρία σε επιχειρηματικά και χρηματοοικονομικά θέματα, απόφοιτος του Imperial College Λονδίνου, μέλος του Συνδέσμου Εγκεκριμένων Λογιστών Κύπρου και Fellow Chartered Accountant του ICAEW. Ο Κυριάκος Κωνσταντίνου, Πολιτικός Μηχανικός με μεταπτυχιακό στη Διαχείριση Έργων Κατασκευής, που έχει την ευθύνη ελέγχου ποιότητας των τελικών προϊόντων του Ομίλου και η Μαρία Αντωνίου Λατούρου, που εκπροσωπεί τη νέα γενιά της οικογένειας. Είναι μέλος του ETEK, πτυχιούχος Industrial and Business Engineering του Oregon State University, με μεταπτυχιακό στο Business Management του CASS Business School. Η δημιουργία αυτής της επιτροπής μου αφνεί χρόνο να επικεντρωθώ πλήρως στα νέα μου καθήκοντα ως πρόεδρος του UEPG. Επίσης, για να είμαι αφοσιωμένος στα καθήκοντα της προεδρίας, έχω την κατανόηση και υποστήριξη της συζύγου μου Ελένης, καθώς θα ταξιδεύω συχνά στις Βρυξέλλες και την Ευρώπη γενικότερα.

Αντιπαραγωγικές, εσωστρεφείς και ελάχιστα καινοτόμες

Η πανδημία διεύρυνε το χάσμα των μικρομεσαίων επιχειρήσεων με τις μεγάλες

Της ΔΗΜΗΤΡΑΣ ΜΑΝΙΦΑΒΑ

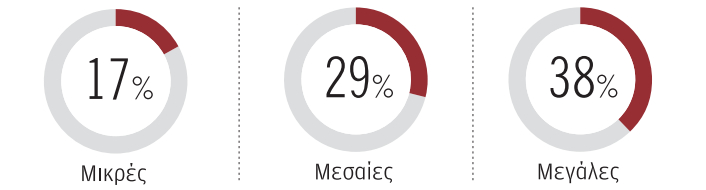
Εσωστρεφείς, χαμηλής παραγωγικότητας, με απαρχαιωμένες λειτουργίες και συστήματα και ελάχιστα καινοτόμες. Είναι δυστυχώς τα βασικά χαρακτηριστικά αυτού που στην Ελλάδα χαρακτηρίζουμε «ραχοκοκαλιά της οικονομίας», δηλαδή οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις. Και εάν η «ραχοκοκαλιά της οικονομίας» είναι τόσο προβληματική, τότε πάσχει η ίδια η οικονομία. Η πανδημία ανέδειξε ίσως ακόμη περισσότερο τα σημαντικά μειονεκτήματα των ελληνικών μικρομεσαίων επιχειρήσεων και διεύρυνε το χάσμα με τις μεγάλες.

Είναι όμως η πανδημία και για την ακρίβεια μία από τις συνέπειές της, όπως είναι το Ταμείο Ανάκαμψης, μία ευκαιρία –ίσως η τελευταία, καθώς τα κοινотικά πλαίσια στήριξης που προηγήθηκαν δεν διόρθωσαν τα προβλήματα– για την ενίσχυση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, μέσω της μεγέθυνσής τους, είτε αυτή προέλθει οργανικά λόγω επενδύσεων είτε μέσω συμμετοχής τους σε συνεργατικά σχήματα (clusters).

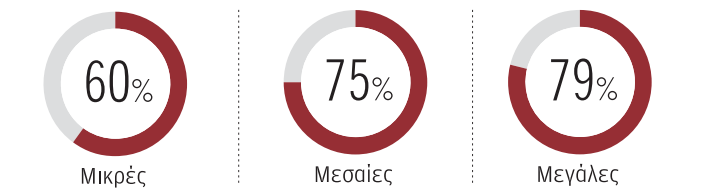
Το μέγεθος της υστέρησης των ελληνικών ΜμΕ έναντι των μεγάλων επιχειρήσεων αλλά και έναντι των ευρωπαϊκών ΜμΕ αποκαλύπτει η μελέτη της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος με τίτλο «Μικρομεσαίες επιχειρήσεις: το Ταμείο Ανάκαμψης είναι η μεγάλη ευκαιρία για τις ελληνικές ΜμΕ».

Σύμφωνα με τα στοιχεία της μελέτης, οι ελληνικές ΜμΕ υστερούν σε παραγωγικότητα εργασίας κατά 73% σε σχέση με τις αντίστοιχες επιχειρήσεις στην Ε.Ε. Συγκεκριμένα, η προστιθέμενη εργασία ανά εργαζόμενο σε ελληνική ΜμΕ είναι 10.000 ευρώ έναντι 38.000 ευρώ στην Ε.Ε. Ας σημειωθεί εδώ ότι υστέρηση καταγράφεται και στις μεσαίες και μεγάλες επιχειρήσεις έναντι των αντίστοιχων ευρωπαϊκών, απλώς αυτή είναι μικρότερη (54% και 34% αντίστοιχως). Ανάλογη εί-

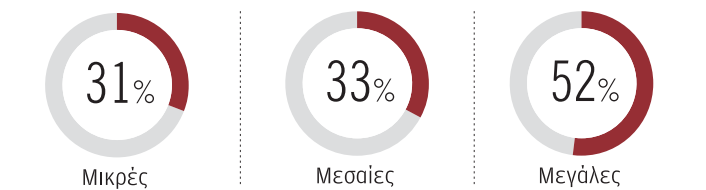
Ποσοστό πωλήσεων στο εξωτερικό των βιομηχανικών επιχειρήσεων

Ποσοστό επιχειρήσεων που θεωρούν την τεχνολογία ανταγωνιστικό πλεονέκτημα

Ποσοστό επιχειρήσεων με νέα ή σημαντικά βελτιωμένα προϊόντα

ΠΗΓΗ: Εθνική Τράπεζα Ελλάδος

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Οι ελληνικές ΜμΕ υστερούν σε παραγωγικότητα εργασίας κατά 73% σε σχέση με τις αντίστοιχες επιχειρήσεις στην Ε.Ε.

ναι η εικόνα και σε ό,τι αφορά τις κεφαλαιακές επενδύσεις, με τις ελληνικές ΜμΕ να υστερούν κατά 33% έναντι των ευρωπαϊκών ΜμΕ.

Τα πλέον αδύνατα σημεία των ΜμΕ και δη των βιομηχανικών έναντι των μεγάλων επιχειρήσεων στην Ελλάδα, παρά το γεγονός ότι οι πρώτες λόγω του μεγέ-

θους τους θα μπορούσαν να είναι πιο ευέλικτες, είναι ο χαμηλός βαθμός εξωστρέφειας, καινοτομίας και ψηφιοποίησης. Το τελευταίο, άλλωστε, αναδείχθηκε με τον πλέον οδυνηρό τρόπο στη διάρκεια της πανδημίας. Σύμφωνα, λοιπόν, με τη μελέτη της ΕΤΕ οι εξαγωγές αποτελούν μόλις το 14% των πωλήσεων των ΜμΕ έναντι 38% που είναι το αντίστοιχο ποσοστό στις μεγάλες επιχειρήσεις. Το πρόβλημα δεν είναι μόνο ποσοτικό, αλλά και ποιοτικό. Και αυτό διότι οι ΜμΕ εξαγωγή τα προϊόντα τους κυρίως στις βαλκανικές χώρες και στις χώρες της Ανατολικής Ευρώπης σε αντιδιαστολή με τις μεγάλες επιχειρήσεις που έχουν καλύτερη πρόσβαση σε χώρες της Δυτικής Ευρώπης, εκεί όπου τα περιθώρια κέρδους είναι υψηλότερα.

Μειώθηκαν κατά 28,83% οι άμεσες ξένες επενδύσεις στην Ελλάδα το 2020

Ορατό ήταν το στίγμα της πανδημίας στις άμεσες ξένες επενδύσεις στην Ελλάδα, οι οποίες υποχώρησαν κατά 28,83% το 2020 σε σύγκριση με το 2019, υποχώρηση πάντως αρκετά μικρότερη από αυτή που καταγράφηκε σε ευρωπαϊκό και παγκόσμιο επίπεδο.

Ειδικότερα, σύμφωνα με τα στοιχεία της Παγκόσμιας Εκθεσης Επενδύσεων της UNCTAD (πρόκειται για τον οργανισμό

Αξίζει να σημειωθεί ότι η πτώση των ΑΞΕ στην Ελλάδα είναι χαμηλότερη σε σύγκριση με αυτήν που καταγράφηκε παγκοσμίως την πρώτη χρονιά της πανδημίας και δη 35%, στο 1 τρις. ευρώ από 1,5 τρις. ευρώ το 2019. Επίσης, είναι πολύ χαμηλότερη από τη μείωση των ΑΞΕ στην Ευρώπη, όπου καταγράφηκε μείωση 80%, και γενικότερα από τη μείωση των ΑΞΕ στις ανεπτυγμένες χώρες, η οποία ήταν της τάξης του 58%.

Παρά τα προβλήματα που προκάλεσε η πανδημία σε συνδυασμό με τη σημαντική εξάρτηση της παγκόσμιας οικονομίας από την Κίνα και εν γένει την Ασία, οι ΑΞΕ στην Ασία αυξήθηκαν το 2020 σε σύγκριση με το 2019 κατά 4%.

Οι επενδύσεις ελληνικών κεφαλαίων σε άλλες χώρες διαμορφώθηκαν, σύμφωνα με την έκθεση της UNCTAD, σε 703 εκατ. δολάρια το 2020 έναντι 642 εκατ. δολαρίων το 2019, καταγράφοντας αύξηση 9,5%. Το απόθεμα ΑΞΕ στην Ελλάδα το 2020 διαμορφώθηκε σε 51,8 δισ. δολάρια το 2020 από 35,02 δισ. δολάρια το 2019. Το απόθεμα των εξερχόμενων από την Ελλάδα ΑΞΕ διαμορφώθηκε το 2020 σε 21,86 δισ. δολάρια έναντι 42,62 δισ. δολαρίων το 2019.

ΔΗΜΗΤΡΑ ΜΑΝΙΦΑΒΑ

Η Ελλάδα, ακριβότερη χώρα στις τηλεπικοινωνίες στην Ευρωπαϊκή Ένωση και το 2020

Της ΔΗΜΗΤΡΑΣ ΜΑΝΙΦΑΒΑ

«Πρωταθλήτρια» για μία ακόμη χρονιά ήταν η Ελλάδα σε ό,τι αφορά τις χρεώσεις των τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών, χρεώσεις που το 2020 ήταν, όχι μόνο οι υψηλότερες στην Ευρωπαϊκή Ένωση, αλλά και κατά 73% υψηλότερες από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο. Υπενθυμίζεται ότι βάσει αναλογιών στοιχείων της Eurostat –και όχι μόνο– είχε προκληθεί η παρέμβαση του Μεγάρου Μαξίμου, καθώς και της Επιτροπής Ανταγωνισμού. Το ζήτημα δε των χρεώσεων στις τηλεπικοινωνίες, συ-

Πάνω από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο ήταν το 2020 στην Ελλάδα και οι τιμές των τροφίμων.

μπεριλαμβανομένων των υπηρεσιών παροχής Ιντερνετ, αποκτά ακόμη μεγαλύτερη σημασία μετά την εκδήλωση της πανδημίας, καθώς το Διαδίκτυο έγινε κάτι παραπάνω από απαραίτητο λόγω της τηλεργασίας, της τηλεκαπαίδευσης, αλλά και απλώς της διατήρησης της επικοινωνίας με συγγενείς και φίλους.

Πάνω από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο ήταν το 2020 στην Ελλάδα και οι τιμές των τροφίμων, σύμφωνα με τα στοιχεία της Eurostat, τάση που μένει να δούμε εάν θα ενταθεί το 2021, καθώς ήδη έχουν εμ-

Το ζήτημα των χρεώσεων στις τηλεπικοινωνίες, συμπεριλαμβανομένων των υπηρεσιών παροχής Ιντερνετ, αποκτά ακόμη μεγαλύτερη σημασία μετά την εκδήλωση της πανδημίας, καθώς το διαδίκτυο έγινε κάτι παραπάνω από απαραίτητο λόγω της τηλεργασίας, της τηλεκαπαίδευσης,

φανιστεί πληθωριστικές πιέσεις σε παγκόσμιο επίπεδο. Ειδικότερα, οι τιμές των τροφίμων στην Ελλάδα ήταν το 2020 κατά 2,1% υψηλότερες από τον μέσο όρο της Ε.Ε., καθιστώντας τη χώρα μας τη 12η πιο ακριβή σε αυτή την ομάδα αγαθών. Ακριβώς στην ίδια θέση, με επίσης τιμές 2,1% υψηλότερα από τον μέσο όρο, βρίσκεται η Γερμανία.

Φθινή στην ένδυση

Κάτω από τον μέσο όρο της Ε.Ε., αλλά σε μικρή απόσταση από αυτόν, ήταν το 2020 οι τιμές στα είδη

Σε δοκιμασία θέτει ο καύσωνας τις αντοχές του ηλεκτρικού δικτύου

Της ΧΡΥΣΑΣ ΛΙΑΓΓΟΥ

Υπό δοκιμασία θέτει ο καύσωνας που έχει εξαπλωθεί σε όλη τη χώρα τις αντοχές του ηλεκτρικού συστήματος. Η αδιάλειπτη χρήση των κλιματιστικών έχει αυξήσει τη ζήτηση για την κάλυψη της οποίας ο ΑΔΜΗΕ έχει αρχίσει να «επιστρατεύει» τον λιγνίτη, θέτοντας υποχρεωτικά σε λειτουργία μονάδες που ήταν εκτός αγοράς. Χθες, σε καθεστώς υποχρεωτικής ένταξης λειτουργήσε η μονάδα 4 του Αγ. Δημητρίου, ενώ για σήμερα ο ΑΔΜΗΕ προγραμματίζει να εντάξει υποχρεωτικά στο σύστημα δύο λιγνιτικές μονάδες πέραν των δύο που η ΔΕΗ είχε εντάξει από μόνη της στην αγορά. Η αγωνία για την ευστάθεια του συστήματος συνδέεται αφενός με τη χαμηλή συμμετοχή των ΑΠΕ στην αγορά λόγω άπνοιας και αφετέρου με το γεγονός ότι έχουν αποσυρθεί τέσσερις λιγνιτικές μονάδες της ΔΕΗ στο πλαίσιο του προγράμματος απολιγνιτοποίησης (Αμύνταιο 1 και 2, Καρδιά 3 και 4). Σε σχέση πάντως με την περίοδο της κακοκαιρίας τον Φεβρουάριο, η αξιοπιστία του συστήματος υψηλής τάσης έχει ενισχυθεί καθώς εδώ και μερικές ημέρες λειτουργεί με πλήρη φορτία το κέντρο υπερυψηλής τάσης Κομμουνδούρου.

Ο ΑΔΜΗΕ πάντως έχει ζητήσει από τις 10 Ιουνίου αυξημένη ετοιμότητα από τους ιδιώτες παραγωγούς και τη ΔΕΗ καλώντας τους να διασφαλίσουν τη διαθεσιμότητα των μονάδων παραγωγής καθόλη τη διάρκεια του καλοκαιριού αλλά και αυξημένη μέριμνα και επαγρύπνηση προκειμένου να αντεπεξέλθει το σύστημα, καθώς λόγω πανδημίας δεν έγιναν οι απαραίτητες συντηρήσεις.

Ζήτησε επίσης από τους παραγωγούς οι πραγματικές δυνατότητες λειτουργίας των μονάδων να αντανακλούν τα πραγματικά χαρακτηριστικά τους, καθώς επίσης να ενημερωθεί άμεσα σε σχέση με τις εργασίες συντήρησης. Παράλληλα, ενημέρωσε και τη ΡΑΕ για να επιβλέψει εκ του ρόλου τους τομείς της αρμοδιότητάς της για τη διασφάλιση της επάρκειας του συστήματος σε φυσικό αέριο.

Αν και δεν εκφράζεται από πλευράς των αρμοδίων φορέων κάποια

Η αυξημένη ζήτηση εκτοξεύει και την τιμή του ρεύματος στη χονδρεμπορική αγορά.

Ο ΑΔΜΗΕ έχει ήδη επιστρατεύσει λιγνιτικές μονάδες που ήταν εκτός αγοράς για να εξασφαλίσει την ευστάθεια του συστήματος.

σοβαρή ανησυχία, η ετοιμότητα από χθες είναι αυξημένη καθώς η ζήτηση αυξήθηκε στις 144,060 MWh και σήμερα αναμένεται να φτάσει στις 151,264 MWh. Στα ύψη εκτοξεύτηκε χθες και η χονδρεμπορική τιμή ρεύματος, η οποία σκαρφάλωσε στα 90,86 ευρώ η μεγαβατώρα και σήμερα διαμορφώνεται στην αγορά της επόμενης ημέρας στα 99,86 ευρώ η μεγαβατώρα με μέγιστη τιμή στις 8 και 9 το βράδυ στα 127,82 ευρώ η μεγαβατώρα. Η μέση χονδρεμπορική τιμή ρεύματος είναι αυξημένη σε σχέση με χθες κατά 10% και η ζήτηση κατά 5%. Στην κάλυψη της ζήτησης συμμετέχει με ποσοστό 56% το φυσικό αέριο, 6% τα υδροηλεκτρικά, 19% οι ΑΠΕ, 4% ο λιγνίτης και 15% οι εισαγωγές. Σε υψηλά επίπεδα διαμορφώνονται η χονδρεμπορική τιμή ρεύματος και στις γειτονικές χώρες με τις οποίες είναι διασυνδεδεμένο το ελληνικό ηλεκτρικό σύστημα.

ον από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο διαμορφώθηκαν οι τιμές στην Ελλάδα το 2020 στα ακόλουθα προιόντα και υπηρεσίες: Ξενοδοχεία και εστίαση στο 86,7% του μέσου ευρωπαϊκού όρου ή κατά 13,3% χαμηλότερα από αυτόν, βιβλία - διασκέδαση - ψυχαγωγία κατά 13% χαμηλότερα, μεταφορές επιβατών (οδικές, αεροπορικές, ακτοπλοϊκές, σιδηροδρομικές) κατά 24,8% χαμηλότερα από τον μέσο όρο.

Το κόστος στέγασης το οποίο περιλαμβάνει ενοίκια, λογαριασμούς ΔΕΚΟ, κόστος συντήρησης (πρόκειται για την ομάδα υπηρεσιών - αγαθών) διαμορφώθηκε το 2020 σε επίπεδα χαμηλότερα κατά 35% από τον μέσο όρο στην Ε.Ε.

Συνολικά το επίπεδο τιμών στην Ελλάδα το 2020 διαμορφώθηκε στο 86% του μέσου όρου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, κατατάσσοντας την Ελλάδα στη 18η θέση μεταξύ των «27», ξεκινώντας από την ακριβότερη προς τη φθηνότερη. Η ακριβότερη χώρα ήταν η Δανία, με τις τιμές να διαμορφώνονται σε επίπεδα 41% πάνω από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο, ενώ στη δεύτερη θέση κατατάσσονται η Ιρλανδία και το Λουξεμβούργο, όπου και στις δύο χώρες οι τιμές διαμορφώθηκαν σε επίπεδα 36% πάνω από τον μέσο ευρωπαϊκό όρο.

Οι πιο φθηνές χώρες της Ε.Ε., που την άλλη, είναι η Πολωνία, η Ρουμανία και η Βουλγαρία, με τις τιμές να διαμορφώνονται κατά 42%, 45% και 44% αντιστοίχως, κάτω από τον μέσο ευρωπαϊκό όρο.

Η επιστροφή του ιού έφερε νέο μποτιλιάρισμα πλοίων στην Κίνα

Μεγάλες καθυστερήσεις στις παγκόσμιες εφοδιαστικές αλυσίδες

Η **επιστροφή** του κορωνοϊού στην Κίνα φέρνει μαζί της και τις ατελείωτες ουρές πλοίων στα λιμάνια της, ένα νέο «μποτιλιάρισμα» πλοίων στη νότια πλευρά της χώρας. Επαναλαμβάνεται, έτσι, το σενάριο που γνωρίσαμε πέρυσι με τις μεγάλες καθυστερήσεις στις παγκόσμιες εφοδιαστικές αλυσίδες. Η νέα, μεγάλη κυκλοφοριακή συμφόρηση πλοίων, τα οποία μεταφέρουν διεθνή εμπορευματοκιβώτια στα νότια της Κίνας, φαίνεται μάλιστα να είναι χειρότερη από όσα προκάλεσε προ μηνών ο αποκλεισμός της Διώρυγας του Σουέζ. Αυτό ανέφερε ο Βίνσεντ Κλερκ, διευθύνων σύμβουλος της ναυτιλιακής Μάερσκ με έδρα τη Δανία, σε συνέντευξη Τύπου στα μέσα Ιουνίου. Σύμφωνα με το πρακτορείο Bloomberg, περίπου 130 πλοία-κοντέινερ από όλον τον κόσμο βρίσκονται αγκυροβολημένα αυτήν την περίοδο στο κινεζικό λιμάνι Σενζέν-Γιαντιάν, ένα από τα σημαντικότερα λιμάνια της Κίνας για το διεθνές εμπόριο. Η αιτία έγκειται στη νέα έξαρση του κορωνοϊού στο νότιο τμήμα της επαρχίας Γκουανγκντόνγκ, όπου βρίσκεται το λιμάνι, μολονότι το νέο αυτό κύμα της πανδημίας είναι περιορισμένης γεωγραφικής εμβέλειας. Οι τοπικές αρχές έχουν διατάξει ήδη το κλείσιμο του λιμανιού λόγω κορωνοϊού για λόγους προστασίας της δημόσιας υγείας. Και το αποτέλεσμα να είναι βέβαια διεθνή εμπορικά πλοία να μην μπορούν να αποπλεύσουν. Αναπόφευκτη συνέπεια είναι και ο εκτροχιασμός των διεθνών εφοδιαστικών αλυσίδων. Οι γερμανικές εταιρείες που δραστηριοποιούνται

Οι **γερμανικές** εταιρείες που δραστηριοποιούνται στην περιοχή αναφέρουν ότι οι χώροι αποθήκευσης εμπορευμάτων.

στην περιοχή αναφέρουν ότι οι χώροι αποθήκευσης εμπορευμάτων στην ευρύτερη περιοχή είναι ήδη υπερπλήρεις. Οπως αναφέρει ωστόσο ο οικονομολόγος Νικ Μάρο από την Economist Intelligence Unit, με έδρα το Χονγκ Κονγκ: «Η κατάσταση στην Γκουανγκντόνγκ φαίνεται να τίθεται ξανά υπό έλεγχο. Αλλά οι καθυστερήσεις ενδέχεται να επηρεάσουν τις εφοδιαστικές αλυσίδες για πολλές εβδομάδες ακόμη». Οι υλικοτεχνικές καθυστερήσεις αποτελούν πρόβλημα, ειδικά για τη βιομηχανία τεχνολογίας και ηλεκτρονικών ειδών. Περίπου το 90% των παγκόσμιων εξαγωγών του κλάδου διέρχονται από το λιμάνι Σενζέν-Γιαντιάν. Σύμφωνα με τον Νικ Μάρο,

πολλοί φοβούνται ότι η κατάσταση θα επιδεινωθεί σε περίπτωση νέας έξαρσης της πανδημίας από το φθινόπωρο και δεδομένης της εξάρτησης της Δύσης από κινεζικά εμπορεύματα. Ο ίδιος τονίζει, άλλωστε, ότι έως τώρα δεν υπάρχει ένδειξη μειωμένης ζήτησης για εμπορεύματα και καταναλωτικά αγαθά. Σε ό,τι αφορά τον δυτικό κόσμο, σε πολλές χώρες συνήθως αναπληρώνονται τα αποθέματά τους τελευταίους μήνες του έτους. Αυτό διασφαλίζει υψηλή εμπορική δραστηριότητα. Αλλά αυτό σημαίνει επίσης ότι οι κλυδωνισμοί που βλέπουμε τώρα στις εφοδιαστικές αλυσίδες ενδέχεται να χαλαρώσουν μόνο προς το τελευταίο τρίμηνο του έτους», παρατη

ρεί, τέλος, ο Νικ Μάρο. Υπενθυμίζεται ότι πέρυσι, όταν επιβλήθηκε το πρώτο lockdown στο μεγαλύτερο μέρος του πλανήτη, η каранτίνα και η παραμονή στο σπίτι προκάλεσαν άμεσα ανατροπές στην κατανάλωση. Οι παραγγελίες επίπλων γραφείου για τη δουλειά από το σπίτι υπερέβαιναν τα διαθέσιμα εμπορευματοκιβώτια στην Ασία. Παράλληλα, τα αμερικανικά προϊόντα που προορίζονταν για εξαγωγές έμεναν καθυλωμένα στα λιμάνια. Το πρόβλημα είχε αρχίσει να γίνεται αισθητό τον Ιούνιο του περασμένου έτους στα λιμάνια του Λος Άντζελες, τον Ιούλιο στο Λονγκ Μπις και τον Αύγουστο στα λιμάνια της Νέας Υόρκης και του Νιου Τζέρσεϊ.

Πακέτο 14,7 δισ. ευρώ από Ε.Ε. για επενδύσεις σε έρευνα, καινοτομία

Κονδύλια ύψους 14,7 δισ. ευρώ μέσω του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» θα επενδύσει η Ευρώπη την περίοδο 2021-2022 σε έρευνα και καινοτομία. Οπως αναφέρει ο Σύνδεσμος Επιχειρήσεων Πληροφορικής & Επικοινωνιών Ελλάδος, οι πρώτες προσκλήσεις υποβολής προτάσεων θα ανοίξουν στη διαδικτυακή πύλη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τις χρηματοδοτήσεις και τους διαγωνισμούς στις 22 Ιουνίου.

Οι επενδύσεις θα επιταχύνουν την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση.

Ην επιστημονική έρευνα σχετικά με την κλιματική αλλαγή και αναπτύσσουν λύσεις για τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου και την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή. Οι σχετικές δράσεις θα επιταχύνουν τη μετάβαση προς την καθαρή ενέργεια και την κινητικότητα με βιώσιμο τρόπο, θα συμβάλουν στην προσαρμογή των συστημάτων τροφίμων και θα στηρίξουν την κυκλική οικονομία και τη βιοοικονομία. Σύμφωνα με τον ΣΕΠΕ, η ανάπτυξη των βασικών ψηφιακών τεχνολογιών θα ενισχυθεί με περίπου 4 δισ. ευρώ για την περίοδο 2021-2022. Το να καταστεί η δεκαετία αυτή η ψηφιακή δεκαετία της Ευρώπης και να αναπτυχθούν περαιτέρω οι βάσεις για νέες ψηφιακές επιχειρήσεις στο μέλλον, αποτελούν επίσης βασικούς στόχους του προγράμματος, η υλοποίηση των οποίων θα εξασφαλίσει σημαντική αύξηση των επενδύσεων στον τομέα αυτόν.

Στο έργο εξετάζονται αρχικά το παραδεκτό του ενδίκου μέσου της αναίρεσης, οι αποφάσεις που υπόκεινται σε αναίρεση, η νομιμοποίηση και το έννομο συμφέρον, το θέμα της πληρεξουσιότητας, όπως και το απαράδεκτο της συζήτησης στην αναίρετική δίκη. Στη συνέχεια, επιχειρείται να αναλυθεί το θεμελιώδες δογματικό θέμα της διάκρισης πραγματικού και νομικού ζητήματος και εξετάζεται το ειδικό απαράδεκτο των λόγων αναίρεσης που σπριζόνται σε ισχυρισμούς μη νομίμως προταθέντες ενώπιον του δικαστηρίου της ουσίας σε συνδυασμό με τις εξαιρέσεις από το ειδικό αυτό απαράδεκτο. Περαιτέρω, ερευνάται διεξοδικά το παραδεκτό του κάθε ένα αναίρετικού λόγου αυτοτελώς. Τέλος, παρουσιάζεται το παραδεκτό των προσθέτων αναίρετικών λόγων, που λειτουργούν ως αντιστάθμισμα στην απαγόρευση άσκησης δεύτερης αναίρεσης.

Με την παρούσα μονογραφία αντιμετωπίζεται για πρώτη φορά συνολικά το κυβικό ζήτημα των απαράδεκτων στην αναίρετική δίκη. Η αναίρεση, ως γνωστόν, είναι το σημαντικότερο ένδικο μέσο μετά την έφεση. Το εύρος και η έκταση των απαράδεκτων στην αναίρετική δίκη οριοθετούν συχνά και το αποτέλεσμα της δίκης αυτής. Κατ' επιτρεπτή απλοποίηση, το παραδεκτό της αναίρεσης προηγείται της έρευνας του παραδεκτού των αναίρετικών λόγων, το παραδεκτό δε του λόγου οδηγεί συστηματικά, συχνά, στο βάσιμο του έκτακτου ενδίκου μέσου της αναίρεσης. Ο δικαστής ή δικηγόρος που έχει σφομοιώσει τα απαράδεκτα στην αναίρετική δίκη, έχει εξοικειωθεί και, σε μεγάλο βαθμό, έχει τιθασεύσει την αναίρεση. Στην πραγματικότητα, έχει έτσι καθολική εικόνα του δόγματος της πολιτικής δίκης.

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

Δεληκωστόπουλος, Το απαράδεκτο στην αναίρετική δίκη, 2021

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

- Στις οκτώ το βράδυ ακριβώς.
- Ενημέρωση με εγκυρότητα, σοβαρότητα, αντικειμενικότητα.
- Από κάθε σημείο στην Κύπρο και τον κόσμο, με το πιο εκτεταμένο δίκτυο ανταποκριτών.

Παρουσίαση:
Αντρέας Κημήτρης

Σκηνοθεσία:
Μαρίνος Γιαννάκη
Νείλος Ιακώβου

Εκτελεστική Παραγωγή:
Μαρία Χαρή

(Με ταυτόχρονη νοηματική στο PIK 2)

Παγκόσμιες οι πιέσεις κατά των κολοσσών της τεχνολογίας

Επιθετική νομοθεσία στις ΗΠΑ, έρευνες εν εξελίξει σε Ε.Ε. και Βρετανία

Ο παγκόσμιος πόλεμος εναντίον των κυρίαρχων τεχνολογικών κολοσσών έχει αρχίσει εδώ και καιρό. Τώρα όμως επιταχύνεται και συντονίζεται σε πολλά γεωγραφικά μήκη και πλάτη και προπαντός στις δύο πλευρές του Ατλαντικού, ιδιαιτέρως μετά και τις χθεσινές εξελίξεις στο αμερικανικό Κογκρέσο. Η επιτροπή Ανταγωνισμού της Βουλής των Αντιπροσώπων ενέκρινε καινούργια και επιθετική νομοθεσία που στοχεύει ευθέως κατά της δεσπόζουσας θέσης που έχουν στην παγκόσμια αγορά οι τεχνολογικοί κολοσσοί Amazon, Alphabet –μητρική της Google–, Facebook και Apple. Σύμφωνα, βέβαια, με την αμερικανική εφημερίδα Wall Street Journal, οι επισημασμένες πιέσεις που άσκησαν παρασκηνιακά οι ενδιαφερόμενες εταιρείες καθυστέρησαν τις σχετικές εργασίες της επιτροπής και δεν αποκλείεται να επιπρεάσουν και την επικείμενη μάχη επί του θέματος στη Γερουσία. Κεντρικό στοιχείο της νέας νομοθεσίας είναι ότι θα απαγορεύει στους τεχνολογικούς κολοσσούς μια σειρά από κινήσεις με τις οποίες ευνοούν τα δικά τους προϊόντα ή τις δικές τους υπηρεσίες στις πλατφόρμες τους ή θέτουν σε μειονεκτική θέση τα προϊόντα και τις υπηρεσίες των

ανταγωνιστών τους. Παράλληλα διευρύνει τις εξουσίες της ομοσπονδιακής Επιτροπής Εμπορίου ώστε να θέτει εφεξής τις προδιαγραφές που θα πρέπει να ακολουθούν οι τεχνολογικοί κολοσσοί. Το σχετικό νομοσχέδιο πρέπει βέβαια να ψηφιστεί από το σύνολο της Βουλής των Αντιπροσώπων, με ασαφές ακόμη το χρονοδιάγραμμα για την τελική ψηφοφορία. Και μολονότι υπήρξαν διαρροές τόσο από Δημοκρατικούς όσο και από Ρεπουμπλικανούς, που προέβλαν κάποιους προβληματισμούς, είναι βέβαιο ότι τα πράγματα δυσκολεύουν στην υπερδύναμη τόσο για την Google όσο και για τη Facebook.

Παράλληλα, όμως, η Ε.Ε. αλλά και η Βρετανία ανακοίνωσαν προ ημερών την έναρξη νέων ερευνών κατά της Apple και της Google για μονοπωλιακή συμπεριφορά, ενώ τελευταία έχει προσχωρήσει και η Ινδία στην ομάδα των χωρών που τους ασκούν πιέσεις. Όπως, άλλωστε, επισημαίνει το αμερικανικό δίκτυο CNN, είναι σε εξέλιξη στις αιθουσες των δικαστηρίων διαφόρων ειδών αγωγές κατά των τεχνολογικών κολοσσών, από την έκβαση των οποίων θα κριθεί και πόσο αποτελεσματική είναι η υφιστάμενη αμερικανική νομοθεσία

Η Google ενδέχεται να κληθεί από το δικαστήριο να εκποιήσει είτε το YouTube είτε τμήματα των διαφημιστικών της δραστηριοτήτων αν το σχετικό νομοσχέδιο ψηφισθεί από το σύνολο της Βουλής των Αντιπροσώπων.

Οι νέες ρυθμίσεις στοχεύουν ευθέως κατά της δεσπόζουσας θέσης που έχουν στην παγκόσμια αγορά οι Amazon, Alphabet, μητρική της Google, Facebook και Apple.

κατά της μονοπωλιακής συμπεριφοράς. Μιλώντας στο CNN ο Νίκολας Χιέτ, αναλυτής στη Hargreaves Lansdown, τόνισε πως οι τεχνολογικοί κολοσσοί διατρέχουν κατηγορηματικά μεγαλύτερο κίνδυνο τώρα και οι εξελίξεις «μάλλον θα περιορίσουν σε κάποιον βαθμό το τι θα μπορούν να κάνουν οι μετοχές τους». Οι εταιρείες υψηλής τε-

χνολογίας κινούνται παρασκηνιακά ασκώντας πιέσεις κατά της θέσης της σχετικής νομοθεσίας στις ΗΠΑ, καθώς αν τεθεί σε εφαρμογή θα μεταβάλει σημαντικά τον τρόπο που λειτουργούν. Η Amazon, για παράδειγμα, θα κληθεί να επιλέξει αν θα λειτουργεί μια αγορά για άλλες επιχειρήσεις λιανικής ή θα προτιμήσει να επιστρέψει στην εποχή που μόνον εκείνη πουλούσε προϊόντα στην πλατφόρμα της. Η Google ενδέχεται να κληθεί από το δικαστήριο να εκποιήσει είτε το YouTube είτε τμήματα των διαφημιστικών της δραστηριοτήτων. Και ο κολοσσός του λογισμικού, η Apple, ίσως αναγκαστεί να αλλάξει την πολιτική της έναντι των εταιρειών που εκπονούν τις εφαρμογές.

Αλλά οι ΗΠΑ δεν είναι έτσι κι αλλιώς η μόνη χώρα που ασκεί πιέσεις στους τιτάνες της τεχνολογίας. Η ρυθμιστική αρχή Ανταγωνισμού στη Βρετανία ανακοίνωσε

ότι διεξάγει έρευνες σχετικές με τη δεσπόζουσα θέση των Apple και Google στα λειτουργικά συστήματα των κινητών τηλεφώνων, στα καταστήματα εφαρμογών και στους browsers για τη σύνδεση στο διαδίκτυο. Στο μεταξύ, η Ε.Ε. έχει εγκαινιάσει έρευνες σχετικά με τις δραστηριότητες της Google στη διαφήμιση. Στις αρχές Ιουνίου η αρχή Ανταγωνισμού της Γαλλίας επέβαλε στην Google πρόστιμο ύψους 220 εκατ. ευρώ για «καταχρηστική εκμετάλλευση δεσπόζουσας θέσης» στην αγορά των online διαφημίσεων.

Και βέβαια οι τιτάνες της Silicon Valley έχουν εμπλακεί σε μάχες με τις ρυθμιστικές αρχές της Ινδίας. Επειτα από μια μεγάλη καθυστέρηση και μια παρατεταμένη αναμονή για την έγκριση των συστημάτων πληρωμών της στη δεύτερη μεγαλύτερη οικονομία της Ασίας, η εφαρμογή WhatsApp

του Facebook υπέβαλε αγωγή κατά της κυβέρνησης της Ινδίας και των νέων κανόνων που αυτή θέσπισε και της επιβάλλουν περιορισμούς, μεταξύ άλλων και στην κρυπτογράφηση. Όπως κι αν εξελιχθούν τα πράγματα, φαίνεται πως το Facebook τουλάχιστον δεν θα μπορεί πλέον να εξαγοράζει μικρότερους ανταγωνιστές του, όπως έκανε, για παράδειγμα, με το Instagram το 2012. Όπως τόνισε ο Νίκολας Χιέτ, ορισμένες από τις εταιρείες υψηλής τεχνολογίας μάλλον θα υποστούν πολύ μεγαλύτερες πιέσεις από τις ρυθμιστικές αρχές σε σύγκριση με άλλες. Οι αυστηρότερες ρυθμίσεις έρχονται, άλλωστε, σε μια στιγμή που μερίδα των επενδυτών επιλέγει να αποσύρει τα κεφάλαιά του από τις μετοχές των τεχνολογικών κολοσσών και να τα τοποθετήσει σε μετοχές τις οποίες θεωρεί υποτιμημένες εξαιτίας της πανδημίας.

Είναι νωρίς για αύξηση των επιτοκίων, εκτιμά η Τράπεζα της Αγγλίας

Την υπόθεση πως η άνοδος του πληθωρισμού θα οδηγήσει σε αύξηση των επιτοκίων απέκρουσε η Τράπεζα της Αγγλίας, δηλώνοντας πως η βρετανική οικονομία χρειάζεται στήριξη για να ανακάμψει από την πανδημία. Την ίδια στιγμή, αποφάσισε να κρατήσει αμετάβλητα στο 0,1% τα επιτόκια της, διατηρώντας παράλληλα το πρόγραμμα αγοράς ομολόγων. Η κεντρική τράπεζα προειδοποίησε ενάντια σε μία πρόωπη σκληρύνση της νομισματικής πολιτικής, μιλώντας με πιο αυστηρό τόνο για την ανάγκη διατήρησης μέτρων τόνωσης της πολιτικής αυτής. Οι συγκεκριμένες δηλώσεις ήρθαν σε αντίθεση με τις προβλέψεις της τράπεζας για ισχυρή αύξηση του πληθωρισμού, με τους αξιωματούχους να εκτιμούν πως αυτός θα ανέλθει στο 3%, δηλαδή λίγο πιο πάνω από τις προβλέψεις που πραγματοποιήσαν πριν από έξι εβδομάδες.

Όπως αναφέρει σε δημοσίευσμά του το Bloomberg, την προηγούμενη εβδομάδα, η ομοσπονδιακή τράπεζα των ΗΠΑ μετέφερε νωρίτερα τις εκτιμήσεις της για την αύξηση των επιτοκίων, ενώ οι κεντρι-

Στη συνεδρίασή της κράτησε αμετάβλητα στο 0,1% τα επιτόκια της, διατηρώντας παράλληλα το πρόγραμμα αγοράς ομολόγων.

κές τράπεζες της Ουγγαρίας και της Τσεχίας έχουν ήδη ξεκινήσει να αυξάνουν το κόστος δανεισμού. «Η απόφαση της επιτροπής ενισχύει την πεποίθηση ότι η κεντρική τράπεζα θα συνεχίσει να παρέχει νομισματική στήριξη κατά τη διάρκεια της οικονομικής επανεκκίνησης», επεσήμανε ο Πολ Βίβεκ, επικεφαλής στρατηγικής στο BlackRock Investment Institute. Έτσι, οι αξιωματούχοι ψήφισαν ομόφωνα να διατηρήσουν αμετάβλητο το επιτόκιο δανεισμού στο 0,1% ενώ, την ίδια στιγμή, η επιτροπή νομισματικής πολιτικής ψήφισε 8-1 τη διατήρηση του προγράμματος αγοράς ομολόγων στοχεύοντας σε αγορές τίτλων

«Οι υπολογισμοί των χρηματιστηριακών αγορών για την πορεία του πληθωρισμού δείχνουν πως η άνοδος του σε μεσοπρόθεσμο ορίζοντα αναμένεται να είναι προσωρινή», επεσήμανε χαρακτηριστικά σε ανακοίνωσή της η Τράπεζα της Αγγλίας.

ύψους 895 δισ. στερλινών μέχρι το τέλος του χρόνου.

Η λίρα σημείωσε πτώση έναντι του δολαρίου και του ευρώ μετά τη γνωστοποίηση της απόφασης της

κεντρικής τράπεζας, ενώ οι μετοχές σημείωσαν άνοδο. Παράλληλα, η απόδοση του δεκαετούς βρετανικού ομολόγου σημείωσε πτώση, με τις αγορές να αναβάλλουν τουλάχιστον

για δύο μήνες το ενδεχόμενο η κεντρική τράπεζα της Αγγλίας να αυξήσει τα επιτόκια. «Οι υπολογισμοί των χρηματιστηριακών αγορών για την πορεία του πληθωρισμού δείχνουν πως η άνοδος του σε μεσοπρόθεσμο ορίζοντα αναμένεται να είναι προσωρινή», τόνισε χαρακτηριστικά σε ανακοίνωσή της η Τράπεζα της Αγγλίας.

Σύμφωνα με το Bloomberg, μέλη της επιτροπής νομισματικής πολιτικής επεσήμαναν ότι η οικονομία χρειάζεται ακόμη στήριξη για να αρχίσει να ανακάμπτει από την επιβολή μέτρων περιορισμού που ανάγκασαν πολλές επιχειρήσεις να αναστείλουν τη λειτουργία τους. Η κεντρική τράπεζα επανέλαβε πως δεν έχει πρόθεση να σκληρύνει τη νομισματική της πολιτική μέχρι να καταστεί σαφές πως ο πληθωρισμός θα παραμείνει πάνω από τον στόχο για μια συνεχόμενη περίοδο.

Σημειώνεται πως για πρώτη φορά τον προηγούμενο μήνα σε διάστημα δύο ετών, ο πληθωρισμός ξεπέρασε τον στόχο της τράπεζας του 2%, δημιουργώντας έτσι απορίες σχετικά με την περίοδο που

θα περιοριστεί η χαλαρή νομισματική πολιτική. Μάλιστα, σύμφωνα με το Bloomberg, ένας όλο και αυξανόμενος αριθμός οικονομολόγων αναμένει κάποια στιγμή μέσα στον επόμενο χρόνο μία αύξηση των επιτοκίων. «Όλοι προσπαθούν να καταλάβουν εάν η άνοδος του πληθωρισμού είναι προσωρινή ή εάν ήρθε για να μείνει», ανέφερε η Αλεξέ Μάντοξ, αναλύτρια αγορών και επικεφαλής ψηφιακών υπηρεσιών στην Kensington Mortgages. Στο μεταξύ, η τράπεζα αναθεώρησε προς τα πάνω τις εκτιμήσεις της για την ανάπτυξη του ΑΕΠ κατά 5,5% το δεύτερο τρίμηνο από 4,25% που εκτιμούσαν τον Μάιο.

Όπως αναφέρει το Bloomberg, οι υπεύθυνοι χάραξης της νομισματικής πολιτικής αναμένεται να αναθεωράσουν τις προβλέψεις τους τον Αύγουστο, ενώ τον προηγούμενο μήνα εκτίμησαν πως μία απότομη ανάκαμψη της βρετανικής οικονομίας, το δεύτερο εξάμηνο του τρέχοντος έτους, θα οδήγησε σε πληθωρισμό κοντά στο 2,5% στο τέλος του χρόνου.

BLOOMBERG

«Καμπανάκι» Γέλεν για το όριο δανεισμού των ΗΠΑ

Οι ΗΠΑ βρίσκονται αντιμέτωπες με τον κίνδυνο αδυναμίας πληρωμής του χρέους τους και με μια νέα οικονομική κρίση μέχρι τη διακοπή των εργασιών του Κογκρέσου τον Αύγουστο, αν τα μέλη του Σώματος δεν επισπεύσουν την αύξηση του ορίου ομοσπονδιακού δανεισμού. Στην προειδοποίηση αυτή προέβη η Αμερικανίδα υπουργός Οικονομικών Τζάνετ Γέλεν, όταν σε ακρόαση της ενώπιον της Γερουσίας τόνισε πως η αδυναμία πληρωμής των υποχρεώσεων του αμερικανικού χρέους θα ήταν «αδιανόητη» και «θα είχε απολύτως καταστροφικές οικονομικές συνέπειες».

Η κ. Γέλεν προσέθεσε ότι προκειμένου να αποφευχθεί η αστάθεια στις χρηματοοικονομικές αγορές, το Κογκρέσο πρέπει να ψηφίσει νέα νομοθεσία σχετικά με το όριο δανεισμού – επιτρέποντας στο υπουρ-

Αν δεν αυξηθεί, υπάρχει κίνδυνος αδυναμίας πληρωμής του χρέους.

γείο Οικονομικών να παρατείνει τον δανεισμό του πριν από την εκπνοή της τελευταίας αναστολής στις 31 Ιουλίου. Σύμφωνα με την κ. Γέλεν, σε περίπτωση αδυναμίας πληρωμής των υποχρεώσεων του χρέους της αμερικανικής κυβέρνησης «θα ακολουθήσει οικονομική κρίση που θα θέσει σε κίνδυνο θέσεις εργασίας αλλά και τις αποταμιεύσεις των Αμερικανών ενώ ανακάμπτουμε ακόμη από την πανδημία».

«Θα κινητοποιηθώ για να προστατεύσω τη φερεγγυότητα και την πιστοληπτική ικανότητα των ΗΠΑ,

αναλαμβάνοντας δράση για την αύξηση ή την αναστολή του ορίου δανεισμού το συντομότερο δυνατό», δήλωσε η Αμερικανίδα ΥΠΟΙΚ. Το υπουργείο Οικονομικών των ΗΠΑ είχε στο παρελθόν τη δυνατότητα να αποτρέπει ενδεχόμενη αδυναμία πληρωμής για αρκετούς μήνες. Ανέστειλε, για παράδειγμα, την καταβολή των εισφορών του κράτους στα συνταξιοδοτικά ταμεία.

Όπως υπογράμμισε η Αμερικανίδα υπουργός Οικονομικών, οι ΗΠΑ «δεν μπορούν να δεχθούν οποιαδήποτε πιθανότητα αδυναμίας πληρωμών για το κυβερνητικό χρέος και υπάρχει μεγάλη αβεβαιότητα. Κι όμως θα μπορούσαμε να φτάσουμε στο σημείο αυτό, όταν το Κογκρέσο θα βρίσκεται σε διακοπές τον Αύγουστο, ενώ θα συνιστούσα να ληφθούν άμεσες ενέργειες για την αύξηση του ορίου

δανεισμού ή να ανασταλεί η ισχύς αυτού του ορίου».

Σύμφωνα με τον νομοθετικό προγραμματισμό της Γερουσίας και της Βουλής των Αντιπροσώπων, οι φετινές διακοπές του Αυγούστου θα έχουν διάρκεια από τις 9 Αυγούστου έως τις 10 Σεπτεμβρίου για τη Γερουσία και από τις 30 Ιουλίου έως τις 19 Σεπτεμβρίου για τη Βουλή των Αντιπροσώπων, με τις ομάδες εργασίας των επιτροπών να έχει προγραμματιστεί να εργαστούν αρκετές ημέρες στις αρχές Σεπτεμβρίου. Αν το όριο δανεισμού εμποδίσει το υπουργείο Οικονομικών να προχωρήσει σε νέο δανεισμό, η κυβέρνηση θα πρέπει να στριχθεί μόνο στα έσοδα από τους φόρους για την κάλυψη των υποχρεώσεων της, καθιστώντας αδύνατη τη μερική αποπληρωμή του χρέους.

Η μη πληρωμή των υποχρεώσεων του αμερικανικού χρέους είναι «αδιανόητη», τόνισε η υπουργός Οικονομικών των ΗΠΑ Τζάνετ Γέλεν.

ΑΝΑΛΥΣΗ

Σε υψηλό 15ετίας
η ανάπτυξη επιχειρήσεων
στην Ευρωζώνη

Του JONATHAN CABLE / REUTERS

Η ανάπτυξη των επιχειρήσεων στην περιοχή της Ευρωζώνης επιταχύνθηκε και έφθασε σε υψηλό 15ετίας τον Ιούνιο καθώς τα μέτρα περιορισμών άρρισαν να αίρονται, απελευθερώνοντας τη ζήτηση και ενισχύοντας τον κυρίαρχο κλάδο των υπηρεσιών. Την ίδια στιγμή, σχετική έρευνα δείχνει πως η ανάπτυξη αυτή οδήγησε και σε άνοδο των πληθωριστικών πιέσεων.

Καθώς ο κορωνοϊός εξαπλωνόταν με ραγδαίο ρυθμό, οι κυβερνήσεις επέβαλλαν περιορισμούς, ενθαρρύνοντας τους πολίτες να παραμείνουν στα σπίτια τους, αναγκάζοντας παράλληλα το μεγαλύτερο μέρος του κλάδου

Οι υπηρεσίες και συγκεκριμένα ο κλάδος της κατανάλωσης αποτελούν τη βασική μηχανή για την οικονομική ανάπτυξη της Ευρώπης.

των υπηρεσιών να παραμείνει κλειστό. Ενώ στην αρχή το πρόγραμμα εμβολιασμού στην Ευρωζώνη ξεκίνησε με αργούς ρυθμούς, έπειτα άρχισε να επιταχύνεται και το βάρος των υπηρεσιών υγείας περιορίστηκε, επιτρέποντας έτσι να αρθούν κάποιοι περιορισμοί που επιβλήθηκαν σε επιχειρήσεις του κλάδου των υπηρεσιών.

Η εξέλιξη αυτή οδήγησε σε άνοδο του σύνθετου δείκτη μεταποίησης PMI της εταιρείας ερευνών IHS Markit, που αποτελεί ένδειξη για την ευρωστία της οικονομίας. Έτσι, ο δείκτης ανήλθε στις 59,2 μονάδες από 57,1, σημειώνοντας τη μεγαλύτερη άνοδο από τον Ιούνιο του 2006. «Η επιτάχυνση των εμβολιασμών και η πτώση του αριθμού των κρουσμάτων επιτρέπουν την άρση των περιορισμών και δίνουν τη δυνατότητα στους καταναλωτές να έχουν περισσότερη αυτοπεποίθηση» επεσήμανε ο Γουίλεμ Σελς, επικεφαλής του κλάδου των επενδύσεων στην HSBC. «Οι υπηρεσίες και συγκεκριμένα ο κλάδος της κατανάλωσης έχουν δείξει ισχυρή δυναμική και τώρα αποτελούν τη βασική

μηχανή για την οικονομική ανάπτυξη της Ευρώπης». Ο σύνθετος δείκτης flash PMI για τον κλάδο των υπηρεσιών ανέβηκε στις 58 μονάδες από 55,2 μονάδες, καταγράφοντας τη μεγαλύτερη άνοδο από τον Ιανουάριο του 2018.

Η άνοδος αυτή ήταν μεγαλύτερη από τις 57,8 μονάδες που είχε προβλέψει το Reuters. Σημειώνεται ότι η τελευταία άρση των περιορισμών στη Γερμανία και τη Γαλλία, τις δύο μεγαλύτερες οικονομίες της Ευρωζώνης και τις μοναδικές χώρες που δημοσίευσαν τον δείκτη flash PMI, οδήγησε σε μια άνοδο του κλάδου των υπηρεσιών. Την ίδια στιγμή, στη Βρετανία η ανάπτυξη του ιδιωτικού τομέα επιβραδύνθηκε ελαφρώς έπειτα από μία ενίσχυση που έφθασε σε ιστορικό υψηλό τον Μάιο, όταν περισσότεροι περιορισμοί άρρισαν να αίρονται.

Παράλληλα, ο δείκτης που επηρεάζει τις τιμές κατανάλωτή (index measuring output) ανέβηκε στις 62,4 μονάδες από 62,2 μονάδες, ενώ ο δείκτης τιμών παραγωγού αυξήθηκε στις 88 μονάδες από 87,1 μονάδες, σημειώνοντας τη μεγαλύτερη άνοδο από τότε που ξεκίνησε η μέτρηση του συγκεκριμένου δείκτη, τον Ιούνιο του 1997. «Οι πληθωριστικές πιέσεις συνέχισαν να αυξάνονται καθώς οι τιμές παραγωγού συνέχισαν να κινούνται ανοδικά τον Ιούνιο» επεσήμανε ο Bert Colijn της ING. «Σε αυτές τις έρευνες το πρόβλημα είναι ότι μετρούν τον αριθμό των επιχειρήσεων που επισημαίνουν την άνοδο των τιμών, και όχι τον βαθμό ανόδου τους.

Σε αυτήν τη φάση ανοίγματος της αγοράς, κάτι τέτοιο μπορεί να διογκώνει τις εκτιμήσεις που αφορούν τον ρυθμό του πληθωρισμού».

Σύμφωνα με έρευνα που διεξήγαγε νωρίτερα φέτος το Reuters, η EKT είναι πιθανόν να εξετάσει αυτές τις πληθωριστικές πιέσεις και να διατηρήσει τη νομισματική της πολιτική χαλαρή φέτος, ώστε να παράσχει στήριξη στην οικονομία. Εν μέσω μιας γενικότερης ελπίδας πως τα χειρότερα της πανδημίας η Ευρωζώνη τα έχει αφήσει πίσω της, αυτή η αισιοδοξία έφθασε στα υψηλότερα επίπεδα από τότε που η IHS Markit άρχισε να συγκεκρινώνει στοιχεία, τον Ιούλιο του 2012.

Η πανδημία σβήνει τη λάμψη των μετρητών στην Ελβετία

Περιορίζεται η χρήση τους, στροφή σε εναλλακτικά μέσα πληρωμών

Ενώ τα μετρητά εξακολουθούν να αποτελούν το κυρίαρχο μέσο πληρωμών στην Ελβετία, η πανδημία έστρεψε πολλούς στο «πλαστικό χρήμα» αλλά και σε εφαρμογές ψηφιακών πληρωμών προκειμένου να πραγματοποιούν τις καθημερινές συναλλαγές τους. Σύμφωνα με σχετικό ρεπορτάζ του πρακτορείου ειδήσεων Reuters, που επικαλείται έρευνα της κεντρικής τράπεζας της Ελβετίας (Swiss National Bank), τα μετρητά παραμένουν ο βασιλιάς των πληρωμών στη χώρα, ωστόσο η χρήση τους έχει αρχίσει να περιορίζεται.

Περίπου το 43% των εφάπαξ πληρωμών σε σούπερ μάρκετ αλλά και σε εστιατόρια πραγματοποιείται ακόμη με μετρητά, ωστόσο φαίνεται πως το πιο προσιτό μέσο πληρωμών έχει αρχίσει να κάνει τη λάμψη του, καθώς το αντίστοιχο ποσοστό κινούνταν στα επίπεδα του 70% σε προηγούμενη έρευνα της τράπεζας το 2017. «Κρίνοντας από τον αριθμό των συναλλαγών, τα μετρητά συνεχίζουν να αποτελούν το πιο συχνό μέσο πληρωμών για τους Ελβετούς», επεσήμανε ο αντιπρόεδρος της Swiss National Bank, Fritz Zurbrugg.

«Συγκρίνοντας με το 2017, η χρήση του έχει μειωθεί σημαντικά. Η πανδημία του κορωνοϊού έχει δώσει περαιτέρω ώθηση σε αυτήν τη μετάβαση από συναλλαγές με μετρητά σε συναλλαγές χωρίς μετρητά». Βάσει των τελευταίων στοιχείων, πλέον το 1/3 των συναλλαγών πραγματοποιείται μέσω χρεωστικών καρτών, όταν το αντίστοιχο ποσοστό πριν από περίπου τέσσερα χρόνια ήταν της τάξεως του 22%.

Παράλληλα και οι συναλλαγές με πιστωτικές κάρτες έχουν αρχίσει να αποτελούν ένα πιο διαδεδομένο μέσο πληρωμών, γεγονός που οφείλεται και στην άνοδο των ανέπαφων συναλλαγών κατά τη διάρκεια της πανδημίας.

Στο μεταξύ, μέσω των εφαρμογών ψηφιακής πληρωμής, όπως το Twint και το Paypal, πραγματοποιείται το 5% των συναλλαγών στην Ελβετία, όταν το 2017 το αντίστοιχο ποσοστό κινούνταν σε σχεδόν μηδενικά επίπεδα. «Πλέον οι πληρωμές χωρίς μετρητά θεωρούνται τουλάχιστον έως έναν βαθμό πιο εύκολες στη χρήση σε σχέση με τα μετρητά», σημειώνει χαρακτηριστικά η έκθεση της τράπεζας, η οποία διενεργήθηκε μεταξύ Αυγούστου και Νοεμβρίου 2020.

Η χρήση εναλλακτικών μεθόδων πληρωμής οφείλεται και στην ανάπτυξη του ηλεκτρονικού εμπορίου κατά τη διάρκεια της πανδημίας, καθώς όλο και περισσότεροι καταναλωτές πληρώνουν είτε με πλαστικό χρήμα είτε με τη χρήση κάποιας εφαρμογής κινητού τηλεφώνου. Βέβαια,

Βάσει των τελευταίων στοιχείων, πλέον το ένα τρίτο των συναλλαγών πραγματοποιείται μέσω χρεωστικών καρτών, όταν το αντίστοιχο ποσοστό πριν από περίπου τέσσερα χρόνια ήταν της τάξεως του 22%.

Ο αριθμός όμως των μετρητών που είναι σε κυκλοφορία σημειώνει άνοδο – Περίπου το 70% του πληθυσμού διατηρεί χρήματα σε χώρο του σπιτιού ή σε κάποια θυρίδα ασφαλείας.

παρά τη στροφή των Ελβετών σε εναλλακτικά μέσα πληρωμών, ο αριθμός των μετρητών που είναι σε κυκλοφορία σημειώνει άνοδο. Σύμφωνα με την έρευνα της τράπεζας, κάτι τέτοιο δείχνει πως οι

Ελβετοί στρέφονται στην αποταμίευση μετρητών.

Περίπου το 70% του πληθυσμού διατηρεί μετρητά σε χώρο του σπιτιού ή σε κάποια θυρίδα ασφαλείας, ενώ το 77% έχει στην κατοχή του 1.000 ελβετικά φράγκα για να αντιμετωπίσει απρόβλεπτα έξοδα ή για να έχει κάποιο μακροπρόθεσμο αποθεματικό. Όπως αναφέρει στην έκθεσή της η κεντρική τράπεζα της Ελβετίας, τα αρνητικά επιτόκια δεν αποτελούν παράγοντα για τις αλλαγές στις μεθόδους πληρωμών, επειδή οι περισσότεροι άνθρωποι δεν επηρεάστηκαν άμεσα από αυτά. Αξίζει να σημειωθεί ότι από τη στιγμή που εκδηλώθηκε η πανδημία αυξάνεται διαρκώς ο αριθμός των ανθρώπων ανά τον κόσμο που αντιμετωπίζουν τα έξοδα κινητά ως μέσο πληρωμής, ως ένα ψηφιακό πορτοφόλι, και ως

έναν πιο ασφαλή και πιο βολικό τρόπο διαχείρισης των χρημάτων. Η τάση αναμένεται μάλιστα να ενταθεί και να συνεχιστεί.

Σύμφωνα με στοιχεία της Trading Platforms, μέσα στο 2021 ο αριθμός των ανθρώπων που χρησιμοποιούν αυτά τα ψηφιακά πορτοφόλια θα φτάσει στο 1,5 δις. άτομα. Το 2020, τότε εκδηλώθηκε η πανδημία, οι πληρωμές μέσω κινητού ήταν η πιο χρησιμοποιούμενη μέθοδος συναλλαγών σε παγκόσμιο επίπεδο, με μερίδιο αγοράς 21,5%.

Μέχρι το 2024, σύμφωνα με τις προβλέψεις της Trading Platforms, τα «ψηφιακά πορτοφόλια» θα γίνουν ακόμη πιο δημοφιλή και οι πληρωμές μέσω κινητού θα αντιπροσωπεύουν το 1/3 (33,4%) όλων των συναλλαγών POS παγκοσμίως.

REUTERS

Ζητείται Receptionist

για μόνιμη απασχόληση σε ξενοδοχείο στην Λάρνακα, με γνώσεις της Ελληνικής και Αγγλικής γλώσσας και καλή χρήση Η/Υ. Προηγούμενη πείρα θα θεωρηθεί επιπρόσθετο προσόν.

Τηλέφωνο επικοινωνίας 24400888 Λάρνακα.

Ζητείται Night Receptionist

για μόνιμη απασχόληση σε ξενοδοχείο στην Λάρνακα, με γνώσεις της Ελληνικής και Αγγλικής γλώσσας και καλή χρήση Η/Υ. Προηγούμενη πείρα θα θεωρηθεί επιπρόσθετο προσόν.

Τηλέφωνο επικοινωνίας 24400888 Λάρνακα.

ΕΝΩΣΗ ΔΗΜΩΝ ΚΥΠΡΟΥ

ΠΡΟΚΗΡΥΞΗ ΓΙΑ ΤΗ ΘΕΣΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑ ΕΝΩΣΗΣ ΔΗΜΩΝ ΚΥΠΡΟΥ

Έχει αναρτηθεί στην ιστοσελίδα της Ένωσης Δήμων Κύπρου «www.ucm.org.cy», η προκήρυξη για την πλήρωση της θέσης Γραμματέα Ένωσης Δήμων Κύπρου.

Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να επισκεφθούν την ιστοσελίδα της Ένωσης Δήμων Κύπρου στον σύνδεσμο <http://ucm.org.cy/prokiryksi-gia-ti-thesi-grammatea-enosis-dimon-kyprou/>, όπου θα βρουν τις απαραίτητες πληροφορίες για το σχέδιο υπηρεσίας της θέσης αυτής, το έντυπο της αίτησης και πληροφορίες για τη συμπλήρωσή της.

Σημειώνεται ότι οι αιτήσεις θα πρέπει να υποβληθούν μέχρι την 12.00 μ. ώρα της Παρασκευής, 23 Ιουλίου 2021, και οι αιτητές που πληρούν τα απαιτούμενα προσόντα θα προσκληθούν σε γραπτή εξέταση στο ειδικό θέμα.

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΔΗΜΟΣΙΟΣ ΠΛΕΙΣΤΗΡΙΑΣΜΟΣ

Τη Δευτέρα 5 Ιουλίου και ώρα 9ημ στη Δημοσιογραφική Εστία (δίπλα από το Αρχηγείο Αστυνομίας) στη Λευκωσία, θα διεξαχθεί Πλειστηριασμός που θα περιλαμβάνει 123 οχήματα της Αστυνομίας Κύπρου όπως ΜΕΡΣΕΝΤΕΣ ML, SUBARU IMPREZA, TOYOTA LANDCRUIZER, HONDA CRV, BAN, ΔΙΠΛΟΚΑΜΠΙΝΑ, MITSUBISHI PAJERO, KIA MAGENTIS, ISUZU TROOPER, FORD MONDEO & FOCUS, διάφορα RENAULT, KIA, PEUGEOT, AUDI A4, 2 Λεωφορεία DAF και διάφορα άλλα. Θα περιλαμβάνει επίσης Μοτοσυκλέτες HONDA XL1000VA, CBR1000RR, SUZUKI GSX750PW, GSX-R1000, DL1000K3 και άλλες.

Οι ενδιαφερόμενοι αγοραστές μπορούν να εξετάσουν τα οχήματα που βρίσκονται στο Αρχηγείο Αστυνομίας στην Αγλαντζιά, Λευκωσία, από την Τετάρτη 30/6/21 μέχρι και την Παρασκευή 2/7/21 μεταξύ των ωρών 8ημ-1ημ καθώς και το πρωί του πλειστηριασμού μεταξύ 7.30-8.30ημ. Για περισσότερες πληροφορίες και καταλόγους απευθύνεστε στους Δημοπράτες

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΑΝΤΩΝΙΑΔΗΣ ΛΤΔ
Τ. Παπαδόπουλου 6, Άγιος Δομέτιος, Λευκωσία
(Απέναντι από Ξενοδοχείο "ΑΣΤΥ")
ΤΗΛ. 99639733, 22778751

Το σχέδιο για τον μεγαλύτερο ιδιοκτήτη κατοικιών

Ακίνητα 2 δισ. οφείλει να αγοράσει ο επενδυτής που θα αναλάβει τον φορέα για τις κατοικίες υπερχρεωμένων νοικοκυριών

Της **ΕΥΓΕΝΙΑΣ ΤΖΩΡΤΖΗ**

Κεφάλαια 2 δισ. ευρώ θα κληθεί να δαπανήσει ο επενδυτής που θα αναλάβει να λειτουργήσει τον Φορέα Απόκτησης και Επαναμίσθωσης Ακινήτων, ο οποίος θα αγοράζει τα ακίνητα που είναι πρώτη κατοικία των ευάλωτων νοικοκυριών και θα τους επιτρέπει να μένουν σε αυτά έναντι ενοικίου. Αυτό προβλέπει το σχέδιο διαγωνισμού που προωθεί το υπουργείο Οικονομικών και το οποίο θα δοθεί προς διαβούλευση προκειμένου οι ενδιαφερόμενοι επενδυτές να καταθέσουν τις προτάσεις τους ενόψει της διαγωνιστικής διαδικασίας που θα αναδείξει τον προτιμητέο επενδυτή. Στόχος είναι ο διαγωνισμός να διενεργηθεί τον Σεπτέμβριο και ο φορέας να συσταθεί και να λειτουργεί στις αρχές του επόμενου χρόνου.

Τι προβλέπει ο νόμος

Η δημιουργία ενός φορέα στον οποίο θα μπορούν τα ευάλωτα νοικοκυριά να μεταβιβάσουν την πρώτη τους κατοικία, όταν έχουν κόκκινα δάνεια στις τράπεζες, προκειμένου να αποφύγουν την έξωση, προβλέπεται στον νόμο για τη ρύθμιση οφειλών και την παροχή δεύτερης ευκαιρίας (πτωχευτικός νόμος). Με αυτόν τον τρόπο θα μπορούν να συνεχίσουν να διαμένουν στο σπίτι που είναι η πρώτη τους κατοικία, αφού όμως προηγουμένως χάσουν την κυριότητα του ακινήτου τους. Όπως προβλέπεται στον νόμο, τα νοικοκυριά αυτά θα έχουν το δικαίωμα να επαναγοράσουν το ακίνητο μετά 12 χρόνια και εφόσον στο μεσοδιάστημα είναι συνεπή στην καταβολή του ενοικίου που θα πρέπει να πληρώνουν στον φορέα. Η αγορά του ακινήτου από τον φορέα θα γίνεται βάσει της εμπορικής αξίας του, ενώ το ενοίκιο που θα πρέπει να πληρώνει ο ευάλωτος δανειολήπτης θα προκύπτει επίσης βάσει της εμπορικής αξίας του ακινήτου, διαιρεμένης για 12 χρόνια και με επιβάρυνση το μέσο επιτόκιο ενός στεγαστικού δανείου.

Επιδότηση ενοικίου

Ο Φορέας Απόκτησης και Επαναμίσθωσης Ακινήτων θα χρημα-

Το ενοίκιο που θα πρέπει να πληρώνει ο ευάλωτος δανειολήπτης θα προκύπτει βάσει της εμπορικής αξίας του ακινήτου, διαιρεμένης για 12 χρόνια και με επιβάρυνση το μέσο επιτόκιο ενός στεγαστικού δανείου.

Τα νοικοκυριά μπορούν να επαναγοράσουν το ακίνητο μετά 12 έτη, εφόσον στο μεσοδιάστημα πληρώνουν ενοίκιο στον φορέα.

τοδοτηθεί με ιδιωτικά κεφάλαια και θα αγοράζει τα ακίνητα μέσω πλειστηριασμών στην εμπορική αξία τους. Το κράτος θα παρεμβαίνει επιδοτώντας το ενοίκιο που θα πρέπει να πληρώνει ο δανειολήπτης στον φορέα προκειμένου

να μένει στο ακίνητο που του έχει παραχωρηθεί. Το ύψος του επιδόματος θα ξεκινά από 70 ευρώ και μπορεί να φτάσει κατ' ανώτατο όριο έως 210 ευρώ, ανάλογα με τον αριθμό των προστατευόμενων μελών του κάθε νοικοκυριού. Η κρατική επιδότηση με τη μορφή επιδόματος στέγασης θα διασφαλίξει, σύμφωνα με τις εκτιμήσεις του αρμόδιου υπουργείου, ότι το ευάλωτο νοικοκυριό θα είναι σε θέση να πληρώνει το ενοίκιο που θα συμφωνηθεί με τον φορέα, διασφαλίζοντας με αυτόν τον τρόπο σταθερές πηγές εσόδων για τον ιδιώτη που θα πρέπει να αποσβέσει το επενδυμένο κεφάλαιο. Ο δανειολήπτης θα χάνει το δικαίω-

μα να διαμένει στο ακίνητο ή να επαναγοράσει το σπίτι εφόσον καθυστερήσει να καταβάλει τρία ενοίκια.

Όπως σαφώς ορίζεται στο σχέδιο της πρόσκλησης, «κάθε υποψήφιος πρέπει να αποδείξει ότι έχει πρόσφατη προηγούμενη επενδυτική εμπειρία κατά τα τελευταία 10 χρόνια», δηλαδή θα πρέπει να διαθέτει 10ετή εμπειρία στη διαχείριση ακινήτων. Περαιτέρω, «το σύνολο των κεφαλαίων που μέσω της σύμβασης παραχώρησης θα δεσμευτεί να δαπανήσει ο φορέας σε αγορές πρώτων κατοικιών ευάλωτων οφειλετών είναι έως και 2 δισ. ευρώ». Στο σχέδιο της πρόσκλησης διευκρινίζεται ότι «το

ακριβές ποσό θα οριστικοποιηθεί στην Πρόσκληση Υποβολής Δεσμευτικών Προσφορών», αφήνοντας ανοιχτό το ενδεχόμενο το ποσό αυτό να αυξηθεί εφόσον η αξία των ακινήτων που θα κληθεί να αγοράσει είναι υψηλότερη.

Οι προδιαγραφές

Με βάση τις προδιαγραφές που ορίζονται, «η ίδια συμμετοχή του αναδόχου στα επενδυμένα κεφάλαια του φορέα, η οποία μπορεί να εισφερθεί ως μετοχικό ή δάνεια μειωμένος εξασφάλισος, θα ανέρχεται στο 20% τουλάχιστον σε κάθε χρονική στιγμή επί των συνολικών κεφαλαιακών αναγκών, ενώ το αρχικό μετοχικό κεφάλαιο του

φορέα θα ανέρχεται κατ' ελάχιστον σε 9 εκατ. ευρώ». Πέραν της ίδιας συμμετοχής, ο φορέας θα δύναται να χρηματοδοτεί τις αγορές ακινήτων και την εν γένει δραστηριότητά του με δανειακά κεφάλαια από αποδεκτές πηγές χρηματοδότησης που θα καθοριστούν στην επόμενη φάση, δηλαδή αφού ληφθούν υπόψη τα αποτελέσματα της διαβούλευσης με τους υποψήφιους επενδυτές. Όπως ρητά αναφέρεται, «το Δημόσιο δεν θα παρέχει οποιαδήποτε απευθείας χρηματοδοτική συμβολή στα κεφάλαια του φορέα». Αντίθετα «θα μπορεί κατά την απόλυτη διακριτική του ευχέρεια να επιλέξει να παρέχει εγγυήσεις προς τον φορέα», το είδος, το ύψος, η έκταση καθώς και το αντάλλαγμα των οποίων θα καθοριστούν επίσης στην επόμενη φάση και αφού ληφθούν υπόψη τα αποτελέσματα της διαβούλευσης με τους υποψήφιους επενδυτές.

Τέλος, τα ειδικότερα και επιμέρους κριτήρια ανάθεσης της σύμβασης παραχώρησης, τα οποία μένει να οριστικοποιηθούν στην Πρόσκληση Υποβολής Δεσμευτικών Προσφορών, θα περιλαμβάνουν κατ' ελάχιστον τα ακόλουθα:

- Το ύψος ανάληψης κινδύνου από πλευράς του Δημοσίου.
- Την έκπτωση επί του τιμήματος επαναγοράς της κύριας κατοικίας κατά τη λήξη της μίσθωσης.
- Το ζητούμενο ύψος του μισθώματος επιπλέον της απόδοσης που θα πρέπει να εξασφαλίσει ο ιδιώτης προκειμένου να συμμετάσχει στη διαγωνιστική διαδικασία.
- Την διασφάλιση επαρκούς χρηματοδότησης του επιχειρηματικού σχεδίου.
- Την ευχέρεια του μισθωτή για παράταση της συμβατικής διάρκειας της μίσθωσης για καθορισμένο χρονικό διάστημα πέραν της δωδεκαετίας, εφόσον αυτός δεν ασκήσει το δικαίωμα επαναγοράς στη λήξη της μίσθωσης.
- Το διάστημα επίδειξης ανοχής σε περίπτωση υπερημερίας καταβολής μισθωμάτων πριν από την αποστολή όχλησης.

ΑΡΘΡΟ / Του **ΑΝΔΡΕΑ Α. ΑΝΔΡΕΟΥ**

Αβεβαιότητα ή πανικός στην αγορά ακινήτων

Το ότι βιώνουμε (και πάλι) πρωτόγνωρες συνθήκες είναι πασιφανές. Το γεγονός ότι μια σοβαρή μάζα ατόμων εξακολουθεί να κάνει free riding σε σχέση με τους εμβολιασμούς, άρχιζε ήδη να δείχνει τα δόντια του με αύξηση των κρουσμάτων και το τέταρτο κύμα φαίνεται από κάποια απόσταση. Τι να πούμε; Αυτοί είμαστε.

Οι 16 μήνες ελαχιστοποιημένων οικονομικής και κοινωνικής δραστηριότητας, ο μηδαιμινός τουρισμός, η διασάλευση της παγκόσμιας εφοδιαστικής αλυσίδας, η αύξηση στο κόστος των πρώτων υλών αλλά και όλων των υλικών που περιλαμβάνονται στην κατασκευαστική αλυσίδα, έχουν επιπρεάσει τόσο την προσφορά, όσο και τη ζήτηση ακινήτων.

Παρόλο που μέχρι τώρα και παρά τα πιο πάνω δεδομένα, η αγορά των ακινήτων κινήθηκε αξιοπρεπώς με αυξημένες σε αριθμό συναλλαγές μεν και με λογική (θα έλεγα) μείωση στην αξία συναλλαγών δε, είναι αναπόφευκτο να επικρατεί σύγχυση πίσω από κάθε απόφαση – είτε αυτή προέρχεται από την πλευρά της ζήτησης ή από την πλευρά της προσφοράς.

Και είναι λογικό να επικρατεί σύγχυση επειδή μια απόφαση αγοράς ή κατασκευής ακινήτου προϋποθέτει μακροχρόνια οικονομική δέσμευση ενός σοβαρού κεφαλαίου είτε πρόκειται για τον αγοραστή,

είτε πρόκειται για τον κατασκευαστή/πωλητή. Άρα υπό συνθήκες αβεβαιότητας όπου τα πάντα ρει, δεν είναι εύκολο να ληφθεί μια τέτοια δέσμευση.

Το τελευταίο διάστημα είδαμε δεδομένα που γενικά είναι ενθαρρυντικά τέτοιων μεγαλεπήβολων σχεδιασμών. Για παράδειγμα, τα χαμηλά επιτόκια δανεισμού, την αυξημένη ρευστότητα, την αύξηση των νέων στεγαστικών δανείων, την μείωση στις διαθέσιμες νεόδημιτες μονάδες, την διαδικασία περαίωσης κατασκευαστικών έργων, την μείωση της δράσης του προεκλογικού κλίματος επί της αβεβαιότητας κλπ.

Από την άλλη, το άνοιξε – κλείσε της οικονομίας αναλόγως της πορείας των κρουσμάτων τα οποία ειρθεθώ εν παρόδω είναι ένα τυχαίο γεγονός, το οποίο συμβαίνει

Υπό συνθήκες αβεβαιότητας όπου τα πάντα ρει, δεν είναι εύκολο να ληφθεί απόφαση αγοράς ή κατασκευής ακινήτου, καθότι αυτό προϋποθέτει μακροχρόνια οικονομική δέσμευση σοβαρού κεφαλαίου είτε πρόκειται για τον αγοραστή, είτε πρόκειται για τον κατασκευαστή/πωλητή.

αναλόγως του ποιοι πείθονται και εμβολιάζονται και του ποιοι έχουν αρκετή νοημοσύνη και πειθαρχία να τηρούν τα μέτρα, δεν δημιουργεί συνθήκες σταθερότητας αλλά αντίθετα αυξάνει την αβεβαιότητα.

Με αυτή την αβεβαιότητα – δηλαδή αυτήν που μας κάνει εξαρτώμενους από την επιδημιολογική εικόνα – δύσκολα πειθόμαστε να δεσμευτούμε μακροπρόθεσμα και με σοβαρό κεφάλαιο και να ρισκάρουμε να έχουμε μίαν αγορά κλειστή, κρατικές υπηρεσίες και τράπεζες να υπολειπονται, τα έξοδα

να τρέχουν, τα εισοδήματα μας να είναι σε ελεύθερη πτώση και να περιμένουμε πολιτικές αποφάσεις για το αν θα ανασταλούν τόκοι, φόροι, εκποιήσεις και τα ρέστα καλούδια, για να δούμε τι φως θα φέξει αν και όταν η πανδημία τελειώσει... Το έργο το είδαμε πρόσφατα.

Είναι όμως τέτοιες οι συνθήκες που να προκαλείται πανικός;

Ο πανικός στην προκειμένη περίπτωση θα σημαίνει παρατεταμένο μηδαιμινό ενδιαφέρον για νέες αγορές τόσο από επενδυτές όσο και από επιχειρηματίες ανά-

πτυξης γης, μαζικές πωλήσεις ακινήτων από υφιστάμενους επενδυτές με χαοτικό τρόπο και πάγωμα ακολουθούμενο από μεγάλη συστολή της κατασκευαστικής δραστηριότητας.

Με βάση τα μέχρι τώρα δεδομένα δεν παρατηρείται κανένα τέτοιο φαινόμενο πανικού. Και παρόλο που θεωρητικά μια παρατεταμένη κατάσταση αβεβαιότητας θα μπορούσε να οδηγήσει σε πανικό, πιστεύω πως τόσο η κτηματαγορά, όσο και οι άλλοι τομείς της οικονομίας που την περιβάλλουν είναι προς το παρόν αρκού-

τως θωρακισμένοι για να ρουφήξουν το εν εξελίξει σοκ. Άλλωστε υπήρξαν χειρότερα σοκ και «τέλειες καταιγίδες» στο πρόσφατο παρελθόν και η κτηματαγορά αναπροσαρμόστηκε όπως έπρεπε να αναπροσαρμοστεί: από συνθήκες φούσκας σε λογικά επίπεδα αξιών δεν πήγε στα τάρταρα όπως κάποιιο ευελπιστούσαν.

Τώρα αν το επόμενο διάστημα δούμε μια δυστοκία στον τρόπο τιμολογήσεων των μονάδων λόγω των υπέρμετρων αυξήσεων στο κόστος κατασκευής και μια μείωση της προσφοράς και της ζήτησης, τότε αναλόγως των μεταβολών της προσφοράς και της ζήτησης και της σχετικής ευαισθησίας σε μεταβολές στις τιμές και στα εισοδήματα, θα δούμε και τον τελικό επηρεασμό στις τιμές των μονάδων. Η αγορά σε κάθε περίπτωση θα αυτορρυθμιστεί στα νέα δεδομένα.

Το γεγονός είναι ότι στο μεσοδιάστημα όλοι ζούμε ένα έργο καθηγορίας δράματος/ δράσης/ θρίλερ/ τρόμου, όντας δέσμιοι των αρνητών των εμβολίων οι οποίοι πιστεύουν ότι βλέπουν κωμωδία. Το αν τελικά θα κλαίμε επί ερειπίων αυτό θα εξαρτηθεί αποκλειστικά από αυτούς και κανένα άλλο.

Ο κ. Ανδρέας Α. Ανδρέου, MRICS, είναι CEO της APS Andreou Property Strategy - Chartered Surveyors.

Αγγίζοντας την κορυφή

Ο συγγραφέας της βιογραφίας του Γιάννη Αντετοκούνμπο, Χοσέ Μανουέλ Πουέρτας, μιλάει στην «Κ»

Του ΣΑΚΗ ΙΩΑΝΝΙΔΗ

Στις 17 Δεκεμβρίου 2012, λίγο μετά τις 10 το βράδυ, η είδηση που εμφανίστηκε στη Solobasket, ισπανική «μπασκετική» ιστοσελίδα, είχε τίτλο «Ο Έλληνας Μάτζικ Τζόνσον», ανακοινώνοντας την ένταξη του 18χρονου Γιάννη Αντετοκούνμπο στην ομάδα της Σαραγόσα. Μετά τα πρόσφατα επαινετικά σχόλια του Τζόνσον για την απόδοση του Γιάννη, ο τίτλος θα μπορούσε σήμερα να χαρακτηριστεί προφητικός. Τότε όμως η τολμηρή παρομοίωση έκανε αρκετούς αθλητικογράφους και φιλάθλους της καλαθοσφαίρισης να μιλήσουν για υπερβολές. Επιφυλακτικός ήταν και ο Χοσέ Μανουέλ Πουέρτας όταν διάβασε την είδηση. «Αυτή είναι η πρώτη ανάμνηση που έχω από τον Γιάννη και νομίζω το ίδιο ισχύει και για τον περισσότερο κόσμο», μας λέει σήμερα ο Ισπανός αθλητικογράφος και συγγραφέας από την οθόνη του υπολογιστή του.

Τα πρώτα χρόνια

Από τότε ο κ. Πουέρτας παρακολουθεί την ανοδική πορεία του Γιάννη Αντετοκούνμπο, την ένταξή του στους Μιλγουόκι Μπακς, τις διακρίσεις του και τη ζωή του που άλλαξε σχεδόν μέσα σε μία νύκτα. Ο 26χρονος σούπερ σταρ του αμερικανικού πρωταθλήματος μπάσκετ μοιάζει να έχει ζήσει δύο ζωές, πριν και μετά την είσοδό του στο NBA, και αυτή, η πρώτη του ζωή, τα πρώτα χρόνια, ήταν η αφορμή για το βιβλίο του Ισπανού συγγραφέα. «Νομίζω ότι η ιστορία του είναι εντυπωσιακή από μόνη της. Για μένα όταν άρχισα να γράφω το βιβλίο, το πιο εντυπωσιακό ήταν που ανακάλυψα τα πρώτα 18 χρόνια της ζωής του Γιάννη», λέει από το παράθυρο της ανοικτής μας σύνδεσης.

«Κάποιοι λένε ότι ένας άνθρωπος στα 26 του χρόνια δεν αξίζει μια βιογραφία», συμπληρώνει, «το καταλαβαίνω, αλλά πιστεύω ότι πρόκειται για μια πολύ σπουδαία ιστορία εξαιτίας όλων αυτών που συνέβησαν στη ζωή του». Ο τρόπος που έφτασε στο NBA είναι μια ιστορία που «αξίζει να ειπωθεί», λέει με σιγουριά ο συνυμληπτής μου και βέβαια δεν είναι ο μόνος που το πιστεύει. Όπως είναι γνωστό, η Disney γυρίζει ταινία για τη ζωή του αυτήν την περίοδο στην Ελλάδα.

Η βιογραφία του Χοσέ Μανουέλ Πουέρτας με τίτλο «Γιάννης - Γράφοντας Ιστορία», που θα κυκλοφορήσει στις 30 Ιουνίου από τις εκδόσεις Κάκτος, βασίζεται σε πρωτότυπες συνεντεύξεις του συγγραφέα με πρόσωπα που ανήκαν στο στενό περιβάλλον του Greek Freak—το επίσημο αμερικανικό παρατσούκλι του, αναφορά στις μεγάλες διαστάσεις του—και σε δευτερογενές υλικό από συνεντεύξεις του Έλληνα αθλητή, συναθλητών του και άλλων προσώπων σε εφημερίδες και μέσα ενημέρωσης. Από τις σελίδες του βιβλίου περνούν γνωστά

Το βιβλίο θα κυκλοφορήσει στις 30 Ιουνίου από τις εκδόσεις Κάκτος.

«Κάποιοι λένε ότι ένας άνθρωπος στα 26 του χρόνια δεν αξίζει μια βιογραφία, το καταλαβαίνω, όμως πρόκειται για μια σπουδαία ιστορία εξαιτίας όλων αυτών που συνέβησαν στη ζωή του», λέει για τον Γιάννη ο Χοσέ Μανουέλ Πουέρτας.

πρόσωπα, όπως οι προπονητές Σπύρος Βελλινιάτης και Τάκης Ζήβας, παλιοί γνώριμοι της οικογένειας, όπως ο Γιάννης Τζίκας, οι πρώην συμπαίκτες του Γιαννούλης Λαρεντζάκης και Χρήστος Σαλούστρος, αλλά και ο Γουίλι Βιγιάρ, ο αθλητικός διευθυντής της Σαραγόσα που είδε τις δυνατότητες του Αντετοκούνμπο σε ένα βίντεο, ήρθε στην Αθήνα και ενώ τον «έκλεισε» δεν τον είδε ποτέ να παίζει στα ισπανικά παρκέ λόγω της επιλογής του από τους Μπακς. Το βιβλίο ακολουθεί τον Γιάννη από τα Σεπόλια στο NBA μέχρι και το 2020, τη δεύτερη χρονιά ανακήρυξης του ως MVP. Ο συγγραφέας, αν και το ζήτησε, δεν είχε πρόσβαση στα μέλη της οικογένειας Αντετοκούνμπο.

Μέσα από το βιβλίο και την αναλυτική περιγραφή των πρώτων χρόνων της πορείας του Έλληνα αθλητή, ο κ. Πουέρτας ήθελε να αναδείξει τα πρόσωπα που πίστεψαν στις δυνατότητές του αλλά και τις αρχικές επιφυλάξεις που είχε ο ίδιος ο Γιάννης για το μέλλον του στο μπάσκετ. «Κατά την άποψή μου ο Γιάννης δεν είναι “αυτοδημιούργητος”, με την έννοια ότι είχε τη βοήθεια πολλών ανθρώπων για να βελτιωθεί. Φυσικά έχει το ταλέντο, το πάθος και την εργασιακή πηκιά, αλλά χρειάστηκε πολλούς ανθρώπους γύρω του για να τον βοηθήσουν να φτάσει στο σημείο που είναι. Αυτός είναι το κλειδί φυσικά, αλλά δεν τα έκανε όλα μόνος του», τονίζει ο συγγραφέας.

Για τον κ. Πουέρτας ένα από τα πρόσωπα-κλειδιά σε αυτήν την πορεία είναι ο προπονητής που τον ανακάλυψε στα γήπεδα των Σεπολίων. «Νομίζω ότι ο Σπύρος Βελλινιάτης, ο οποίος έχει απομακρυνθεί τώρα από την όλη ιστορία, που νομίζω ότι είναι λίγο άδικο, παίζει σημαντικό ρόλο. Ο Τάκης Ζήβας επίσης αλλά και κάποιοι ακόμα που τον βοήθησαν όταν ξεκίνησε να παίζει μπάσκετ», μας λέει. Στο βιβλίο περιγράφει τη μέρα του 2007, όταν ο κ. Βελλινιάτης είδε τα αδέρφια Αντετοκούνμπο, ανάμεσά τους και τον Γιάννη, να παίζουν στο γήπεδο του Τρίτωνα και ζήτησε να μιλήσει με τους γονείς τους. Ο προπονητής, χωρίς επίσημη εξουσιοδότηση, έκανε μια «μπλόφα», όπως περιγράφει ο συγγραφέας. Προσέφερε δύο θέσεις εργασίας, που μέχρι τότε ήταν ανύπαρκτες, στους γονείς των αδελφών με αντάλλαγμα οι μεγαλύτεροι, ο Θανάσης και ο Γιάννης, να ξεκινήσουν να αγωνίζονται στον Φιλαθλητικό. Όταν ο Τσαρλς και η Βερόνικα Αντετοκούνμπο δέχτηκαν, ο κ. Βελλινιάτης έψαξε και βρήκε τις θέσεις στην εταιρεία του προέδρου του Φιλαθλητικού, Γιάννη Σμυρλή.

Κομβικά γεγονότα

Στο μεγάλο μέρος του βιβλίου που καλύπτει τα δύσκολα νεανικά χρόνια του Γιάννη, οι αναγνώστες θα διαβάσουν περιστατικά που μαρτυρούν τις μεγάλες οικονομικές δυσκολίες της οικογένειας, που είχαν ως αποτέλεσμα ο νεαρός αθλητής να χάνει προπονήσεις ή να μην τρέφεται σωστά. Στο βιβλίο καταγράφεται, για παράδειγμα, ένα περιστατικό από τις πρώτες εξετάσεις αίματος που έκανε ο Γιάννης στα 16 του και αποκάλυψαν τιμές που αντιστοιχούσαν σε ένα άτομο 70 ετών και «ένα εξαιρετικά γερασμένο συκώτι». Ο συγγραφέας αναδεικνύει τα προβλήματα με το καθεστώς παραμονής του στη χώρα, τα ρατσιστικά παραληρήματα της Χρυσής Αυγής που τον είχε βάλει στον στόχαστρο και το παρασκήνιο με τον ανταγωνισμό για την απόδοση ιθαγένειας μεταξύ Ελλάδας, Νιγηρίας αλλά και Ισπανίας. Η τελευταία δεν έκανε επισήμως τέτοια πρότα-

Ο Χοσέ Μανουέλ Πουέρτας είναι αθλητικός συντάκτης.

Επαιζε μπάσκετ, αλλά είχε αμφιβολίες, δεν πήγαινε συχνά στις προπονήσεις λόγω προβλημάτων στην οικογένειά του, τα πρώτα χρόνια ήθελε να γίνει ποδοσφαιριστής.

ση, αλλά υπήρξε ως σκέψη, αφού ο Γιάννης είχε υπογράψει συμβόλαιο με τη Σαραγόσα.

Στις σελίδες του αναφέρονται και οι επιφυλάξεις του αθλητή για το μέλλον του στο ίδιο το άθλημα. «Η “επίσημη ιστορία” λέει ότι ο Γιάννης ερωτεύτηκε το μπάσκετ από την πρώτη στιγμή, αλλά αυτό δεν είναι αλήθεια», λέει ο κ. Πουέρτας. «Επαιζε μπάσκετ, αλλά είχε αμφιβολίες, δεν πήγαινε συχνά στις προπονήσεις λόγω προβλημάτων στην οικογένειά του, τα πρώτα χρόνια ήθελε να γίνει ποδοσφαιριστής», προσθέτει. Σε μία από τις μεγάλες απουσίες του από τις προπονήσεις, ο Πουέρτας γράφει ότι ο Βελλινιάτης του αγόρασε τη βιογραφία του Μαραντόνα για να τον κάνει να πιστέψει στις δυνατότητες του και να τονώσει την αυτοεκτίμησή του.

Γιατί όμως δεν τον πρόσεξαν ποτέ οι μεγάλες ελληνικές ομάδες; «Για μένα ήταν κάτι που δεν μπορούσα να το πιστέψω, επειδή στην Ισπανία οι ομάδες της πρώτης κατηγορίας προσπαθούν να βρουν όλα τα νέα ταλέντα που μπορούν, αλλά στο τέλος, συζητώντας με αρκετούς ανθρώπους στην Ελλάδα, πιστεύω ότι το καλύτερο για τον Γιάννη ήταν να μείνει στον Φιλαθλητικό όσο πιο πολλά χρόνια μπορούσε για να παίζει ελεύθερα», λέει ο κ. Πουέρτας.

Η βιογραφία κλείνει με την προσπάθεια που κάνει ο Γιάννης Σίνα - Ούγκο Αντετοκούνμπο να συνδεθεί με τις νιγηριανές ρίζες του. Ο Greek Freak, γράφει ο συγγραφέας, «θέλει να είναι πολύ περισσότερα από το ελληνικό θαύμα» και προσπαθεί να γίνει περισσότερο γνωστός στην ιδιαίτερη πατρίδα του. «Ακόμα δεν έχει μεγάλη επιρροή στη Νιγηρία γιατί δεν έζησε ποτέ εκεί, αλλά είναι σε μια τέτοια διαδικασία. Πήρε νιγηριανό διαβατήριο και προσπαθεί να είναι σε επαφή με τη νιγηριανή κληρονομιά του. Αν κερδίσει το δαχτυλίδι, όλα θα είναι καλύτερα».

Αιζέντα

Ε Π Ι Λ Ο Γ Ε Σ

27.6 - 3.7.2021

Επιμέλεια: **ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ**
art@kathimerini.com.cy
louil@kathimerini.com.cy

ΒΙΒΛΙΟ

Παρουσίαση εκδόσεων

Ο Όμιλος Λογοτεχνίας και Κριτικής και ο Όμιλος Φίλων Δημοτικής Βιβλιοθήκης Στροβόλου διοργανώνουν εκδήλωση στην οποία θα παρουσιαστούν οι έντυπες εκδόσεις του Ομίλου. Την παρουσίαση για το βιβλίο «Καβάφης και Κύπρος» θα κάνει ο Γιώργος Β. Γεωργίου, φιλόλογος και διδάκτωρ Γλωσσολογίας, Ε.Κ.Π.Α., και για το «Τάσεις και αναζητήσεις στην ποίηση της Γενιάς της Εισβολής», ο φιλόλογος και συγγραφέας Γιώργος Μύαρης. Τον συντονισμό θα έχει ο δρ Κυριάκος Ιωάννου, αντιπρόεδρος ΟΑΚ. Πολιτιστικό Κέντρο Δήμου Στροβόλου, λεωφ. Αρχ. Κυπριανού 34, Στρόβολος. Τρίτη, 29 Ιουνίου, ώρα 7:30 μ.μ.

ΕΚΘΕΣΗ

Τώρα μάτια μου, μάτια μου, διχαστήκαμε

Η **γκαλερί eins** παρουσιάζει την ατομική έκθεση του Φάνου Κυριάκου με τίτλο «Γεια, Καλωσόρισες στην Έκθεση». Γνωρίζω ότι είσαι ο αναγνώστης, η αναγνώστρια, και εγώ είμαι η συγγραφέας, αλλά, για την ώρα, προτείνω να αφήσουμε στην άκρη αυτή τη δυσδική σχέση. Αναζητώντας κοινό έδαφος, είμαστε και οι δύο άτομα που έχουν σταθεί μπροστά από αυτά τα έργα, υποκείμενα μπροστά σε αντικείμενα, που γεμίζουμε εκείνον τον χώρο ανάμεσα στη δική μας και τη δική τους παρουσία με τις εμπειρίες, τις αναφορές, τις φαντασίες και τις επιθυμίες μας. Αυτές οι σύντομες ημερολογιακές σημειώσεις περιέχουν γεμίσματα και υποκειμενικά πλάνα, συναισθήματα, σκέψεις, και ανεκδοτολογικές ιστορίες που ενδεχομένως να προσθέσουν κάτι στην εμπειρία σου. Από 26 Ιουνίου μέχρι τις 24 Ιουλίου. Γκαλερί eins, Θέμιδος 28, Λεμεσός. Πληροφορίες www.einsgallery.com.

ΜΟΥΣΙΚΗ

Αφιέρωμα στον Charlie Parker

Ένα αφιέρωμα στον θρύλο της τζαζ Charlie Parker με το έργο του «Bird with Strings» για κουαρτέτο τζαζ και σύνολο εγχόρδων, όμποε, άρπας και γαλλικό κόρντο παρουσιάζει η Συμφωνική Ορχήστρα Κύπρου. Η ηχογράφηση του θρυλικού άλμπουμ έγινε στο διάστημα 1949-50 και αποτέλεσε έναυσμα για μια νέα μόδα όπου στο παραδοσιακό τζαζ section ενσωματώνονται κλασικά εγχόρδα. Το Κουαρτέτο Χάρης Ιωάννου μαζί με τη Σ.Ο.Κ. αποτίουν φόρο τιμής σε αυτό το ρεπερτόριο. Συναυλίες Τετάρτη 30 Ιουνίου, Λευκωσία, Θέατρο Παλλάς (τηλ.) 22410181). Πέμπτη 1η Ιουλίου, Πάφος, Μαρκίδειο Δημοτικό Θέατρο (τηλέφωνο 26222286), Παρασκευή 2 Ιουλίου, Λεμεσός, Θέατρο Ρι-άλτο (τηλέφωνο 77777745) ώρα έναρξης 8:30 μ.μ. Πληροφορίες/εισιτήρια cyso.interticket.com και rialto.interticket.com.

ΑΡΧΑΙΟ ΔΡΑΜΑ

«Εκκλησιαζουσες» του Αριστοφάνη

Η **έναρξη** της φετινής διοργάνωσης του «Διεθνούς Φεστιβάλ Αρχαίου Ελληνικού Δράματος», θα πραγματοποιηθεί με την εξαιρετικά αιχμηρή και άκρως επίκαιρη κωμωδία του Αριστοφάνη, Εκκλησιαζουσες, σε μια πρωτότυπη εκδοχή σύγχρονης, λαϊκής οπερέτας σε μετάφραση, λιμπρέτο και μουσική Σταμάτη Κραουνάκη και σκηνοθεσία Μαριάννας Κάλμπαρη. Η συμπαραγωγή του Θεάτρου Τέχνης Καρόλου Κουν και της Εθνικής Λυρικής Σκηνής, αποτελεί μια νέα πρόταση πάνω στο κλασικό κείμενο, που παρουσιάζεται από έναν πολυμελή θίασο ηθοποιών-τραγουδιστών και με τριμελή ζωντανή μουσική. Στο ρόλο της Πραξαγόρας η σπουδαία ηθοποιός Σοφία Φίλιππίδου και στο ρόλο του Βλέπυρου ο διεθνούς φήμης βαρύτονος Χριστόφορος Σταμπόγλης. Μέσα από τον μουσικό πάντα κώδικα, αναδεικνύονται τόσο η πολιτική όσο και η βαθιά ποιητική πλευρά της αριστοφανικής κωμωδίας: αυτό το ονειρικό, υπερβατικό στοιχείο που τόσο περίτεχνα μπλέκει ο Αριστοφάνης με την τρέλα που χαρακτηρίζει το κωμικό του σύμπαν. Παραστάσεις: Παρασκευή 2 Ιουλίου και Σάββατο 3 Ιουλίου, Αρχαίο Θέατρο Κουρίου, ώρα 9:00. Πληροφορίες: 7000 2414, www.greekdramafest.com. Για τη διευκόλυνση του κοινού από τη Λευκωσία, θα προσφερθεί μεταφορά με λεωφορεία στο Αρχαίο Θέατρο Κουρίου, για την παρακολούθηση των παραστάσεων (αγορά εισιτηρίων λεωφορείου μέσω της www.soldoutticketbox.com).

ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ

Μέρες μέχρι την Ενάτη: Ιούλιος 1821

Η **Ιερά** Μητρόπολη Ταμασού και Ορεινής και ο Δήμος Στροβόλου παρουσιάζουν το πρωτότυπο θεατρικό έργο «Μέρες μέχρι την Ενάτη: Ιούλιος 1821», παραγωγής Alpha Square, σε σκηνοθεσία Ανδρέα Αραούζου, στο πλαίσιο των επετειακών εκδηλώσεων για τα 200 χρόνια από την Ελληνική Επανάσταση και την Εθνική Παλιγγενεσία. Το κυπριακό έργο «Μέρες μέχρι την Ενάτη: Ιούλιος 1821», το οποίο έγραψε η Ανθή Ζαχαριάδου, πραγματεύεται την παραγμένη περίοδο και τις δραματικές ημέρες πριν από την 9η Ιουλίου του 1821, στη βάση ιστορικά τεκμηριωμένων γεγονότων, εστιάζοντας στη μορφή του Εθνομάρτυρα αρχιεπισκόπου Κυπριανού. Ο Βαρνάβας Κυριαζής θα υποδυθεί τον εμβληματικό Αρχιεπίσκοπο Κυπριανό. Πρώτη παράσταση στο Δημοτικό Θέατρο Στροβόλου, την Παρασκευή 2 Ιουλίου, ώρα 8:30 μ.μ. Θα ακολουθήσει ακόμη μία παράσταση την Κυριακή 4 Ιουλίου στην Ιερά Μητρόπολη Ταμασού και Ορεινής. Επιπρόσθετες παραστάσεις θα δοθούν το φθινόπωρο, συμπεριλαμβανομένων και πρωινών παραστάσεων για Σχολεία. Πληροφορίες, για την παράσταση στο Δημοτικό Θέατρο Στροβόλου απαραίτητη η προκράτηση θέσεων στο 22 470341. Είσοδος ελεύθερη.

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ

«Νηρηίδες» της Λουκίας Χατζηγιάννη

Το **nOise** παρουσιάζει την προσωπική έκθεση αναλογικής φωτογραφίας της Λουκίας Χατζηγιάννη με τίτλο «Νηρηίδες». Πρόκειται για μια συλλογή από ασπρόμαυρες αναλογικές φωτογραφίες της νεαρής Κύπριας φωτογράφου που έχουν ως θέμα το γυναικείο σώμα και το θαλασσινό τοπίο της Κύπρου. Η έκθεση είναι μια εξερεύνηση του γυναικείου βλέμματος, της θηλυκότητας και του σώματος. Οι «Νηρηίδες» σηματοδοτούν την πρώτη ατομική της έκθεση και την απόφασή της να εμβαθύνει τη σχέση της με τον χώρο της φωτογραφίας. Το nOise είναι ένας νέος καλλιτεχνικός χώρος που παρουσιάζει το έργο σύγχρονων Κυπρίων φωτογράφων. Στον χώρο είναι διαθέσιμες φωτογραφίες σε ψηφιακή εκτύπωση, dark room prints, postcards καθώς και βιβλία φωτογραφίας. Αυτή είναι η πρώτη ατομική έκθεση που παρουσιάζεται στον χώρο από την έναρξη λειτουργίας του τον Απρίλιο του 2021. Εγκαίνια: Τρίτη 29 Ιουνίου και Τετάρτη 30 Ιουνίου, 7:00 μ.μ. Διάρκεια έως τις 15 Ιουλίου. Instagram: @loukiaa, @noisey, www.loukiah.com.

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ | Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Τα σκουπίδια και τ' απίδια

Περί σκουπιδιών ο λόγος, και δη θεατρικών σκουπιδιών, τα οποία πάνε στην Πάφο, όπως πρόσφατα είπε ο δήμαρχος της πόλης, Φαίδωνας Φαίδωνος. Μάλιστα, τα σκουπίδια αυτά τα μετέφερε εκεί το Φεστιβάλ Αρχαίου Ελληνικού Δράματος, το οποίο φεστιβάλ, όπως είπε επίσης ο δήμαρχος, ενδιαιερόταν μόνο για το κέρδος. Αυτό ακριβώς, το κέρδος. Τώρα τι εννοούσε ο δήμαρχος είναι άγνωστο, διότι ως γνωστόν το θέατρο και μάλιστα στα θέατρο αυτού του είδους χρήματα δεν φέρνει –όχι πως δεν θα μπορούσε βέβαια, αλλά αυτή είναι άλλη συζήτηση και δεν την κάνουμε εν καιρώ. Ένα πράγμα σκέφτομαι εγώ, τι εννοεί ο δήμαρχος όταν λέει σκουπίδια θεατρικές παραστάσεις; Ήταν κακές οι μεταφορές; Ήταν τα σκηνικά τσιπικά; Οι ερμηνείες των ηθοποιών ήταν κακίστες έως απαράδεκτες; Τα κοστούμια ήταν αλλοπρόσλλα; Ή μήπως οι σκηνοθεσίες ήταν μετέωρες και εκτός εντελώς από το πνεύμα του κειμένου;

Αλήθεια, τι εννοεί ο κ. Φαίδωνος; Έκρινε ο ίδιος ότι αφού δεν είναι ελλαδικές παραγωγές είναι και σκουπίδια; Δηλαδή και τις κυπριακές που ανέβηκαν από το Φεστιβάλ τις θεωρεί και αυτές σκουπίδια; Κάθισε ως άνθρωπος του θεάτρου και αξιολόγησε μία προς μία τις αλλοδαπές παραγωγές και τις έβγαλε όλες της οκάς;

Τοποθετήσεις τέτοιου είδους ρίχνουν λάδι στη φωτιά και γι' αυτό ο κ. Φαίδωνος θα πρέπει να είναι περισσότερο προσεκτικός, όταν θέλει να κάνει εντύπωση.

Ανέθεσε σε ειδικούς να τις δουν και να τις αξιολογήσουν και από εκεί αντλεί τη σιγουριά ότι είναι σκουπίδια; Αυτά δεν είναι σοβαρά πράγματα και τοποθετήσεις τέτοιου είδους δεν βοηθάνε τις καταστάσεις που είναι ήδη τεταμένες. Ρίχνουν λάδι στη φωτιά και δεν το έχουμε και πολύ να λαμπαδιάσουμε και γι' αυτό ο κ. Φαίδωνος θα πρέπει να είναι περισσότερο προσεκτικός, όταν θέλει να κάνει εντύπωση. Είναι γνωστό ότι Πάφος και περιοχή ελεύθερης Αμμοχώστου στα πολιτιστικά ζητήματα βρίσκονται πιο πίσω από τη Λευκωσία και τη Λεμεσό. Η δε Λάρνακα βρίσκεται σε μία ιδιόμορφη πολιτιστική κατάσταση, ούτε άνδρη, ούτε εύφορη, μια γεννά, μια μπαίνει σε αγρανάπωση. Οι δύο πρώτες όμως περιοχές είναι πραγματικά άνδρες και ας με συγκωρέσουν

οι φίλοι που το θέτω έτσι ωμά. Σαφώς και δεν θεωρώ ότι και οι κάτοικοι είναι πολιτιστικά άνδρες, είμαι βέβαιος ότι πολλοί θα διαφωνή και για βιβλιοπαρουσιάσεις, και για εκθέσεις ζωγραφικής, και για καλό θέατρο, και για καλή μουσική, αλλά δυστυχώς τίποτε από αυτά δεν έχουν σε σταθερή βάση και περιμένουν το καλοκαίρι να διοργανωθεί κανένα φεστιβάλ μπας και ακούσουν μουσική ή δουν κάποια παράσταση. Εδώ έρχεται η ευθύνη των τοπικών αρχών, να δώσουν κίνητρα για πολιτιστική δημιουργία, να φροντίσουν να δημιουργήσουν πολιτιστικούς χώρους, θέατρα, αίθουσες θεμάτων, εκθεσιακούς χώρους. Να ενισχύσουν τις διοικητικές δομές τους ώστε οι υπηρεσίες πολιτισμού τους να αρχίσουν να παράγουν έργο. Φυσικά και είναι πολύ καλό ότι στην Πάφο επιτέλους αποφάσισαν να συνεχίσουν ό,τι συνεχίζεται από την Πολιτιστική Πρωτεύουσα Πάφος17. Αν και μιλώντας με διάφορους συμμερίζομαι την αγωνία τους ότι ο νέος οργανισμός θα αποδειχθεί μη λειτουργικός και σε μερικά χρόνια θα πρέπει να ξαναστηθεί. Φοβάμαι ότι και πάλι τα κόμματα και οι νοοτροπίες του παρελθόντος θα καταφέρουν να πιέσουν τόσο πολύ την κατάσταση που δεν θα έχουμε πετύχει τίποτε ουσιαστικό. Μακάρι να κάνω λάθος και ο

νέος φορέας που θα δημιουργηθεί να πάει πολλά βήματα παρακάτω την πόλη και γιατί όχι ολόκληρη την περιοχή.

Όσο δε για την περιοχή της ελεύθερης Αμμοχώστου τα πράγματα είναι μακάρια, ουδεμία δημοτική ή κοινοτική ή άλλη αρχή δεν ασχολείται, πάει ο ΘΟΚ στη Δερύνεια, γίνεται κανένα φεστιβάλ κολοκασίου στη Σωτήρα, στην Αγία Νάπα στο μοναστήρι κανένα συνέδριο για τον Σεφέρη και είμαστε εντάξει. Δεν χρειάζεται κάτι άλλο εκεί. Βέβαια, και αυτό δεν το ξέρουμε, γιατί δεν δοκίμασε και κανείς ποτέ να μάθει, αν θέλουν και κάτι άλλο οι κάτοικοι. Διότι αν δεν δοκιμάσεις, δεν ξέρεις αν σου αρέσει. Κι εγώ για να αποφασίσω ότι δεν μου αρέσει ο τραχανάς και το πουργούρι μου πήρε χρόνια, δοκίμασα και αποφάσισα ότι δεν μου αρέσουν.

Έτσι είναι και το θέατρο, η μουσική, η τέχνη γενικά, αν δεν τα δοκιμάσεις δεν ξέρεις αν σου αρέσουν. Επίσης, για να τα δοκιμάσεις πρέπει να υπάρχουν και για να υπάρχουν στην πόλη σου, στην κάθε πόλη, πρέπει να έχεις χώρο να τα βάλεις. Άρα, ας αφήσουν τις κρίσεις περί σκουπιδιών οι τοπικές αρχές και ας ξεκινήσουν με το να ενισχύουν τις πολιτιστικές δομές τους.

kouroupakisa@kathimerini.com.cy

Τρία κεφαλαία Φ ή ο Γιαπώνης ζωγραφίζει

Της ΝΕΝΑΣ ΦΙΛΟΥΣΗΣ

Η **Φασούλα** είναι μικρό χωριό βόρεια της Λεμεσού, εδώ ανεσκάφη αρχαίος οικισμός με πιο γνωστό εύρημα το πέτρινο κεφάλι του Λαβράντιου Δία, το οποίο βρίσκεται στο αρχαιολογικό μουσείο της πόλης. Η κοινότητα έχει προστάτες αγίους τους Ορέστη και Ρηγίνο, στον τάφο των οποίων γίνεται πανηγυρίς κάθε χρόνο στις 20 Σεπτεμβρίου. Επίσης, το σχολείο έχει κλείσει, αλλά οι ταβέρνες ευημερούν. Εδώ ήταν ο πρώτος μου διορισμός.

Ο Φίλιππος από την Αμμόχωστο ζει στη Φασούλα και φτιάχνει γλυπτά μικρά, μεγάλα και τεράστια. Τα χέρια του είναι εξαιρετικά επιδέξια και με αυτά έχει δημιουργήσει ένα ολόκληρο συγκρότημα – χώρο τέχνης, αξιοθέατο για κάθε υποψιασμένο ή μη επισκέπτη. Η αισθητική του και η συμβολή της Μαρίας συγκροτούν μια δυναμική σχέση με το περιβάλλον: τέχνη, φύση, ήχοι, αρώματα. Τελευταίως έχει πιάσει πινέλο με μια σχεδόν άγρια manía και ζωγραφίζει πυρετώδως. Του αρέσει να διηγείται ιστορίες από τη ζωή του. Η Μικρή Σαλαμίνα έγινε από καμμό και πόθο, όχι από όνειρο.

Ο Φίφης είναι η persona που κυριαρχεί στις ζωγραφιές του Γιαπάνη και σταδιακά αυτονομείται, φηγουράρει σίγουρος για τον εαυτό του, τότε μειδώντας αινιγματικά, τότε θλιβόμενος και άλλοτε πονηρός σαν σάτυρος. Ο Φίφης είναι ψάρι και πρωταγωνιστεί ως μετωνυμία του σύγχρονου ανθρώπου, του κομποπολίτη που συνοπτικά σε μερικές δεκάδες έργα, δημιουργήθηκε, αναζήτησε σύ-

ντροφο, απέκτησε απογόνους, επλήθυνε τη γη με τη φαντασία του, τα λάθη του, την απρονοσία, την απληστία του και κυρίως τον φόβο του για το τέλος. Διότι ο θάνατος δεν ξεπερνιέται ακόμα κι όταν η έμπνευση τον καθλώνει σε ένα σταυρό ή τον καταρρίπτει σε τρικυμίες ή σε ερήμους. Παντού βέβαια, λαθάνοντας και φανερά στοιχεία της στροφής προς τους μπτρικούς κόλπους. Λεπτομέρειες με ποικίλες σημασίες.

Πρωταρχική ύλη των έργων του Φίλιππου Γιαπάνη είναι η καθόλα ερωτική ελαφύτητα του Bergson σε έναν απολύτως καταλιπτό νοηματικό κώδικα. Δυνατά χρώματα, αλλητάλληλοι συμβολισμοί και αλληγορίες, αδρά στοιχεία που επαναλαμβάνονται και επενδύονται λιβιδινικά, προβάλλοντας διαρκώς τη δημιουργική φύση της ερωτικής ενόρμησης. Με τόλμη επιχειρεί να φανερώσει απωθήσεις και το υλικό τους, με την εμμονή να λέει αλήθειες πικρές και ενάντιες. Η ματιά του καλλιτέχνη, ολόσωμη, αποκαλυπτική, πνευματωμένη αλλά ένυλη προσχώνεται στις καμπύλες των φαντασιώσεων, ακκίζεται στα ακρόπρωρα των ορμών, με πρωτόγονη ειλικρίνεια, ενίοτε επιθετική. Σε φωτεινά έργα, τάχα μου μυθοπλασίας, έχουν εισχωρήσει βιώματα, μνήμες, όνειρα, επιθυμίες, ανάγκες, κίνδυνοι, θλίψεις, μαστοί εν είδει κορυφών, σύννεφα που γίνονται φαλλοί, κόλποι φιλόξενοι, η θάλασσα μια απέραντη θαλυκή άβυσσος. Ο Φίφης και η Φίφη συνουσιάζονται όπως προσεύχονται: υλικά, πραγματικά, κλείνοντας το μάτι στην αθανασία. Παρέχουν στον «αναγνώστη» το άλλοθι να απολαμβάνει χωρίς καμιά ενοχή ή ντροπή κάθε φαντασίωση ή διασαλευμένη εσώτερη οπτική.

Οι ιστορίες του Γιαπάνη αποτελούν ομολογία και αναζήτηση, συμπαθαίνουν, συνθλιβονται, συνομιλούν με μπτρώες φωνές και πατρώες άλοκες. Το βλέμμα του διεμβολίζει τον κόσμο των νεκρών και των ζωντανών με την ίδια παρηγοσία ή το ίδιο θράσος. Οι δίνες του ασυνείδητου οδηγούν το χέρι του, η ανάγκη του για δημιουργία παραμένει ακόρταγη, λες και κάτι χρωστά, κάτι οφείλει, σε ποιον και γιατί άγνωστο. Μια γρήγορη ματιά σε όλα τα έργα, στην αυλή και στις αίθουσες, καταλήγει στην εντύπωση πως η αλληλοεναντίωση των εννομιώσεων του έρωτα και του θανάτου, αμβλύνεται και φτάνει στο όριο της συζυγίας. Γλυπτά νεκρών έξω, μεγάλων διαστάσεων, ερωτευμένων μέσα ζωντανών ψάρια και άνθρωποι διαφεύγον των καμβάρων και συναρθρώνονται σε ένα πλέγμα όπου επιθυμίες και δσνηή εμμεσοποιούνται και δηλώνονται διαρκώς.

Αφθονη σε αγαθά, περίσσια σε ποιότητα

Τα Βραβεία Ποιότητας Γαστρονόμος αποτελούν έναν ολοκληρωμένο θεσμό που υμνεί την κυπριακή γη και τους ανθρώπους της

Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ**

Πραγματοποιήθηκαν την περασμένη Τετάρτη τα Βραβεία Ποιότητας Γαστρονόμος 2020, στον πολύ όμορφο εξωτερικό χώρο του Πολιτιστικού Κέντρου του Δήμου Στροβόλου, και όλοι όσοι παρευρέθηκαν είχαν την ευκαιρία να γνωρίσουν, εκτός από τους βραβευθέντες παραγωγούς και τα προϊόντα τους, την ίδια την Κύπρο και τη γη της, η οποία χαρακτηριζόταν παλαιότερα ως έχουσα αφθονία σε κάθε αγαθό. Η πλούσια γη της πρόσφερε στους κατοίκους της όλα όσα είχαν ανάγκη, και συν τω χρόνω, και όσο τα καράβια μάκραιναν ολοένα και περισσότερο, η Κύπρος πλουτιζόταν από νέα προϊόντα. Για όλα αυτά και για πολλά περισσότερα μιλήσαν οι κατηγορίες των Βραβείων διά των προϊόντων που η επιτροπή γευσιγνωσίας επέλεξε ως τα καλύτερα από τα πολύ καλά που είχε ενώπιόν της.

Οίνος ευφραίνει καρδίαν

Από τις σημαντικές κατηγορίες των Βραβείων Ποιότητας του Γαστρονόμου είναι αυτές που αφορούν το κρασί, μιας και βραβεύουν κρασιά των κυπριακών αμπελώνων, αναδεικνύουν ξεασμένες ηγνευείς ποικιλίες και δείχνουν ότι υπάρχει και ο επιχειρηματικός δρόμος του πρωτογενή τομέα. Τα οινοποιεία στην Κύπρο πια δεν είναι απλές βιοτεχνίες εμφιάλωσης κρασιού, αλλά αποτε-

λούν τρόπον τινά εργαστήρια παραγωγής υψηλής ποιότητας οίνου. Οι αμπελώνες σε παραδοσιακές οινοπαραγωγικές περιοχές της Κύπρου αρχίζουν και επαναφέρουν το τοπίο σε μία πρότερη μορφή, ωστόσο οι παραδοσιακές μέθοδοι συντήρησής του, πολλές φορές αντιεπιστημονικές, πλέον έχουν δώσει τη θέση τους σε διαδικασίες που αποβαίνουν προς όφελος του αμπελιού. Αυτές οι νέες μέθοδοι εισάγονται στην Κύπρο, από τη νέα γενιά γεωργών, οινοποιών, χημικών και άλλων σχετικών με την οινοποιία. Στο κυπριακό κρασί έχουμε το εξαιρετικό πάντρεμα της παράδοσης με την πρόοδο, έτσι ώστε πλέον να μιλάμε για ένα προϊόν, το οποίο μπορεί να σταθεί δίπλα σε άλλα ευρωπαϊκά κρασιά ισότιμα. Μάλιστα, για πρώτη φορά μέσα στα επτά χρόνια των Βραβείων Ποιότητας του Γαστρονόμου, δύο κρασιά ισοψήφισαν στη γευσιγνωσία, δύο ροζέ κρασιά από δύο διαφορετικά οινοποιεία βραβεύτηκαν για την υψηλή ποιότητά τους.

Νικητές στις κατηγορίες οίνου ήταν:

- **Βραβείο Λευκού Οίνου** - «Πετρίτης», του Οινοποιείου Κυπερούντας
- **Βραβείο Ροζέ Οίνου** - «Ρόδινος», από το Οινοποιείο Τσιτάκας –και «Μαραθεύτικο», από το Κτήμα Γερόλεμο
- **Βραβείο Ερυθρού Οίνου** - «Όμπρος», του Οινοποιείου Άνς Αμπέλνς

Χαλλούμι

Ένα προϊόν μετωνυμικό της Κύπρου, το χαλλούμι ανάγινωσσε και σπούδασε και έζησε χιλιάδες οικογένειες στο νησί. Το κυπριακό χαλλούμι είναι από τα προϊόντα εκείνα που ο κάθε παραγωγός γαλακτοκομικών

Εν έτει 2021 η γαστρονομική παράδοση της Κύπρου είναι τόσο πλούσια που ολοένα και ανακαλύπτει κανείς ποικιλίες, γεύσεις, συνταγές, προϊόντα και στόχος των Βραβείων Ποιότητας του Γαστρονόμου είναι να συνεχίζει να ανακαλύπτει ποιοτικά προϊόντα.

Η ευφορία της κυπριακής γης θα πρέπει να αποτελέσει για την Πολιτεία πρόκληση και συνάμα ευκαιρία για την ανάπτυξη μιας άλλης επιχειρηματικής, πράσινης Κύπρου.

προϊόντων θεωρεί ως κορωνίδα του τυροκομείου του. Ένα πολύπαθο δι-οικητικό τυρί, το οποίο εδώ και αιώνες παράγεται από άκρη σε άκρη του

νησιού, σχεδόν με την ίδια συνταγή, με τις τοπικές παραλλαγές βέβαια, να το διαφοροποιούν. Το χαλλούμι εκτός από ένα σημαντικό κτηνοτροφικό προϊόν, μπορεί να αναλυθεί και ως ένα κοινωνικό φαινόμενο, το οποίο συνήθως ένωνε όχι μόνο συγγενικές οικογένειες μεταξύ τους, αλλά και την κοινωνία ενός ολόκληρου χωριού. Το χαλλούμι αποτελούσε και εν πολλοίς ακόμα ισχύει, γυναικεία επιχειρηματική δραστηριότητα. Χαρακτηριστικό παράδειγμα οι γαλαταρκές, ένας άτυπος συνεταιρισμός των γυναικών στα χωριά με προεξάρχουσα τη «γαλαταρκά», τη γυναικεία δηλαδή με τις περισσότερες αιγές και που άρχιζε πρώτη το πώξι-

μο του γάλακτος. Αυτή η σύμπραξη γυναικών αποσκοπούσε στην καλύτερη αξιοποίηση του γάλακτος, την ταχύτερη παρασκευή χαλλουμιού προς όφελος όλων των οικογενειών και τη διατήρηση της κοινωνικής και οικογενειακής συνοχής σε κάθε χωριό.

• **Βραβείο Χαλλουμιού** - Αιγοπρόβειο Λυγίας, Γαλακτοκομικά Προϊόντα Λυγίας

Γιαούρτι - Ντομάτες - Λάδι

Η αγροτο-κτηνοτροφική παραγωγή σήμερα έχει αρχίσει να αποκτά τη χαμένη αίγλη περασμένων αιώνων, όταν δεν ήταν χαμηλότερου κοινωνικού στάτους να είναι κανείς αγρότης ή κτηνοτρόφος. Η καλλιέργεια αγροτικών προϊόντων στις μέρες μας απαιτεί εξειδικευμένες γνώσεις, κόπο μα προπάντων αγάπη για τη γη, για αυτή τη γη που όταν ξέρεις να την περιποιείσαι ξέρει να γεννά τα αντιδωρά της. Στα Βραβεία Ποιότητας του Γαστρονόμου 2020 υπήρχαν οι κατηγορίες «Παραδοσιακό Προϊόν», «Γεωργικής Καλλιέργειας» και «Παραγωγής Ελαιόλαδου», και ουσιαστικά πρόκειται για τρία βραβεία που τιμούν την ίδια την κυπριακή γη. Το γιαούρτι, μαζί με το χαλλούμι, είναι νομίζω το γαλακτοκομικό προϊόν εκείνο που δεν λείπει από κανένα κυπριακό σπίτι, με το πρόβειο γιαούρτι να είναι από τα πιο διαδεδομένα γιαούρτια, άλλωστε πρόβατα πολλά, σε όλο το νησί. Όσο για το λάδι και τις ντομάτες, αυτά είναι κυρίαρχα συστατικά της μεσογειακής διατροφής και της εν γένει γαστρονομικής κουλτούρας της περιοχής. Σας μύρισε πομπλοροττανιά μήπως;

- **Βραβείο Παραδοσιακού Προϊόντος** - Πρόβειο γιαούρτι «Αρχοντικών», Hadjigeorgiou Dairies «Αγροτικών»
- **Βραβείο Γεωργικής Καλλιέργειας** - Ντομάτες Οδού, οργάνωση παραγωγών «Βασίλική Γη»,
- **Βραβείο Παραγωγής Ελαιόλαδου** - 7 Ελιές, Atsas organic farm

Από τη γη στο πιάτο μας

Οι κατηγορίες «Προϊόν Ευρείας Κατανάλωσης» και «Κυπριακής Ποιοτικής Κουζίνας» που έχουν εντάξει τα Βραβεία του Γαστρονόμου είναι ουσιαστικά ο καθρέπτης των προϊόντων στην κοινωνία. Σχετικά με το πρώτο κυριαρχεί εν πολλοίς η άποψη ότι σιτιδήποτε μαζικό και βιομηχανοποιημένο χάνει από ποιότητα. Ωστόσο, αυτό δεν είναι πάντα αλήθεια, αφού όταν παραγωγή γίνεται με γνώμονα το άρωμα του προϊόντος, όταν ο επιχειρηματίας θέλει να θυμάται από πού ξεκίνησε για να δει πόσο μακριά μπορεί να φτάσει, τότε η ευρεία κατανάλωση γίνεται αγώνας ποιότητας και ήθους. Η ποιοτική κουζίνα θα πρέπει να είναι το ζητούμενο κάθε εστιατορίου που σέβεται τον εαυτό του και τους πελάτες του. Όταν δε η κουζίνα θέλει να αποκτήσει και πρόσωπο και δη άρωμα εντοπιότητας θα πρέπει να ξέρει όχι μόνο πού θα ψάξει για την καλύτερη πρώτη ύλη, αλλά και ποιο είναι το άρωμά της, να μπορούν οι συνταγές του να ζυπνούν μήνες και να ανοίγουν γαστριμαργικούς δρόμους.

- **Βραβείο Προϊόντος Ευρείας Κατανάλωσης** - Αλλαντικά Γρηγορίου, Γρηγορίου Β.Ε. ΛΤΔ
- **Βραβείο Κυπριακής Ποιοτικής Κουζίνας** - Εστιατόριο «Μπέμπα», Λευκωσία

WE BREED CHAMPIONS

ΡΑΛΟΥΚΑ ΣΕΡΠΑΝ
WTA RANKING 342

ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ
ITF RANKING 153

MASTERS
tennis academy

ΟΙ ΕΓΓΡΑΦΕΣ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΣΕΖΟΝ ΑΡΧΙΖΑΝ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΕΝΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ ΘΕΣΕΩΝ

Για περισσότερες πληροφορίες:
E-mail: info@tennismasteracademy.com.cy
Τηλέφωνο: 22105929 / 99606625

#HellenicBankMASTERS

ΧΟΡΗΓΟΙ:

HEALTHY LIFESTYLE CAMP

Δικαίωμα συμμετοχής έχουν παιδιά ηλικίας 10-14 χρόνων

Έχοντας ως απόλυτη προτεραιότητα την υγεία όλων μας, σας διαβεβαιώνουμε ότι τηρούμε όλα τα απαραίτητα μέτρα προστασίας, για covid-19 σύμφωνα με τις οδηγίες του Υπουργείου Υγείας.

15-20
Ιουλίου 2021

Ξενοδοχείο **RODON HOTEL** ΑΓΡΟΣ

ΥΠΟ ΤΗΝ ΑΙΓΙΔΑ | ΜΕ ΕΝΕΡΓΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ

MAZI
ΜΑΡΙΑΣ & ΑΝΔΡΕΑ ΖΟΡΠΑΔΟΥΡΜΑ
(ΕΥΡΩΠΑΙΑ ΔΙΑΤΡΟΦΙΚΗ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ & ΠΑΥΣΗΤΑΤΗΣ)

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΥΝΕΡΓΑΤΗΣ

ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΕΣ

ΧΟΡΗΓΟΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

Κάτω από την στήριξη του Συνδέσμου Διαιτολόγων & Διαρτοφολόγων Κύπρου

www.healthylifestylecamp.com

Νικολέτα Μιχαηλίδου, MSc, RD, CSSD
Κλινική και Αθλητική Διαιτολόγος / Διαρτοφολόγος
Υπεύθυνη Healthy Lifestyle Camp
Τηλ: 99515526, Email: healthylifestylecamp@gmail.com

Θέλουμε να ξαναπάμε στην Πάφο το 2022

Ο Χρίστος Γεωργίου από το Κυπριακό Κέντρο Διεθνούς Ινστιτούτου Θεάτρου μιλάει για το Φεστιβάλ Αρχαίου Ελληνικού Δράματος

Συνέντευξη στον
ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Μετά από διάλειμμα ενός χρόνου, εξαιτίας της πανδημίας, το Διεθνές Φεστιβάλ Αρχαίου Ελληνικού Δράματος 2021, που συνδιοργανώνουν οι Πολιτιστικές Υπηρεσίες, το Κυπριακό Κέντρο του Διεθνούς Ινστιτούτου Θεάτρου και το Υφυπουργείο Τουρισμού επιστρέφει με πέντε παραγωγές και σε δύο σκηνές (Κούριο και Σκαλί Αγλαντζιάς)... αφού η Πάφος τελικά έμεινε εκτός προγράμματος. Ο Χρίστος Γεωργίου, εκτελεστικός διευθυντής του Κυπριακού Κέντρου του Διεθνούς Ινστιτούτου Θεάτρου, μιλάει στην «Κ» για το φεστιβάλ, τις προκλήσεις και το ζήτημα που ανέκυψε με τη δημοτική αρχή της Πάφου, που τελικά άφησε την πόλη έξω από τον προγραμματισμό.

–Απουσία ενός χρόνου...

–Μου έλειψε το φεστιβάλ πέ- ρυσι, που δεν πραγματοποιήθηκε, αλλά είχαμε τον χρόνο να μελετή- σουμε και άλλες παραμέτρους, να δούμε και άλλα πράγματα, αν και οι συνθήκες ήταν πολύ δύσκολες. Φυσικά έχουμε και άλλα πράγματα να αλλάξουμε, οφείλουμε να εξε- λισθώμαστε.

–Πώς χτίστηκε το φετινό πρό- γραμμα;

–Το φετινό πρόγραμμα είναι ένα ιδιαίτερο πρόγραμμα. Οι τρεις από τις πέντε παραγωγές που συμμε- τέχουν επελέγησαν σε συνέχεια της πρώτης ανοικτής υποβολής προτάσεων το 2020, και θα συμ- μετείχαν στο Φεστιβάλ του 2020. Βέβαια, μετά την ακύρωση του φε- στιβάλ εξαιτίας της πανδημίας, που ήταν μια σοφή και σωστή απόφα- ση, προτείναμε στα θεατρικά σχή- ματα που θα ερχόντουσαν πέρυσι, να έρθουν φέτος, όπως και έγινε. Βέβαια, δεν είχαμε την κυπριακή συμμετοχή, οπότε έγινε ξανά ανοι- κτή πρόσκληση και υποβλήθηκαν τέσσερις προτάσεις από κυπριακά σχήματα, και επιλέχθηκε η μία. Για την επιλογή του προγράμ- ματος η επιτροπή έχει συγκεκριμένα καλλιτεχνικά κριτήρια, και φυσικά λαμβάνονται υπ’ όψη και οικονομι- κά ζητήματα αλλά και θέματα τε- χνικού εξοπλισμού, αν μπορεί να

“

Θέλουμε νέο κοινό, οφείλουμε δε να κρατήσουμε τον κόσμο που μας ακολουθεί, προσφέροντας υψηλής ποιότητας καλλιτεχνικές παραγωγές, έτσι ώστε να αναπτύξουμε τον πολιτισμό στη χώρα μας. Έτσι, αναβαθμίζεται και ο πολιτιστικός τουρισμός.

παρασταθεί δηλαδή στην Κύπρο. –Κωμωδία, τραγωδία, πώς επιλέ- γονται οι παραγωγές σας;

–Κατ’ αρχάς θέλουμε οι παρα- στάσεις να αφορούν τον σημερινό θεατή. Πάντα θέλουμε να έχουμε κωμωδία, όμως έχουν υπάρξει χρο- νιές που δεν είχαμε, όπως το 2015 ή και 2017. Ο βασικός άξονας είναι να έχουμε παραστάσεις από τους τρεις βασικούς τραγικούς ποιητές και από τον Αριστοφάνη. Έχουμε παραστάσεις που μπορεί να είναι πιο εμπορικές, δηλαδή «Μήδεια», «Αντιγόνη», «Βάκχες», «Τρωάδες», αλλά προσπαθούμε να έχουμε και έργα που δεν έχουν ανέβει για χρό- νια στην Κύπρο, όπως έγινε με την «Άλκηστη» το 2018, ή όπως φέτος έχουμε τον «Προμηθέα Δεσμώτη», θέλουμε να θυμηθούμε αυτό το κεί- μενο. Γοντεύει τον θεατή η σκπνο- θετική προσέγγιση, η μεθοδολογία, που θα χρησιμοποιήσει ο εκάστοτε σκπνοθέτης. Αυτό είναι το βασικό κομμάτι που δημιουργήσε το φε- στιβάλ, και αυτό, αν θες, ήταν και το όραμα του Νίκου Σιαφκάλη. Το Φεστιβάλ επεδίωκε και συνεχίζει να επιδιώκει έναν ευρύ διάλογο πειραματισμού, να δοθεί δηλαδή το βήμα δημιουργίας και παρου- σίασης της κουλτούρας κάποιων χωρών... Πώς για παράδειγμα ο Σλοβένος θα προσεγγίσει το μοι- ρολόι της Εκάβης στις «Τρωάδες», πώς ο Παλαιστίνιος βλέπει το μοι-

Το Φεστιβάλ φέτος έβαλε σε πρώτη προτεραιότητα την ασφάλεια και την τήρηση των υγειονομικών κανόνων για όλους, θεατές, καλλιτέχνες, τεχνι- κούς, ανθρώπους της διοργάνωσης, λέει ο Χρίστος Γεωργίου.

ρολόι της Αντιγόνης. Αυτό είναι το ωραίο που έχει το φεστιβάλ και αυτή είναι η μοναδικότητα του φε- στιβάλ, παρουσιάζει παραστάσεις αρχαίου ελληνικού δράματος όχι μόνο από ελληνόφωνα σχήματα, αλλά και από διεθνή.

–Φεστιβάλ και κυπριακή δημι- ουργία... πώς τα παντρέψατε;

–Μέχρι και πριν από περίπου

δέκα χρόνια παραστάσεις αρχαίου ελληνικού δράματος είχε την πο- λυτέλεια, αν θες, να παρουσιάζει μόνο ο ΘΟΚ. Δεν δόθηκε κάποιο ιδιαίτερο βήμα στα ελεύθερα θέα- τρα, αν και είχαν γίνει κάποιες με- μονωμένες προσπάθειες. Το Φεστι-βάλ Αρχαίου Ελληνικού Δράματος, λοιπόν, έδωσε βήμα δημιουργίας στις κυπριακές παραγωγές, αρχι-

κά με ένα συμβολικό ποσό αγοράς παράστασps –σας σημειώνω εδώ ότι το Φεστιβάλ δεν επιχορηγεί παραστάσεις. Σταδιακά το ποσό αυξήθηκε και με αυτόν τον τρό- πο προσπαθούμε να ενισχύσουμε την κυπριακή δημιουργία και να δώσουμε την ευκαιρία στα κυπρι- ακά σχήματα να πειραματιστούν και να μελετήσουντο αρχαίο ελ- λνικό δράμα.

–Είστε ευχαριστημένοι με ό,τι έως σήμερα έχουν δώσει τα κυ- πριακά σχήματα;

–Έχουν γίνει και καλές ποιοτικά παραστάσεις, αλλά και λιγότερο κα- λές. Βέβαια, εδώ υπεισέρχεται και το κριτήριο του καθενός. Κάθε πρότα- ση που κατατίθεται στο αρχαίο ελ- λνικό δράμα μπορεί να συνδράμει στην εξέλιξη της θεατρικής παιδεί- as και κουλτούρας της χώρας μας. Και πάνω σε αυτό όλοι οι φορείς θα πρέπει να επενδύσουμε.

–Το κάνουμε;

–Επαναλαμβάνω, θα πρέπει να αναλογιστούμε τη σημασία του θε- άτρου, πρέπει να καταλάβουμε ότι θέλουμε νέο κοινό, οφείλουμε δε να κρατήσουμε τον κόσμο που μας ακολουθεί, προσφέροντας υψηλής ποιότητας καλλιτεχνικές παραγω- γές, έτσι ώστε να αναπτύξουμε τον πολιτισμό στη χώρα μας. Έτσι, ανα- βαθμίζεται και ο πολιτιστικός του- ρισμός μας.

–Τι αντίκτυπο έχει το Διεθνές Φε- στιβάλ Αρχαίου Ελληνικού Δρά- ματος της Κύπρου

–Πριν από ενάμιση χρόνο το Φεστιβάλ μας διακρίθηκε στα 20 καλύτερα θεατρικά φεστιβάλ από την American Express, έχουμε την πιστοποίηση του EFFE (Europe For Festivals Festivals for Europe), έχουμε την εκτίμηση του Διεθνούς Ινστιτούτου Θεάτρου. Το Φεστιβάλ μας κατάφερε και έβαλε την Κύ- προ στον θεατρικό φεστιβαλικό χάρτη. Ο Νίκος Σιαφκάλης κατά- φερε, με τις ενέργειές του, με το πείσμα του, να κάνει γνωστή την Κύπρο μέσα από το Κέντρο Θεά- τρου, με το Φεστιβάλ Ελληνικού Δράματος αλλά και με το Συμπό- σιο. Μπορούμε να σταθούμε αντιά- ξια σε ένα ευρωπαϊκό, σε ένα πα- γκόσμιο φεστιβάλ.

–Ποιες είναι οι προκλήσεις για το 2021, αλλά και για το μέλλον;

–Φέτος μάς απασχολεί πάρα πο- λύ το ζήτημα της χωρητικότητας του 50%, αλλά ευελπιστώ ότι θα μας επιτρέψουν, αν και τα επιδη- μιολογικά δεδομένα το επιτρέπουν βέβαια, να πάμε από το 50% στο 70%. Το Φεστιβάλ φέτος έβαλε σε πρώτη προτεραιότητα την ασφά- λεια και την τήρηση των υγειονο- μικών κανόνων για όλους, θεατές, καλλιτέχνες, τεχνικούς, ανθρώπους της διοργάνωσης. Για το 2022 έχου- με πράγματα στα σκαριά, αλλά αυ- τά θα τα συζητήσουμε αμέσως μό- λис τελειώσει το φετινό φεστιβάλ.

–Απευθύνεστε σε συγκεκριμέ- νους θεατές;

–Απευθυνόμαστε σε όλους και φυσικά πάντοτε θέλουμε και νέο κοινό... όχι μόνο ηλικιακά. Και τα προηγούμενα χρόνια επενδύσαμε στην προσέλκυση νέου κοινού και νομίζω πως τα έχουμε καταφέρει. Είναι πολύ συγκινητικό να βλέπεις έφηβους/ες και εικοσάχρονους να έχουν παρακολουθήσει μια παρά- σταση αρχαίας τραγωδίας. Βέβαια, αυτούς τους νέους θεατές καλού- μαστε να τους κρατήσουμε. Οφεί- λουμε να «επενδύσουμε» όλοι στον αυριανό θεατή. Τα θεωρώ υποχρέ- ωσή μας, διότι ο πολιτισμός είναι το Α και το Ω σε μια κοινωνία, πρέ- πει να το καταλάβουμε όλοι αυτό. –Τι περιμένετε από το Φεστιβάλ του 2021;

–Να θυμηθούμε την ανθρώπι- νη επαφή, να δούμε τους θεατές ξανά στο θέατρο και να ζήσουμε ό,τι μας έλειψε το 2020. Το πιο συ- γκινητικό κομμάτι για εμένα εί- ναι να βλέπεις το κοινό να γεμίζει το Κούριο, να βλέπεις το στήσιμο και το λύσιμο ενός σκηνικού, να παρακολουθείς μια πρόβα, το χει- ροκρότημα των θεατών. Χτίζουμε φιλίες με όλα τα σχήματα που συ- νεργαζόμαστε και αυτό είναι πολύ σημαντικό και αυτό είναι μεγάλο κέρδος για το φεστιβάλ μας. Φέτος, για παράδειγμα επανέρχεται μετά από 11 χρόνια το Εθνικό Θέατρο της Ελλάδας, έρχεται ξανά ο βρα- βευμένος σκπνοθέτης Ντανιέλε Σάλβο, ο οποίος το 2014 είχε σκπ- νοθετήσει «Χοιφόφοι, Ευμενίδες», φέτος κάνει Προμηθέα Δεσμώτη. Πάντως, η μεγαλύτερη χαρά είναι να δούμε παλιούς και νέους θεατές στις θέσεις τους!

Εγιναν προσπάθειες να πάμε και σε άλλες πόλεις

–Με την Πάφο τι έγινε τελικά;

–Το θέμα του αρχαίου ωδείου Πάφου ήταν μία ακόμη πρόκληση που κληθήκαμε να αντιμετωπίσου- με το 2021. Η τελική απόφαση να μη στηριχθεί το Φεστιβάλ από τον Δήμο Πάφου με κανέναν τρόπο (οικονομικά, τεχνικά) μας έκανε να αποφασίσουμε με τα δεδομέ- να που είχαμε και τα διαχρονικά προβλήματα που υπάρχουν στον χώρο (μη ύπαρξη τεχνολογικού εξοπλισμού, χώρος για τους πθο- ποιούς, η χωρητικότητα του 50% κ.ά.), ως διοργανωτές να μην πά- με στην Πάφο. Θα ήταν ζημιά, αν πνγαίναμε, και σας διαβεβαίω ότι δεν ήταν μια ειλημμένη απόφαση που πάραμε εμείς... Στο πρόγραμ- μα του φεστιβάλ συμπεριλαμβανό- ταν η Πάφος, μέχρι και πριν από 15 ημέρες...

–Και τι συνέβη τελικά;

–Μετά από δύο μήνες που εί- χαμε στείλει επιστολή στον Δήμο Πάφου για να έχουμε οικονομική στήριξη, με ένα συγκεκριμένο πό- σο της τάξης των 5.000 ευρώ, αλ- λά και συνεργασία μαζί τους, και μετά από πολλές ενοχλήσεις μας, λάβαμε απάντηση ότι δεν τους εν- διαφέρει η παρουσίαση μη ελλαδι- κών παραστάσεων, γιατί θεωρούν ότι οι μη ελλαδικές παραστάσεις δεν είναι ποιοτικές, οπότε δεν αφο- ρούν την πόλη της Πάφου και γιατί οι ελλαδικές παραστάσεις να πα- ρουσιάζονται μόνο στο Κούριο...

–Γιατί δεν πήγατε και τις ελλα- δικές στην Πάφο;

–Το Κούριο έχει τις υποδομές να φιλοξενήσει παρόμοιες παρα- στάσεις, και σε εξοπλισμό και σε

Γοντεύει τον θεατή η σκπνοθετική προσέγγιση, η μεθοδολογία, που θα χρησιμοποιήσει ο εκάστοτε σκπνοθέτης. Αυτό είναι το βασικό κομμάτι που δημιούργη- σε το φεστιβάλ, και αυτό, αν θες, ήταν και το όραμα του Νίκου Σιαφκάλη, λέει ο Χρίστος Γεωργίου.

“

Δεν είναι πρόθεσή μας να μη συμπεριλαμβάνε- ται ούτε το 2022 η Πάφος. Και οι τρεις διοργανωτές θέλουμε να ανοίξουμε έναν γόνιμο διάλογο και επιτέλους να εισακουστούμε.

καμαρίνια και σε χωρητικότητα... Εμείς, από το 2014 τονίζουμε την ανάγκη για αναβάθμιση των υπο- δομών στο αρχαίο ωδείο Πάφου, σεβόμενοι φυσικά τον αρχαιολο- γικό χαρακτήρα του χώρου. Με

τον οργανισμό «Πολιτιστική Πρω- τεύουσα Πάφος 2017» είχαμε μια εξαιρετική συνεργασία, αυξήθηκε για παράδειγμα η τάση του ρεύμα- τος. Σε καμία περίπτωση δεν ήταν σκοπός μας να φύγουμε από την Πάφο, από την πόλη που ο Νίκος Σιαφκάλης ξεκίνησε το φεστιβάλ. –Για άλλες πόλεις έγιναν προ- σπάθειες; Για τη Λάρνακα ή τη Δερύνεια;

–Ναι, έγιναν προσπάθειες, αλ- λά ημερολογιακά δεν συνέκλιναν στις παραστάσεις. Είναι δύσκολο ένα φεστιβάλ να το ανοίγεις σε πολλές πόλεις, κοστίζει πάρα πολύ. –Το 2022 θα επιμείνετε να επι- στρέψετε στην Πάφο;

–Αν οι συνθήκες το επιτρέψουν, ναι. Δεν είναι πρόθεσή μας να μη συμπεριλαμβάναται ούτε το 2022 η Πάφος. Και οι τρεις διοργανωτές θέλουμε να ανοίξουμε έναν γόνιμο διάλογο και να συζητήσουμε ξανά όλα αυτά που συζητάμε χρόνια και

επιτέλους να εισακουστούμε, αλλά την ίδια στιγμή, εγώ προσωπικά δεν επιτρέπω σε κανέναν να υπο- βαθμίζει τον θεσμό του Φεστιβάλ, δεν δημιουργήθηκε χθες, ξεκίνησε το 1997. Είναι αθέμιτο και αισχρό να θέλει κάποιος να υποβαθμίσει έναν ολόκληρο θεσμό για τα δικά του θέλω. Σχετικά με τη δώλωπ του δημάρχου Πάφου στον «Πολί- τη» την Πέμπτη, δυστυχώς αυτή η δώλωπ είναι προσβολή τόσο προς τους τρεις διοργανωτές και όσους δουλεύουν για τη διοργά- νωση του Φεστιβάλ, αλλά πρώτα- στα για τα θεατρικά σχήματα που έχουν παρουσιάσει παραστάσεις στην Πάφο, θέατρα με πολύχρονη ιστορία πίσω τους, όπως το Θέατρο Ένα, η ΕΘΑΛ, το Σατιρικό, αλλά και προς νηποποιούς όπως ο Κώστας Βήκας, Ευτύχιος Πουλλαΐδης, Σπύ- ρος Σταυρινίδης, σκπνοθέτες όπως ο Νίκος Χαραλάμπους, ο Μηνάς Τίγκιλης, ο Ανδρέας Χριστοδου-

λίδης, ο Πάρις Ερωτοκρίτου, όσον αφορά την κυπριακή δημιουργία. Βέβαια, την ίδια στιγμή παρουσιά- σθηκαν και παραστάσεις από Εθνι- κά Θέατρα άλλων χωρών και από διεθνή Φεστιβάλ, όπως το Εθνικό Θέατρο της Κροατίας, το Εθνικό Θέατρο της Σλοβενίας, το διεθνές Φεστιβάλ Merida της Ισπανίας, από το Βέλγιο, από το Φεστιβάλ Συρα- κουσών. Κανείς, λοιπόν, δεν μπορεί να χαρακτηρίζει τη δουλειά τους ως σκουπίδια.

Πληροφορίες: Διεθνές Φε- στιβάλ Αρχαίου Ελληνικού Δράματος 2021, από 2 έως 30 Ιουλι- ου. www.greekdramafest.com

* Η συνέντευξη είναι αφιερωμένη στον Νίκο Σιαφκάλη, ο οποίος διοργάνωσε για πρώτη φορά το Διεθνές Φεστιβάλ Αρχαίου Ελληνικού Δράματος το 1997 και έφυγε από τη ζωή στις 18 Ιουνίου 2017.

Αγώνας η εύρεση χορηγιών

–Για τι οικονομικά μεγέθη μι- λάμε, κ. Γεωργίου;

–Ο προϋπολογισμός του Φε- στιβάλ κινείται περίπου στις 350.000 ευρώ και υπάρχει η σημαντική χορηγία, η μεγα- λύτερη, από το ΥΠΠΑΝ και τις Πολιτιστικές Υπηρεσίες, που ανέρχεται στις 230.000 για φέ- τος, έχουμε 20.000 ευρώ από το Υφυπουργείο Τουρισμού...

–Πώς καλύπτεται η διαφορά;

–Γίνεται μια τεράστια προσπά-θεια για να εξασφαλιστούν χο- ρηγίες, που πολλές φορές δεν εξασφαλίζονται... συναντάμε πολλές κλειστές πόρτες. Και σε αυτό το σημείο θα ήθελα να σας πω ότι θα μπορούσε η νέα Βου- λή να ψηφίσει μια νέα νομοθε- σία, με την οποία τα ποσά χορη- γιών για πολιτιστικά γεγονότα να απαλλάσσονται από το ΦΠΑ. –Τα εισιτήρια φέρνουν έσοδα; –Να πούμε κατ’ αρχάς ότι και φέτος παραμείναμε στις χαμη- λές τιμές της περασμένης χρο- νιάς, γιατί βασικός στόχος μας είναι ο καθένας, ανεξαρτήτως της οικονομικής του κατάστα- σης, να μπορεί να παρακολου- θήσει όσες περισσότερες πα- ραστάσεις αρχαίου ελληνικού δράματος μπορεί με την οικο- γενεία του, με τους φίλους του. Οι τιμές των εισιτηρίων του Φε- στιβάλ Αρχαίου Ελληνικού Δρά- ματος σε σχέση με φεστιβάλ στο εξωτερικό ή άλλες διοργα- νώσεις στη χώρα είναι εντελώς διαφορετικές.

Η διαφορετικότητα μέσα από την τέχνη

Ο νεαρός εικαστικός Σπύρος Προκοπίου από τη Νέα Υόρκη στην πρώτη του ατομική έκθεση στη The O Gallery στη Λάρνακα

Συνέντευξη στη **ΛΟΥΙΖΑ ΛΟΥΗ**

Η έκθεση «Foreign Bodies» του Σπύρου Προκοπίου βασίζεται πάνω σε έρευνα σχετικά με την παραμόρφωση. Συναντήθηκαν με τον νεαρό καλλιτέχνη Σπύρο Προκοπίου για να αντιληφθώ μέσα από τον ίδιο λίγο καλύτερα τα έργα και το σκεπτικό του πίσω από τη δημιουργία της συλλογής. Όπως μου εξήγησε ο ίδιος μέσα από τα βιώματά του γεννιέται η δημιουργία. Ίσως το να είναι «διαφορετικός» όχι μόνο δεν τον εμπόδιζε στη ζωή αλλά του δίνει ώθηση για την τέχνη του. Με τον Σπύρο κουβεντιάσαμε πολύ, για την τέχνη, τη ζωή στο εξωτερικό, για τον άνθρωπο γενικά αλλά και για το πώς ο ίδιος νιώθει «ξένος» είτε βρίσκεται στην Αμερική ή στην Κύπρο, καταλήγοντας ότι εκεί που ανήκει ίσως δεν είναι μια χώρα ή ένας τόπος αλλά είναι στην τέχνη. **Ερωτησμός, η τερατογένεση και ο θάνατος μίλησε μου λίγο για αυτό τα κομμάτια που παίζουν ρόλο στη δουλειά σου.**

—Ήμουν πάντα γοστευμένος με την ανθρώπινη φιγούρα. Μεγαλώνοντας παρατηρούσα συνεχώς το ανθρώπινο σώμα, τις κινήσεις και τις αντιδράσεις του. Η εικαστική ιδέα ξεκινά ως λεπτή γραμμή που ορίζει τον θάνατο και τον ερωτισμό, με το σώμα ως σημείο αναφοράς. Είναι μια έρευνα που βασίζεται στην παραμόρφωση, τους ανθρώπινους πειραματισμούς και τις τερατογενείς μορφές, όπου το ερευνητικό πεδίο άλλαξε από την εσωμάτωση του θέματος στην αποδοχή προσωπικών πληροφοριών και έπειτα μεταλλάχτηκε σε συλλογή ξένων πληροφοριών που ενώθηκαν και

«Στην Αμερική όλα κινούνται τόσο γρήγορα που ακόμα και η τέχνη υλοποιείται με γρήγορους ρυθμούς και αλλάζει με ακόμη πιο γρήγορους, έτσι ο θεατής θέλει να καταλάβει αλλά όχι αναγκάσει να αντιληφθεί τι του παρουσιάζεται» λέει ο εικαστικός στην «Κ».

δημιούργησαν μια νέα ιστορία όπου κατάφερα ως δημιουργός να συνδεθώ και άφησα για πρώτη φορά τον θεατή να συνδεθεί μαζί μου. Όλα τα στοιχεία παρουσιάζονται μέσα από το κυρίαρχο θέμα της ανάμιξης σωμάτων και εικόνων.

—Η αποδοχή του εαυτού σου μέσα από την τέχνη σου. Η τέχνη σου σε βοήθησε στο να αποδεχτείς και να αγαπήσεις τον εαυτό σου;

—Θέλω να πιστεψώ! Η τέχνη μου υπήρξε αυτοθεραπευτικός συνδυασμός για να μελετήσω, κατανοήσω και αποδεχτώ σωματικές ανασφάλειες και όξι μου. Μέσω των τέχνης μου αναφέρομαι να αναμνήσεις, υπενθυμίσεις και αποδοχές. Η αποδοχή του διαφοροποιητικού, η αποδοχή του ποιοι είμαστε, με βάση τις αναμνήσεις μας καθίσταται ο

Η τέχνη μου υπήρξε
αυτοθεραπευτικός
συνδυασμός για να
μελετήσω, κατανοήσω
και αποδεχτώ
σωματικές ανασφάλειες
και όχι μόνο.

τηρήνας της ερευνητικής μου προσέγγισης. Επίσης, αναφέρομαι στις μειονότητες και σε όσους αισθάνονται «διαφορετικοί» ή μοναδικοί. Η ιστορία πίσω από κάθε έργο τέχνης

μετατρέπεται σε θετικό, καθώς κα-
ταλήγουμε να μιλάμε για τη μονα-
δικότητα όλων μας – είμαστε όλοι
διαφορετικοί και αυτή είναι η ομορ-
φιά της ζωής.

**—Τι δυσκολίες αντιμετωπίζεις
ως ένας Κύπριος καλλιτέχνης
στη Αμερική;**

—Θεωρώ ότι αυτή την περίοδο, όλοι είχαν παρόμοιες δυσκολίες, καίχεται ένως ή όχι, Αμερική ή κά-
που αλλού. Ζήσαμε τις διαμαρτυρι-
ες και διαδηλώσεις με το Black Life
Matters και στη συνέχεια το AAPI
Hate. Ζήσαμε τον εγκλεισμό και
την απαγόρευση κυκλοφορίας λό-
γου Covid. Οι γκαλερί είχαν κλείσει,
οι εκθέσεις είχαν αναβληθεί. Κατά-
φερα, όμως, να είμαι συγκεντρωμέ-
νος στο να ολοκληρώσω τη νέα σει-
ρά έργων που παρουσιάζω σήμερα
στην Κύπρο. Ζούμε σε στιγμές που

η πραγματοποίηση και η εμπειρία των φυσικών εκθέσεων δεν μπορεί πλέον να θεωρηθεί δεδομένη, καθώς όλα πλέον κινούνται ηλεκτρονικά. Γι' αυτό είμαι ακόμη πιο ευγνώμων για την ευκαιρία της πρώτης ατομικής μου έκθεσης.

—Πώς βίωσες την πρώτη σου
ατομική έκθεση στην Κύπρο;
τι είναι αυτό περίμενες και τι
είναι αυτό που πήρες;

—Μετά από μια 20ωρη πτήση από Αμερική, και με μία πανδημία που έκανε τα πράγματα που δύσκολα, κατάφερα να φτάσω λίγες ώρες πριν από το άνοιγμα της έκθεσης. Εγώ με τζιζ λαγκ και ο κόσμος με πολλά ερωτήματα για την τέχνη μου, τις ιδέες μου, τις τεχνικές μου και γενικά ερωτήσεις για τη ζωή μου στα εξωτερικό. Η σημαντικότητα της έκθεσης αυτής για μένα, εκτός ότι

είναι η πρώτη μου ατομική έκθεση ζωγραφικής, είναι ότι γίνεται στην Κύπρο. Είναι μία ευκαιρία να παρουσιάσω τις εμπειρίες μου ενόσω ζω μακριά από την πατρίδα μου μέσω των εικαστικών δουλειάς που δημιουργήθηκε από διάφορες επιρροές.

—Τι διαφορές βρίσκεις στα εικαστικά δρώμενα της Κύπρου σε σχέση με εκείνα της Αμερικής;

—Είναι λίγο άδικο να συγκρίνω τα εικαστικά δεδομένα της Κύπρου με μία Αμερική που ακόμα και η ίδια διαφοροποιείται σε ποικίλες κατατάξεις μέσα στην ίδια τη χώρα. Υπάρχουν μεν οι κοινοί παρόντες στο τι κινείται στην τέχνη εκεί, αλλά ο θεατής θα συναντήσει άλλα δρώμενα στη Νέα Υόρκη, άλλα στην Καλιφόρνια, άλλα στο Σικάγο και πάει λέγοντας. Στην Αμερική όλα κινούνται τόσο γρήγορα που ακόμα και η τέχνη υπολείπεται με γρήγορους ρυθμούς και αλλάζει με ακόμη πιο γρήγορους, έτσι ο θεατής θέλει να καταλάβει αλλά όχι αναγκαία να αντιληφθεί τι του παρουσιάζεται. Η ευρωπαϊκή σχολή, όπου κατατάσσω την Κύπρο, αγγίζει μια πιο νοησιολογική διάθεση, τον θεατή να αποζητάει μια σύνδεση με τα βιωματικά του δεδομένα, αλλά και με την απολυτότητα μιας εικόνας που μπορεί να αντιληφθεί χωρίς απαραίτητα να πρέπει να την κατανοήσει. Η ιστορία κάθε τόπου παίζει σημαντικό ρόλο στο πώς ο καλλιτέχνης εκφράζεται, και πώς ο θεατής αντιλαμβάνεται.

 The O Gallery, Τετάρτη 9- Τε-
τάρτη 30 Ιουνίου 2021. Γλάδ-
στωνος 11, κατάστημα 3, Λάρνακα.
Τηλέφωνο 99659202.

Ριάλτο

open air

**Θερινό Σινεμά 2021
Summer Cinema**

25/6 Notre Dame Γαλλία France 2019, 88' Κωμωδία Comedy Παρασκευή Friday 	28/6 Felicità Γαλλία France 2020, 81' Κωμωδία, δράμα Comedy, drama Δευτέρα Monday
30/6 Vif-argent / Burning Ghost Γαλλία France 2019, 104' Ρομαντικό δράμα Romantic drama Τετάρτη Wednesday 	7/7 Τα Μαγικά Φασόλια The Magic Beans Κύπρος Cyprus 2015, 101' Κωμωδία Comedy Τετάρτη Wednesday
21/7 Μικρό Έγκλημα Small Crime Κύπρος, Ελλάδα Cyprus, Greece 2008', 84', Κωμωδία Comedy Τετάρτη Wednesday 	28/7 Το Αριστούργημα My Masterpiece Αργεντινή Argentina 2018, 100' Κωμωδία Comedy Τετάρτη Wednesday

Υπότιτλοι Subtitles: Ελληνικοί, Αγγλικοί Greek, English

@Χώρος Στάθμευσης ΣΕΚ (πίσω από Ριάλτο)
SEK Parking Place (behind Rialto)

Ώρα Έναρξης Screenings Commence 21:00

Σε Συνεργασία In Collaboration with:

Χορηγοί Sponsors:

Τεχνική Υποστήριξη Technical Partner:

Χορηγόι Επικοινωνίας Media Sponsors:

Tickets €8
www.rialto.com.cy 77 77 77 45

"Αγαπητό μου ημερολόγιο"
υάθε Σάββατο και Κυριακή
από τις 5 μέχρι τις 7 το απόγευμα,
να μην ξεχάσω να αιούσω
τα αγαπημένα μου τραγούδια,
νέα και παλιά.

... και τις Παρασκευές, το βράδυ υυλάει
από τις 9 μέχρι τις 12 **"Έκ γυναικός"**
με μελωδίες ταξιδιάρικες.

παρέα με την Μαριάννα Γαλιθή στο

KANALI
106.00 | 98.6 | 107.00 | 106.9

www.kanali6.com.cy | info@kanali6.com.cy | 25-820500

ΜΑΤΙΕΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

Επιμέλεια: **ΝΙΚΟΣ ΒΑΤΟΠΟΥΛΟΣ**

MEMMOM

ΒΡΥΞΕΛΛΕΣ

Μπτέρα και κόρη

Το καλλιτεχνικό δίδυμο memmomm είναι ένα φαινόμενο μπτέρας και κόρης. Με τις αναλογικές φωτογραφίες τους ιστορούν εκδοχές της σχέσης ανάμεσα σε μια μπτέρα και μια ενήλικη κόρη, μιλώντας επί της ουσίας για μια σειρά από καταστάσεις. Το δίδυμο memmomm είναι κομμάτι του νέου πολιτισμού που έρχεται να σταθεί εκ νέου πάνω στον αυτοπροσδιορισμό της ταυτότητας. Μια νέα έκθεση στις Βρυξέλλες, στην αίθουσα τέχνης Botanique, παρουσιάζει τη νέα ενόττητα «Home Game».

DAVID HEALD / DENNIS LAWSON

ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ

Γκούγκενχάιμ

Οι φωτογραφίες της Ντιάνα Λόσον έχουν τιμηθεί με το βραβείο Hugo Boss και αυτή την περίοδο παρουσιάζονται στο Μουσείο Γκούγκενχάιμ της Νέας Υόρκης. Η 42χρονη Λόσον διερευνά τη μαύρη ταυτότητα για να μιλήσει για τις παρακαταθήκες στερεότυπων αντιλήψεων και για τις εκδοχές της κλασικής προσωπογραφίας, της κινηματογραφικής τεκμηρίωσης και του καθημερινού στιγμιότυπου. Συνθέτει σε αλληλουχία μια παράλληλη αφήγηση ενός ημιαφανούς αστικού πολιτισμού.

LARBIG & MORTAG

ΚΟΛΩΝΙΑ

Επέκταση στη Γερμανία

Ο μεγάλος οίκος δημοπρασιών Sotheby's επεκτείνει τις δραστηριότητές του στη Γερμανία, ορίζοντας την πόλη της Κολωνίας ως έδρα των επιχειρήσεών του. Το άνοιγμα της δραστηριότητας στη Γερμανία θα γίνει τον Σεπτέμβριο και φυσικά έχουν ήδη αρχίσει οι ετοιμασίες για εγκατάσταση στο εντυπωσιακό ανάκτορο Οπενχάιμ στην Κολωνία. Η πόλη του Ρήνου θα γίνει ο επόμενος σταθμός για δημοπρασίες μετά το Λονδίνο, το Παρίσι, τη Γενεύη, τη Ζυρίχη και το Μιλάνο.

YOHAN BONNET / AFP

ΑΝΓΚΟΥΛΕΜ

Κόμικς της Αφρικής

Στη Διεθνή Πόλη των Κόμικς, στην Ανγκουλέμ στη δυτική Γαλλία, παρουσιάζεται έκθεση για την παράδοση των κόμικς στη γαλλόφωνη Αφρική, έναν κόσμο λίγο γνωστό στο ευρύτερο κοινό. Τα κόμικς της Αφρικής έχουν τα περιοδικά τους και τους δικούς τους ήρωες, που είναι μέρος αυτής της έκθεσης ως μία διαδικασία γνωριμίας με την κουλτούρα της σχεδιασμένης εικόνας στην ολότητα της. Σε συνεργασία με το Φεστιβάλ του Κονγκό και το Γαλλικό Ινστιτούτο της χώρας.

PAUL ZWEN

ΒΕΡΟΛΙΝΟ

Με μετρό στα μουσεία

Ο νέος σταθμός μετρό στο Βερολίνο είναι η στάση στη Νήσο των Μουσείων και παραδίδεται προς χρήση στις 9 Ιουλίου. Είναι ο τρίτος νέος σταθμός στη νέα γραμμή Ούντερ ντεν Λίντεν και αναμένεται με ανυπομονησία στη διάρκεια της τουριστικής περιόδου, καθώς οδηγεί τους επισκέπτες απευθείας στα μεγάλα μουσεία της γερμανικής πρωτεύουσας. Η νέα γραμμή μετρό άρχισε να παραδίδεται σταδιακά από τον περασμένο Δεκέμβριο έπειτα από δέκα χρόνια εργασιών.

JEFFREY NITZEL / HOOD MUSEUM OF ART

Ο Μάρλον Μπράντο στο «Λευφορείον ο πόθος» (1950), φωτογραφημένος από τον Τζον Ενγκστεντ (1908-1983).

Το Χόλιγουντ και η Αμερική του 20ού αι. σε 6.000 «κλικ»

Στις δεκαετίες του '60 και του '70, όταν τα μεγάλα στούντιο του Χόλιγουντ αναπροσαρμόζονταν σε νέες συνθήκες παραγωγής, η κληρονομιά της «χρυσής εποχής» ήταν διαθέσιμη σε χαμηλές τιμές, αδιανόπτες για τα σημερινά δεδομένα. Ορισμένοι, όπως ο ιστορικός του κινηματογράφου Τζον Κόμπαλ (1940-1991), ήταν παθιασμένοι συλλέκτες του κλασικού Χόλιγουντ και συγκέντρωναν το φωτογραφικό υλικό που ήταν στα αζήτητα. Όλοι οι μεγάλοι αστέρες από το 1916 έως τη δεκαετία του '60, σε εξαιρετες πόζες ή πορτρέτα, συχνά από μεγάλους φωτογράφους, ήταν εκεί, διαθέσιμο υλικό για νοσταλγούς. Αλλά ο Κόμπαλ ήταν αποφασισμένος και μπορούσε να δει μακριά. Δημιούργησε μια μοναδική συλλογή την οποία κληροδότησε στο ίδρυμα που φέρει το όνομά του. Ήδη σε ηλικία 24 ετών είχε οργανώσει στο Μουσείο Βικτόρια και Άλμπερτ, εν έτει 1974, την πρώτη έκθεση για το κλασικό Χόλιγουντ. Ατυχώς, πέθανε στα 51 του από πνευμονία ως επιπλοκή του ιού HIV πριν από την εμφάνιση της αντιρετροϊκής αγωγής. Σήμερα, το Ίδρυμα Τζον Κόμπαλ ολοκλήρωσε την πώληση αυτής της καταπληκτικής συλλογής στο Μουσείο Τέχνης Hood, που λειτουργεί στους κόλπους του Κολεγίου Ντάρτμουθ, στο Χάνοβερ του Νιου Χαμσάιρ. Οι επαφές διήρκεσαν αρκετά χρόνια και η πώληση εγκρίθηκε καθώς το Μουσείο Hood θα διαθέσει το σύνολο του υλικού για εκπαιδευτικούς

σκοπούς. Το Ίδρυμα Τζον Κόμπαλ με τα χρήματα που εισπράττει θα ενισχύσει τον νέο προσανατολισμό του για υποτροφίες νέων καλλιτεχνών. Οι περίπου 6.000 φωτογραφίες από τις απαρχές της κινηματογραφικής βιομηχανίας έως τα μεταπολεμικά χρόνια είναι ένα πανόραμα προσώπων και ταινιών, αλλά και δημιουργίες γνήσιας φωτογραφικής τέχνης. Έχει ενδιαφέρον ότι η ερευνητική ματιά του Τζον Κόμπαλ προχώρησε έως την ταυτοποίηση των «ανώνυμων» φωτογράφων των μεγάλων στούντιο. Εδώσε όνομα σε εξαιρετους καλλιτέχνες που μας κληροδότησαν μοναδικά πορτρέτα ή σκηνές γυρισμάτων. Το Μουσείο Hood έχει υποδεχθεί με ενθουσιασμό αυτό το υλικό και σχεδιάζει να το αξιοποιήσει σταδιακά ποικιλοτρόπως, καθώς μια νέα, περισσότερο επεξεργασμένη ανάγνωση αυτών των φωτογραφικών τεκμηρίων παραδίδει εντέλει μια ακτινογραφία της ίδιας της Αμερικής. Και επιπλέον μπορεί να φωτίσει ακόμη περισσότερο τον τρόπο με τον οποίο τα παντοδύναμα στούντιο του παρελθόντος διαμόρφωναν τις κυρίαρχες κοινωνικές τάσεις, το δημόσιο γούστο και την κλίμακα των αξιών μέσα από τη θεματολογία των ταινιών αλλά και τη δημόσια εικόνα των κινηματογραφικών αστέρων. Από την εποχή του βωβού σινεμά έως τη δεκαετία του '30 και από τον Μάρλον Μπράντο έως την Μπάρμπαρα Στρέϊζαντ, παρελαύνει όλη η Αμερική.

Ο ΚΥΡΙΟΣ ΓΚΡΙ

Γράφει **Ο ΗΛΙΑΣ ΜΑΓΚΛΙΝΗΣ**

Η προέκταση του ποταμού Νείλου στον ουρανό

Κάθε αρχή καλοκαιριού ο κύριος Γκρι ανυπομονεί να βρεθεί στην παραλία του εξοχικού ή σε κάποια άλλη, ενός νησιού, να είναι νύχτα χωρίς φεγγάρι και να κοιτάζει ψηλά. Στην καρδιά του αστερισμού του Τοξότη – που σημαίνει: τον Γαλαξία. Σωστά;

«Περίπου», με διορθώνει. «Αυτό που βλέπουμε είναι ένα ελάχιστο τμήμα ενός ελάχιστου τμήματος μιας από τις εξωτερικές σπείρες του Γαλαξία, κοιτώντας προς το εσωτερικό του. Κι ωστόσο, έχεις την αίσθηση ότι κοιτάς το απέραντο – όντως κοιτάς το απέραντο».

Φέτος ο κύριος Γκρι θα έχει έναν ιδανικό οδηγό μαζί του: το φρεσκοτυπωμένο «Ο ουρανός της Ελλάδας. Οδηγός για τα άστρα και τους αστερισμούς. Καλοκαίρι» (εκδ. Μεταίχμιο) του Διονύση Π. Σιμόπουλου.

Ξέρω τι θα κάνει: προτού αφήσει την υπερυψωμένη βεράντα του

«Πολλών και μικρών και συνεχών αστερών συμφωτιζομένων αλλήλοις συναυγασμός διά την πύκνωσιν».

εξοχικού και κατέβει στη θάλασσα με τον φακό, θα διαβάσει μερικές σελίδες. Όχι μόνον εκείνες με τους αστέρες και τους αστερισμούς που ο Σιμόπουλος εξηγεί πού και πότε διακρίνονται τους καλοκαιρινούς μήνες στον ελληνικό ουρανό, όσο τις άλλες, τις πιο λογές, αναφορές, πάντοτε γύρω από τη σπείρα του Γαλαξία:

«Οι αρχαίοι Έλληνες είχαν ονομάσει τη φωτεινή αυτή λωρίδα “Γαλαξία Οδός” ή “Κύκλο Γαλακτικό”. Ακόμη παλαιότερα, οι Βαβυλώνιοι έβλεπαν τον Γαλαξία σαν ένα τερά-

Για τους Βίκινγκ, ο Γαλαξίας ήταν «Το Μονοπάτι των Φαντασμάτων», που οδηγούσε στη Βαλχάλλα των νεκρών. Οι Αζτέκοι, πάλι, έβρισκαν στον Γαλαξία μαζεμένη όλη τη «Στάχτη των Αστρων».

στιο “Φίδι”. Νοτιοδυτικά της Μεσοποταμίας, οι αρχαίοι Αιγύπτιοι τον έβλεπαν σαν την προέκταση του ποταμού Νείλου στον ουρανό. Ενώ παρόμοια ιδέα είχαν και στην Κίνα, όπου ο Γαλαξίας ήταν για αυτούς ο “Τιεν Χο”, ο “Ουράνιος Ποταμός”.

Κατά τον Δ. Σιμόπουλο, για τους Βίκινγκ, ο Γαλαξίας ήταν «Το Μονοπάτι των Φαντασμάτων», που οδηγούσε στη Βαλχάλλα των νεκρών. Οι Αζτέκοι, πάλι, έβρισκαν στον Γαλαξία μαζεμένη όλη τη «Στάχτη των Αστρων», όπως περίπου και ορισμένες φυλές της Αφρικής, που τον κοιτούσαν τις νύχτες ή έβλεπαν «στάχτες και σπίθες».

Οι δε Ινδιάνοι της Βόρειας Αμερικής τον είχαν ονομάσει «Μονοπάτι των Σκιών», διακρίνοντας στις ακνές γαλακτικές του υφές το Επέκεινα. Πολύ πιο χαμηλά, στον νότιο Ειρηνικό, οι Πολυνήσιοι έβλεπαν

έναν «Μακρύ Γαλάζιο Καρχαρία» που τρώει σύννεφα.

Όλον αυτόν τον ποιητικό οίστρο κατεύνασε το 1609 ο Γαλιλαίος, όταν με το πρώτο του τηλεσκόπιο διαπίστωσε ότι «η Γαλαξία Οδός δεν ήταν παρά μια τεράστια συγκέντρωση δισεκατομμυρίων απόμακρων άστρων».

Αλλά ο οίστρος πάντοτε επιστρέφει. Ο κύριος Γκρι θυμάται στη νυχτερινή ακτή μπροστά απ’ το εξοχικό, τον συνήθως σιωπηλό πατέρα του να του λέει: «Το ήξερες ότι ο Δημόκριτος έδωσε πρώτος την ορθή επιστημονική εξήγηση της σύστασης του Γαλαξία; “Πολλών και μικρών και συνεχών αστερών συμφωτιζομένων αλλήλοις συναυγασμός διά την πύκνωσιν”. Ωραίο δεν είναι; “Συναυγασμός δια την πύκνωσιν”...».

Παύση. Κι έπειτα, σαν να ψιθύριζε στον εαυτό του: «Οι ουρανοί είναι μυστήριος τόπος».

ΕΞ ΑΦΟΡΜΗΣ

Της ΜΑΡΙΑΛΕΝΑΣ ΣΠΥΡΟΠΟΥΛΟΥ

Οι Μπάμπηδες

Κανείς δεν έπρεσε από τα σύννεφα, θα θέλαμε φυσικά να είναι αλλιώς, να είναι ένας αλλοδαπός εγκληματίας, ένας σεσημασμένος που πήρε τη ζωή του κοριτσιού. Και κάπως θα μας ανακούφιζε, ότι οι κακοί είναι κακοί, έξω από το σπίτι μας, δεν κοιμούνται μαζί μας. Και θα γυρίζαμε, άνδρες και γυναίκες, το άλλο πλευρό, γιατί οι άνδρες μας είναι καλοί, και μόνον από τον έξω κόσμο κινδυνεύουμε. Αλλά ακόμα και έτσι να συνέβαινε, θα έπρεπε να μας διαγυρνά ένα ερώτημα. Γιατί ο εγκληματίας «έφαγε» το κορίτσι;

Και τελικά τα πράγματα είναι ακόμα χειρότερα. Κάθε μέρα, κάθε νύχτα. Από καταβολής κόσμου. Ο Μπάμπης κάτι μας θυμίζει. Είναι αυτό το αγόρι που έχουμε όλοι συναντήσει στη ζωή μας, τον έχουμε ζήσει ως συμμαθητή, τον έχουμε ερωτευτεί οι φίλες μας ή και εμείς, τον βρήκαμε στο πανεπιστήμιο, τον συναντήσαμε στο ψυχαναλυτικό γραφείο μας, αλλά δεν κάθισε πολύ, προτίμησε να βγει έξω στη ζωή, να αδράξει εκεί τις ευκαιρίες του. Σίγουρα τον έχουμε συναντήσει ή τον έχουμε θαυμάσει σε διάφορους χώρους, έχει διακριθεί, έχει αναλάβει αξιώματα, είναι πολιτικός, είναι δημοσιογράφος, είναι καλλιτέχνης, είναι αστέρας του θεάτρου. Με διάφορες παραλλαγές, ο Μπάμπης ζει ανάμεσά μας. Είναι σίγουρα εξ όψεως καλό παιδί, γοντευτικός, ένας πολυσιχιδής άνδρας. Ξέρει να συγκρατεί τα συναισθήματά του, είναι καθαρός, φροντισμένος, μυρίζει όμορφα, στέλνει λουλούδια, κλέβει τις καρδιές με ευκολία, ανδρών και γυναικών. Είναι αυτό που ονειρεύονται οι μαμάδες για τις κόρες τους, είναι αυτός που σε πηγαίνει στα ύψη. Δεν την πάτσε μόνον η Καραλαίν, που ήταν μικρό κορίτσι, αλλά πάρα πολλές γυναίκες ανά την υφήλιο. Λίγα χρόνια πριν, η κοινή γνώμη είχε συγκλονιστεί στην Αμερική με την περίπτωση του Έλληνα Φώτη Ντούλος, που η περίπτωση του θυμίζει τόσο μια τόσο τον Μπάμπη. Και δεν είναι ο μόνος. Είναι αναρίθμητοι. Είτε κάνουν είτε δεν κάνουν σωματικά εγκλήματα, είτε αφαιρούν ζωές, αυτοί οι άνδρες που γεννήθηκαν για να γοντεύουν τις γυναίκες, και να τις «σκοτώνουν» με κάθε τρόπο, υπάρχουν εκεί έξω.

Ο φρόνος και ο βιασμός γίνονται από άνδρες. Σπανιότατα γίνονται από γυναίκες. Ψυχικοί φρόνοι, φρόνοι συναισθημάτων, γελιοποίηση, υποτίμηση, έλεγχος, αλαζονεία, είναι όλα ανδρικά παιχνίδια.

Σίγουρα τον έχουμε συναντήσει ή τον έχουμε θαυμάσει σε διάφορους χώρους, έχει διακριθεί, έχει αναλάβει αξιώματα, ζει ανάμεσά μας.

Δεν ήταν έγκλημα πάθους αυτό. Ήταν έγκλημα αλαζονείας. Το βλέμμα του είχε τον παγωμένο θυμό του άνδρα που του έθιξαν τον ανδρισμό, τον ιδιαίτερα εύθραυστο ανδρισμό, που είχε ανάγκη ψηφιακές εφαρμογές για να παρακολουθεί ανά πάσα στιγμή πού βρίσκεται η νεαρή, έφηβη σύζυγός του. Μην τυχόν και το σκάσει από το χρυσό κλουβί. Είμαι σίγουρη ότι όσο θα περνούσαν τα χρόνια, αυτός θα έκανε χρήση της γοντείας του σε αναρίθμητες άλλες γυναίκες. Γιατί μία δεν είναι ποτέ αρκετή. Οι δικαιολογίες, πολλές. Γιατί θα είχε έλλειμμα αγάπης από το σπίτι, γιατί δεν τον καταλάβαινε η γυναίκα του, γιατί χρειαζόταν φροντίδα. Και θα έδενε στο άρμα του και άλλες ψυχές έτοιμες φυσικά και οι ίδιες να εξαπατηθούν από τη «θηλυκή» γοντεία αυτού του ευαίσθητου άνδρα. Καμία δεν θα έβλεπε τον εν δυνάμει δολοφόνο, εκτός και εάν μπορούσαμε να

δούμε τις λεπτομέρειες. Οτι δεν τον ενδιέφεραν πραγματικά οι γυναίκες. Είναι δοχεία χρήσης. Γιατί συνήθως αυτοί οι άνδρες ελέγχουν πάντα εκείνοι το παιχνίδι. Θυμόμαστε άλλωστε τον συγκλονιστικό ήρωα του «Match Point» του Γούντι Αλεν. Είναι οι περισσότεροι τόσο υπέροχοι «κοινογενιάρχες». Και αλίμονο αν σπκώσουμε την κουρτίνα για να δούμε τη σκοτεινή, την υποκρισία, το ψέμα. Αυτοί οι άνδρες ονειρεύτηκαν ότι μόνον εκείνοι παίζουν τέτοια παιχνίδια, και φυσικά δεν θέλουν να χάσουν. Δεν παίζουν ισότιμα. Δεν ανοίγεται στο παιχνίδι της ζωής. Δεν θέλουν να βγουν τα άπλυτά τους στη φόρα, όπως όλων των υπόλοιπων κοινών θνητών. Οι ψυχικές αντιφάσεις τους δεν επικοινωνούν μεταξύ τους, γι' αυτό και καταβάλλουν τόσο μεγάλη ενέργεια στην οδό της γοντείας και της τελειότητας. Για να μην υπάρχει τίποτα που να τους προδίδει. Αλλά το ασυνείδητό τους καταγράφει τη βαθιά επιθετικότητα, ενδοσκομένως και τον φθόνο για το διαφορετικό, το έτερο. Αυτό που τους ελκύει την ίδια στιγμή είναι ο εκθρόνος τους. Είναι αυτό που δεν αντέχουν να αφεθούν, είναι αυτό που δεν αντέχουν, που δεν έχουν. Δεν θα ξεκάσω ποτέ τη συζήτηση δύο γυνωστών Ελλήνων συγγραφέων που ο ένας έλεγε στον άλλο με φοβερή αλαζονεία: «Αφού αρέσουμε στα κορίτσια, να τους καλά-

σουμε το κατίρι;». Ακόμα γυρίζει το στομάχι μου, όχι από την επιθυμία, ιδίως από την έλλειψή της.

Φυσικά, στους Μπάμπηδες ανά τον κόσμο οι γυναίκες είναι «τρελές», εύκολες, που χρειάζονται καθοδήγηση ή και σιγαστήρα. Ανάλογα τι λένε και πώς τους εκθέτουν.

«Τι νύχτα και αυτή χωρίς αντικείμενα», γράφει ο Ρίλκε. Πόσος πόνος στη μαύρη ψυχή που δεν έχει εσωτερικεύσει ένα καλό αντικείμενο, από τη μητέρα, τον πατέρα, από την αντοχή και την ανοχή σε όσα δεν είμαστε και δεν καταλαβαίνουμε. Που δεν υπάρχει το έλεος, αυτό το μαλακτικό της ψυχής. Ο φρόνος και ο βιασμός γίνονται από άνδρες. Σπανιότατα γίνονται από γυναίκες. Ψυχικοί φρόνοι, φρόνοι συναισθημάτων, γελιοποίηση, υποτίμηση, έλεγχος, αλαζονεία, είναι όλα ανδρικά παιχνίδια. Το ισχυρό φύλο αναδεκνύεται ολοένα και περισσότερο ανίσχυρο. Το γνωρίζαμε από πάντα, απλώς απαγορευόταν να το πούμε. Θα μας κατηγορούσαν. Δεν θα μας ήθελαν. Κάποτε στις προπτυχιακές εξετάσεις μου στο πανεπιστήμιο του 1997 σε ένα μάθημα μας είχανβάλει ως θέμα τον φθόνο του πέους. Κλείνοντας την απάντησή μου, έγραψα μια φράση: Με τον φθόνο της μητρας τότε θα ασχοληθούμε; Ο περίφημος κύριος καθηγητής με έκοψε εκείνη τη φορά.

Το 2021 είμαστε έτοιμοι να ανοίξουμε αυτόν τον διάλογο;

500 ΛΕΞΕΙΣ

ΜΕ ΤΗΝ ΕΙΡΗΝΗ ΜΟΥΝΤΡΑΚΗ

Η Ειρήνη Μουντράκη είναι υπεύθυνη δραματολογίου, βιβλιοθήκης, αρχείου και διεθνών σχέσεων στο Εθνικό Θέατρο. Εμπνεύστρια, δημιουργός και υπεύθυνη του Greek Play Project, της διγλωσσης διαδικτυακής πλατφόρμας για τη μελέτη, ενίσχυση και προώθηση του σύγχρονου ελληνικού έργου (greek-theatre.gr). Διδάσκει στα μεταπτυχιακά προγράμματα των Τμημάτων Θεατρικών Σπουδών στα Πανεπιστήμια Αθηνών και Πελοποννήσου. Το βιβλίο της «Εντός, εκτός και επί τα αυτά» κυκλοφόρησε πρόσφατα από τις εκδόσεις Αιγόκερως.

Ποια βιβλία έχετε αυτόν τον καιρό πλάι στο κρεβάτι σας;
Υπάρχει, όπως πάντα, μια στοιβα από θεατρικά έργα Ελλήνων και ξένων συγγραφέων που περιμένουν τη σειρά τους, όπως το μυθιστόρημα του Γιάννη Μαυριτσάκη «Σακραμέντο» και το καινούργιο βιβλίο της Πέλας Σουλτάτου «Η θάλασσα δεν είναι μπλε». **Ποιος ήρωας/ηρώida λογοτεχνίας θα θέλατε να είστε και γιατί;**
Από μικρή φανταζόμουν τον εαυτό μου ως ηρώida κάθε βιβλίου που διάβαζα. Σήμερα θα ήθελα να έχω τις δυνατότητες εμπειρίας που προσφέρθηκαν στον Φάουστ. **Διοργάνωνετε ένα δείπνο. Ποιους συγγραφείς καλείτε, ζώντες και τεθνεώτες;**
Τον Τζορντάνο Μπρούνο, τον Κρίστοφερ Μάρλοου, την Αφρα Μπεν, οπωσδήποτε-

τε τον Κάρλο Γκολντόνι, τον Αντον Τσέχωφ. Θα ήθελα και τον Ευριπίδη.

Ποιο κλασικό βιβλίο διαβάσατε πρόσφατα πρώτη φορά;

Τον «Αρχοντα των μυγών» του Γουίλιαμ Γκόλντινγκ. **Και ποιο είναι το βιβλίο που έχετε διαβάσει τις περισσότερες φορές;**
Επιστρέφω πολύ συχνά στη «Θεία Κωμωδία» του Δάντη, στην «Κερένια Κούκλα» του Χρυστομάνου, στον «Ηλίθιο» του Ντστογιέφσκι. Σ' αυτά τα έργα νιώθω πως είναι συμπεκνωμένα όλα τα ερωτήματα της ύπαρξης.

Ποιος είναι ο στόχος τού «Εντός, εκτός και επί τα αυτά»;

Να μιλήσω για συγγραφείς και έργα, για τάσεις και φαινόμενα, για το θέατρο που εγώ αγαπώ. Επιθυμώ να είναι ένα ταξίδι για τον αναγνώστη στον χρόνο και στην ιστορία του θεάτρου.

«Ο δραματολόγος στο ελληνικό θέατρο είναι ένα μυστήριο», γράφετε.

Τι εννοείτε;

Δυστυχώς ο δραματολόγος δεν έχει βρει ακόμη τον ζωτικό του χώρο στο ελληνικό θέατρο. Δίνει μάχη για την επιβολή του, για την οριοθέτηση των αρμοδιοτήτων του. Μπορεί να αναλάβει έναν σημαντικό ρόλο που ακόμη δεν του έχει αναγνωριστεί.

Τι σας έχει διδάξει –για τον κόσμο αλλά και τον εαυτό σας– η ενασχόληση με το θέατρο;

Όλα περιστρέφονται γύρω από μια μόνιμη αγωνία: να ανακαλύψουμε και να καταλάβουμε τον εαυτό μας. Μέσα σε αυτή την πορεία κάποιοι γίνονται πιο σοφοί γιατί μπορούν να βάλουν τον εαυτό τους στη θέση του άλλου – το θέατρο σ' αυτό είναι μαγικό εργαλείο. Προσπαθούμε με κάθε τρόπο να κατανοήσουμε και να εξηγήσουμε, μεσ μιας διαδικασίας που ξεκίνησε από την ανάγκη να εξηγηθεί ο μεγάλος θεός ο Διόνυσος, τον μικρό θεό τον άνθρωπο, δηλαδή εμάς. Τα πράγματα όμως είναι απλά και η ζωή μικρή, αρκεί να το καταλάβουμε εγκαίρως.

ΕΛΙΝΑ ΓΟΥΡΑΝΛΙ

Πρώτα σε πωλήσεις

Αυτή την εβδομάδα

Μελέτες, δοκίμια, βιογραφίες

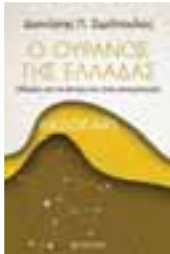
1 «Ο πόλεμος των φτωχών» του Ερίκ Βυίγιάρ (Πόλις)**2** «Το Ολοκαύτωμα» του Λόρενς Ρίς (Πατάκης)**3** «Ξεπερνώντας τον Θεό. Οδηγός για αρχάριους» του Ρίτσαρντ Ντόκινς (Τραυλός)**4** «Αγρία ιστορία για μεγάλα παιδιά» του Κωστή Παπαϊωάννου (Πόλις)**5** «Ο ουρανός της Ελλάδας» του Διονύση Σιμόπουλου (Μεταίχιμο)

Αυτή την εβδομάδα

Λογοτεχνία

1 «Αντίο φαντάσματα» της Νάντια Τεράνοβα (Μεταίχιμο)**2** «Να μάθω να μιλώ με τα φυτά» της Μάρτα Οριόλς (Πατάκη)**3** «Ακάκιε» του Κώστα Κρομμύδα (Διόπτρα)**4** «Το παιχνίδι του νάνου» της Χρυσίδας Δημουλίδου (Ψυχογιός)**5** «Όλοι οι άνθρωποι του βασιλιά» του Ρόμπερτ Πεν Γούδρεν (Πόλις)

• Αυτή την εβδομάδα τα στοιχεία παρέχονται από το βιβλιοπωλείο «Τσιτοπελάκος» (Ασκληπιάδου 15, Τρίκαλα)

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

Του **ΝΙΚΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ-ΧΑΤΖΗΜΙΧΑΗΛ**

Η αέναν αναγέννηση της μνήμης

ΗΛΙΑΣ ΠΑΝΤΕΛΙΔΗΣ

Φοίνιξ

εκδ. Γερμανός, 2020, σελ.448

Οι λέξεις για έναν συγγραφέα είναι όπως τα χρώματα του ζωγράφου, που μεταφέρονται επιλεκτικά από την παλέτα του στον καμβά με το πινέλο, για να φανερωθεί η πανέμορφη εικόνα που έχει ονειρευτεί, κάποτε, όμως, δουλεύει με ένα μόνο χρώμα και έχει πάλι το ίδιο αποτέλεσμα. Κάθεται στην ακρογιαλιά βυθίζει το βλέμμα του στη γαλάζια, θαλασσιά θάλασσα, τη λουσμένη στο αρχέγονο φως, με όλες τις αποχρώσεις του μπλε να αναδύονται από τα άσπρα κύματα, θαυμάζει αυτό το μοναδικό μπλε και ονειρεύεται. Έτσι κι ο συγγραφέας. Εδώ, βέβαια, μιλώ για τον Ηλία Παντελίδη, στον οποίον ανήκει η πιο πάνω περιγραφή του μπλε. Κάθεται, λοιπόν, σταυροπόδι δίπλα στον γιαιλό της αγαπημένης θάλασσας της Αιγαίου, κλείνει τα μάτια και χίλιες ιδέες γεννιούνται στο μυαλό του, ανεβαίνουν στα επουράνια και χάνονται. Αποφασίζει για ζωγραφίζει με ένα μόνο χρώμα, να γράψει, δηλαδή, με μια μόνο λέξη και, η πρώτη λέξη γεννιέται: Φοίνιξ. Αργότερα θα έρθουν και χιλιάδες άλλες. Είναι, όμως, μια λέξη που του δημιουργεί συναισθήματα οδύνης, καθώς

παρπέμπει στη λαομίσητη κούντα των Αθηνών, που πρόδωσε και παρέδωσε την πατρίδα του στον εκθρό. Απ' εκεί βλέπει το πανέμορφο σπίτι του, που δεν μπορεί πια να το καρεί. Του το άρπαξαν με τη βία, τον έδιωξαν. Την οδύνη του απαλύνει η ίδια η λέξη, καθώς συμβολίζει, επίσης, την αέναν αναγέννηση. Είναι το έμβλημα της αγαπημένης «Ανόρθωσης», στην οποία ο συγγραφέας υπηρέτησε για πολλά χρόνια στο Διοικητικό της Συμβούλιο.

«Φοίνιξ» είναι ο τίτλος του μυθιστορήματος του Ηλία Παντελίδη, που κυκλοφόρησε από τις εκδόσεις Γερμανός το 2020, με ένα συνταρακτικό εξώφυλλο: τον Φοίνικα να αναγεννιέται από τη στάχτη του, αναδυόμενος από τη θάλασσα της Αμμοχώστου, κοντά στην αρχαία Σαλαμίνα. Όπως διαβάζουμε στο οπισθόφυλλο, στο βιβλίο σμίγει ο μύθος με την ιστορία. Το φως νικάει το σκοτάδι και ενώνει πρόσωπα φανταστικά με συγγραφείς και ποιητές αληθινούς. Ενώνει ράτσες και φυλές, σ' έναν κόσμο αληθινό, φανταστικό και ψεύτικο... ο Φοίνιξ αναγεννιέται αενάως όχι μόνον στην αρχαία

Ελλάδα αλλά και στη θαλασσοφίλητη Αμμόχωστο.

Ο «Φοίνιξ» είναι καλογραμμένος. Το βιβλίο ξεκινά στις 19 Ιουλίου 1974 στο Λονδίνο και τελειώνει στις 20 Ιουλίου 1974, κατορθώνει όμως, μέσα στο σύντομο αυτό χρονικό διάστημα να συμπυκνώσει

ιστορία πολλών παρελθόντων χρόνων. Ο Άλεξ και η Γιάσεμ θα μας πουν την ιστορία τους, περιπλανώμενοι στον χώρο και στον χρόνο. Θα ήθελα να πω κάτι γι' αυτό, για το θέμα του χρόνου. Ο τρόπος μετάβασης από το παρελθόν στο παρόν και αντιστρόφως στις διάφορες ιστορίες που αναπτύσσονται είναι, ίσως, το μεγαλύτερο πρότερο αυτό του βιβλίου, γιατί η μετάβαση γίνεται ανάλαφρα χωρίς να κουράζει τον αναγνώστη. Οι ημερομηνίες, βέβαια, δεν είναι τυχαίες. Οι μαύρες αυτές μέρες, θα μείνουν ανεξίτηλα γραμμένες στη συλλογική μας μνήμη, γιατί η ιστορία, δυστυχώς, επαναλαμβάνεται και δεν διδάσκει: ... κι εκεί που όλοι περίμεναν τα έργα τα καλά στην πόλη, / ένας Στασάνωρ βρέθηκε και τα έκανε όλα σκόνη, / και μια σκοτώδεσσα Αμαθούς μου πήρε το κεφάλι. / Δο-

νται είναι, ίσως, το μεγαλύτερο πρότερο αυτό του βιβλίου, γιατί η μετάβαση γίνεται ανάλαφρα χωρίς να κουράζει τον αναγνώστη. Οι ημερομηνίες, βέβαια, δεν είναι τυχαίες. Οι μαύρες αυτές μέρες, θα μείνουν ανεξίτηλα γραμμένες στη συλλογική μας μνήμη, γιατί η ιστορία, δυστυχώς, επαναλαμβάνεται και δεν διδάσκει: ... κι εκεί που όλοι περίμεναν τα έργα τα καλά στην πόλη, / ένας Στασάνωρ βρέθηκε και τα έκανε όλα σκόνη, / και μια σκοτώδεσσα Αμαθούς μου πήρε το κεφάλι. / Δο-

«Ξεπερνώντας κάποια όρια αισθανομαι πιο δυνατός»

Ο Γιάννης Στάνκογλου μιλάει στην «Κ»

Συνέντευξη στη **ΓΙΩΤΑ ΣΥΚΚΑ**

Ο **τόπος** μαρτυρίας των αντιφρονούντων του Δία είναι έρημος. Ο Γιάννης Στάνκογλου, ως Προμηθέας είναι εγκλωβισμένος ψηλά στον μαύρο βράχο. Εκεί οδηγήθηκε από το Κράτος και τη Βία, τους πιστούς του ανελέητου θεού. Δειμένος τώρα τιμωρείται γιατί έκλειψε τη φωτιά και την έδωσε στους ανθρώπους. Θύμα του Δία και η Ηρώ Μπέζου, η οποία ακροβατεί πάνω στην κατασκευή από ζωομορφα μέλη, στον ρόλο της Ιούς. Είναι η κόρη που λιμπίστηκε ο Δίας, τη μεταμόρφωσε σε δαμάλα, και τώρα αγωνιά ποιος θα τη σώσει από τον ισότρο που της έβαλε η ζηλιάρα Ηρα.

Ανοικτή πρόβα στο αίθριο των εκπαιδευτηρίων της Ελληνογερμανικής Αγωγής στην Παλλήνη για την παράσταση «Προμηθέας Δεσμώτης» του Αισχύλου που σκηνοθετεί ο Αρns Μπινιάρης. Θα κάνει πρεμιέρα στις 4 Ιουλίου στο θέατρο της Ανατολικής Τάφρου στα Χανιά για να καταλήξει περιοδεύοντας στις 20, 21, 22 Αυγούστου

στην Επίδαυρο. Είναι η πρώτη παραγωγή του θεάτρου «Πορεία» του Δημήτρη Τάρλου στο αργολικό θέατρο του Πολυκλείτου και μάλιστα συμπαραγωγή με το ΔΗΠΕΘΕ Κρήτης σε καλλιτεχνική διεύθυνση της Εφης Θεοδώρου.

Είναι όλοι τους εκεί, παρακολουθούν, ενώ στα πρόσωπα των ηθοποιών που περιμένουν τη σειρά τους –Αλέκου Συσσοβίτη, Ιωάννη Παπαζήση, Κωνσταντίνου Γεωργαλή, Δαυίδ Μαλτζέ και του 10μελούς χορού– είναι διάχυτη η χαρά. «Αυτονόητο ύστερα από την αναγκαστική αποχή», λέει ο Γιάννης Στάνκογλου στην «Κ». «Πέρασα κι εγώ διάφορα στάδια στην καρντίνα. Υπήρχε χρόνος να σκεφτώ, να δω τι θέλω να κάνω από δω και πέρα, ήμουν και τυχερός γιατί δούλεψα τουλάχιστον στην τηλεόραση, αλλά τώρα επιστρέφοντας στο θέατρο ένιωσα λες και ξαναγυρίζω στα χρόνια της δραματικής σχολής. Τον πρώτο καιρό που άρχισα να ασχολούμαι με τον Προμηθέα ήταν σαν να είχα χάσει την πορεία μου. Όταν ξεκίνησαν οι πρόβες όλα τα αντικα-

Για τον Γιάννη Στάνκογλου ο Προμηθέας Δεσμώτης είναι «ένα αμετανόητο, άφοβο πλάσμα που γνωρίζει ότι έχει δίκιο και παλεύει γι' αυτό».

Ο γνωστός ηθοποιός θα πρωταγωνιστήσει στην παράσταση «Προμηθέας Δεσμώτης» του Αισχύλου, που σκηνοθετεί ο Αρns Μπινιάρης.

τέστησε η ανακούφιση. Ξαναβρεθήκαμε με συναδέλφους έπειτα από ενάμιση χρόνο». Η χαρά του ήταν μεγαλύτερη, γιατί από το 2018 που έπαιξε τον Γιούγκερμαν στη σκηνή, με τον ίδιο ρόλο συνέχισε μέχρι να κλείσουν τα θέατρα, τώρα «θα αναμετρηθώ με έναν νέο ήρωα».

Με το αρχαίο δράμα έχει ασχοληθεί κι άλλη φορά. Όχι μόνο στον

«Αγαμέμνονα» και στους «Επτά επί Θήβας». «Μετά τη δραματική σχολή και τα δύο χρόνια στην Αμερική, επιστρέφοντας σχεδόν ξεκίνησα με το αρχαίο δράμα δίπλα στον Θόδωρο Τερζόπουλο στην ομάδα “Αττίς”. Ο πρώτος ρόλος που έκανα ήταν ο Προμηθέας Δεσμώτης στα αποσπάσματα που παρουσίασε, διάφοροι ρόλοι από το έργο του Αισχύλου, όπου είχα ένα δεκάλεπτο κομμάτι από τον Προμηθέα. Οι τραγικοί συγγραφείς και η ελληνική φιλοσοφία με κέρδισαν από τα χρόνια της σχολής όπου είχα δασκάλα την Ελένη Χατζηναργήρη. Με συγκινούν πολύ αυτά τα κείμενα τα οποία όσες φορές κι αν τα μελετώσεις, πάντα θα βρεις κάτι που τα συνδέει με το σήμερα».

Ο ίδιος πρότεινε τον «Προμηθέα Δεσμώτη» στον Αρn Μπινιάρη. «Γιατί είναι άμεσο και πολύ επίκαι-

ρο έργο. Ένας καθρέφτης που δεν παρουσιάζει μόνο την κόντρα του Προμηθέα με την εξουσία, τον Δία, αλλά γίνεται και καθρέφτης του εαυτού μας. Είναι έργο στατικό, με ουσιασθή λόγο αλλά δεν είναι ξεσηκωτικό. Αυτό το πετυχαίνει ο Αρns με τον τρόπο που δουλεύει τις παραστάσεις του, ώστε να ακούσει ο σύγχρονος θεατής τον λόγο του Αισχύλου μέσα από την εξαιρετική μετάφραση του Γιώργου Μπλάνα». Υπογραμμίζει ότι η μουσική του Φώτη Σιώτα είναι συμπρωταγωνίστρια. «Όταν την πρωτάκουσα, μου θύμισε τα συναισθήματα που ένιωσα στην πρώτη ανάγνωση του έργου: θυμός, μοναξιά, πόνος».

Για τον Προμηθέα που θίγει το κατεστημένο έχουν δοθεί πολλοί χαρακτηρισμοί: «ο αντάρτης ανθρώπινος θεός», «ένas θεός σταυρω-

μένος που πάσχει σαν άνθρωπος», σύμφωνα με τον Στάθη Δρομάζο, «ο πρώτος άγιος και μάρτυρας του φιλοσοφικού ημερολογίου» κατά τον Μαρξ. «Για μένα ο Προμηθέας είναι μια ιδέα που έχει μόνο θετικό πρόσημο. Ένα αμετανόητο, άφοβο πλάσμα που γνωρίζει ότι έχει δίκιο και παλεύει γι' αυτό. Είναι ο ήρωας που αντιστέκεται στον εξουσιαστή, τον σκληρό και βασανιστή Δία. Είναι αισιόδοξος ήρωας».

Ο Γ. Στάνκογλου συχνά παίρνει θέση για τα κοινά. «Όλοι πρέπει να έχουμε άποψη και να τη δηλώνουμε. Περνάμε δύσκολους καιρούς, ειδικά στην Ελλάδα που μετά τα μνημόνια, την οικονομική κρίση, χτυπήθηκε και από την πανδημία, και θεωρώ ότι ειδικά η εξουσία εκμεταλλεύεται με λάθος τρόπο τις καταστάσεις».

Η ΑΕΚ, οι αλάνες του Περισού και η οικοδομή από τα δεκατέσσερα

Πώς προσεγγίζει έναν χαρακτήρα; «Διαβάζω κάθε θεωρητικό κείμενο που έχει γραφτεί και όλα φιλτράρονται στο αποτέλεσμα. Εδώ επιρεάζομαι και από τη μουσική του Σιώτα. Σίγουρα κάνω πολλές σωματικές ασκήσεις και αναπνοές. Η τραγωδία δεν είναι εύκολη υπόθεση για τον ηθοποιό. Το θέμα μου δεν είναι να παίξω τον Προμηθέα αλλά να ακουστεί ο λόγος του ποιητή σε μία υπέροχη μετάφραση». Οι πειραγμένες εκδοχές του αρχαίου δράματος τον αφήνουν αδιάφορο. «Με ενοχλεί γενικώς όταν οι σκηνοθέτες θεωρούν τον εαυτό τους πιο πάνω από τον συγγραφέα και μερικές φορές μπορεί να έρθω σε κόντρα με συνεργάτες. Ως θεατής έχω έρθει σε δύσκολη θέση βλέποντας έργα που δίδανκτηα στη σχολή ή έπαιζα, να γίνονται αγνώριστα και να μην κατανοώ ούτε τους χαρα-

κτήρες τους». Σαράντα επτά ετών, τα 21 από αυτά στο θέατρο. Αληθεύει ότι υπήρξατε και ποδοσφαιριστής; τον ρωτάω. Γελάει. «Έπαιζα ποδόσφαιρο στην ΑΕΚ από τσικό μέχρι εφηβικό. Έπαιζα και μπόσκει στο Σπόρτινγκ. Στο θέατρο πέρασα από περιέργεια και μόνο, δεν μπορώ να ισχυριστώ ότι ήταν από αγάπη. Μπήκα στη δραματική σχολή του Γιώργου Κιμούλη. Είπα: “Δεν δίνω εξετάσεις αφού δεν ξέρω τι θέλω να κάνω στη ζωή μου;”. Τα δύο πρώτα χρόνια δεν είχα κατασταλάξει. Συμμετέχοντας στον “Κοριολάνό” του Σαίξπηρ σε σκηνοθεσία του Ρόμπερτ Στούρουα άλλαξα. Έναν απλό πολεμιστή έπαιζα, “κοντάρι”, όπως λέμε στο θέατρο, αλλά αισθάνθηκα τρομερά. Τότε είπα: “Αυτό μου αρέσει και θα επιμείνω”».

Σίγουρα πάντως στη σχολή δεν προετοιμάστηκαν για τη σκοτεινή

«Με ενοχλεί γενικώς όταν οι σκηνοθέτες θεωρούν τον εαυτό τους πιο πάνω από τον συγγραφέα».

πλευρά του θεάτρου, τις καταγγελίες για κακή εργασιακή συμπεριφορά ή σεξουαλικές παρενοχλήσεις που βγήκαν πριν από λίγους μήνες στο φως. «Αυτή η πλευρά σχετίζεται κυρίως με την παιδεία και μια νοοτροπία η οποία ξεκινάει πολύ πριν από τον Κουν, με τα μπουλντοκ και το πώς συμπεριφερόταν το κοινό στους ηθοποιούς. Πολλά παιδιά δυσκολεύονταν –πριν από τις καταγγελίες– να πουν στους γονείς ότι θέλουν να γίνουν ηθοποιοί. Τώρα νομίζω ότι βρισκόμαστε στο τέλος μιας εποχής,

γίνεται restart. Οι αποκαλύψεις μόνο καλό μπορεί να κάνουν και στις σχέσεις μας. Πάντως, δεν συμβαίνουν μόνο στο θέατρο αυτά και ούτε μπαίνουν όλοι στο ίδιο τσουβάλι. Η Δικαιοσύνη θα κάνει τη δουλειά της και ο χρόνος θα δείξει ποιος αξίζει να παραμείνει στο στερέωμα». Οσο αφορά τον Γ. Κιμούλη, «έχω ακούσει», λέει, «ότι είναι δύσκολος συνεργάτης επί σκηνής, ότι κάνει πράγματα που φέρνουν σε δύσκολη θέση τον παρτενέρ, αλλά νομίζω ότι όλο αυτό το έκανε γιατί έτσι το είχε μάθει. Ήταν ο τρόπος του. Εκείνη η γενιά ήταν πιο σκληρή. Αν βρισκόμουν σε μια τέτοια δύσκολη θέση, θα έφευγα από την παράσταση».

Ο Γ. Στάνκογλου είναι από τους πιο αγαπητούς ηθοποιούς της γενιάς του, λατρεύοντας τους αντιπαθητικούς ήρωες. Όπως ο Κυπραίος στις τηλεοπτικές «Αγριές Μέλισ-

ες». Θα ήθελε να παίξει κωμωδία, ήδη συζητάει για ένα αριστοφανικό έργο. Προς το παρόν θα δοκιμάσει την πρώτη του σκηνοθεσία στο θέατρο «Εμπορικών» τον Οκτώβριο, στο «Killer Joe» του Τρέισι Λετς. Στον δρόμο συχνά τον σταματούν από κάθε άλλη ευρωπαϊκή γλώσσα, κι εκείνος πάντα ανταποκρίνεται. «Έχει να κάνει με τον χαρακτήρα και τα βιώματά μου. Κατάγομαι από τον Εβρο, μεγάλωσα στον Περισσό, χάρηκα τις αλάνες, δουλεύω από τα 14 μου στην οικοδομή με τον πατέρα μου, και σε πολλές ακόμη δουλειές. Έχω μονώσει τους σταθμούς Ευαγγελισμού, Μέγαρο Μουσικής, Σύνταγμα, Σεπόλια, δουλεύοντας στις μονώσεις όταν ήταν γιαπί ακόμη το μετρό της Αθήνας. Ξέβομαι την αγάπη του κόσμου».

Μεγάλη αδυναμία του, τα επικίνδυνα σπορ. Ελεύθερες πτώσεις από

τα 14.000 πόδια. Όταν γίνεται κάποιος πατέρας δεν γίνεται πιο προσεχτικός; Με τη σύζυγό του, σκηνοθέτιδα Αλίκη Δανέζη - Κνουτсен, έχουν δύο παιδιά. «Εμένα λειτούργησε λίγο ανάποδα. Πάντως, τα εξτήριμ σπορ είναι πιο ασφαλή από το να οδηγείς με τη μηχανή στη Μεσογείων...». Τις πτώσεις από τέτοιο ύψος μπορεί να μην τις ζηλεύεις, αλλά τα εξήδια του σίγουρα. Αλάσκα, Βραζιλία, Κίνα, Ορος Σινά, Γουατεμάλα... «Η αδρεναλίνη μου αρέσει, μου αρέσει η ζωή στα άκρα, ίσως γιατί όταν ξεπερνά κάποια όρια νιώθω πιο δυνατός». Την αδρεναλίνη αναζητάει και στο θέατρο. «Αυτό που λέμε με ποδοσφαιρικούς ρόλους ιδρώνω τη φανέλα. Είμαι εχθρός της μανιέρας, μου αρέσουν οι μεταμορφώσεις. Το δύσκολο για έναν ηθοποιό δεν είναι να μάθει τα λόγια του αλλά να φτιάξει έναν χαρακτήρα».

Ο ρόλος της ποίησης σε έναν κόσμο έτοιμο να τρελαθεί από την απληστία

Του **ΑΙΜΙΛΙΟΥ ΧΑΡΜΠΗ**

Είναι η καλλιτεχνική έφεση κάτι που ταξιδεύει ως γονίδιο μέσα στις γενιές; Πρόκειται απλώς για επιρροές και προσλαμβάνουσες όταν τα παιδιά ενός ζωγράφου, ενός γλύπτη, μουσικού ή συγγραφέα ακολουθούν και εκείνα τον ίδιο δρόμο; Στην περίπτωση της Ελένης Σικελιανού, πάντως, είναι σαν το χαμένο νήμα της ποίησης, την οποία υπηρέτησε με αφοσίωση ο διάσημος προπάππος της, να βρέθηκε ξανά μέσα σε εκείνη, δεκαετίες αργότερα, στην άλλη άκρη του κόσμου.

«Οι ιστορίες που άκουγα για τον Αγγελο (Σικελιανό) δεν ήταν κάποιου είδους εθνικά αφηγήματα, αλλά οικογενειακές ιστορίες, οι οποίες περιλαμβάνουν τραύματα και σκίσματα. Η ποιητική ιδιότητα του Αγγελου δεν έπαιξε ρόλο ώστε να ακολουθήσω κι εγώ αυτόν τον δρόμο, όμως το συναισθηματικό χάος που παρέδωσε στον γιο του, το οποίο με τη σειρά του πέρασε στην επόμενη γενιά, στον πατέρα μου και σε εμένα, σίγουρα το έκανε» το γράψιμο

ήταν ένας τρόπος για εμένα ώστε να ενώσω τις σπασμένες κλωστές. Δεν ήταν εύκολο για τον παππού μου, τον Γλαύκο, να είναι γιος του Αγγελου. Όπως δεν ήταν εύκολο για εμένα να είμαι κόρη του πατέρα μου, του γιου του Γλαύκου», μας λέει η γεννημένη στην Καλιφόρνια το 1965 Ελένη Σικελιανού.

Ποιήτρια με έφεση στο «επιστημονικό» ιδίωμα και πανεπιστημιακός, έχει επίσης γράψει το πολύ ενδιαφέρον «Βιβλίο του Τζον» (στα ελληνικά από τις εκδόσεις Πατάκη), εξιστορώντας τη δύσκολη σχέση με τον πατέρα της.

«Η επιλογή ενός τρόπου ζωής του Αγγελου και της Εύας (Πάμμερ) έξω ή πέρα από τα συννηθισμένα είχε επίσης κάποια επιρροή πάνω μου, διότι και αυτό πέρασε στις επόμενες γενιές: η πίστη, δηλαδή, πως κανείς μπορεί να χαράξει το προσωπικό του μονοπάτι ζωής αντί να ακολουθήσει αυτό που κάνουν όλοι οι υπόλοιποι. Σαν κληρονομιά αυτό κουβαλά μεγάλη ομορφιά αλλά και μεγάλες προκλήσεις. Και γνωρίζοντας πως ο προπάππος μου ήταν

Η γεννημένη στην Καλιφόρνια το 1965 Ελένη Σικελιανού, δισέγγονη του μεγάλου ποιητή, μιλάει στην «Κ».

ποιητής (μαζί με άλλους καλλιτέχνες και μποέμ μορφές και στις δυο πλευρές της οικογένειας) σίγουρα με έκανε να αναγνωρίσω πως κάτι τέτοιο ήταν εφικτό».

Τον μήνα που διανύουμε (11 Ιουνίου - 11 Ιουλίου) διεξάγονται σε έξι περιοχές της χώρας, εκεί όπου έζησε και έδρασε ο Σικελιανός, οι Ημέρες Δελφικής Πολιτιστικής Κληρονομιάς, ένα καινούργιο φεστιβάλ που ανακαλεί τις περιφημες Δελφικές Εορτές που οραματίστηκε στις αρχές του περασμένου αιώνα ο ποιητής. Όταν ρωτάμε την Ελένη Σικελιανού, η οποία θα βρεθεί στις εκδηλώσεις της Αθήνας, τι σημαίνει για εκείνη η Ελλάδα, η απάντησή είναι λιτή: «Σημαίνει τα πάντα. Δεν αγαπώ τα πάντα στην Ελλάδα,

Ποιήτρια με έφεση στο «επιστημονικό» ιδίωμα και πανεπιστημιακός, η Ελένη Σικελιανού έχει γράψει το πολύ ενδιαφέρον «Βιβλίο του Τζον».

όμως είμαι ερωτευμένη μαζί της».

Η ίδια έχει φυσικά και τους αγαπημένους της Έλληνες ποιητές, τους εκδηλώσεις της Αθήνας, τι σημαίνει για εκείνη η Ελλάδα, η απάντησή είναι λιτή: «Σημαίνει τα πάντα. Δεν αγαπώ τα πάντα στην Ελλάδα,

Γιαννισμό, ο Θεόδωρος Χιώτης και άλλοι που συμμετέχουν στο περιοδικό “Φάρμακο”. Με έχουν συγκινήσει επίσης τα γραπτά του Γιάννη Στίγκα. Πάρα πολλά εξαρτώνται από τον μεταφραστή και την ικανότητά του να μεταφέρει το έργο σε μια νέα γλώσσα. Ίσως περισσότερο από κάθε άλλη ευρωπαϊκή γλώσσα, νομίζω πως η σύγχρονη ελληνική λογοτεχνία υποφέρει από έλλειψη σπουδαίων μεταφραστών. Όταν σκεφτόμαστε την προσοχή που δίνεται σε Γάλλους ή Ισπανούς συγγραφείς και καλλιτέχνες του 20ού και του 21ου αιώνα εδώ στις Ηνωμένες Πολιτείες, προβληματίζομαι από το πόσο λίγα είναι γνωστά για τα αντίστοιχα ελληνικά ρεύματα».

Τα δώρα

Πόσο «συμβατή» είναι όμως η ποίηση με τον σημερινό, ταχύτατο κόσμο που αφιερώνει σπάνια την προσοχή του σε οτιδήποτε για πάνω από μερικά λεπτά; «Προφανώς δεν έχουν όλοι το ανοικτό μυαλό ώστε να κατεβάσουν για λίγο ρυθμούς και να συλλάβουν αυτό που

προσφέρει η ποίηση, όμως εκείνη που περιμένει πάντα με τα δώρα της. Οι άνθρωποι δημιουργούν ποίηση (και εικόνες) από πάντα κι αυτό θα συνεχιστεί όπου να μην υπάρχουν πια άνθρωποι. Η ποίηση είναι επίσης επικαιρή σε εποχές κρίσης, είτε είναι προσωπικές είτε εθνικές είτε διεθνείς, και νομίζω πως θα έχουμε ακόμα μπόλικες τέτοιες στο μέλλον. Ειδικά αυτές που σχετίζονται με το περιβάλλον, το κλίμα και τη μετανάστευση. Επιπλέον η ποίηση χρησιμοποιεί τη γλώσσα με τρόπο μη συναλλακτικό κι έτσι αφηφά τα συστήματα εμπορίου και εκμετάλλευσης· για αυτόν τον λόγο και παραμένει οδγηός για εμένα σε έναν κόσμο που κοντεύει να τρελαθεί από την ανθρώπινη απληστία. Δεν χρειάζεται να μου πει πώς να κάνω κάτι ή πώς να νιώσω, όμως την έχω ανάγκη για να μου υπενθυμίζει τις άλλες “πραγματικότητες”, τους τρόπους με τους οποίους ο άνθρωπος νους μπορεί να ταξιδέψει, με μια γλώσσα που δεν επιδιώκει να αποκτήσει κάτι ή να πεί κάπου, αλλά απλώς να ανοικτεί».

Η τρομπέτα που έπαιζε τη μουσική των θεών

Κλίφορντ Μπράουν, ένας πρόωρα χαμένος αστέρας της τζαζ

Του **ΔΗΜΗΤΡΗ ΚΑΡΑΪΣΚΟΥ**

1991, λίγο μετά τα μεσάνυχτα, και το πρώτο πρόγραμμα της Ελληνικής Ραδιοφωνίας αναμεταδίδει ζωντανή εκπομπή με τον ασυνήθιστο τίτλο «Στον παράδεισο της μουσικής, η τζαζ είναι βασιλιάς». Ο γραφίστας Δημήτρης Θ. Αρβανίτης, λάτρης της τζαζ, παρουσιάζει ένα αφιέρωμα στον συνθέτη των μιούζικαλ του '30, του '40 και του '50, τον Αμερικανό τραγουδοποιό Κόουλ Πόρτερ. Η αφορμή είναι η συλλογή «Red Hot and Blue» – δισκογραφική πρωτοβουλία με σκοπό την αφύπνιση του κοινού σχετικά με το AIDS: διάσπμοι ποπ καλλιτέχνες ερμηνεύουν γνωστά τραγούδια του κλασικού τζαζ ανθολογίου. Η Σινέντ Ο' Κόνορ προσφέρει μια βελούδινη εκδοχή του «You do Something to Me», οι Νεγκρές Βερτ αποδίδουν με τον τσιγγάνικο πανκ τρόπο τους το «I Love Paris» και η Ανι Λένοξ κάνει το ήδη σπαράκτικό «Everytime we Say Goodbye» να σπαράξει ακόμα πιο πολύ με μια ερμηνεία που εκτοξεύεται σαν βέλος στην καρδιά.

Ο παραγωγός της εκπομπής όμως θέλει να παίξει λίγο ακόμα Κόουλ Πόρτερ πέραν αυτής της συλλογής, βγαλμένο από κάποια πολύ εκλεκτικά συρτάρια της τζαζ. Στο τέλος του προγράμματος διαλέγει να παίξει ένα τραγούδι από την εποχή του Β' Παγκοσμίου, όπου οι στίχοι μιλούν με τη φωνή των κοριτσιών που εύχονται ο σύντροφός τους, που τώρα πολεμάει κάπου στην Ευρώπη, να γυρίσει σύντομα πίσω: «Θα ήταν

Σε κάθε κομμάτι που έπαιζε, όταν ερχόταν η ώρα του σόλο, επιφύλασσε στον ακροατή μια γιορτή από μουσικά βεγγαλικά.

τόσο ωραία να γύρναγες στο σπίτι, θα ήσουν τόσο όμορφος δίπλα στη φωτιά...» – λόγια που αποκτούν μια επιπλέον στρώση μαγείας επειδή τα τραγουδάει μια βραχνή γυναίκα φωνή με ένα σαγηνευτικό γρέζι και, απ' ό,τι φαίνεται, μια απίστευτη άνεση στην ερμηνεία. Λέγεται Ελεν Μέριλ, μας ενημερώνει ο παραγωγός της εκπομπής – και απορεί κανείς πώς είναι δυνατόν αυτή η τραγουδίστρια να μην έγινε ποτέ εξίσου γνωστή με τις πασίγνωστες βασιλίσσες του χώρου: την Έλλα Φιτζέραλντ, την Μπίλι Χόλιντεϊ, τη Σάρα Βον...

Όταν ο τρομπετίστας της μπάντας ξεκινάει απότομα το μικρό του σόλο, είναι λες και έως τώρα ακούγαμε μια κορυφαία ανθρώπινη μουσική, ενώ τώρα παίρνουμε μια μικρή γεύση από τη μουσική των θεών. Το σόλο σκάει σαν πυροτέχνημα και μοιάζει σαν κάτι που ήρθε από το Διάστημα, κάτι που έφερε ένα μήνυμα από το μέλλον. Τι είναι αυτό το εξωπραγματικό στοιχείο που έχει αυτή η ερμηνεία που δεν έχει ξανακουστεί πουθενά, στις νότες κανενός άλλου μουσικού, εκτός ίσως από αυτές

του Τσάρλι Πάρκερ στο σαξόφωνο; Πώς, μέσα σ' ένα μόνο λεπτό, η τρομπέτα αυτή αναπαράγει όλη τη μελωδία του τραγουδιού με ένα τρόπο τόσο αβίαστα αναπάντεχο, τόσο φρέσκα και φωτεινά, πώς κάθε χρήση του χρόνου και της αρμονίας μοιάζει να αστράφτει από ιδέες και καινοτομία, πώς ο τόνος μοιάζει φιλοπαίγμων και λυρικός μαζί;

Ο Κουίνσι Τζόουνς

Ο μουσικός του σόλο τρομπέτας ήταν ο Κλίφορντ Μπράουν, και η χρονιά ήταν το 1955. Η ενορκή στρώση ήταν του δαιμόνιου παραγωγού Κουίνσι Τζόουνς. Μόλις είκοσι δύο ετών τότε, έχει στα χέρια του δύο σεμνά και λαμπερά αστέρια εν τη γενέσει τους, τη Μέριλ και τον Μπράουν. Ήταν και οι δυο τους, τότε, μόνο είκοσι πέντε χρόνων. Στην ηχογράφιση αυτή, γράφτηκε ένα από το πιο λαμπρά μικρά κεφάλαια στην ιστορία μιας τεράστιας μουσικής. Κι όμως, ενώ η Μέριλ ακόμα είναι εν ζωή, ενενήντα ετών σήμερα, εξαφανισμένη από τα κοινά εδώ και χρόνια, σαν αληθινή ντίβα, ο Μπράουν έμελλε, ένα χρόνο μετά τη μνημειώδη εκείνη ηχογράφιση, να σκοτωθεί σε ένα αυτοκινητικό δυστύχημα (στις 26 Ιουνίου του 1956). Ήταν λες και το ταλέντο και η λάμψη του να ήταν τόσο σπάνια, που κυριολεκτικά δεν τον χώραγε ο τόπος.

Ο Κλίφορντ Μπράουν κατάφερε στα μόλις τέσσερα χρόνια που ηχογράφησε να αποκτήσει τη φήμη του πιο τεχνικού, του πιο άρτιου

Αντίθετα με τους περισσότερους τζαζ μουσικούς της εποχής, ο Μπράουν δεν υπήρξε ποτέ χρήστης ναρκωτικών.

τρομπετίστα στην ιστορία του ιδιώματος. Σε κάθε κομμάτι που έπαιζε, όταν ερχόταν η ώρα του σόλο, επιφύλασσε στον ακροατή μια γιορτή από μουσικά βεγγαλικά: τα σχόλια του πάνω στα θέματα που ερμήνευε έμοιαζαν περισσότερο με νέες συνθέσεις παρά με αυτοσχεδιασμούς, και η ταχύτητα με την οποία γεννούσε μουσικές φράσεις έκκοβε την ανάσα. Στις ιστορικές του ζωντανές ηχογραφήσεις στην Καλιφόρνια του 1954, δίπλα στον μεγάλο ντράμερ (και επιστήθιο φίλο του) Μαξ Ρόουτς, τα σόλο του στα «I Can't Get Started» και «Tenderly» τραβούν τα όρια της τζαζ τρομπέτας –και του τζαζ αυτοσχεδιασμού– σε οργασμικά επίπεδα.

Και όμως, ακόμα και ερωτοτροπώντας με τα άκρα, ο ήχος του ποτέ δεν χάνει σε λυρικότητα, σε θερμότητα και μια φωτεινή διάθεση που τον χαρακτηρίζει. Ίσως αυ-

τό το φως στον τόνο του να ήταν ένα σημάδι του ότι, αντίθετα με τους περισσότερους τζαζ μουσικούς της εποχής, δεν υπήρξε ποτέ χρήστης ναρκωτικών. Ο ίδιος ο κολοσσός Σόνι Ρόλινς είχε πει πως αυτός τον ενέπνευσε για να βγει από την εξάρτησή του από την ηρώνη και να καταλάβει πως μπορούσε να είναι «καθαρός» παραμένοντας τζαζ μουσικός.

Πράγματι, ο Κλίφορντ ήταν μια παραφωνία, ένα σφάλμα του συστήματος: ήταν υγιής και συγκροτημένος, νέος αλλά ήδη τόσο ουρανομήκης, και καλλιτεχνικά ήδη τόσο ολοκληρωμένος. Ίσως αυτός να ήταν και ο λόγος που έμεινε σχετικά άγνωστος στο κοινό – αν και πολλοί μουσικοί και μουσικοκριτικοί ισχυρίζονταν πως αν δεν έφευγε τόσο πρόωρα, η Ιστορία θα τον τοποθετούσε ανάμεσα στους δυο ή τρεις

πιο σπουδαίους τρομπετίστες της μοντέρνας τζαζ. Ίσως γι' αυτό κιόλας ο «Μπράουνι», όπως καϊδευτικά τον αποκαλούσαν, έπαιζε με τόση φωτιά, τόση ταχύτητα, τόση ζέση, με τέτοια αίσθηση του επείγοντος. Όπως είχε πει και ο Αμερικανός τζαζ μουσικοκριτικός Whitney Balliet, «ήταν λες και μέσα του γνώριζε τον περιορισμένο χρόνο που διέθετε και ήθελε μέσα σε αυτόν να καταφέρει να πει όσα περισσότερα μπορούσε».

Τριάντα χρόνια μετά την εκπομπή εκείνης της EPA που άηχσε την τρομπέτα του στα ραδιόφωνα της Ελλάδας, το ερώτημα μοιάζει να απαντάται: ήταν η δημιουργική αυτή γλώσσα που μας κάνει να νιώθουμε πάντα το ίδιο σάστισμα, την ίδια έκπληξη, το ίδιο θάμπωμα μπροστά στο υπερβατικό, αυτό που ξεπερνάει τα βάρη του ανθρώπινου και τον ίδιο τον χρόνο.

Quattro
open air

16th Cyprus Rialto
World Music Festival
Ιούλιος 2021

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ
προτείνει

19/ Ελεονώρα Ρούσου - Χαρά

Δευτέρα 21:00 (75')

Όπως υποδηλώνει και το όνομα του σχήματος «Χαρά», οι συνθέσεις και τα τραγούδια του είναι εμπνευσμένα από ανθρώπινα συναισθήματα, την εμβέλεια, τη δομή και την επίδρασή τους. Έκοντας ως βασικό άξονα δημιουργίας τις έννοιες της διαφάνειας, του να μοιράζεσαι και να είσαι ανοικτός, οι συνθέσεις αυτές αποτελούν ένα συγκινητικό αμάλγμα της μέχρι σήμερα ζωής μας.

Μουσικοί: Ελεονώρα Ρούσου, Ηλίας Ιωάννου, Γιώνης Κούτης, Οδυσσέας Τουμάζου, Χρήστος Γερολατίτης, Ανδρέας Ροδοθένους, Στέλιος Ξυδιάς

29/ Amalgamation Project

Πέμπτη 21:00 (75')

Ένα μουσικό ταξίδι με διασκευασμένα παραδοσιακά τραγούδια, ένα αμάλγμα δύσης και ανατολής, συνθέσεις του σχήματος με εμβόλιμες αφηγηματικές ιστορίες/ποιήματα, με έμφαση στις «ιστορίες» γυναικών της Κύπρου κ.ά. περιοχών της Μεσογείου.

Μουσικοί: Βασιλική Αναστασία, Ερμής Μιχαήλ, Μιχάλης Κουλουμής, Ρόδος Παναγιώτου, Ανδρέας Ροδοθένους

Χορωδία Amalgamation: Αργυρώ Χριστοδούλου, Μυρτώ Αρσιτείδου, Χριστίνα Αντωνιάδου, Χριστίνα Παπαμιχαήλ, Αννίτα Κωνσταντίνου.

6/ Ο'Ηλιος της Αυκής

Τρίτη 21:00 (75')

Η σουνάουλα παρουσιάζει το πρώτο ομόνομο άλμπουμ του συνθέτη Βασίλη Φιλίππου, εμπνευσμένο από μουσικές παραδόσεις της Αν. Μεσογείου. Η μουσική του άλμπουμ θα μπορούσε να χαρακτηριστεί με τον όρο 'Σύγχρονη Τροπική Μουσική', με γεωγραφικό ενδιαφέρον την ευρύτερη Μέση Ανατολή. Ο δίσκος έχει ήδη αποσπεί πολλή θετικές κριτικές από το Songlines και fRoots, μεταξύ άλλων.

Μουσικοί: Βασίλης Φιλίππου, Μιχάλης Κουλουμής, Γιώνης Κούτης, Meir Gassenbauer, Μάριος Μενελάου

14/ acapella solo loop (the band)

Τετάρτη 21:00 (75')

Η παράσταση *ανησυχίες ενός ήρεμου μυαλού vol.3*, βασίζεται στην καινούργια δισκογραφική δουλειά του Δημήτρη Σπύρου, με έντονο το στοιχείο του πειραματισμού πάνω στους ήχους, την παραστατικότητα, τον στίχο και την ποίηση. Ένα μείγμα από σύγχρονες μουσικές φόρμες, σε συνδυασμό με παραδοσιακά όργανα και μπουζογραμμές, σε ένα ταξίδι στην Κύπρο, την Αίγυπτο, την Αφρική και το τώρα.

Μουσικοί: Δημήτρης Σπύρου, Ανδρέας Ροδοθένους, Θεόδωρος Πολυκάργου, Χρήστος Πολυκάργου

27/ Chunky Funky

Τρίτη 21:00 (75')

Ένας από τους στόχους της μπάντας είναι η επικοινωνία με τον κόσμο. Έτσι, ορισμένοι από τους ακροατές θα έχουν τη δυνατότητα, μέσα από ένα «παιχνίδι», να αναλάβουν τον ρόλο του Μασέτρου και να διεκδικούν επί σκηνής. Λέξεις που περιγράφουν τη μουσική τους είναι: χορευτική, χαρούμενη, ρυθμική και διασκεδαστική.

Μουσικοί: Γιώργος Μορφίτης, Ηλίας Ιωάννου, Χάρης Ιωάννου, Χρήστος Ζένιος, Αντρέας Παντελή, Ερμής Μιχαήλ, Rodrigo Caceres, Αντρέας Στεφάνου, Ρόδος Παναγιώτου

12/ Τρόπος Ensemble

Δευτέρα 21:00 (75')

Μια περιδιάβαση στις μουσικές αulές της Αν. Μεσογείου με επιλεγμένα τραγούδια και οργανικούς σκοπούς από την Κύπρο, τα νησιά του Αιγαίου, τη Μικρά Ασία και την Κωνσταντινούπολη, καθώς και πρωτότυπες συνθέσεις του Μιχάλη Κουλουμή. Μουσικοί: Μιχάλης Κουλουμής, Πέτρος Κουλουμής, Πιερής Κάκουρος, Γιάννης Ματθαίου, Θεοφάνης Θεοφάνους, Μωυσής Παπαμιωσιεύς, Ιορδάνης Μενελάου, Αλεξάνδρα Πάμπουκα, Αναστασία Ζακυνθινού, Στέλιος Στυλιανού, Γιώργος Χατζήπαπας, Μωυσής Μάρκου, Γιάννης Χατζηνικολάου. Φιλική συμμετοχή: Μάνος Στρατής

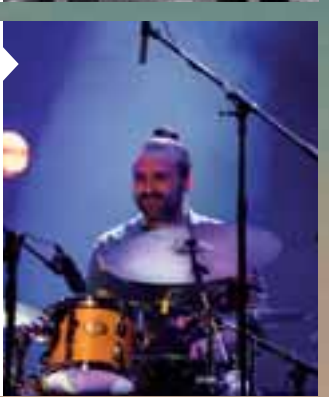
17/ RIALTO Residency 2021

Εργαστήρι Κρουστών για παιδιά

Σάββατο 10:00 - 11:30

Στο πλαίσιο του Rialto Residency διοργανώνεται από τον Ρόδο Παναγιώτου και μέλη της ομάδας Batukinio, εργαστήρι για παιδιά ηλικίας 6-12 ετών. Οι εισηγητές του εργαστηρίου θα παρουσιάσουν αυθεντικά βραζιλιάνικα κρουστά, δίνοντας την ευκαιρία στους νεαρούς συμμετέχοντες να γνωρίσουν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τους, να ακούσουν, να πειραματιστούν, να αυτοσχεδιάσουν και να βιώσουν την εμπειρία της δημιουργίας.

Δωρεάν συμμετοχή / Απαραίτητη η προκράτηση θέσης.

@Χώρος Στάθμευσης ΣΕΚ
(πίσω από Ριάλτο)

Ελεύθερη είσοδος για μουσικούς,
μαθητές και φοιτητές
(Απαραίτητη η κράτηση θέσης)

forum of worldwide
music festivals

EUROPE FOR FESTIVALS
FESTIVALS FOR EUROPE
EFFE LABEL 2019-2021

Tickets €5

www.rialto.com.cy 77 77 77 45
www.cypusrialtoworldmusic.com

Ένα love story αντίστασης στη... Δευτέρα

Με διεθνές καστ η νέα ταινία του Αργύρη Παπαδημητρώπουλου

Monday ★★★
ΔΡΑΜΑ (2020)

Σκηνοθεσία: Αργύρης Παπαδημητρώπουλος
Ερμηνείες: Σεμπάστιαν Σταν, Ντενίζ Γκαφ, Γιώργος Πυρπασόπουλος

Του **ΑΙΜΙΛΙΟΥ ΧΑΡΜΠΗ**

Το 2016 ο Αργύρης Παπαδημητρώπουλος μας έδωσε το «Suntun», ένα φιλμ εκπρκτικής ερωτικής έντασps –και εμμονής– που ήταν ταυτόχρονα και ένα από τα καλύτερα της πρόσφατης ελληνικής παραγωγής.

Στην επιστροφή του ο έρωτας βρίσκεται ξανά εκεί, στη θέση του οδηγού, με διαφορετικό αυτή τη φορά πρόσημο και την πρόκληση ενός ξέφρενου Σαββατοκύριακου, το οποίο όμως ακολουθείται από την αναπόφευκτη... Δευτέρα.

Η δικηγόρος Κλόι και ο ξέγνοιαστος ντιτζέι Μίκι, Αμερικανοί και οι δύο, γνωρίζονται σε κάποιο ξέφρενο πάρτι στην Αθήνα και ο ερωτικός σπινθήρας πυροδοτείται ακαριαία. Το πρωί θα τους βρει γυμνούς στην παρλιά υπό τα αυστηρά βλέμματα αστυνομικών, ενώ λίγο αργότερα θα φύγουν για κάποιο αιγαιοπελαγίτικο νησί. Καθώς η σχέση τους βαθαίνει, τελικά εκείνη θα αποφασίσει να αναβάλει την επιστροφή της στις ΗΠΑ, με τους δυο τους να συγκατοικούν πίσω στην πρωτεύουσα.

Δουλεύοντας αντίστροφα από το «Suntun», ο Παπαδημητρώπουλος ξεκινάει την ταινία του στην καρδιά του ελληνικού καλοκαιριού, γεμάτου γλυκούς κυμους, χορό, σεξ και (προ πανδημίας) ξηγνοιασία, το οποίο

παρασέρνει τους δύο πρωταγωνιστές και εμάς μαζί τους.

Το νησί ωστόσο εδώ αποτελεί απλώς το σκηνικό της σύντομης πρώτης πράξης, με τη δράση να μεταφέρεται γρήγορα πίσω στην Αθήνα. Η ταλαιπωρημένη πόλη, που όμως διατηρεί τη δική της ακαταμάχητη γοητεία, στέκεται επί της ουσίας ως τρίτος πρωταγωνιστής δίπλα στο ζευγάρι, με τον Παπαδημητρώπουλο στον ρόλο ξεναγού που γνωρίζει καλά το πραγματικό της πρόσωπο.

Από ένα αυθόρμητο πάρτι που στήνεται σε μια πλατεία της Κυψέλης, μέχρι μια ξέφρενη, γυμνή βόλτα με μηχανάκι στη μέση του χειμώνα, στη –μακρά– καλύτερη σκηνή της ταινίας, η Αθήνα φιλοξενεί τον έρωτα των δύο νέων ανθρώπων, ο οποίος φυσικά, όσο ο καιρός προχωράει, δεν παραμένει ανέφελος. Αυτή η διαρκής αναμέτρηση με τη «Δευτέρα» (ή με την αναμονή της) είναι και το βασικό θέμα ενός φιλμ, που προφανώς βασίζει πολλά στη χημεία των διάσημων πρωταγωνιστών του.

Ο Σεμπάστιαν Σταν των «Εκδικητών» και η πολυβραβευμένη Ντενίζ Γκαφ δημιουργούν ένα ηλεκτρισμένο ζευγάρι γύρω τους έχουν πολλές γνώριμες φιγούρες του σύγχρονου ελληνικού σινεμά, ηθοποιοί και μη, σε ένα κατά βάση ανάλαφρο σύνολο, το οποίο παραμένει τέτοιο, παρά τις σκοτεινές στιγμές του. Αυτή η κάπως ρομαντικά επίπεδη προσέγγιση είναι ίσως και το σοβαρότερο ψεγάδι της ταινίας, η οποία κατά τα άλλα είναι γεμάτη από όμορφες στιγμές, σαν την τρυφερά αμήχανη εκτέλεση της «Συννεφούλας» του Σαββόπουλου.

Ο Σεμπάστιαν Σταν των «Εκδικητών» και η πολυβραβευμένη Ντενίζ Γκαφ δημιουργούν ένα ηλεκτρισμένο ζευγάρι. Το φιλμ, που βασίζει πολλά στη χημεία των πρωταγωνιστών του, έχει ως βασικό θέμα τη διαρκή αναμέτρηση με τη «Δευτέρα» (ή με την αναμονή της).

HOME CINEMA

Ο νέος Αρσέν Λουπέν και τα... λυκειόπαιδα

Lupin ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΑ (2020)
Δημιουργός: Τζορτζ Κέι
Ερμηνείες: Ομάρ Σι, Λουντβίν Σανιέρ, Σουφιάν Γκεράμπ

Η σειρά που αποτέλεσε μία από τις πιο ευχάριστες εκπλήξεις στο Netflix μέσα στο διάστημα της καραντίνας, επιστρέφει με τον δεύτερο κύκλο της, ο οποίος συνεχίζει τη συναρπαστική ιστορία του σύγχρονου Αρσέν Λουπέν. Ο γιγαντόσωμος Ομάρ Σι που εντυπώσισε στην πρώτη σεζόν στον πρωταγωνιστικό ρόλο του Ασάν, βρίσκεται εδώ να κυνηγάει τους απαγωγείς του γιου του. Ταυτόχρονα βέβαια τόσο η αστυνομία όσο και ένας άσπονδος εχθρός του παρελθόντος βρίσκονται στα δικά του ίχνη, με την ένταση και τις προκλήσεις να κλιμακώνονται όσο τα επεισόδια προχωρούν.

Αλλάστε αυτά, όπως συνέβη και με τον πρώτο κύκλο, είναι μόλις πέντε, ιδανικά δηλαδή για συνεχόμενη θέαση, την οποία ούτως ή άλλως σχεδόν επιβάλλει η γεμάτη σασπένς πλοκή. Αξιοσημείωτα είναι τέλος σε αυτή τη σεζόν τα φλας μπακ του παρελθό-

ντος, τα οποία μας δίνουν μια πιο σφαιρική εικόνα της διαμόρφωσης του Ασάν - Λουπέν, εντοπίζοντας τις αρχές της παράνομης δράσης του.

Όλοι θέλουν από λίγο! ★★★ ΚΩΜΩΔΙΑ (2016)
Σκηνοθεσία: Ρίτσαρντ Λινκλέιτερ
Ερμηνείες: Μπλέικ Τζέιερ, Τάιλερ Χόχλιχ, Ράιαν Γκούζμαν

Από την πλατφόρμα του Cinobo επιλέγουμε ένα φιλμ της συλλογής «Masculinity Today», δημιουργημένο από τον σπουδαίο Ρίτσαρντ Λινκλέιτερ. Πρόκειται δε ουσιαστικά για το άτυπο σίκουελ του «Dazed and Confused» του ίδιου, πιθανότατα της καλύτερης high school κωμωδίας που έχουμε δει ποτέ. Ο Αμερικανός σκηνοθέτης συνεχίζει το νοσταλγικό ταξίδι του στο κολέγιο της δεκαετίας του '80, εκεί όπου ο freshman Τζέικ καταφθάνει με σκοπό να ενσωμαωθεί στην τοπική ομάδα μπέιζμπολ και βέβαια να αρχίσει την περίφημη φοιτητική ζωή. Και αυτό ακριβώς κάνει.

Η ταινία, που παρακολουθεί

το τελευταίο τρίμημο των νεαρών πριν από την έναρξη του ακαδημαϊκού έτους, είναι ένας ύμνος στα ατελείωτα πάρτι, στην ξηγνοιασία, στις φίλιες και στους ενθουσιώδεις έρωτες που γεννιούνται μέσα σε αυτά τα υπέροχα χρόνια.

Επειδή βέβαια εδώ έχουμε να κάνουμε με Λινκλέιτερ και όχι «American Pie», η ταινία δεν παρουσιάζει μόνο αλκοόλ, σεξ και χοντροκομμένα αστεία. Το κοινωνικό και πολιτικό υπόβαθρο της Αμερικής –και του κόσμου– που αλλάζει καθώς και μία ακόμη στροφή του αμερικανικού ονείρου είναι επίσης ορατά, αν και στο φόντο της νεανικής ευτυχίας.

Τελευταία αλλά ίσως και μεγαλύτερη πρωτοτυπία της ταινίας είναι η επιλογή των πρωταγωνιστών της. Τη σημερινή εποχή, που η μόδα επιβάλλει σχεδόν την κινηματογραφική κυριαρχία του... σπασίκλα, ο παλιομοδίτης Λινκλέιτερ υιοθετεί τους παραμελημένους αθλητές, τους «ωραίους» δηλαδή, οι οποίοι στις παρόμοιου ύφους ταινίες πλέον αγνοούνται, αν δεν είναι και οι κακοί της υπόθεσης.

PIK1 ΤΗΛ.: 22862000

21.15 Παραδοσιακή βραδιά
07.30 Θεία Λειτουργία
10.00 Καμώματα τζι αρώματα, VI - (Ε)
Κωμική σειρά εποχής.
11.00 Κάποτε το '80 - (Ε)
Κωμική σειρά.
12.00 Χωρίς αποσκευές - (Ε)
Ταξιδιωτική εκπομπή.
12.30 Η ζωή μας ένα τραγούδι - (Ε)
14.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ
14.15 Αμύνεσθαι περί πάτρης
15.00 Αποτυπώματα - (Ε)
16.15 Σε προσκυνώ γλώσσα-(Ε)
17.15 Χρονογράφημα, III - (Ε)
17.45 Πολιτιστικό Ημερολόγιο Πολιτιστική εκπομπή με τη Μαρία Αγγελίδου.
18.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (στη νοηματική)
18.15 Αφραεΐς ήρωες Ιστορίες ανθρώπων που ξεχώρισαν.
18.55 Μουσικό ραντεβού - (Ε)
Με την Αγγελική Νικηφόρου.
19.20 Λούνα Παρκ - (Ε)
Κωμική σειρά.
20.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ
21.15 Παραδοσιακή βραδιά - (Ε)
Ψυχαγωγική εκπομπή με την Άντρη Καραντώνη.
23.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ
23.15 Χρονογράφημα - (Ε)
23.45 Αποτυπώματα - (Ε)
00.45 Κάποτε το '80 - (Ε)
01.45 ΕΙΔΗΣΕΙΣ - (Ε)
03.00 Αμύνεσθαι περί πάτρης - (Ε)
03.30 Σε προσκυνώ γλώσσα-(Ε)

PIK2 ΤΗΛ.: 22862000

19.00 UEFA EURO 2020
07.30 Το κόκκινο λευφορείο ταξιδεύει - (Ε)
Παιδικό πρόγραμμα.
08.15 Παιδική ζώνη α. Μόγια η μέλισσα β. Το θαυμαστό ταξίδι του Νιλς Χόλγκερσον γ. Ο μικρός Χνουδιώτης δ. Μπόμπι και Μπιλ ε. Γουίσερ στ. Τα τρενάκια ρομπότ
11.00 Στη Χώρα του Γιατί - (Ε)
11.30 Παιδική ζώνη
12.00 Ιστορίες του χωρκού - (Ε)
Κωμική σειρά.
16.30 Μανώλης και Κατίνα - (Ε)
Κωμική σειρά.
17.00 Χόρτα του κόμπου και του βουνού - (Ε)
Ντοκιμαντέρ.
17.45 Μαζί / Birlikte, II - (Ε)
18.30 UEFA EURO 2020 - (Pregame)
19.00 UEFA EURO 2020 - (Τρίτος Αγώνας για τη φάση των «16»)
21.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (στην Αγγλική)
21.10 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (στην Τουρκική)
21.30 UEFA EURO 2020 - (Pregame)
22.00 UEFA EURO 2020 - (Τέταρτος Αγώνας για τη φάση των «16»)
00.00 ArtCafe - (Ε)
Πολιτιστική εκπομπή.
00.10 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (στην Αγγλική και Τουρκική)
01.20 Χόρτα του κόμπου και του βουνού

ALPHA ΤΗΛ.: 22212400

09.30 Εύκολα και σπικτικά
06.30 Αστέρια στην άμμο - (Ε)
Ελληνική σειρά.
08.15 Έλα στη θέση μου - (Ε)
09.30 Εύκολα και σπικτικά Εκπομπή μαγειρικής, με την Αθηνά Λοϊζίδου.
10.00 Σαββατοκύριακο με τον Μάνεση
Ενημερωτική εκπομπή.
13.00 Οικογενειακές ιστορίες - (Ε)
13.45 Το ούι σου - (Ε)
Ελληνική κωμική σειρά.
15.00 Μην αρχίζεις τη μουρμούρα - (Ε)
Κωμική σειρά.
16.00 The Λούις Night Show - (Ε)
Ψυχαγωγική εκπομπή.
17.45 Έλα στη θέση μου Κωμική σειρά.
18.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (στη νοηματική)
18.10 Έλα στη θέση μου (Συνέχεια)
19.10 TET- A-TET στον Alpha Talk show, με τον Τάσο Τρύφωνος.
20.20 ALPHA NEWS
21.20 24 ώρες
Σειρά ντοκιμαντέρ.
22.30 Lullaby
Ξένη ταινία.
00.30 TET- A-TET στον Alpha - (Ε)
01.30 World party - (Ε)
Ψυχαγωγική ταξιδιωτική εκπομπή.
03.15 Σαββατοκύριακο με τον Μάνεση - (Ε)
Ενημερωτική εκπομπή.

ANT1 ΤΗΛ.: 22200200

21.20 You, me and Dupree
06.30 Solo Καριέρα - (Ε)
Κωμική σειρά.
08.00 Santa Γιολάντα - (Ε)
Κωμική σειρά.
09.10 Mamma Mia - (Ε)
10.10 Taxi - (Ε)
11.00 Πρώτη σταγόνα - (Ε)
Κωμική σειρά.
12.00 Υγεία πάνω απ' όλα
Εκπομπή για την υγεία.
12.50 Ενώπιος Ενωπίω
Με τον Ν. Χατζηνικολάου.
14.00 Γειτονιές στο πιάτο
Εκπομπή μαγειρικής, με τον Δημήτρη Σκαρμούτσο.
14.50 Casa De Mikel, II - (Ε)
Ψυχαγωγική εκπομπή.
16.30 Ονειροπαγίδα - (Ε)
17.10 Ταξί
Τηλεπαιχνίδι.
18.00 Τα νέα του ANT1 σε 10΄
18.10 Πέτα τη φριτζά - (Ε)
20.20 Τα νέα του ANT1
21.20 You, me and Dupree
Ταξιδιωτική εκπομπή, με τους Τάσο Γιουν-Φατ, Μαρκ Γουάιλμπεργκ.
00.00 Travel time
Ο Χάρης παίρνει θέση σε αεροπλάνα, τρένα και καράβια και μέσα από την οθόνη, μας γνωρίζει νέα μέρη, μας ζωντανεύει μαγευτικές εικόνες και μας μεταφέρει σε κόσμους που θα θέλαμε να ταξιδέψουμε.
01.00 Έλα χαμογέλα - (Ε)
03.30 Εικόνες - (Ε)
Ταξιδιωτική εκπομπή.
04.20 Coupling - (Ε)

OMEGA ΤΗΛ.: 22477777

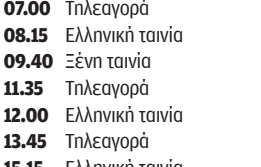
18.10 Cook beef
05.30 Τώρα ό,τι συμβαίνει
Ενημερωτική εκπομπή, με τη Φαίη Μαυραγάνη.
09.45 Έλα χαμογέλα
Ψυχαγωγική επομπή.
13.00 Τροχός της τύχης - (Ε)
Τηλεπαιχνίδι.
15.00 Γλυκές αληχμείες
Εκπομπή με τον Στέλιο Παρλιάρου.
16.00 Shopping star - (Ε)
17.00 Εικόνες
Ταξιδιωτική εκπομπή με τον Τάσο Δούση.
18.00 OMEGA NEWS
18.10 Cook Beef - (Ε)
Ψυχαγωγική εκπομπή.
19.10 Μια του κλέφτη - (Ε)
Κωμική σειρά.
20.10 OMEGA NEWS
21.15 FAKATÉtous - (Ε)
Σατιρική εκπομπή.
22.15 Παιχνίδια διαφθοράς (The Corruptor)
Ταινία δράσης, με τους Τάσο Γιουν-Φατ, Μαρκ Γουάιλμπεργκ.
00.00 Travel time
Ο Χάρης παίρνει θέση σε αεροπλάνα, τρένα και καράβια και μέσα από την οθόνη, μας γνωρίζει νέα μέρη, μας ζωντανεύει μαγευτικές εικόνες και μας μεταφέρει σε κόσμους που θα θέλαμε να ταξιδέψουμε.
01.00 Έλα χαμογέλα - (Ε)
03.30 Εικόνες - (Ε)
Ταξιδιωτική εκπομπή.
04.30 Style Me Up - (Ε)

ΣΙΓΜΑ ΤΗΛ.: 22580100

21.00 Survivor
06.30 Τα χρυσόψαρα - (Ε)
Κωμική σειρά.
07.00 Love it - (Ε)
Μαγκαζίν, με την Ιωάννα Μαλέσκου.
08.30 Καλό μεσημεράκι - (Ε)
Ψυχαγωγική εκπομπή.
10.15 Dot.
Ψυχαγωγική εκπομπή.
11.15 Άλλα λόγια
Θκειε παπά - (Ε)
Κωμική σειρά.
12.00 Όρα για φραγτό - (Ε)
Εκπομπή μαγειρικής.
13.10 Βουράτε γεϊτόνοι - (Ε)
Κωμική σειρά.
13.40 Happy Traveller - (Ε)
14.30 Συνταγές ψυχής
Εκπομπή μαγειρικής.
15.30 Σου Κου Family
Ψυχαγωγική εκπομπή.
17.30 7 θανάσιμες πεθερές
Ελληνική κωμική σειρά.
18.00 Τα γεγονότα σε συντομία
18.10 7 θανάσιμες πεθερές (Συνέχεια)
20.20 Τομές στα γεγονότα
21.00 Survivor
Παιχνίδι επιβίωσης, με τον Γιώργο Λιανό.
00.30 Γεγονότα σε τίτλους
00.40 Συνταγές ψυχής - (Ε)
01.20 Ήρθε κι έδεσε - (Ε)
Πρωινό μαγκαζίν.
02.50 Dot. - (Ε)
03.40 The cooking - (Ε)
Εκπομπή μαγειρικής, με τον Αλέξανδρο Παπανδρέου.
04.20 Super makeover - (Ε)

CAPITAL ΤΗΛ.: 25577577

07.00 Ntlesagora
08.15 Ελληνική ταινία
09.40 Ξένη ταινία
11.35 Ntlesagora
12.00 Ελληνική ταινία
13.45 Ntlesagora
15.15 Ελληνική ταινία
17.00 Ntlesagora
19.15 Ξένη ταινία
21.00 Ξένη ταινία
23.00 Ξένη ταινία
01.00 Ξένη ταινία
03.20 Ξένη ταινία
PLUS ΤΗΛ.: 22259000
06.30 Παιδικές σειρές
09.05 Cook Eat - (Ε)
11.00 Ntlesagora
13.00 ANNITA κοίτα
16.35 Ntlesagora
18.30 Αόρατος φακός
19.00 Ταξίδι γεύσεων - (Ε)
19.55 Αόρατος φακός
20.15 Ο καιρός
20.20 Για πάντα νέοι - (Ε)
21.30 Το ταξίδι της ζωής, III
22.30 Ξένη ταινία
23.55 Ξένη ταινία
01.40 Ξένες σειρές
EXTRA ΤΗΛ.: 25715111
07.45 Διεθνείς Ειδήσεις
08.00 Μουσικό πρόγραμμα
10.20 Κορίτσοι ο Μάρκουλης
12.30 Ελιές Θρούμπες
14.00 Ασμένια φεγγάρια
16.05 Κινημ/φικές επιτυχίες
16.40 Σύντομο Δελτίο Ειδήσεων
17.15 Αόρατος φακός
17.20 Έξυπνες αγορές
18.05 Ελληνική ταινία
19.45 EXTRA News
20.20 Ελληνική ταινία
22.00 Η προδοσία
23.45 Ξένη ταινία

MOVIES BEST

21.00 Nixon
07.10 Hammer
08.35 Tea With The Dames
10.05 Captain Sabertooth And The Magic Diamond
11.35 The Warden
13.15 The Daughter
15.00 Alice In Wonderland
17.00 Theeb
18.50 The Sunchaser
21.00 Nixon
00.15 Snake Eyes
02.00 RBG
03.45 Ed Wood
GREEK CINEMA
16.10 Η Αλίκη δικτάτωρ
06.00 Οι γαμπροί της Ευτυχίας
07.20 Ο φαντασμένος
09.00 Ταπεινός και καταφρονεμένος
11.45 Μια νύχτα στον παράδεισο
13.00 Το στραβόξυλο
14.40 Ζητείται ψεύτης
16.10 Η Αλίκη δικτάτωρ
18.10 Το αμαζόκι
20.00 Οι γαμπροί της Ευτυχίας
21.20 Ο φαντασμένος
23.00 Η ωραία των Αθηνών
00.30 Ταπεινός και καταφρονεμένος
03.15 Όταν λείπει η γάτα
04.30 Ζητείται ψεύτης

Το «χρυσό ζευγάρι» της όπερας

Η υψίφωνος Άννα Νετρέμπκο και ο τενόρος Γιουσίφ Εϊβάζοφ μιλούν στην «Κ» με αφορμή την εμφάνισή τους στην Αθήνα

Της **ΕΛΕΝΑΣ ΜΑΤΘΑΙΟΠΟΥΛΟΥ**

Η κορυφαία Ρωσίδα υψίφωνος Άννα Νετρέμπκο και ο Αζέρος τενόρος Γιουσίφ Εϊβάζοφ είναι το σημερινό «χρυσό ζευγάρι» της όπερας – το πρώτο μετά την Αντζέλα Γκεοργκίου και τον Ρομπέρτο Αλάνια που, ύστερα από επίσης κεραυνόβολο έρωτα και στην περίπτωση τους αμοιβαία διαζύγια, μεσουράνησαν τη δεκαετία του 1990. Αυτό το «χρυσό ζευγάρι» θα εμφανιστεί στην Αθήνα, σε ένα ειδικό ρεσιτάλ που διοργανώνει η Εθνική Λυρική Σκηνή στις 10 Ιουλίου στο Παναθηναϊκό Στάδιο, πλαισιωμένο από την Ανίτα Ρατσβελισβίλι και τον Δημήτρη Πλατανιά.

Η Νετρέμπκο και ο Εϊβάζοφ γνωρίστηκαν το 2014 στη Ρώμη, όταν τραγούδησαν μαζί στην όπερα «Μανόν Λεσκώ» του Πουτσίνι. Παντρεύτηκαν ένα χρόνο αργότερα, το 2015 – ο πρώτος γάμος της Άννας, που είχε μακροχρόνιο δεσμό με τον διάσημο Ουρουγουανό μπασο-βαρύτονο Ερβιν Σροτ, με τον οποίο απέκτησε το μοναδικό της παιδί, τον Τιάγκο (έρωτας που γεννήθηκε την πρώτη δεκαετία του αιώνα στο Κόβεντ Γκάρντεν του Λονδίνου, μέσα από τις πιο ερωτικά και σεξουαλικά πλεκτρισμένες παραστάσεις του «Δον Τζιοβάνι» στην ιστορία αυτής της όπερας).

Στη σκηνή αλλά και σε συναυλίες, η Νετρέμπκο και ο Εϊβάζοφ εμφανίζονται συχνά αλλά (σοφά) όχι αποκλειστικά μαζί. Έτσι, από τη μια μεριά είναι ελεύθεροι να εξελισσονται καλλιτεχνικά ακολουθώντας την πορεία της φωνής τους, και από την άλλη να μειώνεται σημαντικά ο χρόνος που βρίσκονται χωριστά.

Πώς διαφέρει η εμπειρία να τραγουδούν στη σκηνή με τον συντροφό τους, από παραστάσεις με άλλους συναδέλφους; «Είναι πιο εύκολο να εκφράσουμε τα συναισθήματα των χαρακτήρων που ερμηνεύουμε και βέβαια, σημαίνει ότι δεν χρειάζεται να κάνουμε τόσες πράξεις, πράγμα επίσης σημαντικό. Και ασφαλώς το να μη χωρίζμαστε για μεγάλα διαστήματα είναι υπέροχο! Όσον αφορά την εκμάθηση των ρόλων, μελετάμε με τους ίδιους δασκάλους, αλλά χωριστά. Έχουμε την τύχη να ζούμε στη Βιέννη, πόλη γεμάτη με καταπληκτικούς δασκάλους και ειδικούς».

Η Νετρέμπκο βρισκόταν ήδη στην κορυφή του οπερατικού στερέωματος όταν γνώρισε τον Εϊβάζοφ. Η εξαιρετική φωνητική τεχνική (που απέκτησε χάρη στην ευφυΐα, αυτογνωσία και επιμέλεια της – και χάρη στην αδιάκοπη, σκληρή δουλειά) σε συνδυασμό με την έντονη δραματικότητα, το ακαλίνωτο πάθος με το οποίο «βουτάει» στους ρόλους της, της εξασφαλίζουν μια συναρπαστική σκηνική παρουσία. Σύμφωνα με

Η Άννα Νετρέμπκο και ο Γιουσίφ Εϊβάζοφ γνωρίστηκαν το 2014 στη Ρώμη, όταν τραγούδησαν μαζί στην όπερα «Μανόν Λεσκώ» του Πουτσίνι. Παντρεύτηκαν ένα χρόνο αργότερα, το 2015. Η πρώτη εμφάνιση του ζεύγους στην Ελλάδα, στο προσεχές Γκαλά της Εθνικής Λυρικής Σκηνής, είναι αφιερωμένη στον Βέρντι.

“

Μελετάμε με τους ίδιους δασκάλους, αλλά χωριστά. Έχουμε την τύχη να ζούμε στη Βιέννη, πόλη γεμάτη με καταπληκτικούς δασκάλους και ειδικούς.

Η αλήθεια για όλους τους Βερντιανούς ρόλους είναι να αποφασίσεις ακριβώς σε ποια μέρη θα πάρεις αναπνοή και να μεταχειριστείς ολόκληρη την γκάμα από φωνητικά χρώματα που διαθέτεις.

Οι καθοριστικές επιλογές

Στη δεξίωση μετά τον «Ριγκολέτο» πήγα να συγχαρώ τη Νετρέμπκο. Ήταν συνεσταλμένη, ίσως γιατί δεν ήξερε ακόμη καλά αγγλικά, ίσως και γιατί δεν είχε πλήρως αντιληφθεί το επίπεδο τελειότητας που άγγιξε εκείνη τη βραδιά. Ευτυχώς όμως όλοι οι παρόντες είχαν πλήρη επιγνώση. Μεταξύ τους και ο διορατικός ατζέντης Τζέφρι βαν ντερ Βιν που την ανέλαβε και σχεδίασε μαζί της τα επόμενα βήματα τα οποία σταδιακά την προώθησαν στην κορυφή του επαγγέλματός της. Καθοριστικό ρόλο για την εξέλιξή της έπαιξε η ευφυΐα, σωστή και σταδιακή επιλογή ρόλων, που καλύπτουν όλη την γκάμα του σοπρανιστικού ρεπερτορίου. Στην αρχή κυριαρχούσε ο Μότσαρτ και το μπελκάντο και σιγά σιγά, όσο ωριμάζε και γέμιζε η φωνή ακολούθησαν πιο δραματικοί ρόλοι και τα τελευταία περίπου πέντε χρόνια το πιο βαρύ, βεριστικό ρεπερτόριο.

τον Πίτερ Γκελμπ, γενικό διευθυντή της Μετροπόλιταν Όπερα, «η Άννα Νετρέμπκο είναι ένα ολοκληρωμένο καλλιτεχνικό πακέτο». Άλλα και «σουπερ σtar» με εκατομμύρια ακολούθους στο Instagram. Ο Γιουσίφ Εϊβάζοφ, γεννημένος το 1977 στην Αλγερία από Αζέρους γονείς και μεγαλωμένος στο Μπακού, μετά την αποφοίτησή του από το Ωδείο είχε εγκατασταθεί από το 1998 στο Μιλάνο, και είχε ήδη ξεκινήσει σταθερά ανερχόμενη καριέρα στην Ιταλία. Επειτα από πολλές εμφανίσεις σε διάφορες ιταλικές πόλεις, ήρθε η πρόσκληση να τραγουδήσει στη Ρώμη τον ιππότη Ντε Γκριέ στη «Μανόν Λεσκώ» του Πουτσίνι, ρόλο που ταιριάζει στη *lirico spinto* –δηλαδή βαριά λυρική με τάση προς δραματική– φωνή του. Αυ-

τός ο ρομαντικός και παθιασμένος ρόλος ήταν μοιραίο να τον ενώσει με την Άννα Νετρέμπκο. Επειδή η πρώτη εμφάνισή του ζεύγους στην Ελλάδα στο προσεχές Γκαλά της Εθνικής Λυρικής Σκηνής, είναι αφιερωμένη στον Βέρντι, από τις πρώτες μου ερωτήσεις και στους δύο, ήταν ποια είναι τα χαρακτηριστικά και οι απαιτήσεις των Βερντιανών ρόλων σε σχέση με τους ρόλους συνθετών του «βερισμού» («ρεαλισμού», που χρονολογικά ακολούθησε τον Βέρντι), όπως ο Πουτσίνι, ο Τσιλέα, ο Μασκάνι και ο Λεονκαβάλο. Και αφού ο Βέρντι είναι εξαιρετικά απαιτητικός φωνητικά, γιατί θεωρείται λιγότερο επικίνδυνος από τους βεριστές;

«Αυτή είναι μια πολύ καλή ερώ-

τηση, αν και οι δυο μας δεν θεωρούμε ότι ορισμένοι συνθέτες είναι πιο επικίνδυνοι από άλλους», απαντά η Νετρέμπκο. «Πρόκειται για θέμα τεχνικής και πολύ προσεκτικής επιλογής ρόλων. Στον Βέρντι πρέπει να θυμάσαι ότι κρατάει πολλά στοιχεία του “μπελκάντο” στη μουσική του. Οπότε, πρέπει όχι μόνο να εκφράζεις την έντονη δραματικότητα των ρόλων του, αλλά να θυμάσαι να τραγουδάς και απαλά, με φινέτσα. Αν κοιτάξεις μια παρτιτούρα του Βέρντι, θα δεις ότι πάντα περιέχει πάρα πολλές και συγκεκριμένες οδηγίες για τον τραγουδιστή. Βέβαια η μεγαλύτερη πρόκληση είναι οι δυναμικές του ενδείξεις, που απαιτούν από σένα ολόκληρη την γκάμα τους».

Αυτό ισχύει μόνο για την υψίφωνο ή και για τον τενόρο; «Σε γενικές γραμμές ναι, ισχύει και για τον τενόρο καθώς και για τον βαρύτονο», προσθέτει ο Γιουσίφ Εϊβάζοφ. «Ο τενόρος, κυρίως, πρέπει να θυμάται ότι η λεία, ομοιογενής γραμμή “μπελκάντο” είναι εξίσου σημαντική στον Βέρντι όσο και στον Βάγκνερ».

«Η αλήθεια για όλους τους Βερντιανούς ρόλους», συνεχίζει η Νετρέμπκο, που έχει τραγουδήσει την Τζίλντα στον «Ριγκολέτο», την Βιολέτα στην «Τραβιάτα», τη Λαϊδν Μακβέθ, τη Λεονόρα στον «Τροβατόρε» και τη «Δύναμη του Πεπρωμένου», την Αϊντα και την Ελιζαμπέτα ντε Βαλουά στον «Δον

Κάρλος», «είναι να αποφασίσεις ακριβώς σε ποια μέρη θα πάρεις αναπνοή και να μεταχειριστείς ολόκληρη την γκάμα από φωνητικά χρώματα και αποχρώσεις που διαθέτεις. Από τους δυσκολότερους γυναικίους ρόλους του είναι η Αμπιγκαΐλε στο “Ναμπούκο”! Ο Βέρντι ήταν ακόμη νέος – έμελλε να συνθέσει ακόμη 29 όπερες! Δεν μπορείς, π.χ., να συγκρίνεις την Αμπιγκαΐλε με την πολύ πιο “ώριμη” Αϊντα. Πρόκειται για δύο φωνητικά εντελώς διαφορετικούς κόσμους. Όμως ο δυσκολότερος απ’ όλους τους ρόλους του είναι η Ελιζαμπέτα ντε Βαλουά στον υπέροχο “Δον Κάρλος”, λόγω της τεράστιάς του δυναμικής γκάμας. Εδώ ο Βέρντι απαιτεί από τη σοπράνο του τα πάντα. Να είναι λυρική αλλά και δραματική, γλυκιά αλλά και παθιασμένη – κάτι σχεδόν αδύνατον, αλλά... με μερική από την καλύτερη μουσική που έγραψε ποτέ!».

Η πρώτη εντύπωση

Είχα την τύχη να ακούσω την Άννα Νετρέμπκο πριν γίνει διεθνώς γνωστή, και να συνομιλήσω μαζί της στα πεταχτά στην Ουάσιγκτον το 1998-99, ύστερα από παράσταση του «Ριγκολέτο» στο Κένεντι Σέντερ, με μάεστρο τον Πλάσιντο Ντομίνγκο –του ετοιμάζα τότε τη βιογραφία–, ο οποίος από το πρωί έως τις δύο το μεσημέρι της ίδιας μέρας έκανε πρόβα στη Μετροπόλιταν Όπερα της Νέας Υόρκης για τον ρόλο του Χέρμαν στην «Ντάμα Πίκκα» του Τσαϊκόφσκι, που θα τραγουδούσε για πρώτη φορά.

Επρεπε βέβαια όχι μόνο να παρακολουθώ όλες τις πρόβες αλλά και να τον ακούσω να διευθύνει τον «Ριγκολέτο». Πώς όμως θα μπορούσε να γίνει αυτό μέσα στην ίδια μέρα, όταν η πρόβα στη Νέα Υόρκη τέλειωνε στις 2 και η παράσταση στην άλλη πόλη άρχιζε στις 7.30; Η ιπτήση μεταξύ των δύο πόλεων διαρκεί λιγότερο από μία ώρα, αλλά με τις χρονοβόρες διαδικασίες στα αεροδρόμια, η έγκαιρη μετάβασή μου στην Ουάσιγκτον έμοιαζε ακατόρθωτη. «Μην ανησυχείς», μου λέει ο Πλάσιντο, «έχω νοικιάσει ιδιωτικό αεροπλάνο και θα πάμε η γυναίκα μου η Μάρτα (από τα καλύτερα “αυτιά” στον χώρο της όπερας!), εγώ, ο γραμματέας μου κι εσύ. Θα φτάσουμε στο τσακ, αλλά θα φτάσουμε!».

Κι έτσι έγινε. Φτάσαμε με την ψυχή στο στόμα, λίγα λεπτά πριν χαμπλώσουν τα φώτα, καθίσαμε βιαστικά στο θεωρείο μας και την όντως αξέχαστη στιγμή που η νεότατη τότε Άννα Νετρέμπκο τραγούδησε την πασίγνωστη πρώτη άρια της Τζίλντας, «Κάρο νόμ», μου κόπηκε η ανάσα. Ήταν τέλεια. Το ίδιο και σε όλη την υπόλοιπη όπερα. Ούτε μια νότα, ούτε μια φράση δεν θα την ήθελε διαφορετική.

Ο Οθέλλος είναι το Εβερεστ στο ρεπερτόριο ενός τενόρου

Όσον αφορά τον Εϊβάζοφ, η γεμάτη λυρικο-δραματική φωνή του τον καθιστά ιδανικό και για τον βερισμό και για τους μεγάλους Βερντιανούς ρόλους, όπως ο Ραντάμες στην «Αϊντα», ο Μανρίκο στον «Τροβατόρε» και ο Οθέλλος. Για τον τενόρο, οι Βερντιανοί ρόλοι είναι πιο εύκολοι ή πιο δύσκολοι από τους ρόλους του Πουτσίνι όπως, π.χ., ο Ιππότης Ντε Γκριέ στη «Μανόν Λεσκώ» ή ο Καβαρντόσι στην «Τόσκα»;

«Δεν είναι εύκολο να τους συγκρίνεις, γιατί όλοι οι ρόλοι είναι δύσκολοι ώσπου να καταλάβεις ακριβώς πώς πρέπει να τους τραγουδάσεις. Μετά είσαι Ο.Κ.! Για μένα ασφαλώς ο δυσκολότερος απ’ όλους τους ρόλους μου είναι ο Οθέλλος. Νομίζω ότι όλοι οι συνάδελφοί μου συμφωνούν πως είναι η αποκορύφωση, το Εβερεστ του ρεπερτορίου του τενόρου, αλλά υπέροχος και τον λατρεύω! Όμως, όσον αφορά το τραγούδι αυτό καθαυτό, ο Ιππότης

Ο Ιππότης Ντε Γκριέ στη «Μανόν Λεσκώ» είναι πιο εξαντλητικός. Στο τέλος αισθάνεσαι όπως ύστερα από ώρες έντονης ενόργανης γυμναστικής!

Ντε Γκριέ στη “Μανόν Λεσκώ” είναι πιο εξαντλητικός. Στο τέλος αισθάνεσαι όπως ύστερα από ώρες έντονης ενόργανης γυμναστικής!».

Όταν ο Εϊβάζοφ πήγε να τελειώσει τις φωνητικές σπουδές του στην Ιταλία, μελέτησε με τον μεγάλο τενόρο Φράνκο Κορέλι και τη Βουλγάρα δραματική σοπράνο Γκένα Ντιμίτροβα. Τον ρώτησα αν δούλεψε τους Βερντιανούς ρόλους μαζί τους και τι έμαθε από τον καθένα. «Με τον Κορέλι δεν δούλεψαμε πολύ

Η Άννα Νετρέμπκο στη Μετροπόλιταν Όπερα της Νέας Υόρκης.

τον Βέρντι γιατί ήμουν ακόμη πολύ νέος και σωστά προτίμησε να επικεντρωθούμε γενικά στη φωνητική τεχνική. Ήταν εκπληκτικό το πώς εξηγούσε τη μηχανική της εκφοράς της φωνής – πώς ανοίγεις τη διάφραγμα, πού να τοποθετείς τη γλώσσα σου, πώς να στέκεσαι σταθερά ώστε μαζί με τη φωνή να πάλλεται και όλο το σώμα σου. Πάντα θυμάμαι και είμαι ευγνώμων για όλα αυτά. Η Ντιμίτροβα, από την άλλη, ήταν πραγματικά ειδική στον Βέρντι, και μία από τις κορυφαίες ερμηνεύτριες της Αμπιγκαΐλε στην ιστορία της όπερας».

Μετά την Αθήνα, το ζεύγος θα κατευθυνθεί στη Νάπολη και στο περίφημο Τεάτρο Σαν Κάρλο –την ωραιότερη όπερα της Ιταλίας, και 50 χρόνια αρχαιότερη από τη Σκάλα του Μιλάνου– που πρόσφατα απέκτησε έναν από τους καλύτερους διευθυντές διανομών παγκοσμίως, τον Ελλννα Ηλία Τζεμπετονιόν, που

μέχρι πέρυσι μεγαλούργουσε στην Όπερα του Παρισιού. Εκεί, στην τεράστια Piazza del Plebiscito τους περιμένουν άλλοι Βερντιανοί ρόλοι: Η Λεονόρα και ο Μανρίκο στον «Τροβατόρε».

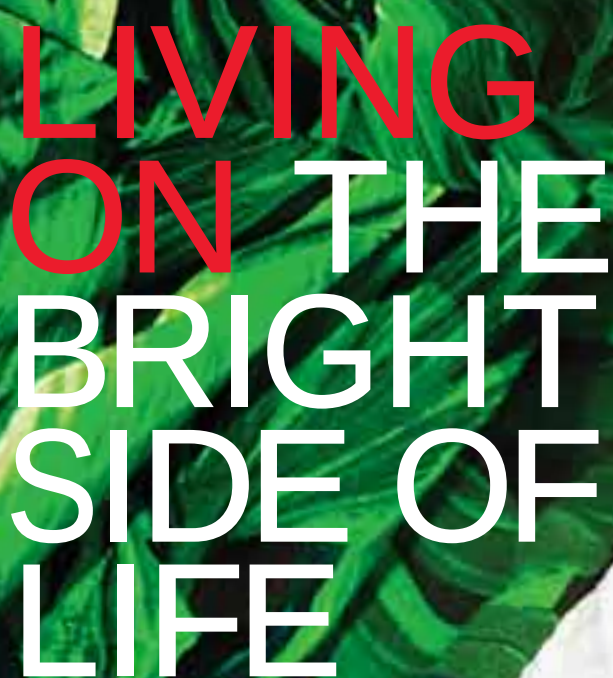
Στο μέλλον τι άλλο θα επιθυμούσαν να τραγουδάσουν μαζί; «Ίσως το “Ρέκβιεμ” του Βέρντι και σίγουρα, κάποτε, την “Ντάμα Πίκκα” του Τσαϊκόφσκι. Αργότερα ίσως και Βάγκνερ; Ποιος ξέρει... Ας ξεμπλέξουμε πρώτα με το 2021 και βλέπουμε!».

Πώς χαλαρώνετε ύστερα από μια παράσταση; «Με καλό φαί, καλό κρασί, καλούς φίλους και οικογένεια, φυσικά!».

Εθνική Λυρική Σκηνή, All Star Γκαλά Βέρντι, 10 Ιουλίου 2021 – Παναθηναϊκό Στάδιο, 9.30 μ.μ. Άννα Νετρέμπκο, Ανίτα Ρατσβελισβίλι, Γιουσίφ Εϊβάζοφ, Δημήτρης Πλατανιάς. Την Ορχήστρα της Εθνικής Λυρικής Σκηνής διευθύνει ο Φίλιπ Ογκέν.

ME THN Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΜΕ ΤΗΝ Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

LIVING
ON THE
BRIGHT
SIDE OF
LIFE